فهرس المخطوطات

العربية والتركية والفارسية والبوسنوية
في
أرشيف سراييفو التاريخي

الجزء الأول

إعداد

مصطفى يحيتش

إصدار

مؤسسة الفرقان
للتراث الإسلامي

أرشيف سراييفو
التاريخي

لندن - سراييفو
١٤٣١ هـ / ٢٠١٠ م

HISTORIJSKI ARHIV SARAJEVO

KATALOG
ARAPSKIH, TURSKIH, PERZIJSKIH I BOSANSKIH RUKOPISA

SVEZAK PRVI

Obradio
MUSTAFA JAHIĆ

Al-Furqân
Fondacija za islamsko nasljeđe

Historijski arhiv
Sarajevo

LONDON - SARAJEVO
1431/2010.

HISTORIJSKI ARHIV SARAJEVO

POSEBNA IZDANJA 2

KATALOG

ARAPSKIH, TURSKIH, PERZIJSKIH I BOSANSKIH RUKOPISA

SVEZAK PRVI

Obradio
MUSTAFA JAHIĆ

Al-Furqān
Fondacija za islamsko naslijeđe

Historijski arhiv
Sarajevo

LONDON - SARAJEVO
1431/2010.

Recenzent:
Haso Popara

مراجعة :
حاسو بوبارا

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

017:091(497.6Sarajevo)"14/19"

KATALOG arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa / obradio Mustafa Jahić. - Sarajevo : Historijski arhiv Sarajevo : Al-Furqan, Fondacija za islamsko naslijeđe, 2010. - XLIII, 660, [8] str. : faks. ; 25 cm. - (Posebna izdanja / Historijski arhiv ; 2)

Na spor. nasl. str.: Catalogue of the Arabic, Turkish, Persian and Bosnian manuscripts. - Tekst lat. i arapsko pismo. - Bibliografija: str. XXVII-XLIII

ISBN 978-9958-892-03-5 (Historijski arhiv Sarajevo)
ISBN 1-905122-37-3 (Al-Furqan)
1. Stv. nasl. na upor. nasl. str. 2. Jahić, Mustafa

COBISS.BH-ID 18281990

Izdavači:
Fondacija za islamsko naslijeđe al-Furqān
22A Old Court Place, London. W8 4PL, UK

Historijski arhiv Sarajevo
Alipašina 19, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

THE HISTORICAL ARCHIVE SARAJEVO

SPECIAL ISSUES 2

CATALOGUE

OF THE ARABIC, TURKISH, PERSIAN AND BOSNIAN MANUSCRIPTS

Volume I

Prepared by
MUSTAFA JAHIĆ

Al-Furqān
Islamic Heritage Foundation

The Historical Archive Sarajevo

LONDON - SARAJEVO
1431 AH/2010 AD

SADRŽAJ - CONTENTS

UVODNA RIJEČ VII
FOREWORD IX
PREDGOVOR XI
PREFACE XIII
UVOD XV
INTRODUCTION XXI
IZVORI I LITERATURA - SOURCES AND REFERENCES XXVII
TRANSKRIPCIJA - TRANSCRIPTION XLV

FILOZOFIJA I LOGIKA - PHILOSOPHY AND LOGIC 1
KALIGRAFIJA - CALLIGRAPHY 31
GRAMATIKA - GRAMATICS
Morfologija - Morphology 36
Sintaksa - Syntax 76
STILISTIKA I METRIKA - STYLISTICS AND METRICS 118
RJEČNICI - DICTIONARIES
Arapsko-arapski 131
Arapsko-turski 135
Arapsko-perzijski 142
Tursko-turski 145
Tursko - bosanski, hrvatski, srpski 147
Bosansko, hrvatsko - turski 152
Perzijsko - turski 156
KNJIŽEVNOST - BELLES-LETTRES - Arapski jezik 171
KNJIŽEVNOST - BELLES-LETTRES - Turski jezik 189
EPISTOLOGRAFIJA - EPISTOLOGRAPHY 280
KNJIŽEVNOST - BELLES-LETTRES - Perzijski jezik 339
KNJIŽEVNOST - BELLES-LETTRES - Bosanski jezik 351
HISTORIJA - HISTORY 363
POLITIKA - POLITICS 389

MEDICINA I FARMACIJA - MEDICINE AND PHARMACY 395
MATEMATIKA - MATHEMATICS 415
ASTRONOMIJA - ASTRONOMY 427
PRIRODNE NAUKE - NATURAL SCIENCES 462
ASTROLOGIJA - ASTROLOGY 471
TAJANSTVENE NAUKE - MISTERIOUS SCIENCES 499
TUMAČENJE SNOVA - DREAM INTERPRETATION 547
KABALISTIKA - CABALISTIC 560

INDEKSI - INDEXES 571
Indeks naslova - Index of titles 573
Indeks naslova u transkripciji - Index of titles in Latin transcription 591
Indeks autora - Index of authors 607
Indeks prepisivača – Index of copyists 623
Indeks vlasnika i vakifa - Index of owners and donors 627
Indeks mjesta i ustanova - Index of places and institutions 631
Indeks ostalih imena - Index of other names 635
Kataloški indeks - Index of Catalogue numbers 639
Signaturni indeks - Index of call numbers 645
PRILOZI - SUPPLEMENTS 651

UVODNA RIJEČ

Već dugi niz godina Fondacija za islamsko naslijeđe al-Furqan iz Londona putem organiziranja raznih simpozija, seminara i izložbi, objavljivanja knjiga i kataloga, te snimanja rukopisa, historijskih dokumenata, vakufnama i sidžila šerijatskih sudova svestrano radi na zaštiti i očuvanju islamske baštine i kulture u svijetu.

Tako ova fondacija ulaže ogromne napore na očuvanju i zaštiti rukopisne građe i starih štampanih knjiga koje se nalaze u raznim kulturnim i naučnim institucijama u Bosni i Hercegovini. Nakon pomoći Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu u očuvanju i prezentiranju njenoga rukopisnog blaga, Fondacija al-Furqan nastavlja sa pomoći i drugim institucijama u Bosni i Hercegovini, koje čuvaju slično kulturno blago. Rezultat ovih napora je, između ostalog, i ova knjiga Kataloga rukopisa Historijskog arhiva u Sarajevu koju predajemo naučnoj i istraživačkoj javnosti. Poznato je kakvu su sudbinu imale hiljade rukopisa i štampanih knjiga nekih kulturnih i naučnih institucija u Bosni i Hercegovini uslijed barbarskog paljenja tokom posljednje agresije na Bosnu i Hercegovinu. Zbog toga Fondacija al-Furqan osjeća posebnu želju da pomogne u očuvanju njenog preostalog blaga. Fondacija al-Furqan želi da, podržavajući snimanje i katalogiziranje rukopisa u ovome arhivu i drugim sličnim institucijama u Bosni i Hercegovini, dadne svoj doprinos u njihovom spašavanju i očuvanju od propadanja kojemu su bili izloženi tokom posljednjih događanja na ovim prostorima, te njihovom prezentiranju naučnoj i istraživačkoj javnosti u svijetu.

U ovom svesku Kataloga obrađeni su rukopisi koji su imali sreću da budu sačuvani od uništenja i koji će, objavljivanjem ovog Kataloga, biti na raspolaganju istraživačima koji se bave izučavanjem i istraživanjem islamskog kulturnog naslijeđa.

Molim Uzvišenog Allaha da nam podari uspjeh i Svoju pomoć u ostvarenju ciljeva koje na polju očuvanja islamskog kulturnog naslijeđa, kao jedne od tekovina čovječanstva sa svim svojim univerzalnim vrijednostima, poduzima Fondacija za islamsko naslijeđe al-Furqan.

Upućujem riječi zahvalnosti dr. Mustafi Jahiću, direktoru Gazi Husrev-begove biblioteke na njegovom trudu u realizaciji ovoga posla, koji je uz to i autor ovoga kataloga, te gosp. Sejdaliji Gušiću, direktoru Historijskog arhiva Sarajevo, koji nam je omogućio da uradimo ovaj posao. Želim im uspjeh i sve najbolje u njihovim budućim poslovima.

London, 1431/2010.

Ahmad Zaki Yamani, predsjednik
Fondacije za islamsko naslijede al-Furqân

FOREWORD

For many years now the London-based Al-Furqan Islamic Heritage Foundation has been working all over the world in the field of conservation and preservation of Islamic heritage and culture. It has been doing so through multifaceted activities that include organising symposia, seminars and exhibitions, publishing books and library catalogues, digitalising manuscripts, historical documents, waqfiyyas and Sharia court records.

Thus, the foundation has made huge efforts towards preserving and conserving manuscripts and old printed books kept in various cultural and scholarly institutions in Bosnia-Herzegovina. After assisting Gazi Husrev-beg Library in Sarajevo in preservation and presentation of its manuscript riches, Al-Furqan Foundation has continued helping other institutions in the country which keep similar cultural riches. The result of such assistance is the present volume of the Catalogue of the Historical Archive Sarajevo's manuscripts which are now available to the scholarly and research public. The barbaric destruction of thousands of manuscripts and printed books that used to be kept in some of Bosnia's cultural and scholarly institutions during the war of aggression against Bosnia is well-known. For this reason the Al-Furqan Foundation wishes especially to assist in the preservation of the remaining treasures. The Al-Furqan Foundation wants to help rescue and preserve these riches from decay and destruction to which they were subjected during the recent events by supporting scanning and cataloguing manuscripts in this and similar archives in Bosnia-Herzegovina and by presenting them to the world's scholarly and research public.

The present volume catalogues the manuscripts lucky enough to have escaped destruction. They now will be more accessible to the scholars and researchers of the Islamic cultural heritage.

I pray to God Almighty to grant us success and His help in fulfilling the goals which Al-Furqan Islamic Heritage Foundation is setting for the preservation of Islamic cultural heritage and its universal values which belong to all the mankind.

I express my gratitude to Dr Mustafa Jahić, director of the Gazi Husrev-beg Library, the author of this volume, for his efforts in the implementation of this work. I also wish to thank Mr Sejdalija Gušić, director of the Historical Archive Sarajevo who facilitated this endeavour. I wish them both success and very best in their future work.

London, 1431/2010

Ahmad Zaki Yamani,
Chairman
Al-Furqān Islamic Heritage Foundation

PREDGOVOR

Sa iskrenom radošću i velikim zadovoljstvom predstavljamo prvi svezak Kataloga arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa Historijskog arhiva Sarajevo. Značajan dio Orijentalne zbirke Historijskog arhiva Sarajevo, sastavljene od svih vrsta dokumenata osmanske administracije, deftera, ličnih i porodičnih fondova i štampanih knjiga, predstavlja oko 1200 rukopisnih kodeksa sa oko 2000 djela na arapskom, turskom, perzijskom i bosanskom jeziku. Rukopisnu kolekciju Orijentalne zbirke čine posebna zbirka rukopisa, zbirka rukopisa i štampanih knjiga Mehmeda Teufika Okića i fond Hadži Sinanove tekije.

Formiranje Orijentalne zbirke počelo je osnivanjem Arhiva 1948. godine i ona se neprestano dopunjavala novim dokumentima i rukopisima. Veliki doprinos njenom formiranju dao je gospodin Hamid Dizdar, prvi direktor Arhiva, a stručnom oblikovanju gospodin Rašid Hajdarović. On je do kraja sedamdesetih godina prošlog stoljeća rukovodio ovom zbirkom i uradio osnovne inventarne knjige rukopisa.

Tematika rukopisnih djela je raznovrsna i obuhvata uglavnom slijedeće naučne discipline: Kur'an i nauke o Kur'anu (tefsir, tedžvid, kiraet), dogmatika, hadis, islamsko pravo, misticizam, etika i propovjedništvo, orijentalna filologija (gramatika, sintaksa, kaligrafija i leksikografija), filozofija i logika, historija i geografija, prirodne nauke i matematika, medicina i veterina, politika, lijepa književnost, tajanstvene nauke i sl. Vremenski period nastanka rukopisa je od 15. do 20. stoljeća.

Objavljivanje Kataloga rukopisa Historijskog arhiva planirano je u tri sveska. U prvome svesku, koji se upravo objavljuje, obrađeni su rukopisi posebne zbirke rukopisa iz logike, jezičkih disciplina, književnosti, historije, politike, medicine, farmacije, matematike, astronomije, prirodnih nauka, te tajanstvenih i sličnih nauka. U drugome svesku će biti obrađeni rukopisi iste zbirke iz ostalih disciplina, a u trećemu rukopisi zbirke Mehmeda Teufika Okića i fonda Hadži Sinanove tekije.

U zbirci se nalaze prepisi djela nekih poznatih arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih autora. Treba istaći da se među ovim rukopisima nalazi oko 50 rukopisa na bosanskom jeziku pisanih arapskim pismom. Od značajnih bosanskohercegovačkih autora koji su pisali na orijentalnim jezicima u Zbirci su zastupljeni: Hasan Kafi Pruščak, Hasan Kaimi, Mustafa Ejubović - Šejh Jujo, Ahmed Mostari, Ali Dede Bošnjak, Muhamed Čajničavi, Mula Mustafa Firaki, Muhamed Nerkesi, Hevai Muhamed Uskufi i drugi. Osim toga, u Zbirci se nalazi i veliki broj bosanskih prepisivača koji su prepisivali djela iz svih oblasti nauka.

Znatan broj rukopisa odlikuje se izuzetno lijepom kaligrafijom i ornamentikom. U nekima su naročito estetski komponirane prve stranice i naslovi. Zbirka rukopisa nastajala je i razvijala se u dužem vremenskom periodu zahvaljujući poklonima ili otkupom od raznih institucija i pojedinaca tako da danas predstavlja jednu od bogatijih rukopisnih zbirki na Balkanu. Objavljivanje Kataloga arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa Historijskog arhiva Sarajevo za nas ima poseban značaj jer će na ovaj način Zbirka biti dostupna široj naučnoj javnosti i svima onima koji se bave izučavanjem kulturne baštine.

Posebnu zahvalnost za objavljivanje Kataloga dugujemo šejhu Ahmedu Zekiju Yamaniju, predsjedniku i osnivaču Fondacije za islamsko naslijede al-Furqan iz Londona, koji inače radi plemeniti posao na zaštiti, očuvanju i katalogiziranju mnogobrojnih zbirki islamskih rukopisa u svijetu.

Najiskrenije se zahvaljujemo i dr. Mustafi Jahiću, direktoru Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu, koji je inicirao ovaj projekat, koordinirao njegovu realizaciju i obradio rukopise u ovome svesku Kataloga.

Sarajevo, 1431/2010.

Sejdalija Gušić, direktor
Historijskog arhiva Sarajevo

PREFACE

It gives me great pleasure and joy to present the first Catalogue of Arabic, Turkish, Persian and Bosnian manuscripts kept in the Historical Archive Sarajevo. In addition to all kinds of Ottoman administration documents, defters, personal and family collections and printed books, the Archive's Oriental Collection includes about 1,200 manuscript codices of some 2,000 works in Arabic, Turkish, Persian and Bosnian. The Oriental Collection is consists of a special collection of manuscripts, of printed books of Mehmed Teufik Okić and of the Hadži Sinan tekke's collection.

The Oriental collection began to develop after the establishment of the Archive in 1948. Since then new acquisitions of manuscripts and documents have continuously enlarged the collection. Mr Hamid Dizdar, the Archive's first director, contributed greatly to the development of the collection as did Mr Rašid Hajdarović who shaped the collection from an expert's point of view. It was Mr Hajdarović who, until the late 1970s, was in charge of the collection and prepared the basic inventory of its manuscripts.

The manuscripts cover various fields and in particular Qur'ans and Qur'anic sciences (tafsir, tajwid, qira'et), aqa'id, hadith, Islamic jurisprudence, sufism, ethics, sermons, oriental philology (grammar, syntax, calligraphy and lexicography), philosophy, logic, history, geography, natural sciences, mathematics, medicine, veterinary, politics, belles lettres, occult disciplines, etc. The manuscripts were written between the 15th and the 20th century.

Publication of the Catalogues is planned to take form in three volumes. This first volume presents manuscripts works in logic, language-related disciplines, literature, history, politics, medicine, pharmacy, mathematics, astronomy, natural sciences and occult sciences. The second volume will cover other disciplines, whereas the third one will catalogue manuscripts from Mehmed Teufik Okić's collection as well as from Hadži Sinan tekke.

The Archive's manuscripts include the works of some prominent Arabic, Turkish, Persian and Bosnian authors. It should be stressed that the collection contains about 50 works written in Bosnian language, but in Arabic script. Among the more prominent Bosnians whose works are found in the collection are: Hasan Kafi Pruščak, Hasan Kaimi, Mustafa Ejubović - Šejh Jujo, Ahmed Mostari, Ali Dede Bošnjak, Muhamed Čajničavi, Mula Mustafa Firaki, Muhamed Nerkesi, Hevai Muhamed Uskufi and others. In addition to them, the collection reveals many Bosnian scribes who copied works from all branches of scholarship.

Many manuscripts are distinguished by exceptionally beautiful calligraphy and ornamentation, especially in the opening pages.

The manuscript collection grew over a long period of time through donations and purchase made by institutions and individuals so that today it represents one of the richer manuscript collections in the Balkans. The publication of the Catalogue of Arabic, Turkish, Persian and Bosnian manuscripts kept in the Historical Archive Sarajevo is of great significance because it will make the Archive's holdings accessible to the world of scholarship and anyone interested in this heritage.

I owe gratitude for the publication of this volume especially to HE Shaikh Ahmad Zaki Yamani, chairman and founder of the Al-Furqan Islamic Heritage Foundation in London who has been carrying out the noble work of protecting, preserving and cataloguing the world's Islamic manuscripts.

A most sincere expression of gratitude goes also to Dr. Mustafa Jahić, director of the Gazi Husrev-beg Library in Sarajevo, who initiated this project, coordinated its execution and actually catalogued the manuscripts of the present volume

Sarajevo, 1431/2010

Sejdalija Gušić,
Director
The Historical Archive Sarajevo

UVOD

Veliki broj rukopisa sačuvanih na tlu Bosne i Hercegovine svjedoči da je knjiga na ovim prostorima tokom više stoljeća bila popularna i da su Bošnjaci osim pisanja ozbiljnih djela iz raznih naučnih oblasti na arapskom, turskom, perzijskom i bosanskom jeziku bavili se i prepisivanjem, kaligrafijom, iluminiranjem, prodajom i posudivanjem knjiga. Zahvaljujući toj činjenici, kao i velikom broju raznih biblioteka u kojima se čuvala i koristila, knjiga je u rukopisnoj formi tokom dugog perioda bila glavni medij širenja nauke među Bošnjacima. O tome, između ostalih, svjedoči i Zbirka rukopisa Historijskog arhiva Sarajevo koja predstavlja značajan dio rukopisne građe koja se čuva u raznim kulturnim i naučnim ustanovama u Bosni i Hercegovini. Zbog toga osjećamo veliku radost i zadovoljstvo što naučnoj i istraživačkoj javnosti objavljivanjem ovoga kataloga pružamo na uvid dio Zbirke rukopisne građe koja se čuva u ovoj ustanovi. Objavljivanje kataloga i preostalog dijela rukopisa Historijskog arhiva pružit će zasigurno značajan doprinos istraživanju ove vrste kulturnog naslijeđa Bosne i Hercegovine, koje svojom islamskom komponentom, između ostalog, doprinosi i boljem razumijevanju multikulturalnosti ovih prostora.

U ovome svesku Kataloga obrađen je 301 rukopis u kojima se nalazi 687 djela napisanih na arapskom, turskom, perzijskom i bosanskom jeziku iz logike, jezičkih disciplina (kaligrafija, gramatika, stilistika, rječnici), književnosti, historije, politike, medicine, farmacije, matematike, astronomije, prirodnih nauka, astrologije, tajanstvenih nauka, tumačenja snova i kabalistike. S obzirom na to da su rukopisi zbirki više djela obrađivani prema prvome djelu, u Katalogu se nalaze i djela iz drugih naučnih oblasti, koja se nalaze nakon prvoga djela zbirke.

Poseban značajan ovoga kataloga predstavljaju rukopisi bosanskih autora i rijetka ili posebno stara djela drugih autora.

Od rijetki i starih djela treba istaći:

- *Hidāya al-aḥbāb ilā ṭarīq aṣ-ṣawāb*, analiza stihova iz al-'Aynījevog (Abū Muḥammad Maḥmūd b. Aḥmad al-'Aynī, živio 762/1362

- 855/1451) djela *Farā'id al-qalā'id fī muḫtaṣar šarḥ aš-šawāhid*, citiranih kao gramatički primjeri u većini komentara djela *al-Ḫulāṣa*, odnosno *Alfiyya Ibn Mālik*. Autor analize je Nagmuddīn Abū al-Ḫayr Muḥammad b. aš-šayḫ Šihābuddīn (um.?). U nama dostupnim izvorima nismo pronašli navedeno djelo niti njegovog autora (v. br. 167.).

- *Muḫtaṣar Laḥğa al-luġāt*, kompendij turskog rječnika *Laḥğa al-luġāt* koji je napisao šayḫ al-islām Muḥammad (Meḥmed) As'ad b. Abū Isḥāq Ismā'īl b. Ibrāhīm (um. 10. šawwāla 1166/10. augusta 1753. godine). Ovaj kompendij (*muḫtaṣar*) sačinio je 'Alī Kāšif b. 'Umar Uskudārī (um.?). Prepis je dovršio nepoznati prepisivač 7. rağaba 1209/27. januara 1795. godine (v. br. 198.).

- *Ta'līqāt 'alā ḥawāšī 'alā al-Miṣbāḥ fī šarḥ al-Miftāḥ*. Ovo djelo predstavlja komentare na više glosa komentara trećeg poglavlja as-Sakkākījevog djela *Miftāḥ al-'ulūm*. Komentar na treće poglavlje ovoga djela pod naslovom *al-Miṣbāḥ fī šarḥ al-Miftāḥ* napisao je Abū al-Ḥasan 'Alī b. Muḥammad b. 'Alī as-Sayyid aš-Šarīf al-Ğurğānī (živio 740/1239 - 816/1413). Na ovaj komentar napisano je više glosa raznih autora koje su, prema bilješci u kolofonu ovoga rukopisa, bile predmetom komentara profesora koji se zvao Ḍakariyyā. Komentare ovih glosa kao i nekih glosa drugih komentara trećeg poglavlja djela *Miftāḥ al-'ulūm* sakupio je u formi knjige prepisivač ovoga rukopisa i student navedenog profesora, 'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī, iz njegove bilježnice koju je napisao za svoje studente dok je radio kao profesor i bavio se istraživanjem ove građe. Prepis je dovršen u subotu 14. ša'bāna 993/10. augusta 1585. godine (v. br. 176).

- *Niẓām al-ġarīb fī al-luġa*, jedinstven rječnik neobičnih riječi u arapskom jeziku, sačuvanih u arapskom književnom naslijeđu. Autor rječnika je Abū Muḥammad 'Īsa b. Ibrāhīm b. Muḥammad ar-Raba'ī al-Yamanī (um. 480/1087). Rječnik je prepisao nepoznati prepisivač u mjesecu rabī' al-āḫiru 818/juni - juli 1415. godine (v. br. 181).

- *Al-Azhār fī šarḥ Izhār al-asrār*, komentar na arapskom jeziku al-Birğiwījevog djela *Izhār al-asrār* iz sintakse arapskog jezika. Djelo nismo pronašli u nama dostupnim izvorima niti njegovog autora. Prepis je dovršio Aḥmad b. Muḥammad u Carigradu 21. ramaḍāna 1107/23. aprila 1696. godine (v. br. 166).

Od djela bosanskih autora treba istaći rukopise slijedećih djela:

- *Šarḥ-i Qaṣīda-i Sa'dī li Diyā'ī al-Mostārī*, komentar kaside na perzijskom jeziku pjesnika Sa'dija, koji je na turskom jeziku napisao mostarski pjesnik Diyā'ī Ḥasan Çalabī b. 'Alī al-Mostārī (um. 992/1584). Na kraju komentara nalazi se pjesma na turskom jeziku od trideset osam stihova koju je, također, napisao Diyā'ī i posvetio je sandžakbegu Sinan-begu. Ovaj komentar se u nama dostupnim izvorima ne spominje (v. br. 286).

- *Šarḥ al-Kāfiya*, komentar Ibn al-Ḥāğibovog djela iz arapske gramatike *al-Kāfiya*, koji je na turskom jeziku napisao Aḥmad Sūdī al-Bosnawī, um. poslije 1006/1597. godine. Rukopis je prepisao nepoznati prepisivač sredinom mjeseca ḏū al-qa'da 1123/krajem decembra 1711. godine (v. br. 125).

- *Ḥulla-i manẓūma*, komentar perzijsko-turskog rječnika *Tuḥfa-i šāhidī* na turskom jeziku. Autor osnovnog djela je Ibrāhīm Šāhidī b. Hudā'ī dede Muğlāwī (živio 885/1480 - 957/1550) a ovoga komentara Muṣṭafā b. Yūsuf b. Murād al-Mostārī, Šayḫ Yūyo (živio 1061/1651 - 1119/1707). Autor je završio komentar 1110/1698. godine (v. br. 222).

- *Fatḥ al-asrār fī šarḥ Īsāġūğī*, komenar poznatog i često komentiranog djela *Īsāġūğī* iz logike na arapskom jeziku, koji je napisao Muḥammad b. Muṣṭafa b. Aḥmad al-Čāyničawī (Čajničanin) 1192/1778. godine. Umro je 1206/1791-92. godine u Sarajevu. Rukopis je prepisao za života autora al-ḥāğğ 'Ubaydullāh Zuhdī ibn al-ḥāğğ Ibrāhīm-zāde, 29. ğumād al-āḫira1200/28. aprila 1786. godine (v. br. 28).

- *Maqbūl-i 'ārif*, bosansko-turski rječnik u stihovima, koji je 1041/1631-32. godine napisao Muḥammad-efendī Hawā'ī Uskūfī, živio u prvoj polovini XI/XVII stoljeća. Rječnik je u narodu bio poznat i kao *Potur Šahidija* (v. br. 205).

- *Dīwān-i Qā'imī*, divan pjesama koji je na turskom jeziku napisao pjesnik Ḥasan-efendi Qā'imī. Rođen je u Sarajevu, gdje je bio imam Iljas-pašinog džema'ata i šejh Hadži Sinanove tekije. Umro je u Zvorniku 1091/1680. godine. Pokopan je na Kuli kod Zvornika (v. br. 276).

- *'Abdiya*, vjersko-didaktički spjev na bosanskom jeziku, koji je napisao Jusuf-beg Čengić, živio u XIX stoljeću (v. br. 441).

- *Mawlid*, mevlud na bosanskom jeziku, koji je napisao 'Ārif b. Muṣṭafā al-ḥāǧǧ Muḥammad b. Ṣāliḥ al-Būsnawī as-Sarāyī, poznat kao Arif Sarajlija, rođen u Sarajevu prije 1861. godine, a umro u Novom Pazaru 1916. godine (v. br. 444).

- *Niẓām al-'ulamā' ilā ḫātam al-anbiyā'*, djelo na arapskom jeziku koje sadrži biografije učenjaka, a koje je napisao poznati bosanski autor Ḥasan b. Turḫān al-Kāfī al-Aqḥiṣārī (Prušćak) al-Būsnawī, um. 1025/1616. godine (v. br. 472).

U Katalogu je obrađeno i nekoliko zbirki (maǧmū'a), ličnih bilježnica u kojima se mogu pronaći raznovrsni podaci, dragocjeni za istraživanje kulturne historije Bosne i Hercegovine. Na ovome mjestu skrenut ćemo pažnju na dvije takve zbirke.

- *Maǧmū'a Mullā Muṣṭafā Firāqī*, hronika Mulla Mustafe Firakije (Mullā Muṣṭafā Firāqī) o važnijim događajima iz povijesti Sarajeva u periodu 1806 - 1827. godine. Mulla Mustafa Firaki je sin hroničara i pjesnika Mulla Mustafe Bašeskije. Rođen je 1775. godine, a umro poslije 1827. godine. Kada mu je otac zbog bolesti prestao bilježiti događaje 1804/05. godine, Firaki je od 1806. godine nastavio tradiciju zapisivanja značajnih događaja (v. br. 477).

- *Al-Maǧmū'a al-mutafarri'a*, bilježnica na arapskom i turskom jeziku različitog, najviše astrološkog sadržaja, koju je sastavio i napisao Muḥammad 'Ārif b. Muṣṭafā Sarāylī (Sarajlija) Quyūmǧī-zāde (Kujumdžić) 1308/1890-91 godine (v. br. 356).

U Katalogu su obrađena i dva rukopisa uzoraka arapske kaligrafije (mašq) bosanskih kaligrafa. Kaligraf prve zbirke uzoraka je Ismā'īl, otac autora slijedeće zbirke uzoraka. U rukopisu se nalaze tri primjerka takvih uzoraka (v. br. 39). Autor druge zbirke u kojoj se nalazi pedeset primjeraka uzoraka je 'Umar b. Ismā'īl, poznati kaligraf iz Mostara, sin prethodnog kaligrafa, kojega Bašagić navodi pod imenom Omer ef. Hattat ('Umar-efendī al-Ḫaṭṭāṭ) koji je navedene kaligrafske uzorke sačinio 1095/1684. godine (v. br. 40).

Pored navedenog, treba istaći i da su prepisivači velikog broja djela sa prostora Bosne i Hercegovine i njoj susjednih zemalja.

U metodološkom pogledu rukopisi su, uz mala odstupanja, obrađeni prema metodologiji obrade rukopisa u katalozima Gazi Husrev-begove biblioteke.

Na kraju, predajući Katalog u ruke istraživača i svih drugih koje interesiraju rukopisi na orijentalnim jezicima, pored zahvale Fondaciji za islamsko naslijeđe al-Furqan iz Londona i njenom osnivaču i predsjedniku šejhu Amadu Zakiju Yamaniju koji nesebično podržavaju ovaj projekat, posebnu zahvalnost izražavam kolegi Hasi Popari koji je svojim primjedbama i sugestijama u toku obrade rukopisa, posebno kroz stručnu recenziju, značajno doprinio kvaliteti Kataloga.

Sarajevo, 1431/2010. Mustafa Jahić

INTRODUCTION

The large number of manuscripts preserved in Bosnia-Herzegovina is a testimony to the popularity of the book in the country during the past centuries. These manuscripts show that in addition to composing important works in Arabic, Turkish, Persian and Bosnian language, the Bosniaks engaged in copying, buying, selling, borrowing, illuminating and calligraphically embellishing books. Thanks to this, as well as to numerous libraries in which books were kept and used, the manuscript book served for a long time as the main medium of scholarship. This is demonstrated, among other collections, by the Manuscript Collection of the Historical Archive Sarajevo, which represents a significant proportion of the manuscripts kept in various cultural and scholarly institutions of Bosnia-Herzegovina. Hence, it gives me great pleasure and much joy to present one part of the Manuscript Collection through this volume. Publication of the remaining volumes of the Catalogue will certainly facilitate research into this form of Bosnian cultural heritage, whose Islamic component contributes to a better understanding of multicultural character of the region.

This volume covers 687 works contained in 301 codices written in Arabic, Turkish, Persian and Bosnian languages. The works belong to various fields: logic, language-related disciplines (calligraphy, grammar, stylistics, dictionaries), belles lettres, history, politics, medicine, pharmacy, mathematics, astronomy, natural sciences, astrology, occult sciences and kabbalah. Since manuscripts were catalogued according to the first work of a single manuscript volume, sometimes a Catalogue entry includes works from the fields other than the field of the first work.

This volume is especially important for introducing the works of Bosnian authors as well as some rare works.

The rare works worth mentioning include:

- *Hidāya al-aḥbāb ilā ṭarīq aṣ-ṣawāb*, an analysis of verses from al-'Aynī's (Abū Muḥammad Maḥmūd b. Aḥmad al-'Aynī, 762/1362 -

855/1451) work *Farā'id al-qalā'id fi muḫtaṣar šarḥ aš-šawāhid*, quoted as grammatical examples in most commentaries on *al-Ḫulāṣa*, i.e. *Alfiyya Ibn Málik*. The author of the analysis is Nağmuddīn Abū al-Ḫayr Muḥammad b. aš-šayḫ Šihābuddīn (died ?.). There is no mention of the work or its author in the sources at our disposal (see no. 167).

- *Muḫtaṣar Laḥğa al-luġāt*, a compendium of the Turkish dictionary *Laḥğa al-luġāt* written by šayḫ al-islām Muḥammad (Meḥmed) As'ad b. Abū Iṣḥāq Ismā'īl b. Ibrāhīm (died on 10 Shawwal 1166/10 August 1753). This compendium (muḫtaṣar) was made by 'Alī Kāṣif b. 'Umar Uskudārī (died?). The copy was made by an unknown person on 7. Rağab 1209/27 January 1795 (see no. 198).

- *Ta'liqāt 'alā ḥawāšī 'alā al-Miṣbāḥ fi šarḥ al-Miftāḥ*. This is a commentary on several glosses of the third chapter of as-Sakkākī's *Miftāḥ al-'ulūm*. The commentary of the third chapter was written by Abū al-Ḥasan 'Alī b. Muḥammad b. 'Alī as-Sayyid aš-Šarīf al-Ğurğānī (740/1239 - 816/1413) under the title: *Al-Miṣbāḥ fi šarḥ al-Miftāḥ*. A number of glosses on this commentary were composed by various authors. According to a note on the manuscript colophon, these glosses were commented on by a professor known as Ḍakariyyā. The commentaries on these glosses as well as on the glosses of some other commentaries on the third chapter of *Miftāḥ al-'ulūm* were compiled into a book-form by this manuscript's copyist and the afore-mentioned professor's student, 'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī, based on then notebook he wrote for his students while teaching and researching. The copy was finished on Saturday 14. Sha'bān 993/10 August 1585 (see no. 176).

- *Nizām al-ġarīb fi al-luġa*, a unique dictionary of unusual words in Arabic language. Its author is Abū Muḥammad 'Īsa b. Ibrāhīm b. Muḥammad ar-Raba'ī al-Yamanī (died 480/1087). This copy of the dictionary was made by an unknown scribe in the month of Rabī' al-āḫir 818/June-July 1415 (see no. 181).

- *Al-Azhār fi šarḥ Iẓhār al-asrār*, a commentary in Arabic on al-Birgiwī's work on Arabic syntax *Iẓhār al-asrār*. We could not find references to either the commentary or its author in the sources available to us. The manuscript was copied by Aḥmad b. Muḥammad in Constantinople on 21 Ramaḍān 1107/23 April 1696 (see no. 166).

When it comes to the works written by Bosnian writers, one should mentioned the following:

- *Šarḥ-i Qaṣida-i Sa'di li Ḍiyā'ī al-Mostārī*, a commentary in Turkish on a Persian qasida by Sa'dī, written by Mostar poet Ḍiyā'ī Ḥasan Çalabī b. 'Alī al-Mostārī (died 992/1584). At the end of the commentary there is a poem in Turkish consisting of 38 verses, also written by Ḍiyā'ī, and dedicated to sanjak-beg Sinan-beg. This commentary is not mentioned in the sources available to us (see no. 286).

- *Šarḥ al-Kāfiya*, a commentary on Ibn al-Ḥāğib's grammatical work *al-Kāfiya*, and written in Turkish by Aḥmad Sūdī al-Bosnawī, who died some time after 1006/1597. The manuscript was copied by an unknown person in the middle of the month of ḏū al-qa'da 1123/end of December 1711 (see no. 125).

- *Ḥulla-i manẓūma*, a commentary in Turkish on the Persian-Turkish dictionary *Tuḥfa-i šāhidī*. The author of the dictionary itself is Ibrāhīm Šāhidī b. Hudā'ī dede Muġlāwī (885/1480 - 957/1550). The commentary was written by Muṣṭafā b. Yūsuf b. Murād al-Mostārī, Šayḫ Yūyo (1061/1651 - 1119/1707), who completed it in 1110/1698 (see no. 222).

- *Fatḥ al-asrār fi šarḥ Īsāġūğī*, a commentary on the famous and often commented work of logic in Arabic, *Īsāġūğī*, composed by Muḥammad b. Muṣṭafa b. Aḥmad al-Čāyničawī (from Čajniče) in 1192/1778. He died in Sarajevo in 1206/1791-92. The manuscript was copied during the author's lifetime by al-ḥāğğ 'Ubaydullāh Zuhdī ibn al-ḥāğğ Ibrāhīm-zāde, on 29. ğumād al-āḫir 1200/28 April 1786 (see no. 28).

- *Maqbūl-i 'ārif*, a versified Bosnian-Turkish dictionary composed in 1041/1631-32 by Muḥammad-efendī Hawā'ī Uskūfī, who lived in the first half of the 11th/17th century. This dictionary was popularly known as *Potur Šahidija* (see no. 205).

- *Dīwān-i Qā'imī*, a collection of poetry in Turkish written by Ḥasan-efendī Qā'imī. He was born in Sarajevo, where he served as imam of the Ilyas-pasha's jama'at and as the sheikh of the Hajji Sinan tekke. He died in Zvornik in 1091/1680, and was buried at Kula near Zvornik (see no. 276).

- *'Ahdiya*, a religious, didactic poem in Bosnian by Jusuf-beg Čengić, who lived in the 19th century (see no. 441).

- *Mawlid*, a poem about the Prophet's life in Bosnian, written by 'Ārif b. Muṣṭafā al-ḥāǧǧ Muḥammad b. Ṣāliḥ al-Bosnawī as-Sarāyī. Also known as Arif Sarajlija, the author was born in Sarajevo some time before 1861 and died in Novi Pazar in 1916 (see no. 444).

- *Niẓām al-'ulamā' ilā ḥātam al-anbiyā'*, biographies of scholars written in Arabic by the famous Bosnian author Ḥasan b. Turḥān al-Kāfī al-Aqḥiṣārī (Pruščak) al-Būsnawī, died in 1025/1616 (see no. 472).

This Catalogue covers several personal notebooks (*maǧmū'a*), which contain a mine of information about Bosnian cultural history. Here we would like to draw attention to two such notebooks:

- *Maǧmū'a Mullā Muṣṭafā Firāqī*, a chronicle written by Mulla Mustafa Firakija (Mullā Muṣṭafā Firāqī) concerning significant events in Sarajevo 1806 – 1827. The son of the famous chronicler and poet Mulla Mustafa Bašeskija, Firakija was born in 1775 and died some time after 1827. When his father stopped recording important events in Sarajevo in 1804/05 due to illness, Firakija continued doing so after 1806 (see no. 477).

- *Al-Maǧmū'a al-mutafarri'a* is a notebook of diverse, mainly astrological content, written in Arabic and Turkish by Muḥammad 'Ārif b. Muṣṭafā Sarāylī (from Sarajevo) Quyūmǧī-zāde (Kujumdžić) in 1308/1890-91 (see no. 356).

This Catalogue volume includes two manuscripts containing samples of Arabic calligraphy (*maśq*) by Bosnian calligraphers. The first collection, penned by an Ismā'īl, has three specimens of such samples (see no. 39). The author of the other manuscript, containing some 50 calligraphic samples, was 'Umar b. Ismā'īl from Mostar, the son of the afore-mentioned Ismā'īl. Bašagić referres to him as Omer ef. Hattat ('Umar-efendī al-Ḫaṭṭāṭ). He wrote the samples in 1095/1684 (see no. 40).

In addition to the authors mentioned so far, one should also stress that many copyists of the works from the Oriental Collection hail from Bosnia and its neighbouring countries.

Methodologically speaking, apart from minor adjustments, the manuscripts were catalogued in accordance with the method used in the Gazi Husrev-beg Library's printed catalogues.

Finally, in presenting this publication to researchers I wish to thank al-Furqan Islamic heritage foundation in London and its founder and chairman Shaikh Ahmad Zaki Yamani for the selfless support for this project. I also wish to express gratitude to my colleague Haso Popara whose scholarly review and suggestions greatly contributed to the quality of this volume.

Sarajevo, 1431/2010 Mustafa Jahić

IZVORI I LITERATURA
SOURCES AND REFERENCES

Ahlwardt = Ahlwardt, Wilhelm: *Verzeichniss der Arabischen Handschriften der Königlichen Bibliothek zu Berlin*. Bd I-X. Berlin 1887-99. (Die Handschriften-verzeichnisse der Küniglichen Bibliothek zu Berlin)

Alexandria = Zaydān, Yūsuf: *Fahras maḫṭūṭāt baladiyya al-Iskandariyya. al-Ǧuz' al-awwal. al-Maḫṭūṭāt al-'ilmiyya (aṭ-Ṭabī'iyyāt, ar-Riyāḍiyyāt, al-Falak, aṭ-Ṭibb). Catalogue of Manuscripts in the Municipal Library of Alexandria. Part I. Sciences (Physics - Mathematics - Astronomy - Medicine)*. Alexandria 1417/1996.

AM = al-Bagdādī, Ismā'īl-paša: *Hadiyya al-'ārifīn, asmā' al-mu'allifīn wa āṯār al-muṣannifīn*. I-II. Istanbul 1951/1955.

Ateş FME I = Ateş, Ahmed: *Istanbul kütüphanelerinde Farsça manzum eserler I*. Istanbul 1968.

Aumer = Aumer, Joseph: *Verzeichniss der Orientalischen Handschriften der K. Hof- und Staatsbibliothek in München. Türkische Handschriften*. München 1875.

Baġdād, Awqāf = al-Ǧibūrī, 'Abdullāh: *Fahras al-maḫṭūṭāt al-'arabiyya fī Maktaba al-awqāf al-'āmma fī Baġdād. Ǧuz' I-IV*. Baġdād 1973 i 1974.

Barakāt = Barakāt, Dr Muṣṭafā: *Al-Fihras al-waṣfī li al-maḫṭūṭāt al-'ilmiyya*. Ǧāmi'a al-Imām Muḥammad b. Sa'ūd al-islāmiyya. Ar-Riyāḍ 1420/1999.

Bašagić I = Bašagić, Safvet Beg: *Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti*. Sarajevo 1912.

Bašagić II = Bašagić, Safvet Beg: *Znameniti Hrvati Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj Carevini*. Zagreb 1931.

Bawwāb = al-Bawwāb, 'Alī Ḥusayn: *Fihrist al-Maḫṭūṭāt al-muṣawwara fi an-naḫw wa aṣ-ṣarf wa al-luġa wa al-'rūḍ*. ar-Riyāḍ 1407/1987.

Blochet = Blochet, E.: *Bibliothèque Nationale. Cataloque des manuscrits turcs*. Tome I. Ancien fonds - Supplèment. Paris 1932.

Boškov = Boškov, Vančo: *Katalog turskih rukopisa franjevačkih samostana u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo 1988.

Bratislava = Petraček, Karel; Blaškovič, Jozef; Vesely, Rudolf: *Arabische, türkische und persische Handschriften der Universitätsbibilothek in Bratislava*. Bratislava 1961.

GAL G = Brockelmann, Carl: *Geschichte der arabischen Litteratur*. Supplementband I-III. Leiden 1943, 1949.

GAL S = Brockelmann, Carl: *Geschichte der arabischen Litteratur*. Grundband I-II. Leiden 1937, 1938, 1942.

Divshali XIV/2 = Divshali, Soheila; Luft, Paul: *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland, Band XIV/2: Persische Handschriften*. Teil 2. Wiesbaden 1980.

Dobrača I = Dobrača, Kasim: *Katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak I. Sarajevo 1963.

Dobrača II = Dobrača, Kasim: *Katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak II. Sarajevo 1979.

Dobrača, Anali = Dobrača, Kasim: "Orijentalni medicinski rukopisi u Gazi Husrev-begovoj biblioteci". *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*. Knjiga VII-VIII/. Sarajevo 1982.

Eilers - Heinz = Eilers, Wilhelm; Heinz, Wilhelm: *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland, Band XIV/1: Persische Handschriften*. Teil 1. Wiesbaden 1968.

Fajić III = Fajić, Zejnil: *Katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak III. Sarajevo 1991.

Fajić V = Fajić, Zejnil: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak V. London - Sarajevo 1999.

Fajić XI = Fajić, Zejnil: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak XI. London - Sarajevo 203.

Fajić = Fajić, Zejnil: *Tabelarni pregled hidžretskih godina preračunatih u godine nove ere*. Sarajevo 1982.

Flemming XIII/1 = Flemming, Barbara: *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland, Band XIII/1: Türkische Handschriften*. Teil I. Wiesbaden 1968.

Flügel = Flügel, Gustav: *Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der Kaiserlich-Königlichen Hofbibliothek zu Wien*. Bd. I-III. Wien 1865-67.

Gacek = Bacek, Adam: *Catalogue of the Arabic manuscripts in the Library of the School of Oriental and African Studies University of London*. London 1981.

Gazić = Gazić, Lejla: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Orijentalni institut u Sarajevu. London - Sarajevo 1430/2009.

Gölpınarlı = Gölpınarlı, Abdülbâki: *Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu*. I-III. Ankara 1967-1972.

Götz XIII/2 = Götz, Manfred: *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland, Band XIII/2: Türkische Handschriften*. Teil 2. Wiesbaden 1968.

Götz XIII/4 = Götz, Manfred: *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland, Band XIII/4: Türkische Handschriften*. Teil 4. Wiesbaden 1979.

Hadžiosmanović = Hadžiosmanović, Lamija, "Dvije neobjavljene pjesme o banjalučkom boju iz Kadićeve Hronika", *Prilozi za orijentalnu filologiju (POF)*, XXII - XXIII/1972-73. Sarajevo 1976.

Hadžibajrić, Anali = Hadžibajrić, Fejzulah: "Bajtarname - orijentalne veterinarske knjige". *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*. Knjiga VII-VIII/. Sarajevo 1982.

Hadžiosmanović - Trako = Hadžiosmanović, Dr Lamija i Trako, Salih: *Tragom poezije bosanskohercegovačkih muslimana na turskom jeziku*. Sarajevo 1985.

Hajdarović, Arhiv = Hajdarović, Rašid: "Rukopisne medžmue", *Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine*. Godina X-XI, Knjiga X-XI. Sarajevo 1970-71.

Hajdarović POF/72 = Hajdarović, Rašid: "Medžmua Mulla Mustafe Firakija", *Prilozi za orijentalnu filologiju* (POF), Br. XXII-XXIII/1972-73. Sarajevo 1976.

Hajdarović POF/76 = Hajdarović, Rašid: "Dvije medžmue iz prve polovine XIX stoljeća", *Prilozi za orijentalnu filologiju (POF)*, Br. XXVI/1976. Sarajevo 1978.

Handžić = Handžić, Mehmed: *al-Ǧawhar al-asnā' fi tarāǧim 'ulamā' wa šu'arā' Būsna*. Al-Qāhira 1349/1930.

Handžić I = Handžić, Mehmed: *Književni rad bosansko-hercegovačkih Muslimana*. Sarajevo 1934.

Handžić, Glasnik = Handžić, H. Mehmed, "Sarajevo u turskoj pjesmi", *Glasnik Islamske vjerske zajednice*, Broj 11 i 12. God. XI Sarajevo studeni - prosinac 1943.

Hasan = Hasan, Dr. Hamdi, *Saray-Bosna kütüphanelerindeki türkçe yazmalarda türküler*. Ankara 1987.

Hasandedić = Hasandedić, Hivzija: *Katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa*. Izdanje Arhiva Hercegovine Mostar. Svezak 2. Mostar 1977.

Ḫidyawiyya A = *Fihrist al-kutub al-'arabiyya al-mawǧūda bi al-Kutubḫāna al-Ḫidyawiyya*. I-VII. al-Qāhira 1306/1888 - 1311/1893.

Ḫidyawiyya T = *Fihrist al-kutub al-turkiyya al-mawǧūda bi al-Kutubḫāna al-Ḫidyawiyya*. al-Qāhira 1306/1888.

ḪḪ = Ḥāǧǧī Ḫalīfa, Muṣṭafā b. 'Abdullāh Kātib Çalabī: *Kašf az-zunūn 'an asāmī al kutub wa al-funūn*, al-Muǧallad I-II. Istanbul 1360/1941 - 1362/1943.

Huković = Huković, Muhamed: *Alhamijado književnost i njeni stvaraoci*, Sarajevo 1986.

ḤḪ, Ḏayl = al-Bagdādī, Ismā'il-paša: *Īḍāh al-maknūn fī aḏ-Ḏayl 'alā Kašf az-zunūn 'an asāmī al-kutub wa al-funūn*. Cilt I-II. Istanbul 1945-1947.

Islâm Ansiklopedisi = *Türkiye Diyanet Vakfı Islâm Ansiklopedisi*. Türkiye Diyanet Vakfı. Cilt 1-37. Istanbul 1988 - 2009.

Jahić VI = Jahić, Mustafa: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak VI. London - Sarajevo 1420/1999.

Jahić VIII = Jahić, Mustafa: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak VIII. London - Sarajevo 1421/2000.

Jahić XII = Jahić, Mustafa: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak XII. London - Sarajevo 1423/2003.

Kadić = Kadić, Muhamed Enveri: *Tārīḫ-i Anwarī*. I-XXVIII. Gazi Husrev-begova biblioteka, R 7301 - R 7328.

Kaḥḥāla = Kaḥḥāla, 'Umar Riḍā: *Mu'ǧam al-mu'allifīn - Tarāǧim muṣannifī al-kutub al'arabiyya*. Ǧuz' I - XV. Bayrūt.

Kairo F =*Fihris al-maḫṭūṭāt al-'fārisiyya 'allatī taqtanihā ad-Dār al-kutub ḫattā 'ām 1963*. al-Qism I-II. al-Qāhira 1966 - 1967.

Karatay A = Karatay, Fehmi Edhem: *Arapaça Yazmalar Kataloğu*. C. I-IV. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi. Istanbul 1962-69.

Karatay F = Karatay, Fehmi Edhem: *Farsça Yazmalar Kataloğu*. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi. Istanbul 1961.

Karatay T = Karatay, Fehmi Edhem: *Türkçe Yazmalar Kataloğu*, C. I-II.Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi. Istanbul 1961.

Kemura - Ćorović = Kemura - Ćorović, *Serbokroatische Dichtungen Bosnischer Moslims aus dem XVII, XVIII und XIX Jahrhundert*. Sarajevo 1912.

Kıbrıs = Şeşen, Ramazan; Altan, Mustafa Ha'im; Izgi, Cevat: *Kıbrıs Islam yazmaları kataloğu*. Islâm Tarih, Sanat ve Kültürünü Ara'tırma Vakfı (ISAR). Istanbul 1515/1995.

Köprülü = Şeşen, Dr. Ramazan; Izgi, Cevat; Akpınar, Cemil: *Fihris maḫṭūṭāt Maktaba Köprülü*. Research Centre for Islamic History, Art and Culture (IRCICA), al-Muǧallad I-III. Istanbul 1986.

Kut = Kut, Günay: *Türkçe Yazmalar Kataloğu. Tercüman Gazetesi Kütüphanesi*. Istanbul 1989.

Landberg = Landberg, Carlo: *Catalogue de Manuscrits Arabes Provenant D'une Bibliothèque Privée à El-Medina et Appartenant a La Maison*. Leide - E.J. Brill 1883.

Lavić X = Lavić, Osman: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak X. London - Sarajevo 1423/2002.

Lavić XIV = Lavić, Osman: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak XIV. London - Sarajevo 1426/2005.

LHAS = Parlatir, Ismail; Hazai, György; Kellner-Heinkele, Barbara: *Catalogue of the Turkish Manuscripts in the Library of the Hungarian Academy of Sciences*. Budapest 2007.

Ljubović = Ljubović, Amir: *Logička djela Bošnjaka na arapskom jeziku*. Orijentalni institut u Sarajevu. Sarajevo, 1996.

Loebenstein = Loebenstein, Helene: *Katalog der arabischen Handschriften der Österreichischen National bibliothek*. Neuerwebungen 1868-1968. Teil I. Wien 1970.

Mahmutćehajić = Mahmutćehajić, Rusmir: "Ibrahim Vehbi - kadija, pjesnik i epigrafičar", *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*. Knj. IV. Sarajevo 1976.

Maǧlis-i šūrā = Ḥā'irī, 'Abdulḥusayn: *Fihrist-i Kitābḫāne-i Maǧlis-i šūrā milli*. Ǧild IX i XVII. Taharān 1347-48.

Mazalić = Mazalić, Đoko, *Leksikon umjetnika BiH*. Sarajevo 1967.

MKYK V = *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu (The Manuscripts Catalogue of the Turkish National Library). I-V*. Ankara 1987 - 1997.

MMI = an-Naqšibandī, Usāma Nāṣir; Ẓamyā', Muḥammad 'Abbās: *Maḫṭūṭāt al-falak wa at-tanǧīm fī Maktaba al-Mutḥaf al-'irāqī - Astronomical and Astrological Manuscripts of the Iraq Museum Library*. Baǧdād 1982.

Mujezinović I = Mujezinović, Mehmed: *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*. Knjiga I - Sarajevo. Sarajevo 1974.

Mujezinović II = Mujezinović, Mehmed: *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*. Knjiga II - Istočna i Centralna Bosna. Sarajevo 1977.

Mujezinović III = Mujezinović, Mehmed: *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*. Knjiga III - Bosanska krajina, Zapadna Bosna i Hercegovina. Sarajevo 1982.

Mujezinović M. = Mujezinović, Mehmed: "Stari Alifakovac", *Naše starine*. VIII. Sarajevo 1962.

Munǧid = *al-Munǧid fī al-luġa wa al-ādāb wa al-'ulūm*. Bayrūt, aṭ-Ṭab'a al-ǧadīda.

Muvekit = Hadžihusejnović, Salih Sidki, Muvekit: *Povijest Bosne. I-II*. Sarajevo 1999.

Nakičević = Nakičević, prof. dr. Omer: *Karabeg*, Sarajevo 2001.

Nametak A. = Nametak, Dr Abdurahman: *Hrestomatija bosanske alhamijado književnosti*. Sarajevo 1981.

Nametak F. = Nametak, Fehim: "Kadićev Zbornik kao izvor za proučavanje književne građe", *Radio-Sarajevo, Treći program*. XI. Sarajevo 1982.

Nametak, POF = Nametak, Fehim: "Opsada Zvornika 1717. u pjesmi na turskom jeziku", *POF*, Vol. 32-33. Sarajevo 1984.

Nametak, Fehim = Nametak, Fehim: *Pregled književnog stvaranja bosansko-hercegovačkih Muslimana na turskom jeziku*. Sarajevo 1989.

Nametak IV = Nametak, Fehim: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak IV. London - Sarajevo 1998.

Nametak - Trako I = Nametak, Fehim; Trako, Salih: *Katalog arapskih, perzijskih, turskih i bosanskih rukopisa iz zbirke Bošnjačkog instituta*. Svezak I. Zürich 1997.

Nametak - Trako II = Nametak, Fehim; Trako, Salih: *Katalog arapskih, perzijskih, turskih i bosanskih rukopisa iz zbirke Bošnjačkog instituta*, svezak II. Zürich - Sarajevo 2003.

Naqšibandī = an-Naqšibandī, Usāma Nāṣir; Ẓamyā', Muḥammad 'Abbās: *Maḫṭūṭāt al-adab fī al-maṯhaf al-'irāqi*. al-Kuwayt 1406/1985.

Nüzhet = Nüzhet, Sadettin: *Bektaşî şairleri*. Istanbul 1930.

OM = Ṭāhir, Bursalı Mehmed: *'Osmanlı mü'ellifleri, I-III*, Istanbul 1333 - 1342/1914 - 1923.

OALT = Ihsanoğlu, Ekmeleddin; Şeşen, Ramazan; Izgi, Cevat; Akpınar, Cemil; Fazlioğlu, Ihsan: *Osmanlı astronomi literatürü tarihi* (History of astronomy literature during the Ottoman period). Islâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA), Cilt I-II. Istanbul 1997.

OCLT = Ihsanoğlu, Ekmeleddin; Şeşen, Ramazan; Bekar, M. Serdar; Gündüz, Gülcan; Furat, A. Hamdi: *Osmanlı coğrafya literatürü tarihi* (History of geographical literature during the Ottoman period). Islâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA), Cilt I-II. Istanbul 2000.

OMLT = Ihsanoğlu, Ekmeleddin; Şeşen, Ramazan; Izgi, Cevat: *Osmanlı matematik literatürü tarihi* (History of mathematical literature during the Ottoman period). Islâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA), Cilt I-II. Istanbul 1999.

Öztelli = Öztelli, Cahit, *Pir Sultan Abdal – Bütün Şiirleri*. Agustos 2004.

Pertsch VPH = Pertsch, Wilhem: *Verzeichnis der Persischen Handschriften der Königlichen Bibliothek zu Berlin*. Berlin 1888.

Pertsch VTH = Pertsch, Wilhem: *Verzeichnis der Türkischen Handschriften der Königlichen Bibliothek zu Berlin*. Berlin 1889.

Popara IX = Popara, Haso: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak IX. London - Sarajevo 1422/2001.

Popara XIII = Popara, Haso: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak XIII. London - Sarajevo 1425/2004.

Popara XVI = Popara, Haso: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak XVI. London - Sarajevo 1429/2008.

Popara, Anali = Popara, Haso: "Idžazetname u rukopisima Gazi Husrev-begove biblioteke". *Anali GHB*. Knjiga XXV-XXVI. Sarajevo 2007.

Popara-Fajić VII = Popara, Haso-Fajić, Zejnil: *Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa*. Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. Svezak VII. London - Sarajevo 1420/2000.

Qādiriyya = Ra'ūf, 'Imād 'Abdussalām: *al-Āṯār al-ḫaṭṭiyya fī al-Maktaba al-Qādiriyya fī Ǧāmi' aš-šayḫ 'Abdulqādir al-Ǧilānī*. al-Ǧuz' al-awwal - al-ḫāmis (I-V). Baġdād 1976 - 1980.

Rieu = Rieu, Charles: *Cataloque of the turkish manuscripts in the Bristish museum*. London 1888.

Salameh = Salameh, Khader I: *Catalogue of Arabic Manuscripts in Al-Budairi Family Library in Jerusalem*. Fascicule 1-2. Islamic Waqf Administration Al-Aqsa Mosque Library. Jerusalem, 1987.

Sāmi = Sāmi, Šamsuddīn: *Qāmūs al-a'lām*, I-VI. Istanbul 1306 - 1216/1888 - 1896.

Sarkīs = Sarkīs, Yūsuf Ilyān: *Mu'ğam al-maṭbū'āt al-'arabiyya wa al-mu'arraba*. I-III. Kairo 1346/1928.

Schmidt = Schmidt, Jan: *Catalogue of Turkish Manuscripts in the Library of Leiden University and other Collections in the Netherlands*. Volume three. Leiden 2006.

Sellheim XVIIA1 = Sellheim, Rudolf: *Arabische Handschriften. Materialien zur arabischen literaturgeschichte*. T. 1. Wiesbaden 1976. (Verzeichnis der orientalischen Handschriften in Deutschland. Bd. XVIIA1.)

Sohrweide XIII/3 = Sohrweide, Hanna: *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland. Band XIII/3: Türkische Handschriften (and einige in den handschriften enthaltene persische und arabische werke)*. Teil 3. Wiesbaden 1974.

Spaho = Spaho, Fehim: *Arapski, perzijski i turski rukopisi Hrvatskih zemaljskih muzeja u Sarajevu*. I Svezak. Sarajevo 1942.

Šabanović = Šabanović, Hazim: *Književnost Muslimana Bosne i Hercegovine na orijentalnim jezicima*. Sarajevo 1973.

Šamić = Šamić, Jasna: "Rukopisi poezije Hasana Kaimi Babe", *Anali GHB, XI-XII*, Sarajevo 1985.

Šerifović = Šerifović, Fadil-paša, *Divan*, Uvod, prijevod, bilješke i rječnik sastavio: Fehim Nametak. Prepjev Melika Salihbegović.Sarajevo 1981.

Şeşen = Şeşen, Ramazan: *Muḥtārāt min al-maḫṭūṭāt al-'arabiyya an-nādira fi maktabāt Turkiya*. Islâm Tarih, Sanat ve Kültürünü Ara'tırma Vakfı (ISAR). Istanbul 1997.

Tehran -= Seyyid Abdollah Anwar: *A Catalogue of the Manuscripts in the National Libray, Vol. 5, Persian Manuscripts*. Tehran 1974.

Ṭibb islāmī = Şeşen, Ramazan; Akpınar, Cemil; Izgi, Cevad: *Fihris maḫṭūṭāt aṭ-Ṭibb al-islāmī bi al-luġāt al-'arabiyya wa at-turkiyya wa al-fārisiyya fi maktabāt Turkiya*. Research Centre for Islamic History, Art and Culture (IRCICA). Istanbul 1984.

Tirana = *Catalogue of Islamic Manuscripts in the National Library of Albania, Tirana*, Edited by 'Abd al-Sattār al-Ḥalwaǧī and Ḥabīb Allāh 'Aẓmī. London 1418/1997.

Trako = Trako, Salih: *Katalog perzijskih rukopisa Orijentalnog instituta u Sarajevu*. Sarajevo 1986.

Trako - Gazić = Trako, Salih - Gazić, Lejla: *Katalog rukopisa Orijentalnog instituta u Sarajevu - lijepa književnost*. Sarajevo 1997.

TÜYATOK 2 = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu -The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 2, Giresun, Ordu, Rize*. Ankara 1980.

TÜYATOK 03 = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 03, Afyon Ili Yazmaları Kataloğu*. Ankara 1996.

TÜYATOK 10 = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 10, Balıkesir Ili Yazmaları Kataloğu.* Ankara 1996.

TÜYATOK 34/I = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 34/I, Süleymaniye Yazmalar Merkezi Ali Nihat Tarlan ve Derlemesi.* Ankara 1981.

TÜYATOK 34/II = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 34/II.* Ankara 1984.

TÜYATOK 34/III = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 34/III, Süleymaniye Kütüphanesi, Amca-zade Hüseyin Paša ve Hekimbaşı Musa Nazif Efendi Koleksiyonu.* Ankara 1987.

TÜYATOK 34/IV = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 34/IV, Süleymaniye Kütüphanesi, Mustafa Âşir Efendi Koleksiyonu.* Ankara 1987.

TÜYATOK 05/I = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 05/I, Amasya Bayezid II Halk Kütüphanesi.* Istanbul 1990.

TÜYATOK 05/II = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 05/II, Amasya Bayezid II Halk Kütüphanesi.* Istanbul 1990.

TÜYATOK 05/III = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 05/III, Amasya Bayezid II Halk Kütüphanesi.* Istanbul 1992.

TÜYATOK 05/IV = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 05/IV, Amasya Bayezid II Halk Kütüphanesi.* Istanbul 1995.

TÜYATOK 05/V = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 05/V, Amasya Bayezid II Halk Kütüphanesi Yazmaları Kataloğu.* Ankara 2002.

TÜYATOK 07/I = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 07/I.* Istanbul 1982.

TÜYATOK 07/II = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 07/II.* Istanbul 1982.

TÜYATOK 07/III = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, 07/III.* Istanbul 1983.

TÜYATOK 07/IV = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu - The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, Antalya-Tekelioğlu, 07/IV.* Istanbul 1984.

TÜYATOK 07/V = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu -The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, Antalya-Tekelioğlu, 07/V.* Istanbul 1984.

TÜYATOK, Burdur = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu -The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, Burdur I-II.* Ankara 2000.

TÜYATOK, Isparta = *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu -The Union Catalogue of Manuscripts in Turkey, Isparta.* Ankara 2000.

Wagner XVIIB1 = Wagner, Ewald: *Verzeichnis der orientalischen Handschriften in Deutschland, Band XVIIB1: Arabische Handschriften.* Teil 1. Wiesbaden 1976.

Ẓāhiriyya, Fals. = al-Ḥasan, 'Abdulaḥamīd: *Fihris maḫṭūṭāt Dār al-Kutub az-Ẓāhiriyya. Al-Falsafa wa al-manṭiq wa ādāb al-baḥṯ.* Dimašq 1390/1970.

Ẓāhiriyya, Fiqh Ḥan. = al-Ḥāfiẓ, Muḥammad Muṭī': *Fihris maḫṭūṭāt Dār al-Kutub az-Ẓāhiriyya, al-fiqh al-ḥanafī, II*, Dimašq 1401/1981.

Ẓāhiriyya, Hay'a = Ḥūri, Ibrāhīm: *Fihris maḫṭūṭāt Dār al-Kutub az-Ẓāhiriyya. 'Ilm al-hay'a wa mulḥaqātuh.* Dimašq 1389/1969.

Ẓāhiriyya, Luġa = al-Ḥimṣī, Asmā': *Fihris maḫṭūṭāt Dār al-Kutub az-Ẓāhiriyya. 'Ulūm al-luġa al-'arabiyya, al-luġa, al-balāġa, al-'arūd, aṣ-ṣarf.* Dimašq 1393/1973.

Ẓāhiriyya, Naḥw = al-Ḥimṣī, Asmā': *Fihris maḫṭūṭāt Dār al-Kutub az-Ẓāhiriyya. 'Ulūm al-luġa al-'arabiyya, an-naḥw.* Dimašq 1393/1973.

Ẓāhiriyya, Riyāḍ. = 'Āidī, Muḥammad Ṣalāḥ: *Fihris maḫṭūṭāt Dār al-Kutub az-Ẓāhiriyya. ar-Riyāḍiyyāt.* Dimašq 1393/1973.

Ẓāhiriyya, Šiʿr = Ḥasan, 'Izza: *Fihris maḫṭūṭāt Dār al-Kutub az-Ẓāhiriyya. aš-Šiʿr.* Dimašq 1384/1964.

Ẓāhiriyya, Taṣ. = al-Māliḥ, Muḥammad Riyāḍ: *Fihris maḫṭūṭāt Dār al-Kutub az-Ẓāhiriyya. at-Taṣawwuf, I-III.* Dimašq 1398/1978.

Ziriklī = az-Ziriklī, Ḫayruddīn: *al-A'lām*, I-III. Kairo 1926-1928.

Ždralović = Ždralović, Muhamed: *Bosansko-hercegovački prepisivači djela u arabičkim rukopisima*, I-II. Sarajevo1988.

Ždralović, POF = Ždralović, Muhamed: "Donjovakufska medžmua". *POF*, vol. 55. Sarajevo 2005.

TRANSKRIPCIJA
TRANSCRIPTION

I Konsonanti

ء, ا	'	ض	ḍ, z
ب	b	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	ṯ, s	غ	ġ, g
ج	ǧ, c, dž	ف	f
چ	č, ç	ق	q, k
ح	ḥ	ك	k, ć
خ	ḫ	گ	ġ
د	d	ڭ	n
ذ	ḏ, z	ل	l
ر	r	م	m
ز	z	ن	n
ژ	ž	و	w, v
س	s	ه	h
ش	š, ş	ی	y, i
ص	ṣ		

II Vokali

َ	a, e	ُو	ū
ُ	o, u, ö, ü	ِی	ī
ِ	i, ı	ۋ	o
اَ, آ	ā	ۆ	u

FILOZOFIJA I LOGIKA
PHILOSOPHY AND LOGIC

1. R 728/1

إيساغوجي
ĪSAĠŪĠĪ

Kraće, dobro poznato djelo iz logike na arapskom jeziku, koje je napisao Aṯīruddīn Mufaḍḍal b. 'Umar al-Abharī (um. 663/1266).

Izv.: ḤḪ I, 206; Ahlwardt IV, 5228; GAL GI, 464-65 i SI, 839-44; Spaho, 22/6; Ẓāhiriyya, Fals., str. 86-87; Köprülü III, 277/1; Kaḥḥāla XII, 315; Dobrača II, 894/3; TÜYATOK 07/II, 593; Fajić V, 3302/1; Jahić VI, 3711/2; Popara - Fajić VII, 4229/3.

Početak (fol. 1b):

قال الشيخ الإمام أفضل المتأخرين قدوة الحكماء الراسخين أثير الدين الأبهري، طيّب الله ثراه وجعل الجنّة مثواه... أما بعد، فهذه رسالة في المنطق أوردنا فيها ما يجب استحضاره لمن يبتدئ في شيئ من العلوم مستعينًا بالله تعالى... **إيساغوجي** اللفظ الدالّ بالوضع يدلّ على تمام ما وضع له بالمطابقة...

Završetak (fol. 6b)

...(**والمغالطة**) وهي قياس مؤلف من مقدمات (كاذبة) شبيهة بالحق أو شبيه بالمقدمات أو المشهورة أو (مركب) من مقدمات وهمية كاذبة **والعمدة** هي البرهان. تمت تمام بعون الله الملك المنّان.

Prepisao Muḥammad ibn (aš-)šayḫ al-ḥāǧǧ 'Alī al-Bosnawī iz Sarajeva 1218/1803-4 (bilješka o datumu prepisa na kraju drugog djela, fol. 10b a o imenu prepisivača na kraju trećeg (fol. 46a), četvrtog (fol. 79b) i posljednjeg djela u zbirci, fol. 102b).

Fol. 1b - 6b; 215 x 165; tekst 155 x 85; 15 redaka. Papir žućkast, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nashī*, deblji i krupniji. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom. Brojevi, naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

2. R 728/2

متن العلاقة
MATN AL-'ALĀQA

Kraća rasprava na arapskom jeziku o pravilima metafore (isti'āra) u arapskoj stilistici. Autor djela je Maḥmūd b. 'Abdullāh al-Anṭākī (um. 1160/1747). Rasprava je poznata i pod nazivima رسالة في الاستعارة (*Risāla fī al-isti'āra*), رسالة في الحقيقة والمجاز والكناية (*Risāla fī al-ḥaqīqa wa al-magāz wa al-kināya*) i رسالة في البيان (*Risāla fī al-bayān*).

Izv.: Ahlwardt VI, 7294; GAL SII, 329; Zāhiriyya, Luġa, str. 293-94; Kaḥḥāla XII, 175; Ḥidaywiyya A/IV, 137; Dobrača II, 884/2; Fajić V, 3315/3; Bratislava, 377; Tirana, str. 195; Popara - Fajić VII, 4390; Popara XVI, 8970/19.

Početak (fol. 7b):

الحمد لله حمدًا(!) الشاكرين والصّلوة على سيد الأوّلين والآخرين وعلى آله الطيّبين الطّاهرين. أما بعد، فاعلم أنّ طرق أداء المراد ثلاثة: حقيقة ومجاز وكناية، فالحقيقة لفظ مستعمل فيما وضع له من حيث أنه ما وضع له...

Završetak (fol. 10b):

...والمكنّى عنه إمّا ذات نحو طعن فلان مجمع ضغنك أو صفة مثل فلان طويل النّجاد بمعنى طويل القامة أو نسبة بينهما نحو إن الكرم في بيت فلان. تمت تمام

Prepisao Muḥammad ibn (aš-)šayḫ al-ḥāǧǧ 'Alī al-Bosnawī iz Sarajeva 5. ḏū al-qa'da poslije ikindije 1218/15. februara 1804. godine (bilješka o datumu prepisa na kraju djela (fol. 10b) a o imenu prepisivača na kraju trećeg (fol. 46a), četvrtog (fol. 79b) i posljednjeg djela u zbirci, fol. 102b).

Fol. 7b - 10b; 215 x 165; tekst 157 x 87; 19 redaka. Pismo *nashī*, krupniji. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom. Istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

3. R 728/3

مغني الطلاب
MUĠNĪ AṬ-ṬULLĀB

Komentar djela (*Īsāġūǧī*) na arapskom jeziku. Autor komentara je Maḥmūd b. al-ḥāfiẓ Ḥasan al-Maġnisāwī (um. 1222/1807).

Izv.: ḤḤ, Dayl I, 153; OM II, 33; Köprülü III, 281/2; Tirana, str. 249; Fajić V, 3302/2; TÜYATOK, Isparta, 119; TÜYATOK 07/III, 2255; TÜYATOK, Burdur I, 110.

Početak fol. 12b):

نحمدك يا من جعل المنطق ميزانًا لطريق التفهيم والتحقيق...أمّا بعد، فلمّا كانت الرسالة المشهورة بإيساغوجي منسوبة إلى الشيخ... أثير الدين الأبهري... احتاجت إلى شرح يزيل احتجابها ويسهّل الوصول لمن أراد انتسابها... أن أكتب لها شرحًا... (fol. 13a) **وسميته بمغني الطلاب** ليكون الاسم مطابقًا للمسمّى في التحقيق وموافقًا له في جميع الوجوه...

Završetak (fol. 46a):

...**وليكن هذا آخر الرسالة في المنطق** قال جامعه الحقير إلى ربه القدير محمود بن الحافظ المغني، عاملها (عاملهما؟) الله تعالى بلطفه، وليكن هذا آخر ما جمعه من الشروح والحواشي إعانة للطالبين وصيانة للراغبين...

Prepisao Muḥammad ibn (aš-)šayḫ al-ḥāǧǧ 'Alī al-Bosnawī iz Sarajeva 1. ḏū al-ḥiǧǧa 1217/25. marta 1803 (bilješka na kraju djela, fol. 46a).

...تم بعناية الله تعالى وقت اوّل النّهار من ذي الحجة بشنجي حتى بيك ايكي يوز اون يدي سنه سنه... على يد أحقر الحقراء محمد ابن شيخ الحاج علي البسنوي بسراي، غفر الله عنهما...

Fol. 12b - 46a; 215 x 165; tekst 148 x 78; 21 redak. Pismo *nashī*. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Tekst osnovnog djala nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama rjeđe bilješke u vezi sa tekstom djela.

4. R 728/4

شرح متن العلاقة
ŠARḤ MATN AL-'ALĀQA

Komentar djela متن العلاقة (*Matn al-'alāqa*) na arapskom jeziku o pravilima metafore u arapskoj stilistici. Osnovno djelo napisao je Maḥmūd b. 'Abdullāh al-Anṭākī (um. 1160/1747) a ovaj komentar Ḥusayn b. Muṣṭafā al-Āydīnī Qaratepelī (um. 1191/1777). Djelo je štampano u Istanbulu 1270/1853-54. godine.

Izv.: GAL SII, 329; AM II, 327; Sarkīs II, str. 1506; Kaḥḥāla IV, 62; OM I, 405; Fajić V, 3466/6; Popara - Fajić VII, 4393; TÜYATOK 07/III, 1964; TÜYATOK 10, 1183.

Početak (fol. 47b):

الحمد لمن أفرد الحقائق والصلوة على من رشح بأعلى الدقايق... فيقول العبد المفتقر إلى ألطاف ربّه الخفيّة ابن قره دبه لى... إن رسالة الاستعارة للمولى المحقق... محمود الأنطاكي... أردت أن أفصّلها وأن أضمّها فرائد فوائده...

Završetak (fol. 79a):

...الكناية أبلغ من الحقيقة والتصريح لكونها كدعوع (كدعوى؟) الشيئ بينه (ببيّنة؟) ولنختم الكلام. تمت تمام...

Prepisao Muḥammad ibn (aš-) šayḫ al-ḥāǧǧ 'Alī al-Bosnawī iz Sarajeva 18. rabi' al-āḫira početkom ikindijskog vremena 1222/24. juna 1807. godine (bilješka na kraju djela, fol. 79b).

تمت تمام بعون الله الملك المنان... وقد وقع الفراغ بعون الله وحسن توفيقه... وقت أوّل العصر من ربيع الآخر ان (اون؟) سكزنجي جني... ألف ومائتين واثنا (و)عشرين على يد أحقر الحقراء كاتب محمد ابن شيخ الحاج علي البسنوي بسراي، غفر الله عنه...

Fol. 47b - 79a; 215 x 165; tekst 150 x 80; 21 redak. Pismo *nashī*. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Tekst osnovnog djala nadvučen crvenom linijom. Kustode.

5. R 728/5

شرح فرائد الفوائد لتحقيق معاني الاستعارة
ŠARḤ FARĀ'ID AL-FAWĀ'ID LI TAḤQĪQ MA'ĀNĪ AL-ISTI'ĀRA

Komentar na arapskom jeziku rasprave o upotrebi riječi u prenesenom značenju. Osnovnu raspravu na arapskom jeziku فرائد الفوائد لتحقيق معاني الاستعارة (*Farā'id al-fawā'id li taḥqiq ma'ānī al-isti'āra*) koja je poznata i pod nazivima: رسالة الاستعارات (*Risāla al-isti'ārāt*), رسالة الاستعارة السمرقندية (*Risāla al-isti'āra as-samarqandiyya*) i الرسالة الترشيحية (*ar-Risāla at-taršīḥiyya*) napisao je Abū al-Qāsim b. Abū Bakr al-Laytī as-Samarqandī, um. poslije 893/1488. godine a ovaj komentar, prema uvodnom dijelu komentara, Ismā'īl b. Ḫalīl, čija nam je biografija nepoznata.

Izv.: Tirana, str. 171-72; Fajić V, 3315/17; Popara - Fajić VII, 4396/3.

Početak (fol. 80b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسّلام على سيدنا محمد وآله وصحبه أجمعين. وبعد، فيقول العبد الفقير إلى لطف ربّه القدير إسماعيل بن خليل، ستر عيوبهما الجليل، إن متن الاستعارة

لحواجة أبي القاسم السمرقندي، عليه رحمة الهادي، متنًا متينًا محتاجًا محلّ عباراته وشرح مشكلاته سألني بعض الإخوان وأخصّ الخلّان من طلبة الزمان أن أكتب شرحًا يوضّح الغوامض والعويصات من عباراته...

Završetak (fol. 94a):

...**فهو القرينة وما سواه ترشيح** سواء كان مقدمًا أو مؤخرًا فإن استويا في القوة فأسبقهما دلالة على المراد...

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela, Muḥammad ibn (aš-) šayḫ al-ḥāǧǧ 'Alī al-Bosnawī iz Sarajeva (bilješka na kraju trećeg, fol. 46a, četvrtog, fol. 79b i posljednjeg djela u zbirci, fol. 102b).

Fol. 80b - 94a; 215 x 165; tekst 147 x 80; 21 redak. Pismo *nashī*. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

6. R 728/6

شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة
ŠARḤ RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṮ WA AL-MUNĀẒARA

Komentar rasprave رسالة في آداب البحث والمناظرة (*Risāla fī ādāb al-baḥṯ wa al-munāẓara*) iz oblasti disputacije na arapskom jeziku, u kojoj se govori o pravilima raspravljanja i vođenja dijaloga. Osnovno djelo i ovaj komentar napisao je Aḥmad b. Muṣṭafā b. Ḫalīl Ṭāşköprü-zāde (živio 901/1495 - 968/1561).

Izv.: ḤḪ I, 41; Ahlwardt IV, 5323: GAL GII, 426; Karatay A/IV, 8809/V; Kaḥḥāla II, 177; Zāhiriyya, Fals., str. 188; Köprülü III, 332/12; Dobrača I, 3/2; Fajić V, 3331/6; Kıbrıs, 932; Popara - Fajić VII, 4228/5; MKYK II, 673; Jahić VIII, 5142/2.

Početak (fol. 97b):

الحمد لله الّذى لا مانع لعطائه ولا معارض لقضائه ولا مناقض لانشائه... **وبعد** فقد كنت كتبت عدّة من السّطور مع قلة البضاعة وكثرة الفتور في علم المناظرة والآداب وقد قصدت الآن شرحها بعون الله الملك الوهّاب.**أحمدك اللّهم يا مجيب كلّ سائل** آثر صيغة المضارع لتدل على الاستمرار التجدّدي...

Završetak (fol. 102b):

...**غاية ما يراد في هذا الباب** أي في آداب البحث إذ لا مزيد عليها في تقرير القواعد والأصول **ومن الله التوفيق لإظهار الحق وإلهام الصواب** في كلّ باب والحمد لله على التمام وعلى رسوله أفضل السّلام وعلى آله العظام وأصحابه الكرام. تمت تمام بعون الله الملك المنان.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela, Muḥammad ibn (aš-) šayḫ al-ḥāǧǧ 'Alī al-Bosnawī iz Sarajeva u petak 21. rağaba 1222/23. septembra 1807. godine (bilješka na kraju djela, fol. 102b).

كاتب سريلي محمد ابن شيخ الحاج علي سنة ١٢٢٢ في جمعة جوى رجب ٢١

Fol. 97b - 102b; 215 x 165; tekst 150 x 80; 21 redak. Pismo *nasḫī*. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Tekst osnovnog djala nadvučen crvenom linijom. Kustode.

7. R 515/1

الفوائد الفنارية على الرسالة الأثيرية
AL-FAWĀ'ID AL-FANĀRIYYA 'ALĀ AR-RISĀLA AL-AṬĪRIYYA

Komentar djela إيساغوجي (*Īsāġūǧī*) iz logike na arapskom jeziku. Osnovno djelo napisao je Aṯīruddīn Mufaḍḍal b. 'Umar al-Abharī, um. 663/1266) a ovaj kometar Šamsuddīn Muḥammad b. Ḥamza b. Muḥammad ar-Rūmi al-Fanārī (živio 751/1350 - 834/1430).

Izv.: ḪḪ I, 41 i II, 207; Ahlwardt IV, 5237; GAL GII, 208 i SII, 278; Spaho, 22/5; Köprülü III, 333/1; Kaḫḫāla IX, 272-73; Ẓāhiriyya, Fals., str. 95; Qādiriyya V, 1440/8, str. 136; Karatay A/III, 6791-94; Baġdād, Awqāf IV, 6270; Sarkis II, str. 1461; TÜYATOK 07/I, 517-27; Fajić V, 3302/6; Nametak - Trako I, 266; Popara - Fajić VII, 4355/4.

Početak (fol. 1b):

حمدا لك اللهم على ما لخصت لي من منح عوارف الأفاضل... أما بعد، فلمّا لم ينفعني التعلل بلعل وعسى عن اقتراح أخ لي في كلّ صباح ومساء أن أكتب فوائد لايقة بمطالعة الإخوان لفرائد الرسالة الأثيرية في الميزان...

Završetak (fol. 44a):

...والعمدة أي المعتمد عليه **هو البرهان** لا غير لأن تحصيل العقائد الحقة وعصمنا عن العقائد الباطلة ليس إلا به **وليكن هذا آخر الرسالة في المنطق** حقّنا الله بالعقائد الحقّة وعصمنا عن العقائد الباطلة وحشرنا في زمرة السعداء والصالحين وبوّأنا في أعلى عليين مع النبيين والمرسلين...

Prepisao Muḥammad Šukrī ibn Rušdī-efendi 4. šawwāla 1284/30. januara 1868. godine u Ḥawāğalar mahali u kasabi Lipovo? (ليهوه).Bilješka na kraju djela, fol. 45a.

كتب الفقير المتعرف الحقير المعرف بالعجز والتقصير محمد شكري ابن رشدي أفندي من محلهء حواجه لر عن قصبهء ليهوه سنة ١٢٨٤ في شهر شوال المكرم ٤.

Fol. 1b - 44a; 190 x 125; tekst 135 x 65; 9 redaka. Papir narandžast, srednje debljine, glat. Povez mekši, papirni. Pismo *ta'līq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Tekst djela i margine uokvireni crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 1a nalazi se godišnji kalendar.

8. R 515/2

إيساغوجي
ĪSAĠŪĞĪ

Isto kao br. 1.

Prepisao Muḥammad Šukrī ibn Rušdī-efendi, kadija, 4. šawwāla 1284/28. januara 1868. godine u Ḥawāğalar mahali u kasabi Lipovo? (ليهوه), bilješka na kraju djela, fol. 57a.

Fol. 49b - 57a; 190 x 125; tekst 135 x 65; 9 redaka. Pismo *ta'līq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

9. R 303/1

تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية
TAḤRĪR AL-QAWĀ'ID AL-MANṬIQIYYA FĪ ŠARḤ AR-RISĀLA AŠ-ŠAMSIYYA

Komentar rasprave الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية (*ar-Risāla aš-šamsiyya fī al-qawā'id al-manṭiqiyya*) iz logike na arapskom jeziku napisan u formi أقول - قال. Osnovno djelo napisao je Nağmuddīn 'Alī b. 'Umar b. 'Alī al-Qazwīnī al-Kātibī (um. 675/1276-77). Autor ovoga komentara je Quṭbuddīn Muḥammad b. Muḥammad ar-Rāzī at-Taḥtānī (um. 766/1364). Naslov komentara u našemu rukopisu navodi se kao بحر القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية (*Baḥr al-qawā'id al-manṭiqiyya fī šarḥ ar-Risāla aš-šamsiyya*). Međutim, ovakav naslov nismo pronašli ni u jednom nama dostupnom izvoru. Djelo se sastoji od dva dijela. U prvom dijelu govori se o predodžbama (*taṣawwurāt*) a u drugome o sudovima (*taṣdīqāt*). U nekim rukopisima nalazi se samo jedan od ova dva dijela a u nekima oba, kao što je u našemu rukopisu.

Početak prvog dijela (*taṣawwurāt*):

إن أبهى درر تنظم ببنان البيان وأزهر زهر تنثر في أردان الأذهان...

Završetak prvog dijela (*taṣawwurāt*):

...لو كان للسامع على الألفاظ الوحشيّة أو كان هناك قرينة دالّة على المراد جاز استعمالها.

Početak drugog dijela (*taṣdiqāt*):

قال المقالة الثانية في القضايا وأحكامها... **أقول** لما فرغ من مباحث القول الشارح شرع في مباحث الحجّة...

Završetak drugog dijela (*taṣdiqāt*):

...لأن الأجزاء بيّنة الثبوت للشيئ وليكن هذا آخر ما أردنا إيراده في هذه الأوراق والحمد لواجب الوجود ومفيض الأرزاق...

Izv.: ḤḪ II, 1063; Ahlwardt IV, 5258; GAL SI, 845; Ẓāhiriyya, Fals., str. 139; Karatay A/III, 6821-31; Dobrača II, 894/4; Qādiriyya III, 817, str. 151-52; Köprülü III, 330; Bratislava, 246; Tirana, str. 230; Nametak IV, 2634/5; Fajić V, 3392/1; TÜYATOK 07/III, 2368.

Početak uvoda (fol. 1a):

إن أبهى درر تنظم ببنان البيان وأزهر زهر تنثر في أردان الأذهان... وبعد، فقد طال إلطاح المشتغلين علي المتردّدين إلي أن أشرح لهم الرسالة الشمسية وأبيّن فيه القواعد المنطقية... وشرحتها شرحًا كشف الأسرار عن وجوده فرائد فوائدها... **وسمّيته ببحر (تحرير؟) القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية**...

Početak komentara (fol. 1b):

قال: ورتبته على مقدمة وثلث مقالات وخاتمة أقول: الرسالة مرتبة على مقدمة وثلث مقالات وخاتمة أما المقدمة ففي ماهيّة المنطق وبيان الحاجة إليه وموضوعه وأمّا المقالات فأولها في المفردات...

Završetak (fol. 101b):

...فلا بدّ أن يكون خارجة عن موضوعاتها لامتناع أن يكون جزء الشيئ مطلوبًا بالبرهان لأن الأجزاء بيّنة الثبوت للشيئ وليكن هذا آخر ما أردنا إيراده في هذه الأوراق والحمد لواجب الوجود ومفيض الأوراق (الأرزاق؟) والصلوة على أفضل البشر على الإطلاق. تمّت بعون الله الخلاق.

Prepisao Ša'bān as-soḥta ibn Sulaymān al-Mostārī (Mostarac) u Karađoz-begovoj medresi u Mostaru u drugoj dekadi mjeseca rabī' al-awwala 1085/1674. godine (bilješka na kraju djela, fol. 101b).

كتبه أفقر الورى إلى الله الغنيّ الأعلى عن يد (ال)عبد الضعيف شعبان السوحتة ابن سليمان الموستاري في مدرسة قره كوز بيك، غفر الله له ولوالديه وأحسن إليهما وإليه، وأتمّه في أواسط ربيع الأول في سنة خمس وثمانين وألف بعد الهجرة النبوية.

Fol. 1a - 101b; 197 x 110; tekst 135 x 65; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom otkinutog preklopa. Pismo *ta'līq*. Brojevi i naslovi poglavlja te riječi قال i أقول ispisani crvenom tintom. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren dvjema crvenim a margine jednom crevenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Rukopis je otkupljen od Hilmije Muftića.

10. R 303/2

الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية
AR-RISĀLA AŠ-ŠAMSIYYA FĪ AL-QAWĀ'ID AL-MANṬIQIYYA

Djelo iz područja logike, koje je na arapskom jeziku napisao Nağmuddīn 'Alī b. 'Umar b. 'Alī al-Qazwīnī al-Kātibī (um. 675/1276-77).

Izv.: ḤḪ II, 1063; GAL GI, 466 i SI, 845; Köprülü III, 318; Kaḥḥāla VII, 159; Karatay A/III, 6814; Ẓāhiriyya, Fals., str. 135; Şeşen, 1285, str. 692; Dobrača II, 884/9 i 1807/4; Bratislava, 245; Loebenstein, 2313; TÜYATOK 07/II, 649 i 05/I, 352-364; Tirana, str. 243; Fajić V, 3303/3; Popara - Fajić VII, 4238/3; Nametak - Trako I, 254.

Početak (fol. 107b):

الحمد لله الّذي أبدع نظام الوجود واخترع ماهيات الأشياء بمقتضى الوجود وأنشأ بقدرته أنواع الجواهر العقلية وأفاض برحمته محركات الأجرام الفلكية والصلوة على ذات الأنفس القدسية المنزّه عن الكدورات الإنسية... **وبعد**، فلما كان باتفاق أهل العقل وإطباق ذوي الفضل أن العلوم سيما اليقينية أعلى المطالب... (fol. 108a) **وسميته بالرسالة الشمسية في القواعد المنطقية** ورتبته على مقدمة وثلث مقالات وخاتمة معتصمًا بحبل التوفيق... **أما المقدمة** ففيها بحثان الأوّل في ماهية المنطق وبيان الحاجة إليه...

Završetak (fol. 130a):

...وقد يكون عرضًا ذاتيًا كقولنا كلّ مثلّث فإنّ زواياها مثل قائمتين وأما محمولاتها فخارجة عن موضوعاتها لامتناع أن يكون جزء الشيئ مطلوبًا بثبوته له بالبرهان وليكن هذا آخر الكلام في هذه الرسالة. والحمد لله...

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo, Ša'bān as-soḥta ibn Sulaymān al-Mostārī (Mostarac) u Karađoz-begovoj medresi u Mostaru, bilješka na kraju prvog djela, fol. 101b).

Fol. 107b - 130a; 197 x 110; tekst 125 x 55; 17 redaka. Pismo *ta'liq*. Brojevi i naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst djela uokviren dvjema crvenim a margine jednom crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

11. R 234

تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية
TAḤRĪR AL-QAWĀ'ID AL-MANṬIQIYYA FĪ ŠARḤ AR-RISĀLA AŠ-ŠAMSIYYA

Komentar prvog dijela (*taṣawurāt*) rasprave الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية (*ar-Risāla aš-šamsiyya fi al-qawā'id al-manṭiqiyya*) iz logike na arapskom jeziku. Autor osnovnog djela je Naǧmuddīn 'Alī b. 'Umar b. 'Alī al-Qazwīnī al-Kātibī (um. 675/1276-77) a ovoga komentara Quṭbuddīn Muḥammad b. Muḥammad ar-Rāzī at-Taḥtānī (um. 766/1364). U ovome rukopisu nedostaje uvodni dio kometara.

Izv.: ḤḤ II, 1063; Ahlwardt IV, 5258; Ẓāhiriyya, Fals., str. 139-40; Dobrača II, 894/4; Bratislava, 246; Köprülü III, 330; Nametak IV, 2634/5; Fajić V, 3392/1.

Početak (fol. 1b):

قال: ورتبته على مقدمة وثلث مقالات وخاتمة أقول: الرسالة مرتبة على مقدمة وثلث مقالات وخاتمة أما المقدمة ففي ماهيّة المنطق وبيان الحاجة إليه وموضوعه وأما المقالات فأولها في المفردات...

Završetak (fol. 66a):

...لو كان للسامع على الألفاظ الوحشية أو كان هناك قرينة دالّة على المراد جاز استعمالها.

Prepisao nepoznati prepisivač 989/1581. godine (bilješka na kraju djela, fol. 67a).

Fol. 66; 210 x 120; tekst 125 x 50; 15 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela citiran sa قال ili nadvučen crnom linijom, dok tekst komentara počinje sa أقول. Kustode. Na marginama na prve dvije stranice bilješke u vezi sa tekstom djela.

Vlasnik rukopisa bio Muṣṭafā Muḥlišī iz Sarajeva (bilješka na fol. 66b).

12. R 61

حاشية على تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية
ḤĀŠIYA 'ALĀ TAḤRĪR AL-QAWĀ'ID AL-MANṬIQIYYA FĪ ŠARḤ AR-RISĀLA AŠ-ŠAMSIYYA

Glosa na komentar rasprave الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية (*ar-Risāla aš-šamsiyya fi al-qawā'id al-manṭiqiyya*) iz logike, na arapskom jeziku. Autor osnovnog djela je Naǧmuddīn 'Alī b. 'Umar b. 'Alī al-Qazwīnī al-Kātibī (um. 675/1276-77) a autor komentara تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية (*Taḥrīr al-qawā'id al-manṭiqiyya fi šarḥ ar-Risāla aš-šamsiyya*) je Quṭbuddīn Muḥammad b. Muḥammad ar-Rāzī at-Taḥtānī (um. 766/1364). Navedenu glosu na ovaj komentar napisao je Abū al-Ḥasan 'Alī b. Muḥammad b. 'Alī as-Sayyid aš-Šarīf al-Ǧurǧānī (živio 740/1239 - 816/1413).

Izv.: ḤḤ II, 1063; Ahlwardt IV, 5260; Ẓāhiriyya, Fals., str. 144-45; Köprülü III, 312; TÜYATOK 34/III, 2216-20; Fajić V, 3410/1.

Početak (fol. 1b):

(الحمد لوليّه والصلوة على نبيّه؟) قوله: ورتبته على مقدمة وثلث مقالات وخاتمة. هكذا وجدنا عبارة المتن في كثير من النسخ والصواب أن لفظة ثلث ههنا زائدة وقعت سهوًا من علم (قلم؟) الناسخ يدل على ذلك قول المص فيما بعد. وأما المقالات وثلث. قوله فأولها في المفردات قد يطلق المفرد ويراد به...

Završetak (fol. 107a):

...ولكن يحتمل أنه حمل اللفظ على غير المقصود يكون أوراء من استعمال الألفاظ العربية أو لا يفهم ههنا شيئ أصلا فالخلل فيه هو الاحتياج إلى الاستفسار فيطول المسافة بلا طايل الألفاظ.

Fol. 107; 177 x 125; tekst 115 x 55; 13 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Listovi i lage slobodni. Nedostaju korice. Pismo *ta'liq*, mjestimično bez dijakritičkih tačaka na slovima. Brojevi i naslovi poglavlja te riječi قوله i أقول ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Vlasnik rukopisa bio je Muṣṭafā ...? (bilješka sa pečatom na fol. 1a).

Na fol. 1a nalazi se pečat sa imenom bivšeg vlasnika rukopisa u kojemu se čita ime 'Umar b. Ḥusayn b. Muẓaffar.

U posjed rukopisa došao Ismā'īl b. 'Abdullāh u mjesecu rabī' al-awwalu 1227/mart-april 1812. godine (bilješka na prvom zaštitnom listu).

Rukopis je otkupljen od Tajiba Saračevića iz Sarajeva.

13. R 729

حاشية على تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية
ḤĀŠIYA 'ALĀ TAḤRĪR AL-QAWĀ'ID AL-MANṬIQIYYA FĪ ŠARḤ AR-RISĀLA AŠ-ŠAMSIYYA

Isto kao br. 12.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 49; 205 x 140; tekst 155 x 75; 23 retka. Papir tamnobijel i narandžast, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'līq*. Riječi قال ,قوله i أقول ispisane crvenom tintom. Unvan ukrašen floralnim motivima svijetloplave i zlatne boje. Tekst na prve dvije stranice uokviren debljom zlatnom linijom obrubljenom tanjim crnim linijama, a na većini ostalih listova uokviren tanjom crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

U posjedu rukopisa bio Muḥammad b. Aḥmad (bilješka i pečat na prvom zaštitnom listu).

14. R 266

حاشية على قسم التصديقات من حاشية السيد على تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية
ḤĀŠIYA 'ALĀ QISM AT-TAṢDĪQĀT MIN ḤĀŠIYA AS-SAYYID 'ALĀ TAḤRĪR AL-QAWĀ'ID AL-MANṬIQIYYA FĪ ŠARḤ AR-RISĀLA AŠ-ŠAMSIYYA

Glosa na komentar drugog dijela rasprave الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية (*ar-Risāla aš-šamsiyya fī al-qawā'id al-manṭiqiyya*) iz logike, na arapskom jeziku, u kojemu se govori o sudovima (taṣdīqāt). Osnovno djelo napisao je Nağmuddīn 'Alī b. 'Umar b. 'Alī al-Qazwīnī al-Kātibī (um. 675/1276-77) a komentar Quṭbuddīn Muḥammad b. Muḥammad ar-Rāzī at-Taḥtānī (um. 766/1364). Navedenu glosu na ovaj dio komentara napisao je as-Sayyid Muḥammad Ṣādiq al-Arzanğānī Muftīzāde (um. 1223/1808). Djelo je štampano u Istanbulu 1254/1838. i 1279/1862. godine.

Izv.: GAL SI, 846; OM II, 32; Köprülü III, 315.

Početak (fol. 1b):

قال المص المقالة الثانية في القضايا وأحكامها ألخ، أي في بيان القضايا وبيان أحكامها فيعمّ تعريفاتها وتقسيماتها ومباحثها والمراد من الأحكام الأحوال الثابتة للقضايا من العكس المستوى وعكس النقيض وغيرهما... اعلم أن الأساليب المألوفة في ترتيب أجزاء العلوم أن القوم يفرّقون أنواع موضوع العلم ويميّزون كل واحد من الأنواع من الآخر...

Završetak (fol. 241b-242a):

...فلا وجه لما قيل من أنّه يجوز أن يكون مسئلة بديهية إذ المسئلة البديهية من شأنها التعليل. هذا آخر ما أردنا كشف الرموز وفتح الكنوز الواقعة في عبارة التصديقات راكبًا خيول التأمل في فهم المعاني تاركًا طريق التعسف في حلّ المباني حامدًا لله الجواد الكريم الرؤف الرحيم مصلّيًا على النبيّ البشير النذير الرسول الكريم...

Prepisao as-Sayyid Muḥammad Hāšim b. Dāwūd 'Ārif za vrijeme od trideset i devet dana, počev od mjeseca rağaba 1262/24. juna 1846. godine (bilješka na kraju djela u kojoj prepisivač navodi ime autora komentara i osnovne podatke o komentaru, fol. 242a).

قد تم هذه الحاشية المرغوبة المقبولة بين الطلاب بعون الله الملك الوهّاب للفاضل الكامل السيد محمد المشتهر بأرزجاني مفتي زاده أكرمه الله تعالى بالحسنى والزيادة على التصديقات من فنّ المنطق على يد الفقير الحقير المحتاج إلى ربّه الكريم السيد محمد هاشمي بن داود عارف، غفر الله له ولوالديه وأحسن إليهما وإليه، وقد كانت كتابة نسخة هذه الشريفة بمقدار تسع وثلثون يومًا بعون الله الملك المعين من شهر رجب المرجب سنة اثنى وستين ومائتين وألف من الهجرة من له العز والشرف و صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه أجمعين الطيبين الطاهرين والحمد لله رب العالمين.

Fol. 242; 240 x 165; tekst 150 x 80; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni, sa utisnutom rozetom na koricama i preklopu. Pismo *nasta'līq*. Istaknute riječi i slova ispisani crvenom tintom. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

15. R 57/1

رسالة في فن المناظرة
RISĀLA FĪ FANN AL-MUNĀẒARA

Rasprava o pravilima disputacije za početnike, na arapskom jeziku. Autor rasprave je Muḥammad b. Abū Bakr al-Mar'ašī Sāçaqlī-zāde (um. 1150/1737). Djelo se u izvorima spominje i pod naslovom الرسالة الولدية (*ar-Risāla al-waladiyya*).

Izv.: HḤ, Ḏayl I, 387; Ahlwardt IV, 5329; GAL GII, 370 i SII, 498/5; Köprülü III, 535; AM II, 322; Kaḥḥāla XII, 14; Dobrača I, 300/3; Zāhiriyya, Fals., str. 212; Fajić V, 3315/12, 3543/1 i XI, 6530/7; Popara - Fajić VII, 4238/2; TÜYATOK, 34/IV, 75.

Početak (fol. 1b):

بسم الله وبحمده وصلوة وسلام على رسوله يقول البائس الفقير محمّد المدعوّ بساچقلي زاده... هذه رسالة في فن المناظرة عملتها لك يا ولد ولأمثالك المبتدئين، بارك الله فيها، ولمن أرادها غيرك... فلنشرع في بيان المناظرة على تقدير عدم النقل واعلم أن الآخرين لا يمكن فيهما المناظرة فنضع ثلثة أبواب. الباب الأول في التعريف للمسائل...

Završetak (fol. 12a):

...وأسلمها المنع إذ لا يجب له سند ولا دليل ومن أراد الاستقصاء في فن المناظرة فعليه برسالتنا المعمولة لتقرير قوانين المناظرة وعلى المستفيدين، أحسن الله تعالى إرشادهم عن أحديهما أن يستغفروا لي ولوالديّ ويدعوا لنا بالجنة ونعم الباقية ومن لا يشكر الناس لا يشكر الله تعالى والحمد لله الذي بعزّته تمّ الصالحات...

Prepisao Abdullāh b. Ṣāliḥ Šahmānī (Nikšić) iz Sarajeva 1266/1849-50. godine (bilješka u kolofonu sljedećeg djela, fol. 40a).

Fol. 1b - 12a; 175 x 125; tekst 120 x 70; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski, sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na prva tri lista na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 1a pečat sa teško čitljivim tekstom, a na posljednjoj unutarnjoj korici pečat vlasnika rukopisa: ḥāfiẓ 'Alī.

Rukopis je otkupljen od Tajiba Saračevića iz Sarajeva.

16. R 57/2

الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية
AR-RISĀLA AŠ-ŠAMSIYYA FĪ AL-QAWĀ'ID AL-MANṬIQIYYA

Isto kao br. 10.

Prepisao Abdullāh b. Ṣāliḥ Šahmānī iz Sarajeva 1266/1849-50. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 40a).

تمت الكتاب المسمّى بشمسيّين على يد عبد الله ابن صالح شهماني عن سراي بوسنة سنة ١٢٦٦.

Fol. 12b - 40a; 175 x 125; tekst 120 x 75; 13 redaka. Pismo *ta'līq*. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

17. R 57/3

حاشية على شرح جهة الوحدة
ḤĀŠIYA 'ALĀ ŠARḤ ĞIHA AL-WAḤDA

Na djelo إيساغوجي (*Īsāġūġī*) iz logike, koje je na arapskom jeziku napisao Aṯīruddīn al-Mufaḍḍal b. 'Umar b. al-Mufaḍḍal al-Abharī (um. 663/1264), komentar pod nazivom الفوائد الفنارية على الرسالة الأثيرية (*al-Fawā'id al-Fanāriyya 'alā ar-Risāla al-aṯīriyya*) napisao je Šamsuddīn Muḥammad b. Ḥamza b. Muḥammad ar-Rūmī al-Fanārī (živio 751/1350 - 834/1431). Na uvodni dio ovoga komentara koji počinje: اعلم أن من حقّ كل طالب كثرة تضبطها جهة وحدة الخ komentar pod naslovom جهة الوحدة (*Ğiha al-waḥda*) napisao je Muḥammad Amīn b. Ṣadruddīn aš-Širwānī (um. 1036/1626).* Ovu glosu na navedeni komentar napisao je Mullā Zaynuddīn al-Barādūsī, čija nam je biografija nepoznata.

Vidi: Qādiriyya V, 1440/7, str. 135; TÜYATOK, Isparta, 164. Zāhiriyya, Fals., 33.

Izv.: Qādiriyya V, 1440/6, str. 135; Fajić V, 3390/3.

Početak (fol. 40b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة على أفضل البرية وأشرف العالمين. فهذه تعليقات علّقها بالمباحث المتداولة بين المحصّلين الموسوم **بجهة الوحدة**... فلا يمكن الإفادة والاستفادة بدونها

والمقصود أن المص ترك تدوين المقدمة... والشارح الفناري أراد أن يسلك مسلك القوم تتميما وتكميلا للفائدة فأورد ما هو الملخص في مبحث المقدمة...

Završetak (fol. 48a):

...في تقديم الظرف على متعلقه هذا ما وفق الله تعالى في حل المقام والله خير الميسرين فلما تم المرام سكت عن طول الكلام أعلم العلماء الزمان ملا زين الدين المشهور بالبرادوي. اللّهمّ اغفر له وارحمه...

Prema bilješci na kraju djela (fol. 48a), koja ne odgovara rukopisu prepisanog djela, ovu je raspravu prepisao Muḥammad b. 'Alī 1271/1854-55. godine. Međutim, prije bi moglo biti da je prepisivač isti kao i prethodnog djela.

كتبه الحقير الفقير محمد بن علي سنة ١٢٧١

Fol. 40b - 48a; 175 x 125; tekst 135 x 80 - 90; 16 - 18 redaka. Pismo *ta'liq*. Kustode. Uvodni dio al-Fanārījevog komentara nadvučen crnom linijom.

18. R 93/1

شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة

ŠARḤ RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṬ WA AL-MUNĀẒARA

Isto kao br. 6.

Prema bilješci u kolofonu djela, autor je pisanje ovoga kometara završio 16. ramaḍāna 964/14. jula 1557. godine u Carigradu.

قال المؤلف، رحمه الله، قد وقع الفراغ من إملائه... ضحوة اليوم السادس عشر من شهر رمضان المبارك... في شهور سنة أربع وستين وتسعمائة ببلدة قسطنطنية...

Prepisao 'Uṯmān ibn Bābā Ḥasan al-Čayničawī (Čajničanin) 1095/1684. godine (bilješka u kolofon djela, fol. 15a).

...ثم وقع إتمامي في يد (ال)عبد الضعيف عثمان ابن بابا حسن الچينچوي، غفر الله له ولوالديه وأحسن إليهما وإليه سنة خمس وتسعين وألف من (ال)هجرة النبوية.

Fol. 1b - 15a; 207 x 145; tekst 165 x 65; 10 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i oštećenim preklopom. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

19. R 93/2

رسالة في آداب البحث والمناظرة

RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṬ WA AL-MUNĀẒARA

Kratka rasprava iz oblast disputacije na arapskom jeziku u kojoj se govori o pravilima raspravljanja i vođenja dijaloga. Autor rasprave je 'Aḍududdīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. 'Abdulġaffār b. Aḥmad al-Īǧī (živio 708/1308 - 756/1355). Prije početka rasprave napisano:

هذه رسالة عضديّة لمولانا قاضي عضدالدين

Izv.: ḤḤ I, 43; Ahlwardt IV; 5293; GAL GII, 208; Kaḥḥāla V, 119-20; Ẓāhiriyya, Fals., str. 198-99; Köprülü III, 332/13; Fajić V, 3335/3; Popara XIII, 7740/9.

Početak (fol. 15b):

لك الحمد والمنّة وعلى نبيّك الصّلوة والتحيّة، إذا قلت بكلام فإن كنت ناقلاً فيطلب منك الصحّة أو مدعيًا فالدّليل ولا يمنع النقل...

Završetak (fol. 16a):

...فيمنع بأن يقال لا نسلّم إنّ الكلام مركّب من الحروف إنّ الكلام لفي الفؤاد وإنّما جعل الكلام على الفؤاد دليلاً. تمّت تمام

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo, 'Uṯmān ibn Bābā Ḥasan al-Čayničawī (Čajničanin) 1095/1684. godine (bilješka u kolofon prethodnog djela, fol. 15a).

Fol. 15b - 16a; 207 x 145; tekst 165 x 65; ukupno 13 redaka. Pismo *ta'liq*. Kustode.

20. R 93/3

شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة

ŠARḤ RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṬ WA AL-MUNĀẒARA

Komentar prethodne rasprave, رسالة في آداب البحث والمناظرة (*Risāla fī ādāb al-baḥṯ wa al-munāẓara*), na arapskom jeziku iz oblasti disputacije, u kojoj se govori o pravilima raspravljanja i vođenja dijaloga. Autor rasprave je 'Aḍududdīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. 'Abdulġaffār b. Aḥmad al-Īǧī (708/1308 - 756/1355), a ovoga komentara Muḥammad Šamsuddīn al-Ḥanafī at-Tibrīzī (um. oko 900/1543).

Izv.: ḤḤ I, 41; AM II, 218; Ahlwardt IV, 5296; Köprülü III, 551/6; Dobrača II, 1688/8; Ẓāhiriyya, Fals., str. 200-01; Tirana, str. 250; Fajić V, 3335/4.

Početak (fol. 16b):

لك **الحمد** جعل الله تعالى مخاطبًا تنبيهًا على القرب ولأنّ اللائق بحال الحامد أن يلاحظ المحمود أوّلاً حاضرًا ومشاهدًا ثم يحمده...

Završetak (fol. 28a):

...وبالجملة الفرق ليس على ما ينبغي ولنختم الكلام على هذا القدر لئلا ينجرّ إلى الإملال وإلى الله المرجع والمآل. تمت تمام. واعلم أن الحواشي المنسوبة إلى المحقق الشريف لهذه الرسالة لما لاحظتها في نسخ متعددة ووجدت بعضها سقيما ولم يبق اعتمادي عليها لم ألتزم نقلها بل قررت الكلام على وجه لاحظته ووقع بعض تقريراتنا (fol. 28b) موافقًا لتقريره، قدس سرّه، وبعضها غير موافق فتأمل وأنصف فإن وجدته حقًّا فاتبعه وإلاّ فأصلحه فإن الله لا يضيع أجر المحسنين. تمت تمام.

Prepisao 'Uṯmān b. Bābā Ḥasan al-Čayničawī (Čajničanin) 1095/1684. godine (bilješka na kraju djela, fol. 34b).

...وقع الفراغ من هذه الرّسالة الحنفية بعون الله الواهب العطيّة في يد المحتاج إلى رحمة الله تعالى عثمان بن بابا حسن الچينچوي سنة خمس وتسعين وألف، غفر الله له ولوالديه وأحسن إليهما وإليه.

Fol. 16b - 28b; 207 x 145; tekst 165 x 65; 10 redaka. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

21. R 93/4

شرح الرسالة العضدية في الوضع

ŠARḤ AR-RISĀLA AL-'AḌUDIYYA FĪ AL-WAḌ'

Komentar rasprave الرسالة العضدية في الوضع (*ar-Risāla al-'aḍudiyya fi al-waḍ'*) o etimologiji riječi u arapskom jeziku. Osnovnu raspravu napisao je 'Aḍududdīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. 'Abdulġaffār b. Aḥmad al-Īǧī (708/1308 - 756/1355). Kao autori ovoga komentara navode se Abū al-Qāsim b. Abū Bakr al-Laytī as-Samarqandī, um. poslije 893/1488. godine (Vidi: *ḤḤ I, 898; Karatay A/IV, 8148; Köprülü I, 1453 i III, 542,6; TÜYATOK 07/III, 1998; Dobrača I, 5/2*) i 'Alī b. Muḥammad 'Alā'uddīn al-Qūšǧī, um. 879/1474. godine (Vidi: *Ahlwardt IV, 5310;*

Dobrača I, 388/2; Qādiriyya V, 1440/1, str. 132 i Fajić V, 3349/4). U kolofonu našega rukopisa (fol. 105b) navodi se al-Qūšǧī kao autor ovoga komentara.

Izv.: ḤḤ I, 898; Ahlwardt IV, 5310; AM I, 736; GAL SII, 288; Köprülü I, 1453 i III, 542,6; TÜYATOK 07/III, 1998; Karatay A/III, 6881 i A/IV, 8148; Dobrača I, 5/2 i 388/2; Qādiriyya V, 1440/1, str. 132; Fajić V, 3349/4; Kaḥḥāla VII, 227; Jahić VI, 3745/5.

Početak (fol. 29b):

الحمد لله الّذي خصّ الإنسان بمعرفة أوضاع الكلام ومبانيه، وجعل الحروف أصول الكلمة وظروف معانيه... **وبعد**، فلمّا شاع في الأمصار وظهر ظهور الشمس في النهار، الرسالة العضدية الّتي أفادها المولى الإمام المحقق والفاضل المدقّق، خاتم المجتهدين عضد الحقّ والدّين... ولم يكن لها شرح... (fol. 39a) أردت الحوض في تتميم هذا المرام... قال المص بعد التسمية هذه فائدة المشار إليه بهذه العبارات الذهنية التي أراد كتابتها أو بيان أجزائها...

Završetak (fol. 45b):

...فلا يكون جزئيًا بخلاف زيد فإنّه جزئي بوضعه لذلك المشخص وكذا الحال في مثل هذه الصورة. والحمد لله على إتمامه والصّلوة على نبيّنا محمّد وآله وأصحابه أجمعين.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela u zbirci 'Uṯmān (b. Bābā Ḥasan al-Čayničawī) u mjesecu ǧumādī al-āḫiru 1097/april-maj 1686. godine (bilješka na kraju ovoga i prethodnog djela, fol. 54b).

تمت الكتاب في يد (ال)عبد الضعيف عثمان (بن بابا حسن الچينچوي) سنة ١٠٩٧ جمادى الآخر.

Fol. 29b - 45b; 207 x 145; tekst 145 x 85; 15 redaka. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

22. R 202

شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة

ŠARḤ RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṮ WA AL-MUNĀẒARA

Isto kao br. 6.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 10; 245 x 170; tekst 157 x 75; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi slobodni, neuvezani i bez korica. Pismo *nashi*. Tekst osnovnog djela nadvučen crnom linijom. Kustode.

23. R 211/1

شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة
ŠARḤ RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṮ WA AL-MUNĀẒARA

Isto kao br. 6.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 10b; 200 x 140; tekst 130 x 70; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Prvi i posljednji list slobodni. Pismo *nashī*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

24. R 211/2

رسالة في آداب البحث والمناظرة
RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṮ WA AL-MUNĀẒARA

Kratka uputa na arapskom jeziku iz oblasti disputacije u kojoj se govori o tehnici i pravilima raspravljanja i vođenja dijaloga. Autor je Aḥmad b. Muṣṭafā b. Ḫalīl Tāşköprü-zāde (živio 901/1495 - 968/1561).

Izv.: ḤḪ I, 41; Ahlwardt IV, 5323; GAL GII, 426; Köprülü III, 332/11 i 549/2; Kaḥḥāla II, 177; Dobrača II, 884/5; Zāhiriyya, Fals., str. 187; Fajić V, 3315/14; Popara - Fajić VII, 4228/4.

Početak (fol. 10b):

أحمدك اللّهمّ يا مجيبَ كلّ سائلٍ وأصلّي على نبيّك المبعوثِ... وبعد، فهذه رسالة لخّصتها في علم الأدب مجتنبًا عن طرفي الاقتصارِ والإخلال والإطناب... اعلم أنّ المناظرة هي النظر بالبصيرة من الجانبين في النسبة بين الشيئين إظهارًا للصّواب...

Završetak (fol. 12a):

...وأن لا يحسب المناظر الخصم حقيرًا وهذا الّذي ذكرناه وآداب المناظرة غاية ما يراد في هذا الباب ومن الله التوفيق لإظهار الحق وإلهام الصّواب في كلّ باب.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 10b - 12a; 200 x 140; tekst 130 x 70; 15 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

25. R 178/1

شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة
ŠARḤ RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṮ WA AL-MUNĀẒARA

Isto kao br. 6.

Djelo je krnjavo na početku.

Početak ovdje (fol. 1a):

...بأعظم الوسائل المراد به نبيّنا محمد عليه الصلوة والسلام لأن دينه أكمل الأديان وشرعه أفضل الشرايع الذي شرّفه الله تعالى بالبراءة عن النسخ والتبديل...

Prepisao nepoznati prepisivač 1142/1729-30. godine (bilješka na kraju djela, fol. 7b).

Fol. 1a - 6b; 213 x 150; tekst 145 x 52; 19 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Povez kartonski sa kožnim hrbatom pojačan drugim kartonom. Pismo *ta'liq*. Tekst djela uokviren crvenom linijom a tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

26. R 178/2

شرح المقدمة الآجرّومية
ŠARḤ AL-MUQADDIMA AL-ĀĞURRŪMIYYA

Komentar djela المقدمة الآجرّومية (*al-Muqaddima al-Ājurrūmiyya*) iz sintakse arapskog jezika. Osnovno djelo napisao je Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Dāwūd aṣ-Ṣinhāǧī al-Fāsī Ibn Āǧurrūm (živio 672/1273 - 723/1323) a ovaj komentar Zaynuddīn Ḫālid b. 'Abdullāh b. Abū Bakr al-Azharī (živio 838/1435 - 905/1499). U našemu rukopisu nedostaje početak djela.

Izv.: ḤḪ II, 1796-97; AM I, 343; Ahlwardt VI, 6674; GAL GII, 27 i SII, 22-23; Karatay A/IV, 7870; Zāhiriyya, Naḥw, str. 229; Jahić VI, 3775; Popara XVI, 8890/2.

Početak ovdje (fol. 7a):

...أعمّ من الكلمتين حقيقة والكلمتين مجازًا فإن كلاً من جزئي بعليك مثلاً ليس كلمة لأنه الآن كالزائي عن زيد وإنما هو كلمة مجازًا باعتبار أنه كان ذيل التركيب كلمة حقيقة...

Završetak (fol. 37b-38a):

...**وما أشبه ذلك** أمثلة القسمين الأولين وثلاثة(!) وأما تابع المخفوض فقد تقدمت في المرفوعات قليل جمع وجميع ذلك هكذا قال مؤلفه، وهذا آخر ما أردنا ذكره على هذه المقدمة والله أعلم بالصواب...

Prepisao Ibrāhīm b. Ḥāǧo Muḥammad aṭ-Ṭāšličawī (Pljevljak) 22. dū al-ḥiǧǧe 1158/14. januara 1746. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 38a).

قد وقع الفراغ عن تحرير هذا الشرح الآجرومي في يوم الاثنى والعشرين من شهر ذي الحجة... على يد الفقير إلى الله الملك الغنيّ أحقر العباد إبراهيم بن حاجو محمّد الطاشليچوي... يوم الأحد في وقت الضحى سنة ثمان وخمسين ومائة وألف.

Fol. 7a - 38a; 213 x 150; tekst 170 x 80 i 183 x 70; 17-23 retka. Pismo *ta'liq*. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

27. R 205/1

جامع الكنوز ونفائس التقرير
ĞĀMI' AL-KUNŪZ WA NAFĀ'IS AT-TAQRĪR

Komentar rasprave na arapskom jeziku الرسالة الولدية (*ar-Risāla al-waladiyya*), odnosno رسالة في فن المناظرة (*Risāla fī fann al-munāzara*) iz oblasti disputacije za početnike, u kojemu se govori o raspravljanju i vođenju dijaloga. Autor osnovnog djela je Muḥammad b. Abū Bakr al-Mar'ašī Sāçaqlī-zāde (um. 1150/1737) a ovoga komentara Ḥusayn b. Ḥaydar at-Tibrīzī al-Mar'ašī (um. oko 1176/1762).

Izv.: GAL SII, 498; AM I, 327; ḤḪ, Ḏayl I, 357; Karatay A/III, 6902; Köprülü III, 549/1; TÜYATOK 07/III, 2162; Fajić V, 3548/2.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذي هدى خير عباده سبيل الصواب... فيقول البائس الفقير إلى ربّه الملك المنّان القدير حسين بن شيخ حيدر التبريزيّ مولدًا ثم المرعشي موطنًا... لمّا كانت الرسالة الولديّة في علم الآداب مشهورة ومقبولة بين أولي الألباب... لأستاذي المولى الفاضل... محمد المدعو بساچقلي زاده المرعشي... ولم يكن لها شرح إلى الآن... **وسمّيته** بعد إتمام التّحرير (ب)**جامع الكنوز ونفائس التقرير**...

Završetak (fol. 65b):

...**والحمد لله** جملة اسميّة معطوفة على جملة وسلام على المرسلين **ربّ العالمين** وهذا أيضا مشهور مستغن عن البيان... والحمد لله ربّ العالمين كذا في أكثر كتب التفاسير كالمعالم والمدارك الكواشي فليكن آخر كلامنا الحمد لله بعزّته وجلاله...

Prepis dovršio al-ḥāǧǧ 'Ubaydullāh Zuhdī ibn al-ḥāǧǧ Ibrāhīm, u nedjelju, prije podne zadnji dan mjeseca ša'bāna 1200/27. juni 1786. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 65b).

وقد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب يوم الأحد وقت الضحى من آخر شهر شعبان المعظّم سنة مائتين وألف بعد الهجرة، من له العز والشرف، على يد العبد الفقير الراجي عفو ربّه القدير الحاج عبيد الله زهدي ابن الحاج إبراهيم حامدًا ومصلّيًا، غفر الله له ولوالديه ولأستاذيه ولجميع المسلمين أجمعين...

Fol. 1b - 65b; 220 x 155; tekst 165 x 105, fol. 50a-57b tekst 155 x 80; 21 redak, na fol. 50a-57b 25 redaka. Papir tamnobijel i žućkast, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'liq*, na fol. 50a-57b pismo *nasta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crnom linijom. Kustode.

Vlasnik rukopisa prepisivač 'Ubaydullāh Zuhdī (bilješka i pečat na fol. 1a).

Rukopis je potom bio u vlasništvu 'Abdullāha b. Ibrāhīma (bilješka na fol. 1a).

28. R 205/2

فتح الأسرار في شرح إيساغوجي
FATḤ AL-ASRĀR FĪ ŠARḤ ĪSĀĞŪĞĪ

Komenar poznatog i često komentiranog kraćeg djela إيساغوجي (*Īsāġūǧī*) iz logike na arapskom jeziku, koji je napisao Muḥammad b. Muṣṭafa b. Aḥmad al-Čāyničawī (Čajničanin) 1192/1778. godine. Čajničanin je rođen 1144/1731. godine u Čajniču. Osnovno obrazovanje stekao je u Sarajevu, a visoko u Istanbulu. Predavao je na Đumišića medresi u Sarajevu. Dva puta je obnašao položaj sarajevskog muftije. Umro je 1206/1791-92. godine u Sarajevu.

Izv.: Handžić I, str. 105; Ljubović, str. 53-55; Fajić V, 3307/2.

Početak (fol. 67b):

الحمد لله الّذي أبدع نظام العالم والوجود وعلّم العاقلين المبادئ والمقاصد بمقتضى الحكمة والجود وأنشأ بقدرته أنواع الجواهر العقلية... فلمّا كانت هذه الرسالة مفتاح العلوم لمن كان خاليًا عن الفنون... أردت بعون الناصر الوهّاب أن أشرحها شرحًا بحسب طاقة البشريّة... **وسميته فتح الأسرار** للرسالة اللطيفة المسماة(؟) بإيسغوجي...

Završetak (fol. 99a):

...**ولیکن هذا آخر الرسالة في المنطق** ختمنا الله سبحانه وتعالى بحسن الخاتمة وحشرنا في زمرة أهل الأعمال الصالحة... والحمد لله في البكرة والعشيّة. فرغ من تسويده مسوّده ومؤلفه

الفقير محمد بن مصطفى (بن مصطفى!) بن أحمد البوسنوي الچاينچوي، غفر ذنوبهم الخالق الباريء، في اليوم الثالث والعشرين من ربيع الآخر المشرّف سنة اثنتين وتسعين ومائة وألف من هجرة منّ له العزّ والمجد والشرف.

Prepisao (za života autora) isti prepisivač kao i prethodno djelo, al-ḥāǧǧ 'Ubaydullāh Zuhdī ibn al-ḥāǧǧ Ibrāhīm-zāde, 29. ǧumād al-āḫira1200/28. aprila 1786. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 99a).

وقد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب في اليوم التاسع والعشرين من شهر جمادى الآخر سنة مائتين وألف بعد الهجرة، من له العز والمجد والشرف وأنا الفقير الحاج عبيد الله زهدي ابن الحاج إبراهيم زاده، عفى عنهما العفو العالي.

Fol. 67b - 99a; 220 x 155; tekst 165 x 105; 21 redak. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom ili crnom linijom. Kustode. Na marginama rječe bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 100a-b bilješke iz arapske gramatike.

29. R 205/3

تهذيب المنطق والكلام

TAHḎĪB AL-MANṬIQ WA AL-KALĀM

Popularno i često komentirano djelo iz logike na arapskom jeziku, koje je napisao Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī (živio 712/1312 - 791/1389).

Izv.: ḤḤ I, 516; Ahlwardt IV, 5117; AM II, 329-30; GAL GII, 215 i SII, 302; Kaḫḫāla XII, 228-229; Hidayiyya A/VI, str 52; Ẓāhiriyya, Fals., str. 110-12; Baġdād, Awqāf IV, 6080-83; Sarkis I, str. 636; Qādiriyya III, 835/I, str. 166-67; Loebenstein, 2315, Fajić V, 3443,1.

Početak (fol. 101b):

الحمد لله الّذي هدانا سواء الطّريق وجعل لنا التوفيق خير رفيق... **وبعد**، فهذا غاية تهذيب الكلام في تحرير المنطق والكلام وتقريب المرام من تقرير عقائد الإسلام جعلته تبصرة لمن حاول التّبصر لدى الإفهام...

Završetak (fol. 110a)

...والبرهان أي الطريق إلى الوقوف على الحقّ والعمل به وهذا بالمقاصد أشبه.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 101b - 110a; 220 x 155; tekst 145 x 65 i 145 x 80; 11 i 10 redaka. Pismo *nasḫī* i *nasta'liq* od dva prepisivača. Istaknute riječi ispisane

crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

30. R 206

شرح الرسالة الحسينية في آداب البحث

ŠARḤ AR-RISĀLA AL-ḤUSAYNIYYA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṮ

Komentar rasprave الرسالة الحسينية في آداب البحث (*ar-Risāla al-Ḥusayniyya fī ādāb al-baḥṯ*) na arapskom jeziku iz oblasti disputacije, u kojoj se govori o pravilima vođenja dijaloga i raspravljanja. Osnovno djelo napisao je Šāh Ḥusayn-efendī b. 'Abdullāh al-Anṭākī (um. 1130/1718. godine. Prema nekim izvorima, ime autora komentara je nepoznato. *Ahlwardt* (IV, 5335) i *Bratislava* (266) navode da je autor komentara 'Alī al-Fardī b. Muṣṭafā al-Qayṣarī (um. 1127/1715). *Brockelman* (SII, 482), također, navodi al-Qayṣarīja kao jednog od komentatora ove rasprave. U nekim izvorima (*Karatay A/III, 6893; TÜYATOK 07/II, 621-29 i 07/III, 2267-75; Ẓāhiriyya, Fals., str. 192*) ovaj se komentar navodi kao osnovno djelo koje je napisao spomenuti al-Anṭākī.

Izv.: Ahlwardt IV, 5335; GAL SII, 482; Karatay A/III, 6893; Ẓāhiriyya, Fals., str. 192; Kaḫḫāla VII, 242; Bratislava, 266; AM I, 767; TÜYATOK 07/II, 621-29 i 07/III, 2267-75; Popara - Fajić VII, 4404/3, Jahić VIII, 5063/10.

Početak (fol. 1b):

يا من وفقنا الوظائف البحث وكلمة يا مشترك بين الأحوال الثلثة فلا يحتاج إلى توجيه العلامة والمراد بها غايةُ معنايا (معناها؟) وهي الإجابة والتوفيق لغةً جعلُ الأسباب متوافقةً...

Završetak (fol. 24a):

...وتاسعها أن لا يحتسب أنّ خصمه حقير ضعيف لئلاّ يؤدّي استحقاره إلى صدور كلام سخيف، فيكون مغلوب الخصم الضعيف بالإفحام مع أن هذا أشنع وجوه الإلزام وعلى الله التوكل وبه الاعتصام. والحمد لله على الإتمام...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 24; 210 x 150; tekst 160 x 85; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez mekši, kartonski. Pismo *nasta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crnom linijom. Kustode.

31. R 491

الرسالة العضدية في الوضع
AR-RISĀLA AL-'AḌUDIYYA FĪ AL-WAḌ'

Rasprava o etimologiji riječi u arapskom jeziku, koju je na arapskom jeziku napisao 'Aḍududdīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. 'Abdulġaffār b. Aḥmad al-Īǧī (708/1308 - 756/1355).

Izv.: ḤḪ I, 898; Ahlwardt IV, 5309; GAL SII, 288; Karatay A/IV, 8147; Kaḫḫāla V, 119; TÜYATOK 07/V, 3923-27; Köprülü III, 542/5; Dobrača I, 388/3 i II, 884/7; Fajić V, 3315/9 i XI, 6530/8; Jahić VI, 3711/3 i VIII 5133,2; Popara - Fajić VII, 4392/6.

Početak (fol. 1b):

هذه رسالة أفادها المولي الأعظم ينبوع الحكم أفضل المتقدمين والمتأخرين عضد الملّة والدّين، طيّب الله ثراه ومرقده، هذه فائدة تشتمل على مقدمة وتنبيه وتقسيم وخاتم. **المقدمة** اللفظ قد يوضع لشخص بعينه وقد يوضع له باعتبار أمر عامّ وذلك بأن يعقل أمر مشترك بين مشخّصات ثم يقال هذا اللفظ موضوع لكلّ واحد من هذه المشخّصات...

Završetak (fol. 4a):

... الحادي عشر: المقصود من هذا التنبيه مثل (ذو) وفوق فإن مفهومهما كليّ لأنهما بمعنى صاحب وعلوّ، وإن كانا لا يُستعملان إلاّ في جزئيين لمعروض الإضافة فلا يكونان جزئيين. الثاني عشر: لا يريبك تعاور الألفاظ بعضها مكان بعض إذ المعتبر الموضع(!).

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4; 175 x 125; tekst 120 x 85; 43 retka ukupno. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem bez korica. Pismo *riq'a*. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

32. R 236/1

شرح الرسالة العضدية في الوضع
ŠARḤ AR-RISĀLA AL-'AḌUDIYYA FĪ AL-WAḌ'

Komentar rasprave الرسالة العضدية في الوضع (*ar-Risāla al-'aḍudiyya fi al-waḍ'*) o etimologiji riječi u arapskom jeziku. Osnovnu raspravu napisao je 'Aḍududdīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. 'Abdulġaffār b. Aḥmad al-Īǧī (živio 708/1308 - 756/1355) a ovaj komentar 'Iṣāmuddīn Ibrāhīm b. Muḥammad b. 'Arabšāh al-Isfarā'īnī (um. 951/1544).

Izv.: Ahlwardt IV, 5315; GAL SII, 571; Dobrača I, 438/4; Nametak IV, 2672/1; Fajić V, 3504/2.

Početak (fol. 1b):

ونسألك فائدة تملأ مائدة تنزلها من السماء يا من منّ علينا بتعليم الأسماء وتقسيم أنواع النعماء... فيقول العبد المفتقر أحوج الفقراء إلى ربّه الغني أغنى الأغنياء إبراهيم بن محمد عربشاه الإسفرائني... قال من تفرّد في تحقيق المعاني وتحسين الإملاء عضد الملّة والدين الإيجي، جزاه الله خير الجزاء للإماء إلى المعاني المرتبة الموجودة في التعقل فقط على تقدير تقدم (تقديم؟) الديباجة على الرسالة او فيه وفي التلفظ أو فيهما وفي الكتابة على تقدير تقدمها على الديباجة... (fol. 2a) ووصف الفائدة بأنّها تشتمل على مقدمة وتقسيم وخاتمة من قبيل وصف الكلّ بالاشتمال على جزء على كلّ من التقديرين...

Završetak (fol. 29a):

...إنه يحتمل أن يكون للمنع عن الوقوع في ظنّ أي والمعنى غير محتمل إذ الوقوع في ظنّ أي والمعنى مطلقا غير ممنوع وفي ظنّه وضعًا لا يدفعه قوله إذ المعتبر الوضع. والله أعلم بالصواب وإليه المرجع والمآب...

Prepisao Muḥammad b. Ismā'īl 1. ramaḍāna 1135/5. juna 1723. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 29a).

تمّ بعون الله وتوفيقه في اليوم الأوّل من رمضان المعظّم المكرّم سنة خمس وثلاثين ومائة وألف على يد أفقر الأنام محمد بن إسمعيل، غفر الله ذنوبهما وستر عيوبهما يوم القيامة.

Fol. 1b - 29a; 195 x 130; tekst 145 x 60; 25 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'liq*. Kustode. Sitnije bilješke na marginama u vezi sa tekstom djela.

33. R 236/2

الرسالة العضدية في الوضع
AR-RISĀLA AL-'AḌUDIYYA FĪ AL-WAḌ'

Isto kao br. 31.

Prepisivač isti kao i prethodnog djela Muḥammad b. Ismā'īl (bilješka na kraju prvog djela, fol. 29a).

Fol. 29b - 30a; 195 x 130; tekst 135 x 60; ukupno 37 redaka. Pismo *ta'liq*. Kustode. Bilješke na marginama u vezi sa tekstom djela.

34. R 236/3

شرح الرسالة الحسينية في آداب البحث
ŠARḤ AR-RISĀLA AL-ḤUSAYNIYYA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṬ

Isto kao br. 30.

Prepisivač isti kao i prethodna dva djela Muḥammad b. Ismā'īl (bilješka na kraju prvog djela, fol. 29a).

Fol. 31b - 50a; 195 x 130; tekst 130-140 x 70; 21 redak. Pismo *ta'liq*. Na nekoliko prvih listova tekst osnovnog djela nadvučen crvenom a na kraju crnom linijom. Na fol. 32-33 tekst naknadno dopisan od strane drugog prepisivača. Kustode.

35. R 236/4

مرقاة الوصول إلى علم الأصول
MIRQĀT AL-WUṢŪL ILĀ 'ILM AL-UṢŪL

Djelo o teoriji islamskog prava na arapskom jeziku. Autor je Muḥammad b. Farāmurz b. 'Alī Mullā Ḫusraw (um. 885/1480). Djelo u našemu rukopisu nije do kraja prepisano.

Izv.: ḤḪ II, 1657; OM I, 293; GAL II, 227/2; Dobrača I, 151/S, i II, 883/1; Köprülü I, 528.

Početak (fol. 51b):

حامدا لمن شيّد أصول الدّين وأيّد فروعه بالكتاب المبين ومصلّيا على مقوّم سنن اليقين...
وبعد، فهذه مجلّة مشتملة على غرر مسائل الأصول... **وسميته مرقاة الوصول إلى علم الأصول**...

Završetak ovdje (fol. 69b):

...إن دخل في الآخر فركن وإلاّ فإن أثر فيه فعلة وإلاّ فإن أوصل إليه في الجملة فسبب وإلاّ فإن توقّف عليه وجوده فشرط وإلاّ فلا أقلّ من الدلالة...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 51b - 69b; 195 x 130; tekst 130 x 60; 21 redak. Pismo *nasta'liq*. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

36. R 236/5

حاشية على شرح ديباجة المصباح
HĀŠIYA 'ALĀ ŠARḤ DĪBĀĞA AL-MIṢBĀḤ

Glosa na arapskom jeziku na komentar uvoda djela المصباح (*al-Miṣbāḥ*) iz arapske gramatike, od nama nepoznatog autora. Osnovno djelo napisao je Burhānuddīn Abū al-Fatḥ Nāṣir b. 'Abdussayyid b. 'Alī al-Muṭarrizī (živio 538/1143 - 610/1213). U izvorima ne postoji jasna potvrda ko je autor komentara uvoda ovoga djela. Prema nekim izvorima, mogao bi biti Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī (živio 712/1312 - 791/1389).* S obzirom na to da je djelo u našemu rukopisu na početku krnjavo i da do kraja nije prepisano, teško je utvrditi i autora ove glose na navedeni komentar.

**Vidi: br. 127.*

Početak ovdje (fol. 71a):

...من فاعل ابتداء **من الله تعالى** ظرف مستقرّ في محل النصب على أنه حال من بحبل الرشاد
قدم عليه وإن لم يجز على الأصح للشجع والتقدير متمسّكًا بحبل الرّشاد كائنا من الله تع ويجوز
أن يتعلّق معتصما والرّشاد...

Završetak ovdje (fol. 99a):

...أمّا زيد فمنطلق بمعنى مهما يكن من شيء فزيد منطلق ليس إنها بمعنى مهما لأن مهما
اسم وأمّا حرف بل غرضه بيان معناها ويدلّ عليه أيضا ذكرهم...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 71a - 99a; 195 x 130; tekst 135 x 65; 21 redak. Pismo *nasta'liq*. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Veći dio teksta uokviren tanjoj linijom crvene boje. Kustode.

37. R 200

شرح الرسالة العضدية في الوضع
ŠARḤ AR-RISĀLA AL-'AḌUDIYYA FĪ AL-WAḌ'

Isto kao br. 32.

Prepisao nepoznati prepisivač 1289/1872. godine (bilješka na kraju djela, fol. 37a).

Fol. 37; 250 x 185; tekst 195 x 120 i 165 x 115; 16 i 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Lage slobodne, bez poveza i korica. Pismo od različitih prepisivača. U prvoj polovini rukopisa *riq'a* a u drugoj polovini *nashī*. Kustode.

KALIGRAFIJA
CALLIGRAPHY

38. R 353

رسالة قواعد خط
RISĀLA-I QAWĀ'ID-I ḤATT

Rasprava na turskom jeziku o pravilima lijepog pisanja arapskim pismom. Na marginama rukopisa ispisani su primjeri pisanja slova *ṯuluṯom* u uvećanom obliku, debljim linijama i sa posebnim tačkama koje određuju promjere dužine i visine određenog slova. Prema naslovu u rukopisu, autor ove rasprave je Muḥammad-efendī, čija nam je biografija nepoznata. Prije početka rasprave nalazi se naslov djela i ime autora:

رسالة قواعد خطّ الخطّاط محمّد أفندي

Početak (fol. 1b):

حمدنا معدود اول خالق اللوح واللقلمه كه او افضل بني ادمك نور كرامتبله سموات اراضئ شواعل ثوابت... **تراشيدن قلم وشناختن اوّلا** حسن خط يازنلره قلمك...

Završetak (fol. 10a):

...امّا لام الف ايكى درلودر برى محقّقه وبرى مرسله بونك كبي امّا يا اوچ درلودر بري مجموعه وبري مرسله كه مبسوطه دخى ديرلر وبرى معكوسه كه راجعه دخى درلر بونك كبى.

Prepisao nepoznati prepisivač 1227/1812. godine (bilješka na kraju djela, fol. 10a).

Fol. 10; 228 x 168; tekst 155 x 82; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nashī*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom ili nadvučene crvenom linijom. Kustode.

39. R 356

مشق

MAŠQ

Uzorci arapske kaligrafije ukrašeni ornamentikom. Kaligraf je, prema bilješci na kraju teksta, Ismā'īl. Ovaj kaligraf vjerovatno je otac autora sljedeće zbirke uzoraka pisma (Vidi rukopis pod br. 40). U rukopisu se nalaze tri primjerka takvih uzoraka. Svaki primjerak se sastoji od kraćeg teksta, kaligrafski ispisanog krupnijim slovima i dužeg, ispisanog manjim slovima. Oba teksta su uokvirena debljom linijom zlatne boje, obrubljene sa jednom tanjom crnom s unutarnje strane i sa dvije crne i jednom crvenom s vanjske strane. Margine su ukrašene ebru mješavinom više boja.

Početak (fol. 1b):

•سئل كسرى أنو شروان ما•

وسئل كسرى ما بالكم اليوم إذ كنتم أحقّ بتعليم أشدّ اشتغالاً بالتعلّم...

Završetak (fol. 3a):

...فقال كلّما عُمل بإذن العقل فهو الصّواب. كتبه الفقير إسماعيل غفر الله ذنوبه وستر عيوبه.

Fol. 3; 200 x 150; tekst 145 x 85. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Srednji primjerak odvojen od korica. Pismo *tuluṯ* i *nasḫī*. Povez je tvrd, kožni s utisnutim rozetama na oštećenim koricama, bez hrbata i međusobno odvojenim.

40. R 54

مشق

MAŠQ

Uzorci arapske kaligrafije ukrašeni ornamentikom. U rukopisu se nalazi pedeset primjeraka takvih uzoraka, koje je ispisao 'Umar b. Ismā'īl 1095/1684. godine (bilješka na prvome primjeru, fol. 49a). Ovo je očito poznati kaligraf iz Mostara Omer ef. Hattat ('Umar-efendī al-Ḫaṭṭāṭ), kojeg navodi Bašagić, ne spominjući ime njegovog oca. 'Umar b. Ismā'īl je, kako bilježi Bašagić, osnovno obrazovanje stekao u Mo-

staru a visoko u Istanbulu pred šayḫ al-islāmom Aḫī-zāde Ḥusayin-efendijom. 'Umar b. Ismā'īl je 1059/1649. godine postao profesor na Ferhat-pašinoj medresi u Istanbulu a 1070/1659. godine postavljen je za kadiju u Galati. U međuvremenu predavao je na više carigradskih medresa. Prema Bašagiću, umro je 1075/1664. godine. Međutim, ovo je vjerovatno pogrešna godina, jer je naša zbirka uzoraka pisma napisana 1095/1684. godine. Bašagić još navodi da je spomenuti kaligraf jednu zbirku uzoraka pisma od 50 strana predao sultanu na dar i da se ta zbirka čuva u has-odaji. S obzirom na to da se i naša zbirka sastoji od 50 strana, vjerovatno su istoga sadržaja. Svaki uzorak pisma u našoj zbirci sastoji se od kraćeg teksta kaligrafski ispisanog krupnijim slovima i dužeg ispisanog manjim slovima. Oba teksta su uokvirena debljom linijom zlatne boje, obrubljene sa jednom tanjom crnom linijom s unutarnje strane i sa dvije crne linije s vanjske strane. Budući da Bašagić ne navodi ime oca ovoga kaligrafa, sada znamo i njegovo ime. Upoređujući, između ostalog, i uzorke pisma iz prethodne zbirke (Vidi rukopis pod br. 39), očito je da mu je autor ove zbirke otac. Osim toga, upoređujući rukopis mushafa koji se čuva u Gazi Husrev-begovoj biblioteci pod brojem R 4393 (Vidi: Dobrača I, 28) i podatke o njegovom prepisivaču, očito je da je prepisivač ovoga mushafa ḥāfiẓ Muṣṭafā b. 'Umar al-Mostārī, sin kaligrafa 'Umara b. Ismā'īla. Tako sada znamo da je otac kaligrafa Omer-efendije iz Mostara bio Ismail, također poznat kaligraf i da je Omer-efendija imao sina Mustafu koji je, također bio kaligraf.

Vidi: Bašagić II, str. 59; Mazalić, str. 107; Dobrača I, 28.

Početak (fol.1b):

•ربّ يسّر ولا تعسّر علينا يا ميسّر ربّ تمّم بالخير•

Završetak (fol. 50a):

أعى الورى فهم معناه فليس يرى

للقرب والبعد منهم غير منفحم.

كتبه الفقير عمر بن إسماعيل سنة ١٠٩٥.

Fol. 49; 240 x 150; tekst 165 x 90. Papir tamnobijel, tanji, glat. Pismo *tuluṯ* i *nasḫī*. Povez mekši, kožni s utisnutim rozetama na koricama.

Na prvom zaštitnom listu pečat vlasnika rukopisa u kojemu se čita ime Ismā'īl i 1221/1806-07. godina a na fol. 49b pečat drugoga vlasnika, u kojemu se čita Muṣṭafā Sarāyī.

Rukopis je otkupljen od Rize Ruždića iz Travnika.

41. R 275/1

إجازة في صناعة الكتابة
IGĀZA FĪ ṢINĀ'A AL-KITĀBA

Diploma na arapskom jeziku iz kaligrafije koju je Sejidu Muhamedu Fejzulahu Šerifoviću (as-Sayyid Muḥammad Faḍlullāh Šarīf-zāde), izdao njegov učitelj Ismail Zihni (Ismā'īl aḍ-Ḍihnī)* 1237/1821-22. godine.

**Vidi: Lavić XIV, 7941/6; Popara, Anali, str. 18.*

Početak (fol. 1b):

اَلْحَمْدُ لله الَّذِي فَضَّلَ صِنَاعَةَ الْكِتَابَةِ وَزَادَ أَهْلَهَا شَرَفًا وَزَيْنًا. وَصَيَّرَ مَنْ أَلَّفَهَا لِعَيْنِ الدَّهْرِ إِنْسَانًا... (fol. 2b) أَمَّا بَعْدُ، فَيَقُولُ الْعَبْدُ الْفَقِيرُ الْمُعْتَرِفُ بِالْعَجْزِ وَالتَّقْصِيرِ إِسْمَاعِيلُ الذِّهْنِي: إِنَّ عِلْمَ الْكِتَابَةِ عِلْمٌ شَرِيفٌ وَفَنٌّ لَطِيفٌ... (fol. 3a) فَكَانَ لَهُ نِعْمَ الذُّخِيرَةِ. الطَّالِبُ الْكَامِلُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ فَضْلُ اللهِ الْمَعْرُوفُ بِشَرِيفْ زَادَه... (fol. 3b) وَأَجَزْتُ لَهُ بِأَنْ يَرْوِيَ عَنِّي مَا يَجُوزُ لِي رِوَايَتُهُ مِنْ كِتَابٍ وَتَقْرِيرٍ...

Završetak (fol. 7a-b):

...وَهَذَا مِمَّا انْتَهَى إِلَيْنَا مِنْ سَيِّدِ الْخَطَّاطِينَ. وَالْحَمْدُ لله أَوَّلًا وَآخِرًا وَظَاهِرًا وَبَاطِنًا. وَصَلَّى الله عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ. سنة ١٢٣٧

Diploma izdana, odnosno napisana 1237/1821-22. godine (bilješka na kraju djela, fol. 7b).

Fol. 1b - 7b; 162 x 110; tekst 110 x 60; 17 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez mekši, kartonski. Pismo *nashī*, vokaliziran. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren debljom linijom zlatne boje uokvirene dvjema tanjim crnim linijama sa vanjske i jednom sa unutarnje strane. Unvan urađen u kombinaciji zlatne i zelene boje sa narandžastim floralnim motivima. Veće tačke zlatne boje obrubljene tanjom crnom linijom u tekstu.

42. R 275/2

دعاء ختم القرآن
DU'Ā' ḤATM AL-QUR'ĀN

Dova koja se uči nakon proučenog (pročitanog) Kur'ana.

Izv.: Ahlwardt III, 3865.

Početak (fol. 10b):

صَدَقَ اللهُ الْعَظِيمُ. وَبَلَّغَ رَسُولُهُ الْكَرِيمُ. وَنَحْنُ عَلَى مَا قَالَ رَبُّنَا وَخَالِقُنَا وَرَازِقُنَا وَمَوْلَانَا مِنَ الشَّاهِدِينَ. اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا خَتْمَ الْقُرْآنِ...

Završetak (fol. 13a):

... اَللّٰهُمَّ انْصُرْ مَنْ نَصَرَ الدِّينَ. وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَ الْمُسْلِمِينَ. آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. وَالْحَمْدُ لله رَبِّ الْعَالَمِينَ.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 10b - 13a; 162 x 110; tekst 120 x 65; 15 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran. Tinta smeđe boje probila na drugu stranu lista tako da otežava čitanje. Manje crvene tačke u tekstu. Kustode.

GRAMATIKA - GRAMATICS

Morfologija - Morphology

43. R 493

الشافية في الصرف
AŠ-ŠĀFIYA FĪ AṢ-ṢARF

Djelo iz morfologije arapskog jezika, koje je napisao Ǧamāluddīn Abū 'Amr 'Uṯmān b. Abū Bakr Ibn al-Ḥāǧib (živio 570/1174 - 646/1249).

Izv.: ḤḪ II, 1020; Ahlwardt VI, 6600; Karatay A/IV, 7796; Wagner XVIIB1, 270; Zāhiriyya, Luġa, str. 480; Köprülü II, 1414/3; Jahić VIII, 4789/8.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين، والصّلوة على سيّدنا محمّد خاتم النّبيين، وعلى آله وصحبه أجمعين. وبعد، فقد سألني من لا يَسَعُني مخالفته ولا يوافقني مضايقتُه أن ألحِقَ بمقدّمتي في الإعراب مقدّمةً في التّصريف على نحوها ومقدمةً في الخطّ، فأجبته سائلاً متضرّعًا إلى الله أن ينفع بهما كما نفع بأختهما والله الموفّق، **التّصريف** علم بأصول تعرف بها أحوال أبنية الكلم الّتي ليست بإعراب أبنية الاسم...

Završetak (fol. 59a-b):

...فإن جهل فإن أمليت فالياء نحو متى وإلاّ فالألف، وإنما كتبوا لدى بالياء لقولهم لديك وكلا يكتب على الوجهين لاحتماله، وأمّا الحروف، فلم يكتب منها بالياء غير بلى وإلى وعلى وحتى.

Prepisao Muḥammad b. al-ḥāǧǧ 'Abdurraḥmān al-ḫaṭīb al-Aynawī 1036/1626-27. godine (bilješka na fol. 1a i na kraju djela, fol. 50b).

قد صنف هذا الكتاب المسمّى بالشافية في التصريف الشيخ الإمام العالم جمال الدين أبو عمرو عثمان بن أبي بكر المالكي المشهور بابن الحاجب وكتبه محمد بن الحاج عبد الرحمن الأيْنوي الحنفي، رحمهم الله تع رحمة واسعة (fol. 1a)...

تمّت بعون الله تعالى وحسن توفيقه في يوم الجمعة... سنة 1036... حرره الفقير إلى الله الغني القدير محمد ابن الحاج عبد الرحمن الخطيب الأينوي مولدًا ومحتدًا، عفا الله عنهما وعن جميع المسلمين (fol. 50b).

Fol. 59; 205 x 140; tekst 125 x 70; 9 redaka. Papir tamnobijel, različite debljine, hrapav. Neki listovi odvojeni od korica. Povez kartonski sa kožnim hrbatom, otkinutog preklopa. Pismo *nasḫī*, nekoliko listova na kraju *ta'līq*. Tekst djela uokviren na nekim listovima jednom a drugim dvjema crvenim linijama. Kustode. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom ili nadvučene crvenom linijom. Na nekoliko prvih listova na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na prvom zaštitnom listu bilješka da je vlasnik rukopisa bio Darwīš ar-Rūmī.

Na posljednja dva zaštitna lista nalaze se stihovi na turskom jeziku i druge bilješke. Na prvome je pjesma o osvojenju Bagdada 1683. godine za vrijeme sultana Murata IV.

Početak:

بغداد پولرنده قلدی کوزیز اغلر منتظر سلطان مراده

44. R 308/1

الشافية في الصرف
AŠ-ŠĀFIYA FĪ AṢ-ṢARF

Isto kao br. 43.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 25b; 180 x 120; tekst 130 x 70; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni umotan u platno. Pismo *nasḫī* od dva prepisivača, mjestimično vokaliziran u prvoj polovini. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom ili nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na prvom zaštitnom listu bilješka i pečat vlasnika rukopisa (nečitki).

Na fol. 1a bilješka da je vlasnik rukopisa bio 'Alī b. Yūsuf b. 'Alī, muderris u Velikoj džamiji (al-Ǧāmi al-kabīr) u Bursi i druga bilješka sa pečatom sljedećeg vlasnika Muhammada, muderrisa.

Na fol. 26b - 27a kraća biobibliografska skica o Ibn al-Ḥāǧibu preuzeta iz djela تاريخ ابن خلكان (*Tārīḫ Ibn Ḫallikān*).

Na fol. 28a - 29a popis knjiga Ibrahima, sina Osmanovog Repovca (Konjic), učenika Kuršumli medrese u Sarajevu. Prema Inventarskoj

knjizi rukopisa, Ibrahim je imao dva sina, Nasiha i Hidajeta. Nasih je bio kadija i direktor vakufske direkcije, a Hidajet oficir (?) i ekonom Gazi Husrev-begove medrese.

45. R 308/2

شرح الشافية
ŠARḤ AŠ-ŠĀFIYA

Komentar djela الشافية في الصرف (*aš-Šāfiya fi aṣ-ṣarf*) iz morfologije arapskog jezika. Osnovno djelo napisao je Ǧamāluddīn Abū 'Amr 'Uṯmān b. Abū Bakr Ibn al-Ḥāǧib (živio 570/1174 - 646/1249), a ovaj komentar Ǧamāluddīn 'Abdullāh b. Muḥammad b. Aḥmad al-Ḥusaynī Nuqrakār (um. 776/1374).

Izv.: ḤḤ II, 1021; Ahlwardt VI, 6607; Karatay A/IV, 7809; TÜYATOK 34/ II, 419 i 07/V, 3792-3; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 504-05; Köprülü III, 1631; Kıbrıs, 597; Jahić VIII, 4845.

Početak (fol. 31b):

الحمد لله الذي علا بحوله ودنا بطوله. مانح كل غنيمة وفضل وكاشف كل عظيمة وأَزَل...
وبعد، فإن منْ أراد أن يكون له متيحة من الكتاب الإلهي، وفيه عُبْقَة من الكلام النبوي...

Završetak (fol. 130b):

...**وأمّا الحروف، فلم يكتب منها بالياء غير بلى** لإمالة ألفه **وعلى وإلى** لانقلاب ألفهما إلى الياء في عليك وإليك وغير **حتى** فإنه تكتب بالياء حملاً لها على إلى.

Prepisao 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. Sinān u mjesecu ḏū al-ḥiǧǧa 1062/novembra 1652. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 131a).

قد وقع الفراغ (من) تحرير هذه النسخة الشريفة عن يد العبد الضعيف المحتاج إلى رحمة ربّه اللطيف عبد الرحمن بن أحمد بن سنان عليه الرحمة والغفران في وقت الظهر في اليوم الأحد من ذي الحجة الشريفة لسنة اثنين وستين وألف.

Fol. 31b - 130b; 180 x 120; tekst 130 x 75; 23 retka. Pismo *nasḫi*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama rjede bilješke u vezi sa tekstom djela.

46. R 399/1

قصيدة في المؤنّث السّماعي
QAṢĪDA FĪ AL-MU'ANNAṬ AS-SAMĀ'Ī

Kasida od 23 stiha o konsonantu *t* za označavanje ženskog roda (tā' at-ta'nīṯ) u arapskom jeziku. Prema bilješci na početku, autor ove kasidе je Ǧamāluddīn Abū 'Amr 'Uṯmān b. Abū Bakr Ibn al-Ḥāǧib (živio 570/1174 - 646/1249). Međutim, kao autor kaside navodi se i 'Alī b. Muḥammad b. 'Abdussamad al-Hamadānī as-Saḫāwī, (živio 558/1163 - 643/1245). Prije početka kaside napisano je:

هذه قصيدة لابن الحاجب موشحة بالأسماء المؤنثة

Izv.: Kaḥḥāla VII, 209 i VI, 265; Jahić VIII, 4895/7; Fajić V, 3443/8; Popara XVI, 8862/1 i 8889/8.

Početak (fol. 1b):

نفسي الفداء لسائل وأفاني — بمسائل فاحت كروض جنان
أسماء تأنيث بغير علامة — هي يا فتا في عرفهم ضربان

Završetak (fol. 1b):

والحكم هذا في القفا أبدا وفي — رحم وفي السكين والسلطان
وقصيدتي تبقى وإني أكتسي — ثوب البقاء وكل شئ فان

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 1b; 240 x 180. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'liq*.

47. R 399/2

الشافية في الصرف
AŠ-ŠĀFIYA FĪ AṢ-ṢARF

Isto kao br. 43.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2b - 29a; 240 x 180; tekst 160 x 65; 17 redaka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

48. R 399/3

شرح مراح الأرواح
ŠARḤ MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Komentar morfološkog djela مراح الأرواح (*Marāḥ al-arwāḥ*) iz gramatike arapskog jezika. Osnovno djelo napisao je Aḥmad b. 'Alī b. Mas'ūd (um. oko 800/1397) a ovaj komentar Šamsuddīn Aḥmad b. 'Alī Dīnqūz (um. 870/1465).

Iz.: ḤḤ II, 1651; Ahlwardt VI, 6814 i 6816/2; Flügel I, 203; GAL SII, 14; TÜYATOK 07/I, 415, 07/III, 1844 i 07/V, 3776; Karatay A/IV, 7912; Köprülü III, 640; Kıbrıs, 611; Wagner XVIIB1, 290; Tirana, str. 183; Jahić VIII, 4991.

Početak (fol. 32b):

اللّهمّ يا مصرّف القلوب صرّف قلوبنا نحو رضائك... قال المص، رحمه الله، عملاً بالحديث المشهور والخبر المأثور واقتداءً بالكتاب الكريم... **قال العبد المفتقر** أي ذو الاحتياج الكثير، واختار هذا اللفظ تبرّكًا بما ورد في كلام الله تعالى... قوله **إلى الله الودود** أي المحبوب وهو المناسب للافتقار إليه متعلّق بالمفتقر...

Završetak (fol. 59b):

...**وطَويَان وطُوي** مجهول طَوى، فإنّه لو أعلّ الواو فيهما بقلبه ألفًا أو بإسكانها لثقل الكسرة عليها لم يلزم اجتماع الإعلالين إلاّ أنّه لا يعلّ حملاً على طوى. م

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 32b - 59b; 240 x 180; tekst 195 x 130; 35 redaka. Pismo *ta'līq*, sitniji. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

49. R 399/4

مراح الأرواح
MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Gramatičko djelo o paradigmatskim oblicima glagola u arapskom jeziku, koje je napisao Aḥmad b. 'Alī b. Mas'ūd (um. oko 800/1397). Prije početka napisan naslov djela.

Izv.: ḤḤ II, 1651; Ahlwardt VI, 6805; Flügel I, 189/1; Karatay A/IV, 7906; Köprülü III, 651/1; Wagner XVIIB1, 288-89; Kıbrıs, 607; Jahić VI, 3805/3 i VIII, 4789/2.

Početak (fol. 64b):

قال المفتقر إلى الله الودود أحمد بن علي بن مسعود، غفر الله له ولوالديه وأحسن إليهما وإليه. اعلم أنّ الصّرف أمّ العلوم والنّحو أبوها ويقوّي في الدّرايات داروها ويطفي في الروايات عاروها فجمعت فيه كتابًا موسومًا بمراح الأرواح... اعلم أسعدك الله تعالى أنّ الصّراف يحتاج في معرفة الأوزان إلى سبعة الأبواب: الصحيح والمضاعف والمهموز والمثال والأجوف والناقص واللفيف...

Završetak (fol. 82b):

...وحكم لام هذه الأشياء كحكم لام الناقص وحكم عينهن كحكم عين طوي في التي اجتمع فيها إعلالان بتقدير إعلالها وفي التي لم يجتمع إعلالان يكون حكمها أيضًا كحكم طوي للمتابعة نحو طويًا وطويان.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 64b - 82b; 240 x 180; tekst 155 x 75; 19 redaka. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

50. R 492/1

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Gramatičko djelo o paradigmatskim oblicima riječi u arapskom jeziku, koje je napisao 'Izzuddīn Abū al-Faḍā'il b. Ibrāhīm b. 'Abdulwahhāb b. 'Alī az-Zanǧānī (um. 655/1257).

Izv.: ḤḤ II, 1139; Ahlwardt VI, 6615; Flügel I, 189/2; AM I, 12; Karatay A/IV, 7815; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 459; Dobrača I, 604/9; Wagner XVIIB1, 271; Jahić VIII, 4789/3.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين، والصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله أجمعين...اعلم أن التّصريف في اللغة التغيير وفي الصّناعة تحويل الأصل الواحد إلى أمثلة مختلفة لمعان مقصودة لا تحصل إلاّ بها...

Završetak (fol. 24b):

...فالوصف بالواحدة كقولك رحمتُه رحمةً واحدةً ودحرجته دحرجة واحدةً فالفعل بالكسر للنوع من الفعل تقول هو حسن الطلعة والجلسة. تمّ

Prepisao nepoznati prepisivač 1170/1757. godine (bilješka na kraju posljednjeg djela u zbirci, fol. 62b).

Fol. 1b - 24b; 200 x 145; tekst 145 x 58; 9 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Povez mekši, kožni. Neki listovi i lage odvojeni od korica. Pismo *ta'liq*, krupniji, mjestimično vokaliziran. Tekst djela i margine uokvireni crvenom linijom. Kustode. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na zaštitnim listovima i između djela bilješke, uglavnom iz arapske gramatike.

51. R 492/2

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Djelo iz arapske morfologije o paradigmatskim oblicima riječi u arapskom jeziku. Oko autora ovoga djela postoji više različitih mišljenja. Najčešće se kao autor navodi al-Imām al-A'ẓam Abū Ḥanīfa Nu'mān b. Ṯābit al-Kūfī (živio 80/699 - 150/767).

Izv.: ḤḪ II, 1806; Ahlwardt VI, 6796; Flügel I, 189/3; Karaty A IV, 7493; Bagdād, Awqāf, III, str. 385; Köprülü III, 651/3; Wagner XVIIB1, 285; Jahić VIII, 4755.

Početak (fol. 25b):

الحمد لله الوهّاب للمؤمنين سبيل الصّواب، والصّلوة والسّلام على نبيّه محمّد الزاجر عن الأذناب الحاثّ على طلب الثّواب وعلى آله وأصحابه خير الآل وخير الأصحاب. أمّا بعد، فإنّ العربيّة وسيلة إلى العلوم الشرعيّة وأحد أركانها التّصريف...

Završetak (fol. 50b):

...وقد يكون في بعض المواضع لا يتغيّر المعتلات فيه مع وجود المقتضى لإعلال نحو عَوِرَ واعتَوَرَ واستوى وغير ذلك وبعضها لا يتغيّر لصحّة البناء وبعضها لعلّة أخرى.

Prepisao nepoznati prepisivač 1170/1757. godine (bilješka na kraju posljednjeg djela u zbirci, fol. 62b).

Fol. 25b - 50b; 200 x 145; tekst 145 x 58; 9 redaka. Pismo *ta'liq*, krupniji, mjestimično vokaliziran, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Tekst djela i margine uokvireni crvenom linijom. Kustode. Nedostaje list između fol. 29 i 30. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute

riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

52. R 492/3

البناء
AL-BINĀ'

Kraće djelo iz gramatike arapskog jezika o paradigmatskim oblicima riječi nepoznatog autora. Djelo se u izvorima navodi i pod naslovima (*Binā' al-af'āl*), بناء الأفعال (*Amṯila al-binā'*), أمثلة البناء (*Qirā' aṣ-ṣibyān*), قراء الصبيان (*Muqaddima at-taṣrīf*), مقدمة التصريف i (*Binā' fī 'ilm aṣ-ṣarf*) بناء في علم الصرف. Kao mogući autor ovoga djela navodi se 'Abdullāh ad-Dīnqūz (*Köprülü III, 651/4; Wagner XVIIB1, 293; Salameh II, 399*). Prije početka djela napisan je naslov.

Izv.: ḤḪ I, 255; Ahlwardt VI, 6825; Flügel I, 189/4; Dobrača II, 1957/7; Bagdād, Awqāf, III, str. 385; Köprülü III, 651/4; Wagner XVIIB1, 293; Salameh II, 399; Jahić VIII, 4756,2.

Početak (fol. 51b):

اعلم أنّ أبواب التّصريف خمسة وثلاثون بابًا، ستة منها للثلاثي المجرّد. **الباب الأول** فَعَلَ يَفْعُلُ موزونه نَصَرَ يَنْصُرُ وعلامته أن يكون عين فعله مفتوحًا في الماضي ومضمومًا في المضارع...

Završetak (fol. 59b):

...وإن كانت في مقابلة لامه يسمّى مهموز اللّام نحو قرأ ويقال لهذه الأقسام السبعة تجمعها هذا البيت: صحيح است مثال است مضاعف لفيف ناقص مهموز أجوف. تمت

Prepisao nepoznati prepisivač 1170/1757. godine (bilješka na kraju posljednjeg djela u zbirci, fol. 62b).

Fol. 51b - 59b; 200 x 145; tekst 140 x 65; 9 redaka. Pismo *ta'liq*, krupniji, mjestimično vokaliziran, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Tekst djela i margine uokvireni crvenom linijom. Kustode. Brojevi i istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 60a i b nalazi se dopisan kraj djela البناء (*al-Binā'*) za posljednji list prethodnog istoimenog djela, koji se nalazi na drugome mjestu u zbirci.

53. R 492/4

شرح الأمثلة المختلفة
ŠARḤ AL-AMṬILA AL-MUḤTALIFA

Komentar djela الأمثلة المختلفة (*al-Amṭila al-muḥtalifa*) o paradigmatskim oblicima riječi u arapskom jeziku na oblik نصر, sa komentarom na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Početak (fol. 61a):

نَصَرَ فعل ماضي در لغتده سابقه ديرلر اصطلاحده ما دلّ على زمان قبل زمان... يَنْصُرُ فعل مضارعدر لغتده مشابهته ديرلر اصطلاحده ما شابه الاسم...

Završetak (fol. 62b):

...وَانْصُرْ بِنَا فعل تعجب نفس متكلم مع الغير معناسى تعجب يردم اتدك بز.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 7. šawwala 1170/24. juna 1757. godine (bilješka na kraju djela, fol. 62b).

Fol. 61a - 62b; 200 x 145; tekst 135 x 75; 5 redaka. Pismo *ta'liq*, krupniji, vokaliziran, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Nedostaje tekst između prve i druge, odnosno posljednje folije. Interlinearno se nalaze objašnjenja na turskom jeziku za svaki paradigmatski oblik riječi.

Na posljednjem zaštitnom listu nalazi se duža bilješka na turskom jeziku kao komentar nekih paradigmatskih oblika arapskih riječi.

54. R 74/1

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisao Rağab Munlā Salmān u mjesecu muḥarramu 1171/septembar-oktobar 1757. godine (bilješka na kraju drugog djela, fol. 49a).

Fol. 1b - 24b; 210 x 140; tekst 130 x 60; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama rjeđe bilješke u vezi sa tekstom djela.

Vlasnik rukopisa bio Ḥawāğa-zāde Muḥammad (Meḥmed) Ḥamdī (bilješka i pečat na fol. 1a).

Na prvom zaštitnom listu grafitnom olovkom napisano prethodno ime i još: Sarajevo, u Merhemića medresi, 15. ramaḍāna 1317/26. januar 1899. godine.

Rukopis je otkupljen od Tajiba Saračevića iz Sarajeva.

55. R 74/2

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Prepisao Rağab Munlā Salmān 12. muḥarrama 1171/25. septembra 1757. godine (bilješka na kraju djela, fol. 49a).

Fol. 25b - 49a; 210 x 140; tekst 130 x 60; 11 redaka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama rjeđe bilješke u vezi sa tekstom djela.

56. R 738/1

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisao nepoznati prepisivač 1218/1803-04. godine (bilješka na kraju djela, fol. 17b).

Fol. 1b - 17b; 190 x 130; tekst 135 x 75; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Fol. 10 i 11 napola otkinute. Pismo *ta'liq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 18a-19a bilješka na turskom jeziku o propisima vezanim za bajram namaz.

Rukopis uvakufio Mullā Muḥammad b. Sulaymān Obralī (12)56/1840. godine (bilješka na fol. 1b).

57. R 738/2

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Prepisao nepoznati prepisivač 1218/1803-04. godine (bilješka na kraju prvog djela u zbirci, fol. 17b).

Fol. 20b - 39a; 190 x 130; tekst 135 x 75; 11 redaka. Pismo *ta'liq*. Kustode. Na marginama i interlinearno manje bilješke u vezi sa tekstom djela.

58. R 738/3

بناء أمثله
BINĀ'-I AMṬILA

Prijevod na turski jezik djela البناء (*al-Binā'*) iz gramatike arapskog jezika. Nedostaje kraj djela. Posljednja stranica teksta naknadno dopisana.

Izv.: Jahić VIII, 5073.

Početak (fol. 39b):

صرفك بابلرى قاچدر، الجواب اوتوزبشدر قچيسي نه ايچوندر التى سى ثلاثي مجرّد ايچوندر وزنلرى فَعَلَ يَفْعُلُ فَعَلَ يَفْعِلُ فَعَلَ يَفْعُلُ فَعِلَ يَفْعَلُ...

Završetak ovdje (fol. 40a):

...مهموز مضموم أخذ يأخذ مفتوح سئل يسئل مكسور قرأ يقرأ...

Prepisao nepoznati prepisivač 1218/1803-04. godine (bilješka na kraju prvog djela u zbirci, fol. 17b).

Fol. 39b - 40a; 190 x 130. Djelo je prepisano u nepravilnim redovima različitih dimenzija. Neke riječi ispisane crvenom tintom.

59. R 480/1

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisao nepoznati prepisivač 1261/1845. godine (bilješka na kraju djela, fol. 17b).

Fol. 1b - 17b; 160 x 125; tekst 125 x 80; 13 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez tvrd, kožni, otkinutog preklopa. Pismo *nasta'liq*, krupniji. Kustode. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

60. R 480/2

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Prepisao nepoznati prepisivač 1261/1845. godine (bilješka na kraju prvog djela u zbirci, fol. 17b).

Fol. 19b - 35a; 160 x 125; tekst 125 x 85; 13 redaka. Pismo *nasta'liq*, krupniji, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Na marginama rjede bilješke u vezi sa tekstom djela.

61. R 480/3

البناء
AL-BINĀ'

Isto kao br. 52.

Prepisao nepoznati prepisivač 1261/1845. godine (bilješka na kraju prvog djela u zbirci, fol. 17b).

Fol. 35b - 44a; 160 x 125; tekst 125 x 85; 13 redaka. Pismo *nasta'liq*, krupniji, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom.

62. R 480/4

إعلال الأفعال
I'LĀL AL-AF'ĀL

Gramatička analiza "slabih" konsonanata u djelu المقصود في التصريف (*al-Maqṣūd fī at-taṣrīf*) na turskom jeziku, od nepoznatog autora. Djelo vjerovatno nije do kraja prepisano.

Izv.: Köprülü III, 590/5; Jahić VIII, 5052/4; Popara XVI, 8960/1.

Početak (fol. 45b):

بسم الله اصلنده سموٌ ايدي واو اوزرينه ضمّ ثقيل واوين ضمّه سني ثقيل كوروب حذف اتدك اجتماع ساكنين اولدي واودن ميمدن اجتماع ساكنين رفع ايچون واوي حذف اتدك تنويني ما قبلنده كه ساكن اولان...

Završetak ovdje (fol. 70a):

...دخي جمع مذكّر واودن اجتماع ساكنين وقع ايچنده الف مقلوبهٔ حذف اتدك تَرْضَوْنَ اولدى.

Prepisao nepoznati prepisivač 1261/1845. godine (bilješka na kraju prvog djela u zbirci, fol. 17b).

Fol. 19b - 35a; 160 x 125; tekst 125 x 85; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*, krupniji, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom.

63. R 349/1

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 18b; 205 x 145; tekst 155 x 80; 13 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat, malo oštećen. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, otkinutog preklopa. Pismo *nasḫī*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama rađe bilješke u vezi sa tekstom djela.

64. R 349/2

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 19b - 36a; 205 x 145; tekst 155 x 80; 13 redaka. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja i istaknute

riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama rađe bilješke u vezi sa tekstom djela.

65. R 349/3

البناء
AL-BINĀ'

Isto kao br. 52.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 37b - 46a; 205 x 145; tekst 155 x 80; 13 redaka. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama rađe bilješke u vezi sa tekstom djela.

66. R 349/4

بناء أمثله
BINĀ'-I AMṬILA

Isto kao br. 58.

Djelo je krnjavo na kraju. Posljednja stranica teksta naknadno dopisana.

Završetak ovdje (fol. 51a):

...الفعل ما بينند بريا اوّلنده برتا عين الفعل لام الفعل ما بينند برواو اوّلنده برتا اخرنده بريا زياده لفي...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 46b - 51a; 205 x 145; tekst 155 x 80; 13 redaka. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

67. R 718/1

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 24b; 160 x 110; tekst 120 x 60; 11-12 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Lage uvezane koncem. Nedostaju korice. Pismo *ta'līq*. Kustode. Na marginama sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 26a - 29a bilješke uglavnom na turskom jeziku iz gramatike arapskog jezika.

68. R 718/2

البناء
AL-BINĀ'

Isto kao br. 52.

Djelo je krnjavo na kraju.

Završetak ovdje (fol. 43b):

...وأمّا المهموز وهو الّذي يكون أحد حروفه الأصليّة همزة وهو على ثلثة أقسام. الأوّل مهموز الفاء إن كانت الهمزة في...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 29b - 43b; 160 x 110; tekst 115 x 55; 11 redaka. Pismo *nashī*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

69. R 268/1

شرح تصريف العزي
ŠARḤ TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Komentar na morfološko djelo تصريف العزي (*Taṣrīf al-'Izzī*) iz arapske gramatike. Osnovno djelo napisao je 'Izuddīn Abū al-Faḍā'il b. Ibrāhīm b. 'Abdulwahhāb b. 'Alī az-Zanǧānī (um. 655/1257) a ovaj komentar Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī (živio 712/1312 - 791/1389).

Izv.: ḤḪ II, 1139; Ahlwardt VI, 6617; GAL SI, 497; Gölpınarlı III, 4934, str. 264; Karatay A/IV, 7817; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 487; Köprülü III, 637; TÜYATOK 07/V, 3762; Tirana, str. 176-77; Jahić VIII, 4878.

Početak (fol. 1b):

إنّ أزوَى زهرٍ يخرج في رياض الكلام من الأكمام وأبهى حبر تحاك ببنان البيان وأسنان الأقلام حمد الله سبحانه على تواتر نعمائه... فيقول الفقير إلى الله الغني مسعود بن عمر القاضي

التفتازاني... لما رأيت مختصر التصريف الّذي صنّفه الإمام... إبراهيم الزنجاني، رحمة (الله عليه)، مختصرا ينطوي على مباحث شريفة ويحتوي على قواعد لطيفة...

Završetak (fol. 78a):

...**النوع من الفعل** تقول هو **حسن الطعمة والجلسة** أي حسن النوع من الطعم والجلوس، وقال المصنف في شرح الهادي المراد بالنوع الحالة التي عليها الفاعل، تقول هو حسن الركبة إذا كان ركوبه حسنًا... وانطلاقة للمرة وحسنة أو قبيحة أو غيرهما للنوع وكذالك البواقي. تمت

Prepisao Muḥammad (Meḥmed) Ğān b. Ḫān Kaldī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḫān, u petak mjeseca ğumād al-āḫira 1109/decembar 1697- januar 1698. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 78a).

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب في يوم الجمعة في شهر جمادي الآخر عن يد أفقر العباد وأحقر الطلاب والمذنب المحتاج إلى رحمته تعالى وإلى شفاعته محمّد المصطفى ءم قليل الإحسان وكثير العصيان محمد جان بن خان كلدي بن محمد خان جماعته خليل في الدنلو(؟)

تاريخ من هجرة نبوية تسعة ومائة وألف وقد تم في هذا الوصف صف.

Fol. 1b - 78a; 205 x 155; tekst 150 x 80; 12-16 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa platnenim hrbatom i kožnim preklopom. Pismo *nasta'līq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 78b - 80a nalaze se dva manja arapsko-turska rječnika, a na fol. 80b - 81a nekoliko stihova na perzijskom jeziku. Na fol. 81b - 82a prijevod *Qunūt dove* na turski jezik.

70. R 268/2

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisao Muḥammad Ğān Ḫalīl 1109/1698. godine (bilješka u kolofonu i na kraju djela, fol. 108b).

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهّاب أضعف العباد محمد جان خليل في الدنلو(؟) در خدمت مولانا وأولانا ملا ولي آقاخوندي علي شاري في يوم شنبه در تاريخ سنه ١١٠٩ من (ال) هجرة النبوية المصطفية تسعة مائة وألف.

Fol. 83b - 108b; 205 x 155; tekst 130-150 x 40; 7-14 redaka. Pismo *nasta'liq*. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

71. R 268/3

شرح الأمثلة المختلفة
ŠARḤ AL-AMṬILA AL-MUḤTALIFA

Komentar djela الأمثلة المختلفة (*al-Amṭila al-muḥtalifa*) o paradigmatskim oblicima riječi u arapskom jeziku sa komentarom na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Djelo je krnjavo na kraju.

Početak (fol. 109b):

نَصَرَ فعل ماضي يَنْصُرُ فعل مضارع نَصْرًا مصدر نَاصِرٌ اسم فاعل مَنْصُورٌ اسم مفعول لَمْ يَنْصُرْ جحد مَا يَنْصُرُ نفى الحال لاَ يَنْصُرُ نفى الاستقبال... نَصَرَ فعل ماضي ثلاثي مجرّد سالم مفرد مذكر غائب...

Završetak ovdje (fol. 124b):

...لا تنصر اصلنده ايكن تنصر ايدى... عمل قلدى طلب ترك فعل قلدى بر فاعل غيبدن اخباركن انشا قلدى...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 109b - 124b; 205 x 155; tekst 140-150 x 90; 13-14 redaka. Pismo *ta'liq*. Paradigmatski oblici riječi ispisano crvenom tintom ili crnom tintom krupnijih slova. Kustode.

72. R 679/1

شرح تصريف العزي
ŠARḤ TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 69.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 62b; 195 x 130; tekst 155 x 75; 23 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'liq*. Listovi mjestimično dohvaćeni vlagom, tako da je tekst na takvim mjestima teško čitljiv. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crnom ili crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 63a - 67b nalazi se nekoliko fetvi, obrasci za pisanje arzova (predstavke), bilješke iz gramatike arapskog jezika, izvodi iz raznih djela i druge bilješke.

73. R 679/2

الأبنية
AL-ABNIYA

Djelo iz arapske gramatike, od nama nepoznatog autora. U djelu se na arapskom jeziku obrađuju glagolske paradigme u arapskom jeziku.

Izv.: Barakāt, 800; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 451; Jahić VIII, 4895/3.

Početak (fol. 69b):

الحمد لله الّذي نوّر قلوبنا بالعلم والفرقان والصّلوة على نبيّه محمّد المبعوث بالرّحمة والإحسان وعلى آله وأصحابه ذوي الأمن والأمان. فاعلم أنّ أبواب التّصريف خمسة وثلثون بابًا ستّة منها الثلاثيّ المجرّد الباب الأوّل منها فعل يفعل فعلاً وهذا وزن موزونه نصر ينصر نصرًا وعلامته أن يكون عين فعله مفتوحة في الماضي ومضمومة في المضارع...

Završetak (fol. 79a):

...وطريق معرفته صدق الحكم الّذي هو الإلحاق اتحاد المصدرين في الوزن أي مصدري الملحق والملحق به.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 69b - 79a; 195 x 130; tekst 155 x 70; 23 retka. Pismo *ta'liq*. Listovi mjestimično dohvaćeni vlagom, tako da je tekst na takvim mjestima teško čitljiv. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom ili ostale bjeline za naslove poglavlja. Tekst djela na prve dvije stranice uokviren dvjema tanjim linijama crvene boje, a na ostalim listovima jednom tanjom linijom crne boje. Kustode.

74. R 679/3

الثلاثي المجرّد
AṬ-ṬULĀṬĪ AL-MUĞARRAD

Paradigmatski oblici trilitera riječi u arapskom jeziku sa prijevodom na turski jezik.

Početak (fol. 79b):

نصر (یاردم ایتدی) خرج (چقدی) ضرب (اوردی) جلس (اوتردی) فتح (آچدی) ذهب (کتدی) علم (بلدی) وجل (قورقدی)...

Završetak (fol. 80b):

... حسن یحسن حسب یحسب

الباب الخامس الباب السادس. تمت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 79b - 80b; 195 x 130; tekst 160 x 75; različit broj redaka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i druge riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

75. R 679/4

لغت مراح الأرواح
LUĠAT-I MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Tumačenje značenja na turskom jeziku riječi u djelu مراح الأرواح (*Marāḥ al-arwāḥ*) u formi rječnika.

Vidi: Flügel I, 95; Dobrača I, 149/8; Jabić VIII, 4964/5 i 4979/6; Popara XVI, 9326/4.

Početak (fol. 81b):

قال	مُفْتَقِرْ	جَنَاحْ	نَجَاحْ	رَاحْ	رَاحْ	رَحْ	تُفَاحْ...
ددي	محتاج	قنات	قورتدلق یاتدی	واسع یول	مثله	المه...	

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 81b - 86b; 195 x 130; tekst 150 x 80; različit broj redaka. Pismo *ta'liq*. Značenja riječi pisana interlinearno ispod odgovarajuće arapske riječi. Kustode.

76. R 679/5

لغت تصريف العزي
LUĠAT-I TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Tumačenje značenja na turskom jeziku riječi u djelu تصريف العزي (*Taṣrīf al-'Izzī*) u formi rječnika.

Vidi: Jabić VIII, 4964/4.

Početak (fol. 87a):

حمد	ربّ	عالمين	صلوة	سلام	سيد	خلق	اعلم
شُكْرْ	بَسْلِيجِي	عَالَمْلَرْ	رَحْمَتْ	أَسَنْلَك	اوْلُو	يَرَاتْمَقْ	بِيلَسَنْ
لغت	تغيير		تحويل				
تَمِلْ	بر حالدن بر حاله اتمك		مثله...				

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 87a - 89b; 195 x 130; tekst 150 x 80; različit broj redaka. Pismo *ta'liq*. Značenja riječi pisana interlinearno ispod odgovarajuće arapske riječi. Kustode.

77. R 679/6

لغت المقصود في التصريف
LUĠAT-I AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Tumačenje značenja na turskom jeziku riječi u djelu المقصود في التصريف (*al-Maqṣūd fī at-taṣrīf*) u formi rječnika.

Početak (fol. 90a):

الحمد	الوهاب	سبيل	صواب	الصّلوة	الزّاجر
شكْر	مبالغه ايلمه يغشليجى	يول	طغرو	رَحْمَتْ	منع اتديجى...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 90a - 92a; 195 x 130; tekst 150 x 80; različit broj redaka. Pismo *ta'liq*. Značenja riječi pisana interlinearno ispod odgovarajuće arapske riječi. Kustode.

78. R 496

مراح الأرواح
MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Isto kao br. 49.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 12. rabī' al-awwala 1169/15. decembra 1755. godine (bilješka na kraju djela, fol. 62b).

Fol. 62; 210 x 145; tekst 145 x 57; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi i lage slobodni. Nedostaju korice. Pismo *ta'liq*, mjestimično vokaliziran. Tekst djela i margine uokvireni crvenom lini-

jom. Kustode. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom, a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom ili ispisane crvenom tintom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

79. R 424/1

مراح الأرواح
MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Isto kao br. 49.

Prepisao Ḥasan b. 'Uṯmān al-Bosnawī (bilješka o prepisivaču bez datuma i mjesta prepisa na kraju petog djela u zbirci, fol. 67b).

Fol. 1b - 27a (originalna folijacija); 278 x 135; tekst 160 x 85; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, oštećen. Pismo *nasta'līq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Prije početka napisan naslov djela.

Na listovima između djela razne bilješke i hadisi.

Na fol. 1a bilješka da je Ayyūb Lūmiġūra-zāde (Lomigorić) kupio rukopis za četiri groša. Kasnije je i sam prepisao dva djela koja se nalaze na kraju zbirke rukopisa. Na istoj stranici nalaze se i dva hadisa koja je prepisao spomenuti vlasnik rukopisa.

Na više mjesta pečati bivših vlasnika rukopisa: Muḥammad i Fayḍullāh b. Ismā'īl.

80. R 424/2

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisao Ḥasan b. 'Uṯmān al-Bosnawī (bilješka o prepisivaču bez datuma i mjesta prepisa na kraju petog djela u zbirci, fol. 67b).

Fol. 28b - 39a (originalna folijacija); 278 x 135; tekst 160 x 85; 15 redaka. Pismo *nasta'līq*, istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi i brojevi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela. Prije početka napisan naslov djela.

81. R 424/3

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Prepisao Ḥasan b. 'Uṯmān al-Bosnawī (bilješka o prepisivaču bez datuma i mjesta prepisa na kraju petog djela u zbirci, fol. 67b).

Fol. 39b - 50a (originalna folijacija); 278 x 135; tekst 160 x 85; 15 redaka. Pismo *nasta'līq*, istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi i brojevi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela. Prije početka napisan naslov djela.

82. R 424/4

البناء
AL-BINĀ'

Isto kao br. 52.

Prepisao Ḥasan b. 'Uṯmān al-Bosnawī (bilješka o prepisivaču bez datuma i mjesta prepisa na kraju petog djela u zbirci, fol. 67b).

Fol. 51b - 57a (originalna folijacija); 278 x 135; tekst 160 x 85; 15 redaka. Pismo *nasta'līq*, istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi i brojevi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela. Prije početka napisan naslov djela.

83. R 424/5

الأمثلة المختلفة
AL-AMṬILA AL-MUḤTALIFA

Paradigmatski oblici riječi u arapskom jeziku na oblik فعل.

Početak (fol. 57b):

فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً فَهُوَ فَاعِلٌ وَذَاكَ مَفْعُولٌ...

Završetak (fol. 67b):

...وَأَفْعِلْ بِكَ وَأَفْعِلْ بِكُمَا وَأَفْعِلْ بِكُنَّ وَأَفْعِلْ بِي وَأَفْعِلْ بِنَا.

Prepisao Ḥasan b. 'Uṯmān al-Bosnawī (bilješka o prepisivaču bez datuma i mjesta prepisa na fol. 67b).

تمّت تمام كتاب بعون الله الملك الوهّاب (...) على يد العبد الضعيف الحقير النحيف الفقير إلى رحمة ربّه القدير حسن بن عثمان البسنوي، غفر الله له ولوالديه ولجميع المؤمنين والمسلمين...

Fol. 57b - 67b (originalna folijacija); 278 x 135; tekst 160 x 85; 5-8 redaka. Pismo *nasta'liq*, istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela. Prije početka napisan naslov djela.

Na fol. 68a nalazi se bilješka o vjenčanju u džematu Koraj, koji pripada kasabi Janja, pred imamom munla Osmanom a ovjeren pred bijeljinskim kadijom u mjesecu šawwalu 1251/januar-februar 1836. godine. U bilješci se navode imena mladenaca i njihovih vekila. Bilješku je zapisao Ayyūb Lūmiġūra-zāde (Lomigorić), vlasnik rukopisa i prepisivač sljedeća dva djela u zbirci.

84. R 424/6

فقه الكيداني
FIQH AL-KAYDĀNĪ

Kraća rasprava na arapskom jeziku iz islamskog prava, u kojoj se raspravlja o obavljanju islamskih obavezujućih molitvi (namaza). Autor djela je Luṭfullāh an-Nasafī al-Fāḍil al-Kaydānī (um. oko 900/1494). Rasprava je poznata i pod naslovima (*Muqaddima aṣ-ṣalā*) مقدمة الصلاة, (*Šurūṭ aṣ-ṣalā*) شروط الصلاة, (*Maṭālib al-muṣallī*) مطالب المصلي, (*al-Kaydāniyya fi al-fiqh*) الكيدانية في الفقه i (*'Unwān al-mašrū'āt wa ġayr al-mašrū'āt wa aḥkāmuhā*) عنوان المشروعات وغير المشروعات وأحكامها. Djelo je podijeljeno na osam poglavlja. Štampano je više puta od kraja devetnaestog stoljeća u više mjesta u svijetu.

Izv.: Flügel III, 1995/18; Ahlwardt III, 3524; GAL GII, 198 i SI, 269/1; Spaho, 123/3; Kaḥḥāla VIII, 156; Zāhiriyya, Fiqh Ḥan., II, str. 127-128; Sarkis II, str. 1580; Dobrača I, 399/4; Popara IX, 5308/2; Zürih I, 50-53; Lavić X, 5840/5.

Početak (fol. 68b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسّلام على رسوله محمّد وآله وأصحابه أجمعين. اعلم بأنّ العبد مبتلىً بين أن يطيع الله فيثاب وبين أن يعصيه فيعاقب. والابتلاء يتعلّق بالمشروع وغير

المشروع فعلاً وتركًا فلا بدّ من بيان أنواع المشروعات وغير المشروعات وبيان معانيهما وأحكامهما ليسهّل على الطالب دركها وضبطها فنقول وبالله التوفيق **المشروع** أنواع أربعة: فرض وواجب وسنّة ومستحب ويليها المباح وغير المشروع نوعان محرّم ومكروه...

Završetak (fol. 73b):

...**الباب الثامن** في المفسدات وهي في التّحقيق خمسة على العموم التكلم بكلام الناس مطلقًا حقيقة أو حكمًا والضّحك والعمل الكثير بلا إصلاح وترك فرض من الفرائض بلا عذر أو طري (طرأ) فواته بدون اختياره، وتعمّد الحدث وقد استخرجت الأحكام من المحيط والفتاوى الكبرى والفتاوى الحافانية والهداية وحاشيتها وميزان الأصول واللباب. تمّ الكتاب

Prepisao Ayyūb Lūmiġūra-zāde (Lomigorić) 1250/1834. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 73b).

تم الكتاب من يد أيوب لومغوره زاده، غفر الله له ولوالديه ولمن قرأ ونظر فيه سنة خمسين ومائتين وألف.

Fol. 68b - 73b (originalna folijacija); 278 x 135; tekst 175 x 105; 13 redaka. Pismo *nashī*. Naslovi i brojevi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Iznad nekih istaknutih riječi ispisani brojevi. Kustode. Prije početka napisan naslov djela.

Na fol. 74a nalazi se jedan hadis i izreka četvrtog halife Alije o vrijednosti nauke i stepenu učenih ljudi.

85. R 424/7

الفقه الأكبر
AL-FIQH AL-AKBAR

Kraće djelo o islamskom vjerovanju, koje je napisao al-Imām al-A'ẓam Abū Ḥanīfa Nu'mān b. Ṯābit al-Kūfī (živio 80/699 - 150/767).

Izv.: ḤḪ II, 1287; Ahlwardt II, 1923; GAL SI, 285; Kaḥḥāla XIII, 104-5; Köprülü III, 31/3; Dobrača I, 114/4; Fajić III, 2257/3; Hasandedić, 23/2; Lavić X, 5838/5.

Početak (fol. 74b):

قال المقتدي المقدّم، سراج الأمّة، منهاج الملّة، أبو حنيفة نعمان بن ثابت الكوفي، رحمة الله عليه، في أصل التّوحيد وما يصحّ الاعتقاد بجب أن يقول آمنت بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر والبعث بعد الموت والقدر خيره وشرّه من الله تعالى والحساب والميزان والجنّة والنّار ذلك كلّه حقّ...

Završetak (fol. 79b):

...وخروج الدّجّال ويأجوج ومأجوج وطلوع الشّمس من مغربها ونزول عيسى عليه السّلام وسائر علامات يوم القيامة على ما وردت به الأخبار الصّحيحة حقّ كائن، والله يهدي من يشاء إلى صراط مستقيم، تمّ الكتاب...

Prepisao Ayyūb Lūmigūra-zāde (Lomigorić) u mjesecu rağabu 1250/novembru 1834. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 79b).

Fol. 74b - 79b (originalna folijacija); 278 x 135; tekst 155 x 90; 15 redaka. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Prije početka napisan naslov djela.

86. R 194/1

مراح الأرواح
MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Isto kao br. 49.

Prepisivač, mjesto i vrijeme prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 42a; 190 x 120; tekst prvih šest listova 140 x 80, ostalo 135 x 65; 19 redaka prvih šest listova, ostalo 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nasḫī* na prvih šest listova naknadno dopisanih, ostalo *ta'liq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na prvim zaštitnim listovima bilješke iz arapske gramatike na arapskom i turskom jeziku.

Na fol. 42b i 43a bilješke iz gramatike arapskog jezika.

87. R 194/2

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prije početka napisan naslov djela.

Prepisivač, mjesto i vrijeme prepisa nepoznati.

Fol. 43b - 60b; 190 x 120; tekst 135 x 65; 11 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani

crvenom tintom. Istaknute riječi ispisane crvenom linijom ili nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 61a bilješke iz gramatike arapskog jezika.

88. R 194/3

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Prije početka napisan naslov djela.

Prepisivač, mjesto i vrijeme prepisa nepoznati.

Fol. 61b - 78a; 190 x 120; tekst 135 x 65; 11 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi i naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

89. R 194/4

البناء
AL-BINĀ'

Isto kao br. 52.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 78b - 88b; 190 x 120; tekst 135 x 65; 11 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 88b i 89a bilješke uglavnom iz gramatike arapskog jezika.

90. R 194/5

الأمثل المختلفة
AL-AMṮILA AL-MUḤTALIFA

Paradigmatski oblici riječi u arapskom jeziku ispisani na oblik فعل.

Početak (fol. 89b):

فَعَلَ يَفْعُلُ فَعْلاً فَهُوَ فَاعِلٌ وَذَاكَ مَفْعُولٌ وَلَمْ يَفْعُلْ...

Završetak (fol. 101b):

...فُعَيْلِيُّونَ فُعَيْلِيَّةٌ فُعَيْلِيَّتَانِ فُعَيْلِيَّاتٌ.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 89b - 101b; 190 x 120; tekst 135 x 65; 11 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na prva četiri lista na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na posljednjim zaštitnim listovima bilješke, uglavnom na turskom jeziku iz gramatike arapskog jezika.

91. R 458/1

مراح الأرواح
MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Isto kao br. 49.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 35a (originalna folijacija); 195 x 115; tekst 135 x 55; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom, oštećen. Pismo *ta'liq*. Prva stranica teksta naknadno dopisana. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na zaštitnim listovima i listovima između djela razne bilješke

Vlasnik rukopisa bio Aḥmad b. Muṣṭafā (bilješka i pečat na fol. 66a).

92. R 458/2

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 37b - 50b (originalna folijacija); 195 x 115; tekst 135 x 55; 15 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Oznake poglavlja ispisane crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

93. R 458/3

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 51b - 65a (originalna folijacija); 195 x 115; tekst 135 x 55; 15 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslov poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

94. R 458/4

البناء
AL-BINĀ'

Isto kao br. 52.

Nedostaje kraj djela.

Završetak ovdje fol. 69b):

...ويقال إحمارٌ زيد إذا كان حُمْرَةٌ زيادةٌ مبالغةٌ وواحد منها للرّباعيّ المجرّد وهو باب واحد ووزنه فعلل...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 66b - 69b (originalna folijacija); 195 x 115; tekst 135 x 55; 15 redaka. Pismo *ta'liq*, mjestimično vokaliziran, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

95. R 458/5

الأمثلة المختلفة
AL-AMṬILA AL-MUḤTALIFA

Paradigmatski oblici riječi u arapskom jeziku na oblik فعل.
Djelo je krnjavo na početku.
Početak ovdje fol. 70a):

...لاَ تَفْعُل لاَ تَفْعُلاَ لاَ تَفْعُلُوا لاَ تَفْعُلِي لاَ تَفْعُلاَ لاَ تَفْعُلْنَ...

Završetak (fol. 73b):

...أَفْعِلْ بِكِ وَأَفْعِلْ بِكُمَا وَأَفْعِلْ بِكُنَّ وَأَفْعِلْ بِي وَأَفْعِلْ بِنَا.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 70a - 73b (originalna folijacija); 195 x 115; tekst 135 x 55; 8 redaka. Pismo *ta'līq*, mjestimično vokaliziran, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom.
Na fol. 74a - 75b nalazi se fragment na turskom jeziku djela *Binā' al-af'āl* iz arapske gramatike, u kojemu se govori o glagolima.
Početak ovdje:

...وتجمع أقسام السبعة هذا البيت فبيت: صحيحست مثالست مضاعف لفيف ناقص مهموز أجوف. القسم الأوّل صحيح صحيح آگادیرلر که انك فاء الفعنده(!) عين الفعلنده لام الفعلنده حروف علتده يعنى واو يا الف اولميه...

Završetak ovdje:

...تفاعل باينده اصلده تثاقل ايدي تفاعل وزني اوزرينه إدغام اولندى بعينه...

96. R 361/1

مراح الأرواح
MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Isto kao br. 49.
Nedostaje veći dio teksta na kraju.
Završetak ovdje (fol.):

...ولا يمكن حذفها لأنها علامة والعلامة لا تحذف فأدخل النّون لقرب النّون من النّون ثم أدغمت (و) زيدت التاء في ضربت لأن تحته اسما (أنا؟) مضمر لا يمكن (الزيادة) من حروف أنا للالتباس...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 1b - 10b; 188 x 125; tekst 120 x 50; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine. Nedostaje povez. Listovi slobodni. Pismo *ta'liq*. Bjeline u tekstu na mjestu naslova poglavlja i nekih riječi. Kustode.

97. R 361/2

الشافية في الصرف
AŠ-ŠĀFIYA FĪ AṢ-ṢARF

Isto kao br. 43.
Nedostaje veći dio teksta na početku, neki listovi u sredini rukopisa i posljednji list.
Početak ovdje (fol. 11a):

...على الألف في باب عصا ورحى باتفاق وقلبها وقلب كلّ ألف همزة ضعيف كذلك قلب ألف نحو حبلى همزة أو واوًا أو ياءً وإبدال تاء التأنيث الاسمية هاء في نحو رحمة على الأكثر و تشبيه تاء هيهات به قليل وفي الضاربات ضعيف وعرقاة إن فتحت تاؤه في النصب فالبهاء وإلاّ فبالتاء وأما ثلاثة أربعة فيمن حرك فلأنه نقل...

Završetak ovdje (fol. 40b):

...بالألف وقياس سيبويه المنصوب بالألف وما سواه بياء ويتعرف الياء من الواو بالتثنية نحو فتيان و عصوان وبالجمع نحو الفتيات والقنوات و بالمرة نحو...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 11a - 40b; 205-190 x 110; tekst 120 x 50; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine. Nedostaje povez. Listovi slobodni. Pismo *ta'liq*. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

98. R 361/3

تلخيص المفتاح
TALḤĪṢ AL-MIFTĀḤ

Više rastavljenih dijelova prvog, drugog i trećeg poglavlja djela تلخيص المفتاح (*Talḫīṣ al-Miftāḥ*) koje je napisao Muḥammad b. 'Abdurraḥmān b. 'Umar al-Qazwīnī Ḫaṭīb Dimašq (živio 666/1268 - 739/1338). Dje-

lo تلخيص المفتاح predstavlja preradu u smislu sažimanja i drugačijeg rasporeda poglavlja trećeg dijela o arapskoj stilistici as-Sakkākijevog djela مفتاح العلوم (*Miftāḥ al-'ulūm*).

Izv.: ḤḪ I, 473; Ahlwardt VI, 7187; GAL, SI 516; Karatay A/IV, 8046 i 8056/1; Kaḥḥāla X, 145; Köprülü II, 1412-14; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 218; Loebenstein, 2468, Bratislava, 362; Baġdād, Awqāf, III, 5836-42; Tirana, str. 155-56; Fajić V, 3400/4; Popara - Fajić VII, 4215.

Početak ovdje iz sredine prvog poglavlja (fol. 41a):

إلاّ لمانع تذنيب أصل الحال المنتقلة أن يكون بغير الواو لأنّها في المعنى حكم على صاحبها كالخبر ووصف له كالنّعت لكن خولف إذا كانت جملة فإنّها من حيث هي جملة مستقلة بالإفادة...

Završetak ovdje u sredini trećeg poglavlja (fol. 64b):

...ولا يقال في القرآن أسجاع بل يقال فواصل وقيل السّجع غير مختصّ بالنّثر ومثاله في النّظم تجلّى به رشدي وأثرت به يدي وفاض به مُدي وأورى به زندي ومن...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 41a - 64b; 210 x 125; tekst 120 x 55; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine. Nedostaje povez. Listovi slobodni. Pismo *ta'līq*. Kustode. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

99. R 361/4

الكافية في النحو
AL-KĀFIYA FĪ AN-NAḤW

Poznato i mnogo komentirano djelo iz sintakse arapskog jezika, koje je napisao Ǧamāluddīn Abū 'Amr 'Uṯmān b. Abū Bakr Ibn al-Ḥāǧib (živio 570/1174 - 646/1249). Djelo je krnjavo na početku.

Izv.: ḤḪ II, 1370; Flügel I, 170; Ahlwardt VI, 6557; Karatay A/IV, 7729; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 417; Jahić VI, 3791/2.

Početak ovdje (fol. 65a):

...مذكور مثل ضربته تأديبًا وقعدت جبنًا خلافًا للزّجاج فإنّه عنده مصدر وشرط نصبه تقدير اللّام وإنّما يجوز حذفها إذا كان (فعلاً) لفاعل الفعل...

Završetak (fol. 81b):

...والمخفّفة تحذف للساكن وفي الوقف فردّ ما حذف والمفتوح ما قبلها تقلب ألفًا.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 65a - 81b; 205-190 x 110; tekst 120 x 50; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine. Nedostaje povez. Listovi slobodni. Pismo *ta'līq*. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

100. R 585/1

مراح الأرواح
MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Isto kao br. 49.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 63b; 140 x 100; tekst 115 x 60; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni sa utisnutom rozetom na koricama i preklopu. Nedostaje prva korica. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na nekoliko mjesta nedostaju listovi.

Na zaštitnim listovima i listovima između djela razne bilješke, najviše iz arapske gramatike.

101. R 585/2

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 69b - 93b; 140 x 100; tekst 115 x 60; 9 redaka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na nekoliko mjesta nedostaju listovi.

102. R 585/3

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Fol. 96b - 114b; 140 x 100; tekst 115 x 60; 9 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na nekoliko mjesta nedostaju listovi a ima i neuvezanih listova.

103. R 585/4

الأمثلة المختلفة
AL-AMṬILA AL-MUḤTALIFA

Paradigmatski oblici riječi u arapskom jeziku na oblike فعل.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 118b - 131b; 140 x 100; tekst 115 x 60; 5 redaka. Pismo *nashī*. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela. Ima neuvezanih listova.

104. R 552

مختصر شرح مراح الأرواح
MUḤTAṢAR ŠARḤ MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Sažetak komentara djela مراح الأرواح (*Marāḥ al-arwāḥ*) iz morfologije arapskog jezika, koji je napisao 'Abdurraḥmān b. Ḫalīl ar-Rūmī, čija je biografija nepoznata. Osnovno djelo napisao je Aḥmad b. 'Alī b. Mas'ūd (um. oko 800/1397) a komentar Šamsuddīn Aḥmad b. 'Alī Dīnqūz, um. 870/1465. godine.

Izv.: ḤḪ II, 1651; Ahlwardt VI, 6816/3; Karatay A/IV, 7920; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 518; TÜYATOK 07/I, 410; Jahić VIII, 5018.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذي أطلعت (أطلعنا؟) على كتابه بعلوم العربيّة والتّصريف وحفظ كلامه عن التّبديل والتّحريف والتّغيير وجعل التّشبث به مراح الأرواح والعمل بمدلوله... أمّا بعد، فإن العبد الذّليل عبد الرّحمن بن خليل يقول لمّا أسبغ الله على عباده نعماء لا يحصى عددها... شرحته شرحًا يحتوي متنًا وبيّنت ما فيه ظهرًا وبطنًا...

Završetak (fol. 91a):

...التي لم يجتمع الإعلال أن يكون حكمها كحكم عين طوى للمطابقة نحو طويان وهو تثنية اسم الفاعل من طوى وإن لم يجتمع الإعلالان إذا أعلّ عينه لكنه لم يعلّ لمطابقة للمفرد الّذي اجتمع فيه إعلالان أعلّ عينه. تمّت تمام

Prepisao nepoznati prepisivač u prvoj dekadi mjeseca ramaḍāna (godina prepisa namjerno izbrisana). Bilješka na kraju djela, fol. 91a.

Fol. 91; 210 x 145; tekst 160 x 100; 19 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. U sredini rukopisa nekoliko listova dohvaćeni vlagom, tako da je tekst mjestimično teško čitljiv. Povez tvrd, kartonski sa oštećenim kožnim hrbatom i otkinutog preklopa. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

105. R 644

ترجمهٔ مراح الأرواح
TARĞAMA-I MARĀḤ AL-ARWĀḤ

Prijevod (ili komentar) na turski jezik djela مراح الأرواح (*Marāḥ al-arwāḥ*) iz morfologije arapskog jezika, od nama nepoznatog prevodioca, odnosno komentatora. Autor osnovnog djela napisanog na arapskom jeziku je Aḥmad b. 'Alī b. Mas'ūd (um. oko 800/1397). Nedostaje veći dio rukopisa na kraju.

Izv.: Dobrača II, 1245/4.

Početak (fol. 1b):

قال المفتقر إلى الله اللهه محتاج ايتدي الودود اويله الله كه ودود دريعني سويجيدر مؤمنلري أحمد بن علي بن مسعود كيدر مفتقر أحمد در... وأحسن إليهما دخي الله تعالى إحسان ايلسون أحمدك... (fol. 3a) اعلم أنّ الصّرف أم العلوم والنحو أبوها سؤال علم صرف أم العلوم اولمقده كندونه أم اولمق لازم كلودو دخي علم نحو أبو العلوم اولمقده كندي نفسنه أب اولمق لازم كلور جواب علومدن مراد علم صرفك وعلم نحوك غير علوميدر...

Završetak ovdje (fol. 18b):

...حتى يدللن على هما وهموا وهنّ ألف هما او اوزرينه واو همو اوزرينه نون هنّ اوزرينه دلالت ايلمك ايچون... جمع مذكرنده واو زياده اولندي ضمير جمعنه موافق اولسنه ايچون همو...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 18; 210 x 155; tekst 170 x 100; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Nedostaje povez. Listovi uvezani koncem. Pismo *riq'a*. Tekst osnovnog djela u početku nadvučen crvenom a kasnije crnom linijom. Kustode.

106. R 311

المطلوب في شرح المقصود
AL-MAṬLŪB FĪ ŠARḤ AL-MAQṢŪD

Komentar djela المقصود في التصريف (*al-Maqṣūd fī at-taṣrīf*) iz gramatike arapskog jezika, od nepoznatog autora. TÜYATOK na jednome mjestu (07/III, 1763) navodi da je spomenuti komentar napisao Wālī b. Aḥmad (um.?). Prema bilješci u jednome rukopisu Gazi Husrev-begove biblioteke (*Jahić VIII, 4765*), ovaj komentar je napisan 887/1482. godine. U našemu rukopisu nedostaje početak djela. Početak djela kao i tekst djela na posljednjem listu naknadno dopisani.

Izv.: ḤḤ II, 1807; Ahlwardt VI, 6800; Karatay A/IV, 7494; Bağdâd, Awqāf, str. 384; TÜYATOK 07/III, 1763 i 07/V, 3635; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 520; Köprülü III, 637/2; Jahić VIII, 4761.

Početak ovdje (fol. 1a):

...بسم الله الجار والمجرور متعلق بالفعل المقدر غني عن تقديره لشهرته وهو في الأصل...

ثم بدت الباء في أوله لتدلّ على البقاء فصار باسم ثم حذفت الهمزة طلبًا للتحقيق... (fol. 2a)

Završetak (fol. 61b):

...لا يتغير لصحة البناء وهذا التعليل راجع إلى استوى وأشباهه كما ذكرنا وبعضها لعلة أخرى

وهي ما ذكرناها في عور واعتور وغيرهما فيرجع هذا الكلام منه إلى عور واعتور وغير ذلك تأمل.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 61; 173 x 130; tekst 135 x 95; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'līq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

Rukopis je otkupljen od Hilmije Muftića.

107. R 479/1

البناء
AL-BINĀ'

Isto kao br. 52.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 10a; 185 x 130; tekst 155 x 73; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, otkinutog pre-

klopa. Pismo *ta'līq*, krupniji. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

108. R 479/2

المقصود في التصريف
AL-MAQṢŪD FĪ AT-TAṢRĪF

Isto kao br. 51.

Prepisao nepoznati prepisivač 1184/1770-71. godine (bilješka na kraju djela, fol. 32a).

Fol. 12b - 32a; 185 x 130; tekst 135 x 70; 13 redaka. Pismo *ta'līq*, krupniji, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

109. R 479/3

تصريف العزي
TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 50.

Prepisao nepoznati prepisivač 1184/1770-71. godine (bilješka na kraju djela, fol. 49a).

Fol. 33b - 49a; 185 x 130; tekst 135 x 70; 13 redaka. Pismo *ta'līq*, krupniji, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

110. R 479/4

الأمثلة المختلفة
AL-AMṬILA AL-MUḤTALIFA

Paradigmatski oblici riječi u arapskom jeziku na oblike نصر i فعل.

Fol. 50a - 95b; 185 x 130; različite dimenzije teksta i broj redaka. Pismo *ta'līq*, krupniji, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Ku-

stode. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

111. R 360/1

موازين الأفعال
MAWĀZĪN AL-AF'ĀL

Rasprava na arapskom jeziku o paradigmatskim oblicima svih vrsta glagola, infinitiva i participa u arapskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Naslov rasprave dat je prema uvodnom dijelu.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله والصّلوة على رسول الله وآله أجمعين. اعلم أنّ موازين الأفعال الماضي تسعة عشر نوعًا منها ثلاثة ثلاثيّة وأربعة رباعيّة وخمسة خماسيّة وستّة سداسيّة فالثلاثيّة فعَل وفعِل وفعُل والرباعيّة أفعل وفعْل وفاعل وفعلل والخماسيّة افتعل وانفعل وافعلّ وتفعّل وتفاعل وتفعلل...

Završetak (fol. 8a):

... واسم فاعله على مفعالّ والأمر منه افعالّ والنهي لا تفعالّ مثاله ابياضّ يبياضّ ابييضاضًا فهو مبياضّ وذاك مبياضّ به ابياض لا تبياضّ. تمّت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 8a; 200 x 135; tekst 145 x 75; 15 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Nedostaje povez. Listovi uvezani koncem. Pismo *nasta'aliq*. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučene crvenom linijom. Kustode.

112. R 360/2

الأبنية
AL-ABNIYA

Kraće djelo iz arapske gramatike, od nama nepoznatog autora. U djelu se obrađuje glagolske paradigme u arapskom jeziku. Djelo je u našemu rukopisu nepotpuno. Nedostaje veći dio na kraju.

Izv.: Barakāt, 800; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 451; Jahić VIII, 4895/3.

Početak (fol. 8b):

الحمد لله الّذي نوّر قلوبنا بالعلم والعرفان والصلوة على نبيه محمد المبعوث بالرحمة والإحسان وعلى آله وأصحابه ذوي الأمن والأمان. **وبعد**، فاعلم أن أبواب التصريف خمسة

وثلثون بابًا ستة منها للثلاثي المجرّد الباب الأول فعل يفعل فعلاً وهذا وزن موزونه نصر ينصر نصرًا وعلامته أن يكون عين فعله مفتوحة في الماضي ومضمومة في المضارع...

Završetak odje (fol. 10b):

...**الباب السادس** فعل يفعل وهو وزن موزونه حسب يحسب وعلامته أن يكون عين فعله مكسورة في الماضي... وإن كانت كسرة فأمّا أن تفتح عين مضارعه أو تكسر وإن كانت ضمّة فعين مضارعه لا يكون إلاّ مضمومة فانحصر بحسب الوضع...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8b - 10b; 200 x 135; tekst 145 x 75; 15 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

113. R 684

شرح الأمثلة المختلفة
ŠARḤ AL-AMṬILA AL-MUḤTALIFA

Komentar djela الأمثلة المختلفة (*al-Amṭila al-muḥtalifa*) o paradigmama arapskih riječi. Oko autora ovoga komentara postoji mala zabuna u nama dostupnim izvorima. Tako je prema katalogu *TÜYATOK (07/V, 3752-54)* autor ovoga komentara Dāwūd b. Muḥammad al-Qārṣī (um. 1169/1755). Međutim, prema drugim izvorima, *(Ahlwardt VI, 6821)* ovaj je autor napisao drugi komentar na djelo *al-Amṭila al-muḥtalifa* i to na arapskom i na turskom jeziku. Prema katalogu *TÜYATOK (07/III, 1833)*, autor ovoga drugog komentara je Muḥammad b. Sulaymān al-Kafawī (um.?). Međutim, *Köprülü (III, 628)* navodi autora sličnog imena, Muḥammad b. Ḥamīd b. Muṣṭafā al-Kafawī (um. 1174/1761), kao autora drugog komentara djela *al-Amṭila al-muḥtalifa*. Na kraju, *Ahlwardt (VI, 6824)* ne navodi ime autora komentara o kojemu je ovdje riječ. Komentar u našemu rukopisu je nepotpun na početku.

Izv.: TÜYATOK 07/III, 1833 i 07/V, 3752-54; Ahlwardt VI, 6824; Jahić VI, 3708/2.

Početak ovdje (fol. 1a):

...لأنّ في المتفق عليه رجحانًا فإن قيل فما القرينة أن يكون عمل الفعل مقسر مع منع المثال بينهما قلنا إن القرينة ذكر المصدر منصوبا وإلاّ يذكر ساكنا لأن القياس إن لم يكن في الاسم عامل يكون ساكنا كما بيّن في موضعه. **وقوله مصدر** مصدر وهو في اللّغة الموضع الّذي يصدر عنه...

Završetak (fol. 5a):

...لأن مجهول أمر المخاطب يجيء باللاّم نحو لتنصر لتنصرا... وكذا المتكلّم معلومًا ومجهولاً فتقول في المعلوم لانصر لننصر وفي المجهول لانصر لننصر وكذا في الهارونيّة فليكن هذا آخر ما أودناه فمن حفظ يكون عالمًا.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 5; 195 x 130; tekst 155 x 70; 23 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi slobodni. Nedostaju povez i korice. Pismo *ta'liq*. Kustode.

Na fol. 5b bilješke iz arapske gramatike a na fol. 6a-b tumačenje stihova na turskom jeziku.

114. R 633/1

رسالهٔ یائیة
RISĀLA-I YĀ'IYYA

Rasprava na turskom jeziku o različitim značenjima morfema ی (ī) na kraju riječi u perzijskom jeziku. Autor rasprave je jedan od najvećih turskih učenjaka i pjesnika Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā. Umro je 940/1533. godine obnašajući funkciju šejhu-l-islama.

Izv.: Rieu 142, Or. 36/2; Flügel I, 127/2; Kairo F I, 1234; Sohrweide XIII/3, 216; TÜYATOK 07/V, 3506 i 34/IV, 455; Popara - Fajić VII, 4630/2; Popara XVI, 8957/1.

Početak (fol. 1b):

بو صحایف پر لطایفك تسویدنه داعی وباعث مضمون مکتوننده مدمج ومدرج اولان عوارف معارفك تمهیدنه سبب حادث...

Završetak (fol. 17a):

...آخرند واقع اولمشدر حروف زواید دندر ضرورت شعر ایچون زیاده اولنور بو رساله خیر له اختتام بولدی حرف اخیر تمامی.

Prema nama dostupnim izvorima ova se rasprava završava kako je gore navedeno. Međutim, poslije spomenutog teksta na fol. 17a u našemu rukopisu slijedi tekst sve do fol. 20a koji se može pripisati navedenoj raspravi. Ovaj tekst se završava:

...وشول جبار مخصوص در. تمت

Prepis dovršio Muṣṭafā b. 'Abdullāh 19. ḏū al-ḥiǧǧa 956/17. januara 1550. godine (bilješka o datumu prepisa na kraju djela, fol. 20a, a o imenu prepisivača na kraju drugog djela, fol. 137a).

Fol. 1b - 20a; 210 - 155; tekst 150 x 110; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na koricama i nedostajućim preklopom. Pismo *ta'liq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Primjeri perzijskih stihova citirani sa riječi بیت, napisanom crvenom tintom. Kustode.

115. R 633/2

دقائق الحقائق
DAQĀ'IQ AL-ḤAQĀ'IQ

Perzijsko-turski rječnik, u kojemu autor Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (um. 940/1533-34) na turskome jeziku tumači sitne razlike u značenju pojedinih sinonimnih riječi u perzijskoj poeziji. Navedeno djelo autor je posvetio velikom veziru Ibrāhīm-pāši (službovao 929/1522-23 - 942/1535-36), koji je živio u vrijeme sultana Sulejmana Zakonodavca (Veličanstvenog).

Izv.: ḤḤ I, 758; OM I, 223; Rieu 141-42, Add. 7887; Pertsch VPH, 176; Flügel I, 127/1; Blochet I, AF, 230 i S, 452 i 550; Sohrweide XIII/3, 214; Götz XIII/4, 436; Karatay T/II, 2061; Kairo F I, 580; Ḥidaywiyya T, str. 92; TÜYATOK 34/I, 136; Diwshali XIV/2, 94; Popara - Fajić VII, 4628.

Početak (fol. 20a):

سپاس بی قیاس خدای بی نیاز وبی همتایه که کلزار بدیع الاثار بیاننده ازهار رنکین معانی اظهار ایلدی...

Završetak (fol. 136b-137a):

...مذکور بیتده ظاهردر مصراع ثانیده کمی زنهاردن انانجقدر.

Prepisao Muṣṭafā b. 'Abdullāh u mjesecu ṣafaru 957/februar-mart 1550. godine (bilješka na kraju djela, fol. 137a).

Fol. 20a - 137a; 210 - 155; tekst 150 x 95; 13 redaka. Pismo *ta'liq*. Perzijske riječi ispisane crvenom tintom, a druge istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Primjeri perzijskih stihova citirani sa riječi بیت, napisanom crvenom tintom. Kustode.

GRAMATIKA - GRAMATICS

Sintaksa - Syntax

116. R 473/1

الكافية في النحو
AL-KĀFIYA FĪ AN-NAḤW

Poznato i mnogo komentirano djelo iz sintakse arapskog jezika, koje je napisao Ǧamāluddīn Abū 'Amr 'Uṯmān b. Abū Bakr Ibn al-Ḥāǧib (živio 570/1174 - 646/1249).

Izv.: HH II, 1370; Flügel I, 170; Ahlwardt VI, 6557; Karatay A/IV, 7729; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 417; Jahić VI, 3791,2.

Početak (fol. 1b):

الكلمة لفظ وضع لمعنى مفرد، وهي اسم وفعل وحرف لأنها إمّا أن تدلّ على معنى في نفسها أو لا، الثاني الحرف والأوّل إما أن يقترن بأحد الأزمنة الثلثة أو لا، الثاني الاسم والأول الفعل...

Završetak (fol. 47b):

...والمخففة تحذف للساكن وفي الوقف فيردّ ما حذف والمفتوح ما قبلها تقلب ألفًا. تمت

Prepisao Ḥaydar b. 'Abdullāh aš-Šayḫī 981/1573-74. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 47b).

تم الكتاب بعون الله الملك الوهّاب وحسن توفيقه في يد أضعف عباد الله حيدر بن عبد الله الشيخي المحتاجان إلى رحمة الله تاريخ سنة إحدى وثمانين وتسع مائة.

Fol. 1b - 47b; 180 x 125; tekst 123 x 60; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni sa preklopom. Pismo *ta'liq*. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren dvjema tanjim crvenim linijama a margine jednom tanjom crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na prvom zaštitnom listu bilješka u kojoj se ističe da je 'Abdullāh b. Ḥaydar trenutni vlasnik rukopisa.

من ودايع الدهر وعواري العصر لدى العبد الفقير إلى الغني الكبير، الحقير عبد الله بن حيدر، عفى عنهما العافي.

Na fol. 48b bilješke na turskom jeziku o sklapanju brakova u Bijeljini (بلنه) u kojima se navode imena mladenaca i njihovih vekila (opunomoćenika).

Na fol. 50b bilješka iz gramatike arapskog jezika o deset slučajevima u kojima se koristi partikula إنّ (*inna*): بكسر إن في عشرة مواضع, a na fol. 51a bilješka o vrstama partikule و (*wa*): باب الواوات.

117. R 473/2

العوامل الجديدة
AL-'AWĀMIL AL-ǦADĪDA

Kraće djelo iz sintakse arapskog jezika o regensima ('awāmil), pacijentisima (ma'mūlāt) i glagolskoj radnji ('amal). Djelo je napisao Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birǧiwī (živio 929/1521 - 981/1573).

Izv.: Ahlwardt VI, 6786; Flügel I, 172/3; GAL GII, 441 i SII, 656; Spaho, 167; Karatay A/IV, 7989/IV; Dobrača I, 143/7 i 572/6; Köprülü III, 556/2; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 360; Jahić VI, 3773/2 i VIII, 5031,2.

Početak (fol. 52b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسّلام على محمّد وآله أجمعين. وبعد، فاعلم أنه لا بدّ لكلّ طالب معرفة الإعراب من معرفة مائة شيئ ستون منها يسمّى عاملاً وثلاثون منها يسمّى معمولاً وعشرة منها يسمّى عملاً وإعراباً...

Završetak (fol. 63b-64a):

...وإن لم يظهر في اللفظ ولم يقدّر في آخره يسمّى محلّيًا نحو توكّلنا على من لا يأتي الخير إلاّ من جهته.

Prepisao nepoznati prepisivač 1264/1848. godine (bilješka na kraju sljedećeg djela, fol. 123a).

Fol. 52b - 64a; 180 x 125; tekst 125 x 65; 9 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Pismo *nasḫī*. Brojevi poglavlja i neke istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

118. R 473/3

إظهار الأسرار
IẒHĀR AL-ASRĀR

Djelo iz sintakse arapskog jezika, u kojemu se tretiraju uglavnom regens ('āmil), pacijentis (ma'mūl) i glagolska radnja ('amal). Autor djela je Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birgiwī (živio 929/1521 - 981/1573).

Izv.: ḤḪ I, 117; Ahlwardt VI, 6781; Flügel I, 172/2; GAL SII, 656/20; Karatay A/IV, 7943; Zāhiriyya, Naḥw, str. 15; Köprülü III, 637/2; Jahić VI, 3787/2.

Početak (fol. 64b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة على محمّد وآله أجمعين. وبعد، فهذه رسالة فيما يحتاج إليه كلّ معرب أشدّ الإحتياج. وهو ثلثة أشياء: العامل والمعمول والعمل أي الإعراب فوجب ترتيبها على ثلثة أبواب. الباب الأوّل في العامل...

Završetak (fol. 122b-123a):

...فإنه يجوز بناؤها على الفتح، نحو لا رجل ظريف، وإعرابها رفعًا ونصبًا، نحو لا رجل ظريفٌ وظريفًا. تمّت

Prepisao nepoznati prepisivač 11. rağaba 1264/12. juna 1848. godine (bilješka na kraju djela, fol. 123a).

Fol. 64b - 123a; 180 x 125; tekst 125 x 65; 9 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i neke istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na posljednjem zaštitnom listu bilješka o rođenju kćerke i sina vlasnika rukopisa.

119. R 570

الكافية في النحو
AL-KĀFIYA FĪ AN-NAḤW

Isto kao br. 116.

Prepisao nepoznati prepisivač u drugoj dekadi mjeseca rabī' al-āḫira 1009/u trećoj dekadi oktobra 1600. godine (bilješka na kraju djela, fol. 58b).

Fol. 58; 150 x 105; tekst 93 x 52; 9 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Povez tvrd, kartonski sa oštećenim kožnim hrbatom. Pismo *riq'a*.

Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Tekst djela i margine uokvireni crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na prvim zaštitnim listovima nalazi se duža bilješka ili izvod iz nekog fikhskog djela o zajedničkom obavljanju obavezujuće molitve (namaza).

Na fol. 1a na više mjesta pečat vlasnika rukopisa Muṣṭafā Luṭfī (...) i dova (neobavezujuća molitva) za postizanje znanja.

120. R 436/1

الكافية في النحو
AL-KĀFIYA FĪ AN-NAḤW

Isto kao br. 116.

Prepis završio 'Abdullaṭīf b. Ibrāhīm u srijedu 7. dū al-qa'da 1254/21. januara 1839. godine (bilješka i pečat na kraju djela, fol. 30b). Upoređujući rukopis, vrijeme prepisa i stil bilješke o prepisu ovoga rukopisa sa rukopisom pod br. 147, lako se može utvrditi da je isti prepisivač, 'Abdullaṭīf b. Ibrāhīm al-Birçaklī (Brčak), prepisao oba rukopisa.

إنني عبد اللطيف ذو الخطأ فاعف عنّي أنت حيّ ذو الكرام، تاريخ ذا القعدة يدنجي كوفي في يوم الأربع لسنة أربع وخمسين ومائتين وألف من هجرة... ذا ٧ في سنة ١٢٥٤.

حرره (ال)عبد الضعيف الفقير الحقير المغروق في بحر الذنوب عبد اللطيف ابن إبراهيم، عفا عنهما العفوّ القويّ العليّ...

Fol. 1b - 30b; 195 x 140; tekst 130 x 75; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Lage uvezane koncem. Nedostaju korice. Pismo *nasḫī*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno veliki broj bilježaka u vezi sa tekstom djela.

Vlasnik i vakif rukopisa 'Uṯmān Bosnawī (bilješka i pečat na fol. 1a).

121. R 436/2

رسالة في لام التعريف
RISĀLA FĪ LĀM AT-TA'RĪF

Kraća rasprava na arapskom jeziku o određenom članu u arapskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Naslov djela dat je prema sadržaju.

Početak (fol. 31b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. اعلم أنّ اللّام على قسمين: اسميّة وحرفيّة. فالاسميّة هي الّتي تدخل على اسم الفاعل واسم المفعول نحو الضّارب والمضروب فهذه الألف واللّام موصول صلة اسم الفاعل والعايد إليهما الضمير المستتر إليهما في كلّ منهما. وأمّا الحرفيّة فهي الّتي تدخل على ما عدا اسم الفاعل والمفعول نحو الرّجل خير من المرأة...

Završetak (fol. 32b):

...فإن لم يصحّ شيئ منهما فهي لام الحقيقة وإن صحّ لفظ كلّ فهي لام الاستغراق وإن صحّ لفظ بعض فهي لام العهد الذّهني أو الخارجي. الله أعلم

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 31b - 32b; 195 x 140; tekst 140 x 80; 41 redak ukupno. Pismo *nashī*. Istaknute riječi nadvučene crnom linijom. Kustode.

Na fol. 33a nalazi se nekoliko kraćih bilježaka iz arapske gramatike.

Na fol. 33b - 34a nalazi se, prema bilješci na kraju teksta, dio iz rječnika القاموس المحيط (*al-Qāmūs al-muḥīṭ*) koji je napisao Muḥammad b. Ya'qūb al-Fayrūzābādī (um. 816/1413-14). U ovome dijelu rječnika govori se o čestici و (wāw) u arapskom jeziku.

Početak:

الواو المفردة أقسام الأوّل العاطفة لمطلق الجمع فتعطف الشيء على مصاحبه ﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ﴾ وعلى سابقه نحو ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ وعلى لاحقه ﴿كَذَٰلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وإذا قيل زيد وعمر احتمل ثلاثة معان...

Završetak:

لا تنه عن خلق وتأتي مثله عار عليك إذا فعلت عظيم

فإنه لا يجوز إعادتها على وتأتي مثله فلذلك سمي صرفا وإذا كان معطوفا ولم يستقم أن يعاد فيه الحادث الذي فيما قبله.

Na fol. 35a nalaze se kraće bilješke iz gramatike arapskog jezika.

Na fol. 35b - 36b nalaze se stihovi na turskom i perzijskom jeziku.

Na posljednjim zaštitnim listovima nalaze se bilješke iz gramatike arapskog jezika i stihovi na arapskom i perzijskom jeziku te početak al-Birgiwijevog djela إظهار الأسرار (*Izhār al-asrār*) iz sintakse arapskog jezika.

122. R 212

الكافية في النحو
AL-KĀFIYA FĪ AN-NAḤW

Isto kao br. 116.

Prepis dovršio Rāsiḫ-zāde Ibrāhīm Adham b. Aḥmad Laṭīf as-Sarāyī Bosnawī 9. ǧumād al-āḫira 1262/3. juna 1846. godine iz Arebi džedid (Karpuzove) mahale (bilješka u kolofonu djela, fol. 4a).

حرره الفقير راسخ زاده إبراهيم أدهم بن أحمد لطيف السراي بوسنوي بمحلة عرب جديد، غفر الله له ولوالديه وأحسن إليهما وإليه. تمّت في اليوم التاسع من شهر جمادى الآخر لسنة اثنى وستين ومائتين وألف من هجرة...

Fol. 4; 210 x 135; tekst 180 x 105; 39-50 redaka (ukupno 280 redaka). Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi slobodni, neuvezani i bez korica. Pismo *nashī*, sitniji. Kustode.

123. R 343

الوافية في شرح الكافية
AL-WĀFIYA FĪ ŠARḤ AL-KĀFIYA

Komentar djela الكافية في النحو (*al-Kāfiya fī an-naḥw*) iz sintakse arapskog jezika. Osnovno djelo napisao je Ǧamāluddīn Abū 'Amr 'Uṯmān b. Abū Bakr Ibn al-Ḥāǧib (živio 570/1174 - 646/1249) a ovaj komentar Ruknuddīn al-Ḥasan b. Muḥammad al-Astarābādī (živio 645/1247 - 715/1315). Al-Astarābādī je napisao tri komentara na ovo djelo. Ovaj komentar, s obzirom na to da je srednjeg obima u odnosu na druga dva, naziva se još i المتوسط *al-Mutawassiṭ*.

Izv.: ḤḪ II, 1370; Ahlwardt VI, 6565; Flügel I, 174; GAL GI, 304/8 i SI, 532; Karatay A/IV, 7758; Wagner XVIIB1, 269; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 554; Köprülü I, 1490; Jahić VI, 4052.

Početak (fol. 1b):

أحمد الله على عظمة جلاله حمد غريق بمطالعة جماله وأشكره لجزيل نواله... وبعد، فإني بعد أن شرحت كتاب الكافية في النحو أوّلاً مع إيرادات وأجوبة وأبحاث كثيرة شرحته ثانيًا مقتصرًا على حلّ ألفاظه وشرح معانيه... **وسمّيته بالوافية في شرح الكافية... قوله** الكلمة لفظ وضع لمعنى مفرد، اعلم أنّ معرفة هذا الحد موقوفة على معرفة اللفظ والوضع والمعنى المفرد...

Završetak (fol. 136b):

...فإنّك إذا قلتَ في يا زيدون اضربن اضربوا في الوقف ومن امرأة اضربن اضربي في الوقف لم يعلم أنه يدل عن النون أو المحذوف المردود. وليكن آخر الكلام في هذا الكتاب.

Prepis dovršio Muḥammad b. Ṣāliḥ b. Muṣṭafā al-Qaramānī 5. rabī' al-āḫira 820/30. maja 1417. godine (bilješka na kraju djela, fol. 136b).

Fol. 136; 260 x 180; tekst 185 x 110; 17 redaka. Papir tamnobijel, debljи, glat. Prvih pet listova na početku više oštećeni i naknadno popravljani. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *tuluṯ*. Tekst osnovnog djela citiran sa قوله ispisano crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno mnogo bilježaka u vezi sa tekstom djela.

Vlasnici rukopisa bili: 'Uṯmān, Muḥammad b. Ibrāhīm (bilješke na fol. 1a), zatim Muḥammad b. ...? (prekriveno zalijepljenim listom), ḥāǧǧī 'Alī b. ...? (prekriveno zalijepljenim listom, bilješke na kraju djela, fol. 136b).

124. R 307

الوافية في شرح الكافية
AL-WĀFIYA FĪ ŠARḤ AL-KĀFIYA

Isto kao br. 123.

Prepis dovršio Muḥammad b. Maḥmūd al-Bosnawī u petak u vrijeme izlaska Sunca, sredinom mjeseca ṣafara 1010/sredinom avgusta 1601. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 204b).

وقد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب في يوم الجمعة عند وقت طلوع الشمس في نصف شهر صفر المبارك عن يد العبد الحقير المحتاج إلى رحمة ربّه الغفار محمد بن محمود البسنوي، غفر الله لهما ولجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات.

Vlasnik rukopisa bio Muṣṭafā b. al-ḥāǧǧ Muḥammad as-Sarā'ī (Sarajlija) iz Kalin hadži Alijine (Čajirdžik) mahale (bilješka na fol. 205a).

صاحب ومالك مصطفى بن الحاج محمد السرايى عن محلة قالك الحاج علي

Fol. 204; 208 x 125; tekst 145 x 65; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Lage i listovi slobodni od korica. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, oštećen. Pismo *ta'līq*. Tekst osnovnog djela u prvoj polovini rukopisa citiran sa قوله ispisano crvenom tintom, dok su u drugoj ostale bjeline za navedenu riječ. Na prvih 85 folija tekst

djela uokviren crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno mnogo bilježaka u vezi sa tekstom djela, naročito u prvome dijelu rukopisa.

Rukopis je otkupljen od Hilmije Muftića.

125. R 450

شرح الكافية
ŠARḤ AL-KĀFIYA

Komentar Ibn al-Ḥāǧibovog djela iz arapske gramatike الكافية (*al-Kāfiya*) na turskom jeziku, koji je napisao Aḥmad Sūdī al-Bosnawī (um. poslije 1006/1597). U našemu rukopisu prepisivač nije prepisao uvodni dio komentara nego je počeo odmah s komentarom osnovnog teksta djela.

Izv.: ḤḪ II, 1372; GAL GI, 304/16 i SI, 534; Blochet I, S, 255; Hidayuwiyya T, str. 83; Šabanović, str. 94; Jahić VI, 4102.

Početak (fol. 1b):

الكلمة كلمة **لفظ** بر لفظدر كه **وضع** وضع اولندي **لمعنىً مفردٍ** معناء مفرد ايچون وضع اولندي كلمه ايله كلام لامك سكونيله كلمدن مشتقدر كلمه جرح جيمك فتحه سيله ودانك سكونيله مجروح اتمك ديمكدر كلمه ايله كلامك دخي نفوس تأثيري واردر...

Završetak (fol. 144b):

...**والمفتوح ما قبلها** بو نون مخففه دن ما قبلى مفتوح اولان نون **تقلب ألفًا** ألفه قلب اولينور مثلاً اضربن دينلن يرده نون ساكنه دخي باء مفتوحه وقف اولندقده اضربان دينلور نون خفيفه بو صورتده ألفه قلب اولندوغي تنوينه تشبيه قصد اولنمغله در زيرا تنوينك ما قبلى مفتوح اولسه ألفه قلب اولينور اصبت خيرًا كبي ما قبلى مضموم ويا خود مكسور اولسه ألف مقلوبه حذف اولينوب أصابني خير دينلور ودخي أختم لي بخير دينلور. والله أعلم بالصّواب...

Prepisao nepoznati prepisivač sredinom mjeseca ḏū al-qa'da 1123/krajem decembra 1711. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 144b).

Fol. 144; 200 x 150; tekst 155 x 95; 19 redaka. Papir tamnobijel, smeđi i narandžast, srednje debljine, glat, dohvaćen vlagom. Nekoliko listova na kraju rukopisa slobodni. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom, oštećen i odvojen od listova. Pismo *nasta'līq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

126. R 497

ضوء المصباح مختصر المفتاح
ḌAW' AL-MIṢBĀḤ MUḤTAṢAR AL-MIFTĀḤ

Sažet komentar djela المصباح (*al-Miṣbāḥ*) iz sintakse arapskog jezika, u kojemu se obrađuju uglavnom regensi ('awāmil). Osnovno djelo napisao je Burhānuddīn Abū al-Fatḥ Nāṣir b. 'Abdussayyid b. 'Alī al-Muṭarrizī (živio 538/1143 - 610/1213) a ovaj komentar Tāǧuddīn Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad al-Isfarā'īnī al-Fāḍil (um. 684/1285). Opširnija verzija ovoga komentara, koju je prije ovoga sažetka sačinio isti autor zove se المفتاح في شرح المصباح (*al-Miftāḥ fī šarḥ al-Miṣbāḥ*). U našemu rukopisu nedostaje nekoliko listova na kraju djela.

Izv.: ḤḪ II, 1708; AM II, 134; Ahlwardt VI, 6532; Flügel I, 164; GAL GII, 293 i SII, 514; Karatay A/IV, 7697; Köprülü I, 1496; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 582; TÜYATOK 07/V, 3527-31; Jahić VI, 3795/3.

Početak (fol. 1b):

قال الإمام ناصر الدّين أبو المكارم المطرزيّ **أما بعد، حمد الله** أقول أما كلمة فيها معنى الشرط فلذلك كانت الفاء لازمة لها قال سيبويه قولهم أما زيد فمنطلق معناه مهما يكن من شيئ فزيد منطلق... (fol. 2b) قوله **جاعل النحو في الكلام كالملح في الطعام** وجه التشبيه بين الملح والنحو...

Završetak ovdje (fol. 71b):

...لا يقال ليتني إلاّ في ضرورة الشعر وأما إذا كان ضمير مجرور فلا يعمد نحو غلامي...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 71; 200 x 145; tekst 135 x 85; 13 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Povez tvrd, kartonski sa oštećenim kožnim hrbatom. Pismo *nasta'līq*. Tekst osnovnog djela citiran sa قوله ispisano crvenom tintom. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 1a bilješka na turskom jeziku o molitvi (namazu) kojom se od Boga moli za bogatstvo (*ṣalā al-istiġnā'*).

Na istoj stranici ispod zamrljane bilješke ostalo ime Ismā'īl b. Ḥasan (vjerovatno vlasnik rukopisa) i god. 1100/1688-89.

127. R 180/1

شرح ديباجة المصباح
ŠARḤ DĪBĀĞA AL-MIṢBĀḤ

Komentar uvoda ili, kako sam autor na početku djela kaže, gramatička naliza uvoda al-Muṭarrīzijevog djela *al-Miṣbāḥ* (*I'rāb Dībāğa al-Miṣbāḥ*). Tako se u nekim izvorima ovaj komentar navodi pod naslovima: أوراق الإعراب شرح ديباجة المصباح (*Awrāq al-i'rāb Šarḥ Dībāğa al-Miṣbāḥ*) i أوراق لإعراب ديباجة المصباح (*Awrāq li i'rāb Dībāğa al-Miṣbāḥ*). Prema nekim naznakama u pojedinim izvorima, autor ovoga komentara vjerovatno je Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī (živio 712/1312 - 791/1389). U katalogu *Kıbrıs* (641) at-Taftāzānī se eksplicitno navodi kao autor ovoga komentara. Navodeći početak ovoga komentara, Ḥāǧǧī Ḫalīfa (*ḤḪ II, 1709*) ističe da ga je napisao neko od poznatih učenjaka, da bi kasnije ustvrdio kako je, između ostalih, na uvod (dībāğa) djela المصباح (*al-Miṣbāḥ*) komentar napisao i Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar at-Taftāzānī, kako se navodi u djelu الدرة السنية (*ad-Durra as-saniyya*) od al-Mārdīnīja. Ovo navodi i *Ahlwardt* (VI, 6545). Dobrača, međutim, ne navodi ime autora ovoga komentara. U nekim rukopisima uvodni dio komentara i sam komentar uvoda al-Muṭarrīzijevodg djela *al-Miṣbāḥ* navode se odvojeno kao dva zasebna djela.

Izv.: ḤḪ II, 1709; Ahlwardt VI, 6545 i 6546; Flügel I, 167; Karatay A/IV, 7716; Dobrača I, 397/6; Kıbrıs, 641; Köprülü III, 590/1; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 24 i 573; TÜYATOK 34/IV, 917 i 07/V, 3746-50.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذى لا يبلغ كنهه جادّ ولا يُحصى عدد نعمه عادّ... **اعلم** فهذه أوراق لإعراب ديباجة المصباح من فوايد غرايب المفتاح...

Završetak uvoda komentara (fol. 5b):

...واستخرجوا عنه أبحاثًا طويلة تسهيلاً لتعليم العلم وتيسيراً لمن بعدهم فبعد بيان هذا المرصود لا بدّ (لنا) من الشروع في المقصود.

Početak komentara uvoda djela *al-Miṣbāḥ* (fol. 5b):

وقال المصنّف **أمّا بعد**، أمّا أقول أمّا كلمة متضمنة بمعنى الشرط فلذلك لزم دخول الفاء في جوابها لزومًا أكثريًّا لا كلّيًّا إذ قد يحذف منه الفاء لوجود ما يدلّ عليه من التلويح والإيماء...

Završetak (fol. 30a):

...لكن يندفع (ذلك) بالاستقراء يعني إذا لم يكن البحث لا من جهة العامليّة فهو الباب الخامس بالاستقراء لا يعقل (بالعقل؟) لأن الفعل (العقل) يجوز أن يكون شيئًا غير الخامس.

Prepisao Muḥammad b. Aḥmad b. 'Umar (bilješka u kolofonu djela, fol. 30a).

تمّت هذا الكتاب بعون الله الملك الوهّاب على يد أضعف الحقير الفقير المحتاج إلى رحمة الله وغفرانه محمّد بن أحمد بن عمر غفر الله له ولوالديه وأحسن إليهما وإليه.

Fol. 1b - 30a; 200 x 140; tekst 135-145 x 80-75; 15-17 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa platnenim hrbatom. Pismo *ṭuluṯ*. Tekst osnovnog djela ispisan crvenom tintom, nadvučen crvenom linijom ili citiran sa قوله. Kustode. Na marginama i interlinearno rađe bilješke u vezi sa tekstom djela.

128. R 180/2

مختصر العوامل المائة
MUḤTAṢAR AL-'AWĀMIL AL-MI'A

Skraćena verzija djela العوامل المائة (*al-'Awamil al-mi'a*) iz sintakse arapskog jezika, koje je napisao Abū Bakr 'Abdulqāhir b. 'Abdurraḥmān al-Ǧurǧānī (um. 471/1078). Djelo je poznato i pod naslovom العوامل العتيقة (*al-'Awāmil al-'atīqa*).

Izv.: ḤḪ II, 1179; Ahlwardt VI, 6475; Spaho, 184/2; Flügel I, 147; Karatay A/IV, 7634; Dobrača II, 1612/3; Köprülü III, 590/3; Zāhiriyya, Naḥw, str. 363; Jahić VI, 3695.

Početak (fol. 30b):

العوامل على ما ألّفه الشيخ مائة عامل لفظيّة ومعنويّة فاللفظيّة على ضربين سماعيّة وقياسيّة فالسماعيّة أحد وتسعون عاملًا والقياسيّة سبعة عوامل والمعنويّة عددان والسماعيّة على ثلثة عشر نوعًا...

Završetak (fol. 31b):

... والمعنوية عددان العامل في المبتدأ والخبر وهو كونه مبتدأ وخبر والعامل في الفعل المضارع وهو وقوعه موقع الاسم. تمت تمام

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo Muḥammad b. Aḥmad b. 'Umar (bilješka u kolofonu prethodnog djela, fol. 30a).

Fol. 30b - 31b; 200 x 140; tekst 145 x 80; 37 redaka ukupno. Pismo *nasta'līq*. Kustode.

Na fol. 31b i 32a bilješke iz gramatike arapskog jezika.

129. R 180/3

شرح الأنموذج في النحو
ŠARḤ AL-UNMŪḎAǦ FĪ AN-NAḤW

Komentar djela الأنموذج في النحو (*al-Unmūdağ fī an-naḥw*) iz sintakse arapskog jezika. Autor osnovnog djela je Abū al-Qāsim Ǧārullāh Maḥmūd b. 'Umar b. Muḥammad az-Zamaḫšarī (živio 467/1075 - 538/1144), a autor ovoga komentara Ǧamāluddīn Muḥammad b. 'Abdulġanī al-Ardabilī (um. 647/1249).

Izv.: ḤḪ I, 185; Ahlwardt VI, 6516; Zāhiriyya, Naḥw, str. 275; Gölpınarlı III, 4259/II, str. 188; Kaḫḫāla X, 178; Karatay A/IV, 7678; Köprülü I, 733/3 i II, 334/5; Dobrača II, 848/2; Jahić VI, 3725-33 i VIII, 4827/3; Popara XVI, 8863.

Početak (fol. 33b):

الحمد لله الّذي جعل العربيّة مفتاح البيان، وصيّرها آلةً يحترز بها عن الخطأ في اللّسان...أمّا بعد، يقول العالم العامل العابد الفاضل... جمال الملّة والدّين محمّد بن عبد الغني الأردبيلي... لمّا رأيت مختصر الإمام الهمام علّامة العالم... جار الله، قدّس الله روحه، أعني أنموذجه في النّحو قليل اللّفظ كثير المعنى، صغير الحجم عزيز الفحوى مرغوبًا للمبتدئين وغيرهم... ولم يكن له شرح يليق قاصده ويلقي إليه مقاصده... أردت أن أشرح شرحًا يفيد طالبه ويفيض عليه مطالبه... والتزمت أن أكتب ألفاظ المتن بتمامها من أوّل كتابة الشّرح إلى إتمامها... (fol. 34a)

Početak (fol. 79a):

...والمؤمّل ممّن يعثر على خلل فيه أن يصلحه بكرمه ويعصمني عن لومه فيه فإنّي بأرض التأليف فيها كأيجاد المعتنع بالذات... عصمنا الله من شرورهم وردّ إليهم بلطفه كَيْدَهم فجورهم. تمّت.

Prepisao Muṣṭafā b. Šāhīn u Trabzonu u Iskender-pašinoj medresi u mjesecu ṣafaru 1101/novembar - decembar 1689. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 79a).

تمّت الكتاب بعون الله الملك المنّان عن يد أضعف العباد وأحقر الطلاب مصطفى بن شاهين، غفر الله له ولوالديه أحسن إليهما وإليه، في سنة ١١٠١.

قد وقع الفراغ في وقت العصر ويوم الاثنين من شهر المبارك الصفر في شهر الطريزون ومدرسة إسكندر پاشا، رحم الله لمن نظر فيه ودعاء لكاتبه وقاريه.

Fol. 33b - 79a; 200 x 140; tekst 150 x 85; 21 redak. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela citiran sa قوله a komentar sa أقول, ispisano crvenom tintom. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Mjestimice tinta usljed vlage razljevena po papiru zbog čega je na takvim mjestima dio teksta nečitak. Kustode. Na marginama i interlinearno rađe bilješke u vezi sa tekstom djela.

130. R 180/4

الإعراب عن قواعد الإعراب
AL-I'RĀB 'AN QAWĀ'ID AL-I'RĀB

Djelo na arapskom jeziku, u kojemu autor, Ğamāluddīn Abū Muḥammad 'Abdullāh b. Yūsuf b. Aḥmad Ibn Hišām (živio 708/1309 - 761/1360) govori o pravilima fleksije u arapskom jeziku.

Izv.: HH I, 124; Ahlwardt VI, 6705; Flügel I, 188/1; Karatay A/IV, 7878; Dobrača I, 602/3; Fajić III, 2078/2; Jahić VI, 3723/2, VIII, 4797/3 i XII, 7321/8; Bauwāb, 33.

Početak (fol. 80b):

قال الشيخ الإمام العالم العامل جمال الدين بن هشام، نفع الله المسلمين ببركته، هذه فوايد جليلة في قواعد الإعراب يقتفي متأملها جادّة الصّواب... وسمّيتها **الإعراب عن قواعد الإعراب**...

Završetak (fol. 93b):

...لأنّ ما لا يُوصَفُ ولا يُعطَفُ عليه عطف البيان كالمضمرات وكثيرٌ من المتقدمين يُسمُّونَ الزّائدَ صلةً وبعضهم مؤكّدًا وهذا القدر كفاية لمن تأمله.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo Mullā Muṣṭafā b. Šāhīn u Istanbulu u mjesecu rağabu 1102/u aprilu 1691. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 92b).

تم بعون الله في سنة اثنا ومائة وألف في يد (ال)عبد الضعيف أحقر الطلاب ملا مصطفى بن شاهين في شهر إستانبول يوم الأحد من شهر الرجب المرجب

Fol. 80b - 93b; 200 x 140; tekst 155 x 75; 13 redaka. Pismo *ta'liq*. Mjestimice tinta usljed vlage razljevena po papiru zbog čega je dio teksta nečitak na takvim mjestima. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

131. R 520/1

شرح ديباجة المصباح
ŠARḤ DĪBĀĞA AL-MIṢBĀḤ

Isto kao br. 127.

Razlika je jedino što u uvome rukopisu nema uvodnog dijela komentara, nego djelo počinje direktno komentarom uvoda al-Muṭarrīzijevodg djela المصباح (*al-Miṣbāḥ*).

Početak (fol. 1b):

قال المصنّف **أمّا بعد**، أمّا كلمة متضمنة بمعنى الشرط فلذلك لزم دخول الفاء في جوابها لزومًا أكثريًّا لا كلّيًا إذ قد يحذف منه الفاء لوجود ما يدلّ عليه من التلويح والإيماء...

Završetak (fol. 35b):

...لكن ذلك السؤال العام بالاستقراء يعني إذا لم يكن البحث من جهة العاملية يلزم بثبوت الخامس بالاستقراء في أجزاء الكتاب وأبوابه لا بالعقل لأن العقل يجوز أن يكون شيئًا غير الخامس.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 35b; 190 x 145; tekst 130 x 65; 13 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, otkinutog preklopa. Pismo *ta'liq*. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Vlasnik rukopisa bio Hamid Indžić iz Travnika 25. avgusta 1963. godine (bilješka na bosanskom jeziku na unutarnjoj strani prve korice).

Na prvom i posljednjem zaštitnom listu namjerno zamrljane bilješke o vlasnicima rukopisa.

132. R 520/2

شرح ديباجة المصباح
ŠARḤ DĪBĀĞA AL-MIṢBĀḤ

Isto kao br. 127.

U ovome slučaju radi se samo o uvodnom dijelu komentara uvoda al-Muṭarrīzijevodg djela المصباح (*al-Miṣbāḥ*) koji, opet, nije do kraja prepisan.

Početak (fol. 36a):

الحمد لله الّذي لا يبلغ كنهه جادّ ولا يحصى عدد نعمه عادّ... أمّا بعد، فهذه أوراق لإعراب ديباجة المصباح من فوايد غرايب المفتاح...

Završetak ovdje (fol. 38b):

...كذا إعراب هذه الآية في كتب التفاسير بعضه تصريحًا (وبعضه تلويحًا) والله أعلم تحقيقًا...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 36a - 38b; 190 x 145; tekst 130 x 65; 13 redaka. Pismo *ta'liq*. Kustode.

133. R 714

المقدمة الآجرّومية
AL-MUQADDIMA AL- ĀĞURRŪMIYYA

Kraća gramatika arapskog jezika namijenjena početnicima u učenju arapske gramatike. Napisao je Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Dāwūd aṣ-Ṣinhāǧī al-Fāsī Ibn Āǧurrūm (živio 672/1273 - 723/1323) za vrijeme boravka u Mekki. Djelo je dugo vremena bilo veoma popularno i često komentirano. U našemu rukopisu nalazi se samo dvolisnica sa tekstom iz sredine prvog dijela djela i kraj djela.

Izv.: ḤḪ II, 1796; Ahlwardt VI, 6669; Flügel I, 184; GAL G II, 237 i S II, 332; Spaho, 184/3; Kaḫḫāla XI, 215; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 1; Köprülü III, 99/11; Jahić VI, 3769 i VIII, 4797/5; Popara XVI, 8888.

Početak ovdje (fol. 1a):

...فتكون علامة للنّصب في التثنية والجمع المذكر السالم وأمّا حذف النّون فتكون علامة للنّصب
في الأفعال الخمسة الّتي رفعها بإثبات النّون وللخفض ثلث علامات الكسرة والياء والفتحة ....

Završetak (fol. 2b):

...ما يقدّر باللام وما يقدّر بمن فالّذي يقدّر باللام مثل غلامُ زيدٍ والّذي يقدّر بمن مثل ثوبُ
خزٍّ وبابُ ساجٍ خاتمُ حديدٍ. تمّت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2; 170 x 120; tekst 125 x 85; 12 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Naslovi poglavlja nadvučeni crnom linijom. Pismo *nashī*.

Zajedno sa fragmentom navedenog djela nalazi se još nekoliko listova fragmenata drugih djela na arapskom i turskom jeziku, kao i fragment nekog od komentara djela النجاة (*an-Naǧā*) koje je napisao Abū 'Alī Ḥusayn b. 'Abdullāh Ibn Sīnā' te sadržaj djela كتاب الفوائد والصلات والعوائد (*Kitāb al-Fawā'id wa aṣ-ṣilāt wa al-'awā'id*) koje je napisao Šihābuddīn Aḥmad b. Aḥmad b. 'Abdullaṭīf aš-Šarǧī az-Zubaydī, um. 893/1488.

134. R 7

الإعراب عن قواعد الإعراب
AL-I'RĀB 'AN QAWĀ'ID AL-I'RĀB

Isto kao br. 130.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 29; 210 x 155; tekst 137 x 70; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Korice debljine listova rukopisa. Pismo *ta'liq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Veći dio teksta uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno blješke u vezi sa tekstom djela.

Vlasnici rukopisa bili Ibrāhīm al-Mataraǧī? (bilješka na fol. 1a) i Darwīš 'Aǧamī? (bilješka na posljednjoj korici).

Rukopis je otkupljen od porodice Delić.

135. R 737

توضيح الإعراب عن قواعد الإعراب
TAWḌĪḤ AL-I'RĀB 'AN QAWĀ'ID AL-I'RĀB

Komentar djela الإعراب عن قواعد الإعراب (*al-I'rāb 'an qawā'id al-i'rāb*) iz sintakse arapskog jezika. Osnovno djelo napisao je Ǧamāluddīn Abū Muḥammad 'Abdullāh b. Yūsuf b. Aḥmad Ibn Hišām (živio 708/1309 - 761/1360), a ovaj komentar Maḥmūd b. Ismā'il b. 'Abdullāh b. Mīkā'il al-Ḥirtabirtī, um. 915/1504. U našemu rukopisu nedostaje početak djela.

Izv.: ḤḪ I, 124; AM II, 164; Ahlwardt VI, 6715; Kaḫḫāla XII, 153; Loebenstein, 2460; Jahić VI, 3793/2.

Početak ovdje (fol. 1a):

...متعلق بلا يسمعون وإلا على في تقدير الجرّ لكونه صفة للملاء والفعل مع الفاعل ومتعلقه
جملة فعلية لا محل لها من الإعراب لكونه ابتدائية **ومن مثلها حتى ماء دجلة أشكل** حتى حرف
ابتداء...

Završetak (fol. 43a):

...لأن ما لا توصَف ولا تعطف عليه عطف البيان كالمضمرات وكثير من المتقدمين يسمّون
الزّايد صلة وبعضهم يسمّيه مؤكّدًا وفي هذا القدر كفاية لمن تأمله.

Prepisao nepoznati prepisivač 926/1520. godine (bilješka na kraju djela, fol. 43a).

Vlasnik rukopisa bio 'Uṯmān b. 'Abdullāh (bilješka na prvoj unutarnjoj korici).

Fol. 44; 180 x 135; tekst 145 x 95; 15 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat, mjestimično oštećen crvotočinom. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, otkinutog preklopa, oštećen. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

136. R 168/1

حل معاقد القواعد اللآتي ثبتت بالدلائل والشواهد

ḤALL MA'ĀQID AL-QAWĀ'ID ALLĀTĪ ṮABATAT BI AD-DALĀ'IL WA AŠ-ŠAWĀHID

Komentar Ibn Hišāmovog djela الإعراب عن قواعد الإعراب (*al-I'rāb 'an qawā'id al-i'rāb*) o fleksiji u arapskom jeziku, koji je u mjesecu ḏū al-qa'da 967/avgustu 1560. godine napisao Šamsuddīn Abū aṭ-Ṭanā' Aḥmad b. Muḥammad az-Zilī (um. 974/1566 ili 1009/1600). U nama dostupnim izvorima navedeno djelo se spominje pod gore navedenim naslovom, dok se u tekstu našega rukopisa (fol. 2b) navodi naslov حلّ قاعد الواعد (*Ḥall qā'id al-wā'id*). Ime autora napisano je prije početka djela.

Izv.: ḤḪ I, 124; GAL GII, 24 i SII, 19 i 631; Ahlwardt VI, 6713-14; Köprülü III, 597/3.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الذي رفع أسمآء العلماء بفعل الخشية وقوله ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾... وبعد، فيقول العبد المحتاج إلى ربّه الغنيّ أبو الثناء... (إن المختصر الموسوم بالقواعد للإمام... ابن هشام) لما كان قليل الحجم في المقدار...سألني بعض الإخوان... (fol. 2a) أن أشرحه شرحًا يبيّن التقسيمات في القواعد... فضمّمتها (fol. 2b) في ضمن ذلك العقد القليل حتى كاد أن يقال إنه كتاب لا يحتاج إلى المعنى بل يشفي القليل **وسمّيته بحلّ قاعد الواعد (معاقد القواعد؟)** اللآتي ثبتت بالدلائل والشواهد...

Završetak (fol. 69a-b):

...**في هذا القدر** من القواعد والأحكام في هذا المختصر على طريق الاختصاص (الاختصار؟) **كفاية لمن تأمّل** لا لمن تغفله فإنه طمّان ولو صبّ (جزْ؟) عليه البحار ولقد أحسن المص، رحمه

الله، في ربطه الخاتمة بالفاتحة إذ علّق الإقتفاء جادّة الصّواب في الخاتمة الكفاية تأمّل يسر لنا إيراده ومنه تم.

Prepisao nepoznati prepisivač (1)101/1689-90. godine (bilješka na kraju djela, fol. 69b).

Fol. 1b - 69b; 190 x 130; tekst 150 x 80; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i otkinutim preklopom. Pismo *nasta'liq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Rjeđe bilješke na marginama u vezi sa tekstom djela.

Na prvom zaštitnom listu bilješka vlasnika rukopisa na turskom jeziku o rođenju sina Ibrahima u Tašlidži (Pljevljima) u mjesecu ḏū al-ḥiǧǧa 1180/u maju 1767. godine.

137. R 168/2

شرح فرائد الفوائد لتحقيق معاني الاستعارة

ŠARḤ FARĀ'ID AL-FAWĀ'ID LI TAḤQĪQ MA'ĀNĪ AL-ISTI'ĀRA

Komentar na arapskom jeziku rasprave o upotrebi riječi u prenesenom značenju. Osnovnu raspravu na arapskom jeziku فرائد الفوائد لتحقيق معاني الاستعارة (*Farā'id al-fawā'id li taḥqiq ma'āni al-isti'āra*), koja je poznata i pod nazivima: رسالة الاستعارات (*Risāla al-isti'ārāt*), رسالة الاستعارة السمرقندية (*Risāla al-isti'āra as-samarqandiyya*) i الرسالة الترشيحية (*ar-Risāla at-taršīḥiyya*) napisao je Abū al-Qāsim b. Abū Bakr al-Laytī as-Samarqandī (um. poslije 893/1488), a ovaj komentar 'Iṣāmuddīn Ibrāhīm b. Muḥammad b. 'Arabšāh al-Isfarā'īnī (um. 951/1544).

Izv.: ḤḪ I, 845; Ahlwardt VI, 7299; GAL GII, 194/1 i SII, 259; Spaho, 22/2; Zāhiriyya, Luga, str. 308-312; Dobrača I, 338/5; Köprülü II, 1452/1 i III, 540/3; Fajić V, 3335/5; Popara - Fajić VII, 4231/2.

Početak (fol. 71b):

يقول العبد المفتقر إلى ألطاف ربّه الخفية عصام الدّين بن محمّد حفّهما بمغفرته الجلية إنّ أحسن ما يزداد به النّعم الوفيّة ويدفع به البليّة في البكرة والعشيّة **الحمد لواهب العطيّة** أي كلّ عطيّة أو العطيّة المعهودة...

Završetak (fol. 89a):

...وما سواه ترشيح ولك أن تجعل الجميع قرينة في مقام شدة الاهتمام بالإيضاح. الحمد لله على التمام بالأصباح بعد الظلام...

Prepis dovršio Muṣṭafa b. Aḥmad-efendī u subotu ujutro 11. rağaba 1036/27. marta 1627. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 89a).

كتبه الفقير مصطفى بن أحمد أفندي، أدامهم الله في رحمته أبد لآباد في صباح يوم السبت الحادي عشر في شهر رجب الخير لسنة ست وثلاثين وألف عن الهجرة النبوية.

Fol. 71b - 89a; 190 x 130; tekst 150 x 70; 21 redak. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Bilješke na marginama i interlinearno u vezi sa tekstom djela.

138. R 168/3

شرح الرسالة العضدية في الوضع
ŠARḤ AR-RISĀLA AL-'AḌUDIYYA FĪ AL-WAḌ'

Isto kao br. 21.

Prepisao Yūsuf b. Sulaymān u Carigradu u medresi Ḥakīm Çalabī 1141/1728-29. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 105b).

تمت الرسالة الوضعية مع شرحها لعلي القوشجي في يد أضعف العباد يوسف بن سليمان في مدينة قسطنطنية في مدرسة حكيم جلبي سنة ١١٤١.

Fol. 90b - 105b; 190 x 130; tekst 155 x 75; 19 redaka. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na prve dvije stranice tekst djela uokviren tanjom crvenom linijom. Bilješke na marginama i interlinearno u vezi sa tekstom djela.

139. R 168/4

الرسالة العضدية في الوضع
AR-RISĀLA AL-'AḌUDIYYA FĪ AL-WAḌ'

Isto kao br. 31.

Prepisao 'Umar al-Bosnawī (bilješka u kolofonu djela, fol. 107a).

كان الكاتب الضعيف عمر البوسنوي، عفى عنه.

Fol. 106a - 107a; 190 x 130; tekst 150 x 65; ukupno 45 redaka. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode.

140. R 168/5

حاشية على شرح الرسالة العضدية في الوضع
ḤĀŠIYA 'ALĀ ŠARḤ AR-RISĀLA AL-'AḌUDIYYA FĪ AL-WAḌ'

Glosa na komentar rasprave o etimologiji riječi u arapskom jeziku. Osnovnu raspravu napisao je 'Aḍududdīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. 'Abdulġaffār b. Aḥmad al-Īǧī (708/1308 - 756/1355). Kao autori komentara, kao što je naprijed navedeno (Vidi: br. 21), spominju se dva imena, Abū al-Qāsim b. Abū Bakr al-Laytī as-Samarqandī, um. poslije 893/1488. godine i 'Alī b. Muḥammad 'Alā'uddīn al-Qūšǧī, um. 879/1474. godine. Autor ove glose na navedeni komentar je Abū al-Baqā' b. 'Abdulbāqī al-Ḥusaynī (um. oko 1050/1640).

Izv.: ḤḪ I, 898; Ahlwardt IV, 5312; Köprülü III, 542/3; Fajić V, 3448/4.

Početak (fol. 108b):

باسمه سبحانه وبحمده والصلوة على رسوله وآله **قوله** خصّ الإنسان بمعرفة (أوضاع الكلام) أي ميّزه عن غيره بها على أن الباء داخلة على المخصوص على طريقة قول ابن الحاجب في بحث المندوب...

Završetak (fol. 115b):

...إنما يفهم من هيئة المركب الإضافي كما أن الحيوان في قولنا حيوان ناطق مستعملاً في معناه والتقييد بالناطق يفهم من هيئة المركب الوصفي. هذا ما أوردنا إيرادًا والحمد لله... تمت الحاشية المسماة بأبي البقاء. والله الموصل إلى ابقاء.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 108b - 115b; 190 x 130; tekst 150 x 65-75; 21-25 redaka. Pismo *ta'līq* i *nasta'līq*, od dva prepisivača. Glosirani tekst citiran sa قوله pisano crvenom tintom. U drugom dijelu ostale bjeline za upis قوله. Kustode.

141. R 168/6

رسالة في الصرف الفارسي
RISĀLA FĪ AṢ-ṢARF AL-FĀRISĪ

Rasprava iz morfologije perzijskog jezika napisana na turskom jeziku. U katalogu rukopisa *Dār al-kutub* (Kairo F, 1105) navode se dvije rasprave sa istim početkom. Jedna predstavlja prijevod s arapskog na turski jezik djela čiji je autor izvjesni Muḥyiddīn i nosi naslov رسالة في القواعد الفارسية (*Risāla fī al-qawā'id al-fārisiyya*), a druga originalnu raspravu na turskom jeziku sa gore navedenim naslovom, od nepoznatog autora.

Izv.: TÜYATOK 07/V, 3504; Kairo F I, 1071 i 1105.

Početak (fol. 116b):

الحمد لله الّذي زيّن بني آدم بالنطق والكلام والصلوة والسلام على محمّد سيّد الأنام وعلى آله وأصحابه النجباء والكرام وبعد، وقد سألني من الخُلّان المكرّم لضبط المضارع من لسان العجم قاعدة (فائدة!) ثقة لغو بالمرام من اللغات وكتب المشايخ العظام فأجبته مؤكّلاً على الله المجيد...

Završetak (fol. 132b):

...والجمع معناسى ايلمن لر نهي الحاضر مَكُنْ نهي حاضر مفرد مذكر مخاطب يا مفرد مؤنث مخاطبة معناسى ايلمه مَكنِيد للتثنية والجمع معناسى ايلك. تم

Prepisao nepoznati prepisivač 1139/1726-29. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 132b).

Fol. 116b - 132b; 190 x 130; tekst 145 x 70; 17 redaka. Pismo *nasta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Istaknute riječi (primjeri) nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

142. R 168/7

الأمثلة الفارسية
AL-AMṬILA AL-FĀRISIYYA

Gramatika perzijskog jezika sa paradigmatskim oblicima riječi, napisana na arapskom jeziku zbog toga što, kako u uvodu ističe njen autor, tumačenje na perzijskom jeziku ne bi koristilo nikome od neperzijanaca. Djelo je poznato i pod naslovom رسالة في الأمثلة المختلفة في تصريف الأفعال (*Risāla fī al-amṭila al-muḫtalifa fī taṣrīf al-af'āl*). Pretpostavlja se da je autor ovoga djela Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (um. 940/15339).

Izv.: Pertsch VPH, 102/3 i 105/1; Kairo F I, 112 i 1069; Wagner XVIIB1, 296; Bratislava, 349; TÜYATOK 05/V, 3202-03 i 34/IV, 87S; Jahić VIII, 4886,3.

Početak (fol. 133a):

فيها قواعد والأمثلة. إعلم كما أنّ الصّرفيّين جعلوا الفعل وما يشتقّ منه ميزانًا ووزنًا غير به كذلك جعلنا ما يرادفه في الفارسي أعني: كردن وما يخرج منه ميزانًا، وبيّنا فيه القواعد والأمثلة ليقاس عليه غيره مهما أمكن، وإنّما بيّنا بالعربي لأن تفسير الفارسي لا ينفع لغير العجم زيادة نفع الأمثلة المختلفة كَرْد . كُنَدْ . كَرْدَنْ. كُنَنْدَه...

Završetak (fol. 141a):

...وغيرهما وأما في الأسماء الساكنة الأواخر فبزيادة الكاف فقط نحو: پسرك ودخترك وغيرهما وقد مرّ سبب الانحصار في التصغير مرارًا.

Prepisao nepoznati prepisivač 1139/1726-29. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 141a).

Fol. 133a - 141a; 190 x 130; tekst 145 x 70; 17 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja nadvučeni crvenom linijom ili ispisani crvenom tintom. Istaknute riječi (primjeri) nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

Na fol. 142a-b nalazi se završetak rasprave o tumačenju *basmale* (*tasmiya*), *hamdale* (*taḥmīd*) i *ṣalawāta* (*taṣliya*) na arapskom jeziku, poznate pod imenim رسالة في حل التسمية والتحميد والتصلية (*Risāla fī ḥall at-tasmiya wa at-taḥmīd wa at-taṣliya*), koju je napisao Muḥammad b. Muṣṭafā al-Kafawī al-Āqkarmānī (um. 1174/1760-61).

Vidi: Dobrača I, 696/4; Köprülü III, 710/4; Nametak - Trako I, 163; Fajić XI, 6876/5.

Završetak:

...فإنّ قولنا قرأت الكتاب أجمع معناه أتمّ جمعا في قرائتي من كل شيئ ثم صار اسمًا في باب التأكيد هذا ما جمعنا وتمّام ما كتبنا بعون الله وحسن التوفيق ايّانا. الحمد لله في كلّ آن وأوقات وعلى رسوله أكمل التحيّات. تمّت

Na fol.143a nalazi se gramatička analiza na arapskom jeziku sljedećeg teksta:

رضي الله تعالى عنكم. أعوذ بالله من الشّيطان الرّجيم. بسم الله الرّحمن الرّحيم

143. R 168/8

شرح العوامل العتيقة
ŠARḤ AL-'AWĀMIL AL-'ATĪQA

Komentar al-Ğurğānījevog djela العوامل المائة (*al-'Awāmil al-mi'a*), odnosno العوامل العتيقة (*al-'Awāmil al-'atīqa*) o regensima u arapskom jeziku. Autor komentara je Yaḥyā b. Naṣūḥ b. Isrā'īl (um. 950/1543).

Izv.: ḤḤ II, 1179; Ahlwardt VI, 6479; Karatay A/IV, 7637 i 8809/IX; Zāhiriyya, Naḥw, str. 575; Jahić VI, 3696/2 i VIII, 5150/2.

Početak (fol. 143b):

توجّهنا إلى جنابك وقصدنا نحو بابك يا غافر الذنوب ويا ساتر العيوب... وبعد، فيقول العبد الذليل يحيى بن نصوح بن إسرائيل... اعلموا معاشر طلّاب اليقين سلام عليكم لا تبتغي الجاهلين...

Završetak (fol. 187a-b):

...**والرفيع عن معرفتها واستعمالها** إذ بها يحصل لهم بصيرة في العلوم كلها أما بعد، فإن المسؤول من فضل الله تعالى ... وفي الإعراب فسادًا وحولاً أن يصلحه كرمًا وفضلاً عصمه الله تعالى بعصمته القديم أبدًا وأزلاً.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 143b - 187b; 190 x 130; tekst 145 x 70; 197 redaka. Pismo *nasta'līq*. Tekst djela na posljednjem listu naknadno dopisan. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

Na posljednjim zaštitnim listovima nalaze se fetve, izvodi iz nekih djela i druge bilješke na turskom jeziku.

144. R 609/1

العوامل الجديدة
AL-'AWĀMIL AL-ĞADĪDA

Isto kao br. 117.

Prepisao 'Uṯmān b. Yūsuf u Sarajevu? 1165/1751. godine (bilješka na kraju djela, fol. 7b).

كاتبها الفقير عثمان بن يوسف في الشهر صرى(!)، غفر الله وعفى عنّا ووالدينا وأساتذنا، آمين، سنة خمسة وستون ومائة وألف م

Fol. 1b - 6b; 205 x 150; tekst 145 x 80; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, oštećen. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio Ṣāliḥ ibn Idrīs Efica naslijedivši ga od svojega oca (bilješka na fol. 1a).

145. R 609/2

شرح المقدمة الآجرّومية
ŠARḤ AL-MUQADDIMA AL-ĀĞURRŪMIYYA

Komentar djela المقدمة الآجرّومية (*al-Muqaddima al-Āğurrūmiyya*) iz sintakse arapskog jezika. Osnovno djelo napisao je Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Dāwūd aṣ-Ṣinhāğī Ibn Āğurrūm (živio 672/1273 - 723/1323), a ovaj komentar Zaynuddīn Ḫālid b. 'Abdullāh b. Abū Bakr al-Azharī (živio 838/1435 - 905/1499). Na kraju rukopisa prepisivač navodi podatak da je autor pisanje djela završio u petak poslije ikindije 1. rağaba 887/16. avgust 1482. godine.

Izv.: ḤḤ II, 1796-97; AM I, 343; Ahlwardt VI, 6674; GAL GII, 27 i SII, 22-23; Karatay A/IV, 7870; Zāhiriyya, Naḥw, str. 229; Jahić VI, 3775; Popara XVI, 8890/2.

Početak (fol. 8b):

يقول العبد الفقير إلى مولاه الغني خالد بن عبد الله بن أبي بكر الأزهري، عامله الله بلطفه الخفي... الحمد لله رافع مقام المنتصبين لنفع العبيد الخافضين جناحهم للمستفيدين الجازمين... وبعد، فهذا شرح لطيف لألفاظ الآجرومية في أصول علم العربية ينتفع به المبتدي إن شاء الله ولا يحتاج إليه المنتهي... **الكلام** في اصطلاح النحويين هو اللفظ أي الصّوت المشتمل على الحروف الهجائيّة...

Završetak (fol. 36b):

...وما أشبه ذلك من أمثلة القسمين الأوّلين أو الثلاثة وأمّا تابع المخفوض فقد تقدم في المرفوعات فليُراجع جميع ذلك وهذا آخر ما أردنا ذكره على هذه المقدمة. وكان الفراغ من تصنيف هذا الشّرح بعد عصر الجمعة أوّل يوم من رجب الفرد سنة سبع وثمانين وثمانمائة حروف في رجب الفرد.

Prepisao nepoznati prepisivač 1140/1717-28. godine (bilješka na kraju djela, fol. 36b).

Fol. 8b - 36b; 205 x 150; tekst 145 x 80; 19 redaka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

Na fol. 38a - 39a ispisani razni matematički računi.

146. R 609/3

شرح تصريف العزي
ŠARḤ TAṢRĪF AL-'IZZĪ

Isto kao br. 69.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 40b - 110a; 205 x 150; tekst 155 x 80; 19 redaka. Pismo *ta'liq*. Listovi dohvaćeni vlagom. Tekst osnovnog djela ispisan crvenom tintom ili nadvučen crvenom ili crnom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

147. R 472

العوامل الجديدة
AL-'AWĀMIL AL-ĞADĪDA

Isto kao br. 117.

Prepis dovršio 'Abdullaṭīf al-Birçaklī (Brčak) za vrijeme boravka u medresi u Gradačcu 20. rağaba 1253/19. oktobra 1837. godine (bilješka i pečat na kraju djela, fol. 7b).

كاتبه الفقير الحقير الغرق في ذنب البحر عبد اللطيف البرچقلي ساكن في مدرسة غراداچاچ ب ٢٠ في سنة ١٢٥٣.

Fol. 7; 190 x 150; tekst 135 x 70; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi, osim prvog, odvojeni od korica i dohvaćeni vlagom. Povez tvrd kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫī*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno mnogo bilježaka u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 1a završetak al-Birgiwījevog djela *Iẓhār al-asrār* od istog prepisivača kao i ovo djelo.

Na posljednja dva zaštitna lista više različitih bilježaka, uglavnom iz gramatike arapskog jezika, na turskom i arapskom jeziku.

148. R 143/1

العوامل الجديدة
AL-'AWĀMIL AL-ĞADĪDA

Isto kao br. 117.

Prepisao Munlā Muṣṭafā (bilješka sa pečatom na kraju djela na margini, fol. 66a).

Fol. 1b - 10a; 210 x 135; tekst 150 x 65; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *tuluṭ*. Brojevi i naslovi poglavlja te druge istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Tekst na prvoj stranici ukrašen unvanom u zlatnoj i plavoj boji, a tekst uokviren dvjema debljim zlatnim linijama obrubljenim tanjim crnim linijama, a na drugoj stranici jednom takvom zlatnom linijom. Na desnoj margini nalaze se floralni motiv sa zlatnom i plavom bojom. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio Muḥammad Ḥālim-efendī, zatim Muḥammad Ḥilmī, mutevelija Gazi Husrevbegovog vakufa te Žapčali Ādam (Žepčak Adem) Hadžihasanović (bilješke na posljednjem 4. zaštitnom listu).

149. R 143/2

العوامل المائة
AL-'AWĀMIL AL-MI'A

Dobro poznato djelo iz sintakse arapskog jezika o regensima ('awāmil), koje je napisao Abū Bakr 'Abdulqāhir b. 'Abdurraḥmān al-Ğurğānī (um. 471/1078). Djelo je poznato i pod naslovom العوامل العتيقة (*al-'Awāmil al-'atīqa*). U nekim rukopisima, kao što je u našemu slučaju, prije početka djela nalazi se tekst: رضي الله تعالى عنكم. أعوذ بالله من الشّيطان الرّجيم. بسم الله الرّحمن الرّحيم tako da i u nekim komentarima ovoga djela navedeni tekst na početku predstavlja predmet analize komentatora.

Izv.: ḤḪ II, 1179; Ahlwardt VI, 6475; Spaho, 184/2; Flügel I, 147; Karatay A/IV, 7634; Dobrača II, 1612/3; Köprülü III, 590/3; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 363; Jahić VI, 3695.

Početak (fol. 13b):

رضي الله تعالى عنكم. أعوذ بالله من الشّيطان الرّجيم. بسم الله الرّحمن الرّحيم. الحمد لله ربّ العالمين والصلوة والسّلام على نبيّه محمّد وآله وصحبه أجمعين. وبعد، فإنّ العوامل في النّحو على ما ألّفه الشيخ الإمام عبد القاهر ابن عبد الرّحمن الجرجاني، رحمة الله عليه، مائة عامل وهي تنقسم إلى قسمين لفظيّة ومعنويّة فاللّفظيّة منها تنقسم إلى سماعيّة وقياسيّة...

Završetak (fol. 27b-28a):

...العامل في المبتدأ والخبر هو الابتداء وهو معنى لا يوجد في الخارج فهذه مائة عامل فلا يستغني الصّغير والكبير والوضيع والرّفيع عن معرفتها وإستعمالها.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo Munlā Muṣṭafā (bilješka sa pečatom na kraju djela, fol. 28a).

Fol. 13b - 28a; 210 x 135; tekst 150 x 80; 9 redaka. Pismo *ṭuluṯ*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst na prvoj stranici ukrašen unvanom u zlatnoj boji sa unutarnjom bjelinom u kojoj je napisan tekst رضي الله تعالى عنكم. أعوذ بالله من الشّيطان الرّجيم. Tekst djela na prvoj stranici uokviren dvjema debljim zlatnim linijama obrubljenim tanjim crnim linijama a na drugoj stranici jednom takvom zlatnom linijom. Ostali dio teksta uokviren tanjom crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

150. R 143/3

ترجمة العوامل المائة

TARĞAMA-I AL-'AWĀMIL AL-MI'A

Skraćena verzija, bez navođenja primjera, prijevoda na turski jezik al-Ğurğānījevog djela العوامل المائة (*al-'Awāmil al-mi'a*) iz sintakse arapskog jezika, u kojemu se tretiraju regensi u arapskom jeziku.

Početak (fol. 28a):

معلوم اوله كه شيخ عبد القادر جرجاني نك تأليف اتدوكي مذاهبه بناء عوامل يوزدر اولدخي ايكي قسمدر بر قسمى لفظي وبر قسم معنوي عوامل لفظيه دخي ايكي قسمدر بر قسمى سماعي وبر قسمى قياسي. عوامل لفظيه سماعيه طقسان...

Završetak (fol. 28b):

...اول معنى فعل مضارعك اسم موقعنده واقع اولمسى در. والله أعلم. تمت تمام

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo Munlā Muṣṭafā (bilješka sa pečatom na kraju prvog djela, fol. 10a, i na kraju drugog djela, fol. 28a).

Fol. 28a - 28b; 210 x 135; tekst 185 x 130; ukupno 35 redaka. Pismo *ta'liq*. Dio teksta ispisan crvenom tintom. Kustode.

151. R 143/4

إعراب العوامل المائة

I'RĀB AL-'AWĀMIL AL-MI'A

Gramatička analiza na turskom jeziku regenasa u arapskom jeziku prema al-Ğurğānījevom djelu العوامل المائة (*al-'Awāmil al-mi'a*) iz sintakse arapskog jezika. S obzirom na to da se u rukopisima ovoga djela često prije samoga djela nalazi tekst: رضي الله تعالى عنكم. أعوذ بالله من الشيطان الرجيم. بسم الله الرحمن الرحيم i u ovoj analizi nepoznati komentator prvo analizira navedeni tekst a potom uvodni dio (*ḥamdala*) i neke primjere iz djela *al-'Awāmil al-mi'a*.

Početak (fol. 29a):

رضي الله تعالى عنكم رضي: فعل ماض بناء معلوم مفرد مذكّر غائب مبنيّ على الفتح... (fol. 29b) أعوذ بالله من الشّيطان الرّجيم أعوذ: فعل مضارع بناء معلوم نفس متكلم واحد لفظًا ... **بسم الله الرّحمن الرّحيم:** بسم الله با حرف جرّ عامل لفظي سماعيدن مبني على الكسر... (fol. 31a) عامل لفظي قياسيدن اسم مضاف قبيلندن مضاف اليهدر تصنيفك. تمت تمام **بسم الله** اسمده مضاعف اولمش الله اسم معرفه تعريف علميت ايله لفظًا مجرور... (fol. 31b) صفتك جرة بعد الضّفتدر الرّحمن نك. تمت تمام **الحمد لله:** أل حرف التعريف مبني على السكون...

Završetak (fol. 66a):

...عامل لفظي قياسيدن فصل قبيلندن يعرف مفعول به غيري صريحدر صحت يه صحتوده مضاف قلندي وضع اعراب معلوم وضع مضاف قلندي الذيبه إعراب معلوم.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo Munlā Muṣṭafā (bilješka sa pečatom na kraju prvog djela, fol. 10a, i na kraju drugog djela, fol. 28a).

Fol. 29a - 66a; 210 x 135; tekst 160 x 88; 15 redaka. Listovi fol. 36a - 43b čisti, bez teksta. Pismo *ṭuluṯ*, od istoga prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Tekst djela na prvoj stranici uokviren dvjema debljim

zlatnim linijama obrubljenim tanjim crnim linijama, a na drugoj stranici jednom takvom zlatnom linijom. Ostali dio teksta uokviren tanjom crvenom linijom. Brojevi poglavlja i istaknuti dio teksta ispisani crvenom tintom.

152. R 196/1

شرح العوامل الجديدة في القريب والبعيد
ŠARḤ AL-'AWĀMIL AL-ĞADĪDA FĪ AL-QARĪB WA AL-BA'ĪD

Komentar djela العوامل الجديدة (*al-'Awāmil al-ğadīda*) iz sintakse arapskog jezika, u kojemu autor raspravlja o regensima (*'awāmil*), pacijentisima (*ma'mūlāt*) i radnji (*'amal*) u arapskom jeziku. Autor osnovnog djela je Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birġiwī (živio 929/1521 - 981/1573), a ovoga komentara Aḥmad-efendī Quṣadalı, odnosno Quṣadası ili al-Aṭawī (um. 1159/1746).

Izv.: Ahlwardt VI, 6790; GAL GII, 441 21c i SII, 657,21c; OM I, 405. Köprülü III, 595/2; TÜYATOK 07/V, 3726-28; Kıbrıs, 702; Jahić VI, 3709,2.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذي جعل العالمين العاملين فائزين... أما بعد، فيقول العبد الضعيف الشيخ أحمد، عصمه الله اللطيف الصمد الساكن بمدينة قوش أطه سي... لما كان كتاب العوامل المعروف بالعوامل الجديدة في القريب والبعيد لمولانا... الشيخ محمد بن پير علي الشهير بالفاضل البركوي، عليه رحمة الله العزيز... سألني بعض أذكياء الطالبين الراغبين أن أشرحه شرحًا يحلّ ألفاظه...

Završetak (fol. 29b):

...إلاّ من جهة المجازية إذ الحقيقية فيه محال لأنّ المراد بالموصول هو الله الكبير المتعال... أو لرعاية الأدب كما في قوله تعالى **بيدك الخير** أي والشرّ. الحمد لله على التمام والصلوة والسلام على سيّدنا الأنام...

Prepisao nepoznati prepisivač 1147/1734-35. godine (bilješka na kraju djela, fol. 29b).

Fol. 1b - 29b; 195 x 140; tekst 140 x 70; 21 redak. Papir žućkast, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni. Pismo *nashī*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 1a zamrljana bilješka. Ostalo čitko napisano samo Sarāy-Bosna (Sarajevo).

153. R 196/2

العوامل الجديدة
AL-'AWĀMIL AL-ĞADĪDA

Isto kao br. 117.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 34b - 39a; 195 x 140; tekst 140 x 70; 21 redak. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Pismo *nashī*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno rijeđe bilješke u vezi sa tekstom djela.

154. R 196/3

سياقت نامه
SIYĀQAT-NĀMA

Siyāqat brojevi sa komentarom. Na početku napisano: هذا سياقت نامه ورقمدر.

Vidi: Blochet I, S, 85 i 97; Flügel I, 105/2.

Fol. 39a - 42b; 195 x 140; tekst 145 x 75; 30 redaka. Papir tamnobijel, deblji, harapav. Pismo *siyāqat*. Ispod siyaqat formula ispisano brojevi crvenom tintom. Kustode. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom.

155. R 196/4

شرح ألفاظ مقدمة الوافية في شرح الكافية
ŠARḤ ALFĀẒ MUQADDIMA AL-WĀFIYA FĪ ŠARḤ AL-KĀFIYA

Komentar uvoda komentara Ibn al-Ḥāǧibovog djela الكافية (*al-Kāfiya*) iz sintakse arapskog jezika الوافية في شرح الكافية (*al-Wāfiya fī šarḥ al-Kāfiya*). Komentar Ibn al-Ḥāǧibovog djela napisao je Ruknuddīn al-Ḥasan b. Muḥammad al-Astarābādī (645/1247 - 715/1315), dok je autor komentara uvoda ovoga komentara nama nepoznat.

Vidi.: Jahić VIII, 5154/2.

Početak (fol. 44b):

أحمد الله افتتح بالتحميد بعد التيمن بالتسمية ليكون أداء الشيء من مواجب شكره... على عظمة جلاله في الصحاح: جلال الله عظمة، ثم أن هذه الإضافة من قبيل إضافة العام إلى الخاص...

Završetak (fol. 48a-b):

...إلاّ بالله الباء للاستعانة والاستثناء مفرغ، أي: ما توفيقي حاصلاً بإعانة أحد إلاّ بإعانة الله عليه لا غيره توكّلت أي اعتمدت وإليه أنيب أرجع فإنّه المرجع والمآب.

Prepisao Muḥammad (Meḥmed) b. 'Alī u Konji u mjesecu rağbu 1059/1649. godine (bilješka u kolofonu narednog djela, fol. 58a).

Fol. 44b - 48b; 195 x 140; tekst 143 x 73; 19 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Pismo *nashī*. Komentirani tekst nadvučen crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren tanjom crvenom linijom. Na marginama i interlinearno rađe bilješke u vezi sa tekstom djela.

156. R 196/5

الإعراب عن قواعد الإعراب
AL-I'RĀB 'AN QAWĀ'ID AL-I'RĀB

Isto kao br. 130.

Prepisao Muḥammad (Meḥmed) b. 'Alī u Konji u mjesecu rağbu 1059/1649. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 58a).

وقد وقع الفراغ من كتابة النسخة الشريفة من يوم دوشنبه في وقت الضحى من شهر رجب المبارك في (ال)بلدة الشريفة قونيه. اللهمّ اغفر لكاتبه... محمد بن علي، غفر الله له ولوالديه... تاريخ سنة تسع وخمسون وألف تمّت سنة ١٠٥٩.

Fol. 48b - 58a; 195 x 140; tekst 143 x 73; 19 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren tanjom crvenom linijom. Na prvim stranicama na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

157. R 196/6

الأشكال العشرة المتعلقة بأوائل الكافية
AL-AŠKĀL AL-'AŠARA AL-MUTA'ALLIQA BI AWĀ'IL AL-KĀFIYA

Rasprava na arapskom jeziku o pojmu "riječ" (*kalima*), u kojoj nepoznati autor nudi deset načina definiranja ovoga pojma na temelju definicije riječi u Ibn al-Ḥāğibovom djelu الكافية (*al-Kāfija*). Rasprava u našemu rukopisu je nepotpuna na kraju. Prije početka napisan je naslov: كتاب أشكال عشر من الكافية

Izv.: Ahlwardt VI, 6596; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 13; Jahić VI, 3874/2.

Početak (fol. 58b):

قوله: الكلمة لفظ وضع لمعنى مفرد وفيه عشرة أشكال الشكل الأول: إنّ الألف واللاّم في كلمة لا يجوز أن يكون للجنس ولا للعهد...

Završetak ovdje (fol. 58b):

...الأشكال (الشكل؟) الرابع إنّ ضرب يلزم أن لا يكون كلمة لأنه على معنيين الحدث والزمان فيكون مركبًا الجواب إنّ المراد بالمعنى هو أن لا يدلّ...

Prepisao Muḥammad (Meḥmed) b. 'Alī u Konji u mjesecu rağbu 1059/1649. godine (bilješka u kolofonu prethodnog djela, fol. 58a).

Fol. 58b; 195 x 140; tekst 143 x 73; 17 redaka ukupno. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Na prvim marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

158. R 88/1

تعليق الفواضل على إعراب العوامل
TA'LĪQ AL-FAWĀḌIL 'ALĀ I'RĀB AL-'AWĀMIL

Gramatička analiza (*i'rāb*) djela العوامل الجديدة (*al-'Awāmil al-ǧadīda*) iz sintakse arapskog jezika, u kojemu se govori o regensima (*'awāmil*), pacijentisima (*ma'mūlāt*) i radnji (*'amal*) u arapskom jeziku. Autor osnovnog djela je Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birǧiwī (živio 929/1521 - 981/1573), a ovoga komentara Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī-zāde al-Bursawī (um. 1168/1755).

Izv.: Ahlwardt VI, 6789; AM I, 326; OM I, 321; Kaḥḥāla III, 311; GAL, S II, 657; GAL, G II, 441; Karatay A/IV, 7942; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 106; TÜYATOK 07/V, 3667; Kıbrıs, 704; Jahić VI, 4133/2.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذي رفع السموات بلا عماد وخفض الأرض ونصب الجبال لانتفاع العباد... (أما بعد، فيقول) الراجي من ربّه الحسنى والزيادة حسين ابن أحمد الشهير بزيني زاده قد كنت أعربت العوامل الجديدة بالتماس بعض خُلّص أبناء الزمان... **وسمّيته بتعليق الفواضل على إعراب العوامل...**

Završetak (fol. 54a):

...**توكّلنا على من لا يأتي الخير إلاّ من جهته** مراد لفظه مجرور تقديرًا مضاف إليه...هذا آخر ما أوردناه من الإعراب على عوامل الشيخ الكامل المرشد إلى الثّواب... اللّهمّ اجعله خالصًا لوجهك الكريم وسببًا لجزيل الثّواب يوم لا ينفع مال ولا بنون إلاّ من أتى الله بقلب سليم وصل على محمّد الّذى له الشّفاعة الكبرى ويوم الحساب وعلى آله الّذين تبعوه فى سبيل الثّواب.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač u posljednjoj dekadi mjeseca rabī' al-āḫira 1144/posljednjoj dekadi oktobra 1731. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 54a).

Fol. 1b - 54a; 210 x 155; tekst 160 x 80; 21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode.

Na fol. 1a bilješka, namjerno zamrljana, o kupovini rukopisa od Ḥusayna ... 1269/1852-53. godine.

159. R 88/2

رسالهٔ شريعت اوينه كرپ اولنمك

RISĀLA-I ŠARĪ'AT OYUNA GIRIP EVLENMEK

Kratko uputsvo o bračnom životu na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Izv.: Dobrača I, 604/7; Popara IX, 5764/3; Lavić X, 5901/3.

Početak (fol. 56b):

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلوةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ. أَمَّا بَعْدُ، معلوم اولهٔ بر كمسه اَوْلَنَمَكْ مُرادَ ايلسه شُرُوطنه رِعَايَتْ ايلَيَه كه جُمْلَدَنْ أَوَّل كَيْمَسَنَهَ وَيمَسَنَه وَسَاكِن اوْلجَقَ مَكَانَ قَادِرْ اُولمَقْ...

Završetak (fol. 64a-b):

...وَبُو غَازِيكِ طوُق طوُنَه لَرْ اُوسْتُونْ بَاسِنِينْ مُمكِنْ اوْلْدِغِى مَرتَبَه اِيدَه اَجْ وَجِيْلاَقْ قُومَيَه كرْتم. والله تعالى أعلم. تمت كتاب

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 56b - 64b; 210 x 155; tekst 170 x 105; 15 redaka. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Kustode.

Na fol. 64b - 66a prigodne dove i fragment iz djela جامع الفتاوى (*Ǧāmi' al-fatāwā*).

160. R 88/3

جواهر الفرائض

ǦAWĀHIR AL-FARĀ'IḌ

Rasprava o diobi nasljedstva, na arapskom jeziku. Prema nekim izvorima, autor ove rasprave je nepoznat, dok drugi navode da je autor Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā, um. 940/1533. godine. Prije početka rasprave napisano je:

هذا رساله‌ء جوهر فرايض

Izv.: Ahlwardt IV, 4755; Flügel III, 1814/3; Köprülü II, 76/12; Baġdād, Awqāf, II, 2429; GAL GII, 450/43 i SII, 670/43; Dobrača I, 572/5 i II, 1846/2; Kıbrıs, 350; Lavić X, 6132/3.

Početak (fol. 66b):

مسئلة: رجل مات وترك ابنًا فالمال كله للابن.**مسئلة:** رجل مات وترك أبًا وأمًّا يقسم ماله بين ثلثة أسهم سهم للأمّ وسهمان للأب يستقيم عليهما. **مسئلة:** رجل مات وترك أبًا وأمًّا وابنًا فأصله من ستة أسهم للأب السدس وهو واحد وللأمّ السدس كذا واحد وللابن ما بقي وهو أربعة يستقيم عليهم...

Završetak (fol. 76a):

...قال أبو حنيفة رح ليس لي فيها رأي وأما إذا كان كذا حكم على قول أبو يوسف، رحمه الله تعالى.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 66b - 76a; 210 x 155; tekst 160 x 85; 19 redaka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prvo djelo u zbirci. Riječi *mas'ala* ispisana je crvenim slovima. Kustode.

161. R 88/4

شرح دعاء القنوت
ŠARḤ DU'Ā' AL-QUNŪT

Komentar *Qunūt dove* na arapskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Izv.: TÜYATOK, 07/V, 3391; Nametak IV, 2704/8; Fajić XI, 6837/6.

Početak (fol. 76a):

والقنوت في الأصل مصدر قنت يقنت قنوتًا من باب دخل وقد يطلق على الطاعة والدعاء والقيام ومشهور الدعاء وقولهم دعاء القنوت إضافة بيانية كذا في المغرب. **اللّهمّ**: الميم المشدّدة فيه عوض عن ياء النداء لأنّ معناه يا الله، كذا في الصحاح. فإن قلت بالنداء البعيد على ما ذكره الزمخشري فكيف يصحّ قولك اللّهمّ إذ لا بعد بين العبد والربّ... **إنّا نستعينك** أي نطلب منك العون على الطاعة وبترك المعصيّة...

Završetak (fol. 78b):

...**إنّ عذابك بالكفّار ملحق** أي لاحق فألحق بمعنى لحق كأفلح بمعنى فلح... "إذا أدخل الله الموحدين النار أماتهم فيها فإذا أراد أن يخرج (أن يخرجهم؟) منها أمسهم ألَمَ العذاب تلك الساعة." كذا نقل عن الشيخ الكلاباذي في آخر شرح المشارق، هذا ما تيسّر لي في هذا المقام بعون الله الملك العلاّم، الحمد لله ملهم الصواب وإليه المرجع والمآب. تمّ الكتاب بعون الله الملك الوهاب...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 76a - 78b; 210 x 155; tekst 160 x 85; 19 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Tekst dove nadvučen crvenom linijom. Kustode.

162. R 88/5

فرائض چوللى سنان
FARĀ'IḌ ÇOLALI SINĀN

Djelo iz nasljednog prava, koje je na turskom jeziku napisao Yūsuf Çolalı Sinān al-Kūtāhī (um.?) posvetivši ga sultanu Sulejmanu (vladao 1520 - 1566).

Izv.: ḤḪ, Dayl II, 184.

Početak (fol. 79b):

حمد اول حضرت خالق الموت والحيوة واول شارع لورث الإحياء من الأموات پادشاهه دركه جميع موجودات وجود واجبنه تسبيح ايدرلر... أما بعد، مؤمنه مفيد اولمق اميدنه تذكرة للمبتدي وتبصرة للمنتهي فرايضه متعلق بر قاچ سطر تحرير اولندى وبالله التوفيق **في الشهيد** شهيد مشهود معناسنه در قتيل مقتول معناسنه اوله...

Završetak (fol. 90a):

...والباقي للعصبة وعند زيد لها الثلث بالأمومة لا غير لأنها أمها قرابة لأنها لا تحجب بحال وإذا ترافعوا إلينا قسمنا بينهم كالقسمة بين المسلمين وقال الله تعالى عزّ وجلّ ﴿فإن جآؤوكم فاحكم بينهم بما أنزل الله﴾ وهو مروّيّ عن عمر وابن مسعود وابن عباس وعن زيد بن ثابت، رضوان الله تعالى عليهم أجمعين.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 79b - 90a; 210 x 155; tekst 145 x 65; 21 redak. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

Na fol. 90b - 93b nalazi se zbirka raznih fikhskih pitanja (decizija) na turskom jeziku.

Početak:

مسئله اكر بو غزلنمامش تاوق اولسه ايچنده اولان يومرطه ياكدر اكر اينك بو غزلنمامش اولسه...

Na fol. 94a - 97a nalazi se zbirka pitanja i odgovora (decizija) u vezi sa pravima (statusom) zimmija u Osmanskoj državi (في سائر أحكام الذمّي).

163. R 477

تعليق الفواضل على إعراب العوامل
TA'LĪQ AL-FAWĀḌIL 'ALĀ I'RĀB AL-'AWĀMIL

Isto kao br. 158.

Prepis dovršio Sayyid 'Alī b. Ğa'far-beġ Sarā'ī (Sarajlija) u Sīm-zāde medersi u Sarajevu 14. ğumād al-āḫira 1193/15. juna 1779. godine (bilješka o datumu prepisa mješavinom arapskog i turskog jezika napisana u kolofonu djela, a na margini dvije bilješke o imenu prepisivača, mjestu i godini prepisa, fol. 67a).

قد تيسّر الإتمام بعون الله الملك العلاّم في أوّل جماد الآخر من يوم اون دورت، غفر الله له ولوالديه ولجميع المؤمنين والمؤمنات سنة ثلثة وتسعين ومائة وألف من هجرة...

فقه الفقير الحقير سيد علي بن جعفر بك المشهور بسرائي في مدرسة سيم زاده سنة ١١٩٣

Fol. 67; 180 x 135; tekst 135 x 73; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi u lagama odvojeni od korica. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nasta'liq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama rijeđe bilješke u vezi sa tekstom djela.

164. R 327/1

إظهار الأسرار
IẒHĀR AL-ASRĀR

Isto kao br. 118.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 24a; 210 x 140; tekst 175 x 80; 21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem bez korica. Dio prvog lista otkinut. Pismo *ta'liq*. Kustode.

165. R 327/2

العوامل الجديدة
AL-'AWĀMIL AL-ĞADĪDA

Isto kao br. 117.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 25b - 28ba; 210 x 140; tekst 175 x 80; 21 redak. Pismo *ta'liq*. Kustode.

166. R 438

الأزهار في شرح إظهار الأسرار
AL-AZHĀR FĪ ŠARḤ IẒHĀR AL-ASRĀR

Komentar na arapskom jeziku djela إظهار الأسرار (*Izhār al-asrār*) iz sintakse arapskog jezika, u kojemu se tretiraju uglavnom regens (*'āmil*), pacijentis (*ma'mūl*) i glagolska radnja (*'amal*) u arapskom jeziku. Autor osnovnog djela je Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birgiwī (živio 929/1521 - 981/1573), dok je autor ovoga komentara nama nepoznat. *Karatay* (A IV, 7497) navodi raspravu iz arapske gramatike sličnog početka, bez naslova i imena autora. U našemu rukopisu prije početka djela, rukom drugog prepisivača, napisan je naslov komentara.

هذا كتاب الأظهار لشرح إظهار الأسرار الّذي ألّفها الفاضل البركوي

Vidi: Karatay A/IV, 7497.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذي رفع درجات الأنبياء الجازمين بوحدانيّة وضمّ إليهم الأولياء المعتقدين بألوهيّته... أمّا بعد، لمّا رأيت المختصر المسمّى بإظهار الأسرار للشيخ محمّد... الشهير ببركوي... مشتملاً على القواعد الإعرابية... ولم يشرحه أحد من فضلاء الدهر وعلماء العصر... فشرعته مبتليًا بأمر القضاء مع تشتّت الحال وتفرّق البال وفقدان الآلة وقلّة البضاعة... **مسمّيًا لها بالأزهار** مشبّهًا بين رياض النحو بالأزهار...

Završetak (fol. 134b):

...**نحو لا رجلَ ظريفٌ، وإعرابها رفعًا** حملاً على محلّه البعيد، **ونصبًا** حملاً على لفظه **نحو** لا رجلَ وظريفًا ظريفٌ فإن أتيت بصفة أخرى بعد هذه الصفة لم يخبر فيها الإعراب والتنوين... ولا يجوز البناء تقول لا رجل في الدار وامرأة بالنصب والتنوين بالعطف على اللفظ وامرأة بالرفع والتنوين على الموضع والبدل لا يكون إلاّ على الموضع لا غير.

Prepis dovršio Aḥmad b. Muḥammad u Carigradu 21. ramaḍāna 1107/23. aprila 1696. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 134b).

قد وقع الفراغ من تحرير هذه النسخة الشريفة للعبد الضعيف أحمد بن محمّد بمدينة قسطنطنية يوم أحد وعشرين من شهر رمضان سنة سبعة ومائة وألف من الهجرة النبوية...

Fol. 134; 210 x 145; tekst 155 x 90; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasta'liq*. Tekst mjestimično razliven usljed dejstva vlage. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Vlasnik rukopisa postao Muftī-zāde Muḥammad (Meḥmed) Ṣāliḥ Nūrī? 1253/1837-38. godine (bilješka na *a* strani prvog zaštitnog lista).

Vlasnik rukopisa bio je i al-ḥāğğ Ḥasan-efendī (bilješka na *b* strani prvog zaštitnog lista).

Na posljednjem zaštitnom listu uglavnom bilješke iz gramatike arapskog jezika.

167. R 82/1

هداية الأحباب إلى طريق الصواب
HIDĀYA AL-AḤBĀB ILĀ ṬARĪQ AṢ-ṢAWĀB

Djelo predstavlja analizu stihova koje je sakupio Abū Muḥammad Maḥmūd b. Aḥmad al-'Aynī (živio 762/1362 - 855/1451), citiranih kao gramatički primjeri u većini komentara djela الخلاصة (*al-Ḫulāṣa*), tj. ألفية ابن مالك (*Alfiyya Ibn Mālik*). Navedeni autor napisao je dva komentara citiranih primjera navedenog djela. Prvi je مقاصد النحوية في شرح شواهد شروح الألفية (*al-Maqāṣid an-naḥwiyya fī šarḥ šawāhid šurūḥ al-Alfiyya*), napisan u dva toma, koji se zbog toga zove još i الشواهد الكبرى (*aš-Šawāhid al-kubrā*) a drugi فرائد القلائد في مختصر شرح الشواهد (*Farā'id al-qalā'id fī muḫtaṣar šarḥ aš-šawāhid*), koji predstavlja sažetak prvog komentara, poznatog još i kao الشواهد الصغرى (*aš-Šawāhid aṣ-ṣugrā*).* Prema uvodu, autor ove analize Naǧmuddīn Abū al-Ḫayr Muḥammad b. aš-šayḫ Šihābuddīn (um.?) čiji je djed, prema bilješci na fol. 1a, poznat kao Šukm, obradio je neke stihove iz manjega al-'Aynījevog komentara. S obzirom na to da je autor narednog djela sin učenjaka aš-šayḫa Šihābuddīna čiji je otac poznat kao Šukm, možemo zaključiti da je ovaj autor sin autora narednog djela i da im je djed, odnosno otac bio poznat kao Šukm. Naslov ovoga djela i ime autora nalaze se u uvodnom tekstu djela i na fol. 1a, prije početka djela. Međutim, nama dostupni izvori ne navode ovo djelo niti njegovog autora. Na fol. 1a rukom prepisivača rukopisa napisano:

هداية الأحباب إلى طريق الصواب، تأليف الشيخ العلاّمة نجم الدّين أبي الخير محمّد ابن سيّدنا ومولانا الشيخ العلاّمة شهاب الدّين الشهير جَدُّهُ بِشُكْم، نفع الله...

**Vidi: ḤḪ I, 154 i II, 1066; Ahlwardt VI, 6647; GAL GI, 298; Karatay A/IV, 7839; Zāhiriyya, Naḥw, str. 386 i 491; Wagner XVIIB1, 275; Jahić VI, 3763.*

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الذي من تعلق بطوله الطويل فقد والى عليه امتنانه ومَن قصد فضله المزيد البسيط فقد وافر عليه إحسانه... وبعد، فهذه رسالة تحتوي على استخراج شعر جليل تهدي ناظرها إلى طريق الرشاد ويذعن لما تضمنه أهل العناد. **وسمّيتها هداية الأحباب إلى طريق الصواب**... وقد تعرض لاستخراجه قاضي القضاة بدر الدين العيني الحنفي، رحمه الله تعالى، فقال في كتابه فوايد القلايد في مختصر شرح الشواهد إنّه من قصيدة الخفيف انتهى. فإن قلتَ هل

تعرض لاستخراجه غير الإمام العيني، رحمه الله تعالى، قلتُ نعم. تعرض له أيضا الشيخ الوالد، رحمه الله تعالى، فقال هذا البيت ليس من الخفيف...

Završetak (fol. 4a):

...فقد ظهر مما ذكرناه أن الصواب كون البيت المذكور من بحر المنسوخ كما ذكر الوالد، رحمه الله تعالى، وإنه لا يتعين سقوط الواو منه بل يحتمل أن تكون الواو سقطت ويحتمل أن الواو فيه أصلاً بسبب دخول الحزم فيه. فافهم ذلك فإنه نفيس. والله تعالى أعلم بالصّواب...

Na kraju djela nalazi se stih na arapskom jeziku:

وإن تجد عيبا فسد الخللا جل من لا عيب فيه وعلا

Prepisao Muḥammad al-'Izzī al-Ḥanafī (u Carigradu) u utorak, posljednji dan mjeseca ša'bāna (10)90/1679. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 4a).

فرغ العبد الفقير إلى الله تعالى محمد العزي من كتابة هذا الكتاب يوم الثلاثاء (في) سلخ شهر شعبان المعظم قدره سنة تسعين، غفر الله (له) ولوالديه ولكل المسلمين.

Fol. 1b - 4a; 187 x 125; tekst 145 x 85; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem i bez korica. Pismo *nasḫi*. Kustode u tekstu.

Na fol. 1a krupnim arapskim slovima napisano طلروبك فاآت Talirović Fuad? i مجارويك يؤنس Madžarević Junus (vjerovatno vlasnici rukopisa).

Rukopis je otkupljen od Aiše Džinić.

168. R 82/2

شرح القصيدة الخزرجية
ŠARḤ AL-QAṢĪDA AL-ḪAZRAĞIYYA

Komentar na arapskom jeziku kaside الخزرجية (*al-Ḫazraǧiyya*) koja se naziva još i الرامزة (*ar-Rāmiza*). Autor kaside je Diyā'uddīn Abū Muḥammad 'Abdullāh b. Muḥammad al-Ḫazraǧī al-Andalusī al-Mālikī (um. 626/1229), a autor ovoga komentara aš-šayḫ Šihābuddīn Aḥmad b. Muḥammad b. Muḥammad ad-Dimašqī aṣ-Ṣāliḥī Ibn Šukm, um. 893/1488 (Vidi: *ḤḪ II, 1135*). S obzirom na to da je autor prethodnog djela sin učenjaka Šayḫa Šihābuddīna, čiji je djed poznat kao Šukm možemo zaključiti da je autor ovoga komentara otac autora prethodnog djela i da im je otac, odnosno djed bio poznat kao Šukm. Od nama dostupnih izvora ovaj komentar navodi samo Ahlwardt (VI, 7119).

Kaḥḥāla (II, 149) navodi samo ime autora a ne i ovo djelo. U našemu rukopisu nedostaje početak komentara.

Izv.: Ahlwardt VI, 7119; GAL I, 312; Kaḥḥāla II, 149.

Početak ovdje (fol. 5a):

...وكل هذه الأبحر تؤلف من جزئين خماسيّ وسباعيّ مركبين من مسبب ووتد والمسبب والوتد مركبان من الحرف المتحرك والحرف الساكن وأوّل حرف ينطق به يكون متحركا لتعذر الابتداء بالساكن...

Završetak (fol. 17a):

...والتجريد اختلاف الضروب في الشعر وهو نظير الإقعاد في الأعاريض وهما من عيوب الشعر. اللّهمّ استر عيوبنا واغفر ذنوبنا واختم بالصالحات أعمالنا. إنك على ما تشاء قدير وبالإجابة جدير وصلّى الله وسلّم على سيدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. والحمد لله رب العالمين. تمّ وكمل

Prepisao Muḥammad al-'Izzī al-Ḥanafī u Carigradu u utorak posljednju noć mjeseca ša'bāna (10)90/1679. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 17a).

وقع إتمام هذا الكتاب المبارك في سلخ شهر شعبان المعظم قدره ليلة الثلاثاء سنة تسعين وكان ذلك بمحروسة قسطنطنية، حماها الله من كل آفة وبليّة على يد الفقير محمد العزي الحنفي، عامله الله بلطفه الخفي.

Fol. 4a - 17a; 187 x 125; tekst 145 x 85; 17 redaka. Pismo *nasḫī*. Istaknute riječi ispisane crvenim slovima. Kustode u tekstu.

169. R 744

المفاتيح الدّرّيّة في إثبات القوانين الدُّرّيّة
AL-MAFĀTĪḤ AD-DARRIYYA FĪ ITBĀT AL-QAWĀNĪN AD-DURRIYYA

Gramatika perzijskog jezika, koju je na arapskom jeziku napisao Muṣṭafā b. Abū Bakr as-Sīwāsī (um. 1240/1824-25).

Izv.: Ahlwardt VI, 6845; Pertsch VPH, 105/2; Kairo F II, 2236; AM II, 455; Gölpınarlı II, 2397/I, str. 315; Bratislava, 352; Köprülü III, 436/3; Trako, 60; Popara - Fajić VII, 4417/3; Jahić VIII, 5047/2; Popara XVI, 8918.

Početak (fol. 8b):

سبحان الذي أخلص الإنسان بالنطق من عالم الجماد و العجماء وحمدًا للذي علّمه البيان...

وبعد، فلما كان غالب أسرار الحق علت كلماته مصوغة على ألسن العارفين باللغة الفارسية ...

ورسالتنا هذه، إن شاء الله تعالى، مكمّلة ببيان جميع ضوابطها، متضمّنة بقاطبة قواعدها (و) **سميتها (ال)مفاتيح الدرية في إثبات (ال)قوانين الدرية**...

Završetak (fol. 20b):

...زينت (رتبت؟) أمثلة الفرس على وفق الطبع الأقوم ليكونا هديتين لاولي الالباب، جعلهما الله تعالى لهم مفتاح كلمات الأقطاب من (الفقير خادم الفقراء ابن أبي بكر السيواسي...؟). تمت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8b - 20b; 240 x 175; tekst 170 x 95; 14 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa platnenim povezom. Pismo *nasta'līq*. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela, pisane rukom prepisivača.

Rukopis je uvezan zajedno sa štampanim djelom تجويد قره باش (*Taǧwīd Qarabāš*) koji se nalazi prije rukopisa.

STILISTIKA I METRIKA
STYLISTICS AND METRICS

170. R 60

مفتاح العلوم القسم الثالث
MIFTĀḤ AL-'ULŪM AL-QISM AṬ-ṬĀLIṮ

Treće od tri poglavlja djela مفتاح العلوم (*Miftāḥ al-'ulūm*) koje je napisao Abū Ya'qūb Yūsuf b. Abū Bakr b. Muḥammad b. 'Alī as-Sakkākī al-Ḫawārizmī (živio 555/1160 - 626/1229). As-Sakkākī je napisao poznato djelo *Miftāḥ al-'ulūm* u kojemu se obrađuju najznačajnije jezičke discipline. Djelo je od početka bilo poznato među studentima i profesorima i zbog toga kao i radi lakšega razumijevanja bilo predmetom mnogih komentara i raznih vrsta prerada. Sastoji se od uvoda i tri dijela: morfologija (prvi dio), sintaksa (drugi dio) i stilistika (treći dio). U našemu rukopisu nalazi se samo treći dio ovoga djela, koji se sastoji od uvoda i dva poglavlja u kojima se obrađuju dvije stilističke discipline *ilm al-ma'ānī* i *'ilm al-bayān*. Prva se u as-Sakkākījevoj interpretaciji bavi time kako koristeći se raznim jezičkim konstrukcijama "prilagoditi jezik odgovarajućoj situaciji", dok se druga bavi time "kako izraziti jasno jedno značenje na više načina" koristeći se kompariranjem, tropima, metonimijom i drugim stilskim figurama. U okviru ovoga poglavlja as-Sakkākī obrađuje i stilističku disciplinu *'ilm al-badī'* koja se, prema njemu i nekim drugim stilističarima, tretira kao dio *'ilm al-bayāna* a, prema drugima, kao posebna disciplina koja se bavi pjesničkim ukrasima.

Izv.: ḤḪ II, 1762; Landberg, 534, str. 152; Ahlwardt VI, 7186; GAL, GI, 294 i SI 515; Kaḥḥāla XII, 282; Köprülü II, 1439; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 368; Sarkis II, str. 1033-34; Ḥidayiyya A/IV, str. 154; Dobrača II, 1807/2; Fajić III, 1973/3 i V, 3339/2; Popara - Fajić VII, 4207.

Početak (fol. 1b):

القسم الثالث من الكتاب في علمي المعاني والبيان وفيه مقدمة لبيان حدّي العلمين والغرض فيهما وفصلان لضبط معاقدهما والكلام فيهما. المقدمة اعلم أنّ علم المعاني هو تتبّع خواصّ تراكيب الكلام في الإفادة وما يتّصل بها ...

Završetak (fol. 127b):

...أن نتّبع تراكيب الكلام الاستدلالي ومعرفة خواصّها ممّا يلزم صاحب علم المعاني والبيان وحين انتصبنا لافادته لزمنا أن لا نضنّ بشئ هو من جملته وأن نستمدّ الله تعالى التوفيق في تكملته ولله الحمد أوّلاً وآخرًا...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 127; 200 x 120; tekst 150 x 60; 23 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, otkinutog preklopa. Pismo *nasta'līq*, mjestimično vokaliziran. U prvom dijelu rukopisa tekst djela uokviren tanjom crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

Rukopis je otkupljen od Tajiba Saračevića iz Sarajeva.

171. R 66

تلخيص المفتاح
TALḪĪṢ AL-MIFTĀḤ

Talḫīṣ al-Miftāḥ predstavlja preradu u smislu sažimanja i drugačijeg rasporeda poglavlja trećeg dijela o stilistici as-Sakkākījevog djela مفتاح العلوم (*Miftāḥ al-'ulūm*), koju je sačinio Muḥammad b. 'Abdurraḥmān b. 'Umar al-Qazwīnī Ḫaṭīb Dimašq (živio 666/1268 - 739/1338), kako na početku djela ističe, radi njegovog lakšeg razumijevanja. Djelo se sastoji od uvoda i tri poglavlja. U prvome poglavlju autor govori o poseb-noj grani stilistike koja se označava kao *'ilm al-ma'ānī*, a koja se bavi jezičkim konstrucijama koje zahtijeva određena govorna situacija. U drugome poglavlju govori o drugoj grani stilistike koja se označava kao *'ilm al-bayān*, a koja se bavi načinima jasnog izražavanja jednoga značenje, dok u trećemu poglavlju obrađuje *'ilm al-badī'* kao posebnu granu stilistike koja se bavi pjesničkim ukrasima koji mogu biti značenjskog i formalnog karaktera i moraju biti prilagođeni govornoj situaciji i izražavati jasno značenje.

Izv.: ḤḤ I, 473; Ahlwardt VI, 7187; GAL, SI 516; Karatay A/IV, 8046 i 8056/I; Kaḥḥāla X, 145; Köprülü II, 1412-14; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 218; Loebenstein, 2468, Bratislava, 362; Baġdād, Awqāf, III, 5836-42; Tirana, str. 155-56; Fajić V, 3400/4; Popara - Fajić VII, 4215.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله على ما أنعم وعلّم من البيان ما لم نعلم ... وما بعده، فلمّا كان علم البلاغة وتوابعها من أجلّ العلوم قدرًا وأدقّها سرًّا إذ به يعرف دقايق العربية وأسرارها ويكشف عن وجوه الإعجاز في نظم القرآن أستارها وكان القسم الثالث من مفتاح العلوم الّذي صنّفه الفاضل العلّامة أبو يعقوب يوسف السكاكي... ألفت مختصرًا يتضمّن ما فيه من القواعد وتشتمل على ما يُحتاج إليه من الأمثلة والشواهد ... وسمّيته **تلخيص المفتاح**... (fol. 2a)

Završetak (fol. 79a):

...وهذا دعاء للبريّة شامل وجميع فواتح السور وخواتمها واردة على أحسن الوجوه وأكملها يظهر ذلك بالتأمل فيها مع التذكّر بما تقدم. تم

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 79; 205 x 140; tekst 125 x 65; 11 redaka. Papir tamnobijel, višebojan, žućkast, narandžast, zelen i ljubičast, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'līq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Tekst djela i margine uokvireni tanjim crvenim linijama. Kustode. Na marginama i interlinearno sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

Rukopis otkupljen od Tajiba Saračevića iz Sarajeva.

172. R 192

تلخيص المفتاح
TALḪĪṢ AL-MIFTĀḤ

Isto kao br. 171.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 50; 225 x 170; tekst 155 x 75; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez mekši, kartonski. Pismo *nasḫī*. Istaknute riječi nadvučene crnom linijom. Tekst djela na prva tri lista uokviren crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno, uglavnom na početku rukopisa, bilješke u vezi sa tekstom djela.

173. R 310

تلخيص المفتاح
TALḪĪṢ AL-MIFTĀḤ

Isto kao br. 171.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 63; 180 x 130; tekst 110 x 55; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na koricama i preklopu. Pismo *ta'līq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno mnogo bilježaka u vezi sa tekstom djela.

Vlasnik rukopisa bio Aḥmad al-Wahbī Čarkaši koji je rukopis kupio u gradu Ajdindžiku (izv. Aydıncık, bilješka na unutarnjoj strani prve korice).

Na prvim zaštitnim listovima razne bilješke i stihovi.

Rukopis je otkupljen od Hilmije Muftića.

174. R 549

المطول في شرح تلخيص المفتاح
AL-MUṬAWWAL FĪ ŠARḤ TALḪĪṢ AL-MIFTĀḤ

Duža verzija komentara djela تلخيص المفتاح (*Talḫīṣ al-Miftāḥ*) iz arapske stilistike, koje predstavlja preradu trećeg poglavlja as-Sakkākijevog djela *Miftāḥ al-'ulūm* o arapskoj stilistici. Autor djela *Talḫīṣ al-Miftāḥ* je Muḥammad b. 'Abdurraḥmān b. 'Umar al-Qazwīnī, Ḫaṭīb Dimašq (živio 666/1268 - 739/1338), a ovaj komentar pod naslovom المطول (*al-Muṭawwal*) napisao je 748/1347-48. godine Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī (živio 712/1312 - 791/1389). At-Taftāzānī je nakon što je napisao ovu, opširniju verziju komentara navedenog djela, sačinio i njegovu kraću verziju kako bi bila pristupačnija običnim čitaocima. Prema Ḥāǧǧī Ḫalīfi, ovo su dva najpoznatija komentara navedenog djela.

ḤḤ I, 474; Ahlwardt VI, 7191; Flügel I, 235/2; Karatay A/IV, 8101; AM II, 429-30; GAL GI, 294 i SI, 516/4; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 356-65; Loebenstein,

2470, Köprülü II, 1424 i III, 506; Kaḥḥāla XII, 228; Tirana, str. 201-02; Popara - Fajić VII, 4256.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذي ألهمنا حقايق المعاني ودقايق البيان وخصّصنا ببدائع الأيادي وروايع الإحسان... وبعد، فإنّ أحقّ الفضائل بالتقديم وأسبقها في استيجاب التعظيم هو التحلّى بحقايق العلوم والمعارف...

Završetak (fol. 344a):

...وهذا معنى قوله يظهر ذلك بالتأمل مع التذكر لما تقدم من الأصول المذكورة في الفنون الثلثة وتفاصيل ذلك مما لا تفي بها الدفاتر بل لا يمكن الإطلاع على كنهها إلاّ بعلّام الغيوب. هذا آخر ما أردنا جمعه من الفوائد ونظمه من الفرائد مع توزّع البال وتشتت الأحوال وتفاقم الأحزان والمحن وتكاثر الأفزاع والفتن وتواتر حوادث أورثت الطبع ملالا والخواطر كللا لكن الله جلّت حكمته قد وفقنا للإتمام.

Prepisao nepoznati prepisivač 1127/1715. godine (bilješka na kraju djela, fol. 344a).

Fol. 344; 220 x 160; tekst 160 x 77; 21 redak. Papir tamnobijel, tanji, glat, mjestimično dohvaćen vlagom. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom, oštećen. Pismo *nasta'līq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. U prvom dijelu rukopisa na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

175. R 398

المختصر في شرح تلخيص المفتاح
AL-MUḤTAṢAR FĪ ŠARḤ TALḪĪṢ AL-MIFTĀḤ

Kraća verzija komentara djela تلخيص المفتاح (*Talḫīṣ al-Miftāḥ*) iz arapske stilistike, koje predstavlja preradu trećeg poglavlja as-Sakkākijevog djela *Miftāḥ al-'ulūm* o arapskoj stilistici. Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī (živio 712/1312 - 791/1389), autor ovoga komentara je, kako na početku djela ističe, prvo napisao opširan komentar navedenog djela (Vidi: br. 174) da bi kasnije, 756/1355. godine napisao njegovu kraću verziju kako bi bila pristupačnija običnim čitaocima.

Izv.: ḤH I, 474; Ahlwardt VI, 7206; GAL GI, 295 i SI, 516; Karatay A/IV, 8060; Kaḥḥāla XII, 228; Köprülü III, 507; Zāhiriyya, Luğa, str. 339-45; TÜYA-TOK 07/V, 3897-3907; Dobrača II, 1324/2; Nametak IV, 2634/7; Bratislava, 368; Loebenstein, 2473, Nametak - Trako I, 384; Tirana, str. 197; Popara - Fajić VII, 4234/2; Popara XVI, 8981.

Početak (fol. 1b):

نحمدك يا من شرح صدورنا لتلخيص البيان في إيضاح المعاني ونوّر قلوبنا بلوامع التبيان من مطالع المثاني... **وبعد**، فيقول العبد الفقير إلى الله الغني مسعود بن عمر المدعوّ بسعد التفتازاني... قد شرحت فيما مضى تلخيص المفتاح وأغنيته بالإصباح عن المصباح وأودعته غرايب نكت سمحت بها الأنظار...

Završetak (fol. 164a):

...بقوله **يظهر ذلك بالتأمل مع التذكر لما تقدم** من الأصول والقواعد المذكورة في الفنون الثلثة... وإنّ كلاً من ذلك السّور بالنسبة إلى المعنى الّذي يتضمّنه مشتملة على لطف الفاتحة ومنطوية على حسن الخاتمة. ختم الله لنا بالحسنى ويسّر لنا الفوز بالذخر الأسنى.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 164; 190 x 120; tekst 145 x 68; 21 redak. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i otkinutim preklopom. Pismo *ta'līq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Tekst djela kao i margine uokvireni crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Rukopis posudio radi korištenja ḥāǧǧī Ḫalīl-zāde Muṣṭafā 11. ǧumād al-awwala 1301/8. marta 1884. godine (bilješka na unutarnjoj strani prve korice).

Na fol. 1a nalazi se bilješka sa pečatom, prema kojoj je u posjed rukopisa kupovinom došao Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Darwīš Sarāč.

Na istoj stranici nalazi se nekoliko poučnih, naizmjenično napisanih stihova kaside القصيدة الزينبية (*al-Qaṣīda az-Zaynabiyya*), autor Šalīḥ b. 'Abdulquddūs, um.? a pripisuje se i četvrtom halifi 'Alīji b. Abū Ṭālibu, Vidi: Dobrača I, 126/18), kaside قصيدة البردة (*Qaṣīda al-Burda*), kaside القصيدة المنفرجة (*al-Qaṣīda al-Munfariǧa*) i dr.

Početak:

ولا تك ساكنـًا فـي دار ذلّ — فإن الذل يقـرن بالهـوان
فكيف تنكر حيًا بعد ما شهدت — به عليك عدول الدمع والسـقم
والرفـق يـدوم لصاحبـه — والخـرق يصـير إلـى الهـرج

176. R 726

تعليقات على حواشي على المصباح في شرح المفتاح
TA'LĪQĀT 'ALĀ ḤAWĀŠĪ 'ALĀ AL-MIṢBĀḤ FĪ ŠARḤ AL-MIFTĀḤ

Komentari na više glosa komentara trećeg poglavlja djela مفتاح العلوم (*Miftāḥ al-'ulūm*). Osnovno djelo, *Miftāḥ al-'ulūm,* napisao je Abū Ya'qūb Yūsuf b. Abū Bakr b. Muḥammad b. 'Alī as-Sakkākī al-Ḥawārizmī (živio 555/1160 - 626/1229). Komentar na treće poglavlje ovoga djela pod naslovom المصباح في شرح المفتاح (*al-Miṣbāḥ fi šarḥ al-Miftāḥ*) napisao je Abū al-Ḥasan 'Alī b. Muḥammad b. 'Alī as-Sayyid aš-Šarīf al-Ğurğānī (živio 740/1239 - 816/1413). Vidi: *ḤḪ II, 1763 i Ahlwardt VI, 7229.* Na ovaj komentar napisano je više glosa raznih autora koje su, prema bilješci u kolofonu ovoga rukopisa, bile predmetom komentara profesora koji se zvao Ḍakariyyā. Komentare ovih glosa kao i nekih glosa drugih komentara trećeg poglavlja djela *Miftāḥ al-'ulūm* sakupio je i u formi knjige napisao, prema istoj bilješci u kolofonu djela, prepisivač ovoga rukopisa i student navedenog profesora 'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī iz njegove bilježnice koju je napisao za svoje studente dok je radio kao profesor i bavio se istraživanjem ove građe. Glose su kompilirane citiranjem osnovnog djela sa: قال المص, komentara: قال الشريف, a glosa: أقول. Na marginama rukopisa rukom prepisivača ispisana su imena autora komentara i glosa na navedeno djelo, koje se navode u rukopisu. Tako se najviše navodi Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (um. 940/1533) koji je napisao nepotpun komentar na djelo *Miftāḥ al-'ulūm* pod nazivom تغيير المفتاح (*Taġyir al-Miftāḥ*), a zatim i glosu na navedeni sopstveni komentar kao i glosu na al-Ğurğānījev komentar ovoga djela (vidi: ḤḪ II, 1766; OM I, 223; Ahlwardt VI, 7238 i 7239). Na margini rukopisa često se navodi i 'Alī b. Muḥammad b Mas'ūd Muṣannifak (um. 870/1465) koji je napisao glosu na al-Ğurğānījev komentar djela *Miftāḥ al-'ulūm* (Vidi: *ḤḪ II, 1765; GAL S I 515 i Karatay A/IV, 8088 i 8121*). Osim ove dvojice, na margini rukopisa navode se imena i drugih autora, kao što su 'Alā'uddīn 'Alī al-Fanārī (um. 903/1497) koji je napisao glosu, također, na al-Ğurğānījev komentar djela *Miftāḥ al-'ulūm* (Vidi: *GAL SI, 517f i Karatay A/IV, 8090-91*), zatim 'Alā'uddīn 'Alī Muḥammad b. 'Alī al-Qūğ Ḥiṣārī (um.?) koji je napisao glosu na at-Taftāzānījev komentar djela *Miftāḥ al-'ulūm*, zatim Yūsuf al-Ḥamīdi Šayḫ Sinān (um. 911/1505-06), Muḥyiddīn Muḥammad b. Muṣṭafā Šayḫ-zāde (um. 951/1544-45), Luṭfullāh (u rukopisu Luṭfī) b. Ḥasan at-Tūqātī (um. 900/1494-95) koji su napisali glose na al-Ğurğānījev komentar djela *Miftāḥ al-'ulūm* i dr. (Vidi: *ḤḪ II, 1764-67; Ahlwardt VI, 7237 i 7247*). Na fol. 1a nalaze se dvije bilješke prepisivača u kojima se ističe da je ovo komentar glosa na komentar djela *al-Miftāḥ* i da je prepisivač rukopisa od prvog do posljednjeg slova 'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī-zāde.

Početak (fol. 1b):

الحمد لوليّه والصّلوة على نبيّه **قال**، قدّس سرّه: اعلم أن العربيّة المسمّى بعلم الأدب اه (انتهى). وقال في الحاشية قال في صدر الكتاب واعلم أن علم الأدب متى كان الحامل اه. قيل الغرض من نقل هذا المقال الإشارة إلى انحصاره فيما ذكر في المفتاح بل ينقسم عنده إلى الأقسام المذكورة فوقع الاحتياج إلى الاعتداد في ترتيب ما ذكره وترك بعضها وذكر بعض أخرى، انتهى. **أقول:** بأن النقل المذكور معزل عن الإشارة إلى ما ذكره فتأمل لكن يمكن أن يقال الغرض من نقل هذا المقال الحث على الحوض... **قال:** علم يحترز به عن الخلل. **أقول:** والعدول من لفظ الخطأ إلى الخلل... (fol. 2b) **قال الشريف:** مع كونها مستقصاة في الكتب المبسوطة قيل عمدة الكتب صحاح الجوهري وهي على ما نقل عن الزمخشري...

Završetak (fol. 89b):

...**قال** لأنه لما خالف كل من المتجانسين فإن قلت المخالفة في حرف كاف على رأيه قلت جوابه ظاهر فتأمل. هذا آخر ما جمعته من هامش كتاب الأستاذ، سلمه الله تعالى إلى يوم التناد وهو الموسوم بذكريًا، جعل الله له مكانا عليًا، وقد علّقه كذا زمان تدريسه وتحقيقه للطلبة وكان، سلمه الله، لم ينتهض فرجة يكتب فيها ما يلوح بفرجته المطيفة لكثرة استعماله لسائر العلوم الشرعية والعقلية حتّى صنّف فيها مصنّفات كثير متداولة بين العلماء العظام والفضلاء الكرام، مدّ الله ظله وحفظهم عن المحن والبليّة بالنبيّ وآله وعليهم السلام والتحية.

Prepis dovršio 'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī u subotu 14. ša'bāna 993/10. avgusta 1585. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 89b).

قد وقع الفراغ في تنميقه بعون الله وحسن توفيقه من الظهر من يوم السبت الرابع عشر من شهر شعبان المعظم سنة ثلث وتسعين وتسعمائة على يد الفقير إلى الله الغني عبد الرحيم ابن شيخ عبد القادر المؤيدي، عفي عنه.

Fol. 89; 180 x 110; tekst 140 x 60; 19 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat, dohvaćen vlagom. Povez tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na koricama i preklopu. Prva korica odvojena od poveza, a preklop od druge korice. Pismo *ta'līq*. Tekst osnovnog djela citiran sa قال المصنف, komentara قال الشريف ili samo قال a glose أقول ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren debljom zlatnom linijom obrubljenom s unutarnje strane jednom tanjom crnom linijom a sa vanjske strane dviema tanjim crnim linijama. Na marginama crvenom tintom ispisana imena autora koji se citiraju u djelu. Rječe bilješke na marginama koje se odnose na tekst djela.

Prvi vlasnik rukopisa bio je 'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī, prepisivač rukopisa (bilješka na fol. 1a).

Uposjedu rukopisa bio je i Muḥammad Ḥifẓī? Muḥammad 1163/1749. godine (bilješka na fol. 1a).

Prema pečatu na više mjesta rukopis je uvakufio Zaynil b. ḥāǧǧī 'Alī 1200/1785-86. godine.

177. R 100

الرسالة الأندلسية في علم العروض والأوزان الشعرية
AR-RISĀLA AL-ANDALUSIYYA FĪ 'ILM AL-'ARŪḌ WA AL-AWZĀN AŠ-ŠI'RIYYA

Kraće djelo iz arapske metrike (*'arūḍ*), koje je na arapskom jeziku napisao Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Ḥusayn Abū al-Ǧayš al-Andalusī al-Anṣārī (um. 626/1229). Al-Andalusī u ovome djelu navodi 34 metra sa 63 primjera. Djelo je poznato i pod nazivom عروض الأندلسي (*'Arūḍ al-andalusī*).

Izv.: ḤḪ II, 1135; Ahlwardt VI, 7141; Gölpınarlı II, 2474/III, str. 401; Karatay A/IV, 7997; Köprülü II, 341/2; TÜYATOK 07/V, 3460-63; Dobrača I, 390/3; Bratislava, 354-55; Kaḫḫāla IX, 176; Bawwāb, 1252; Fajić V, 3517/9; Jahić VI, 4182/S i VIII, 4811/2; Popara - Fajić VII, 4230/4; Popara XVI, 8864/3.

Početak (fol. 1b):

قال الفقير إلى الله عزّ وجلّ أبو عبد الله محمد بن حسين المعروف بأبي الجيش الأنصاري الأندلسي. أحمد الله وأتوكّل عليه وأصلّي على نبيّه وآله وصحبه أجمعين. وبعد، فقد قصدت في هذا المختصر أن أذكر علل الأعاريض الأربع والثلثين والضروب الثلثة والستين خاصة...

Završetak (fol. 5b):

...المتادرك أصله. إلى ظلّهم آوى. فاعلن ثماني مرات. ادرك الخطّ واطلب ندى ما جسد. دارك القوم تطفئ غراما وضاء. إذ درير الهوى بالمعنى جمح. ورده قد صفا جوده قد طفح. سمحا وله همم تكشف الكر. تمّت الرّسالة العروضيّة

ادرك الخطّ واصحب فتى. سمحا وله همم تكشف الكربا.

ادرك الخطّ واسلك نهجا. يلفى منه خير يرجى.

ادرك الخطّ واصحب فتى. رايه مُوصلٌ للسرّ شد.

عارفا فطنبا ذا انتبا. كفّه سحبى يروى

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 5; 215 x 150; tekst 115 x 75; 13 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi slobodni, bez poveza i korica. Pismo *nasḫī*. Istaknute riječi pisane crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na posljednjem listu stihovi Mawlānā 'Alā'uddīna i Darwīša Aḥmada.

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

178. R 216

متن العلاقة
MATN AL-'ALĀQA

Kraća rasprava na arapskom jeziku o pravilima metafore (*isti'āra*) u arapskoj stilistici. Autor djela je Maḥmūd b. 'Abdullāh al-Anṭākī (um. 1160/1747). Rasprava je poznata i pod nazivima رسالة في الاستعارة (*Risāla fī al-isti'āra*), رسالة في الحقيقة والمجاز والكناية (*Risāla fī al-ḥaqīqa wa al-maǧāz wa al-kināya*) i رسالة في البيان (*Risāla fī al-bayān*).

Izv.: Ahlwardt VI, 7294; GAL SII, 329; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 293-94; Kaḫḫāla XII, 175; Ḥidaywiyya A/IV, 137; Dobrača II, 884/2; Fajić V, 3315/3; Bratislava, 377; Tirana, str. 195; Popara - Fajić VII, 4390; Popara XVI, 8970/19.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله حمد الشاكرين والصّلوة على سيّد الأولين والآخرين وعلى آله الطيبين الطاهرين. وبعد، فاعلم أنّ طرق أداء المراد ثلاثة حقيقة ومجاز وكناية. فالحقيقة لفظ مستعمل فيما وضع له من حيث أنّه ما وضع له...

Završetak (fol. 7b-8a):

...والمكنى (عنه) إما ذات نحو طعن فلان مجموع ضغنك أو صفة مثل فلان طويل النجاة (النجاد؟) بمعنى طويل القامة أو النسبة بينهما نحو إن الكرم في بيت فلان. تمت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8; 185 x 130; tekst 140 x 85; 11 redaka. Papir tamnobijel, tanji, hrapav. Listovi slobodni, bez poveza i korica. Pismo *ṭuluṭ*. Kustode.

179. R 465

رسالة فن عروض وعلم ميزان
RISĀLA-I FANN-I 'ARŪḌ WA 'ILM-I MĪZĀN

Rasprava o pjesničkim vrstama i metrici na turskom jeziku. Napisao Ḥusamuddīn 'Alī b. Ḥasan (Ḥusayn) al-Amāsī (umro 1096/1685. godine).

Izv.: TÜYATOK 34/IV, 995; Popara - Fajić VII, 4446/3; Trako - Gazić, 500/115b-123a, str. 265; Popara XVI, 8889/15.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين، والصّلوة على خير البريّة محمّد وآله أجمعين. **وبعد**، أيا سليم الطبع (و)شريف النّسب ليسّر الله تعالى عليك طريق العلم والأدب، بلكل كه واكاه اولغل كم بو فن عروض وعلم ميزان... بو بندهٔ عاصي ومجرم قاصي الرّاجي إلى رحمة خالق الأناسي علي بن حسين الأماسي...

Završetak (fol. 9b):

...لكن شويله بلمك كرك كم اول مفردات خوش استحضار ايديجك مركبات ايكن اسان اولور. تمّت الرسالة بعون الله ذي الهداية

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 9; 220 x 155; tekst 170 x 105; 19 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Listovi slobodni, neuvezani. Pismo *nasta'līq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Na marginama rjeđe bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na prvom listu poslije kraja djela (10a-b) nalaze se paradigme nekih metrova sa njihovim nazivima iz az-Zamaḫšarījevog djela القسطاس في علم العروض (*al-Qisṭās fī 'ilm al-'arūḍ*).

Nakon ovoga teksta na fol. 11b nalazi se bilješka o smrti izvjesnog Faḍlullāh-efendije 29. šawwāla 1218/3. februara 1804. godine a na slje-

dećoj stranici bilješka o rođenju kćerke Hatidže (Ḥadīğa), autora bilješke, 15. šawwala 1211/12. aprila 1797. godine.

180. R 204

شرح المختصر في شرح تلخيص المفتاح
ŠARḤ AL-MUḪTAṢAR FĪ ŠARḤ TALḪĪṢ AL-MIFTĀḤ

Fragment od jedne stranice komentara djela المختصر في شرح تلخيص المفتاح (*al-Muḫtaṣar fī šarḥ Talḫīṣ al-Miftāḥ*) iz arapske stilistike, na turskom jeziku. Navedeno djelo koje je napisao Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī (živio 712/1312 - 791/1389) predstavlja kraću verziju komentara djela تلخيص المفتاح (*Talḫīṣ al-Miftāḥ*) iz arapske stilistike, dok djelo *Talḫīṣ al-Miftāḥ* koje je napisao Muḥammad b. 'Abdurraḥmān b. 'Umar al-Qazwīnī Ḫaṭīb Dimašq (živio 666/1268 - 739/1338) predstavlja preradu trećeg poglavlja as-Sakkākījevog djela مفتاح العلوم (*Miftāḥ al-'ulūm*) o arapskoj stilistici. Ovaj komentar, ustvari, kao da predstavlja udžbenik za pripremu polaganja ispita iz navedene oblasti, jer je sastavljen u formi pitanja (*su'āl*) i odgovora (*ğawāb*). To potvrđuje i bilješka na prethodnoj strani ovoga lista u kojoj se, između ostalog, navodi i da je ovo djelo služilo za polaganje ispita, da ga je na arapskom jeziku u formi pitanja i odgovora sastavio 'Umar Āqšehirlī a na turski jezik preveo Šayḫ-zāde as-Sayyid Meḥmed As'ad i da je štampano u prvoj dekadi mjeseca ğumād al-awwala 1250/prva dekada mjeseca septembra 1834. godine.

Početak (fol. 1b):

محل درس وامتحان مطلوبك فن معانيده مسند إليه احوالنى مبين باب ثانينك مشتمل اولديغى مباحثدن **وإن بنى الفعل على منكر** أفاد التقديم او البناء على المنكر **تخصيص الجنس أو الواحد به** أي بالفعل **نحو رجل جاءني أي لا امرأة** فيكون تخصيص جنس **أو رجلان** فيكون تخصيص واحد مبحثيدر...

Završetak ovdje (fol. 1b):

...وياخود ثبوته جمع ايدر زائده جمع زيد قام وقعه تركيبنده اولديغى كبى مسندك تعدديله بيله مسند إليهك اتحادنده در ووصفنده...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1; 245 x 155; tekst 160 x 90; 20 redaka ukupno. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Pismo *ta'līq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crnom linijom. Kustode. List bez korica.

RJEČNICI
DICTIONARIES
arapsko-arapski

181. R 172/1

نظام الغريب في اللغة
NIẒĀM AL-ĠARĪB FĪ AL-LUĠA

Rječnik neobičnih riječi u arapskom jeziku, sačuvanih u arapskom književnom naslijedu. Autor rječnika je Abū Muḥammad 'Īsa b. Ibrāhīm b. Muḥammad ar-Raba'ī al-Yamanī (um. 480/1087). Djelo se sastoji od uvoda i 61 poglavlja. Prvo poglavlje govori o neobičnim riječima koja se tiču stvaranja čovjeka, navođenjem osnovnih dijelova ljudskog tijela, a posljednje o upotrebi dvojine. Rječnik je prvi put štampan u Kairu 1912. godine.

Izv.: ḤḪ II, 1959; AM I, 807; Landberg, 347, str. 104; Ahlwardt VI, 7039; GAL GI, 279 i SI, 492; Şeşen, 807, str. 436; Kaḥḥāla VIII, 18; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 167; Qādiriyya III, 860, str. 195-96; Popara XVI, 9010.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله مُخرج الأشياء من العدم إلى الوجود وجعَلها في الاختلاف والتغاير جاريةً إلى (غير) أجلٍ محدود مفضّل الإنسانَ على سايرِ المخلوقات... (fol. 2a) ورد كتابُ السيّد النجيب الأريب الحسيب، أطال الله في بلوغ إرادته تعميرَه... يَسألُني أنْ أضعَ له كتابًا في اللغةِ مقرّبًا ملخّصًا يُقرّبُ إلى الفهم... أقتصرُ لَهُ من ذلك على المستعمَلِ من غريبِ اللغةِ وما قالَتْه العربُ وتَداولتْه في أشعارِها... وسمّيتُه نظامَ الغَريبِ...

Završetak (fol. 108a):

إذا جاءَ ضيفٌ جاءَ للضَّيفِ ضَيْفَنٌ فأودى بِما تُقْرَى الضُّيُوفُ الضيّافِنُ

Prepisao nepoznati prepisivač u mjesecu rabī' al-āḫiru 818/juni - juli 1415. godine (bilješka teško čitljiva na kraju djela, fol. 108a).

Fol. 1b - 108a; 178 x 125; tekst 155 x 90; 20 redaka. Papir svjetlosmeđi, srednje debljine, glat. Nedostaju dijelovi većeg broja listova. Po-

vez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *tulut*, većim dijelom vokaliziran i ispisan smeđom tintom. Na prva četiri lista tekst naknadno dopisan. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

182. R 172/2

قصيدة في التوسل بأسماء الله وصفاته
QAṢĪDA FĪ AT-TAWASSUL BI ASMĀ' ALLĀH WA ṢIFĀTIH

Kasida o Allahovim imenima i atributima čijim se recitiranjem postiže Njegova milost. Autor kaside je Sa'd b. 'Abdullāh b. 'Abdurraḥmān at-Tihāmī, čija nam je biografija nepoznata. Ime autora nalazi se u bilješci o prepisu na kraju kaside (fol. 112b). Naslov kaside dat je prema njenom sadržaju.

Početak (fol. 111a):

ومن لا يحيط الواصفون بوصفه فمن ذا الذي بالوهم يدرك معناهو(!)
فما كان من وصف فالله ربّه وما كان من خير فالله مولاهو
تقاصرت الأفهام عن ذكر ذاته فلا كيف هو تدري العقول ولا ماهو
قديم أخير ماله قط مبتدا ولا منتهى تفنى الدهور ويبقى هو

Završetak (fol. 112b):

محمّد المختار من آل هاشم عليه صلوة الله لا زال تعشاه
مدى الدهر والأيام ما لاح بارق وما رفع الدّاعي إلى الله كفّاه

Prepisao 'Amr u posljednji utorak mjeseca rabī' al-āḫira 894/početkom aprila 1489. godine (bilješka teško čitljiva na kraju djela, fol. 112b).

تمّت القصيدة المباركة توسّل بها سعد بن عبد الله بن عبد الرحمن التهامي إلى الله تعالى، حين أصابهم الجور، فتقبل الله منه ورحمهم، وهي مشهورة الفضل والبركة والإجابة، وذلك يوم الثلوث في آخر شهر ربيع الآخر من شهور سنة أربعة وتسعين وثمانمائة، بخط الفقير إلى كرم الله تعالى، عمرو طمعا في رحمته للورى غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين (هو) وذلك في هجرة اليمامة حماها الله بجلباب السلامة التامة (هو).

Fol. 111a - 112b; 178 x 125; tekst 160 x 100; 26-28 redaka. Pismo *nasḫī*, teško čitljiv.

183. R 42/1

كفاية المتحفظ
KIFĀYA AL-MUTAḤAFFIẒ

Manje leksikografsko djelo neobičnih riječi, imenica i atributa, u arapskom jeziku, koje je sastavio Abū Isḥāq Ibrāhīm b. Ismā'īl b. Aḥmad b. 'Abdullāh aṭ-Ṭarāblisī Ibn al-Aġdābī (um. prije 600/1203). Rječnik je podijeljen na poglavlja (*bāb*). U prvome poglavlju prvo se navode pohvalne a zatim pogrdne riječi koje se odnose na ljude, u drugome pohvalne i pogrdne riječi koje se odnose na žene, u trećemu riječi koje se odnose na tjelesni sastav ljudskog tijela a u sljedećim na neke životinje, rat, ratnu opremu, bilje, hranu, piće, odjeću itd. Autor je, kako sam ističe, u rječnik uvrstio mnogo riječi, imenica i pridjeva zajedno s primjerima kako bi se lakše zapamtile i koristile. Rječnik je prvi put štampan 1287/1870-71. godine u Egiptu pod naslovom كفاية المتحفظ ونهاية المتلفظ في اللغة العربية (*Kifāya al-mutaḥaffiẓ wa nihāya al-mutalaffiẓ fī al-luġa al-'arabiyya*).

Nedostaje gornji dio prvog lista na kojemu se nalazi početak djela.

Na fol. 1a, između ostalog, nalazi se: هذا كتاب مختصر في اللغة

Izv.: ḤḪ II, 1500; Landberg, 196, str. 56; Ahlwardt VI, 7043; GAL GI, 308 i SI, 541; Sarkis I, str. 38; Şeşen, 31, str. 14; Bağdâd, Awqâf III, 5234; Ẓāhiriyya, Luġa, str. 141-43; Köprülü II, 1325/2 i 1561; Bawwāb, 1122.

Početak ovdje (fol. 1b):

...لمن أراد الاتّساع فيه وصنّفناه أبوابًا فمن ذلك باب في صفات الرجال المحمودة... (fol. 3a)
ومن صفات الرجال المذمومة... (fol. 3b) باب صفات النساء الممدوحة... (fol. 5a) من مذموم
صفاتهنّ... (fol. 6b) باب ما يحتاج إلى معرفة من خَلق الإنسان... (fol. 18a) باب في الإبل...
(fol. 23a) باب في ألوان الإبل... (fol. 24a) باب في سير الإبل... (fol. 25b) باب في الخيل...
(fol. 31b) باب (في) أسماء الحرب... (fol. 32b) باب في السّلاح... (fol. 35a) باب في السّهام...

Završetak (fol. 93b-94a):

...والنبراس المصباح، الذبالة الفتيلة وجمعها ذبال وهي الشعيلة ايضا وجمعها شعايل. والله تعالى أعلم بالصواب. تم كتاب **كفاية المتحفظ** تأليف أبي إسحاق إبراهيم بن إسمعيل الأجدابي. والحمد لله وحده...

Prema bilješci na kraju rječnika, tekst rukopisa sravnjen je sa autografom(?): قوبلت مع نسختها

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 94a; 155 x 110; tekst 90 x 60; 7 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ṯuluṯ*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 94a - 95a nalazi se duža bilješka o konsonantu *t* za označavanje ženskog roda, preuzeta iz djela *al-Fawā'id (aḍ-ḍiyā'iyya)*.

Početak:

تاء التأنيث قد يكون ظاهرة في اللفظ نحو طلحة وقد يكون مقدّرة فالاسم الّذي يقدّر فيه تاء التأنيث يسمّى مؤنّثًا سماعيًّا...

Rukopis je otkupljen od Saliha Hasečića.

184. R 42/2

كتاب في الحلال والحرام
KITĀB FĪ AL-ḤALĀL WA AL-ḤARĀM

Početak nekog djela iz šafijskog fikha na arapskom jeziku, u kojemu se govori o životinjama čije je meso dozvoljeno i životinjama čije je meso zabranjeno muslimanima te o razlikama u učenju u ovome pogledu među islamskim učenjacima, od nama nepoznatog autora. Naslov djela dat je prema njegovom sadržaju.

Početak (fol. 95b):

حسبنا الله ونعم الوكيل. الحمد لله الّذي أحلّ الطيبات وحرّم الخبيثات والصلوة والتحيّة على رسوله محمّد... وبعد، فلما طالعت أكثر كتب أصحاب الشافعي من المبسوطات والمختصرات... خصوصًا مصنفات الإمام المحقق أبي القاسم الرافعي ذي التحقيقات كتبت ما يحلّ ويحرّم من الحيوانات وثبت بالرموز ما فيه من الخلافات...

Završetak ovdje (fol. 96b):

...وقسم يحلّ على الأصحّ وقسم يحرّم بلا خلاف وقسم يحرّم على الأصحّ وكل واحد...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 95b - 96b; 155 x 110; tekst 90 x 60; 7 redaka. Pismo *ta'liq*. Kustode.

RJEČNICI
DICTIONARIES
arapsko-turski

185. R 668

الأختري في اللغة
AL-AḤTARĪ FĪ AL-LUĠA

Arapsko-turski alfabetski rječnik. Sadrži oko 40 hiljada riječi. Autor je Muṣṭafa b. Šamsuddīn Aḥmad al-Qaraḥiṣārī al-Aḥtarī, um. 968/1560 ili 952/156-61. Napisan je 952/1545. godine a prvi put je štampan 1242/1826. godine u Istanbulu. U našemu rukopisu nedostaje manji dio teksta na kraju.

Izv.: ḤH I, 31; AM II, 434; OM I, 224; Flügel I, 114; Blochet I, S, 261-62 i S,1346; Gölpınarlı III, 3191, str. 134; Karatay A/IV, 7626; Karatay T/II, 2015; Sohrweide XIII/3, 220; Kut, 354; Bratislava, 455; Islâm Ansiklopedisi, 2/184-85; Popara - Fajić VII, 4493; Popara XVI, 9019.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الذي شرّفنا بالنطق والبيان وفضّلنا بالفصاحة والتبيان ورزقنا الاهتداء إلى تميّز اللغات واللسان... وبعد قال الفقير ... مصطفى بن شمس الدين القرحصاري الشهير بالاختري... لمّا رأيت رغبة العلماء في درك المعاني النقلية والعقلية إلى معرفة اللغة العربية... أردت أن أجمع في هذا الكتاب كلمات عربية مما كثر وقوعه وعسر عثوره فالتقطتها من صحاح الجوهري والدستور والتكملة والمجمل والمغرب والتقدّمة وغيرها من المصنفات المعتبرة في فن الألفاظ واللغات ورتّبتها على الأبواب والفصول بعدد حروف التهجّي...

Završetak ovdje (fol. 494a):

...**فصل الياء والهاء:** اليهر اونكولك لجاج كبى يقال استيهر زيد أي لجّ اليهرّ بتشديد الراء... اليهرّ صمغ الطلح وحجارة امثال الكف اليهماء صحرا مفازة كبي اليهمور الرجل الكثير الكد.

Prepisao 'Uṯmān b. Muḥammad al-Āqḥiṣārī 1189/1775-76. godine (bilješka na kraju djela, fol. 494a).

كتبه الفقير عثمان ابن محمّد الأقحصاري، غفر الله...، سنه تسع وثمانين ومائة وألف.

Fol. 494; 205 x 140; tekst 155 x 100; 21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kožni sa utisnutim rozetama na koricama i preklopu. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Riječi rječnika koje se obrađuju nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

Na fol. 1a nalazi se bilješka sa pečatom da je vlasnik rukopisa bio Ḥusayn Ḫayrī, bivši kadija iz Krupe, a na fol. 494b da je isti, Ḥusayn Ḫayrī, stanovnik Kulen Vakufa (Ǧisr Kabīr - Veliki Most) došao u posjed ovoga rukopisa1215/1800-01. godine.

Na fol. 494b nalazi se i bilješka da je Glamočak (Glamočali) Muṣṭafā-efendīja iz Bosanskog Petrovca (Novosel) kupio ovaj rukopis, od 493 lista, za 27 groša pred svjedocima: jajačkim kadijom Muḥammad (Meḥmed)-efendījom, Muḥammad-āġā Kamāl-zādeom i Ṣāliḥom Bakićem.

186. R 183

الأختري في اللغة
AL-AḪTARĪ FĪ AL-LUĠA

Isto kao br. 185.

Završetak (fol. 307a):

...فصل الياء والهاء: اليهر اونكولك لجاج كبى يقال استيهر زيد أي لجّ اليهيرّ بتشديد الراء... يقال اليهيرّ صمغ الطلح وحجارة امثال الكف اليهاء صحرا مفازت كبي اليهمور الرجل الكثير الكد.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 307; 310 x 205; tekst 225 x 115; 27 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kožni sa utisnutim rozetama na koricama i preklopu. Pismo *riq'a*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Riječi koje se objašnjavaju nadvučene crvenom linijom. Kustode. Neke stranice teksta, uključujući i posljednju, naknadno dopisane.

187. R 627/1

لغت القرآن المجيد
LUĠAT AL-QUR'ĀN AL-MAĞĪD

Arapsko-turski rječnik nepoznatog autora. Prije početka rječnika napisan je naslov rječnika: هذا كتاب لغت القرآن المجيد. *Hadži Halifa* (ḤḪ II, 1557) i *Karatay* (T II, 2012) navode sličan naslov.

Vidi: ḤḪ II, 1557; Karatay T/II, 2012; Popara - Fajić VII, 4527.

Početak (fol. 1b):

الله أَحَدْ اِبْتِدَا اَوَّلْ اَبْ اَبُّ اَبْتَرْ...
تنكّرى بر اوّل مثله اتا اَتَلِق اكسك...

Završetak (fol. 28b):

...يَهْجَعُونَ يُهْرَعُونَ يَهْدِي يَهِيمُونَ يَيْأَس يَبْخَث (يَخَاف؟)
...يَنَامُونَ قلاوزلر قَصْدى اولدوغى بِيرهَ كِدَرْ يعلم قرمق

Prepisao Darwīš Darwīš b. Ḥaydar 1198/1783-84. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 28b).

تمت الكتاب لغت القرآن المجيد كتب فقير الحقير پرتقصير درويش درويش بن حيدر إلى رحمة ربه المحتاج... سنة ١١٩٨.

Fol. 1b - 28b; 220 x 160; tekst 180 x 110; 22 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Ima slobodnih listova. Povez kartonski sa platnenim hrbatom, oštećen. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja i istaknuta slova ispisani crvenim slovima. Kustode.

Na fol. 29a-b veća bilješka na arapskom jeziku u kojoj se govori o važnosti neizostavljanja namaza.

188. R 627/2

لغت عربي - تركي
LUĠAT 'ARABĪ - TURKĪ

Arapsko-turski rječnik, od nama nepoznatog autora.

Vidi: Dobrača II, 1809/2; Popara - Fajić VII, 4555; Popara IX, 5658/17; Popara XVI, 9025.

Početak (fol. 30b):

أبّ أب آباء آباؤنا آباؤكم آباؤهم أبو البشر إباء...

اوتلاق بابا بابالر بيالروبمز بيالرنز امرك بيالرى آدم نام امتناع اتمك...

Završetak (fol. 83a):

...يَوْمُ الْعَرْض يَوْمُ الْفَصْل يَوْمُ النُّشُور يَوْمُ آخِر يَوْمُ عَبُوس يَوْمُ عَسِير يَوْمُ عَظِيم.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 30b - 83a; 220 x 160; tekst 180 x 110; 22 retka. Pismo *ta'liq*. Kustode.

Na fol. 83b nalazi se više bilježaka na turskom jezku, od kojih se neke odnose i na Sarajevo.

189. R 107

لغت القرآن وإرشاد الصبيان
LUĠAT AL-QUR'ĀN WA IRŠĀD AṢ-ṢIBYĀN

Arapsko-turski alfabetski rječnik nepoznatog autora. Navedeni naslov nalazi se na početku rječnika. Veoma mala je razlika između ovoga rječnika i rječnika br. 188. Posebno je očita sličnost u značenjima riječi na turskom jeziku. Ovaj rječnik kao da ima manji broj riječi i malo je, za jednu stranicu teksta, kraći u odnosu na rječnik br. 188.

Vidi: Dobrača II, 1809/2; Popara - Fajić VII, 4555; Popara IX, 5658/17; Popara XVI, 9025.

Početak (fol. 1b):

أبّ أب آباء أبي أبونا آباؤكم آباؤهم إباء...

اوتلاق بابا بابالر بنم بابام بزم بباءز بيالريڭز انلرك بيالرى امتناع اتمك...

Završetak (fol. 53b):

...يقين يقين يَا لَيْتَ يَا لَيْتَنِي يَا وَيْلَنَا يَا وَيْلَتَنَا

...اولوم شكز بلمك نوليدي نوليدي بني اي واي بيزه ج

Prepisao nepoznati prepisivač 1212/1797. godine (bilješka na kraju djela, fol. 53b).

Fol. 53; 200 x 145; tekst 160 x 90; 16 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez mekši, kožni, odvojen od listova. Pismo *ṯuluṯ*. Kustode.

190. R 678

لغت عربي - تركي
LUĠAT 'ARABĪ - TURKĪ

Arapsko-turski rječnik nepoznatog autora. Rječnik je sastavljen tematski i podijeljen na poglavlja (faṣl). Prije početka rječnika, vjerovatno kasnije, napisan naslov: هذا كتاب إرشاد. Međutim, oko ovoga rječnika, odnosno njegovog naslova, česte su zabune u mnogim izvorima. Rječnik u našemu rukopisu je nepotpun na kraju.

Vidi: Popara - Fajić VII, 4540; Popara XVI, 9037.

Početak (fol. 1b):

الله الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ الْعَفُوُ النَّبِيُّ الْوَحْيُ الرَّسُولُ

تڭري رحمت ايديجي اسركيجي يارلغيجي عفو ايديجي پيغمبر رسالت الچي

Završetak ovdje (fol. 48b):

...مَقْبَرَة مَقَام مَقْعَد مِيقَات مِقْط

قبر دره جق يرآدم اوتوره جق يوندن دولمش كوشك احرامركبره جك يردر قلم تراش

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 48; 195 x 130; tekst 180 x 90; 14 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Ima listova odvojenih od poveza. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ṯuluṯ*. Naslovi poglavlja ispisani crvenim slovima. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio Aḥmad b. Sulaymān (bilješka prije početka djela, fol. 1b).

191. R 504

لغت عربي - تركي
LUĠAT 'ARABĪ - TURKĪ

Arapsko-turski rječnik nepoznatog autora. Riječi su poredane prema vrsti pojmova koje označavaju, a ne prema alfabetu.

Izv.: Dobrača I, 147/2; Bošković I, 114; Fajić III, 2421/2; Popara - Fajić VII, 4531/6; Popara IX, 5646/2; Nametak - Trako I, 521; Fajić XI, 6558/3; Jahić XII, 7400/3; Lavić XIV, 7956/7; Popara XVI, 9030.

Početak (fol. 1b):

اَللّٰهُ اَلنَّبِيُّ اَلرَّسُولُ اَلْمَلَكُ اَلْمَلَائِكَةُ اَلْقَوِيُّ اَلْعَالِمُ اَلْقَادِرُ
تكرى بيغمبر الچى فرشته فرشتلر كوچلو بليمجي قوتلو

Završetak (fol. 26b):

منع ملق محى مشى مضى
قدمادي داكلندي يردي يورودي كچدي. تمّت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 26; 190 x 120; tekst 130 x 65; 12 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Listovi uvezani koncem i naknadno improvizirano povezani sa prelomljenim kartonskim koricama. Pismo *nashī*. Kustode.

192. R 220

لغت عربي - تركي
LUĠAT 'ARABĪ - TURKĪ

Isto kao br. 188. Arapsko-turski alfabetski rječnik nepoznatog autora. Nedostaje nekoliko listova na početku, do slova *bk*. Djelo je na kraju također nepotpuno. Prepisano je do slova *nb*. Na posljednje tri stranice nisu dati prijevodi riječi.

Početak ovdje (fol. 1a):

...بَكاء بَكائي بَكِيّ بَكّة بِكْر
...اغلمق چق اغلا يجي اغلا يجسه كعبه يري قيز

Završetak ovdje (fol. 46b):

...نجاسة نَجَش نَجم نَجوى نَجِيّ نجب نَجيب فصل

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 46; 225 x 160; tekst 175 x 95; 16 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi i lage uvezani koncem. Nedostaju korice. Pismo *ta'liq*. Kustode.

193. R 715

لغت عربي - تركي
LUĠAT 'ARABĪ - TURKĪ

Isto kao br. 188.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 67; 220 x 150; tekst 175 x 105; 16 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Nedostaje dio prvog lista. Povez kartonski sa kožnim hrbatom, oštećen. Pismo *nasta'liq*. Kustode.

Na fol. 67b i na posljednjem zaštitnom listu stihovi razne bilješke na turskom jeziku te nekoliko hadisa sa interlinearnim prijevodom.

194. R 692

لغت عربي - تركي
LUĠAT 'ARABĪ - TURKĪ

Fragment arapsko-turskog rječnika, nama nepoznatog autora.

Početak ovdje (fol. 1a):

...خِذْمَتْ تَفْوِيضْ سِيَاسِتْ كَمَايَنْبَغِي عُهْدَه كَمَالْ شَجَاعَتْ بَطَالَتْ
قوللق اصمرلق اصمرلق كركى كبى حَقّ تماملق بهادرلق بهادرلق

Završetak ovdje (fol. 28b):

اِرْتِضَا حُكَّامْ عِنْد خُصُومَت تَوْكِيلْ
بكنمك حاكملر قتنده دوشمنلق وكيل ايلمك...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 28; 150 x 1050; tekst 105 x 55; 10 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Sa vrha rukopis nagorio tako da su prva dva reda teksta nestala. Listovi povezani koncem bez korica. Pismo *ṭuluṯ*. Arapske riječi vokalizirane. Kustode.

RJEČNICI
DICTIONARIES
arapsko-perzijski

195. R 408/1

القافية النافعة
AL-QĀFIYA AN-NĀFI'A

Arapsko - perzijski rječnik rime zbog čega su rijči alfabetski raspoređene prema posljednjem konsonantu riječi, od nama nepoznatog autora. Djelo je krnjavo na početku. Nedostaju jedan ili dva lista.

Početak ovdje (fol. 1a):

... حَصَا عَصَا قُصَا رَضَا قَطَا لَطَا

... اواق داش م ناحيت خشنود اولمق مرغ بنك قوشى زبان آتش

Završetak (fol. 96a):

...هَوَاهِي قَسطَلَانِي خُلقَانِي صَيْدَنَانِي صَيْدَلَانِي

باطل قوزح قزاح كهنه فروش پيلور مثله. تمّ كتاب القافية النافعة

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 96a; 230 x 165; tekst 180 x 120; 17 i 18 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Povez mekši, kožni sa utisnutim rozetama na koricama. Pismo *ṭuluṭ*. Tumačenja riječi pisana sitnijim slovima. Kustode. Na marginama se nalaze bilješke u vezi sa pojedinim riječima rječnika.

Na *a* strani prvog zaštitnog lista nalaze se dva dokumenta na turskom jeziku, prvi iz 1210/1796. godine, dok je godina drugog dokumenta zamrljana.

Na *a* strani prvog zaštitnog i *a* i *b* strani drugog zaštinog lista prepis bujuruldije upućene bosanskom valiji Mehmed Haki-paši, sarajevskom muli i hercegovačkom sanbdžakbegu, datirane 10. rağaba 1215/26. novembra 1800. godine.

196. R 408/2

أسامي مشكلات
ASĀMĪ MUŠKILĀT

Arapsko - turski rječnik 41 botaničkog termina, od nama nepoznatog autora. Navedeni naslov nalazi se prije početka rječnika.

Početak (fol. 96b):

عُرُوق صُفْر بَقْلَة الحَمْقَاء بَرْز قُطُونَا حَجَر البَقَر ...

زرده چوب سمزاوت بغاييرغي لحمى زرنده زر ...

Završetak (fol. 96b):

...زِرْشِك خُرْفَه تَمَّام اَنْذَرُوت

...قَرَمِق سمزاوت درسَمَه كنجه. تمت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 96b; 230 x 165; tekst 170 x 110; 16 redaka ukupno. Pismo *ṭuluṭ*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Prijevodi riječi pisani sitnijim slovima.

Na fol. 97a nalazi se prepis pisma na turskom jeziku.

197. R 408/3

لغت نامه
LUĠAT-NĀMA

Rječnik perzijskog jezika. Napisao Abū Manṣūr 'Alī b. Aḥmad al-Asadī aṭ-Ṭūsī (um. 465/1073). Rječnik je poznat i kao لغت فرس (*Luġat-i Furs*).

ḤḤ II, 1558; Pertsch VPH, 123, str. 195/2; Mağlis-i šūrā XVII, str. 33.

Početak (fol. 97b):

سِپَاس وَسِتَيَايَشْ خُدَاي دَانَا وَ تُوَانَارَا كه جِهَانْ آفَرِيدَ وَجَانَوَرَان بَدِيد كَرْدَانَد وَصُورَتَهَا مُخْتَلِفْ... اَمَّا بَسْ اَذَانْ بَدَانَك اِينْ كِتَابْ پَارْسِي كه اَبُو مَنْصُورْ عَلِي بْن اَحْمَدْ الاَسَدِي الطُّوسِي، رَحْمَةُ الله عَلَيْهِ، اَزْ لُغَتَهَا عُلَمَا مَا تَقَدَّم جَمْع كَرْد تَاشِنَوْنْد كَان... وَتَرْتِب حُرُوف نَهَادَتَا طَالِبَانَ رَا اَسَان بَشَد...

Završetak (fol. 121a):

...كبى مستوارى كزاي كزايي

بوزينه بود پنهان كشته بود كزيد زباشد ميك باشد.

Prepisao nepoznati prepisivač u mjesecu rağabu 909/januaru 1504. godine (bilješka na kraju djela, fol. 121a).

Fol. 97b - 121a; 230 x 165; tekst 190 x 125;18 redaka. Pismo *tuluṯ*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

Na fol. 121b nalazi se početak (prva stranica) djela رسالة قافية (*Risāla-i Qāfiya)* na perzijskom jeziku o rimi u poeziji, koje je napisao Nūruddīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad al-Ğāmī (817/1414 - 898/1492). Prije početka djela napisano naslov: قافية نامه.

Početak:

بعد از تيمن بموزون ترين كلامى كه قافيه سنجان انجمن فصاحت بدان تكلّم كنند اعنى سپاس وستايش...

Izv.: Pertsch VPH, 115/3; Gölpınarlı II, 3475/III, str. 398; Karatay F, 678/XX i 681/XXXVIII; Ateş FME I, 594/7, str. 414; TÜYATOK 34/IV, 841; Maǧlis-i šūrā XVII, str. 68-9; Namteak IV, 3015/12.

RJEČNICI
DICTIONARIES
tursko-turski

198. R 3

مختصر لهجة اللغات
MUḤTAṢAR LAHĞA AL-LUĞĀT

Komepndij, odnosno skraćena verzija turskog rječnika لهجة اللغات (*Lahğa al-luğāt*). Šayḫ al-islām Muḥammad (Meḥmed) Asʿad b. Abū Isḥāq Ismāʿīl b. Ibrāhīm (um. 10. šawwāla 1166/10. avgusta 1753. godine) napisao je više djela iz oblasti turskog jezika, među kojima je najpoznatiji rječnik turskog jezika *Lahğa al-luğāt* koji je završio 1145/1732-33. godine i posvetio ga sultanu Mahmudu I (1730-1754).* Rječnik je štampan u Istanbulu 1216/1801. godine. Ovu skraćenu verziju (muḫtaṣar) navedenog rječnika sačinio je ʿAlī Kāşif b. ʿUmar Uskudārī (um.?). U njoj se nalazi i manji uvod u kojemu autor, između ostalog, objašnjava i uzroke pisanja ovoga kompendija. Autor je, prema bilješci u kolofonu djela (fol. 213a), ovu skraćenu verziju dovršio zadnji dan mjeseca ǧumād al-āḫira 1189/26. avgusta 1775. godine u Carigradu.

**Vidi: OM I, 238-39; Blochet I, S, 1352; Köprülü III, 695-96; ḪḪ, Dayl II. 417; Karatay T II, 2104; Schmidt, str. 376-77; LHAS, 723, str. 526.*

Početak uvoda (fol. 1b)

الحمد لوليّه والصلوة على نبيّه وآله وصحبه. أمّا بعد، بو عبد قليل البضاعة علي كاشف ابن عمر اسكداري دولت عليّهٔ ابديّه ده بالفعل شيخ الإسلام ومفتي الأنام... ميرزازاده السيد محمد سعيد أفندي ابن المرحوم المبرور شيخ الإسلام أسبق ميرزازاده الشيخ محمد أفندي بو فقيرى كتابجيلق خدمتنده استخدام... لهجة اللغات نام... بو كتاب مختصر اولدى ديو بو فقيره خطاب ايتدكلرنده...

Završetak uvoda (fol. 2a):

اشبو وجهله كتاب مرقوم اختصار قلنوب مختصر لهجة اللغات تسميه اولندى وبالله التوفيق...

Početak Komepndija (fol. 2b):

باب الهمزة المفتوحة• فصل الهمزة مع الباء المفتوحة: ابه ع قَابِلَه ج قَوَابِلْ كلور• قَبُولْ• قَبِيلْ• وَلِدَه• ف بَارَاجْ...

Završetak Kompendija (fol. 212b-213a):

...كُرُوهُ نِشِيمْ بو جمله سي قوش يوه سيدر. تمت ٧ را سنه ١٢٠٩ ه يوم پنجشنبه ١٠ ساعه

ولقد منّ الله عليّ بإتمام مختصر لهجة اللغات على الوجه الّذي ذكرته في أوّل الكتاب والمرجوّ ممّن يطالع هذا المختصر أن يعفو عما فيه من السّهو والزلل ويصلح ما وجده من القصور والخلل ونحمد الله على التمام ونستغفر من التقصير والآثام وأنا الفقير إلى الله الملك القدير علي كاشف ابن عمر الأسكداري عليه رحمة الباري.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 7. rağaba 1209/27. januara 1795. godine (bilješka na kraju komentara, fol. 212b).

Fol. 213; 260 x 170; tekst 200 x 120; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na koricama, otkitog preklopa. Pismo *nasḫī*, mjestimično vokaliziran. Naslovi poglavlja, istaknute riječi i slova ispisani crvenom tintom. Kustode. Unvan na zlatnoj podlozi ukrašen floralnim motivima svijetloplave, plave, crvene i narandžaste boje. Tekst djela na prve dvije strane uokviren jednom debljom i jednom tanjom linijom zlatne boje, obrubljene tanjim linijama crne boje, a ostali dio teksta debljom linijom narandžaste boje, obrubljene sa unutarnje strane jednom tanjom linijom crne boje, a sa vanjske strane dvjema linijama crne boje. Na marginama, također, ispisani naslovi poglavlja crvenom tintom.

Vlasnik rukopisa 1268/1851-52. godine bio Berqowičewī (iz Berkovice u Bugarskoj) 'Abdullāh 'Awnī b. Muḥammad b. Ibrāhīm (bilješka sa pečatom na margini, fo. 2a). U pečatu napisano ime 'Awnī i godina (1)262/1846.

Rukopis je otkupljen od porodice Delić.

RJEČNICI
DICTIONARIES
tursko - bosanski, hrvatski, srpski

199. R 139/1

لغت تركي - بوسني
LUĠAT TURKĪ - BŪSNĪ

Tursko-bosanski rječnik nama nepoznatog autora. S obzirom na to da ima neuvezanih listova i da na nekim listovima nema kustoda, teško je utvrditi da li je rječnik cjelovit. Vjerovatno da je s kraja krnjav.

Vidi: Popara XVI, 9084.

Početak (fol. 1b):

طَاغْ يَايِلاَ بَايِرْ دَپَه يُوغُونْ قَلُونْ يِغُونْ كُوكْ سَمَوَاتْ...

غُورَا پِلاَنَنَه بِرْدُو غِلاَوِيچه دَبَلُو م اِيرْپَه نَبُو ج مثله...

Završetak ovdje (fol. 11b):

...آيغِرْ آت اِغْدِچْ آتْ كِشْنَمَكْ يَلَه دِنْج حَمْ قِيرْ

...نَه اُوپرنُوتْ قوْن اووپرنوت قوْن عِيرذَاتْ اِغْرِيوَا چِلُو م زَامْلاَتْ.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 11b; 200 x 140; tekst 160 x 100; 16 redaka. Papir tamnobijel, tanji, hrapav. Listovi uvezani koncem. Ima slobodnih listova od uveza. Nedostaju korice. Pismo *nasḫī*. Naslovi poglavlja i istaknuta slova ispisani crvenim slovima. Kustode mjestimično.

200. R 139/2

لغت عربي - تركي
LUĠAT 'ARABĪ - TURKĪ

Isto kao br. 188. Nedostaje prva stranica teksta.

Početak ovdje (fol. 12a):

...أبكار أَبْكَمْ اِبلْ اِبْلِيسْ أَبْلَقْ اِبْن أَبْنَاءْ أَبْنَاؤُنَا...

...قزلر دلسز دوه شيطان آلاجه اوغل ج اوغللرومز...

Završetak isto kao br. 188.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 12a - 38b; 200 x 140; tekst 160 x 100; 14-26 redaka. Pismo *nasḫī*. Početak poglavlja označen sa riječi *faṣl*, često napisanom crvenom tintom. Kustode.

201. R 106

لغت تركي - بوسني
LUĠAT TURKĪ - BŪSNĪ

Tursko-bosanski alfabetski rječnik nepoznatog autora.

Početak (fol. 1b):

فصل في الألف

اِيمَانْ اِسْپِتْ اُوْكُنْدَرَه اُوْكُوز اشقورق آتْ اَشَكْ اِغْدِيج آت...

ويره غُوْبَلَا اوسنَقْ وُو اشكوچاكشه قوْن مَاغَرَه اُوْوُرثونوتْ قوْن...

Završetak (fol. 17a):

...يبان ياسمين آغاجى يبان آرى يبان كولى يلدزبوجكى

...مَاقْلَأَنْ اوُسْ شپُوراقْ سِوِيطلاَچ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 17; 205 x 145; tekst 125 x 98; 14 redaka. Papir svjetlosmeđi, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Pismo *ṭuluṯ*. Kustode. Riječi sa prevodima upisane u kvadratiće iscrtane u cijelom rukopisu. Bosanske riječi ispisane crvenom tintom.

Vlasnik rukopisa bio Ibrahim (bilješka na fol. 1a).

Na fol. 17b i posljednjem zaštitnom listu ispisana pedeset i četiri farza (propisane obaveze muslimanima) i dova عهدنامه (*'Ahdnāma*) kojom se svjedoči pripadnost islamu.

Početak:

اللهم ربّ السّموات والأرض عالم الغيب والشهادة إني أعهد إليك في هذه الحيوة الدنيا أني أشهد أن لا إله إلاّ أنت وحدك...

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

202. R 600

تركچه - خرواتچه لغات دفترى
TÜRKÇE - HIRVATÇA LUĠĀT DEFTERI

Tursko - hrvatski rječnik, nama nepoznatog autora. Navedeni naslov napisan je na vanjskoj strani prve korice. Pored hrvatskih riječi, često se navode i francuske riječi. U tekstu se ponegdje donose i komentari o ispravnosti upotrebe nekih oblika hrvatskih riječi. Prema bilješci na posljednjoj stranici, koju je najvjerovatnije prepisao prepisivač, na ovaj rječnik saglasnost je dao Ḫalīl b. Ḥusayn, kadija u Skradinu (اسقرادين).

لما عرض على هذا الكتاب ووجدته موافقًا للشرع الشريف قَبِلْتُهُ وأَمْضَيْتُهُ وأنا الفقير خليل بن حسين القاضي باسقرادين.

Početak (str. 1):

..... : *izvješće: rapport, compte-rendu, proce-verbal*
izvjestitelj: rapporteur - غزته مخابرى
قومشو - *susjed*
ويركى قومق - *oporezovati*
جدول - *iskaz: statistique, prospectus, liste*

Završetak (str. 80):

Kruševac - آلاجه حصار
Onogošte - Nikšić - نيقشيك
Vlasenica - برجه
Zvornik - الاجه حصار
Beligradčik - غلاموج
Drinopolje - ادرنه
Plovdiv - فلبه
Orašje - عزيزيه

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 80; 350 x 210; tekst 305 x 200; različit broj redaka. Papir industrijski, tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez mekši, kartonski. Listovi uvezani koncem. Turske riječi pisane arapskim slovima (*nasta'līq*) a hrvatske latinicom.

203. R 601

تركچه - خرواتچه لغاتی
TÜRKÇE - HIRVATÇA LUĞĀTI

Tursko - hrvatski rječnik, nama nepoznatog autora. Nedostaje prva stranica a na kraju neutvrđen broj. Rukopis se završava na 35. stranici. Navedeni naslov dat je prema sadržaju rječnika. Pored hrvatskih riječi, u rječniku se često navode i francuske riječi tako da većim dijelom izgleda kao trojezični.

Početak ovdje (str. 1):

اردو گاه قرمق - *utaboriti se, camper*
اميد - *nada, espoir*
تسللی - *utjeha, consolation*

Završetak ovdje (str. 35):

كافر - *krivovjerac, heretique*
شيعي - *razkolnik, chismatique*
ظهور ايتمك - *provaliti*
ميدان - *poprište, pazarište*

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 35; 343 x 210; tekst 305 x 200; različit broj redaka. Papir industrijski, tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Turske riječi pisane arapskim slovima (*nasta'liq*) a hrvatske latinicom.

204. R 151

تركچه وصربچه جيب لغاتی
TÜRKÇE WA SIRPÇA ĞAYB LUĞĀTI

Tursko - srpski rječnik. Sastavio Aleksa J. Popović Sarajlija. Rječnik je štampan u Beogradu 1889. godine kao *Rečnik Srpsko-Turski i Tursko-Srpski*. Nedostaju stranice 2-5. Rječnik se završava poglavljem "Turski brojevi". Gornji naslov nalazi se na koricama i prvom zaštitnom listu.

Početak (str. 1):

اب - *od per. voda*
ابدست - *abdest p. umivanje pred molitvu*
ابدستخانه - *abdesthana p. umivaonica*

اب حيات - *abu hajat p. živa voda*
اب زمزم - *abu zemezem p. sveta voda u Meki*
ابا عن جد - *aba an džed p. prađedovi*

Završetak str. (67):

طقوزيوزبيك - *dokuzjuzbin - devet stotina hiljada*
برمليون - *bir milion - jedan milion*
بيك مليون - *bin milion - hiljadu miliona* يعني برمليون *tj. milijarda*

Prepisao Hadžić Ćamil.

Str. 67 (originalna paginacija); 340 x 230; tekst 300 x 190; 30-36 retka. Papir industrijski, tamnobijel, srednje debljine, glat, oštećen. Listovi neuvezani. Korice kartonske. Pismo *nasta'liq*. Značenja riječi pisana ćirilicom.

RJEČNICI
DICTIONARIES
bosansko, hrvatsko - turski

205. R 262

مقبول عارف
MAQBŪL-I 'ĀRIF

Bosansko-turski rječnik u stihovima, koji je 1041/1631-32. godine napisao Muḥammad-efendī Hawā'ī Uskūfī, bosanski autor (živio u prvoj polovini XI/XVII stoljeća). Podatak o vremenu dovršetka rječnika nalazi se u njegovom posljednjem stihu. Üskūfī je rođen u Dobrnji kod Tuzle 1010/1601. godine. Nije poznato kada je umro ali se zna da je bio živ 1061/1651. godine, kada je spjevao drugo svoje djelo *Poziv u vjeru*. Gornji naslov rječnika dao je sam autor. Međutim, rječnik je u narodu bio poznat i kao پوتور شاهديه (*Potur Šahidija*). O ovome rječniku napisano je više radova (Vidi: *Fajić III, 2581/3*). Reprint izdanje jednog rukopisa ovoga rječnika koji se nalazi u Gazi Husrev-begovoj biblioteci (R 2865), sa transkripcijom objavili su 2001. godine zajedno Općina Tuzla, Behram-begova biblioteka u Tuzli i Narodna i univerzitetska biblioteka u Tuzli. Prije početka djela napisan je naslov rječnika i ime autora.

هذا كتاب مقبول عارف

من تأليف اوسكفي محمّد خليفه، رحمة الله عليه

Kao što se vidi, u imenu autora pored imena Muḥammad javlja se i ime Ḫalīfa.

Izv.: Šabanović, str. 656; Huković, str. 179-188; Fajić III, 2581/3; Trako - Gazić, 479; Popara - Fajić VII, 4744-51; Popara XVI, 9088.

Početak (fol. 1b):

خُدآ اِسْمِكْ هَرْ اِيشْدَهْ اِيدَهْ لُمْ يَادْ كَهْ تَا اِيدَهْ اُولْ اَللَّهْ بِيزِي دِلْشَادْ
دَيُوبْ اَللَّهْ اِيدَنْ اِيشِينَهْ آغَازْ آنْكْ اِيشِى اُولُورْ دَآيَهْ سَرْ اَفْرَانْ

Završetak (fol. 11b):

شُيْلَه بِيلْ اَيْ نُكْتَهْ سَخُنْ بُو كَلَامْ اُولْدِى بِيكْ قِرْقْ بِرْدَهْ بُو نُسْخَهْ تَمَامْ
يَازْدِى شَاكِرْ يَادِكَارِى اُوسْكُفِى رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ الْغَنِى
بُولْدِى بُو نُسْخَهْ تَمَامْ وَرَوْنَقِى بِيكْ اِيكِيوُزْ يَتْمِشْ آلْتِي هِجْرَتِى

Prepisao Šākir 1276/1859-60. godine (bilješka u stihu na kraju djela, fol. 11b).

Fol. 11; 200 x 125; tekst 150 x 90; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez kartonski, mekši. Listovi uvezani koncem. Pismo *nasḫī*. Brojevi poglavlja i obrasci pjesničkih metrova ispisani crvenom tintom. Kustode.

206. R 51

مقبول عارف
MAQBŪL-I 'ĀRIF

Isto kao br. 205.

Rječnik je krnjav na početku. Nedostaje prvi list.

Početak ovdje (str. 1):

نُوسْ بُورُنْدُرْ دِلْ يَزِقْدر بَرْبَرَهْ سَنْده مُوراتِي
اُوسْتَهْ اَغِزْ رامَهْ اُومُوزْهَمْ قُولاغَهْ اُوصُودِي

Završetak (str. 27):

دَسْنُو صَاغْدُرْ داخِي لِيوُو صُولْ هَمْ لَاحَنَه طُورْشِي صُويْدُرْ رَاصُولْ
اِغْلَه اِكْنَه هَمْ قُونَاجْ دِيرْ اِبْلُوكَه قَازْ نَاغِشْ اِسْوِيلَا دُرْ اِيپِكَهْ
فَاعَلَاتُن فَاعِلَاتُن فَاعِلَات چَاكِرِي بُوزْ سَهْ مُرْدَادِي عَادِلُك
شُويْلَهْ بِلْسُون نُكْتَهْ سُبْحَانْ كَلَامْ اُولْدِي بِيكْ قِرْق بِرْدَه بُو نُسْخَهْ تَمَام

Prepisao Ṣāliḥ b. Ša'bān Nikšiklī (Nikšićanin) u Sarajevu 1212/1797-98. godine (bilješka na kraju djela, str. 27).

كتبه أضعف العباد وأذنبهم صالح بن شعبان نكشكلي التّمكن بمدينة سراي بوسنه سنة ١٢١٢ سيبقى له الخط زمانا في الكتاب وصاحب الخط رميم في التراب.

Str. 27 (naknadno izvršena paginacija); 170 x 105; tekst 145 x 70; 11-14 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Nedostaju korice. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Ispisani naslovi poglavlja. Kustode.

Rukopis je otkupljen od Alije Nametka.

207. R 150

مقبول عارف
MAQBŪL-I 'ĀRIF

Isto kao br. 205.

Rječnik je prepisan od drugoga poglavlja (*al-qiṭ'a aṭ-ṭāniya*) do početka šestog poglavlja (*al-qiṭ'a as-sādisa*).

Početak ovdje (fol. 1b):

بوغ تكري يدنو بردر هم يدني وحدتي
دوشه جاندر جوق آدم درلغي در ژيوتي
هم فرشته انكل اولدى كوكلره دى نبه سا
راي جنّت راينيق اولدى دهكدر جنّتي

Završetak ovdje (fol. 4b).

القطعة السادسة

دي مومچه اوغلان هم روبچه قولدر
بلبل سلاويك در روژيچه كلدر

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4; 158 x 100; tekst 115 x 65; 16 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi slobodni, bez poveza. Pismo *riq'a*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

208. R 602

خرواتچه - تركچه لغاتى
HIRVATÇA - TÜRKÇE LUĠĀTI

Hrvatsko - turski rječnik. Pored hrvatskih riječi, u rječniku se često navode i francuske riječi. Kao praktični primjeri upotrebe riječi, kako u hrvatskom tako i u turskom jeziku, navode se rečenice sa određenim riječima. Navedeni naslov dat je prema sadržaju.

Početak (str. 1):

U popdnevnoj sjednici pretresana su načela gospodarskih utanačenja.
utanačiti - conclure - قرار ويرمك

Završetak (str. 195):

uzašašće - قعود، جلوس
iscrpivo bacane su bombe - جوق مقداردە
Ja imam neuzdrmano pouzdanje u našu pobjedu.
Juče je po podne bilo običajno ministarsko vijeće a danas izvanredno.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 195. Neke stranice u sredini imaju orginalnu paginaciju. 343 x 210; tekst 305 x 200; različit broj redaka. Papir industrijski, tamnobijel, srednje debljine, glat. Nedostaje povez. Dvolisnice su neuvezane. Turske riječi pisane su arapskim slovima (*nasta'līq*) a hrvatske latinicom.

RJEČNICI
DICTIONARIES
perzijsko - turski

209. R 731

وسيلة المقاصد إلى أحسن المراصد
WASĪLA AL-MAQĀṢID ILĀ AḤSAN AL-MARĀṢID

Perzijsko-turski rječnik koji je napisao Rustam b. 'Abdullāh al-Ḫaṭīb al-Mawlawī (um.?). Prema posljednjem stihu, autor je rječnik dovršio polovinom ša'bāna 903/1498. godine. Rječnik sadrži oko 10 000 pojmova. Pored rječnika data je i kratka gramatika perzijskog jezika. Rječnik je podijeljen na tri poglavlja (باب) i zaključak (خاتمة). Djelo je na kraju nepotpuno.

Izvori: ḤḤ II, 2010; Flügel I, 216/2; Pertsch VPH, 102/1; Karatay T/II, 2086; AM I, 367; Ḫidaywiyya T, str. 103; Kaḥḥāla IV, 156; Trako, 108-109; Popara - Fajić VII, 4626-27.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ الأرباب مُيَسِّرِ المُيَسَّرِ والصِّعاب الّذي خلق آدم من التّراب وعلّمه الأسماء والألقاب... أمّا بعد، چنين ميكويد أضعف عباد الله القويّ خطيب رُسْتَمْ المولويّ چون مولوى زاده كان بعون وعنايت يزدان...

Završetak ovdje (fol. 171b):

سِهْ هَزَارْ . چَارْ هَزَارْ . پَنْجْ هَزَارْ . شَشْهَزَارْ . آه . دَهْ هَزَارْ . آه . بِيسْت هَزَارْ . سِيهَزَارْ

٣٠٠٠ ٤٠٠٠ ٥٠٠٠ ٦٠٠٠ ١٠٠٠٠ ٢٠٠٠٠ ٣٠٠٠٠

اوج بيك دورت بيك بش بيك التى بيك اون بيك يكرمى بيك اوتوز بيك

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 171; 205 x 145; tekst 135 x 95; 14 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Posljednja dva lista odvojena od poveza. Povez

kožni, mekši. Pismo *nasḫī*, lijep. Naslovi poglavlja ispisani krupnim slovima crvenom tintom. Između riječi nalaze se velike crvene tačke. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio je al-Amǧad b. Ḥusayn Muḥammad (1)181/1767-68. godine (bilješka sa pečatom na fol. 1a).

Vlasnik rukopisa bio je i Muḥammad b. Ṣāliḥ 1293/1876. godine (bilješka na fol. 1a i na posljednjem zaštitnom listu).

210. R 169

تحفة شاهدي
TUḤFA-I ŠĀHIDĪ

Poznati rimovani perzijsko-turski rječnik napisan u mesnevi rimi. Napisao ga je mevlevijski derviš i pjesnik Ibrāhīm Šāhidī b. Hudā'ī dede Muġlāwī, poznata kao Šāhidī (živio 885/1480 - 957/1550). Šāhidī je rječnik napisao 921/1515. godine. U rukopisu prije početka djela napisano je: هذا كتاب شاهدي. Na kraju djela nalazi se tabela brojčane vrijednosti slova arapskog alfabeta.

Izv.: Pertsch VPH, 144; Rieu 139, Harl. 5494; Flügel I, 131; Gölpınarlı III 3145, str. 116; Karatay T/II, 2047-56; Trako, 110-178; Nametak IV, 2652/2, 2846 i 3190; Popara - Fajić VII, 3693; Nametak - Trako I, 413 i II, 960; Popara XIII, 7791/2 i XVI, 9065; Schmidt, str. 294 i 733.

Početak (fol. 1b):

بَنَام خَالِقْ وَحَىُّ وتُوَانَا قَدِيمْ وقَادِرْ وبِينَا وُدَانَا
ثَنَا وَحَمْدْ وشُكْرْ بِي نِهَايَه سِپَاسْ ومَنِتْ وبِيحَدْ وغَايَه

Završetak (fol. 20b):

شَاهِدِي يَه هَرْ كِيمْ اَيْلَرْسَه دُعَا
اِيدَه مَحْشَرْدَه شَفَاعَتْ مُصْطَفَا

حَبَرْه يَازْسُونْ شَرْنِي آنك كَرَامًا كَاتِبِينْ
كِيم دُعَادَنْ يَادْ اَيْدَرْسَه اشْبُو خَطاط كَاتِبِينْ

الحمد لله على التمام وعلى رسوله أفضل السلام.

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	ي
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠
ك	ل	م	ن	س	ع	ف	ص	ق	ر

٢٠٠ ١٠٠ ٩٠ ٨٠ ٧٠ ٦٠ ٥٠ ٤٠ ٣٠ ٢٠
ش ت خ ذ ض ظ غ
١٠٠٠ ٩٠٠ ٨٠٠ ٧٠٠ ٦٠٠ ٥٠٠ ٤٠٠ ٣٠٠

Prepisao Muṣṭafā b. Yūsuf 2. ša'bāna 1062/8. jula 1652. godine (bilješka na kraju djela, fol. 20b). Tabela brojčanih vrijednosti arapskog alfabeta dopisana 1218/1803. godine.

حرّره الفقير مصطفى بن يوسف، غفر الله لنا ولوالديّ ولجميع المؤمنين برحمتك يا أرحم الراحمين، تحريرًا في شهر ٢ شعبان سنة ١٠٦٢.

Fol. 1b - 20b; 200 x 135; tekst 160 x 85; 17 redaka. Papir svjetlosmeđi, srednje debljine, glat, oštećen. Nedostaju dijelovi nekih listova. Povez tvrd, kožni, oštećen i popravljan. Pismo *nashī*, vokaliziran. Brojevi poglavlja i paradigmatski oblici metrova ispisani debljim zlatnim slovima. Tekst djela uokviren debljom zlatnom linijom, obrubljenom sa unutarnje strane jednom, a sa vanjske strane dvjema tanjim crnim linijama. Kustode, većinom odsječene. Na marginama stihovi u vezi sa djelom ispisani crvenom tintom.

Vlasnik rukopisa bio Muṣṭafā Beg-zāde (bilješka na prvom zaštitnom listu).

Na istoj stranici nalazi se bilješka u kojoj se navodi da je Aḥmad b. Ḥabīb početkom mjeseca ša'bāna 1141/1728-29. godine počeo slušati predavanja iz ovoga primjerka rukopisa pred nekim vaiz efendijom.

211. R 629/1

تحفة شاهدي
TUḤFA-I ŠĀHIDĪ

Isto kao br. 210.

Nedostaje prva stranica teksta.

Početak ovdje (fol. 1a):

كَدَادَه سَالَه اُولدُقدَه هُدَائي ايدُوبْ رِحلَتْ قُودي دارفَنَائي

Završetak (fol. 26b):

فَاعلَاتُنْ فَاعِلَاتُنْ فَاعِلَاتُنْ بُو كِتَابِي اُوكُرَنْ ايچ آب حَيَاتْ
شَاهِدِي يَه هَرْ كِيمْ اَيلَرْسَه دُعَا ايدَه مَحْشَرْدَه شَفَاعَتْ مُصْطَفَا

Prepisao nepoznati prepisivač 1193/1779. godine (bilješka na kraju djela, fol. 26b).

Fol. 1a - 26b; 210 x 145; tekst 140 x 85; 13 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat, odvojen od korica. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'līq*, vokaliziran. Paradigmatski oblici metrova ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

212. R 629/2

تحفة الهادية
TUḤFA AL-HĀDIYA

Drugi dio perzijsko-turskog rječnika za početnike تحفة الهادية (*Tuḥfa al-hādiya*) koji je napisao Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Ilyās, um.? Rječnik je poznat i pod nazivom لغت دانستن (*Luġat-i Dānistan*). Ovaj dio rječnika sadrži imenice podijeljene tematski prema određenim oblastima na četiri poglavlja (*faṣl*) i posebno poglavlje o brojevima. U prvome poglavlju date su riječi imenica koje se odnose na nebeska tijela i Zemlju, u drugome imenice koje se odnose na dijelove ljudskog tijela, trećemu na zanimanja i alate, u četvrtome na imena životinja i u posljednjem na brojeve.

Izv.: Rieu, 141, Harl. 500; Flügel I, 142; Pertsh VPH, 121; Blochet I, S, 254; Dobrača I, S94/4 i 722/3; Trako, 220; Bošković I, 101, str. 73; Popara - Fajić VII, 4486/2; Popara IX, 5646//3 i XVI, 9078/1; Lavić XIV, 7856/2; Schmidt, str. 609-10.

Početak (fol. 27a):

الفصل الأول في أسماء السماويّ والأرضيّ

نَامْ نَامَهَا خُدَا سُرُوشْ آسْمَانْ زَمِينْ جَرْخ كِرَانْ سِتَارَه سِتَارَه كَانْ
آد آدلر تكْري فرشته كوك يِر فلك كوك كناری يلدوز يلدوزلر

Završetak (fol. 35b):

شش صد هزار هفت صد هزار هشت صد هزار نه صد هزار هزار هزار.
٦٠٠٠٠٠ ٧٠٠٠٠ ٨٠٠٠٠ ٩٠٠٠٠ ١٠٠٠٠٠

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 27a - 35b; 210 x 145; tekst 140 x 85; 14 redaka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Između riječi nalaze se krupne crvene tačke. Kustode.

Na fol. 36a nalaze se savjeti موعظة أبو السعود أفندي (*Maw'iẓa-i Abū as-Su'ūd-efendī*), kao mudre izreke Abū as-Su'ūda, na turskom jeziku.

Početak:

رَاحَتِ رُوحُمْ دِلْدَه فُتُوحُم اُوغْلِم نُوحُمْ بَعَدَ سَلَامِي
قُرَّةُ عَيْنِي قِدْوَةُ بَيْنِي عِزَّةُ زَيْنِي دِكْلَه كَلَامِي

Završetak:

عِلْمِ مُكَرَّرْ اَيْلَه مُقَرَّرْ صُكْرَه مُحَرَّرْ. تَمَّ كَلَامِي

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 27a - 35b; 210 x 145; tekst 120 x 90; 11 redaka. Pismo *ta'līq*, vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

213. R 629/3

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Pjesničko djelo na perzijskom jeziku moralno-didaktičkog karaktera. Spjevao ga je Farīduddīn 'Aṭṭār Muḥammad b. Ibrāhīm an-Nīsābūrī (živio 513/1119 - 627/1230 ili 629/1232). Prije početka djela napisano je: نصيحت عطّاري اين

Izv.: Pertsch VPH, 749-52; Flügel I, 516/1 i 517/2; Spaho, 125/3; Divshali XIV/2, 58-60; Kairo F I, 200; Gölpınarlı III, 4920, str. 253; Dobrača I, 438,5; Trako, 264-307; Nametak IV, 3199/2; Bratislava, 414-15; Fajić III, 2595/1; Tirana, str. 300-01; Popara - Fajić VII, 4658; Nametak - Trako I, 402; Popara XIII, 7784 i XVI, 9324; LHAS, 354, str. 284.

Početak (fol. 36b):

حمد بی حد آن خدای پاك را آنكه ایمان داد مشتی خاك را
آنكه در آدم دمید او روح را داد از طوفان نجات او نوح را

Završetak (fol. 62a):

رحمت حق باد بر روح كسی كین نصایح را بخواند او بسی

Prepisao terzija (krojač) boraveći u Atmejdan medresi (u Sarajevu) 1226/1811. godine (bilješka na kraju djela, fol. 62a).

كتبه الحقير الخياط قاعدًا در مدرسة ميدانه آت ١٢٢٦.

Fol. 36b - 62a; 210 x 145; tekst 140 x 95; 13 redaka. Pismo *ta'līq*. Papir tamnobijel, tanji, hrapav i neuvezan. Kustode.

214. R 290

تحفهٔ شاهدي
TUḤFA-I ŠĀHIDĪ

Isto kao br. 210.

Početak (fol. 1b):

صَچِك وَاللَّيْلِ يُوزُك آيَتِ نُورْ رُخُكْ اَلْنِكْ نَدِرْ نُورْ عَلَى نُورْ
مفاعيلن مفاعيلن فعول هزج محذوف بودر كلدي حور
المقطعة في بحر الهزج المسدّس الحذوف
بَنَامُ خَالِقُ وَحَىُّ وتُوَانَا قَدِيمُ وقَادِرُ وبِينَا وُدَانَا

Završetak (fol. 69a):

بو حساب اوزره ايت بو مصرعدن شمار
قلدی سندن شاهدي نويادكار

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
بو كتاب اوكرن ايچ آب حيات. تمّت

الهي ديلرم سندن تبارك
كتاب صاحبنه اولسون مبارك

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Tabelu brojčane vrijednosti arapskog alfabeta na margini fol. 69a dopisao izvjesni Ibrāhīm, vlasnik rukopisa (pečat na fol. 68b).

Fol. 69; 205 x 155; tekst 150 x 70; 6 redaka. Papir svjetlosmeđ i tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni. Pismo *ta'līq*, mjestimično vokaliziran. Brojevi poglavlja, paradigmatski oblici metrova i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Vlasnik rukopisa bio Ğa'far (pečat na više mjesta u rukopisu).

Vlasnik rukopisa bio Takidawī as-Sayyid Muḥammad (Meḥmed) Ğamālī b. Muṣṭafā Ḏātī u Sulejmaniji medresi, Dār al-ḥadīṯ u Istanbulu (bilješka na fol. 1a).

215. R 30/1

تحفهٔ شاهدي
TUḤFA-I ŠĀHIDĪ

Isto kao br. 210.

Prije početka djela napisano هذا كتاب شاهدي نام, a na kraju tabela brojčane vrijednosti slova arapskog alfabeta i godina nastanka djela 921/1515.

Početak (fol. 1b):

صَجِك وَاللَّيْلِ يوُزُك آيَتِ نُورْ — رُخُكْ اَلْنِكْ نَدِرْ نُورْ عَلَى نُور

مفاعيلن مفاعيلن فعولن — هزج بحري مسدّس كلدي مقصور

بَنَامْ خَالِقْ وَحَيُّ وتُوَانَا — قَدِيمُ وقَادِرْ وبِينَا وُدَانَا

ثَنَا وحَمْدُ وشُكْرُ بِي نِهَايَه — سِپَاسُ ومنّتُ بِي حَدّ وغَايَه

Završetak (fol. 36b):

قلدى سندن شاهدي نويادكار — بو كتاب اوكرن ايچ آب حيات

شاهدي يه هر كيم ايلرسه دعا — ايده محشرده شفاعت مصطفا

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	ي
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠
ك	ل	م	ن	س	ع	ف	ص	ق	ر
٢٠	٣٠	٤٠	٥٠	٦٠	٧٠	٨٠	٩٠	١٠٠	٢٠٠
ش	ت	ث	خ	ذ	ض	ظ	غ		
٣٠٠	٤٠٠	٥٠٠	٦٠٠	٧٠٠	٨٠٠	٩٠٠	١٠٠٠		

تاريخ تحفه سنه ٩٢١

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 36b; 200 x 150; tekst 150 x 95; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nasḫī*. Paradigmatski oblici metrova i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode, uglavnom odsječene.

Vlasnik rukopisa legalnom kupovinom postao Muḥammad (Meḥmed) b. Muṣṭafā iz Sarajeva 1292/1875/76. godine (bilješka na drugom zaštitnom listu).

Vlasnik rukopisa bio je i Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Ṣāliḥ Islīno-zāde (Slinić) iz Sarajeva (bilješka na drugom zaštitnom listu).

216. R 30/2

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Isto kao br. 213.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 37b - 71a; 200 x 150; tekst 145 x 90; 13 redaka. Pismo *nasḫī*. Naslovi poglavlja u početku ispisani crvenom a kasnije crnom tintom. Kustode.

217. R 512/1

تحفهٔ شاهدي
TUḤFA-I ŠĀHIDĪ

Isto kao br. 210.

Završetak (fol. 27b):

بُو حِسَابْ اُوزَرَه ايتْ بُو مِصْرَعْدَنْ شُمَارْ
قَلْدِى سَنْدَنْ شَاهِدِي نَوْيَادِكَارْ

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
بُو كِتَابِي اُوكُرَنْ اِيچْ آبِ حَيَاتْ

Vjerovatno je prepisivač 'Alī Riḍā-efendī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī koji se navodi kao vlasnik rukopisa. Na kraju rječnika nalazi se tabela brojčane vrijednosti arapskog alfabeta.

Fol. 1b - 27b; 200 x 150; tekst 165 x 110; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav, prilično zahvaćen vlagom. Prva tri lista znatno oštećena ali je na ostalim listovima tekst čitak. Povez tvrd, kožni, odvojen od listova i laga. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Paradigmatski oblici metrova ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 1a nalazi se bilješka u kojoj se navodi da je vlasnik rukopisa Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī poklonio rukopis svome sinu 'Alī-efendīji 11. ḏū al-ḥiǧǧa 1252/18. marta 1837 . godine.

Ispod navedene bilješke nalazi se druga bilješka sačinjena 1254/1838-39. godine u kojoj se sada navodi da je vlasnik rukopisa Hasīb-efendī-zāde 'Alī Riḍā-efendī.

Ispod ove bilješke nalazi se treća bilješka sličnog sadržaja sa pečatom na kojemu piše 'Alī Riḍā. Slična bilješka nalazi se i iznad prve bilješke na istoj stranici.

Na fol. 27b i fol. 62b nalaze se još tri bilješke sa istim pečatom i imenom 'Alī Riḍā-efendī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī i datum 14. ḏū al-ḥiǧǧa 1252/21. mart 1837. godina.

Na fol. 62b nalaze se još dvije bilješke u kojima se navodi da su vlasnici rukopisa bili 'Alī Riḍā-efendī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-

efendī as-Sarāyī 1254/1838-39. godine (prva bilješka) i Muḥammad-efendī (Meḥmed-efendī) b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī as-Sarāyī (Sarajlija) 1254/1838-39. godine.

Jasno je da se iz navedenih bilježaka vidi da se radi o sarajevskom pjesniku Mehmedu Hasibu Čoki i njegovom sinu 'Alī Riḍā-efendī (Ali Riza-efendiji).*

*Vidi: Šabanović, str. 564.

Da li je navedeni Mehmed Hasib Čoko imao sina Mehmeda ili je njegov otac bio Mehmed, iz posljednje bilješke teško se može zaključiti. Međutim, iz Šabanovićevog teksta ne može se zaključiti da je Mehmed Hasib Čoko imao sina Mehmeda.**

**Vidi: Šabanović, str. 564.

218. R 512/2

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Isto kao br. 213.

Vjerovatno je prepisivač 'Alī Riḍā-efendī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī koji se navodi kao vlasnik rukopisa.

Fol. 29b - 62a; 200 x 150; tekst 165 x 110; 13 redaka. Znatan broj listova oštećen usljed dejstva vlage i na takvim mjestima nečitak. Pismo *nasḫī*. Kustode.

219. R 109/1

تحفهٔ شاهدي
TUḤFA-I ŠĀHIDĪ

Isto kao br. 210.

Nedostaje prvih petnaest distiha.

Početak ovdje (fol. 1a):

كَدادَهْ سَالَهْ اُولْدُقْدَهْ خُدائِى ايدُوبْ رِحْلَتْ قُودِى دَارِى فَنَائِى

Završetak (fol. 24a):

فَاعِلَاتُنْ فَاعِلَاتُنْ فَاعِلَاتْ بُو كِتَابِى اُوكُرَنْ ايچْ آبِ حَيَاتْ

شَاهِدِي يَه هَرْ كِيمْ اَيْلَرْسَه دُعَا ايدَه مَحْشَرْدَه شَفَاعَتْ مُصْطَفَا

Prepisao Muḥammad b. munlā Aḥmad (bilješka namjerno zamrljana, na kraju drugog djela, fol. 59a) 1213/1798-99. godine (bilješka poslije tabele brojčane vrijednosti arapskog alfabeta, na kraju drugog djela, fol. 60a).

Fol. 1b - 24a; 195 x 140; tekst 155 x 95; 13 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat u dosta lošem stanju, posebno prvi listovi na kojima se tekst ne može u cjelosti čitati. Povez kartonski sa platnenim hrbatom, oštećen. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Naslovi poglavlja i paradigmatski oblici metrova ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

220. R 109/2

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Isto kao br. 213, osim što se u ovome rukpisu na kraju nalaze još dva stiha nakon tabele brojčane vrijednosti arapskih slova (fol. 62a):

قاريا يا من مكن ناز وعتاب از خطايي رفته باشد در كتاب

ان خطائي رفته را تصحيح كن از كرم والله اعلم بالصّواب

Prepisao učenik Muḥammad b. munlā Aḥmad (bilješka namjerno zamrljana, na kraju djela, fol. 59a) 1213/1798-99. godine (bilješka poslije tabele brojčane vrijednosti arapskog alfabeta, fol. 60a).

Fol. 25b - 60b; 195 x 140; tekst 150 x 75; 13 redaka. Pismo *nasḫī*. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela a interlinearno uglavnom prijevod djela na turski jezik.

221. R 109/3

لغت فارسي - تركي - عربي
LUĠAT FĀRSĪ - TURKĪ - ARABĪ

Perzijsko-tursko-arapski rječnik nepoznatog autora. Prije početka rječnika napisano je:

هذا لغات فارسي وتركي وعربي

Početak (fol. 62b):

اِيزِدْ	يَزْدَانْ	حُدَايْ	بُوزُرْك	رَهْنُمَايْ	پَيْغَمْبَرْ
تكْرى	تكْرى	تكْرى	اُولُويُولْ	يول كوسترجى	حقدن خبر ويرجى
			وهو الكبير	وهو الدّليل	وهو الرّسول
			والعظيم دينور		

Završetak (fol. 123b):

كَنْدُورِي - كَنْدر كله - وهو البشكير الذي يوُضع على رُكْبَة الآكلين بالطعام

دَسْتِنَبُورِي - دِيُو شما ديرلر - وهو الشمامة يعني قوقولامق بوسنجه ميروشت.

تمّت هذه اللغات بعون الله تعالى وبحرمة محمّد، عليه السلام.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 62b - 123b; 195 x 140; tekst 160 x 115; različit broj redaka. Pismo *nasḫī*, djelimično vokaliziran.

222. R 96/1

حلهٔ منظومه
ḤULLA-I MANẒŪMA

Komentar perzijsko-turskog rječnika تحفهٔ شاهدي (*Tuḥfa-i šāhidī*) na turskom jeziku. Tako se ovaj komentar navodi i pod naslovom شرح تحفهٔ شاهدي (*Šarḥ-i Tuḥfa-i šāhidī*). Autor osnovnog djela je Ibrāhīm Šāhidī b. Hudā'ī dede Muġlāwī (živio 885/1480 - 957/1550) a ovoga komentara Muṣṭafā b. Yūsuf b. Murād al-Mostārī Šayḫ Yūyo (živio 1061/1651 - 1119/1707). Autor je završio komentar 1110/1698. godine. U našemu rukopisu nedostaje posljednji list komentara ili djelo nije do kraja prepisano.

Izv.: AM II, 443; OM II, 30; Trako, 179; H. Šabanović, str. 409; Popara - Fajić VII, 4702; Popara XVI, 9070.

Početak (fol. 1b):

اجناس سپاس خرشيد اقتباس وكردون اساس وانجم قياس كه مقياس عقول وحواسّ جنّ وناس... (وبعد،) چونكه منظومهٔ شاهدي ديارمزده بلكه جميع ديارده غايت اشتهارده اولوپ... (fol. 2a)وبعد الاتمام بورساله يه حلّهٔ منظومه تسميه اولندى...

Završetak ovdje (fol. 74b):

...معلوم اولديكه اصول عدد اوچدر آحاد وعشرات ومآتدر **چون حساب ابجد بيلدك تمام**...

Prepisao Muḥammad, soḥta (bilješka na kraju drugog djela, fol. 82b).

Fol. 1b - 74b; 210 x 140; tekst 160 x 82; 23 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ṭuluṭ*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Tekst djela na prve dvije stranice uokviren dvjema debljim linijama zlatne boje, obrubljene tanjim crnim linijama i jednom crvenom sa unutrašnje strane a ostali dio teksta crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 1a bilješka da je vlasnik rukopisa Muḥammad (druga riječ imena namjerno zamrljana).

Na *b* strani prvog zaštitnog lista duža bilješka o skraćivanju namaza, a na fol. 1a bilješka o tome ko je obavezan obaviti hadž i druga bilješka o vrstama fizičkog kažnjavanja (*t'azīr*).

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

223. R 96/2

شرح أبيات ضوء المصباح
ŠARḤ ABYĀT ḌAW' AL-MIṢBĀḤ

Komentar stihova na arapskom jeziku navedenih kao primjeri u al-Isfaranijevom djelu ضوء المصباح مختصر المفتاح (*Ḍaw' al-Miṣbāḥ Muḫtaṣar al-Miftāḥ*) koje predstavlja komentar al-Muṭarrizījevog djela المصباح (*al-Miṣbāḥ*) iz sintakse arapskog jezika. Autor komentara stihova je nepoznat.

Izv.: ḤḪ II, 1709; Ahlwardt VI, 6534; Karatay A/IV, 7705; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 223; Kıbrıs, 640; Jahić VI, 3895/2.

Početak (fol. 76b):

الحمد لله الّذي شرّف نوع الإنسان باللّسان وخصّصه من الأنواع بالنطق والبيان وجعله عالمًا بأصول الفصاحة... أمّا بعد، فهذه فوائد لأبيات الضوء هي للبيان مصابيح ولأبواب المعاني...

وبعد غد يا لَهْفَ نَفْسِي مِنْ غَدٍ
إذا راح أصحابي ولسْتُ بِرَايِحٍ

أمّا اللغة، فقوله يا لَهْفَ نفسي من التلهف وهو التحسّر والتحزّن ومنه يقال يا لهف فلان...

Završetak (fol. 82b):

...وأما الاستشهاد، فعلى أن كلمة رُبَّ تكون مضمرة بعد بل كما تكون مضمرة بعد الفاء نحو قوله بل بلد ذي صعد أي بل رُبَّ بلدٍ .

Prepis dovršio Muḥammad, soḥta u srijedu u vrijeme ikindije (bilješka na kraju djela, fol. 92b).

Fol. 76b - 82b; 210 x 140; tekst 160 x 78; 23 retka. Pismo *ta'liq*. Brojevi poglavlja, stihovi i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

224. R 185

ترتيب الدقائق وترغيب الحقائق

TARTĪB AD-DAQĀ'IQ WA TARĠĪB AL-ḤAQĀ'IQ

Alfabetska klasifikacija perzijskih riječi u rječniku دقائق الحقائق (*Daqā'iq al-ḥaqā'iq*), koju je sačinio Aḥmad b. Ḥidr al-Uskūbī 'Alawī (um.?). Poznati turski učenjak i pjesnik Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (umro 940/1533) napisao je perzijsko-turski rječnik pod nazivom دقائق الحقائق (*Daqā'iq al-ḥaqā'iq*), u kojemu na turskome jeziku tumači sitne razlike u značenju pojedinih sinonimnih riječi u perzijskoj poeziji. Djelo je posvetio velikom veziru Ibrahim-paši (službovao 929/1522-23 - 942/1535-36) koji je živio u vrijeme sultana Sulejmana Zakonodavca (Veličanstvenog). Potom je pjesnik Aḥmad b. Ḥidr al-Uskūbī 'Alawī ove riječi (proste i složene) alfabetski klasificirao i poredao. Navedeni naslov dat je prema Flügelu (I, 130). Djelo je u našemu rukopisu krnjavo na početku i na kraju. Na početku nedostaje samo prva stranica. Vidi rukopis pod br. 115.

Izv.: ḤḤ I, 758; OM I, 223; Rieu 141-42, Add. 7887; Pertsch VPH, 176; Flügel I, 127/1 i I, 130; Blochet I, AF, 230 i S, 452 i 550; Sohrweide XIII/3, 214; Götz XIII/4, 436; Karatay T/II, 2061; Kairo F I, 580; Ḥidaywiyya T, str. 92; TÜYATOK 34/I, 136; Divshali XIV/2, 94; Popara - Fajić VII, 4628.

Početak ovdje (fol. 1a):

...پاشازاده، نوّر الله مرقده، از تدوينات وتأليفاتش وعبادات وكلماتش كه دقيقتايرا كه متعلقسّت بحقيقت لغتهاي فارسي براي تحقيق ومعاني الفاظيرا كه... لا جرم اين ضعيف... أحمد بن خضر الأسكوبي المعروف بعلوي...

Završetak ovdje (fol. 28b):

...بيت جداكرديس يوسف ژرف باف. زيش زيخابشب جامهٔ خواب. جامه خوابك جامه خوابدر اضافتله علميّته نقل اولندقده علامت اضافت كه آخرندكي...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 28; 200 x 125; tekst 125 x 65; 15 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *ta'liq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Tekst na prvoj stranici uokviren debljom zlatnom linijom obrubljenom tanjom crnom linijom.

225. R 184

تحفة الهادية

TUḤFA AL-HĀDIYA

Perzijsko-turski rječnik za početnike. Rječnik je poznat i pod nazivom لغت دانستن (*Luġat-i Dānistan*). Napisao ga je Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Ilyās, čija je biografija nepoznata. Prvi dio rječnik podijeljen je na deset glava (*qism*) i u njemu su date paradigme gramatičkih jedinica u perzijskom jeziku: infinitivi, glagolska vremena i participi veliklog broja perzijskih glagola. Drugi dio rječnika sadrži imenice podijeljene tematski prema određenim oblastima na četiri poglavlja (*faṣl*) i posebno poglavlje o brojevima. U prvome poglavlju date su riječi imenica koje se odnose na nebeska tijela i Zemlju, u drugome imenice koje se odnose na dijelove ljudskog tijela, trećemu na zanimanja i alate, u četvrtome na imena životinja i u posljednjem na brojeve. Prije početka rječnika napisan naslov هذا كتاب دانستن.

Izv.: Rieu 141, Harl. 500; Flügel I, 142; Pertsh VPH, 139; Blochet I, S, 254; Dobrača I, 594/4 i 722/3; Tvrtko, 220; Bošković I, 101, str. 73; Popara - Fajić VII, 4486/2; Popara IX, 5646/3 i XVI, 9078/1; Lavić XIV, 7856/2; Schmidt, str. 609-10.

Početak (fol. 1b):

القسم الأوّل في المصدر

دانستن	شناختن	آموختن	نويستن	نوشتن	فرمودن...
بلمك	اكلمك	اوكرمك	يازمق	مثله	بيورمق...

Završetak (fol. 60b):

صد هزار	نود هزار	هشتاد هزار	هفتاد هزار	شصت (هزار)...
١٠٠٠٠٠	٩٠٠٠٠	٨٠٠٠٠	٧٠٠٠٠	٦٠٠٠٠

Prepis dovršio 'Abdī Balgrādī (Beograđanin) u Nišu 19. ḍū al-qa'da (1)208/23. novembra 1793. godine (bilješka na kraju djela, fol. 60b).

تمّ الكتاب بعون الله الملك الوهّاب في ١٩ ذا سنه ٢٠٨ بمدينهٔ نيش بخامه عبدي بلغرادي

Fol. 60; 170 x 120; tekst 135 x 95; 12 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem. Nedostaju korice. Pismo *nasta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenim slovima.

226. R 577

تحفة الهادية
TUḤFA AL-HĀDIYA

Isto kao br. 225.

Nedostaje prva stranica teksta.

Početak ovdje (fol. 1b):

...آوَرْدَنْ	خُورْدَنْ	آشَامِيدَنْ	لَيْسِيدَنْ	خَابِيدَنْ...
...كتودمك	يمك	ايچمك	يامق	چينمك...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 54; 145 x 100; tekst 105 x 70; 10 redaka. Papir svjetlosmeđe boje, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫī*. Naslovi poglavlja ispisani crvenim slovima. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio Muṣṭafā Spāhī iz Užica 1150/1737. godine (bilješka na kraju rukopisa, na prvome zaštitnom listu).

صاحب ومالك مصطفى سپاهي ساكن اوژتجه ده سنه ١١٥٠.

KNJIŽEVNOST
BELLES-LETTRES
Arapski jezik

227. R 739/1

القصيدة التائية الكبرى
AL-QAṢĪDA AT-TĀ'IYYA AL-KUBRĀ

Kasida na arapskom jeziku, koju je spjevao Šarafuddīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. 'Alī b. al-Muršid b. 'Alī al-Ḥamawī Ibn al-Fāriḍ (živio 576/1181 - 632/1235). Kasida je poznata i pod naslovom نظم السلوك (*Naẓm as-sulūk*).

Izv.: ḤḪ I, 265; Flügel I, 472; Ahlwardt VII, 7727; GAL GI, 263; Kaḥḥāla VII, 301; Popara XVI, 9099.

Početak (str. 2):

سَقَتْنِي حَمَيَّا الْحُبِّ رَاحَةُ مُقْلَتِي	وَكَأْسِي مَحَيَّا مَنْ عَنِ الْحُسْنِ جَلَّتِ
فَأَوْهَمْتُ صَحْبِي أَنَّ شُرْبَ شَرَابِهِمْ	بِهِ سُرَّ سِرِّي فِي انْتِشَائِي بِنَظْرَتِي

Završetak (str. 71):

فحي على جمعي القديم الذي به	وجدت كهول الحي أطفال صبيتي
ومن فضل ما أسأرت شرب معاصري	ومن كان قبلي فالفضائل فضلتي

Prepis završio 'Abdul'azīz 10. muḥarrama 1326/12. decembar 1908. godine (bilješka na kraju djela, str. 71).

Str. 2 - 71 sa orginalnom paginacijom; 213 x 170; tekst 165 x 115; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, platneni sa kožnim hrbatom. Pismo *ṯuluṯ*, do osme stranice vokaliziran. Kustode. Tekst djela uokviren jednom debljom i jednom tanjom linijom crvene boje sa unutrašnje strane. Polustihovi razdvojeni sa dvije tanje linije crvene boje i između njih upisanim rednim brojem stiha.

Na str. 80 nalazi se duža bilješka na arapskom jeziku u kojoj se navodi i objašnjava deset svojstava koja bi trebalo posjedovati imajući u vidu smrt koja nas očekuje.

228. R 739/2

القصيدة اليائية
AL-QAṢĪDA AL-YĀ'IYYA

Kasida na arapskom jeziku, koju je u *remel* metru spjevao Šarafuddīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. 'Alī b. al-Muršid b. 'Alī al-Ḥamawī Ibn al-Fāriḍ (živio 576/1181 - 632/1235).

Izv.: ḤḪ II, 1349; Ahlwardt VII, 7713; GAL GI, 262-63 i SI, 462-65; Kaḥḥāla VII, 301-02; Ẓāhiriyya, Ši'r, str. 194-203; Naqšibandī 386, str. 177; Popara XVI, 9098/1.

Početak (str. 82):

سَائِقَ الْأَظْعَانِ يَطْوِي البِيدَ طَيْ مُنْعِمًا عَـرِّجْ عَلَى كُثْبَانِ طَيْ
وَبِـذَاتِ الشِّيحِ عَنِّي إِنْ مَرَرْ تَ بِحَيٍّ مِنْ عُرَيْبِ الْجِزْعِ حَيْ

Završetak (str. 95):

ذَهَبَ الْعُمْرُ ضِيَـاعًا وَانْقَضَـى بَاطِلاً إِذْ لَمْ أَفُـزْ مِنْكَ بِشَيْ
غَيْرَ مَا أُولِيتُ مِنْ عِقْـدِي وَلَا عِتْرَةِ الْمَبْعُوثِ حَقًّا مِنْ قَصَيْ

Prepis dovršio 'Abdul'azīz 20. muḥarrama 1326/22. decembar 1908. godine (bilješka na kraju djela, str. 95).

Str. 82 - 95 (orginalna paginacija); 213 x 170; tekst 165 x 115; 11 redaka. Pismo *ṯuluṯ*, vokaliziran. Kustode. Tekst djela uokviren jednom tanjom linijom crvene boje. Polustihovi razdvojeni sa dvije tanje linije crvene boje i između njih upisanim rednim brojem stiha.

229. R 21/1

الكواكب الدرية في مدح خير البرية
AL-KAWĀKIB AD-DURRIYYA FĪ MADḤ ḪAYR AL-BARIYYA

Jedna od najljepših kasida spjevanih u slavu poslanika Muhammeda. Pjesmu je na arapskom jeziku napisao Abū 'Abdullāh Šarafuddīn Muḥammad b. Sa'īd b. Ḥammād b. Muḥsin b. 'Abdullāh al-Būṣīrī, (živio 608/1211 - 694/1294). Nakon što je autor pjesme sanjao da ga je Poslanik ogrnuo ogrtačem (burda), pjesma je dobila i naziv قصيدة البردة (*Qaṣīda al-burda*).

Izv.: ḤḪ II, 1331; Ahlwardt VII, 7786; Flügel I, 476; GAL SI, 467; Karatay A/IV, 8517; Ẓāhiriyya, Ši'r, str. 362-64; Gölpınarlı I, 1188, str. 123-24; Kaḥḥāla IX, 28-29; Bratislava, 381; Dobrača I, 435/2; Hasandedić, 51/1; Nametak IV, 2635; Trako - Gazić, 9-21; Popara IX, 5751/4 i XIII, 7638/2; Nametak - Trako I, 390-391; Fajić XI, 6799/3; Popara XVI, 8889/10.

Početak (fol. 1b):

اَمِـنْ تَـذَكُّـرِ جِـيرَانٍ بِـذِي سَلَمِ مَزَجْتَ دَمْعًا جَرَى مِنْ مُقْلَةٍ بِدَمِ

Završetak (fol. 8a):

مَا رَنَّحَتْ عَذَبَاتِ الْبَانِ رِيحَ صَبَا وَاَطْرَبَ الْعِيسَ حَادِى الْعِيسَ بِالنَّغَمِ
وَالْآلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِينَ لَهُمْ أَهْلِ التُّقَى وَالنُّقَى وَالْحِلْمِ وَالْكَرَمِ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 8a; 180 x 120; tekst 125 x 82; 13 redaka. Papir svjetlosmeđi, tanji, glat. Povez mekši, kartonski. Prvi i posljednji list rukopisa zalijepljeni za korice. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Brojevi i naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst djela i naslovi poglavlja uokvireni debljom zelenom linijom, obrubljenom tanjom linijom crne boje. Kustode.

Na vanjskoj strani prve korice rukopisa, poslije naslova spjeva, bilješka da je vlasnik rukopisa 1235/1819-20. godine bio Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Aḥmad Sunbul, javni pisar u Sarajevu.

Na istome mjestu nalazi se i bilješka-molba u kojoj Muḥammad (Meḥmed) Naẓīf Raǧānī moli da se uči dova pred dušu njegovog duhovnog učitelja (muršida) al-ḥāǧǧ Yūsuf ḥāfiẓ-efendīje koji je umro 1252/1836-37. godine.

230. R 21/2

المقدمة الجزرية في التجويد
AL-MUQADDIMA AL-ĠAZARIYYA FĪ AT-TAĠWĪD

Kasida o pravilnom čitanju (učenju) Kur'ana (tedžvidu) na arapskom jeziku. Napisao Šamsuddīn Muḥammad b. Muḥammad Ibn al-Ǧazarī (um. 833/1429).

Izv.: ḤḤ II, 1799; Flügel III, 1630; GAL SII, 275/8; Spaho, 20/4; Dobrača I, 113/1; Loebenstein, 2032; Köprülü II, 3/1; Fajić XI, 6524/4; Jahić VI, 4816/2; Kıbrıs, 18.

Početak (fol. 8b):

يَقُولُ رَاجِي عَفْوَ رَبٍّ سَامِعِ مُحَمَّدُ بْنُ الْجَزَرِيْ الشَّفِعِ

Završetak (fol. 14a):

وَقَدْ تَقَضَّى(!) نَظْمِيَ الْمُقَدَّمَه مِنِّي لِقَارِي الْقُرْآنِ تَقْدِمَه
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ لَهَا خِتَامْ ثُمَّ الصَّلٰوةُ بَعْدُ وَالسَّلَامْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8b - 14a; 180 x 120; tekst 125 x 70; 11 redaka. Pismo *nasḫī*, vokaliziran, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi i naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst djela i naslovi poglavlja uokvireni debljom zelenom linijom, obrubljenom tanjom linijom crne boje. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

231. R 665/1

الكواكب الدرية في مدح خير البرية
AL-KAWĀKIB AD-DURRIYYA FĪ MADḤ ḪAYR AL-BARIYYA

Isto kao br. 229, osim što je dopisano još osam distiha na kraju spjeva.

Završetak ovdje (str. 35-36):

يا معشرَ العُشّاقِ صلّوا محمّدًا ما دامتِ النّهارُ الليالي الظلمِ
يكون مغفورًا لمن صلّى محمّدًا يرحمه الرّحمنُ ربُّ البيتِ والحرمِ

Prepisao Yenipazarlı Ḫayruddīn ibn 'Alī ibn Ḥusayn ibn Muṣṭafā (Novopazarac Hajrudin sin Alije, unuk Husejnov, a praunuk Mustafin) 1258/1842-43. godine (bilješka na kraju djela, str. 36, i na kraju četvrtog djela, str. 377). Ispod ove bilješke nalazi se godina rođenja prepisivača (1)233/1817-18.

كاتب الحروف خير الدين ابن علي، أحسنهما الله تعالى جنّة المأوى، تاريخ سنة ثمان وخمسين ومائتين وألف من هجرة النبيّ ﷺ، ولادة الفقير في سنة ٢٣٣

Str. 1 - 36 (naknadno izvršena paginacija); 200 x 145; tekst 140 x 65; 10 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫī*, mjestimično vokaliziran. Ostale bjeline za naslove poglavlja. Kustode. Tekst djela na prvih četrnaest i dvije posljednje stranice uokviren debljom linijom smeđe boje, a na ostalim stranicama dvjema tanjim smeđim linijama.

232. R 665/2

معدل الصلوة
MU'ADDIL AṢ-ṢALĀ

Kraće djelo o islamskim obavezujućim molitvama (namazu) na arapskom jeziku. Napisao Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birġiwī (živio 929/1523 - 981/1573).

Izv.: Ahlwardt III, 3529; AM II, 252; Ẓāhiriyya, Fiqh Ḥan., II, str. 181-83; Kaḫḫāla IX, 123-24; Dobrača I, 448/3; Köprülü II, 1595/5; Sarkis I, str. 611; Fajić III, 2065/2; Jahić VI, 3966/2; Lavić X, 5887/1; Popara XIII, 7615/2.

Početak (str. 38):

الحمد لله الّذي أمر عباده بإقامة الصّلوة وتعديلها، وجعلها رأس الدّين وعروة الإسلام وأفضل أعمالها ونورًا ونجاةً ومفتاحًا... والصّلوة والسّلام على أفضل رسله محمّد خير من عدّلها وسوّاها بلا منكر وعلى آله وصحبه الّذين مكّنوا في الأرض فأقاموا الصّلوة وآتوا الزكوة...

Završetak (str. 78):

...والجمهور على كراهتها، هذا إذا وجد فرجة قبله، وإذا لم يوجد لا يكره ولا يلزم الإعادة في المختار جذب رجل إلى جنبه من الصّفّ المقدّم.

Prepis dovršio Yenipazarlı (Novopazarac) Ḫayruddīn ibn 'Alī u vrijeme ezana za podne namaz u nedjelju 9. rabī' al-āḫira (prema bilješci u rukopisu 25. marta*) 1262/6. marta 1846. godine (bilješka o autoru na kraju prehodnog djela (str. 36), četvrtog djela (str. 377) i narednog djela (str. 206), a o datumu prepisa na kraju ovoga djela, str. 77).

تمام اولدي كتابم الحمد لله كمال بولدي كتابم الشّكر لله اوبله نمازيچون اذان اوقنورکن بو كتاب تكميل اولدي يوم احد كوندە ربيع الآخرك طقوزينجي كونندە ماه مارتك ايكيرمي بشنجي كونده تحريردن فارغ اولدم سنين قمريّه وسنين شمسيه اعتباريله سنـه ١٢٦٢.

Prema bilješci prije početka djela, prepisivač je počeo sa prepisivanjem ovoga djela u četvrtak, dva sata po izlasku Sunca, 28. rabī' al-awwala (odnosno 15. marta, prema bilješci u rukopisu*)1262/25. marta 1846. godine.

بدأ بكتابة هذا الكتاب في اليوم الثامن والعشرين من شهر ربيع الأول يوم الخميس بساعتين بعد طلوع الشمس ١٢٦٢ في يوم الخامس عشر من المارت في سنة ١٢٦٢.

Str. 38 - 78; 200 x 145; tekst 130 x 70; 17 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo i ispisan tintom smeđe boje. Kustode. Tekst djela na prvoj stranici uokviren debljom linijom smeđe boje i jednostavnim unvanom u smeđoj boji i upisanim naslovom djela i *basmalom*. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na str. 77-78 nalazi se duža bilješka napisana rukom prepisivača u kojoj se bilježi smrt Hâmče (Hamide), kćerke Mulla Hasana Pazarca i njen ukop u haremu Mahmud-efendijine džamije. U bilješci se spominju još neke osobe koje su u srodstvu sa prepisivačem i umrlom Hamidom.

*Ovaj se datum, vjerovatno, odnosi na stari, julijanski kalendar.

233. R 665/3

شرح فقه الكيداني
ŠARḤ FIQH AL-KAYDĀNĪ

Komentar na djelo فقه الكيداني (*Fiqh al-Kaydānī*), koji je na arapskom jeziku napisao Šamsuddīn Muḥammad b. Ḥusāmuddīn al-Ḥorāsānī al-Quhistānī al-Ḥanafī (um. 962/1540). Autor osnovnog djela je Luṭfullāh an-Nasafī al-Fāḍil al-Kaydānī (um. oko 900/1494). Komentar je poznat i pod nazivima جامع المباني في شرح فقه الكيداني (*Ǧāmi' al-mabānī fī šarḥ Fiqh al-Kaydānī*) i شرح مطالب المصلي (*Šarḥ Maṭālib al-muṣallī*). Autor je komentar završio, kako sam na kraju djela ističe, na bajram 947/1541. godine. Prije početka komentara napisano je:

هذا شرح مقدمة الصلاة المشهور بشرح القهستاني على الفقه الكيداني.

Izv.: HH II, 1802; Ahlwardt III, 3525; GAL GII, 198; Köprülü III, 101; Dobrača II, 1326/1; Kaḫḫāla IX, 179; Popara IX, 5556.

Početak (str. 81):

الحمد لله الّذي رفع قاعدة الفقه حتّى وفّقنا على مراد خير التّابعين أبي حنيفة وأصحابه، رضى اللّه عنهم وعن سائر أسلافنا أجمعين، والصّلوة والسّلام على أفضل الأفضلين من الرسل والملائكة المقربين... **أمّا بعد**، فلمّا ارتحل من هذه الدّار خيار هذه الأمّة الأبرار من أصحاب سيّد الأخيار... (str. ٨٢) حتّى وصل النّوبة إلى البارع في هذين العلمين المولى لطف الله النسفي المشهور بين المتأخرين بالفاضل الكيداني...

Završetak (str. 205):

...بلا مثال للمخاطبين الرّاغبين من فحول الرّجال، لعلّه يتولّد منهنّ أولاد من الصالح (صوالح ؟) الأعمال يوم العيد لسنة سبع وأربعين وتسعمائة من الأعوام والسنين، أرجو بهذه التّتمّة حسن العاقبة والخاتمة.

Prepis počeo Yenipazarlı (Novopazarac) Ḫayruddīn ibn 'Alī 22. rabī' al-āḫira 1262/18. aprila 1846. godine, a dovršio u vrijeme ezana za podne namaz u subotu 19. šawwala 1262/9. oktobra (prema bilješci u rukopisu 28. septembra*) 1846. godine (bilješka prije početka djela, str. 81, i na kraju djela, str. 206 i str. 377).

Str. 81 - 205; 200 x 145; tekst 130 x 70; 17 redaka. Pismo *nasta'liq*, ispisan tintom sive boje i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Tekst osnovnog djela citiran sa slovom *m* (mu'allif), a komentara sa slovom *š* (šāriḥ) ispisanim crvenom tintom. Tekst djela na prvih pet stranica uokviren debljom linijom sive boje i jednostavnim unvanom u sivoj boji i upisanim naslovom djela i *basmalom*, prije početka djela.

Na str. 209-210 nalazi se početak djela مشكاة الأنوار في لطائف الأخبار (*Miškāt al-anwār fī laṭā'if al-aḫbār*) koje je napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad aṭ-Ṭūsī al-Ġazālī (živio 450/1058 - 505/1111).

*Ovaj se datum, vjerovatno, odnosi na stari, julijanski kalendar.

234. R 665/4

شرح معدل الصلوة
ŠARḤ MU'ADDIL AṢ-ṢALĀ

Komentar na al-Birġiwījevo djelo معدّل الصلوة (*Mu'addil aṣ-ṣalā*), koji je na arapskom jeziku napisao nama nepoznati autor. Prema bilješci prepisivača prije početka djela, ovaj komentar je napisao Šamsuddīn Muḥammad b. Ḥusāmuddīn al-Ḥorāsānī al-Quhistānī al-Ḥanafī (um. 962/1540), što u nama dostupnim izvorima nismo mogli utvrditi.

قد وقع(!) البداية في كتابة هذا الشرح القهستاني على رسالة المسمّى بمعدل الصلوة لمحمد بركوي في تاريخ إثنا وستين ومائتين وألف في شهر شوال في يوم التاسع عشر...

Vidi: Dobrača II, 1434/2; Popara IX, 5624.

Početak (str. 211):

الحمد لله الّذي جعلنا من جماعة ندبها لطاعته فانتدبه وناداها لعبادته فقامت بين يديه ماثلة فلبّته واستأهلها... **وبعد**، فلمّا رأيت رسالة معدّل الصّلوة للعامّ الرّبّانيّ... محمّد البركوي... فشرعت في شرحه مع قصور الباع مستعينًا بمن يسمع لكلّ داع نصرةً لإحياء السّنّة ونصيحةً لله ولرسوله ولكتابه وللعامّة...

Završetak (str. 376-77):

...وهذا القدر من النّصح يكفي ممن وفق له من الله المستعان ولا يكون جميع المساعي... اللّهمّ إنّي أسئلك بأسمائك الحسنى وبصفاتك العليا البصارة لنا ولهم على عيوبنا وقصورنا والتّوفيق لنا ولهم على طاعتك كما ترضى ثم نعوذ بك من الاطمينان بهذه الدار الغارية وأسئلك الخروج منها بالسلامة والعافية. ربّ أوزعني أن أشكر نعمتك الّتي أنعمت عليّ وعلى والديّ وأن أعمل صالحًا ترضاه وأدخلني برحمتك في عبادك الصالحين.

Prepis dovršio Yenipazarlı (Novopazarac) Ḥayruddīn ibn 'Alī ibn Ḥusayn ibn Muṣṭafā u subotnjoj večeri poslije akšama 8. novembra (tišrīn ṯānī)*, odnosno 1. ḏū al-ḥiǧǧa 1262/19. novembra 1846. godine (bilješka na kraju djela, str. 377).

تمّت الرسالة بعون الله الملك المنّان عن أذنب العباد وأحوجهم إلى رحمة الرّحيم الرّحمن يكّي پازارلي خير الدين ابن علي ابن حسين ابن مصطفى في ليلة السّبت في ساعة بعد الأخشام في (ال) يوم الثامن ماه تشرين ثاني في ذ ١ سنة ١٣٦٢.

Prema bilješci prije početka komentara (str. 211), prepisivač je počeo sa prepisivanjem ovoga komentara 19. šawwāla 1262/9. oktobra 1846. godine, odnosno 28. septembra* u subotu između podne i ikindije.

Str. 211 - 377; 200 x 145; tekst 130 x 70; 17 redaka. Pismo *nasta'līq*, ispisan tintom sive boje i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Tekst osnovnog djela na nekoliko prvih listova ispisan crvenom tintom, a kasnije citiran sa slovom *m* (*mu'allif*) a komentara sa slovom *š* (*šārih*) ispisanim crvenom tintom. Na nekoliko listova u sredini rukopisa tekst djela uokviren sivom linijom.

Na str. 377 u bilješci na kraju djela prepisivač navedenih djela (Novopazarac Hajrudin sin Alije, unuk Husejnov, a praunuk Mustafin) navodi kako je izvjesni Munla Hasan iz sela Pobrđe nakon završene medrse kod umrlog muderisa Crnovršanina Ahmed-efendije, nekoliko godina boravio kod brata Ibrahima u Novom Pazaru a potom u godini kada je umro Ejub-paša (Ferhatagić, novopazarski muselim), 11. ḏū al-ḥiǧǧa 1253/7. marta 1838. godine otišao na studije u Istanbul i tamo

proveo devet godina te se nakon završetka studija vratio u Novi Pazar i 15. ḏū al-qa'da 1262/3. novembra 1846. godine posjetio prepisivača navedenih djela.

Na istoj stranici nalazi se i bilješka u kojoj prepisivač navodi da je iste, 1262/1846. godine dobio jednu njivu u Bajranu(?) koja pripada vakufu Sofi Memi džamije.

*Ovaj se datum, vjerovatno, odnosi na stari, julijanski kalendar.

235. R 665/5

الفرائض السراجية
AL-FARĀ'IḌ AS-SIRĀĞIYYA

Djelo iz oblasti nasljednog prava koje je na arapskom jeziku napisao Sirāǧuddīn Muḥammad b. Muḥammad b. 'Abdurrašīd as-Sağāwandī (um. oko 600/1203 ili 700/1300). Djelo u našemu rukopisu nije do kraja prepisano.

Izv.: ḤḪ II, 1247; Ahlwardt IV, 4701-07; Karatay A/II, 4235; GAL SI, 650/1; Köprülü III, 712; Dobrača II, 1795; Kaḫḫāla XI, 233; Bratislava, 81; Lavić X, 6184.

Početak (str. 378):

الحمد لله حمد الشاكرين والصّلوة والسّلام على خير البريّة محمّد وآله الطيبين الطاهرين. قال رسول الله ﷺ تعلّموا الفرائض وعلموها الناس فإنّها نصف العلم...

Završetak ovdje (str. 404):

...فيعطي للمرأة والأبوين ما كان موقوفًا من نصيبهم فما بقي يقسم بين الأولاد وإن ولدت ولدًا ذكرًا وأنثى وإن ولدت مينًا فيعطى للمرأة والأبوين ما كان موقوفًا...

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela Yenipazarlı (Novopazarac) Ḥayruddīn ibn 'Alī ibn Ḥusayn ibn Muṣṭafā (Vidi bilješke na kraju prethodnih djela).

Str. 378 - 404; 200 x 145; tekst 155 x 85; 17 redaka. Pismo *nasta'līq*, ispisano tintom sive boje i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela ispisane rukom prepisivača.

Prema bilješci na margini str. 402, prepisivač Yenipazarlı (Novopazarac) Ḥayruddīn je 10. ḏū al-qa'da 1262/29. oktobra 1846. godine prepisao ovo djelo iz knjige koju je prepisao Sīrazli Aḥmad-efendī.

236. R 351/1

الكواكب الدرية في مدح خير البرية
AL-KAWĀKIB AD-DURRIYYA FĪ MADḤ ḪAYR AL-BARIYYA

Isto kao br. 229.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 6b; 225 x 163; tekst 160 x 100; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez mekši, kartonski. Pismo *ṯuluṯ*, vokaliziran. Kustode.

237. R 351/2

القصيدة المنفرجة
AL-QAṢĪDA AL-MUNFARIĞA

Spjev na arapskom jeziku o pobožnosti i psihičkom rasterećenju prilikom učenja. Napisao Abū al-Faḍl Yūsuf b. Muḥammad b. Yūsuf at-Tawzarī Ibn an-Naḥwī (živio 433/1041 - 505/1111). Kasida je bila veoma raširena i popularna među narodom. Postoji vjerovanje da sadrži najveće Božije ime (*al-ism al-a'ẓam*) i da, kada se recitira iskrenog nijeta i čistoga srca, uzvišeni Bog uslišava molbu onoga ko je recitira.

Izv.: ḤḪ II, 1346; GAL GI, 268-69 i SI, 473-74; Flügel I, 141/2; Gölpınarlı III, 5036/II, str. 288; Sarkīs I, str. 266-67; Ẓāhiriyya, Ši'r, str. 10-11 i 393; Dobrača II, 899/9 i 10; Köprülü II, 1304/3; Fajić III, 1972/2; Jahić VIII, 5145/2; Lavić XIV, 8099; Popara XVI, 9094/1.

Početak (fol. 7a):

اِشْتَدِّي أَزْمَةُ تَنْفَرِجِ قَدْ آذَنَ لَيْلُكِ بِالْبَلَجِ
وَظَلَامُ اللَّيْلِ لَهُ سُرُجٌ حَتَّى يَغْشَاهُ أَبُو السُّرُجِ

Završetak (fol. 8b):

وَصَحَابَتِهِ وَقَرَابَتِهِ وَقَفَاةُ الْأَثْرِ بِلَا عِوَجِ
يَارَبِّ بِهِمْ وَبِآلِهِمْ عَجِّلْ بِالنَّصْرِ وَبِالْفَرَجِ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 7a - 8b; 225 x 163; tekst 160 x 100; 15 redaka. Pismo *ṯuluṯ*, vokaliziran. Kustode.

238. R 351/3

بدء الأمالي
BAD' AL-AMĀLĪ

Kasida iz islamskog vjerovanja (dogmatike), koju je na arapskom jeziku napisao Sirāğuddīn 'Alī b. 'Uṯmān b. Muḥammad b. Ūšī al-Farġānī (um. 569/1173). Kasida je poznata i pod naslovima القصيدة اللامية في التوحيد (*al-Qaṣīda al-lāmiyya fī at-tawḥīd*) i قصيدة يقول العبد (*Qaṣīda yaqūl al-'abd*).

Izv.: ḤḪ II, 1349; Ahlwardt II, 2407-24; Aumer 260, str. 73; AM I, 700; GAL GI, 429; Spaho, 125/5; Dobrača I, 115/3; Loebenstein, 2091; Kaḥḥāla VII, 148; Bratislava, 115-16; Sarkīs I, str. 499; Nametak IV, 2636/4; Jahić VI, 4132/4; Popara XIII, 7600/3 i XVI, 8889/12; Lavić X, 6014/2 i XIV, 7948/9.

Početak (fol. 8b):

يَقُولُ الْعَبْدُ فِي بَدْءِ الْأَمَالِي لِتَوْحِيدٍ بِنَظْمٍ كَاللَّآلِي
إِلَهُ الْخَلْقِ مَوْلَانَا قَدِيمٌ وَمَوْصُوفٌ بِأَوْصَافِ الْكَمَالِ

Završetak (fol. 10b):

لَعَلَّ اللَّهَ يَعْفُوهُ بِفَضْلٍ وَيُعْطِيهِ السَّعَادَةَ فِي الْمَآلِ
وَإِنِّي الدَّهْرَ (أ)دُعُوا كُنْهُ وُسْعِي لِمَنْ بِالْخَيْرِ يَوْمًا قَدْ دَعَا لِي

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8b - 10b; 225 x 163; tekst 160 x 100; 15 redaka. Pismo *ṯuluṯ*, vokaliziran. Kustode.

239. R 304

الكواكب الدرية في مدح خير البرية
AL-KAWĀKIB AD-DURRIYYA FĪ MADḤ ḪAYR AL-BARIYYA

Isto kao br. 229.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 27; 215 x 155; tekst 180 x 110; 3 retka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez mekši, kožni sa utisnutim rozetama na koricama. Pismo *ṯuluṯ*, vokaliziran i sa velikim proredom u kojemu se nalaze izvodi iz jednog ili više komentara kaside na arapskom jeziku. Brojevi i naslo-

vi poglavlja ispisani crvenom tintom na margini. Tekst djela i naslovi poglavlja uokvirni debljom zelenom linijom, obrubljenom tanjom linijom crne boje. Kustode.

240. R 45/1

الكواكب الدرية في مدح خير البرية
AL-KAWĀKIB AD-DURRIYYA FĪ MADḤ ḤAYR AL-BARIYYA

Isto kao br. 229.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 25a; 205 x 135; tekst 155 x 55; 7 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *ta'liq*. Brojevi i naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom tanjom linijom. Na marginama i interlinearno veliki broj bilježaka u vezi sa tekstom djela.

U posjed rukopisa došao Muḥammad b. Meḥmed al-Pūžagawī (iz Požege) 1077/1666-67. godine (bilješka na fol. 1a).

Na fol. 1a nalaze se stihovi na arapskom jeziku, koje je prepisao al-ḥāǧǧ Muṣṭafā b. Muḥammad al-Mawâbâdī (?):

لقاء الناس ليس يفيد شيئاً سوى الهَذَيَان من قِيل وقال
فلا تصحب مع الانسان إلاّ لأجل العلم وإصلاح حال

Rukopis je otkupljen od Saliha Hasečića.

241. R 45/2

العقائد النسفية
AL-'AQĀ'ID AN-NASAFIYYA

Kraće djelo iz islamskog vjerovanja na arapskom jeziku. Napisao Nağmuddīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ismā'īl b. Muḥammad b. 'Alī b. Luqmān an-Nasafī as-Samarqandī (živio 461/1069 - 537/1146). Djelo je poznato i kao العقيدة النسفية (*al-'Aqida an-Nasafiyya*) i عقائد النسفي (*'Aqā'id an-Nasafī*).

Izv.: ḤḪ II, 1145; Ahlwardt II, 1953; GAL GI, 427; Spaho, 136/1; Kaḥḥāla VII, 305; Köprülü II, 153/1; Dobrača I, 620/1; Sarkis II, str. 1854; Nametak - Trako I, 131; Tirana, str. 59; Popara IX, 5267/2; Lavić X, 5838/6; Fajić XI, 6706/4.

Početak (fol. 27b):

قال أهل الحقّ: حقائق الأشياء ثابتة والعلم بها متحقّق خلافًا للسّوفسطائية، وأسباب العلم للخلق ثلثة: الحواسّ السّليمة والخبر الصّادق والعقل، فالحواسّ خمس: السّمع والبصر والشّمّ والذّوق واللّمس...

Završetak (fol. 33b):

...والمجتهد قد يخطئ ويصيب، ورسل البشر أفضل من رسل الملائكة، ورسل الملائكة أفضل من عامّة البشر، وعامّة البشر أفضل من عامّة الملائكة. والله أعلم بالصّواب...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 27b - 33b; 205 x 135; tekst 133 x 53; 13 redaka. Pismo *nasḫī*, mjestimično vokaliziran. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren tanjom crvenom linijom.

242. R 45/3

أيها الولد
AYYUHĀ AL-WALAD

Poučno djelo za mladež na arapskom jeziku iz islamske pedagogije. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad aṭ-Ṭūsī al-Ġazālī (živio 450/1058 - 505/1111).

Izv.: Ahlwardt III, 3975-77; GAL GI, 423/32 i SI, 750; Köprülü I, 705/3; Kaḥḥāla XI, 266-69; Dobrača I, 115/6, str. 68 i II, 609/2; Fajić III, 1958/4 i XI, 6706/20; Sarkis II, str. 1408-1411; Tirana, str. 129; Hasandedić, 105; Popara IX, 5437/2 i XIII, 7566/12; Nametak - Trako I, 182-84.

Početak (fol. 35b):

الحمد لله ربّ العالمين والعاقبة للمتقين والصّلوة على نبيّه محمّد وآله أجمعين. وبعد، اعلم أن واحدًا من طلبة المتقدّمين لازَمَ خدمةَ الشيخ الإمام زين الدين حجّة الإسلام أبي حامد بن محمّد الغزالي، رحمه الله، واشتغل بالتّحصيل وقراءة العلم عليه...

Završetak (fol. 51b-52a):

...وَاصْرِفْ عَنَّا شرّ الأشرار واعتق رِقَابَنَا وَرِقَابَ آبائنا وأُمَّهَاتِنَا وَأَوْلَادِنَا وعشيرتنا من عذاب ومن النّيران برحمتك يا عزيز يا غفّار...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 54b - 52a; 205 x 135; tekst 155 x 65; 15 redaka. Pismo *nasḫī*, mjestimično vokaliziran. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom

ili ispisane crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

243. R 45/4

المقدمة الآجرّومية

AL-MUQADDIMA AL-ĀĞURRŪMIYYA

Kraća gramatika arapskog jezika namijenjena početnicima. Napisao je Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Dāwūd aṣ-Ṣinhāǧī Ibn Āğurrūm (živio 672/1273 - 723/1323) za vrijeme boravka u Mekki. Djelo je dugo vremena bilo veoma popularno i često komentirano. U našemu rukopisu nedostaje kraj djela.

Izv.: ḤḤ II, 1796; Ahlwardt VI, 6669; Flügel I, 184; GAL GII, 237 i SII, 332; Spaho, 184/3; Kaḫḫāla XI, 215; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 1; Köprülü III, 99/11; Jahić VI, 3769 i VIII, 4797/5; Popara XVI, 8888.

Početak (fol. 54b):

قال الشيخ الفقيه أبو عبد الله محمّد بن داود الصّنهاجيّ الشّهير بابن آجرّوم، رحمة الله عليه، الكلام هو اللّفظ المركّب المفيد الوضع وأقسامه ثلثة اسم وفعل وحرف جاء لمعنًى. فالاسم يُعْرَفُ بالخفض والتّنوين...

Završetak ovdje (fol. 61b):

...**باب مخفوضات الأسماء:** المخفوضات ثلثة: مخفوض بالحرف مخفوض بالإضافة ومخفوض بالتّبعيّة... وأمّا ما يخفض بالإضافة نحو قولك: غلامُ زيدٍ وهو...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 54b - 61b; 205 x 135; tekst 135 x 55; 15 redaka. Prva dva lista slobodna od poveza. Pismo *nasta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

244. R 453/1

ترغيب المتعلمين

TARĠĪB AL-MUTA'ALLIMĪN

Rasprava iz oblasti islamske pedagogije, koju je na arapskom jeziku, prema uvodnom tekstu rasprave, napisao Abū Layṭ ibn Abū al-Barakāt

Muḥarram b. Pīr Muḥammad b. Mazīd (Murīd kod ḤḤ, a Yazīd u GAL) al-Qasṭamūnī (um. oko 1000/1591-92) sa ciljem podsticanja na učenje i rad. Djelo se sastoji od deset poglavlja (*maṭlab*). Autor u ovome djelu govori o obavezi učenja sa vjerskog stanovišta, zatim vrijednosti nauke, onima koji se bave naukom, izboru naučne discipline, profesora, metodama učenja itd.

Izv.: ḤḤ I, 400; AM II, 5; GAL SII, 651; Kaḫḫāla VIII, 180; Spaho, 123/4; TÜYATOK 07/III, 2435.

Početak (fol. 1b-2a):

الحمد لله الّذي علّم القرآن، خلق الإنسان، علّمه البيان... **أمّا بعد**، فيقول الفقير إلى الله الغنيّ الشّيخ الواعظ محرّم بن محمد بن مزيد القسطموني... لمّا رأيت همم النّاس متقاصرةً من طلب العلم... فجمعت هذه الرّسالة من الكتب المعتبرة لترغيب النّاس إلى العلم والعمل فكسرتها على عشرة مطالب: **المطلب الأول** في الاعتقاديّات **المطلب الثاني** في فضل العلم وأهله وفضل تعليمه **المطلب الثالث** في فضل التّعلّم وتعظيم العلم والمتعلّمين **المطلب الرابع** في اختيار العلم والأستاذ والشريك والنّيّة في حال التّعلّم **المطلب الخامس** في بداية السّبق وقدره وتكراره والمذاكرة والاستفادة **المطلب السّادس** في النّوكّل وقت التحصيل **المطلب السّابع** في الجدّ والمواظبة **المطلب الثّامن** في الورع حال التعلّم **المطلب التاسع** فيما يورث الحفظ والنّسيان **المطلب العاشر** فيما يزيد في الرّزق وما يمنعه وفيما يزيد العمر... **وسمّيتها ترغيب المتعلّمين**، أسأل الله تعالى عزّ وجلّ أن ينفع بها الطّالبين...

Završetak (fol. 13b):

...وينبغي أن يعلّق هذا الدعاء على الجدر والأبواب ويحملها وينبغي أن يدوم على الاستغفار في كلّ حال. نسأل الله تعالى أن يختم لنا بالخير والسّعادة ويحفظهما ممّا تكره في العاجلة والآجلة، والحمد لله على الدّوام والصّلوة والسّلام على رسوله محمّد أفضل الكرام وعلى آله وأصحابه خيرة مؤيّد الإسلام رضوان الله تعالى عليهم أجمعين. تمّت الرسالة بعون الله الملك المنّان.

Prepisao nepoznati prepisivač u drugoj dekadi mjeseca ramaḍāna 1170/u prvoj dekadi juna 1757. godine (bilješka na kraju djela, fol. 13b).

Fol. 1b - 13b; 220 x 160; tekst 160 x 95; 17 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Listovi zahvaćeni vlagom i slobodni od poveza i korica. Povez kartonski sa kožnim hrbatom i obrubom. Pismo *nasḫī*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

245. R 453/2

كتاب في الحديث
KITĀB FĪ AL-ḤADĪṮ

Kraća zbirka hadisa, od nama nepoznatog priređivača.

Vidi: Lavić XIV, 8146/3.

Početak (fol. 13b):

قال النبيّ صلّى الله تعالى عليهم وسلّم: رأيت في الجنّة شجرة عظيمة وعلى رأسها طير ومن تحتها عين فسألت الرضوان ما هذه الشجرة. قال الرضوان: يا محمّد اسمها التحيّات فإذا قال العبد اللّهمّ صلّ على محمّد فيسمع الله ذلك الطّير فنزل من الشجرة فيغمس في العين...

Završetak (fol. 22a):

...فقلت لها: ما شانك؟ فقالت: إنك أنت لما غبت عنّا لم نرسل في البحر شيئا إلاّ غرق ولا في البرّ شيئا إلاّ عطب وذهب الرقيق ومات البنون وقلت لها: يرحمك الله أتيتك (رأيتك؟) محزونة في ذلك اليوم ومسرورة في هذا اليوم. تمت تمام

Fol. 13b - 22a; 220 x 160; tekst 160 x 95; 17 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

246. R 453/3

روزنامه
RŪZ-NĀMA

Astrološki kalendar za 1167/1753-54. godinu do mjeseca ša'bāna, na turskom jeziku. Prije početka napisan naslov: هذا روزنامه.

Početak (fol. 25a):

كتب هذا في سنة سبع وستين ومائة وألف على ألف.

محرم الحرام: أ ه ج ز د ب و د

Završetak (fol. 25a):

رجب المبارك: ز ه ب ه و ز أ و

شعبان المعظم: ه

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 25a; 220 x 160; tekst 70 x 80; 9 redaka ukupno. Pismo *nasta'līq*.

247. R 453/4

وصية النبي، عليه السلام، لفاطمة
WAṢIYYA AN-NABĪ (A.S.) LI FĀṬIMA

Nedokumentiran razgovor između Božijeg Poslanika i njegove kćerke Fatime, na turskom jeziku, u kojemu Poslanik upućuje kćerki savjete i opruke u vezi određenih pitanja koja mu je ona uputila. Tekst je veoma lošim i teško čitljivim rukopisom prepisan, na kraju još i zamrljan.

Izv.: Dobrača I, 578/8; Fajić III, 2343/3; Lavić X, 5901/5; Jahić XII, 7248; Schmidt, str. 453.

Pčetak (fol. 25a):

بر كون فاطمه، رضي الله عنها، رسول حضرتدن ايتدي اي بابا بكّا خير ويركل عورتلرك اوزرينه ارنلرك حقّي وعقوبتى ددي رسول ٩م ايتدي يا فاطمه قنغى عورت...

Završetak (fol. 25b-26a):

...ددى يا فاطمه قنغى عورة ارينه صوايجنجه ايا غني طورسه بلريل عبادة اتمكدر يكدر ددي يا فاطمه قنغى عورت ارندن مالي يا نفسني...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 25a - 25b; 220 x 160; tekst 70 x 80; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*.

Na fol. 27a nalazi se nekoliko hadisa sa komentarom na arapskom jeziku.

248. R 453/5

فقه الكيداني
FIQH AL-KAYDĀNĪ

Isto kao br. 84.

Prije početka djela pogrešno napisano da je Kamāla-pāšā-zāde autor ovoga djela.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 27b - 33a; 220 x 160; tekst 160 x 95; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prvo i drugo djelo u zbirci. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

249. R 453/6

الفقه الأكبر
AL-FIQH AL-AKBAR

Isto kao br. 85.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 33a - 38a; 220 x 160; tekst 169 x 95; 13 i 17 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Na marginama isipisani naslovi tematskih cjelina (maṭlab). Kustode.

250. R 453/7

وصية الإمام أبي حنيفة
WAṢIYYA AL-IMĀM ABŪ ḤANĪFA

Kraća rasprava na arapskom jeziku o islamskom vjerovanju u formi oporuke koju je pred smrt izdiktirao al-Imām al-A'ẓam Abū Ḥanīfa Nu'mān b. Ṯābit al-Kūfī (umro 150/767).

Izv.: ḤḤ II, 2015; Ahlwardt III, 3971; Spaho, 127/2; Gölpınarlı I, 115/II, str. 50; Köprülü II, 155/3; Dobrača II, 937/4; Fajić V, 3492/4 i XI, 6603/9; Popara XVI, 8889/18.

Početak (fol. 38b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله وأصحابه أجمعين. لمّا مرض الإمام الأعظم أبو حنيفة نعمان بن ثابت، رحمة الله عليهما، في آخر عمره فأوصى لأصحابه وأحبّائه، رحمة الله تعالى عليهم أجمعين. قال: إعلموا أصحابي وإخواني أنّ ديني دين الإسلام ومذهبي أهل السّنّة والجماعة...

Završetak (fol. 42a):

...أهل الجنّة في الجنّة خالدون وأهل النّار في النّار خالدون لقوله في حقّ المؤمنين ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وفي حقّ الكافرين ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تمّت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 38b - 42a; 220 x 160; tekst 169 x 95; 17 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crnom linijom. Kustode.

Na fol. 42b bilješka da je vlasnik rukopisa bio šayḫ Yūsuf.

KNJIŽEVNOST
BELLES-LETTRES
Turski jezik

251. R 509

ديوان نسيمي
DĪWĀN-I NASĪMĪ

Divan pjesama na turskom i perzijskom jeziku. Spjevao poznati osmanski pjesnik Sayyid 'Imāduddīn Nasīmī, koji je zbog propagiranja heretičkog učenja Faḍlullāha Ḥurūfija, pogubljen u Halepu 820/1417. godine. Djelo je u našemu rukopisu krnjavo na početku i na kraju.

Izv.: Kairo F I, 826; Karatay T/II, 2262; Pertsch VTH, 367; Gölpınarlı II, 2415, str. 330; Nametak IV, 2709; Popara XVI, 9159.

Početak ovdje (fol. 2b):

جَمَالِ مُصْطَفىَ كُوزِدِي نَسِيمِي رُخُكْ اَوْحَى وُمَا اَوْحَى دَكُلْجِي

وله ايضا

وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ شُبْهَسْزْ اُوشْتَه ذَاتَمْ يَعْنِي كِه اِبْتِدَاسْزْ ذَاتَمْ هَمْ صِفَاتَمْ

Završetak ovdje (fol. 195b):

قِلْجْ سُوجِي وَآتْ وَانَارْ خُرْمَا بِجَاغْ وِدْسْتُمَالْ وَدَجِي بُغْدَاىْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 76; 200 x 140; tekst 150 x 100; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez mekši, kožni. Pismo *nasta'līq*, vokaliziran. Kustode. Riječi *wa lah aydan*, koje označavaju poglavlja, ispisane crvenom tintom.

Vlasnici rukopisa bili Muḥammad ibn Muḥammad i Islām-efendī (bilješke na *a* strani prvog zaštitnog lista).

Na kraju rukopisa na zaštitnom listu nalazi se hadis sa komentarom na turskom jeziku.

252. R 425/1

وسيلة النجاة
WASĪLA AN-NAǦĀT

Panegirički spjev (mevlud) napisan u mesnevi rimi na turskom jeziku u slavu poslanika Muhameda. Spjevao ga je Sulaymān Çalabī (živio 752/1351 - 825/1422), imam sultana Bajazida I (vladao 1380 - 1402) i imam Velike džamije u Bursi. Djelo je poznatije pod naslovima مولد (*Mawlid*), مولود (*Mawlūd*), a poznato je i pod naslovima مولد النبي (*Mawlid an-Nabī*) i مولود النبي (*Mawlūd an-Nabī*). Spjev predstavlja najpopularnije literarno djelo ove vrste u turskoj književnosti. Od XVI stoljeća neizostavno se recitira na svečanostima povodom obilježavanja rođenja poslanika Muhameda, 12. rabī' al-awwala. Osnovna tema spjeva je život poslanika Muhameda, rođenje, život, krepost, nadnaravne stvari i događaji koji mu se pripisuju, putovanje na nebo (mi'rāǧ) i, na kraju, bolest i smrt. Mnogi su pjesnici pisali vlastite mevludske spjevove po uzoru na ovaj mevlud a neizostavan je i u svim izborima zbirki mevluda. Prepjevan je i na više jezika. Poznat je prepjev ovoga mevluda na bosanski jezik, koji je sačinio hafiz Salih Gašević. Mevlud po uzoru na Çalabījev mevlud napisao je i Arif Sarajlija (Brkanić), rođen u Sarajevu prije 1861. godine a umro u Novom Pazaru 1916. godine (Vidi: br. 444).

Izv.: HH II, 1910; Flügel III, 1698/1; Pertsch VTH, 363; Aumer 260, str. 73; Spaho, 21/2; Karatay T/II, 2263-66; Gölpınarlı I, 1179, str. 117 i II, 2320, str. 312-13; Götz XIII/4, 501; Dobrača I, 149/5 i II, 1855/4; Popara - Fajić VII, 4605/4; TÜYATOK 07/III, 2048-49; Jahić VIII, 5029/3; Popara XVI, 9122; Schmidt, str. 179 i 755-62; LHAS, 97, str. 78-79.

Početak (fol. 1b):

اَللّٰهُ آدِينْ ذِكْرِ اِيدَهْ لَمْ اَوَّلَا وَاجِبْ اُولْدُرْ جُمْلَهْ اِيشْتَهْ هَرْ قُولَا

Završetak (fol. 7b):

اُمْتِنْدَنْ رَاضِي اُولْسُونْ اُولْ مُعِينْ رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 7b; 205 x 145; tekst 190 x 110; 13 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez tvrd kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Stihovi razdvojeni po vertikali sa dvije tanje crvene linije.

Vlasnik rukopisa bio Mullā Ayyūb (bilješka na fol. 1b, prije početka mevluda).

253. R 425/2

معدل الصلوة
MU'ADDIL AṢ-ṢALĀ

Kraće djelo o islamskim obavezujućim molitvama (namazu), na arapskom jeziku. Djelo je napisao Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birgiwī (živio 929/1523 - 981/1573). U našemu rukopisu nedostaje kraj djela.

Izv.: Ahlwardt III, 3529; AM II, 252; Zāhiriyya, Fiqh Ḥan., II, str. 181-83; Kaḫḫāla IX, 123-24; Dobrača I, 448/3; Köprülü II, 1595/5; Sarkis I, str. 611; Fajić III, 2065/2; Jahić VI, 3966/2; Lavić X, 5887/1; Popara XIII, 7615/2.

Početak (fol. 8b):

الحمد لله الّذي أمر عباده بإقامة الصّلوة وتعديلها، وجعلها رأس الدّين وعروة الإسلام وأفضل أعمالها ونورًا ونجاةً ومفتاحًا... والصّلوة والسّلام على أفضل رسله محمّد خير من عدّلها وسوّاها بلا منكر وعلى آله وصحبه الّذين مكّنوا في الأرض فأقاموا الصّلوة وآتوا الزكوة...

Završetak ovdje (fol. 27b):

...ويقول استووا او اختلفوا فتختلف قلوبكم ليلني اولو الأحلام والنّهي ثمّ الّذين يلونهم ثمّ الّذين يلونهم وما رواه...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8b - 27b; 205 x 145; tekst 140 x 85; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Ima listova slobodnih od poveza. Pismo *nasḫī*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na posljednjem zaštitnom listu nalazi se početak djela مقدمة أبي الليث في الصلوة (*Muqaddima Abū Layṯ fī aṣ-ṣalā*).

254. R 794/1

وسيلة النجاة
WASĪLA AN-NAǦĀT

Isto kao br. 252.

Prepisao nepoznati prepisivač 1158/1745. godine (bilješka na fol. 20a). Prva stranica naknadno dopisana i oštećena tako da se tekst na ovoj stranici ne može u cjelost čitati.

Fol. 1b - 15a; 155 x 110; tekst 110 x 85; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem i djelimično oštećeni. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kustode. Istaknuti dio teksta ispisan crvenom tintom.

255. R 794/2

دعاء مناجات
DU'Ā-I MUNĀĞĀT

Neobavezujuća molitva (*munāğāt*) u stihu na turskom jeziku, od nama nepoznatog sastavljača. Prije početka molitve napisano je: هذا دعاء مناجات المبارك دعاء بودر

Vidi: Popara XVI, 9379.

Početak (fol. 15a):

يُوزُمِي دَرْكَاهَه دُوْتَـدُمْ اِي غَنِي يَرْوَرْدِكَار
دَرْدُمَـه دَرْمَـانْ اِيرِشْدُرْ اِي غَنِي يَرْوَرْدِكَار
شَاشْمِشُمْ يَا رَبّْ وَبَاشْرِنْدَنْ اَيْلَه خَلَاصْ
عِزَّتُكْ ذَاتُكْ حَقِيچون اي غَنِي يَرْوَرْدِكَار

Završetak (fol. 19a):

اُولْ قِيَامَتْ شِدَّتِنْدَنْ خَلَاصْ اِيتْ يَا غَنِي يَرْوَرْدِكَار
جُمْلَه مُزِي مُصْطَفَايَهْ سَنْ بَاغِشْلَه يَا غَنِي يَرْوَرْدِكَار

Na fol. 19a - 20a nalazi se prigodna dova (neobavezujuća molitva) na turskom jeziku, koja ovdje počinje:

بَارَكَ اللّٰهُ بَارَكَ اللّٰهُ اُوقْنَانْ قُرْآنْ كَرِيمِنْ وِكِتَابِ كَرِيمِنْ عَظِيمِكْ مُوزْدُوْ نِي ثَوَابِنِي رَحْمَتْنِي حَقْ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى كَرَمْ لُطْفِنْدَنْ قَبُولْ وَمَقْبُولْ قِلُورْ...

Prepisao nepoznati prepisivač 1158/1745. godine (bilješka na kraju dove, fol. 20a).

Fol. 15a - 20a; 155 x 110; tekst 110 x 85; 9 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kustode.

256. R 793

وسيلة النجاة
WASĪLA AN-NAĞĀT

Isto kao br. 252.

Prepisao 'Uṯmān b. Ibrāhīm iz Čelića 1236/1820. godine (bilješka na kraju djela, fol. 7b).

كتب عثمان ابن إبراهيم ساكن چليك سنة ١٢٣٦

Fol. 7; 200 x 140; tekst 160 x 115; 12 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi neuvezani. Pismo *ṭuluṯ*, vokaliziran. Kustode.

Na fol. 8a nalazi se mevludska dova na turskom jeziku prepisana 1242/1826. godine.

الحمد لله ربّ العالمين والصّلاة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. حضرت حبيب محمّد مصطفى صلّى الله عليه وسلّم پاك منوّر معطّر عزيز شريف لطيف روحيچون جميع كچمش انبياء واولياء ومشايخ كرامك ارواح شريفلريله...

257. R 634/1

وسيلة النجاة
WASĪLA AN-NAĞĀT

Isto kao br. 252.

Djelo je krnjavo sa početka.

Početak ovdje (str. 1):

حوش سوآر اولدي اگا شاهي جهان آجدي برينې براق اوجدي همان

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 1 - 6 (naknadno izvršena paginacija); 210 x 155; tekst 160 x 110; 11 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi povezani koncem, bez korica. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kustode. Stihovi uokvireni crvenom linijom.

258. R 634/2

الهىء والي برآڤي مولود النبي، عليه الصلوات والسلام
ILĀHĪ-I WĀLĪ BARĀ'Ī MAWLŪD-I AN-NABĪ, 'A.Ṣ.S.

Lirska pjesma (kasida) napisana u pohvalu i spomen na vjerovjesnika Muhameda. Navedeni naslov nalazi se prije početka pjesme. Pjesma se navodi i pod naslovom قصيدة مولود (*Qaṣīda-i mawlūd*) i nalazi se u

većini mevludskih zbirki prije mevluda Sulaymāna Çalabīja وسيلة النجاة (*Wasīla an-nağāt*).

Početak (str. 7):

اَىْ خُدَادَنْ لُطْفُ اِحْسَانْ اِسْتَيْنْ — مَوْلِد يَـاكِي رَسُـولُ اللّٰه كَلْ

Završetak (str.7):

اُول رَسُولَه وَيِر صَلَوَتِلَه سَلَام — مَوْلِد يَـاكِي شَفِيعُ اللّٰه كَلْ
فَـاعِلاَتُنْ فَـاعِلاَتُنْ فَـاعِلاَتْ — اَلصَّلُوتُ دِي بُولَاجَانِكْ حَيَاتْ

Na str. 8-12 nalazi se druga kasida vjerskog sadržaja, napisana također u pohvalu i spomen na vjerovjesnika Muhameda.

Početak (str. 8):

طَرِيقِي حَق دَلِيلِي نُورِ قُرْآن — سِعَادَت كَنْجِينْكْ مِفْتَاحِ قُرْآن

Završetak (str. 12):

رضاسِين بُولْمَغَه مَعْبُودِ حَقَّك — بُو دَمْ بِرْ فَاتِحَهْ صِدْقِيلَه اُوقَك

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 7 - 12; 210 x 155; tekst 160 x 95; 15 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran.

259. R 634/3

مناجات عظيم
MUNĀĞĀT-I 'AẒĪM

Neobavezujuća molitva (*munāğāt*) u stihu na turskome jeziku. Navedeni naslov nalazi se na početku.

Početak (str. 13):

اِلٰهِي اِسْمِ ذَاتِكْ وَحْدَتِيجُونْ — هَمْ اَسْمَاء صِفَاتِكْ عِزَّتِيجُونْ

Završetak (str. 21):

فَاتِحَهْ بُـو نِيَّتَهْ اُوقُـو يَالِمْ — فَـعِلاَتُـنْ فَـعِلاَتُـنْ فَـعِلاَتْ
عِشْقِلَهْ يِتَغَمْبَرَهْ وِير صَلَوَاتْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 13 - 21; 210 x 155; tekst 160 x 95; 15 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran.

260. R 634/4

أذكار الله محمد علي
AḌKĀR-I ALLĀH MUḤAMMAD 'ALĪ

Pobožna pjesma (ilahija) u kojoj se priziva (spominje) Božije ime, ime poslanika Muhammeda i ime četvrtog halife Alije. Navedeni naslov nalazi se prije početka pjesme.

Početak (str. 22):

وَارَايِسَهْ عَقْلِكْ كُوكْلْ كَلْ دِي بَلِي — نُطْقَلَهْ قَائِلْ اُولُوبْ كَسْبِ آيَتْ جَلِي

Završetak (str. 26):

يَا اِلٰهِي سَاكَا طُوتْدِي چُونْ يُوزْكْ — سَنْ قَبُولْ آيَتْ اِشْبُودَرْ وِيشْكْ سُوزْكْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 22 - 26; 210 x 155; tekst 160 x 95; 15 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran.

261. R 795

وسيلة النجاة
WASĪLA AN-NAĞĀT

Isto kao br. 252.

Prije početka mevluda nalazi se mevludska kasida قصيدة مولود (*Qaṣīda-i mawlūd*), kako je prije početka napisano (Vidi: br. 258).

Početak (fol. 1b):

اَىْ خُدَادَنْ لُطْفُ اِحْسَانْ اِسْتَيْنْ — مَوْلِد يَـاكِي رَسُـولِ اللّٰه كَلْ

Završetak (fol. 1b):

حَوْضِ كَوْثَرْدَنْ دِيلَرْسَنْ اِيچْمَكِي — مَوْلِد يَـاكِي رَسُـولُ اللّٰه كَلْ

Potom slijedi mevlud Sulejmāna Çalabīja وسيلة النجاة (*Wasīla an-nağāt*).

Početak (fol. 1b):

اَللّٰهُ آدِيـنْ ذِكْرِ اِيـدَهْ لَمْ اَوَّلاً — وَاجِبْ اُولُدُرْ جُمْلَهْ اِيشْتَهْ هَرْ قُولاَ

Kraj mevluda ne može se utvrditi budući da su dva lista na kojima se završava i list na kojemu počinje mevludska dova oštećeni tako što im nedostaje značajan donji dio lista.

Na fol. 9b - 10b nalazi se mevludska dova na turskom jeziku.

Početak:

اَلْحَمْدُ لله رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ. جَنَابِ اَرْحَمَ الرَّحِمِينَ حَبِيبِ اَكْرَمَ وَنَبِيِّ مُحْتَرَمْ حُرْمَتِنَهْ قِرَائَتْ اُولُنَانْ مَوْلِدِ شَرِيفِي وَفُرْقَانِ حَكِيمِي...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 10; 195 x 135; tekst 150 x 85; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem i znatno oštećeni. Nedostaju dijelovi nekih listova. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kustode. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

262. R 796

وسيلة النجاة
WASĪLA AN-NAĞĀT

Isto kao br. 252.

Na početku se nalazi duži nijet (odluka) o učenju (recitiranju) mevluda. Poslije slijedi uvodni dio a nakon toga mevlud وسيلة النجاة (*Wasīla an-nağāt*) koji je spjevao Sulaymān Čalabī (živio 752/1351 - 825/1422).

Početak (fol. 1b):

نِيَّتْ اَيْلَدُمْ بُو مَوْلُودِ شَرِيفِ اُوقُمَغَه يَا رَبِّ الْعَالَمِينَ عِزُّكْ جَلَالُكْ حَقِّيچُونْ...

Fol. 3a:

اَللّٰهُ آدِينْ ذِكْرِ ايدَهْ لَمْ اَوْلَا — وَاجِبْ اُولُدُرْ جُمْلَهْ اِيشْتَهْ هَرْ قُولَا

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 12 - 00; 250 x 180; tekst 170 x 125; 11 redaka.

263. R 37

وسيلة النجاة
WASĪLA AN-NAĞĀT

Isto kao br. 252.

Prije početka mevluda nalazi se mevludska kasida قصيدهٔ مولود (*Qaṣīda-i mawlūd*), kako je na početku napisano (Vidi: br. 258).

Početak (fol. 1a):

اي خدادن لطف إحسان استيان — مولد پاك رسول اللّٰهة كَلْ

Završetak (fol. 1b):

حوض كوثردن ديلرسن ايچمكي — مَوْلِدِ پَاكِ رَسُولُ اللّٰهِ كَلْ

Potom slijedi mevlud Sulaymāna Čalabīja وسيلة النجاة (*Wasīla an-nağāt*).

Početak (fol. 1b):

اَللّٰهُ آدِينْ ذِكْرِ ايدَهْ لَمْ اَوْلَا — وَاجِبْ اُولُدُرْ جُمْلَهْ اِيشْتَهْ هَرْ قُولَا

Završetak (fol. 10a):

اُمَّتِلَرَنْ رَاضِي اُولْسُونْ اُولْمُعِينْ — رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِينْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 10; 170 x 115; tekst 120 x 80; 9 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Povez mekši, papirni sa platnenim hrbatom. Pismo *nashī*, vokaliziran. Prva dva lista naknadno dopisano rukom nevještog prepisivača. Kustode. Ostale bjeline za naslove poglavlja.

Rukopis je otkupljen od Saliha Hasečića.

264. R 615/1

مولد النبي
MAWLID AN-NABĪ

Mevludska zbirka posvećena vjerovjesniku Muhamedu, napisana uglavnom, na turskom jeziku, od različitih autora. Na početku, prije mevluda Sulaymāna Čalabīja, koji predstavlja osnovu ove zbirke, nalazi se nekoliko kasida, ilahija i drugih vrsta pjesama koje se, inače, nalaze u većini mevludskih zbirki. Tako, ova zbirka počinje sa poemom شريف مولود حكايهٔ (*Šarīf-i mawlūd-i ḥikāye-i*).

1. Početak (fol. 1b):

اَوَّلاً بَنْ بِرْ حِكَايَتْ ايدَه بِنْ — اَهْلِ اَخْبَارْدَنْ رِوَايَتْ ايدَه بِنْ

Završetak (fol. 2b):

اُولْ حَبِيبِكْ حُرْمَتِيچُونْ اَيْ خُدَا — بِرْ آنْدَنْ ايتمَه مَحْشَرْدَه جُدَا
كَرْدِيلَرْسِزْ بُولَهْ سِرْ اُوْدَهْ زَبَخَاتْ عَشْقِلَهْ دَرْدِيلَهْ ايدَكْ الصَّلٰوةْ

Potom slijedi mevludska kasida شَرِيف قَصِيدَهٔ مَوْلُودْ (*Šarīf-i qaṣīda-i mawlūd*), kako je prije početka napisano (Vidi: br. 258).

Početak (fol. 2b):

اَیْ خُدَادَنْ لُطْفِ اِحْسَانْ اِسْتَیَنْ مَوْلِدِ پَاكِ رَسُولُ اللّٰهِ كَلْ

Završetak (fol. 2b):

حَوْضِ كَوْثَرْدَنْ دِیلَرْسَنْ اِیچْمَكِي مَوْلِدِ پَاكِ رَسُولُ اللّٰهِ كَلْ

وَلَهْ اَیْضًا

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 2b; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez mekši, kartonski. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kustode. Naslovi poglavlja ispisani krupnijim crnim slovima.

265. R 615/2

شول جنتك ایرمقلری

ŞOL ĞENNETIN IRMAKLARI

Ilahija na turskom jeziku, koju je napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320), koja se nalazi u većini mevludskih zbirki.

Početak (fol. 3a):

شُوْل جَنّتك ایرمَقْلَری اَقَارْ اَللّٰهْ دَیْو دَیْو
چِقْمِشْ اِسْلَامْ بُلْبُلْلَری اُوتَرْ اَللّٰهْ دَیْو دَیْو

Završetak (fol. 3a):

یُونُسْ اَمْرِمْ وَارْ یَارِینَهْ قُومَهْ بُوكُونِي یَارِینَه
یَارِینْ اَللّٰهْ دِیوَانَنَهْ وَارَمْ اَللّٰهْ دَیْو دَیْو

Potom slijedi mevludska kasida na turskom jeziku pod naslovom قَصِیدَهٔ مَوْلُود شَرِیف (*Qaṣīda-i mawlūd-i šarīf*), od nama nepoznatog autora. Ova se kasida nalazi u većini mevludskih zbirki a navodi se i pod naslovom قَصِیدَهٔ تَوْحِید شَرِیف (*Qaṣīda-i tawḥīd-i šarīf*).

Početak (fol. 3a):

جِهَانْ اِیچِرَهْ شَاهْ اِیدَرْ قَلْبلَرْ اُوزَرَهْ مَاهْ اِیدَرْ وَاصِلِ اَللّٰهْ اِیدَرْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَللّٰهْ

Završetak (fol. 4b):

نُورِي دِیلِنْدَه سُوِیلَه بَانْ رَوْضَه سِن نُورْ اَیلَه حَقْ اِیلَه حُضُورْ اِیلَه لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 3a - 4b; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

266. R 615/3

الهي ابراهيم حقي

ILĀHĪ IBRĀHĪM ḤAQQĪ

Ilahija na turskom jeziku, koju je napisao İbrāhīm Ḥaqqī Arḍurūmī (1115/1703 – 1195/1780), osmanski sufijski filozof i enciklopedist. Pjesma se često nalazi kao dodatak mevluda Sulaymāna Čalabīja وسيلة النجاة (*Wasīla an-nağāt*).

Početak (fol. 4b):

حَبِیبِ حَقْدَنْ اُوكْرَنْ كِیمْیَا خُوشْ نَه كِیمْ اللّٰه اِیدَرْسَه وِیرْ رِضَا خُوشْ

Završetak (fol. 5a):

جَفَادَنْ قَاچْمَه نَامَرْدْ اُولْمَه حَقِي جَفَادَنْ مَرْدِ حَقْ بُولْمُشْ صَفَا خُوشْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4b - 5a; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

267. R 615/4

وسيلة النجاة

WASĪLA AN-NAĞĀT

Isto kao br. 252.

Prije početka mevluda napisano دُعَاءِ مَوْلُودِ شَرِيف.

Na kraju se nalazi mevludska dova (*Duʿā'-i mawlūd-i šarīf*).

Početak (fol. 16b):

اَلْحَمْدُ لِوَلِيِّهِ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّهِ وَعَلَى آلِهِ وَعِتْرَتِهِ اَجْمَعِين. جَنَابِ اَرْحَمَ الرَّحِمِينَ حَبِيبِ اَكْرَمْ وَنَبِيِّ مُحْتَرَمْ حُرْمَتِنَهْ قِرَائَتْ اُولْنَانْ مَوْلِدِ شَرِيفِي وَفُرْقَانِ حَكِيمِي...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 5a - 16b; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

268. R 615/5

وفات فاطمه، رضي الله تعالى عنها

WAFĀT-I FĀṬIMA (R.A.)

Kasida na turskom jeziku o smrti Fatime, kćerke poslanika Muhameda. Navedeni naslov nalazi se na početku poeme. Kao naslov kaside

navodi se i كتاب فاطمه احوالى (*Kitāb Fāṭima aḥwāli*). Ova se kasida često nalazi kao dodatak mevludu Sulaymāna Čalabīja وسيلة النجاة (*Wasila an-naǧāt*).

Izv.: Pertsch VTH, 133/1; Nametak IV, 3104/2; Trako - Gazić, 563/2; Popara IX, 5732/2.

Početak (fol. 18a):

ايشتْ اِمْدِي فَاطِمَهْ اَخْوَالِنى كِيمْ رَسُولْدَنْصُكْرَهْ نُولْدِي حَالِنى

Završetak (fol. 20b):

كُورْدِيلَرْ اُولْ حَالِي اَنْدَه جَارِعُونَ دِيدِيلَرْ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 18a - 20b; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

269. R 615/6

دستان كيك
DASTĀN-I ĠAYIK

Spjev na turskom jeziku o gazeli i poslaniku Muhamedu, od nepoznatog autora. Ovaj se spjev često nalazi kao dodatak mevludu Sulaymāna Čalabīja وسيلة النجاة (*Wasila an-naǧāt*).

Izv.: Blochet I, AF, 252 i S, 460 i 1389; Aumer, 257, str. 70; Sobrweide XIII/3, 282; Nametak IV, 3069/4; Popara XVI, 9315/43; LHAS, 122, str. 100-01.

Početak (fol. 20b):

اَوَّلِنْدَه فَضْلِ بِسْمِ الله دَيُو بِنَهْ بَشْلَادِمْ سُوزَه الله دَيُو

Završetak (fol. 24a):

اُوقْيَانِي دِكْلَيَانِي يَازَنِى رَحْمَتِكْلَه يَارْلِغَاغِلْ يَاغَنِى

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 20b - 24a; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

270. R 615/7

دستان كوكرجين
DASTĀN-I GÜĠERĞĪN

Spjev na turskom jeziku o golubu koji je, bježeći od sokola, sletio u krilo poslanika Muhammeda. Spjev je napisao Kirdağī 'Alī (um.?). Ova

se poema često nalazi kao dodatak mevluda Sulaymāna Čalabīja وسيلة النجاة (*Wasila an-naǧāt*). Navedeni naslov nalazi se na početku pjesme.

Izvori: Trako - Gazić, 558/2 i 563/7; Popara XVI, 9277/6 i 9315/31.

Početak (fol. 24a):

ايشتْ اِمْدِي بِرْعَجَايِبْ خُوشْ خَبَرْ كِيمْ نَه دِيمِشْ رَاوِيَانِ مُعْتَبَرْ

Završetak (fol. 25a):

فَاعِلَاتْ فَاعِلَاتْ فَاعِلَاتْ فَاعِلَاتْ وِيرْ مُحَمَّدْ مُصْطَفَى يَهْ صَلَوَاتْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 24a - 25a; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

271. R 615/8

دستان إبراهيم، عليه السلام
DASTĀN-I IBRĀHĪM (A.S.)

Spjev na turskom jeziku o poslaniku Ibrahimu. Ovaj se spjev često nalazi kao dodatak mevludu Sulaymāna Čalabīja وسيلة النجاة (*Wasila an-naǧāt*).

Početak (fol. 25a):

اَوَّلْ الله اَدِنِى يَادْ ايدَه لِمْ صُكْرَه دُونُوبْ سُوزَه بُنْيَانْ ايدَه لِمْ

Završetak (fol. 27b):

بُونْدَه خَتْمِ اُولدِى بُو قِصَّه اَيْ هُمَامْ مُصْطَفَانَكْ رُحِنَه يُوزْبِيكْ سَلَامْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 25a - 27b; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

272. R 615/9

دستان كسك باش
DASTĀN-I KESIK BĀŠ

Spjev na turskom jeziku napisan u mesnevi rimi, koji se pripisuje Kirdağī 'Alīji (um.?). Nastao je najvjerovatnije u trinaestom stoljeću a govori o nadnaravnim čudima vjerovjesnika Muhammeda. Glavni motiv pjesme je "legenda o odsijecanju glave" (dāstān-i kesikbaş), koji se koristi u mnogim narodnim legendama, čarobnjačkim pričama i bajkama. Navedeni naslov nalazi se na početku pjesme. Ovaj se spjev često

nalazi kao dodatak mevludu Sulaymāna Čalabīja وسيلة النجاة (*Wasīla an-naǧāt*). Navedeni naslov nalazi se na početku pjesme.

Vidi: Pertsch VTH, 4/6; Dobrača II, 1629/8; Trako - Gazić, 494, 556 i 560-63; Nametak IV, 3063/4.

Početak (fol. 27b):

بَشْلَيَالِمْ سُوزَه بِسْمِ الله ايلَه — دُورِشَالِمْ دُونِ كُونْ الله ايلَه

Završetak (fol. 31a):

اِشْبُو قِصَّه بُورَادَه اُولْدِى تَمَامْ — مُصْطَفَانِك رُوحِنَه يُوزْبِيكْ سَلَامْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 27b - 31a; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

273. R 615/10

إسلام يهودي وحكايهٔ يهودي
ISLĀM-I YAHŪDĪ WA ḤIKĀYA-I YAHŪDĪ

Spjev na turskom jeziku o prelasku jednog Jevrejina na islam. Ovaj se spjev često nalazi kao dodatak mevludu Sulaymāna Čalabīja وسيلة النجاة (*Wasīla an-naǧāt*).

Početak (fol. 31a):

مُصْطَفَى مَوْلُودِينِى يَادْ ايدَه لُومْ — ايشِيدَنْلَرْ جَانِنِى شَادْ آيْدَه لُومْ

Završetak (fol. 32a):

كَرْدِيلَرْسِينْ بُولَه سِنْ عَالِى مَقَامْ — عَشْقَلَه دِيكْ اَلصَّلَوٰةُ وَالسَّلَامْ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 31a - 32a; 220 x 160; tekst 175 x 115; 15 redaka.

274. R 461

جامسب نامه
ĞĀMASB-NĀMA

Poema o Džamasbu, sinu poslanika Danijala, koju je na turskom jeziku u mesnevi rimi spjevao Mūsā 'Abdī (um.?). Biografija ovoga ranog turskog autora je nepoznata, osim da je bio živ 833/1429-30. godine kada je, prema vlastitom navodu na kraju poeme, njeno pisanje završio

u gradu Ajdindžiku (Aydıncık). U uvodnom dijelu, nakon uobičajene zahvale Uzvišenom Bogu i slavljenja posanika Muhameda i njegovih nasljednika, autor navodi svoje vlastito ime i svoj pjesnički pseudonim (fol. 4a). Autor, također, ističe da je navedeni spjev prepjevao u slavu sultana Murata II (vl. 824/1421-855/1451) i dao mu gore navedeni naslov ali ne navodi na temelju kojega orginalnog djela je spjevao ovu poemu. Djelo u našemu rukopisu je krnjavo na kraju. Vjerovatno nedostaje manji broj listova. Prva folija i još neke naknadno su dopisane. Naslov djela napisan je prije početka i na hrbatu.

Izv.: Rieu 167, Add. 24,962; Blochet I, S, 1363; Götz XIII/2, 231; Trako - Gazić, 109; Popara XVI, 9164/1; LHAS, 132-134, str. 108-11.

Početak (fol. 1b):

هر كيم اول كندوزين بولمش اوله — جمله اشيا علمنى بلمش اوله

Završetak ovdje (fol. 157b):

قَلْدِي اَنْدَنْ يَادِكَارْ اَنْدَنْ جِهَانْ — اَمْكَارَهْ اُولْدِي اَنْدَنْ يُوقْ نِهَانْ

بِزْ تَبَرُّكْ قِيُو بَنْ كِنْدِي اُوزِي — اَكْلُو زَادِي اُوقُوينجَاق سُوزِي

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 157; 195 x 125; tekst 170 x 90; 16 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nasḫī*, mjestimično vokaliziran, osim dopisanih stranica teksta. Ostale bjeline za naslove poglavlja. Kustode.

275. R 16

ديوان فضولي
DĪWĀN-I FUḌŪLĪ

Dio divana na turskom jeziku, koji je napisao Meḥmed b. Sülaymān Fuḍūlī al-Baġdādī (um. 968/1556. ili 970/1558). Divan u našemu rukopisu počinje gazelima i nije do kraja prepisan.

Izv.: Flügel I, 680; Rieu 207, Or. 406; Pertsch VTH, 404; Karatay T/II, 2324-25; Götz XIII/2, 335; Nametak IV, 2750; Popara XVI, 9290/2.

Početak (fol. 1b):

قد انار العشق للعشاق منهاج الهدا — سالك راه حقيقت عشقه ايلر اقتدا

عشقدراول نشئة كامل كيم اندندرمدام — ميده تشوير حرارت نيده تأثير صدا

Završetak ovdje (fol. 73b):

بزه چون قدر بولنمز چیقه م دنیادن مشتری یوق نیجه بر بکلیه م بازاری
قید اسلام فضولي سکا بر آفتدر بر حصار ایده کوراندن اوزیکه زناری

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 73; 210 x 150; tekst 175 x 110; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kožni u dobrome stanju. Pismo *ta'liq*. Kustode.

Na fol. 1a bilješka sa pečatom, u kojoj se navodi da je početkom mjeseca rabī' al-awwala 1269/sredinom decembra 1852. godine vlasnik rukopisa bio Muḥammad (Mehmed) Salīm b. 'Abdurraḥmān.

Na istoj stranici nalazi se i bilješka sa pečatom, u kojoj se navodi da je početkom mjeseca rabī' aṯ-ṯānīja (al-āḫira) 1272/sredinom decembra 1855. godine vlasnik rukopisa bio al-ḥāǧǧ Muḥammad (Mehmed) Salīm b. 'Abdurraḥmān b. ... (dalje namjerno zamrljan tekst).

Na unutarnjoj strani prve korice nalaze se dvije kraće *mawwāl kaside* (قصيدة الموال) na arapskom jeziku, od dva iračka postklasična pjesnika. Prvu je napisao pjesnik 'Abdulġanī Āl Ġamīl al-Baġdādī (živio 1194/1780 - 1279/1863). Prije početka pjesme napisano je:

موال لعبد الغني جميل

Početak:

انبيك يا صاح روحي بالصبر علها
عـلّ الـليالي تـعـود وترتـشـف علها
ان جان طير السعد رفرف ولى علها

Završetak:

واليوم جم عام روحي ما برت علها

Drugu pjesmu napisao je 'Abdulġaffār al-Aḫras (živio 1225/1810 - 1290/1873). Prije početka pjesme napisano je:

موال لعبد الغفار الأخرس

Početak:

آه على الطيف منك لو يـزور بسنه
ويلوح الي من جبينك هلّ وضحى بسنه
لا تظن غـيري مسودن مبتلي بسنه

Završetak:

أرضى ولو صار وعدك كل يوم بسنه

Rukopis je otkupljen od porodice Delić.

276. R 802/1

ديوان قائمي
DĪWĀN-I QĀ'IMĪ

Divan pjesama koji je na turskom jeziku napisao bosanski pjesnik Ḥasan-efendī Qā'imī. Rođen je u Sarajevu, gdje je bio imam Iljas-pašinog džemata i šejh Hadži Sinanove tekije. Umro je u Zvorniku 1091/1680. godine. Pokopan je na Kuli kod Zvornika. Prije početka divana napisano je هذا ديوان حضرت قائمي قدّس سرّه العزيز

Izv.: Bašagić I, str. 98-100; Bratislava, 480; Karatay T/II, 2432; Götz XIII/2, 417; Šabanović, str. 353; Nametak IV, 2736; Trako - Gazić, 250.

Početak (str. 1):

قنده ايسك حق سنكله قائم ودائم اولا
بردن ارتق بوليمازسين كنديڈه كل كير يولا
اوّل آخر ظاهر وباطن اولان حقدر قمو
حدّ وحصره عقل ونقله صغميان صاغ وصولا

Završetak (str. 151):

موجود اولان حقدر ددم دمدرسوره م دميدم
ارتق اولان هالك عدم اندن طولودر هر بوجاق

Cijela zbirka prepisana je 1256/1840-41. godine od strane jednog nepoznatog prepisivača (bilješka na str. 192).

Str. 1- 151 (orginalna paginacija); 240 x 165; tekst 220 x 155; redaka 24 - 28. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez mekši, kožni. Pismo *nasḫi*. Ime pjesnika u tekstu ispisano crvenom tintom. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

U dodatku rukopisa (str. 151 - 155) slijede Qā'imījine prigodne pjesme upućene Mullā Muṣṭafi Muḫtār-efendīji iz 1079/1668-69. godine i 1080/1669-70. godine i još nekim ličnostima, među kojima je i Šayḫ 'Abdulqādir Ġaylānī.

277. R 802/2

قصيدة جفرية
QAṢĪDA ĞIFRIYYA

Pjesma na turskom jeziku, u kojoj njen autor Ḥasan-efendī Qā'imī (um. 1091/1680) na mističan način opisuje razne događaje u Osmanskom carstvu, prije svega u Bosni.

Početak (str. 156):

شرق وغرب وبرّ وبحر وقلدى اوزكه صدا
فيض اقدسدن ايرشدى ظاهر وباطن ادا

ميم وسين عين ايده نصرت اولا جانلر فدا
حاندانى هفت اقليم اولا بر شاهد كدا

Završetak (str. 157):

قور خوسنده دتره شورمش **قائمى** هر ناتوان
شاه سليمان ملكتنده قول قومق ديلر خدا

Str. 156- 157 (orginalna paginacija); 240 x 165; tekst 220 x 155; 38 stihova.

Na str. 158 - 183 nalazi se druge Qā'imījine pjesme bez naslova.

Na str. 184 - 185 nalazi se Qā'imījina pjesma pod naslovom واردات (*Wāridāt*).

Početak:

پادشاهم ايش آچلدى صلح افرنك اولدى كوچ
باصديلر بونجه حدودي اشليوپ بيك دورلو صوچ

Završetak:

اسم اعظم كندو اسمى قائمي يوقدر كمان يا محمد أحمد ياڤور عرش الله

Na str. 185 - 190 nalaze se druge Qā'imījine pjesme, među njima i Mullā Muḥtārījeva pjesma posvećena Qā'imīji.

278. R 802/3

قنديا قلعه سى فتح اولدقده
QANDIYĀ QAL'ASI FATḤ OLDUQTA

Pjesma o osvojenju Kandije, koju je na bosanskom jeziku napisao Hasan-efendi Kaimi (Ḥasan-efendī Qā'imī), um. 1091/1680. ili

1103/1691-92. godine. Pjesma se sastoji od 38 stihova a napisana je 1669. godine (ili 1076/1665-66.) povodom tursko-mletačkog rata koji se vodio 1645 - 1669. godine, kada je Turska ovladala velikim dijelom otoka Krit (Kandija). Postoji nekoliko verzija ove pjesme sa određenim tekstualnim razlikama. Prema bilješci u rukopisu pod br. 653, ova se pjesma naziva i مسرورنامه (*Masrūr-nāma*). Prije početka pjesme napisano je: بوسنه ديلنجه قائمك كريت دولبى سويلدوغى

Izv.: Kemura - Čorović, str. XII-XIII i 11; Nametak A, str. 202-208; Huković, str. 102; Šamić, str. 207-08.

Početak (str. 191):

اوى ولاسي ملاتاچقي اوتيكوام قنديه
بودي سوژان تورسقي قاد وام اودوه قنديه

Završetak (str. 192):

اووويه ساد علامت نقيه طورچيم سلامت
نورنيقوم ملامت قدوام اودوه قنديه
اوتيكوام قنديه

Pjesma je prepisana 11. muharrama 1256/14. marta 1840. godine od strane nepoznatog prepisivača (bilješka na kraju pjesme, str. 192).

Str. 191- 192 (orginalna paginacija); 240 x 165; tekst 220 x 155; 38 redaka.

Na str. 193 - 197 nalaze se dva izvatka (istiḫrāğ) o proricanju sudbine ('ilm al-ğifr), prvi: صوفيه سكانلرندن كركسى زاده تلو علم جفردن استخراجدر i drugi: استخراج مصرى افندى u kojemu Miṣrī-efendī na mističan način opisuje iste događaje koje opisuju Qā'imījine pjesme. U oba izvatka stihovi na arapskom jeziku tumače se na turskom jeziku. Prvi izvadak sačinjen je u prvoj dekadi rabī' al-awwala 1150/sredinom jula 1737. godine (bilješka na str. 195).

279. R 802/4

قصيدهٔ جفريه
QAṢĪDA-I ĞIFRIYYA

Pjesma na turskom jeziku o proricanju sudbine, koju je, prema posljednjem stihu napisao pjesnik Riḍā'ī. Prije početka pjesme napisan je naslov: استخراج رضائي

Početak (str. 198):

كل طون سماعك جوهر كلام ايتار ايدرسم نه اوله شاهم
عمان بحره طالدم بو كزين جوهر ددركم اگلا مرام

Završetak (str. 199):

طا ايلـه يـاده ايلـه قراری ميم ايله مفتوح جمله كلامم
كل اي رضائی قطع ايت كلامی عارف اولانه پس بو كلامم

Str. 198- 199 (orginalna paginacija); 240 x 165; tekst 220 x 155; 39 redaka ukupno.

Na str. 200 nalaze se stihovi pjesnika Šayḫa Muḥammada Mišrīja, Wāǧida i Niyāzīja Mišrīja.

Na str. 203 - 207 nalaze se pjesme Ilhamije Žepčaka (Sayyid 'Abdulwahhāb Ilhāmī Žapčawī, pogubljen u Travniku 1237/1821. godine), na bosanskom i turskom jeziku.

Str. 203: Ilahija od 12 distiha: يا اويتاه سووغ ياسينه (*Ja upitah svog Jāsīna*).

Početak:

يا اويتاه سووغ ياسينه پر نويده مؤمنون
اوڤمی ولی نه چوديسه اوچی اوق غافلون

Pjesmu je prepisao nepoznati prepisivač 10. šawwāla 1259/2. novembra 1843. godine (bilješka na kraju pjesme, str. 203).

Str. 204: Ilahija od 12 distiha: سرچه مويه داق قازم (*Srce moje da ti kažem*).

Početak:

سرچه مويه داق قازم ايلی سيديم ايلی سباوام

Str. 204: Ilahija od 12 distiha: يا اويتاه سوويه دوشه (*Ja upitah svoje duše*).

يا اويتاه سوويه دوشه قازميسه تـقـوسی تـی

Pjesmu je prepisao nepoznati prepisivač 5. ḏū al-qa'de 1259/26. novembra 1843. godine (bilješka na kraju pjesme, str. 204).

Na str. 205 nalazi se jedna ilahija na turskom jeziku, nepoznatog autora, a na str. 206 tri Ilhamijine ilahije na turskom jeziku.

Str. 207: Ilhamijina ilahija od 9 distiha: بوغو فاله قويی چويه شتا وليم (*Bogu fala koji čuje šta velim*).

Početak:

بوغو فاله قويی چويه شتا وليم يا اووغه سواقم سره نه وليم

Str. 207 - 208: Ilahija šayḫa 'Abdurraḥmāna Sirrīje: آه درويش اوت ور أوچی (*Ah dervišu otvori oči*). Pjesma je napisano tako da svaki polustih počinje novim slovom arapskog alfabeta.

Početak:

ا - آه درويش اوت ور أوچی
ب - باطلقه تی نه أوچی

Pjesmu je prepisao nepoznati prepisivač 9. muḥarrama 1261/17. januara 1845. godine (bilješka na kraju pjesme, str. 207).

Na str. 208 nalazi se ilahija na turskom jeziku pjesnika Faḍlīja, prepisana istog dana kada i ilahija prije nje.

Početak:

ويره می دردی صنم دردمه درمان ويره می

Na str. 209 nalazi se ilahija na turskom jeziku.

Početak:

درنـمـده اولان حالت نـه حـالتدر انی بلمم

Na str. 210 nalaze se tahmis Laylā-ḫānum na gazel 'Izzata Munlā-efendīje i tahmis Bāqīja na gazel Muḥibbīja.

280. R 802/5

ترجيع بند
TARĞĪ'-I BAND

Tarǧī'-i band pjesnika Fāḍila, posvećen Yūsuf Ḍiyā-pāši. Navedeni naslov nalazi se prije početka djela: ترجيع بند برای مفرد يوسف ضيا پاشا

Početak (str. 211):

فلكك لطف مقارن اوله كلمش قهره كدر آينه اقباله اولور زر مهره

Završetak (str. 212):

راحت استرسك اكر احباب **فاضل** قلمه ميل
جای اسايش بولنمز كوشنه وحدت كبی

Str. 211- 212 (orginalna paginacija); 240 x 165; tekst 220 x 155; 54 retka ukupno.

Na str. 213 - 214 nalaze se stihovi na turskom jeziku pjesnika Wāṣifa.

281. R 802/6

ترجيع بند
TARĞĪ'-I BAND

Dio divana od 30 distiha na turskom jeziku napisan u formi *tarǧī'-i banda* sa tematikom obraćanja Bogu (*munāǧāt*), koji je napisao

Meḥmed Nūrī Pertew-pāšā (živio 1159/1746 - 1222/1807-08). Navedeni naslov nalazi se prije početka djela.

Izv: Karatay T/II, 2578.

Početak (str. 215):

بیلمزم راز درونم کیمسه افشا ایده یم — قنقی درکاهه واروپ حالمی انها ایده یم
نیچه داد وستد کالهٔ دنیا ایـده یم — نقد عمری نیچه بریوق یره افنا ایده یم

Završetak (str. 215):

دوکیلان خون جکردر شرر وآب دکل — چشم پرتو کورینن کلخن ومیزاب دکل
المده دردد لمدن کیمه شکوا ایده یم — نیده یم نشلیه یم قنقی طبیه کیده یم

Str. 215 (orginalna paginacija); 240 x 165; tekst 220 x 155; 36 redaka ukupno.

Na str. 216 nalaze se tahmis pjesnika Bāqīja na gazel Nābīja i tahmis 'Izzata na gazel Nadīma.

Na str. 217 - 229 nalaze se stihovi čiji su autori Balīġ, Nadīm, Yamī, Ḥayratī, Rāġib-pāšā, Kānī, Naylī, (Ibn) Kamāl-pāšā-zāde, 'Āṣim, Fahīm, Ṣā'ib, Ḥaḍrat-i Mawlānā, Ḥāfiẓ, Tīġī, Nābī, Rafī', Tābit, Rif'atī, Raḥmī, Fuḍūlī, Pertew-pāšā, Sulṭān Aḥmad-ḫān, Fiṭnat-ḫānum, Laylā-ḫānum, Ḥarīmī, Āṣaf, Ḥāmī, Nazmī, Ṣidqī, Wāṣif, Sāmī, Faydī i Bāqī sa tahmisom na gazel Sulṭāna Murāda.

282. R 802/7

ترکیب بند
TARKĪB-I BAND

Dio divana u formi tarkīb-i banda na turskom jeziku od 24 distiha, koji je napisao osmanski pjesnik Enderūnī 'Uṯmān Wāṣif-bey (um. 1240/1824-25). Navedeni naslov nalazi se prije početka djela.

Početak (str. 229):

ای غدار کل نسرین هزار اهل نیاز — ای نهال سمن زیب خرا منسده ناز
پی وفالق کور پنور چشم سیاهکده براز — روی کلنار عرقاناکه سوز یوق ممتاز

Završetak (str. 230):

کوشهٔ غمده پنم زار زبـون ونـالان — بنی نالانده ایدرسنده پنه اول خندان
دیمز **واصف** نالنده کبی زار اوله سن — بددعا ایلمز صاغ اوله سن وار اوله سن

Str. 229- 230 (orginalna paginacija); 240 x 165; tekst 220 x 155; 69 redaka ukupno.

Na str. 230 - 237 nalazi se stihovi čiji su autori Wāṣif, Laylā, Fawzī Aḥmad-pāšā, Māridīnī-efendi, 'Ākif-pāšā, Labīb i 'Izzat Munlā-efendi.

283. R 470

خیریهٔ نامه
ḤAYRIYA-I NĀMA

Poučni vjersko-morlani spjev na turskom jeziku, napisan u mesnevi (maṯnawī) rimi. Napisao Yūsuf Nābī (um. 1124/1712). Autor je djelo posvetio svome sinu Abū al-Ḫayru Meḥmedu al-Çalabīju, po kome je ovaj divan dobio naziv i دیوان أبو الخیر (*Dīwān-i Abū al-Ḫayr*).

Izv.: Flügel I, 724/1; Pertsch VTH, 424; Rieu 201, Add. 5985; Gölpınarlı II, 2306-07, str. 301-02 i 2308/I, str. str. 302-03; Karatay T/II, 2474; Bratislava, 353; Köprülü II, 263/2 i 264/2; Götz XIII/2, 195; Dobrača II, 1919/2; Sohrweide XIII/3, 294; TÜYATOK 07/III, 2040 i 34/IV, 1025; Kut, 249-53; Nametak IV, 2637/7; Schmidt, str. 702-03 i 723-24.

Početak (fol. 1b):

حمد اول الله عظیم الشانه — مـبـدع دائـــرهٔ امـکـانـه

Završetak (fol. 55b):

چون ابو الخیر قوندی نامك — خیرایده حضرت حق انجامك

Prepisao soḥta Muṣṭafā u (Mostaru) Karađoz-begovoj medresi (bilješka na kraju djela, fol. 55b).

کتبه الحقیر سوحته مصطفی فی مدرسهٔ قره کوزیك.

Fol. 55; 195 x 135; tekst 150 x 85; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela na marginama, uglavnom, na početku rukopisa.

Vlasnik rukopisa bio Muṣṭafā b. 'Umar-beg Ljubušak (bilješka na fol. 1a).

284. R 357

خیریهٔ نامه
ḤAYRIYA-I NĀMA

Isto kao br. 283.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 42; 210 x 140; tekst 160 x 85; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

285. R 20

عبرتنما ياخود احوال محبت
'IBRETNUMĀ YĀḪŪD AḤWĀLI MUḤABBAT

Divan pjesama na turskom jeziku koji je, prema bilješci na stranici prije početka divana, napisao Ṣāliḥ Nūrī, čija nam je biografija nepoznata. Na istoj stranici, prije imena autora, napisan je i navedeni naslov. Ispod toga napisano je još: فوچو مصطفى بك حقنده

Početak (str. 1):

مثنوى جناب بارى

حمد اللّـهـه سـزادر هـر آن — واره رق عشق حقيقى (...) بولور

شكر اول حقه روادر هر آن — رتبـهٔ عليه واصـل اولـور

Završetak (str. 49):

بنم بو حالمى سن كورمدك لطف ايتدرك امّا

قويار مى يانكه ظالم بكا ايتد كلرك مولا

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 49 (do 22. stranice orginalna paginacija); tekst 190 x 110; 17-21 redak. Pismo *ta'liq*.

286. R 444/1

شرح قصيدهٔ سعدي لضيائي الموستاري
ŠARḤ-I QAṢĪDA-I SA'DĪ LI ḌIYĀ'Ī AL-MOSTĀRĪ

Komentar kaside na perzijskom jeziku pjesnika Sa'dīja (Šayḫ Muṣliḥuddīn Sa'dī b. 'Abdullāh Šīrāzī, živio 589/1194 - 691/1292), koji je na turskom jeziku napisao mostarski pjesnik Ḍiyā'ī Ḥasan Çalabī b. 'Alī al-Mostārī (um. 992/1584). Ḍiyā'ī se u komentaru, između ostalog, koristio vlastitim stihovima i stihovima pjesnika savremenika. Na kraju komentara nalazi se pjesma na turskom jeziku od trideset osam stihova koju je, također, napisao Ḍiyā'ī i posvetio je sandžakbegu Sinan-begu.* Prema napomeni na kraju, Ḍiyā'ī je ovaj komentar završio 987/1579-80. godine. Ovaj komentar se u nama dostupnim izvorima ne spominje.

*Sandžakbeg Sinan-beg Boljanić bio je jedan od najvećih dobrotvora u Bosni. Ustanovio je veliku zadužbinu u okviru koje je izgrađeno više mesdžida, škola i dobrotvornih objekata po cijeloj teritoriji današnje Bosne i Hercegovine, a najznačajniji su oni izgrađeni u Čajniču. O Sinan-begu i njegovim objektima u Čajniču vidjeti: Bašagić I, str. 27; Mujezinović II, str. 66-74.

Početak (fol. 1b):

حمدنا للحميد ذى الجبروت• ملك الملك مالك الملكوت• رازق الخلق صادق الوعد ومن الطف فيضة سعدي• في الحقيقة سعادت ابدية دكلميدر... **بعد** فارس ميدان فراست• وخارس ايوان كياست• كلستان بلاغتك بلبل شيد اسبى• وبوستان فصاحتك طوطى كويابسى• نظم ونشر اوجنك شاهبازى• شيخ مصلح الدين شيرازي• **قطعه** سعيد واهل سعادتك اسعدي سعدي... ومرحوبدركه ارباب شوقك شوقي اولدقده **ضيائي** فقيري دعاء خيردن فراموش اتميه لر• **اى (كه) پنجاه رفت (و) در خوابى ... مكر اين پنج روز دريابى**...

Završetak (fol. 19a-20a-b):

...(fol. 19a)• **پير بودى وره ندانستى**• پير اولدك ويول بولمدك• **تو نه پيرى كه طفل كتابى** ...(fol. 19b)• **بيت** ضيائي كبى عمرم نقدنى خرج ايلدم بربر• تجارت بلمدم آخر تصوّردن زيان اتدم• **خاتمة الكتاب** بحمد الله الحميد بو قصيدهٔ حميد كه پنحه پند ومواعظى مشتملدر• تاريخك طقوز يوز سكسان يدي سنده شرح ايدوب تمام ايلدم... بو درّ پاكى نظم اتدم• بو نظم ونثرى جمع اتدم• ددي تاريخ ايدوب هاتف قوا ورق پريشان• **لسنه 987**... **بيت** بوكون ارباب شوقك خاك پايى• اسير ظلمت محنت ضيائي• شيخ سعدي حضرتلرينك بو قصيده سنى شرح ايدوب اسمنى **غداي شها** ويرر اكرچه حقيردن اوّل ولايتمزده كمسه تدوين ديوان ورساله وتركيب كتاب ومقاله... **بيت** ضيائي ظلمت غمده كزر شادان اولوب نادان... بوكون عالم متاعندن زيانم دخى سورم يوق• نياز ايدوب يره... (fol. 20a) بو قصيده اول بحرده اول قافيه ده نظم ايلدم. بو قصيدهٔ بر جوان صاحب هنرك وراغب شعر وانشا بر سرورك نامنه نظم اتدم كه ولايتمز هرسك سنجاغنك بكى سنان بك ادام الله عمره ودولته حضرتلرينك فرزند ارجمنديدر بر جواندر كه طبع پاكى انواع معارفه شامل واصناف كماله مالك عاقل وكاملدر. خداي تعالى باغ صحتده وكلزار سلامتده نهال عمرنى بر خور وار ايدوب باد حدوثدن صيانت ايليه قصيده منه:

ايـلـدم تـرك بـاب احبـابى — هب فراموش قلدم اصحابى

Završetak pjesme (fol. 20b):

كلك اكّا دعـائي خـير ايله مِ — ديسون امين اشيدان احبابى

دولت وعمر بر مستدام اولسون — بـذل اولـسـون عطاسى جلّابى

Prepisao Abū Bakr b. Walī b. Muḥammad b. Ḥasan u Travniku 1061/1651. godine (bilješka na kraju drugog djela, fol. 52b).

Na fol. 21a nalaze se stihovi na turskom i arapskom jeziku te razne bilješke i navodi iz nekih djela.

Fol. 1b - 20b; 195 x 140; tekst 170 x 100; 25 redaka. Papir tamnobijel, deblji. glat. Nedostaje povez. Listovi i lage neuvezani. Pismo *ta'liq*. Komentirani stihovi nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

287. R 444/2

عبادات بدنية
'IBĀDĀT BADANIYYA

Djelo o islamskom vjerovanju i obredoslovlju, na turskom jeziku. Djelo je podijeljeno na 63 poglavlja (*faṣl*). U našemu rukopisu djelo je krnjavo na početku, do početka poglavlja o tarāwīḥ namazu (فصل التراويح). U izvorima se ne spominje autor ovoga djela, ali se, prema raznim njegovim rukopisima, spominje više godina njegovog nastanka. Međutim, u rukopisu Orijentalnog instituta (Vidi: Gazić, 89), pored godine njegovog nastanka spominje se i ime autora. Tako je, prema ovome rukopisu, djelo napisao Isḥāq b. 'Abdullāh 1037/1628. godine.

Izv.: Karatay T/I, 255-58; Dobrača II, 1547-54; Boškov I, 49; Sohrweide XIII/3, 46; Popara IX, 5675-78; Lavić X, 5985 i XIV, 7964-65; Gazić, 89.

Početak ovdje (fol. 22a, orginalna folijacija 38a):

...کڤرت رکعتدن افضلدر. یعني قرآءتیله چوغالمق افضلدر. آز قرآءتیله چوق نماز قلمقدر. **مسئله** صباح نمازینك سنّتنده سنّت بودرکه اوندە قله یا مسجد قپوسنده واکر ممکن دکل ایسه خارج مسجد قله...

Završetak (fol. 52b, orginalna folijacija 68b):

...وطرق ضلاله دن بعید اولوب کتاب اللّهله ودخي سنّة رسول اللّه ایله صلّی الله علیه وسلّم. مقتضاي شرع اوزرنه عمل اتمش اولورسن. ودار فنادن دار بقایه سلامتله کیدرسن. إن شاء اللّه تعالی. والسّلام.

Prepis dovršio Abū Bakr b. Walī b. Muḥammad b. Ḥasan u nedjelju navečer 25. ḏū al-ḥiǧǧata 1061/8. decembar 1651. godine u Travniku (bilješka na kraju djela, fol. 52b).

قد وقع إتمام هذا الكتاب في يد أضعف العباد أبو بكر بن ولي بن محمّد بن حسن، غفر ذنوبهم الغفّار المحسن، في ليلة يوم الأحد الخامس والعشرين من ذي الحجة الشريفة لسنة إحدى وستّين وألف، بولايه بوسنه بلده تراونيك.

Fol. 22a - 52b; 195 x 140; tekst 170 x 100; 25 redaka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i riječ مسئله (*mas'ala*) ispisani crvenom tintom. Kustode. Ovaj rukopis je dio rukopisa pod br. 472.

288. R 364/1

منظومة تركية
MANẒŪMA TURKIYYA

Spjev na turskom jeziku, krnjav na početku, od nama nepoznatog autora.

Početak ovdje (fol. 1a):

وجودي واحدي کورکم تعیّنله اولور ظاهر
وجـودي دائـم باقي تعیّندر اولان فاني
بو ملکك مالکي بردر وجودنده شریك اولمز
تصرّفده کمال اوزره احاطه قیلدي هر آني

Završetak (fol. 2a):

رجال کحلك قلبی طولودر فیضله دایم
کرکدر طالبك دلده دلیکن صدق داعماني
ایرنلر عالم قدسه بولنلر حضرت انسی
ارنلرله طوته کوردی ازلـده عهد وپیمانی

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 2a; 185 x 105; tekst 165 x 100; 19 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom, oštećen. Pismo *ta'liq*.

289. R 364/2

ديوان تركي
DĪWĀN TURKĪ

Divan pjesama na turskom jeziku, koji je, prema posljednjem stihu napisao neki Luṭfī. Rukopis vjerovatno nije od početka prepisan a i nakon prvog lista nedostaje nekoliko listova teksta.

Početak ovdje (fol. 2b):

ایده م واریکن مجال مقال — حمد معبود بي شبیه ومثال
فایض جوبیار کلشن جـود — باسط ظلّ شاخسار وجود

Završetak (fol. 20b-21a):

نوعیه قل یضرب ایمانی — قابل فیض رحمت ایت آنی
نظر **لطفکی** مرام ایله — آخرین خیریله تمام ایله

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2b - 21a; 185 x 105; tekst 137 x 63; 21 redak. Pismo *ta'liq*. Prozni tekst između poglavlja ispisan crvenom tintom. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama rjeđe sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela. Kustode. Veći broj listova je odvojen od korica.

290. R 364/3

جوهر الذات
ĞAWHAR AḌ-ḌĀT

Djelo na perzijskom jeziku, u kojemu njegov autor Farīduddīn 'Aṭṭār Muḥammad b. Ibrāhīm an-Nīsābūrī (živio 513/1119 - 627/1230 ili 629/1232) u mesnevi rimi izlaže sufijske ideje. Djelo se u izvorima navodi i pod naslovom جواهر الذات (*Ğawāhir aḍ-ḍāt*). Rukopis djela je nepotpun na kraju.

Izv.: Pertsch VPH, 759; Flügel I, 518; Karatay f I, 484, str. 171; Gölpınarlı II, 1714/I, str. 25-27 i 1735/I, str. 64; Ateş FME I, 122/4, 87-88; Eilers XIV/1, 203.

Početak (fol. 21b):

بنام آنکه نور جسم وجانست — خدای آشکارا ونهانست
خداوندی که جان در تن نهان کرد — زنور خود زمین وآسمان کرد

Završetak ovdje (fol. 34b):

روش در جمله ذرات دارد — وجود خویشتن مشکات دارد

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 21b - 34b; 185 x 105; tekst 183 x 95; 29 redaka. Pismo *ta'liq*. Veći broj listova je odvojen od korica a u donjem dijelu su i nagriženi tako da se i dio teksta ne može čitati.

291. R 688/1

منظومة تركية
MANẒŪMA TURKIYYA

Spjev na turskom jeziku, bez početka i kraja, od nama nepoznatog autora.

Početak ovdje (fol. 1a):

غریب انسان قره واردیغی کیجه — اول قرانلیق اوه کردیغی کیجه
کوزلی اجوب کوره میّت کندنی — اول محلده بلسه اولدو کوئی

Završetak ovdje (fol. 4b):

بونلرین اراسنه اینه حجاب — مومنله منافقلر اراسی
اینه جکدر بر قرانلیق پرده سی — بر ظلمات جوکه صراط اوستنه

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a 4b; 190 x 90; tekst 165 x 75; 12 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasḫī*.

292. R 688/2

حسن ایله حسیندر
HASAN ILE HÜSEYIN'DIR

Pjesma na turskom jeziku koju je spjevao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320), jedan od značajnih predstavnika religiozno-mističke poezije u turskoj književnosti.

Početak ovdje (fol. 5a):

کربلانك تا ایچنده — نور بالغر سیاه صاجنده
یتان ال قانلر ایچنده — حسن ایله حسیندر

Završetak (fol. 5b):

درویش یونس دنیا فانی — سندن اوّل کلن فانی
سکز جنّتك سلطانی — حسن ایله حسیندر

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 5a - 5b; 190 x 90; tekst 165 x 75; 10 redaka. Pismo *nasḫī*.

293. R 583/1

ایزورنیق تورکی
ĪZVORNĪK TÜRKĪ

Narodna pjesma na turskom jeziku o opsadi Zvornika 1129/1717. godine, poznata kao *Zvornička turkija*.

Vidi: Nametak, POF, str. 109-114; Ždralović, POF, str. 166-168; Hasan, str. 108-10.

Početak (fol. 1b):

غايت فرياد ايدر ايزورنيق قلعه مي — قلعه سيله بيله بيوك قلّه سي
قاچي نك كوزل شريف طوربه مي — يتش نعمان پاشا الدردك يزي

Završetak (fol. 2b):

يونى بويله بكذاده اوغلى سويلدي — غنى مولام انى منصور ايلدي

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 2b; 150 x 100; tekst 140 x 90; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi zahvaćeni vlagom i uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasta'līq*.

Na fol. 3a nalazi se osam distiha na turskom jeziku pod naslovom دستان (*Dastān*).

Na fol. 3a nalazi se pjesma (dastān) na turskom jeziku od osam stihova, koja počinje: يورى جرحى قلبك يورى

294. R 583/2

پاسوان تورکي
PĀSWĀN TÜRKĪ

Narodna pjesma na turskom jeziku o junaštvu Pazvan-oğlua u odbrani grada Vidina u vrijeme sultana Selima III (vladao 1789-1807).

Vidi: Hasan, str. 30 i 101-02.

Početak (fol. 4a):

پاسوان اوغلو بيڑ كهيلان اته — هراجومي ظبت ايدن بوحسمي مقاله
ودين قولجازلري بابان متريز قزار — امان پادشاه امان نه ايتدم سنا

Završetak (fol. 4b):

اسلانبوله بر قاپوسى اكلدي — يـــوردى چـفـت تـاتـارلـر
سـنـه الـسـون اتـلاف فـرمـان

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4a - 4b; 150 x 100; tekst 135 x 95; 12 redaka. Pismo *nasta'līq*.

Na fol. 5b nalazi se nekoliko distiha na turskom jeziku.

295. R 43/1

ساعتلو خليلم سلطانم حضرتلري
SĀ'ATLU ḪALĪLUM SULṬĀNUM ḤAḌRATLARI

Pjesma na turskom jeziku koju je, prema bilješci na kraju pjesme, napisao banjalučki muftija 'Uṯmān-efendī ibn Manṣūr al-ḥāǧǧ Ḥasan-efendī ibn al-ḥāǧǧ Muḥammad-efendī al-Qonawī ibn Maḥmūd-efendī i posvetio je sultanu.

Početak (fol. 1a):

ساعتم انكليز اوله چق ترس — يـديـكى بـوخى شيخ الـهـامي پمز
خلقة رقاعيان كبي دونر دومز — زمانه درويشاندن اولسه دورى بكلمز

Završetak (fol. 1b):

اومارم قصورمى عفو ايده خليل يار
معم ساعتمى تعمير ايله ايدر تمام عيار

من كلام بنالوقه مفتي عثمان افندي ابن حسن الحاج منصور ابن الحاج محمد افندي قنوي ابن محمود.

Ispod ovoga imena istom rukom napisano je prethodno ime u malo izmijenjenom obliku, vjerovatno korigirano:

عثمان افندي ابن منصور الحاج حسن افندي ابن الحاج محمد افندي القنوي ابن محمود افندي

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 1a; 200 x 142; tekst 130 x 120; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem. Nedostaju korice. Pismo *nasta'līq*.

Na fol. 2a nalazi se pečat sa upisanim imenom vlasnika rukopisa: Muḥammad Mastwīğa (Mestvica) i godinom 1262/1845-46.

Na posljednjoj stranici rukopisa napisano: Bālī-zāde mahala u Sarajevu.

مدينه سراي بوسنه ده بالي زاده محله سى

Rukopis je otkupljen od Saliha Hasečića.

296. R 43/2

أجزاء العطار
AĞZĀ' AL-'AṬṬĀR

Tabela sastojaka trava na turskom jeziku, koje se koriste u spremanju lijekova. Navedeni naslov nalazi se prije početka tabele.

Početak fol. 1b):

قلفله طوبر شونيز بوغنج چور اوتى دارچين قرفه قرنفل ميحك حُرمَل

ع ف ع ت ع ف ع ف ع

Prije početka tabele nalazi se sljedeći stih na turskom jeziku:

عربي لفظنه عين اولدى نشان فرسى فا تورکيه تا ايله بيان

Na fol. 2a - 3a nalazi se tabela bolesti na turskom jeziku, koje se liječe sastojcima trava navedenih u prethodnoj tabeli.

Početak (fol. 2a):

في الأمراض

اعرج لنك اقساق احول لوج شاشي جبيره چبيره صارمغه اعمي

ع ف ت ع ف ع ف ت ع

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 3a; 200 x 142; tekst 120-150 x 110; 9-11 redaka. Pismo *nasta'līq*.

Na fol. 4b nalazi se tabela sa naslovom.

زنجبره شايان

Početak:

لطف همت محبت مملكت سلطنت صحبت طبيعت مستقيم شفقت

297. R 251

منظومة تركية
MANẒŪMA TURKIYYA

Fragment od dva lista spjeva ili divana na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Početak ovdje (fol. 1a):

بحر عشقده كورديم روز شب بن مصطفى

عالمي سيران ايدوب حيران ايديم بن مصطفى

Završetak ovdje (fol. 2b):

كن لو زارمي بنم چون خلق عالم بلمدي

سرّ عشقى عالمله اظهار قرشمده در

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2; 220 x 160; tekst 165 x 115; 40 redaka ukupno. Dvolisnica tamnobijela, srednje debljine, hrapava. Pismo *nasḫī*.

298. R 439

حكايت عمر، رضي الله عنه، وهرمز
HIKĀYAT-I 'UMAR (R.A.) WA HORMUZ

Priča na turskome jeziku o Omeru, drugome halifi, i Hormuzu, medžusiji (obožavaocu vatre). Djelo je nepotpuno na kraju.

Početak (fol. 1b):

حكايت اولنور كه حضرت عمر، رضي الله عنه، خليفهٔ اسلام اولدقدنصكّره نوشي روان عادل اولوب اوغلي هرمز يرينه پادشاه اولدقده غزايه وارش ايدي عمره ديديلر كه يا أمير المؤمنين هرمز بر مجوسي كافردر يانه غزايه وارسين ددلر...

Završetak ovdje (fol. 12b):

...اللهك لعنتي انك اوزرينه اولسون ددي آنك فرضي ونافله سني دخي قبول ايلمز ددي نتكم رسول الله، عليه السلام، بيودرکى الزهرى في رضاء الله...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 12; 195 x 145; tekst 150 x 100; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasta'līq*. Kustode.

Na fol. 13a nalazi se početak biografije Fatime, kćerke poslanika Muhammeda, na turskome jeziku مناقب فاطمة الزهرى (الزهراء؟) (*Manāqib-i Fāṭima az-Zahrā'*).

Početak:

مناقب فاطمة الزهرى(الزهراء؟)، رضي الله عنها، رسول ءم فاطمه غايتده سوردي زيرا زاهده وعابده ايدي ودخي خديجهٔ كبرانك قيزي ويادكاري ايدي وحسنك وحسينك اناسي ايدي...

299. R 489

مجموعه أشعار
MAĞMŪ'A-I AŠ'ĀR

Novija zbirka različitih vrsta pjesama i stihova na turskome jeziku. Većina pjesama imaju naslove. Na kraju rukopisa (fol. 10a) rukom prepisivača napisano ime As'ad, što bi mogao biti priređivač, odnosno prepisivač zbirke. Pjesme sa navedenim naslovima su:

سنجاق مارشی (fol. 1a), عثمانلی یز مارشی (fol. 1b), کرتسن کبی پارپله ایاق (fol. 1b), غافل نه بیلیر (fol. 2a), دار المعلمین مارشی (fol. 2a), عسکر مارشی (fol. 2b), تورك قوقك (fol. 3a), ای بلبل (fol. 3a), بهار (fol. 3b), قوش سسلری (fol. 3b), قوروموق دالار (fol. 3b), چیفتچی دایی (fol. 4a), قوللر دمیردن (fol. 4b), الهیمز اولیدر (fol. 4b), بر وطن اولادی یز (fol. 4b), ... مارشی (fol. 5a), آنا حرفی (fol. 5a), قره دکز مارشی (fol. 5b), اویون وار (fol. 5b), دیزی قول (fol. 6a-b), چوچوق صیاح (fol. 6a), آرس ایلری (fol. 7b), پاپا دیالر (fol. 7b), آتنه چکم (fol. 8a), ایزمی مارشی (fol. 8b), مکتب مارشی (fol. 8b).

Početak (fol. 1a):

سنجاق مارشی

اي تـورالـك اوچاغـنـده اويـانـدك	شـهـيـدلـرك قـانـلـريـلـه بـويـانـدك
قيچه دشمن قلعه سنه اوزانـدك	سكا سلام سكا سلام اي عثمانلی سنجاغی
چـيـرپـيـنـارق دالـقـالـتـرقـنـادك	كـوك يوزينه چيقمقميدر مـرادك
كولكنده چان ويرمك استير اولادك	سكا سلام سكا سلام اي عثمانلی سنجاغی

Završetak (fol. 10a):

وطـنـم ايـچـون كـوتـرلـرم آغـلار	آيـريـلـق بـنـم يـوره كـم داغـلار
هـر كـه بـايـرام يـزلـره آلام	غـربـت ايـلـلـك وطـنـه سـلام

Prepisao As'ad (bilješka na kraju rukopisa, fol. 10a).

Fol. 10; 195 x 150. Dimenzije teksta i broj redaka neujednačeni. Papir industrijski sa linijama, tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Nedostaju korice. Pismo *ta'liq*.

300. R 301/1

أشعار
AŠ'ĀR

Više vrsta pjesama i stihova na turskome jeziku. Zbirka potječe iz prve polovine XVIII stoljeća.

Fol. 101; 220 x 110; različite dimenzije teksta i različit broj redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kožni. Pismo *nashī* i *ta'liq*.

Na fol. 1a nalazi se dvanaest distiha na turskom jeziku iz pjesme قصیدهٔ جفریه (*Qaṣīda-i Ğifriyya*), koja se u cjelosti nalazi u ovome rukopisu na fol. 69b - 73a.

Početak:

لازم اولدی اسم ممدوحك دیم اهل دیله
لائق اولە علم جفرك حل اولە مشكللری

Na fol. 1b - 7a nalazi se više pjesama na turskom jeziku, bez naslova. U svim pjesmama, osim dvije, u posljednjem ili pretposljednjem stihu kao autor navodi se Muḥammad (Meḥmed) Sa'īd ili samo Muḥammad (Meḥmed), odnosno Sa'īd. S obzirom na to da se u dvije pjesme spominju Sarajevo i Bosna, vjerovatno je i autor bosanskog porijekla. Budući da nam je od bosanskih autora s istim imenom koji su pisali poeziju na turskom jeziku poznat samo Meḥmed Seid Hajrić (Meḥmed Sa'īd Ḫayrī-zāde), poznat i kao Homarija (Ḥūmārī-zāde), moglo bi se pretpostaviti da je upravo on autor ovih pjesama, pogotovu što se u jednome rukopisu Gazi Husrev-begove biblioteke (R 2763, fol. 28a) nalaze dva stiha na turskome jeziku sa potpisom Muḥammad (Meḥmed) Sa'īd a kao vlasnik istoga rukopisa na fol. 1a navodi Muḥammad (Meḥmed) Sa'īd Ḥūmārī-zāde (محمد سعید خوماری زاده).

Međutim, prema bilješci u rukopisu Gazi Husrev-begove biblioteke R 5390, na fol. 104a, Meḥmed Seid Hajrić umro je 17. muḥarrama 1226/11. februara 1811. godine, dok je, prema hronogramu u ovoj medžmui, Meḥmedu Seidu 1235/1819. godine rođen sin, što znači da je najmanje godinu dana ranije bio živ, odnosno poslije 1226/1811. godine. U ovome slučaju moguće je da je pogrešno naveden datum smrti Homarije, ili je greška u ovome datumu, ili se, na kraju, radi o sasvim drugoj osobi.

Tako se na fol. 1b ove medžmue nalazi pjesma od četiri stiha. Prvi stih je zbog izlijevanja tinte teško čitljiv a posljednji glasi:

اي سعیدم اولە مغرور نو عروس عالمه
فانی کیم عاقبة الباقیات الصالحات

Na istoj stranici nalaze se još dva stiha od kojih posljednji, hronogram o rođenju sina autora 1235/1819. godine, glasi:

كفت **سعيد** دنيايه اوغلم كلدى حوش تاريخيله
سعد اشرافنده قيده كلدى محمد علميله

Na fol. 2a nalazi se pjesma od četiri stiha i jednog polustiha.
Početak:

حمد لله چون طلوع ايتدى سعادت آفتاب
كتدى ظلمت كلدى پرتو بو جهانى طوتدى ناب

Završetak:

اي افندم يوز سورم در خاكپاى بالركاب

Na fol. 2a nalazi se i dova (neobavezujuća molitva) koja se uči (izgovara) poslije tarāwīḥ-namaza u mjesecu ramaḍānu.

Na fol. 2b nalazi se pjesma od trinaest distiha. Ova pjesma upućena je nekom Muṣṭafā-āġi, a u posljednjem distihu nalazi se ime pjesnika Muḥammad (Meḥmeda).

Početak:

سعادتلو صداقتلو اغاى ذى شان
يعني مصطفى اغا سرد نكچديان ايچره عديم الاقران
بركرمكانى مروّت صاحبى ايچره جانان كان
هر كلامك مردهٔ صد ساله ايار بخش جان

Pjesma se završava distihom:

ديدى **محمد** سكا كويم بردها تاريخى تام
اولـه دايـم هرايشك بر شاد وكام

Na fol. 3a nalazi se pjesma od trinaest distiha.
Početak:

اي محمّد امتى شرعه باقر هيچ يوقميدر
بو زمانده غربت دين محمّد يوقميدر

Na kraju pjesme je sljedeći distih sa imenom pjesnika Mehmeda Seida:

محمد سعيد اين نوشتى شعر موزون بسنديد
تاريخ منند مهدى كبى عدالله رشدى محمد الوزير

Na fol. 3b nalazi se pjesma, također, od trinaest distiha.
Početak:

سعادتلو عطوفتلو مروتلو جليل الشان
چو نا مدارى قديمدن كونش كيبى ورر اعيان

Završetak:

سعيد سويلر بو زير مصرعنده اولدى تاريخ دان
جميع اول را مصالحده سكّا كافى درر يز دان

Na fol. 4a - 4b nalazi se pjesma od devetnaest distiha. Pjesma je posvećena (sarajevskom?) muftiji Šakiru (Mehmed-efendiji Ćesriji?, muftiji u periodu 1218/1803 - 1242/1826).

Početak (fol. 4a):

حمد الله چون ينه ايتدى مشرف مسند فتوى را
ايلسون حق ساكه سلطانم مؤيّد صدراين عالى را
داد حق راجاه اعطا الوزير اصف جلال
مايهٔ عزّ وشرف باپايهٔ بحت واقبال

عدلك ايّامنده عامّ خلقى مسرور الفواد
همتكّله اولدى بوسنه سراى بوق نظيرى فى البلاد

قيلوپدر سرفر وقدينه انك صدره وطوى
چو ماذونًا سراى ايچره افندى شاكر اى مفتى

Završetak (fol. 4b):

سعيد سويلر دعا بيزدن ديدى داخى بو تاريخى
ويروب ساكًا كرم الله چو دارينده مقام عالى

Na fol. 5a - 5b nalazi se pjesma od šesnaest stihova. U ovoj pjesmi nalaze se i neki stihovi iz prethodne pjesme, među njima i prvi stih. Pjesma je, kako se vidi u pretposljednjem stihu, posvećena (sarajevskom?) muftiji Šakiru (Mehmed-efendiji Ćesriji?, muftiji u periodu 1218/1803 - 1242/1826).

Završetak (fol. 5b):

كفت **سعيد** بو نظم رعناده دعا تاريخ تام — اولـه دايـم هر ايشك بر شاد وكام
ديكر راهل دلّر ديديلر تاريخنى — داد باجى شاكر عادل اولدى مفتى
بو قصيده بولدى رونق وزن تام — هم موزّخ حوش حسابى ايجدى اول شد تمام
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات **سنه ١٢٣٧**

Na fol. 6a nalazi se pjesma od jedanaest distiha.

Početak:

كر تفحّص(!) بيورسك بو محبدن بر سؤال
ديده پرنم سينه پرغم جان زبون تن بيمحال

سعد اكبر اوله بختم له **محمد سعيد** الاتصال
بر قولق طوت دگّله نه سويلر سحرباد شمال

Završetak:

حمد لله شبه مز يوق ربّ العالمين
دفتر جرمم رسيد ايدر كرامًا كاتبين

Na fol. 6b nalazi se pjesma, također, od jedanaest distiha.

Početak:

حمد چون مبارك مطلع شدينه آفتاب
كندى ظلمت چقدى پرتو طوتدى عالمى تاب

Završetak:

طالع اقبالك اولسون في كل يوم جديد
عمريگّك ايّامنى مزداد ايده ربّ مجيد

Na fol. 7a nalazi se pjesma od devet distiha.

Početak:

فضيلتلو وسلطانم سخى طبعك مروّتلك
روا كورمه بو مظلومى چوسنده وار وفادارلك

Završetak:

سعيد سويلر بهى محمد كيمه ايتدك عجب كملك
بيزى اخوان ميانندن نيچون اخراج دكل ارلك

ديدم داخى بو شعرنده دعا لازم وتاريخ يك
دعا دل بقى بعون حق اوله مابين صداقتلك

Na fol. 7b - 9a nalaze se stihovi na turskom jeziku, kraće dove (neobavezujuće molitve), talismani (zapisi) i sl.

Na fol. 9b – 10a nalazi se pjesma na turskom jeziku, bez naslova od devet stihova i jednog polustiha, koju je, prema posljednjem stihu, napisao osmanski pjesnik Niyāzī Miṣrī Meḥmed b. ʿAlī al-Malāṭī (živio 1027/1618 - 1105/1694).

Početak:

اى كوڭل انسان سويلينن عرفانه بق حال دليله سكّا بر نطق ايدن حيوانه بق

Završetak:

اي نيازى حضرت خلاق دركاه خداى خالق كون ومكان وقدرة يزدانه بق

301. R 301/2

اي اسلامبول خلقى
EY İSLĀMBŪL ḤALQI

Pjesma na turskom jeziku, upućena stanovnicima Istanbula, koju je napisao pjesnik Waysī Uways b. Meḥmed Alaşehrī (živio 969/1561 - 1037/1627).*

*O pjesniku vidjeti: *OM II, 477-79; TÜYATOK 05/IV 2969.*

Izv.: Dobrača I, 147/6; Nametak IV, 3049-50.

Početak (fol. 10a):

الا يا قوم استانبول بيلك تحقيق اولك آكاه
ايريشه بربلا ناكاه(؟) كون اولور قهر ايدر الله

Završetak ovdje (fol. 10b):

بوكون تحقير ايدوب ديبى بولور زوال اولان شيطان
دكلمى حاضر وناظر بوگارا ضميدرالله

Na fol. 10b - 11a nalaze se sitnije bilješke na turskom jeziku, među njima i imena nekih poznatih osoba (šejhova) poginulih i pokopanih u Sarajevu i Čajniču.

Na fol. 11b - 12a nalazi se pjesma na turskom jeziku (?) دعاء سلطان (*Duʿā-i sulṭān*) koju je, prema posljednjem stihu, sastavio pjesnik Rušdī.

Početak (fol. 11b):

بسم له(!) ايله بده ايده م او شهنشاهك وصفنه
ايلسون خلاق عالم عمر اقبالين مديد

Završetak (fol. 12a):

يرلره دشمنلرى خاك ايده الله الشهيد
دانه دانه يازيلن حرفلر كلوب بزم ميه
ديديلر تاريخ ايچوندر **رشدي** بو نظم جديد

Na fol. 12a - 14b nalazi se nekoliko bilježaka astrološkog sadržaja i kraćih dova.

Na fol. 15a nalazi se dova (neobavezujuća molitva) poznata kao دعاء شريف (*Duʿā-i šarīf*), koja se uči (recitira) radi uspostavljanja ljubavi i osvajanja srdaca.

اللهم ألّف المحبّة في قلوب بني آدم و بنات حوّاء صغيرهم وكبيرهم. اللهم ألّف كما ألّفت المحبّة بين يوسف وزليخا...

Na fol. 15b - 17a nalazi se šest dužih hronograma na turskom jeziku, napisanih povodom nastupanja nove godine u vrijeme sultana 'Abdulḥamīda II 1298./1880. godine, tj. godine njegovog stupanja na sultansko prijestolje.

سال جديد حقنه سويله كلرى تاريخيدر

Nakon posljednjeg hronograma na fol. 17a nalazi se bilješka u kojoj Bajram Kalaba (Bayrām Qalāba) navodi da mu se sin Muṣṭafā rodio u petak 15. rabī' al-āḫira 1280./28. septembra 1863. godine. Bilješku je, prema prepisu pjesme na fol. 94b, napisao njegov sin Mustafa Hilmi (Muṣṭafā Ḥilmī). Bilješka o rođenju sina Mustafe, istom rukom prepisana, nalazi se i na fol. 18a. U njoj se navodi da je spomenuti Mustafa rođen 10. decembra (kānūn awwal) 1280./1863. godine. Godina rođenja u ovoj bilješci naknadno je prepravljena na 1276./1859. godinu.

Na fol. 17b - 18a nalaze se sitnije bilješke na turskom jeziku, uglavnom o liječenju nekih bolesti.

Na fol. 18a nalazi se bilješka u kojoj Bajram Kalaba navodi da mu je sin Mehmed (Meḥmed) rođen u srijedu u vrijeme sabahskog namaza 7. ramaḍāna 1274./20. aprila 1858. godine. Na istoj stranici na turskom jeziku zabilježeno je da je Mehmed Kalaba umro 1332./1914. godine a na bosanskom jeziku grafitnom olovkom 4. april 1914. godina, u 58. godini života.

Na fol. 18b nalazi se pjesma koju je na turskom jeziku kao oporuku sinovima Mehmedu Šukriji (Meḥmed Šukrī) i Mustafi Hilmiji (Muṣṭafā Ḥilmī) napisao njihov otac Salih Bajram Kalaba (Ṣāliḥ Bayrām Qalāba) povodom smrti njihove majke Nurija-hanume, kćerke Fatime i Osmana Spahića Bjelopoljca (Nūriyya-ḫānum bint Fāṭima wa bint 'Uṯmān Spāhī Aqūwalı) 1286./1869. godine. Na margini rukopisa istom grafitnom olovkom latiničnim pismom napisano je prezime Bujubašić, vjerovatno rođeno prezime Nurija-hanume ili današnje prezime potomaka Osmana Spahića.

Početak:

والده لرى نفيسه نوريه حانم بنت فاطمه وبنت عثمان سپاهى اقووه لى وفاق بيك ايكيوز سكسان التى سنه سنه سى ماه.

سرايلى بايرام اغانك دوكانى اوست طرفنده بولنان اوطه سنه نقل ايلديكمك تاريخى... ١٢٨٥

اولادلرم محمد شكري ومصطفى حلمي يتامى لره خطابا وصيتم بودرر.

نظر قليل هى وصيته	بولون دائم حقيقته
عمرك صرف ايت چاليشماقده	ايده سيز سعى واهتمام
بودر وصيتم مطلق	آدمه باغچلق باغلق

راحت روحم	دلده فتوحم
بنم اولادلرم	
بعد اسلامى	
قرّت عينى قوّة عينى	عزّة زينى ديكله كلامى
علمه حريص اول	نبئ مطيع اول
قرآنى دوام اول	كورمه لياماى

Završetak:

دينده وار اول	بول ايو نامى
علم مكرر	ايله مقرر
صكره محرر	تم كلامى

بندهصالح بيرام قلابه

Potpis "Bende-i Ṣāliḥ Bayrām Qalāba" napisano je rukom njegovog sina Meḥmeda Qalābe: بنده صالح بيرام قلابه

Na istoj stranici nalazi se i Kurban-dova (قربا دعا).

Na fol. 20a nalazi se šest distiha na turskom jeziku.

302. R 301/3

مناجات
MUNĀĞĀT

Neobavezujuća molitva (*munāğāt*) na turskom jeziku, koju je, prema završetku, napisao Ibrāhīm Bahrām Bosnawī.

Početak (fol. 20a):

شكر اولسون خدايه هدايته ايردم ايمان خلقنى محقق كيدم
رسـول حـق رسـول بـلـدم ايـنـانـدم اشـتـباهـم يـوق

Završetak (fol. 20a):

احد صمدسنى بلدى شريكك يوق نظيرك يوق
مذنب إبراهيم ومجرم بهرام بوسنوي

Na fol. 20b - 21a nalaze se stihovi na turskom jeziku čija je tinta izblijedjela da se samo neke riječi mogu pročitati. Isto je i na fol. 21b - 22a samo što su preko ovoga teksta na turskome jeziku ispisani recepti za liječenje nekih bolesti.

303. R 301/4

قصيدهٔ جفريه
QAṢĪDA-I ĞIFRIYYA

Pjesma na turskom jeziku, koju je, prema posljednjem stihu napisao pjesnik Riḍā'ī. Prije početka pjesme napisan je naslov: قصيدهٔ جفريه

Početak (fol. 22b):

كل طون سماعك جوهر كلام ايثار ايدسم نه اوله شـاهم
عمان بحره دالدم بو كزبن برجوهر درى اگـلا مرام

Završetak (fol. 24b):

طا ايله ياده ايله قرارى ميم ايله مفتوح جمله كلامم
كل اى رضائى قطع ايت كلامى عارف اولانه پس بو مقامم
مستفعلاتٌ مستفعلاتٌ مستفعلات

Na fol. 24b - 25a nalaze se stihovi na turskom jeziku.

Na fol. 25b - 26a nalazi se pjesma na turskom jeziku, bez naslova, prepisana grafitnom olovkom.

Početak (fol. 25b):

پادشـاه عـالم ملوك عـظيم سرير سلطنت صاحب القديم

Završetak (fol. 26a):

حنكارمز دائم نصرت بولير آل عـثـمان دولـتـى
اولـــــر شرف بـــاب

304. R 301/5

التسخير العظيم المبارك
AT-TASḪĪR AL-'AẒĪM AL-MUBĀRAK

Neobavezujuća molitva (dova) pomoću Božijih imena na arapskom jeziku, sa uputstvom na turskome jeziku.

Početak (fol. 26b):

اكر ديلرسك اولو بكلرى وپادشاهلر وهواده اوچان قوشلرى وسوديكى كمسنهٔ تسخير ايده سك اول مسخّر ايده جك كمسنه نك آدنى كوره سك قاچ حرف واردر اول حروفلرى اسم اعظمده بوله سين...

Završetak (fol. 27a):

...بحرمة هذه الأسماء الشريفة وبسرّ اسمك الأعظم وبحقّ محمّد وآله أجمعين.

Raspravu je prepisao Meḥmed b. Bayrām b. Meḥmed b. Murād Abū Qalāba (bilješka na fol. 36b).

305. R 301/6

أسماء الله تعالى في دعوة كبيرة
ASMĀ' ALLĀH TA'ĀLĀ FĪ DA'WA KABĪRA

Rasprava na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojoj se tumači magična moć slova u velikim Božijim imenima (ism a'ẓam) i imenima meleka (anđela) kada se koriste u dovi (neobavezujućoj molitvi) koja se naziva: دعوة كبيرة (*Da'wa kabīra*). Prije početka rasprave napisano je:

هذا طريق اسماء الله تعالى دعوة كبيره بوندن اعلا يوقدر

Početak (fol. 27a):

والاّ بونك شرائطى واردر صاحب دعوت اولان كمسنه اول غسل ايده وپاك طونلركيه وصايم اوله وحرام يمه وحيواناتدن پرهيزايده...

Završetak (fol. 29a):

...بحق يا مالك افعل ما أمرتك به وأوكلك عليه بطرفة العين. العجل ٣ الساعة ٣ الواحًا ٣.

Raspravu je prepisao Meḥmed b. Bayrām b. Meḥmed b. Murād Abū Qalāba (bilješka na fol. 36b).

306. R 301/7

رسالهٔ فرح نامه
RISĀLA-I FARAḤ-NĀMA

Rasprava na turskom jeziku iz astrologije, u kojoj se govori o magičnoj moći slova koja se nalaze u dvadeset Božijih imena. Djelo je napisao Šayḫ Mağduddīn b. 'Īsā Iliyās al-Aqḥiṣārī (um. 967/1559-60) iz Aqḥiṣāra, sandžak Ṣārūḫān (Turska), prema Ḥāğğī Ḫalīfi (ḤḪ II, 1253), 953/1546. godine a prema drugim izvorima, 919/1513. godine. Djelo je poznato i pod nazivom التسخير الأكبر في علم الحرف (*at-Tasḫīr al-akbar fī 'ilm al-ḥarf*). Podaci o autoru nalaze su u uvodnom dijelu.

Izv.: ḤḪ II, 1253; OM I, 18; Flügel III, 1750; Rieu 240, Sloane 3033/II; Kut, 391; Jahić XII, 7433/3.

Početak (fol. 29b):

الحمد لله ربّ العالمين الصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. وبعد، بلكل كيم صاروخان اقحصارنده ساكن طريق بيرامنده شيخ ابن عيسى اسماء حسنى دن يكرمي اسم چيقاروب تسخير ايچون بر رسالهٔ لطيف ايجاد ايدوب مجرّبمدر ديدوكي بودر...

Završetak (fol. 36b):

...اشكال خمسيه قنغيسى غالبدر بيلوب اكّا كوره عمل قيله لر ان شاء الله تعالى بو قاعده اوزره عمل ايدنلر بلا ترتيب ولا شبهه بر مراد اولور. تمت تمام

Prepisao Meḥmed b. Bayrām b. Meḥmed b. Murād Abū Qalāba 1301/1883-84. godine (bilješka na kraju rasprave, fol. 36b).

محرر الفقير محمد بن بيرام بن محمد بن مراد أبو قلابه سنه ١٣٠١

Na fol. 36b - 37a nalazi se nekoliko wafqova, odnosno kvadratića sa upisanim brojevima i slovima koji imaju čarobnu moć liječenja određenih bolesti.

307. R 301/8

هو دوست
HŪ DOST

Pjesma prožeta alevijsko-bektašijskim učenjem. Autor pjesme je derviš Sersem 'Alī Bābā. Poznat je i pod imenom Ḫarabatī Sulṭān. Umro je

977/1569-70. godine. Turbe ovoga derviša nalazi se u gradu Kalkandelenu (Qalqandalan)* u Makedoniji. U blizini turbeta 1538. godine podignuta je i tekija. I prije početka pjesme spominje se ime ovoga derviša i grad Kalkandelen (نفسى سرسم علي بابا سلطان قلقان دلن). Ime autora nalazi se i u posljednjem distihu pjesme. Prije početka pjesme nalazi se navedeni naslov.

Izv.: Nüzhet, str. 337-38.

Početak (fol. 37b):

صباح سحرنده ويردم بودور بو — الله بر محمد علي در علي
ذكرمده وار لا اله الا الله — الله بر محمد علي در علي

Završetak (fol. 38a):

محمد مهديدر صاحب سيف الله — سرسم علي كزر ايدر شيدان
صدهزار يديده هم نعمة الله — الله بر محمد علي در علي

* Kalkandelen je turski naziv za grad Tetovo u Makedoniji.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

308. R 301/9

ولي كوردوم
WALĪ'YI GÖRDÜM

Pjesma na turskom jeziku prožeta bektašijskim misticizmom Hadži Bektaša Velije, osnivača bektašijskog reda, koju je napisao Qalandar 'Abdal (živio najkasnije u XIX stoljeću). Pjesma je poznata i pod imenom دون كجه (*Dün ğeğe*). Prije početka pjesme i u posljednjem distihu nalazi se ime autora pjesme.

Izv.: Nüzhet, str. 191-92.

Početak (fol. 38a):

دون كجه سرمده باطن پوزنده — حنكار حاجى بكتاش ولي كوردوم
الف تاج باشنده نقاب پوزنده — اصل امام نسلى علي كوردم

Završetak (fol. 38b):

قلندر عبدالم كورمشم سرى — شكر قربان اتدم كوردم ديزارى
ارنلر سروزى كوچكلر ارى — پيرم حاجى بكتاش ولي كوردم

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

309. R 301/10

قربان بيرامی
QURBĀN BAYRĀMI

Pjesma na turskom jeziku prožeta alevijsko-bektašijskim misticizmom Hadži Bektaša Velije, osnivača bektašijskog reda, koju je napisao pjesnik Šāhī. Pjesma se navodi i pod imenom درت قاپو (*Dört kapu*). Prije početka pjesme i u posljednjem distihu nalazi se ime autora pjesme.

Izv.: Nüzhet, str. 347-48.

Početak (fol. 38b):

قربانلر طيغلندی کلن چکلدی غفلت اويقوسندن اويانه کلدم
درت قاپو سنجاغی انده دیکلدی عريان پريان اولوب قربانه کلدم

Završetak (fol. 39a):

يولمز اون ايکی امامه چقار مرشدم عليدر صاحب ذو الفقار
رهبرم محمد احمدی مختار قولکدر **شاهيا** ديوانه کلدم

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

310. R 301/11

چلان مرتضی عليدر
ÇALĀN MURTAḌĀ 'ALĪ'DIR

Pjesma na turskom jeziku prožeta alevijsko-bektašijskim misticizmom Hadži Bektaša Velije, osnivača bektašijskog reda, koju je napisao Šāh Ismā'īl 'Abū al-Muẓaffar b. Šayḫ Ḥaydar b. Šayḫ Ǧunayd aṣ-Ṣafawī, poznat kao Šāh Ismā'īl Ḥaṭā'ī (um. 1487- 1524). Šāh Ismā'īl je, inače, poznat kao osnivač safavidske države u Iranu pod čijim je vodstvom šiizam duodecimalijskog učenja (dvanaest imama) postao zvanični mezheb (učenje) u državi. Ime autora pjesme nalazi se i prije početka pjesme. Međutim, kao autor ove pjesme navodi se i Pīr Sulṭān 'Abdal, narodni turski pjesnik iz šesnaestog stoljeća. Prije početka pjesme i u posljednjem distihu nalazi se ime autora pjesme.

Izv.: Öztelli, str.104-106; Nüzhet, str. 134-35 i 163-64.

Početak (fol. 39a):

غافل اولمن اي ارنلر کلن مرتضی عليدر
يزيده باطن قليجی چلان مرتضی عليدر

Završetak (fol. 39b):

شاه خطائی غافل اولمه کلن مرتضی عليدر

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

311. R 301/12

قرقلر ميداننه واردم
KIRKLAR MEYDĀNINA VARDIM

Pjesma na turskom jeziku prožeta alevijsko-bektašijskim misticizmom, koju je napisao Šāh Ismā'īl Ḥaṭā'ī (1487- 1524). Prije početka pjesme i u posljednjem distihu nalazi se ime autora pjesme.

Izv.: Nüzhet, str. 158-59.

Početak (fol. 40a):

قرقلر مجلسنه واردم کل برو اي جان ديديلر
عزت ايله سلام ويردم کير ايشته ميدان ديديلر

Završetak (fol. 40b):

شاه خطائی ندر حالين حقه شکر ايت قالدر الين
کسه کور غيبتدن دلين اولورسك سلطان ديديلر

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

312. R 301/13

اويور ايکن اويارديلر
UYUR IKEN UYARDILAR

Pjesma na turskom jeziku prožeta alevijsko-bektašijskim misticizmom, koju je napisao Pīr Sulṭān 'Abdal, narodni turski pjesnik iz šesnaestog stoljeća. Prije početka pjesme i u posljednjem distihu nalazi se ime autora pjesme.

Početak (fol. 40b):

اويور ايکن اويانديلر ديريه صايديلر بزی
قيون اولوب اون اوتلاديك صورويه صايديلر بزی

Završetak (fol. 41a):

پیر سلطانم نه وارتونده چق کرمت وار انسانده
اول جهاندە شو جهاندە عریــه صایدیلر بـزی

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

313. R 301/14

غیره نظر قلمه کل آدمه باق
ĠAYRE NAẒAR KILMA GEL ĀDEME BAK

Pjesma na turkom jeziku prožeta alevijsko-bektašijskim misticizmom, koju je napisao pjesnik Dertli. Prije početka pjesme i u posljednjem distihu nalazi se ime autora pjesme.

Početak (fol. 41a):

غیره نظر قلمه کل آدمـه باق احسن تقدیمی خلق ایدی یزدان
بیورمش حقدنه فیاض مطلق صورهٔ والطین دکلمی برهان

Završetak (fol. 41b):

بـو اسرار بلن غـیر نـه ایـدر صلاسنده اولور حقهٔ راحه کیدر
بو مسکین درتلیدن کیم مأمول ایدر حقیقت بحرنده بویلجه انسان

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

Na fol. 41b nalazi se pjesma na turkom jeziku, bez naslova, prožeta alevijsko-bektašijskim učenjem, koju je također napisao pjesnik Dertli. Prije početka pjesme i u posljednjem stihu nalazi se ime autora pjesme.

Početak:

حطاب استدن بزص ازلدن صداقت ایله اقرار ویرنلرده نیز

Završetak:

دورلویایر ایله بکزد درتلی پیانجی دکلیز ارنـلـرده نیز

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

314. R 301/15

دستان آهو بابا
DASTĀN-I ĀHŪ BĀBĀ

Pjesma na turkom jeziku prožeta alevijsko-bektašijskim učenjem, koju je napisao turski narodni pjesnik Āhū Bābā (živio u sedamnaestom stoljeću). Navedeni naslov nalazi se prije početka pjesme.

Izv.: Nüzhet, str. 11-13.

Početak (fol. 42a):

اقرار ویردم دغم الست بزمندن ویـردغـم اقـراری ایمـانـدن الدم
ینه کشف ایلیوب جسم اوزمدن بـن بـو محبتی سـیرانـدن الـدم

Završetak (fol. 43a):

آهویم اوتاندم کندی سوزمدن مست اولوب ترابه دوشدم اوزمدن
قانیله یاشیر دوکدم ایکی کوزمدن ماجرانی چشمی کیریاندن الدم

Na fol. 43b nalazi se kraća pjesma na turkom jeziku sa naslovom در مقام قلندر لذیذي (*Der-maqām-i qalandar Laḏīḏī*), koju je, prema naslovu i posljednjem stihu, napisao pjesnik ('Āšiq) Laḏīḏī.

Na fol. 44a -45a nalaze se kvadranti (wafqovi) sa upisanim magičnim brojevima i slovima.

Na fol. 45b - 46a nalazi se više pojedinačnih stihova i izreka na turkom jeziku. Među njima i ime "Bende-i āl-i 'abā Meḥmed Nūrī Qalāba".

Na fol. 46a nalazi se i kraća kasida na turskom jeziku od tri distiha posvećena vjerovjesniku Ḫiḍru (قصيدة لحضر النبي عليه الصلوة والسلام).

Na fol. 46b nalazi se pjesma na turskom jeziku od sedam distiha.

Početak:

نه کلور باشیکه یارین عجب بیلورسین انی
جهنم سی اوله یرن ویاخود روضهٔ جنان

Na fol. 47a nalazi se tekst na arapskom jeziku, u kojemu se slavi vjerovjesnik Muhammed.

Početak:

وبلغ رسوله النبي العربي القريشي الهاشمي المكي المدني المختار ونحن على ما قال خالقنا
ورازقنا ومولانا من الشاهدين الذاكرين بقلب سليم، اللهم صلّ على محمد سيد العرب والعجم...

Na fol. 47b nalaze se krupnim slovima ispisane određene vrste ljudskih svojstava.

Fol. 48a je neispisana.

Na fol. 48b nalazi se nakšibendijska ilahija (الهي).

Početak:

بـزکـروهٔ نقشبند عـشاقیوز لی مع الله سرّینك مشتاقیوز

Na fol. 49a - 51a nalazi se na turskom jeziku hronološki ispisana historija svijeta prema značajnim godinama, od poslanika Adema, do seobe poslanika Muhammeda iz Meke u Medinu.

Početak:

۱۰۰۰ هبوط آدم، علیه السلام

Završetak:

٦٣١٦ هجرت رسول، علیه السلام، مدینه منوره
١ سنه هجرت مدینه منوره وبناء مسجد شریف.

315. R 301/16

دستان آهو بابا
DASTĀN-I ĀHŪ BĀBĀ

Pjesma na turskom jeziku, prožeta alevijsko-bektašijskim učenjem, koju je napisao turski narodni pjesnik Āhū Bābā (živio u sedamnaestom stoljeću). Navedeni naslov nalazi se prije početka pjesme a ime autora i u predzadnjem distihu.

Početak (fol. 51b):

یوری وار ایله حقه بر عمل عاشقه سودانه کوزل اویمش

Završetak (fol. 52b):

آهونك دوستونه فدا در جانی بر یوله ویرسن المز جهانی
عشقك کتابنده بو داستانی ایلدی پیدانه کوزل اویمش

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

316. R 301/17

نسیمي در مدح بکتاشیلر
NASĪMĪ DER MADḤ BEKTAŠĪLER

Pjesma na turskom jeziku, u kojoj se hvali sufijsko učenje bektašijskog derviškog reda. Autor pjesme je osmanski pjesnik Sayyid 'Imāduddīn Nasīmī (pogubljen 820/1417).

Početak (fol. 53a):

مشربیدر هرکسه یاران اولور بکتاشیلر
کمسه بلمز سرلرك سیران اولور بکتاشیلر

Završetak (fol. 53a):

تاجی رهنك تیغ وبند مرشده تسلیم اولور
اي نسیمی سینه سی عریان اولور بکتاشیلر

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

317. R 301/18

بوسنه وی میگوید در مدح بکتاشیلر
BOSNAWĪ MĪGŪYED DER MADḤ BEKTAŠĪLER

Pjesma na turskom jeziku u kojoj se hvali sufijsko učenje bektašijskog derviškog reda. Autor pjesme je, prema posljednjem stihu, pjesnik bosanskog porijekla koji se predstavlja samo kao Bosnawī.

Izv.: Nüzhet, str. 41.

Početak (fol. 53a):

کنت کنز حجّتو برهانیدر بکتاشیلر
سرّ معراج مظهری عرفانیدر بکتاشیلر
مجرد ارواح قدس رهبری ذات صفات
فقر فخری رمزینك دربانیدر بکتاشیلر

Završetak (fol. 53b):

واقف اسرار ایکن قیل بوسنه وی جانك فدا
چون شهیدی کربلا قربانیدر بکتاشیلر

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

318. R 301/19

دعاسی امام
DU'ĀS-I IMĀM

Pjesma na turskom jeziku prožeta alevijsko-bektašijskim misticizmom, koju je, prema pretposljednjem distihu, napisao Dertli Qazak. Kao autori navedene pjesme spominju se i drugi pjesnici.

Početak (fol. 53b):

کل کوزل جورایتمه بکا شاه مردان عشقنه
دو جهانك رهنماسی شیر یزدان عشقنه

شاه حسن پیرم حسین کربلا میدان ایچون
لطف ایدوب باغشله جورمم اولوسیهان عشقنه

Završetak (fol. 54a):

درتلی قازق چقمه یولدن دوغرو راحه کلبری
مرحمت شفقت سنکدر اي حسن العسکری
اولـیـالـر سرفـــرازی اي شـاهـم قـزل دلی
سن غنی سن ویر مرادم مهدی دوران عشقنه

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

319. R 301/20

واعظ
WĀ'IẒ

Pjesma na turskom jeziku, koju je u formi gazela napisao pjesnik Niyāzī Miṣrī Meḥmed b. 'Alī al-Malāṭī (1027/1618 - 1105/1694).

Početak (fol. 54a):

بوکون بر مجلسه واردم اوتورمش پند ایدر واعظ
اوقـور آچمش کتابنی بو خلقی آغـلار واعظ

Završetak fol. 54b):

یراشور واعظ آکا حقا که یانر یاقیلور واعظ
نیازینك همـان انجق جهانده آدیـدور واعظ

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

Na fol. 54b - 58a nalaze se stihovi pjesnika Šamsīja Tibrīzīja, Wīrānīja, Rāhīja, Ġawābīja, Riḍā'īja, Bosnawīja, Ḥālida-efendīje, Rif'ata, Turābīja i Šawqīja.

Na kraju stihova Šamsīja Tibrīzīja (fol. 54b) kao prepisivač potpisan je Sarāy-Bosnali Meḥmed Nūrī Qalāba, bende-i āli 'abā.

Na fol. 56b, među poezijom navedenih pjesnika, nalaze se dva stiha sultana Sulejmana Veličanstvenog (Sulaymān Qānūnī) koji je pisao poeziju pod pseudonimom Muḥibbī:

خلق ایچنده معتبر بر نسنه یوق دولت کبی
اولمیه دولت جهانده بر نفس سحت کبی

کر حضور ایتمك دیلرسك هي محبی فارغ اول
اولمیه وحدت مقامی کوشنه عزلت کبی

Ispod ove pjesme potpisan je kao prepisivač Meḥmed Nūrī Qalāba.

Na fol. 58b nalazi se prigodna dova.

Fol. 59a je bez teksta.

Na fol. 59b - 60a nalazi se pjesma na turskom jeziku osmanskog pjesnika Kāẓīm-paše (vjerovatno Mūsā Kāẓim-pāšā, živio 1821-1889).

Na fol. 60b nalazi se bilješka krupnim slovima ispisana iz koje se razumije da je prepisivač prethodnih tekstova Qalāba Ṣāliḥ Bayrām b. Qalāba al-ḥāǧǧ ḥāfiẓ Meḥmed Ḥusām i da je rođen 1248./1832-34. godine.

کتبه الفقیر الحقیر الضعیف القلابه صالح بایرام ابن قلابه الحاج حافظ محمد حسّام(!)، غفر الله ذنوبه وستر عیوبه في الدنیا والآخرة یا غفور یا رحمن، بإتمام سنه ١٢٧٦. ولادتك تاریخ سنه ١٢٤٨.

Na istome mjestu neko (vjerovatno sin Muṣṭafā Ḥilmī) je naknadno napisao i godinu smrti Ṣāliḥa Bayrāma Qalābe: 1303./1885-86., da bi kasnije neko precrtao navedenu godinu a dopisao 1301./1883-84.

Na fol. 61a nalazi se prepis pisma na turskom jeziku Ṭopūz-bābe.

مکتوب طوپوز بابا قدّس الله سرّه

Na fol. 61b nalazi se dvanaesto poglavlje spjeva (*Tarkīb-i band*), koji je napisao jedan od posljednjih turskih klasičnih pjesnika 'Abdulḥamīd Ḍiyā-pāšā (um. 1295/1878).

Početak:

هر ملت ایچون بر دوزلری یه عدلکی عام ایت
فکر غضب حضرت معبود انـام ایت

320. R 301/21

علکسناچ فتحی
ALEKSINAC FATḤI

Pjesma na turskom jeziku u kojoj se govori o osvojenju Aleksinca u Srbiji 1292/1876. godine od strane turske vojske. Pjesmu je, prema tekstu prije početka, napisao Aġağalı Muftī-zāde.

شعرای بنامدن قرق(!) اغاجلی مفتی زاده صاحب امین افندینك علکسناچ فتحنه دائر تنظیم ایتدیکی تاریخ نفیسدر (سنة ۱۲۹۲)

Početak (fol. 62a):

اي غـازيـان اي غازيان اي لشكرى آتش فشان
حشنود اوله سيزدن همان محبوب رب انس وجان

Završetak (fol. 63a):

فتح علكسناچ ايچون تبريكه كيت(؟) وار اى صبا
غـازيـلـره بـــر لطفلر تاريخنـى قيل آرمغـان
سنـــــه ۱۲۹۲

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

321. R 301/22

ترکیب بند
TARKĪB-I BAND

Pjesma na turskom jeziku, koju je u formi tarkīb-i banda napisao 'Abdulḥamīd Ḍiyā-pāšā (um. 1295/1878), jedan od posljednjih klasičnih turskih pjesnika i pionir u približavanju zapadne kulture turskom društvu. U našemu rukopisu raspored poglavlja ne odgovara objavljenoj verziji ovoga spjeva. Osim toga, sa ovim djelom su izmiješana i poglavlja drugoga djela istog autora, ترجیع بند (*Tarǧī'-i band*). Spjev u našemu rukopisu počinje od osmog poglavlja objavljene verzije.

Izv.: Nametak IV, 3055/2.

Početak ovdje (fol. 63b):

هر شخص حريم حقه محرم مى صانورسك
هر تاج كين جولسزى ادهم مى صانورسك
دهرى آراشك بيكده بر آدم بوله مزسك
آدم كورنيان خرلرى آدم مى صانورسك

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

322. R 301/23

ترجیع بند
TARǦĪ'-I BAND

Pjesma na turskom jeziku, koju je u formi tarǧī'-i banda napisao pjesnik Ḍiyā-pāšā (um. 1295/1878). U našemu rukopisu poglavlja ovoga djela izmiješana su sa poglavljima drugog djela istog autora, ترکیب بند (*Tarkīb-i band*). Tako se prvo poglavlje nalazi na kraju prepisa u našemu rukopisu. Na kraju ovoga poglavlja napisana je i bilješka da ovo poglavlje predstavlja početak spjeva.

Izv.: Nametak IV, 3055/1.

Završetak (fol. 69a):

(Početak prvog poglavlja)

بو كاركاه صنع عجب درسخانه در هر نقس بر كتاب لدندن نشانه

(Kraj prvog poglavlja)

سبحان من تحير فى صنعه العقول
سبحان من بقدرته يعجز الفحول

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

323. R 301/24

قصیدهٔ جفریه
QAṢĪDA-I ǦIFRIYYA

Duža pjesma na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora. U pjesmi se, između ostalog, govori o borbama bosanske i austrijske vojske. Navedeni naslov nalazi se prije početka pjesme.

Početak (fol. 69b):

حلوتنده تاكيجه اوتورسه هجران ميم
انتها قيلوب جور مسكين ايلدى پايان ميم

Završetak (fol. 73a):

قنده عزم ايتسه قفادار جهار يار اوله
هم رجال الله ايله حضر اوله دائم رهبرى

Prepisao isti prepisivač kao i prethodna djela.

Na fol. 73a - 74a nalaze se dvije dove (neobavezujuće molitve) kojima se moli za pomoć muslimanima u borbi protiv neprijatelja i nevjernika.

Na fol. 74a - 75a nalazi se dova na turskom jeziku دعاء جوليند

Na fol. 76a nalazi se ista sufijska nakšibendijska ilahija koja se nalazi i na fol. 48b.

324. R 301/25

الدور الأعلى
AD-DAWR AL-A'LĀ

Duža dova (neobavezujuća molitva) sufijskog sadržaja, koju je na arapskom jeziku napisao aš-Šayḫ al-Akbar Muḥyiddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. 'Alī b. Muḥammad aṭ-Ṭā'ī al-Ḥātimī Ibn 'Arabī (živio 560/1166 - 638/1240). Dova je poznata i pod nazivom حزب ابن عربي (*Ḥizb Ibn 'Arabī*) i حزب العناية لمن أراد الولاية (*Ḥizb al-'ināya li man yurīd al-wilāya*).

Izv.: Ahlwardt III, 2974; Zāhiriyya, Taş., I, str. 429, br. 593 i str. 554, br. 769; Nametak - Trako I, 161/4; Popara XIII, 7686/7.

Početak (fol. 77a):

بسم الله الرحمن الرحيم: اللهم يا حيّ يا قيّوم بك تحصنت فاحمني بحماية كفاية وقاية حقيقية برهان حرز أمان باسم الله وأدخلني يا أوّل يا آخر مكنون غيب سرّ دائرة كنز ماشاء الله لا قوة إلا بالله. وأسبل اللهم يا عليم يا ستّار كشف ستر حجاب صيانة نجاة واعتصموا بحبل الله...

Završetak (fol. 80b):

...يا الله يا نافع يا رافع يا نور يا رحمن يا رحيم أسألك اللهم بحرمة هذه الأسماء والآيات والكلمات أن تجعل لى من لدنك سلطانًا نصيرًا ورزقًا كثيرًا وقلبًا قريرًا وعلمًا عزيزًا و عملاً متقبلاً بريرًا ودرعًا حصينًا منيعًا وقدرًا منيرًا وحسابًا يسيرًا وملكًا في الفردوس كبيرًا بمنك وجودك وعفوك يا أكرم الأكرمين سيّدي صلّ وسلّم على مقدمة الوجود الأوّل والكنز المعظم سيدنا محمد تسليمًا كثيرًا ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم يا الله يا الله حوّل حالنا إلى أحسن الحال.

Na fol. 80b - 82b nalazi se više hadisa poslanika Muhammeda.

Na fol. 83a - 84b nalaze se izvodi iz nekih djela na turskom jeziku i kraće dove (neobavezujuće molitve) u kojima se slavi poslanik Muhamed.

Na fol. 85a - 85b nalazi se stihovi na turskom jeziku pjesnika Turâbija.

Na fol. 86a nalazi se jedna fetva i tri stiha na turskom jeziku.

Na fol. 86b nalazi se pobožna pjesma (ilahija).

Početak:

پاك ايدوب دل لوحنى جهد ايله خاك عالم اول
هر جفا بر جلودر حقدن بيل آنى حرم اول

Na fol. 86b - 87a nalazi se pjesma od deset stihova na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Početak:

يا اللهى اشبو مجرم عبد عاجزك ديلر
ديلرم يا رب قوم كمسه سزلر بيكسى
كمسه سز هيچ كمسه اولماز كمسه نك وار كمسه سى
كمسه سز قالدم مدد يا كمسه سزلر كمسه سى

Na fol. 87a nalazi se ilahija koju je spjevao turski sufijski pjesnik, šejh halvetijskog reda, Niyāzī Mişrī Meḥmed b. 'Alī al-Malāṭī (1027/1618 - 1105/1694).

Početak:

جاهل اڭلامز ذوى العرفان اولان اڭلار بزى
واقف اسرار اولوب حيران اولان اڭلار بزى

Završetak:

رفع ايدب تن جبه سين عريان اولان اڭلار بزى
اول سراى وحدته مهمان اولان اڭلار بزى

Fol. 87b i 88a su bez teksta.

Na fol. 88b - 89b nalazi se spisak nekih poznatih bosanskih šejhova, gazija, šehida, uleme, evlija, autora i dobrotvora.

بوسنه سرايك دورن قصبه سنده واطرافلرنده زيارتكاهلرى على قدر الطاقة تحقيق ايتمش اولديغم وبعضلرينك نام وشهرتيله برابر اشبو مجموعده عرض وبيان اولندى.

325. R 301/26

بوسنه اهالينك حقنه مدحيهٔ دستانى
BOSNA AHĀLININ ḤAQQINA MADḤIYA-I DASTĀNI

Pjesma medhija (madḥiyya) na turskom jeziku, u kojoj se hvale stanovnici Bosne. Pjesmu je, prema uvodnom tekstu, napisao Ibrāhīm Riḍā'ī, jedan od bliskih aga Ḥekimoğlu 'Alī-paše.* Pjesma se sastoji od

šest stihova. Autor pjesme spominje da je više puta posjećivao Bosnu ističući da u Bosni ima mnogo dobrotvora, učenih ljudi, pisaca i šehida.

*Hekimoğlu 'Alī-pāšā bio je namjesnik u Bosni sa dva prekida u periodu 1735. - 1748. godine.

Početak (fol. 90a):

بوسنه والیسی هکیم(!) اغلی پاشانك ایچ اغالری اتباسندن ابراهیم رضائینك آثار وبوسنه اهالینك حقنه مدحیهٔ دستانیدر.

ذهنمی صرف ایلدیم ایوجه ایتدم دیقتی
هم محقّقه اکلایوب دینلدیغم اوصافلری
چوق زیارت ایلدم بلدیم دخی تعدادنی
طاقتم یتدیغی دخی ایلدم بیانی

Završetak (fol. 90a):

روح اطیبلرنه بر فاتحهٔ اوقوغل وسلام
کوش ایدن احبا اولسون شادمان
سرایك مدحنی ایلدم بیان

326. R 301/27

سرای بوسنه اهالینك حقنه دستان

SARĀY BŪSNA AHĀLININ ḤAQQINA DASTĀNI

Pjesma na turskom jeziku, u kojoj se hvale stanovnici Sarajeva, među kojima se posebno ističu učeni i vrijedni ljudi te grad Sarajevo sa objektima koji se u njemu nalaze i njegovi dobrotvori, kao što su Gazi Skender-paša i Gazi Husrev-bega. Autor pjesme je Riḍā'ī Mehmed-beg b. Mehmed Bahğat-efendī b. Muṣṭafā Bahğat-efendī Mutawallī-zāde. Rođen je u Sarajevu 1823. godine a umro 20. septembra 1853. godine. Mezar mu se nalazi do ulaza kraj munare Gazi Husrev-begove džamije. Između ostalog bio je i mutevelija Gazi Husrev-begova vakufa. Opširnu biografiju ovoga skromnog asketskog derviša nakšibendijskog reda, zbog čega je i dobio ime Riḍā'ī, donosi Mehmed Handžić, zajedno s ovom pjesmom. Međutim pjesma koju zajedno sa prijevodom navodi Handžić mnogo je kraća od pjesme u ovoj medžmui. Sastoji od sedamnaest stihova i uglavnom svi se nalaze u pjesmi od trideset stihova, koja se nalazi u ovoj medžmui, neki u nešto izmijenjenom obliku.

Izv.: Handžić, Glasnik, str. 273 - 276; Mujezinović I, str. 302 - 304; Šabanović, str.567-68.

Početak (fol. 90a):

آل عثمان اولکاسنده شهر یکتادر سرای
معدنی علم وفضائل شهر بی همتا سرای
دین ودولت صادق ایدی دائما خاصیله عام
وطنك محافظ سن ملکك ابقاسنه دائم فکر ایدر خلقی سرای

Završetak (fol. 91b):

علمیله عاملر ایله دخی اهل الله ایله
مستجاب الدعوه اولدی بویله در خلقی سرای
تاکیامت کونده دك شن ومعمور ایده حق
صقلا دشمادن اللهی جملهٔ بوسنه سرای

Na fol. 92a - 93a nalaze se bilješke o načinima ostvarivanja raznih želja i potreba.

Na fol. 93b - 94a nalaze se pjesma pjesnika Kāẓima, ista kao i na fol. 59b - 60a.

Ispod pjesme nalazi se bilješka, koju je sačinio Meḥmed Nūrī Abū Qalāba b. Bayrām, u kojoj slavi i hvali Mawlānā Meḥmeda Ḫusrawa.

327. R 301/28

آتشی عشقه

ATEŠ-I 'AŠQA

Pjesma na turskom jeziku prožeta alevijsko-bektašijskim misticizmom, koju je napisao osmanski pjesnik mistik Sayyid 'Imāduddīn Nasīmī (pogubljen 820/1417).

Početak (fol. 94b):

دورمالی یانامْ آتشی عشقه — شویله ویره مْ آتشی عشقه
اوّل الندم پك قولای صاندم — قات بقات یاندم آتشی عشقه

Završetak (fol. 94b):

سید نسیمی ترك ایتدی رسمی — یاندی بو جسمی آتشی عشقه

Pjesmu je prepisao Abū Qalāba Muṣṭafa Ḥilmī (bilješka na kraju pjesme): ابو قلابه مصطفی حلمی

Listovi 95 - 99 su bez teksta.

Na fol. 100b nalazi se pokušaj kaligrafskog izražavanja Qalābe, vlasnika ove medžmue.

Na fol. 101b nalazi se nekoliko stihova na turkskom jeziku, prožetih misticizmom.

Rukopis je otkupljen od Hasana Bakšića iz Sarajeva.

328. R 392

مجموعه الهي لر
MAĞMŪ'A-I ILĀHĪLER

Zbirka pobožnih pjesama (ilahija) na turskom i bosanskom jeziku. Na bosanskom i turskom jeziku su pjesme Šayḫa 'Abdulwahhāba Ilhāmīje (um. 1821) i Šayḫa 'Abdurraḥmāna Sirrīje (um.1847).

I) Prva je ilahija koju je na turskom jeziku napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320).

Početak (str. 4):

تهی صاغمه سیز بزه دوستم یوزین کوروب کلدم
باقی دوست روزکار دوست ایله سوروب کلدم

Završetak (str. 2):

یالونوز سبحان ایدی پیغمبرلر کان ایدی
یونس هود پنهان ایدی صورت دغیشوب کلدم

II) Na str. 6 nalazi se ilahija koju je napisao Šayḫ 'Abdurraḥmān Sirrī al-Bosnawī (um. 1847):

الحمد لله لطف ایتدی بزه الله
شکر الحمد لله لا اله إلا الله هو لا اله الا الله

چونکه بزی یارتدی محمك امّتی
ویردی بیزه ایمانی شکر الحمد لله (ایضا)

Završetak:

واذکر ربك بیوردی هم کثیرا امر ایتدی
سرّی حقّه حمد ایتدی شکر الحمد لله (ایضا)

III) Na str. 7 nalazi se ilahija na turskom jeziku, koju je napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320), jedan od značajnih predstavnika religiozno-mističke poezije u turskoj književnosti.

Početak:

یلانجی دنیاده حالداش کیم اولور حقي سون عاشق توحیده کلسون

Završetak:

مولام نظر ایله یونس حالنه حقي سون عاشق توحیده کلسون

IV) Na str. 8 nalazi se ilahija koju je spjevao turski sufijski pjesnik, šejh halvetijskog reda, Niyāzī Miṣrī Meḥmed b. 'Alī al-Malāṭī (1027/1618 - 1105/1694). Pjesma predstavlja dio njegovog Divana.

Početak:

زاهدا صورت کوزمه ایچرو کل جانه بق
وجهی اوزره کور نه یازمش دفتر رحمانه بق

Završetak:

عالم اکلّ حسنین شرحنده اولمش بر کتاب
متنن استرسك نیازی صورت انسانه بق

V) Na str. 9 nalazi se kasida pod naslovom بلبل قصیده سی (*Bülbül qaṣīdesī*) koju je napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320).

Početak:

اسم سلطان ویردمی وار بقجه لرده یوردمی وار

Završetak:

یونس وجودم پاك درکن جهانده مثلم یوق درکن
سحر وقتنده حق درکن بیزی ده اوتنمه بلبل

VI) Na str. 10 - 11 nalaze se hvalospjevi u slavu Uzvišenog Boga, na arapskom jeziku:

سبحان الملك المعبود یا مولی سبحان الملك المقصود یا أعلی

Na str.12 nalazi se ilahija na turskom jeziku:

بوزولور چرخك ایوانی جهان ویران اولور بر کون

VII) Na istoj stranici nalazi se ilahija ذکر الله (*Ḏikrullāh*) koju je napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320).

Početak:

عجب لطفك سعادتدر سحر وقتنده ذکر الله
بلنه حوش عبادتدر سحر وقتنده ذکر الله

Završetak:

یتر یونس بو اغلنجه سحر وقتنده ذکر الله

VIII Na str. 13 nalaze se dvije ilahije koje je napisao Šayḫ 'Abdulwahhāb Ilhāmī, um. 1821.

Početak:

جنّت سراي كوزل قوكه تقو اونيكه آتو سركه

Završetak:

درويشلك يه چودان راحت نموشه وى ناتو ماحت

IX) Na str. 14 nalazi se ilahija:

استين يارين خاك ايدر وآرين

X) Na istoj stranici nalazi se turku pjesma درمان سنده در (*Dermān sendedir*) ili وقت سحرده (*Wakt-i saḥarda*) koju je napisao Bolulu Ašik Himmet (1609-1684).

Početak:

وقت سحرده آچلور پرده
دوشدوكم دردە درمان سنده در

Završetak:

درويش **همّته** چاره وصلته
دردى فرقته درمان سنده در

XI) Na str. 15 nalazi se ilahija koju je spjevao turski sufijski pjesnik, šejh halvetijskog reda, Niyāzī Miṣrī Meḥmed b. 'Alī al-Malâṭī (1027/1618 - 1105/1694).

Vidi: Gölpınarlı I, 1652/I, str. 238.

Početak:

حبسى ايچون كندى اطلاق فرمان بكا
اوّلى قهر آخرى احسان ايدر سلطان بكا

Završetak:

خلق عالم ديديلر **مصريه** عيسى بر زمان
دخى بوندن اوزكه ما اوحى ديدى برهان بكا

XII) Na str. 16 nalazi se ilahija koju je napisao 'Azīz Maḥmūd Hudāyī (1541-1628).

Početak:

هدايا جمله ئى عالم سكا عاشق سنى اوزلر
ملك جنّ بنى آدم سكا عاشق سنى اوزلر

Završetak:

افندى جمله موجودات سكا عاشق سنى اوزلر

XIII) Dalje se nalaze ilahije, kako slijedi:

Str. 17:

سوداي سودان كچ كل هو ديه لم يا هو

Str. 17:

سورب در كاهنه اوى سياهم

Str. 18:

أشرق البدر علينا واختفت منه البدور

XIV) Na str. 20-21 nalazi se ilahija koju je napisao napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320).

Početak:

شول عالمده سياح اولوب آرارسن عبد القادر كبى سلطان بولنمز
جدّ محمّددر اكر صوررسن عبد القادر كبى سلطان بولنمز

Završetak:

درويش **يونس** يوجه چكر غرق اوستومزه حاضر اولسون همتى
اوغلم دمش آكا رسول حضرق عبد القادر كبى سلطان بولنمز

XV) Na str. 21 nalazi se početak ilahije:

اى بلبل ناللده كول وصلي خواهنده كول وصلى مقرردر

XVI) Na str. 22 nalazi se ilahija koju je napisao Šayḫ 'Abdulwahhāb Ilhāmī (um. 1821).

Početak:

اللّهم الله آلْ بزه هركاه دوشدم يا الله اتشى عشقه
كلدم كلزاره دوشتم ديزاره سن كبىياره اتشى عشقه

Završetak:

ديل اتدى فرياد نطق ايتدى افراد بحت اولدى كشاد اتشى عشقه

XVII) Na str. 23 nalazi se ilahija koju je, također, napisao Šayḫ 'Abdulwahhāb Ilhāmī (um. 1821).

Početak:

تسبيح ايدر طاغلر طشله ديدم اقر دائم ياشله

XVIII) I, na na kraju, na str. 24 nalazi se ilahija koju je napisao pjesnik Eroğlu.

Početak:

دوجهان غمندن كچر هو اسمنك ذاكرلرى
دوست الندن كوثر ايچر هو اسمنك ذاكرلرى

Završetak:

اراوغلى سويلر ديديلنده الست قالو بلادن
نقطه اوقورلر عليدن هو اسمنك ذاكرلرى

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 24; 110 x 165; različite dimenzije teksta i različiti brojevi redaka. Pismo *ta'liq*. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez mekši, kartonski sa platnenim hrbatom.

329. R 108/1

داستان كسك باش
DĀSTĀN-I KESIK BĀŠ

Epska pjesma na turskom jeziku spjevana u mesnevi rimi, koja se pripisuje Kirdağī 'Alīji. Nastala je najvjerovatnije u trinaestom stoljeću a govori o nadnaravnim čudima vjerovjesnika Muhammeda. Glavni motiv pjesme je "legenda o odsijecanju glave" (dāstān-i kesikbaş), koji se koristi u mnogim narodnim legendama, čarobnjačkim pričama i bajkama. Navedeni naslov nalazi se na početku pjesme.

Vidi: Pertsch VTH, 4/6; Dobrača II, 1629/8; Trako - Gazić, 494, 556 i 560-63; Nametak IV, 3063/4.

Početak (fol. 1b):

(باشليالم) سوزه بسم الله ايله دوريشالم دونى كون اللهله
(.....) بر اوغلوم واردي اول ايكسي بڭا مونس ياري

Završetak (fol. 5a):

تاكم بونده ختم اوله بو داستان وير صلوات مصطفايه دوستان

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 5a; 195 x 145, tekst 165 x 110; 15 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Prva tri lista na početku znatno nagrižena. Povez kožni, mekši i oštećen. Pismo *riq'a*.

330. R 108/2

داستان ازدرها
DĀSTĀN-I AZDARHĀ

Pjesma na turskom jeziku o nadnaravnim čudima poslanika Muhameda, koju je napisao Kirdağī 'Alī.

Izv.: Blochet I, AF, 396; Trako - Gazić, 494/5.

Početak (fol. 5a):

بو معجزات ايده يم اڭالاريسڭ جان قالاغين اچو بن دڭالاريسڭ
مصطفا كعبده اوتورمشدي صحابلا ياغين دورمشدى

Završetak (fol. 9a):

اوقياني دڭلياني يازاني رحمتڭله يار لغافل يا غني
فاعلات فاعلات فاعلات بيك كناهي دفع ايدر بر صلوات

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 5a - 9a; 195 x 145; tekst 165 x 110; 15 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez kožni, mekši i oštećen. Pismo *riq'a*.

331. R 108/3

داستان كوكرجين
DĀSTĀN-I ĠŪĠERĠĪN

Legenda na turskom jeziku o golubu koji je, bježeći od sokola, sletio u krilo poslanika Muhammeda, koju je napisao Kirdağī 'Alī.

Vidi: Trako - Gazić, 558/2 i 563/7; Popara XVI, 9277/6.

Početak (fol. 9a):

اشد امدي بر حكايت اى عقل منسوب ايچره بويله بولندي نقل
مصطفى اكندو نمازين قلمشدي دعا قلوب يوزوني سلمشدي

Završetak (fol. 10a):

اللهى رحمت بونى يزانه داخى يازان ايچون دعا قيلان

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 9a - 10a; 195 x 145; tekst 165 x 110; 15 redaka. Pismo *riq'a*.

Na fol. 10b nalazi se početak jedne pjesme (*Dāstān*), bez naslova.

Vidi: Trako - Gazić, 563/10.

آزار ايلــه حق تعالــى روزى قيلوپ اومتين باغشلدى
ذكـر ايـده لـوم آدين دليله يولينه جان ويره لوم كوكليله

Na fol. 11a-12b nalazi se pjesma (*Dāstān*), bez naslova na turskom jeziku. Pjesma je krnjava na početku.

Početak ovdje(fol. 11a):

اومّتوڭ باغشلايه بكّا چالاپ هم قيله انده دعايى مستجاب
احمدلريدر اي بنم جنم جانى يارلغياجق چلپ هردمسنى

Završetak (fol. 12b):

يازانـى اوقيانـى دكّليانـى رحمتوكّله يار لغاغل يا غنـى
بونى يازدوم قله بندن يادكار قلميم بن قاله خطوم روزكار
فـاعلات فـاعلات فـاعلات مصطفانڭ مزدنه وير صلوات

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 11a - 12b; tekst 165 x 110; 15 redaka. Pismo *riq'a*.

332. R 108/4

داستان إبراهيم
DĀSTĀN-I IBRĀHĪM

Pjesma na turskom jeziku o smrti Ibrahima, sina poslanika Muhameda. Pjesma je nepotpuna na kraju.

Vidi: Nametak IV; 2903 i 3016/2; Trako - Gazić, 494/6 i 558/4.

Početak (fol. 12b):

اي چلپ سن سن اخر صبر ايدن بو اشلره
هم صبرلق سن ويرسن بز كبرو قلمشلره

كيم بزه وصل ايلدڭ اي پادشاه
بونه درتـدر بو حسرت بونه آه

Završetak ovdje (fol. 14b):

رسول ايدر بو قنوق قلدى حراب حـق سرايـلـراشى قـلى تـراب
اي نچه اي يوزلرى قلدى سياه سينوڭ اوستنده بتوردي كياه

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 12b - 14b; 195 x 145; tekst 165 x 110; 15 redaka. Pismo *riq'a*.
Na fol. 15a nalaze se primjeri pisanja pisama.

333. R 108/5

قصيدة جفرية
QAṢĪDA ĞIFRIYYA

Pjesma na turskom jeziku, u kojoj njen autor, Ḥasan-efendi Qā'imī (um. 1091/1680), na mističan način opisuje razne događaje u Osmanskom carstvu. Prije početka pjesme napisano je:

قصيده قائمي الشيخ حسن افندي السرايي سنه ١٠٧٩

Početak (fol. 15b):

شرق وغرب وبرّ وبحر وقلدى اوزكه صدا
فيض اقدسدن ايرشدى ظاهر وباطن ادا
ميم وسين عين ايده نصرت اولا جانلر فدا
حاندان هفت اقليم اولا بر شاهد كدا

Završetak (fol. 17a):

قور خوسنده دتره شورمش **قائمى** هر ناتوان
شاه سليمان ملكتنده قول قومق ديلر خدا

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.
Fol. 15b - 17a; 195 x 145; tekst 180 x 115; 20 redaka. Pismo *riq'a*.

334. R 108/6

سر العجائب من مقالات الحكماء
SIRR AL-'AĞĀ'IB MIN MAQĀLĀT AL-ḤUKAMĀ'

Djelo na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojemu se govori o tajnama neobičnih događaja u djelima filozofa, kao što su Aristotel, Platon i drugi. U djelu se govor o tome šta bi trebalo raditi posebno svakog dana u mjesecu (trideset dana). Prije početka djela napisano je:

هذا كتاب سرّ العجائب من مقالات الحكماء بودر جمهر وارستاليس وافلاطون وباقي حكيملر باب اوّل

Početak (fol. 17b):

آيك اول كوفى بلمش الاسنكم آيك اوّل كوفى نندە آدم پيغمبر، عليه السلام، الله تعالى جلّ ذكره يراتدى اول كون جمله اشكر قوتلودر اكر اولولردن...

Završetak (fol. 23b):

...صالحلردن اوله وعمرو اوزون اولا وعلام اهلی اولا طغری سویلجی وتکلم اولا والله أعلم بالصواب وإليه مرجع المآب.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 17b - 23b; 195 x 145; tekst 170 x 100; 17 redaka. Pismo *riq'a*.

335. R 108/7

رسالة في الدخان
RISĀLA FĪ AD-DUḤĀN

Kraća rasprava na turkskom jeziku o zabrani pušenja duhana sa šerijatskog stanovišta, od nama nepoznatog autora. Prije početka rasparave kao naslov napisano je: دخان حقندر

Početak (fol. 24a):

قال النبي، عليه السلام: يا أبا هريرة أقوام أمّتي في آخر الزمان يتوددون(!) بالدخان يقولون إنّهم من ذاتي وليسوا من أمتي. معناسی بودر که پیغمبر علیه السّلام بیوردیلرکه یا ابا هریره آخر زمانده امّتمدن نچه طائفه دخانه مبتلا اولورلر...

Završetak (fol. 25a):

اللّهمّ عافنا بكل(!) بلاء الدنيا وعذاب الآخرة. اللّهمّ احشرنا في زمرة عبادك الصالحين. آمين يا ربّ العالمين. حضرت سرور انبيانك صلّى الله عليه وسلّم دار فنادن دار بقايه انتقال اندكدنصكره مخلفلرك بيان اولنور.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 24a - 25a; 195 x 145; tekst 170 x 110; 20 redaka. Pismo *riq'a*.

Na fol. 25b nalaze se dove za liječenje bolesti glave i za druge potrebe.

Na fol. 26a-28a nalazi se pismo Miṣrī-efendīje, koje se, inače, nalazi u nekim primjercima Divana Ḥasana-efendīje Qā'imīje (um. 1091/1680) (Vidi: br. 278). U ovome pismu opisuju se isti događaji u Osmanskom carstvu koje opisuje i Qā'imīja u svojim pjesmama. Autor ovoga pisma na mističan način objašnjava pojedine događaje u Carevini pomoću nekih riječi i slova iz Kur'ana.

Vidi: Nametak IV, 2739.

مصري افندنك مكتوب شريفدر

ففي الحاء نصرة يكون على خفاء ويضع الكافرين. و هنا في سنة ١٠٩٨ اسلام اهلنه نصرت وظفر وار ونه جهت ايله اولا جفي معلوم دكلدر...

Na fol. 28b - 29a nalaze se razne bilješke na turskom jeziku i dove u raznim prilikama.

336. R 108/8

وصية النبي، عليه السلام، لأمير المؤمنين علي بن أبي طالب وفاطمة، رضي الله عنهما
WAṢIYYA AN-NABĪ (A.S.) LI AMĪR AL MU'MINĪN 'ALĪ B. ABŪ ṬĀLIB WA FĀṬIMA (R.A.)

Oporuka vjerovjesnika Muhameda halifi 'Aliji b. Abū Ṭālibu i kćerki Fatimi, na turskom jeziku. Prije početka djela napisano je: هذا كتاب وصيت نامه حضرت رسول

Vidi: Dobrača I, 578/8 i II, 1629/4; Fajić III, 2584/1; Popara XIII, 7772/2; Lavić X, 5901/5 i XIV, 8253/2.

Početak (fol. 30a):

حضرت رسول صلّى الله عليه وسلّم امير المؤمنين علي حضرتنه، رضي الله عنه وكرّم الله وجهيه، وصيت ايدوب ايدر **يا علي** صدقه ويرر اولولر ايچون زيرا حق تعالى فرشته موكل قلويدر درياروك صدقه سين آلورلر... (fol. 32a) **فاطمه**، رضي الله عنها، ايتدي اي بابا بكّا خبر ويرر كه عورتلرك اوزرنده ارلروك حقى وعقوبتى ندر...

Završetak (fol. 34b):

...**يا فاطمه** ارك اغزنده ويورننده قان ايله اريك اقسه عورت انى دليله يلاسه حقين يرينه كتورميه اتبود دوكمز صالحه خاتونلرك صفايتيدر.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 30 - 34b; 195 x 145; tekst 160 x 100; 14 redaka. Pismo *riq'a*.

Na fol. 34b nalazi se kraća priča na turskom jeziku o Bagdadu.

Na fol. 35a-37a nalazi se duži tekst na turskom jeziku, vjerovatno iz neke historije, u kojemu se govori o osmanskim sultanima i beglerbezima u Bosni. Na kraju (fol. 38b - 40b) nalaze se popis osmanskih sultana i popis bosanskih beglerbegova.

Na fol. 37b nalazi se prepis bujuruldije bosanskog vezira Muṣṭafe-pāše, izdate 15. ǧumād al-āḫira 1147/11. novembra 1734. godine.

337. R 277/1

دستان حيات حكايه سى
DASTĀN-I HAYAT HIKĀYESI

Pjesma na turskom jeziku od 48 distiha, prožeta bektašijskim sufijskim učenjem, koju je napisao Çankırılı Zahmī (um. 1283/1866).

Početak (fol. 2a):

دیکله(!) وصفی سرگوزشتم نار اولور — جوق قصه دان خصه چقار نار اولماز
سوداه راحت قویماز دنیا دار اولور — سوداه چکمینه دنیا دار اولماز

Završetak (fol. 5b):

بوکچه کمسیه ولیدیر درلر — طوغر وسویلینه دلدیردرلر
رحمتیه اولدی علی دیر دیرلر — اندان غیری صادیق بردلوار اولمز

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2a - 5b; 180 x 100; različite dimenzije teksta i različiti brojevi redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez kožni sa utisnutim rozetama na koricama, oštećen, mekši. Pismo *ta'liq*.

Vlasnik zbirke u mjesecu ğumād al-awwalu 1327/maj - juni 1909? godine postao Prelo (پرلو) al-ḥāğğ Aḥmad Šukrī-efendi (bilješka na fol. 121a).

Na fol. 1b - 2a nalazi se pjesma na turskom jeziku pjesnika Šam'ija od osam distiha:

پیغمبر دنیایه کلمز دانه اقن — بر اذان اوقندی سداسی ندن

Na fol. 5b - 6b nalazi se pjesma od 14 distiha bez naslova:

Početak:

کلیك هی اصبابلر الهك سیز بنو بزه — بر ملعونك سوزیله کیرمك نافیله سوزه

Na fol. 7a - 26a nalazi se više stihova košma, turkija, sema'ija i drugih vrsta pjesama te nekoliko pjesama pjesnika, kao što su Kātibī, 'Āšiq 'Umar i 'Āšiq Šam'ī.

Tako se na fol. 9a nalazi narodna turska pjesma (türkī).

Početak:

یوجه داغلر یوجمی اولور کندوز کجر کجمی اولور
کور آیریلك نجه اولور آیرایم کوکل سنی

338. R 277/2

داستان كسك باش
DĀSTĀN-I KESIK BĀŠ

Spjev na turskom jeziku napisan u mesnevi rimi, koji se pripisuje Kirdağī 'Alīji (um.?). Nastao je najvjerovatnije u trinaestom stoljeću a govori o nadnaravnim čudima vjerovjesnika Muhammeda. Glavni motiv pjesme je "legenda o odsijecanju glave" (dāstān-i kesikbaş), koji se koristi u mnogim narodnim legendama, čarobnjačkim pričama i bajkama. Navedeni naslov nalazi se na početku pjesme. U našemu rukopisu nije prepisano nekoliko stihova na početku.

Vidi: Pertsch VTH, 4/6; Dobrača II, 1629/8; Trako - Gazić, 494, 556 i 560-63; Nametak IV, 3063/4.

Početak ovdje (fol. 26b):

ایده یم امدی اکر دکلر ایسك — عشقیله دیکلرسین کرار(!) ایسك
اتور شمدی مصطفی دورته پاریله — اوطوز اوچ بیك صحابه جمله بیلله

Završetak (fol. 35b):

فاعلات فاعلات فاعلات — مصطفی روحنه ور صلوات
بلال حبشي روحیچون — الله رضاسی ایچون الفاتحة

Na fol. 35b - 40b nalazi se nekoliko pjesma košma, turkija i drugih. Na fol. 40b nalazi se i godina 1267/1850 što bi moglo biti godina prepisa navedenih stihova.

Tako se na fol. 40a nalazi lirska turska narodna pjesma (türkī).

Početak:

بهار اولوب یاز ایلری کلنجه — تورلی چیچك لری بتدی صلانمك

Pismo *ta'liq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

339. R 277/3

حكايت آسمان ايله زيجان
HIKĀYAT-I ĀSMĀN ILE ZĪĞĀN

Narodne turske priče iz oblasti Erzindžana. Prije početka priče napisan naslov: حكايت اسمان ايله زيجان

Izv.: Gölpınarlı II, 2258, str. 281-82.

Početak (fol. 41a):

زمان اوائلده قلازه حوش شهرنده قلعلی بك دردر بریك وار ایدی اولیك رونعدر زنكن ایدكی مالنده حسابدن بلمز ایدی...

Završetak (fol. 68b):

...بویله دیوب قیزیك یوزلرسنه نقابت اجدی اونلر مرادیك ایردی الله جمه میز حوش لریمزی نصیرمیر ایله آمین الله سید المرسلین.

Na fol. 69a - 70a nalazi se 14 distiha na turskom jeziku:

Početak:

ایكی دلبر صویه كیدر اویدی حانم یله كیدر
بربرنه نسبت ایدر سنمی كوزل بنمی كوزل

Pismo *ta'līq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

Pjesma je, prema bilješci na kraju, prepisana 1281/1864. godine.

Na fol. 71a - 77b nalazi se hutba koja se uči na ramazanski bajram namaz, prepisana 1263/1847. godine.

340. R 277/4

حكايه محمد حنفي

ḤIKĀYA-I MUḤAMMAD ḤANAFĪ

Legenda na turskom jeziku o rođenju i junaštvima Muḥammada Ḥanafīja, sina halife Alije.

Vidi: Trako - Gazić, 563/6; LHAS, 266, str. 217.

Prije početka djela napisan naslov:

محمد حنيفه حكايت علي

Početak (fol. 78a):

روایتده بویله كلمیشدر خطاب — شویله نقل اتمش بعض كتاب
علي كندی قیصر او روم اوستونه — انـك ولایـتن المـق قصیدنه

Završetak (fol. 104a):

دخـی علینك حسن حسین — مـحـمـد حـنـیـفـه ایـلـه
ازواج شریفلر یچون الفاتحة — تمت تمـام اولـدی الحمد لله

Na fol. 104b - 105a nalazi se ilahija (إلهي شريف), koja počinje:

اقتدیـك كـوزمدن قنلو یاشـی — اولم نجون سكـا درمان بولنماز

Pismo *ta'līq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

341. R 277/5

اوتمه بلبل

ÖTME BÜLBÜL

Ilahija na turskom jeziku koju je napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320), jedan od značajnih predstavnika religiozno-mističke poezije u turskoj književnosti.

Početak (fol. 105b):

اسم سبحان ویردونمی وار — بقچلرده یـوردنمـی وار
بنجلین دردیـنـمـی وار — غریب غریب اوتمه بلبل

Završetak (fol. 105b-106a):

یونس وجودیك بكدركن — جهانده مسلم یوقدركن
سحر وقتی حقه دركن — غریب غریب اوتمه بلبل
دردی درده قاتمه بلبل — اوتمـه بلبل اوتمـه بلبل

Pismo *ta'līq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

342. R 277/6

كنت كنز

KUNTU KENZ

Pjesma prožeta sufijskim učenjem, koju je na turskom jeziku u formi gazela napisao osmanski pjesnik Niyāzī Miṣrī Meḥmed b. 'Alī al-Malāṭī (1027/1618 - 1105/1694). Pjesma je zbog probijanja teksta sa druge strane lista dosta nečitka.

Početak (fol. 106b):

ورلغك محوایلیوب میدانه كل — لااوالأدن كجوب مردانه كل
كل حقیقت علمنی حسنده اوقو — بر قدم بص مكتب عرفانه كل

Završetak (fol. 106b):

وحدتك میدانی سرّی وارایكن — كـثرت ایچره سن زندنه كل
اي **نیازی** باش آچق دیوانه سین — نیجه بر دیوانه سن اوصلانه كل

Pismo *ta'līq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

Na fol. 107 - 108a 22 distiha gazela pjesnika Maẓharīja i Kamālīja, koji su zbog probijanja teksta sa druge strane lista skoro pa nečitki.

Na fol. 108b - 109a nalazi se duža pjesma pod naslovom: دستان عمر پاشا (*Dastān-i 'Umar-pāšā*). Međutim, zbog probijanja i izlijevanja tinte tekst je skoro u potpunosti nečitak. U pjesmi se na više mjesta može pročitati: عمر پاشا ذیرکن ili: بوشناق بکیم ذیرکن Navedeni naslov nalazi se prije početka pjesme.

Na fol. 110b - 111a nalaze se pjesma na turkskom jeziku, koja počinje:

بن اصلندان بو سودای بلمزدیم

Na fol. 112a - 113a nalazi se ilahija: الهي

Početak:

بزه حقدن امیر کلدی نجون اکمز آنم بنی

Završetak:

بن قریب اغلرم یوق نجون اکمز آنم بنی

Pismo *ta'līq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

Na fol. 113b - 114a nalazi se ilahija na turkskom jeziku, koju je, najvjerovatnije napisao Šāh Ismā'īl Ḫaṭā'ī (1487- 1524).

Početak (fol. 113b):

کل عاشق مولاي بولق دیلرسك مرشد کامله وارمینجه اولمز

حقنك جمالنی کورمك دیلرسن مرشد کامله وارمینجه اولمز

Završetak (fol. 114a):

یونس سوزمزده **حطا** ورر دیدی مرشد کامله وارمینجه اولمز

حضرات موسی یه حضیر ورر دیدی مرشد کامله وارمینجه اولمز

Pismo *ta'līq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

Na fol. 114a - 114b nalazi se pet gazela.

Listovi 115 - 118 neispisani.

343. R 277/7

بلبلدن بر ندا کلدي

BÜLBÜLDEN BIR NIDĀ GELDI

Ilahija koju je na turskom jeziku napisao Konyalı 'Āšiq Šam'ī (živio 1783 - 1839).

Početak (fol. 119a):

بلبل لردان ندا کلدی کوللره سفاسین سورمدان کجدی کدیور

Završetak (fol. 115a):

شمعی اجل تریتن ایجدی کیدیور

Na fol. 119b nalazi se pobožna pjesma (ilahija) prepisana 1265/1848-49. godine, koja počinje:

الا اي جانمك جانی شفاعت یا رسول الله

Na fol. 120a nalazi se pobožna pjesma (ilahija) sastavljena od šest distiha:

یندن سلام اولسون مرحابن یازبهار ایلری دغمزه نقلدی

Na fol. 120b nalazi se ilahija اویان وقتی سحار اولدی (*Uyan wakt-i saḥar oldu*) koju je napisao Yūnus Emre.

Početak:

جمله قوشلر اویاغمدن اویان وقتی سحار اولدی

جان غفلت بویتمدن اویان وقتی سحار اولدی

Pismo *ta'līq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

Na fol. 121a nalazi se bilješka da je vlasnik rukopisa 1327/1909.? godine postao Prelo (پرلو) al-ḥāǧǧ Aḥmad Šukrī-efendī.

344. R 277/8

درتلی دولب

DERTLI DOLAP

Ilahija na turskom jeziku koju je napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320), jedan od značajnih predstavnika religiozno-mističke poezije u turskoj književnosti. Prije početka ilahije napisan naslov:

الهي دولب

Početak (fol. 121b):

دولب نیجون ایکیلرسك دردیم واردر ایکیلریم

بن مولایه عاشق اولدوم انك ایجون ایکیلریم

بنم ادم درتلی دولب صویوم اقر یلاب یلاب

بویله امر ایلمش جلب انك ایجون ایکیلریم

Završetak (122a):

درویش **یونس** ایدر آهي کوزي یاشي دوکر کناه

حق عاشقام یا الهي انك ایجون ایکیلریم

Pismo *ta'līq*. Prepisao isti prepisivač kao i prethodne pjesme.

345. R 250

مجموعه أشعار
MAĞMŪ'A-I AŠ'ĀR

Zbirka (mağmū'a) poezije na turskom jeziku. U zbirci se nalaze pjesme sema'ije, šerkije, gazeli, nazire i ilahije pjesnika Yūnus Emre, 'Āšiq Ibrāhīm, 'Umar, 'Āšiq 'Umar, 'Uššāq, Ḥusaynī 'Ašīrān, Sagāh, Kūhrī, Sipāhī, Naf'ī, Sīgān, Bāqī, Turkmānī 'Umar, Fahīm, Nā'ilī, 'Ağam 'Ašīrān, Rāst, Sabā, Kātibī i Qayiqğī Muṣṭafā.

Tako se na fol. 1a nalazi ilahija na turskom jeziku, koju je napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320), jedan od značajnih predstavnika religiozno-mističke poezije u turskoj književnosti.

Početak:

ملك بـقـادن كلمشم فـانى جـهـانى نيلرم
بن دوست جمالك كورمشم جور خبانى(!) نيلرم
وحدت مينك جرعه سن بن دوست الندن اچمشم
بن دوست قوقوسن المشم مسك حطارى نيلرم

Na fol. 7b nalazi se lirska narodna pjesma na turskom jeziku (türkī).

Vidi: Hasan, str. 443.

Početak:

كول دكلم بقچنزده اجيلا طوز دكلم هر اشنه قاتلام

Na fol. 18b nalazi se vjersko-didaktička narodna pjesma na turskom jeziku (türkī) pod naslovom تورك تكرلمه (*Türkī-i tekerleme*).

Vidi: Hasan, str. 491.

Početak:

به غازيلر دكلك حسبي حالي اوننده دلبرك وجهي يازيلور

Fol. 17; 220 x 150; različite dimenzije teksta i različiti brojevi redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *riq'a*.

Na posljednjem listu nalazi se fragment nekog djela iz historije na turskom jeziku.

346. R 138/1

أشعار
AŠ'ĀR

Pjesme i stihovi na turskom jeziku.

Na fol. 1a - 14b nalaze se stihovi i pjesme na turskom jeziku. Među njima nalazi se poezija pjesnika 'Āšiq 'Umara i dr, posebno narodne pjesme na turskom jeziku (türkī).

Tako se na fol. 5b - 6a nalazi narodna pjesma na turskom jeziku (türkī).

Početak:

جان موشتاقدر جالين كورمكه

Na fol. 7a - 13a nalazi se duža narodna pjesma na turskom jeziku (türkī).

Početak:

مشتاياى دولدوردوم دولى ديو قلدرديم
بن بليزيغم الدرديم ديـنـم امـانـم قنر

Na fol. 13a-b nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).

Početak:

پاك نظر قلديم كجركن او جانم پاره سينه
كاكوله اغش دوكولمش بنلرين صراسينه

Na fol. 13b-14a nalazi se turska narodna pjesma lirskog sadržaja (türkī).

Početak:

ايلق ياز اولدي غارب بلبل دولاشير ا جانم آه
يـوره جيكم آلـولـنـمـش طـوطـوشـور

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 85; 205 x 90; različite dimenzije teksta i različiti brojevi redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kožni sa utisnutim rozetama na koricama, oštećen, mekši. Pismo *ta'līq* i *riq'a*, od više prepisivača.

347. R 138/2

عجب بو بنم جانم
AĞEB BU BENIM ĞĀNIM

Ilahija koju je na turskom jeziku napisao Yünus Emre (638/1240 - 720/1320), jedan od značajnih predstavnika religiozno-mističke poezije u turskoj književnosti. Prije ilahije napisano:

الهي في مقام ماهور

Početak (fol. 15a):

عجب بنم جانم ازاد اولا مى يا رب
يوخسه يدى طاموعده يانا قلا مى يا رب
يا رب بو بنم حالم ير التنده احوالم
واروب ياتاجق يريم عقرب دولا مى يا رب

Završetak (fol. 15a):

يونس قبره وارنجه منكير نكير سؤال سورنجه
ربك كيمدر دينجه دليم دونه مي يا رب

Na fol. 15b - 25b nalaze se pjesme na turskom jeziku, uglavnom turkije, sema'ije i šerkije.

Tako se na fol. 16a-b nalazi narodna turska pjesma vjersko-didaktičkog sadržaja (türkī).

Početak:

نورى اقدم قنديل ايچره بولدي مشهور ابتدا
جمله ارواحدن مقدم اولدى اول نور ابتدا

Na fol. 23b nalazi se turska lirska narodna pjesma (türkī).

Početak:

حوشمدي حوشمدي بزه ايدنلر امان
يارين حق ديوانده انده كورورلر امان

Na fol. 26a - 26b nalaze se dvije pjesme turkije (türkī) o velikom veziru Nevšehirli Damat Ibrahim-paši (veliki vezir 1718 - 1730) čija je tragična sudbina opisana u narodnim turskim pjesmama (türkī), kada je zajedno sa sultanom Ahmedom III poslije pobune janičara morao abdicirati.

Početak prve pjesme:

تورکی إبراهيم پاشا (رحمة الله عليه)
بو سوزوم وار سويليم چشمه لريم متح ايديم

Početak druge pjesme:

وارې سويلين بنم سلطانمه شاهمه حاليم صورسون كلسون بر كز يانمه

348. R 138/3

تورکی در مقام راست
TÜRKI-I DER MAQĀMI RĀST

Narodna turska pjesma (türkī) lirskog sadržaja. Navedeni naslov nalazi se na početku pjesme.

Vidi: Hasan, str. 473.

Početak (fol. 27a):

عمريم كوتاه اولدى كندى بر مراده ايرمديم
افنديمه يسر اولدوم قيمتنى بلمديم
چوق كوزللر كوردوم بويله امان اوده يانمديم
قو بقاليم نيه وارير امان بو بزيم احوالمز

Završetak (fol. 27a):

چوق يلواردیم منت ايتدى دنلمدى سوزومى
بن يارمى چوق سوريم كسمه زم اوم دمى

ايضا

Na fol. 27b nalaze se stihovi na turskom jeziku.

349. R 138/4

منظومة تركية
MANẒŪMA TURKIYYA

Duža pjesma na turskom jeziku sufijskog sadržaja, krnjava na početku, koju je, prema pretposljednjem stihu, napisao pjesnik Ṣādiqī, čija nam je biografija nepoznata.

Početak ovdje (fol. 28a):

زبون آیت سندخی نفسك چریش مبارکدر غزا وقت محرمه
کل ایمدی حاجتك عرض آیت خدایه کجر حقّه رجا وقت محرمه
دله درماکه دردیك ایدوب آه امیر ودردی دوا وقت محرمه
اویاندردی ایدوب حقّه نیازی محمّد مصطفی وقت محرمه

Završetak (fol. 32a):

صادقی میل ادمه(؟) دنیا شهرتقده فارغ اول
جاهی دنیایه یلرکن بل جناه الـده کیدر
میوه دار ایکن برنده شاهی حقه قولوقده اول
بر کون اولور بوزولور یو(؟) بوستان الده کیدر

350. R 138/5

خدا ربّم
ḤODĀ RABBUM

Priručnik iz islamske vjeronauke u stihovima na turskom jeziku. Prema nekim izvorima (Dobrača I, 155/2), ovaj priručnik je napisao Ibrāhīm Ḥaqqī Arḍurūmī (um. 1195/1780), a prema drugim izvorima (Spaho, 177 i Trako - Gazić, 500), pjesnik Ṣun'ī, odnosno pjesnik Ḍa'īfī. U našemu rukopisu djelo nije do kraja prepisano.

Vidi: Dobrača I, 155/2 i II, 1621/5; Spaho, 177; Götz XIII/4, 54; Nametak IV, 2636/7; Nametak - Trako I, 496-97; Trako - Gazić, 500; Lavić X, 5914/2; Popara IX, 5658/3, XVI, 8919/4 i 9136/3; Fajić XI, 6558/2; Gazić, 124.

Početak (fol. 32a):

خدا ربم نبم حقا محمد در رسول الله
هم اسلام دیندر دینم کتابمدر کلام الله

Završetak ovdje (fol. 33b):

حبیب الله فرقانی کتوردی حاجت اولورقچه
یکرمی اوچ بیل ایچنده تمام قطعی اولدی وحي الله

351. R 138/6

إلهي در مقام حسين كوردي
ILĀHĪ DER MAQĀM ḤUSAYN GÖRDÜ

Pobožna pjesma (ilahija) od šest distiha na turskom jeziku, koju je napisao osmanski pjesnik Niyāzī Miṣrī Meḥmed b. 'Alī al-Malāṭī (1027/1618 - 1105/1694). Pjesma predstavlja dio njegovog Divana objavljenog u Istanbulu 1326/1908. godine. Gornji naslov nalazi se na početku pjesme.

Početak (fol. 34a):

دور ایدوب کلدم جهانه ینه بر دوران اوله
بن کیدوب بوتن سرایی یقلوب ویران اوله

Završetak (fol. 33b):

هر کیم استر بو نیازي در دمندی اول زمان
اوقوسونلر سوزلرمی سرمه مهمان اولان

Na fol. 33b nalazi se ilahija عشقين الندن (*Aşkın elinden*) koju je napisao Yūnus Emre (638/1240 - 720/1320), jedan od značajnih predstavnika religiozno-mističke poezije u turskoj književnosti.

Početak:

مسکه نیم داغلر کوز یاشم چاغلر
دورمز قان اغلر عشقين الـندن

Na fol. 34b nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).

Početak:

قارلر کیرسین شریفم یاسمی طوتارسین اولـور اولمازلره سرین اچارسین

Na fol. 35a nalazi se turska narodna pjesma (türkī) lirskog sadržaja.

Početak:

بر یلانجی کافر اه درمز اقراره اشمدن کوجومدن اولدوم اواره

Na fol. 35b nalazi se turska narodna pjesma (türkī) tužbalica o Moskvi.

Početak:

سردن کچدی یازلدی بایراق التنده دیزلدی
بو بیل موسقو بوزلدی اي قانلی ازاق ال عثمانلدن

Na fol. 35b nalazi se turska narodna pjesma (türkī) u kojoj se slavi izvjesni Sulejman.

Početak:

اكرى بوزدان انديردلر صامور كوركون كيديردلر

Na fol. 36a nalazi se kasida koju je na turskom jeziku napisao Nā'ilī-i Qadīm (rođen početkom XVII stoljeća, um. poslije 1665). Pjesma je iz Divana navedenog autora, koji je prvi put štampan 1837. godine.

Početak:

چاندير حجر ايله حاليم بكّا يار اولمدين كتدين
ندير جرمم بهي ظاليم بكّا يار اولمدين كتدين

Na fol. 36b - 38a nalazi se pjesma na turskom jeziku vjerskog sadržaja, bez naslova, koju je, prema potpisu na kraju pjesme, napisao pjesnik 'Abdulkarīm.

Početak (fol. 36b):

سنك اعطاگى رد ايدوب ويرر الله اكر سنده
مسلمان اولور ايمك بر دخى ايلمز سك عصيان

Na fol. 38b nalazi se lirska narodna turska pjesma (türkī).

Početak:

جانم ايچنده جانمسين ايـــنـــان والله بـنـمـسـين
بن قولون سن افندمسين جانم جانم امان كل سينمه اقورول

352. R 138/7

اي اسلامبول خلقى
EY İSLĀMBŪL ḤALQI

Pjesma na turskom jeziku, upućena stanovnicima Istanbula, koju je napisao pjesnik Waysī Uways b. Meḥmed Alaşehrī (živio 969/1561 - 1037/1628).*

*O pjesniku vidjeti: *OM II, 477-79; TÜYATOK 05/IV 2969.*

Izv.: Dobrača I, 147/6; Nametak IV, 3049-50.

Početak (fol. 42a):

الا يا قوم اسلامبول بيلوك تحقيق اولوك آكاه
ايريشور ناكهان بر كون سيزه قهر يله حشم الله

Završetak (fol. 39a):

اويسي حكيمه غم تاريخيدر صاحب سيف
ظهور اتمك مقرردر بامر الله بامر الله

353. R 138/8

تورکى بنالوقه
TÜRKĪ BANJA LUKA

Narodna pjesma na turskom jeziku u kojoj se opisuje banjalučki boj 1737. godine.

Vidi: Hadžiosmanović, str. 315 - 327; Nametak IV, 3075; Hasan, str. 103 - 106.

Početak (fol. 42b):

كوردكوز مي غمچه قرالي نيلدي عهدي بوزوب جنكه رغبت ايلدى
نامه ايله جانارالله سويلدى سوره عسكر بنالوقه اوستونه

Završetak (fol. 43a):

باش سيز غمچه ويربس صويى يوزدلر رحمت دشدى بنالوقه اوستونه

Fol. 43a - 53a poezija na turskom jeziku, uglavnom, turkije i sema'ije.

Na fol. 43a nalazi se turska narodna pjesma (türkī).

Početak:

بكون بر ماهتاب كوردم ليى سكر زلال انجق

Na fol. 45a nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).

Početak:

هجرين بنى يقدى درلر دريالره دوكدى درلر

Na fol. 46a nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).

Početak:

اكرسن بنمله كتمك استرسن اكلن ياز كل سنده بيله كيده م

Na fol. 46b nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).

Početak:

بره بنا ملّا اوغلو درلر چكمم عارى صويدولر ياشن ياشن قلمدى درى

Na fol. 47b nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).

Početak:

اولمادينمى جانا محلّى الطاف جورينله وجوديم اشكافى پر شكاف

Na fol. 49b nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

كيده ليم جانم كيده ليم بز بو نشي ترك ايده ليم

Na fol. 50a nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

كلن قزلر اصكليه واراڵم بر مناسب قايقچيه بوله ڵم

Na fol. 50b nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

ابرولريك اسدريرسن اجانم يورجكم كسدريرسن

Na fol. 51a nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

كل سين سيرايله سين جانم اهل كامللر ايشته بهانه سيز كوزل بويله اولور

Na fol. 51b nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

سوديم بر زلفي سياهى سن سين كوزللرين شاهى امان امان

Na fol. 52a nalazi se turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

هپ كوزللر جمع اولنجه بر يره بر يره
بنم يورم كلشنده بليدير جانم بليدر

Na fol. 52b nalazi se turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

نه اولديسه بانه اولدي يار صنا نولدي
صاراردي كول بكزم صولدي عيوايه دوندي

Na fol. 53a nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

وار هي قاره كوزلوم وار وار وار دردينه درمـان ارا
جون سنين عشقين دوشدى سره صبر ايده ليم چاره سينه

354. R 138/9

تورکی نیش
TÜRKĪ NIŠ

Narodna pjesma na turskom jeziku o osvajanju Niša. U pjesmi se spominju još i Beograd, Bosna, Vidin i Sofija.

Vidi: Hasan, str. 98.

Početak (fol. 54a):

بر زمان سرخدى منصوره بلغراد اولدى نيش
بر زمان اسلاميله معمور ابادان اولدى نيش

Završetak (fol. 53b):

بز محمد امّتيوز حقدن امـداد استمرز
در حليمى چوق شكر كم غمدن ازاد اولدى نيش

Fol. 54b - 56a poezija na turskom jeziku 'Āšiqa 'Umara i Waysīja.
Na fol. 54b nalazi se ilahija koju je napisao Baġdadlı Rūḥī (um. 1014/1605).
Početak:

تـاجـى سرّ انـبـيـا پـيـشـواء اولـنـا سيّدنا مصطفى صلّ وسلّم عليه
كورسه جمالين كوزوم پاينه سورسم يوزوم يوق سكّا لايق سوزوم ايضا

Na fol. 55a nalazi se turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

كيجه كوندوز مجنون كبى بكلريدم يوللرك
حق نصيب ايلسه باري صارابلسم بللرك

Na fol. 55b nalazi se lirska turska narodna pjesma (türkī).
Početak:

اي بنم مستانه كوزم ايى بولدوم بن سنى
يه اوّلكى وادياره اپاشم صالدين بنى

355. R 138/10

واجبة في حق الأنبياء، عليهم السلام
WĀĞIBA FĪ ḤAQQ AL-ANBIYĀ' (A.S.)

Poema na turskom jeziku o Božijim poslanicima, od poslanika Adema do poslanika Muhammeda, koju je napisao pjesnik Karīmī. Navedeni naslov nalazi se na početku spjeva a ime autora na nekoliko mjesta u tekstu spjeva.
Početak (fol. 56b):

دخى بلمسى واجب انبياء حقنده بونلردر
بـرى صـدق امانتدر بـرى تبليغ حكم الله

ولی کیتمان احکام ایله هم کز بو خیانقدن
منز هدرمبر آور جمیعًا انبیاء الله

Završetak (fol. 61a):

قزین کوردکده دیدی ای کوزوم نوری بکّا بلدر
بو سوزی بلمز ایکن سن کیم او کرتدی عجب نیران
دیدی ای بابا بلمسی اول دوشمده کلدی بر ادم
بکّا دیدی سنك بابان مسلمان اولدی (...) انبیاء

Na fol. 61b - 84b nalaze se stihovi na turskom jeziku, uglavnom pjesnika ʿĀšiqa ʿUmara i nekoliko pjesama semaʿija, šerkija i kalenderija.

356. R 628

المجموعة المتفرعة
AL-MAĞMŪʿA AL-MUTAFARRIʿA

Zbirka ili bilježnica na arapskom i turskom jeziku različitog, najviše astrološkog sadržaja, koju je, prema bilješci na početku zbirke, sastavio i napisao Muḥammad ʿĀrif b. Muṣṭafā Sarāylī (Sarajlija) Quyūmğī-zāde (Kujumdžić) 1308/1890-91 godine. Navedeni podaci nalaze se na početku zbirke, fol. 1a, i na nekoliko drugih mjesta u rukopisu. Sastavljač ove zbirke poznat je i kao Arif Brkanić.

Na početku (str. 1), između dva pečata sa upisanim imenom ʿĀrif napisano je:

سنة ١٣٠٨

هذا كتاب مجموعة المتفرعة

كتبها وجمعها محمّد عارف ابن مصطفى سرايلي قيومجي زاده

Na str. 2-3 nalazi se nekoliko citata iz drugih djela i četiri stiha na arapskom jeziku.

Početak (str. 4):

هذا كتاب مجموعة المتفرعة

بسم الله الرّحمن الرّحيم

الحمد لله الذي جعل العلماء ورثة الأنبياء والصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وعلى آله وصحبه أجمعين. أمّا بعد، فيقول (ال)عبد الفقير إلى رحمة ربه القدير عارف ابن مصطفى

البوسنوي من شهر سراي واعلم إني رأيت في بعض الكتب وسمعت من أستاذي بعض الأحاديث والأشعار فكتبت(ها) في هذه الرسالة.

إذا قال القلم طراق يُبَشِّرُ الكاتب بِحُسْنِ خَطْ

(بيت)

سفر كردم بهر شهري رسيدم

وليكن اين چنان جای دختر نديدم (يعني سراي بوسنه)

U nastavku (str. 4-5) nalazi se nekoliko poznatih izreka ili citata na arapskom i turskom jeziku.

Na str. 6 nalazi se ćirilična azbuka pod naslovom: حروفات الفبا, zatim brojevi od 1-10 pod naslovom: ارقام حروفات, potom jevrejski brojevi od 1-10 pod naslovom: يهودي رقملرى i, na kraju, pečat poslanika Sulejmana (مهر سليمان النبيّ عليه الصلاة والسلام) u obliku kvadranta sa 48 polja, u svakom polju upisana posebna arapska riječ, uglavnom kuranski ajeti.

Na str. 7 nalazi se spisak riječi magične moći, pod naslovom اعداد طرح sa objašnjenjem na turskom jeziku u koje se svrhe mogu koristiti.

Na str. 8 nalazi se neobavezujuća molitva (dova) sa Božijim imenima na sirskom jeziku a ispod nje čarobni kvadratić (wafq) sa upisanim slovima ispod čarobne formule sastavljene od brojeva i slova. Prema tekstu napisanom na arapskom jeziku na istoj stranici, tajno značenje brojeva ovoga *wafqa* sadrži Božija imena.

Na sljedećoj stranici (str. 9) Quyūmğī-zāde navodi poglavlje na turskom jeziku iz djela تاريخ الكاتب چلبي (*Tārīḫ al-Kātib Çalabī*) o tajnama nekih mehlema i načinu njihovog korištenja.

Na str. 9 - 14 nalazi se kraća rasprava na arapskom jeziku, vjerovatno dio nekog djela, u kojoj se raspravlja o tzv. čudnim i neobičnim moćima nauke (ʿağāʾib wa ġarāʾib al-ʿilm) koje se ostvaruju uz pomoć raznih neobavezujućih molitvi (dova), posebnih postupaka i džina, kao što su, npr., dobijanje saznanja o ukradenim i sakrivenim stvarima ili pretvaranje papira i kože u zlato ili običnog kamena u drago kamenje.

Na kraju ovoga teksta prepisivač za bolji uvid u ovu oblast preporučuje djelo شموس الآفاق في علم الحرف والأوفاق (*Šumūs al-āfāq fī ʿilm al-ḥarf wa awfāq*) koje je napisao ʿAbdurraḥmān b. Muḥammad b. ʿAlī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ḥanafī al-Bisṭāmī (um. 858/1453).*

**Vidi: AM I, 531*

Početak (str. 10):

اعلم أيها الواقف على كتابنا هذا الدعوة المباركة المستجابة في أسرع وقت قد كنت أطلبها نحو عشرين سنين وأنا أسأل عنها وأرغب فيها غاية وأبحث فيها البحث فوجدتها عند رجل من أهل العراق ببغداد وكان يعمل بها خوارق العادات ثم قام بها وملك أرض بغداد حتى اشتمل ملكه على أكثر العراق وكنت أعرفه قبل أن يشرع في الرياسة ثم تذاكرت معه أولا العلم فقال لي العلم فيه عجايب وغرايب فقلت بالله يا سيد أظهر لي شيئا من أعجوبته فقال لي إن كنت كاتمًا لسرّنا ترى الغرايب فقلت نعم ثم أخذ طاسة وملأها بماء فحرك شفتيه فما كان من ساعة إلا وتلك طاسة قد عظمت ووسع وصار فيها صهريجًا...

Završetak (str. 14):

التصريف الثامن: في حجاب الأبصار تكتب الخاتم الكبير في رقّ غزال وتجعل معه.

بو تصرفلرك تمامنى استين شموس الآفاق نام كتابه مراجعت ايتسون.

Na str. 15 - 23 nalazi se: دولت دعاسی (*Dawlat du'āsi*).

Početak:

صدق الله العظيم الذي لا إله إلا هو الحيّ القيّوم ذو الجلال والإكرام الحكيم الكريم الواحد الفرد الصمد القائم الذي ليس كمثله شيء وهو السميع البصير...

Završetak:

...فسيكفيكهم الله وهو السميع العليم لا إلاّ أنت سبحانك إني كنت من الظالمين ولا حول ولا قوة إلاّ بالله العلي لعظيم.

Na str. 23 - 26 više bilježaka na turskom jeziku o načinima ostvarivanja nekih želja i potreba. Na str. 27 - 36 nalazi se poglavlje na turskom jezku sa naslovom الزمزم u kojemu se na početku govori o istoimenoj vodi a kasnije, i najviše, uz navođenje nekih hadisa, o raznim načinima ostvarivanja želja i potreba obavljanjem i učenjem raznih neobavezujućih molitvi uz vršenje određenih postupaka.

Početak:

بيت شريفك شرفه الله تعالى قيوسينك ايديدر كه صويى چوق اولديغيچون زم زم ديديلر...

Završetak:

...أجِبْ يَا خَطْفَان واحضر الذهبَ مجيدية يا عَاطِينُونَ مَادِينُونَ يا كريم يا رحيم إنك على كل شيء قدير.

Prema bilješci na kraju ovoga poglavlja, navedeni tekst je preuzet iz zbirke jednog učenog čovjeka iz Maroka, koji se u to vrijeme nalazio u Medini.

هذا منقول من مجموعة رجل عالم من المغرب في المدينة المنورة

Na str. 36 - 44 nalaze se razni "zapisi" sa čarobnim formulama i neke neobavezujuće molitve (dove) za ostvarivanje određenih potreba ili otklanjanja problema i nedaća. Na str. 45 - 46 nalazi se مرجان دعاسی (*Marǧān du'āsi*), odnosno دعاء المرجان (*Du'ā' al-Marǧān*) koja počinje:

اللهم يا هادي تهديت بالهداية والهداية في هداية هدايتك يا هادي اللهم اهدنا يا هادي المضلّين بحرمة اهدنا الصراط المستقيم...

Izv.: Ahlwardt III, 3649/59.

Na str. 47 - 50 nalazi se ponovljeni uvod sastavljača zbirke, kraći izvodi i hadisi iz različitih djela i stihovi na perzijskom jeziku.

Na str. 51 - 55 nalaze se bilješke o školjkama, medu, mlijeku i drveću preuzete iz više djela.

Na str. 56 - 57 nalazi se poglavlje o četiri pravne škole (mezheba) u islamu (در بيان مذاهب اربعه).

Na str. 58 - 72 nalaze se različiti čarobni kvadratići sa upisanim brojevima i slovima (*wafq*), "zapisi", dove i uputstva za učenje nekih kur'anskih poglavlja radi ostvarivanja različitih želja, potreba i otklanja nedaća.

Neke od ovih bilježaka prenose se iz djela كتاب النبات (*Kitāb an-Nabāt*) koje je, prema bilješci na kraju, napisao 'Uṯmān b. 'Abdurraḥmān, prevodilac u Beogradu za vrijeme sultana 'Abdulḥamīda-ḫāna b. Aḥmadḫāna (vladao 1774 - 1789), u periodu 1180/1766 - 1191/1777. godine (bilješka na str. 72).

كذا في كتاب النبات لعثمان بن عبد الرحمن، ترجمان قصبة بلغراد در عهد سلطان عبد الحميد خان بن سلطان أبو المغازي أحمد خان، زمان تأليف عن سنة ١١٨٠ إلى سنة ١١٩١.

Mađu naprijed navedenim poglavljima prenesenim iz drugih djela, na str. 68-69 nalazi se i poglavlje na arapskom jeziku o čarobnom dejstvu Božijeg imena خواص اسم ودود (*al-Wadūd*): (*Ḫawāṣṣ ism Wadūd*), prema Ibn 'Arabījevom djelu كتاب الأسرار (*Kitāb al-Asrār*), i dova koja se uči tom prilikom دعاء اسم ودود (*Du'ā' ism Wadūd*).

Početak:

خواص اسم ودود:

روي عن المشايخ الكبار في كتاب الأسرار للشيخ محي الدين العربي في الأحرار أنّه قال إنّ في جذب القلوب اسماءً كثيرةً ولكنّ المستعمل غالبًا هو اسم الله الودود...

Početak dove:

اللّهمّ يا ودود أنت الّذي أعلنت سرّ المحبّة والمودّة في قلوب أهل الأسرار وأنت الّذي أكملت ذوات الطالبين بنور الأنوار...

Na str. 73-74 nalazi se komentar 255. ajeta poglavlja al-Baqara (*Āya al-Kursī*) na turskom jeziku: شرح آية الكرسي (*Šarḥ Āya al-Kursī*).

Početak:

روايتدر رسول حضرتنده صلّى الله عليه و سلّم بر اراده اوتوررکن جبرائيل ءم کلدی وبو آية کرسي مهرين کتوردی ايتدی يا رسول الله بو آية عظيم اولو آيتدر بونك خاصّه سی چوقدر...

Završetak:

...هر کيم انك يوزينه باقسه ديوانه اولوب جان کوکلدن عاشق اوله بو مهر بر کاتنده. والله بالصواب.

Na str. 75 nalazi se kraće poglavlje na arapskom jeziku o pauku: باب الأقوال في بيان العنكبوت (*Bāb al-aqwāl fī bayān al-ʿankabūt*).

Početak:

العنكبوت دويبة تنسج في الهواء والجمع عناكب والمذكر عنكب وهي أقنع الأشياء وعلى رزقها أحرص الأشياء وتبيض وتحيض وأول ما تلد تلد دودًا...

Na str. 74 - 75 nalazi se tumačenje dove na turskom jeziku: شرح دعا.

Na str. 78 - 141 nalaze se poglavlja i izvodi iz raznih astroloških i drugih djela i različiti čarobni kvadratići sa upisanim brojevima i slovima (*wafq*), "zapisi", dove i uputstva o učenju nekih kur'anskih sura radi ostvarivanja različitih želja, potreba i otklanja nedaća te bilješke i izvodi o čarobnim dejstvima kur'anskih ajeta (*ḫawāṣṣ al-Qur'ān*) i proriacnju sudbine (*fāl*).

Na 140 stranici nalazi se godina gradnje Gazi Husrev-begova hanikaha, 943/1536/7.

Str. 141; 215 x 135; tekst 185 x 100; 19-25 redaka. Papir industrijski, plavi sa kockicama, tanji, glat. Listovi, neki oštećeni, uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasḫī*.

357. R 706

مذكرة
MUḌAKKIRA

Džepna bilježnica u kojoj se nalaze razne bilješke na arapskom, turskom i bosanskom jeziku. Među njima ima više navoda iz poznatih djela i stihova na turskom i arapskom jeziku. Sastavljač i vlasnik bilježnice je Arif Kujumdžić.

Tako se na fol. 1a nalazi citat iz djela مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر (*Maǧma' al-anhur fī šarḥ Multaqā al-abḥur*), koje je napisao 'Abdurraḥmān b. Muḥammad b. Sulaymān Šayḫī-zāde (um. 1078/1666):

وفي المحيط والليالي كلها تابعة للأيام المستقبلة إلا في الحج فإنها في حكم الأيام الماضية وليلة عرفة تابعة ليوم التروية وليلة النحر تابعة ليوم عرفة.

Na fol. 1b nalazi se tekst:

اعوذ بالله من النار ومن شرّ الكفار ومن غضب الجبار العزة لله ولرسوله وللمؤمنين.

Posljednja bilješka na kraju bilježnice (fol. 48b) napisana je na bosanskom jeziku ali je na kraju, s obzirom na to da je napisana grafitnom olovkom, izblijedila i postala nečitka:

قوسه بوغه ثبوي تيسه اود نغه چوواي. تشقو اونومه قو قرى وو چني...

Fol. 48; 120 x 90; različite dimenzije teksta i broj redaka. Papir industrijski sa linijama, tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd kartonski. Pismo *nasḫī* i *taʿlīq*, pisan najčešće suhom, grafitnom olovkom zbog čega je tekst na mnogim mjestima nečitak.

358. R 698

مذكرة
MUḌAKKIRA

Džepna bilježnica u kojoj se nalaze razne bilješke, uglanom na turskom jeziku. Među njima ima više kraćih priča na turskom te nekoliko poslovica, stihova i hadisa. Sastavljač i vlasnik bilježnice je Ḥusayn-zāde 'Ārif Kujumdžić (bilješka na unutarnjoj strani prve korice).

Tako se na fol. 9b nalazi kraća priča na turskom jeziku, koja u cjelosti glasi:

حكاية لطيفه

بر آدم بر عربك بوستانند کچركن بوستانك صاحبی اولان عربه راست کلوپ سلام ويردی عرب دخی سلامنی آلميوپ السلام يجر الكلام والكلام يجر البطيخ رخ رخ دهشدر.

يعنی سلام سوزی چکر سوز دخی قارپوزی چکر کيت کيت.

Fol. 30; 115 x 80; tekst 95 x 60; različit broj redaka. Papir industrijski, srednje debljine, glat sa linijama. Povez tvrd, kartonski. Pismo *nasḫī*.

EPISTOLOGRAFIJA
EPISTOLOGRAPHY

359. R 507

بضاعة الحكام في إحكام الأحكام
BIḌĀ'A AL-ḤUKKĀM FĪ IḤKĀM AL-AḤKĀM

Zbirka formulara za pisanje raznih sudskih dokumenata na turskom jeziku. Zbirku je sastavio Muḥammad b. Muṣṭafā b. Maḥmūd Ḥāǧib-zāde al-Istanbūlī (um. 1100/1688-89). Djelo se sastoji od uvoda (muqaddima), dvadeset i tri poglavlja (*kitāb*), dodatka (*taḍnīb*) i završetka (*ḫātima*). Zbirka se u izvorima navodi i pod naslovima بضاعة الحكام في الصكوك (*Biḍā'a al-ḥukkām fi aṣ-ṣukūk*) i صك حاجب زاده (*Ṣakk-i Ḥāǧib zāde*).

Izv.: ḤH, Dayl I, 185; Auner, 56, str. 16; AM II, 301; OM I, 280; Karatay T/I, 318; Dobrača II, 1879/5 i 1934-38; TÜYATOK 05/III, 1707 i 07/IV, 2927; Kaḫḫāla 12/36; Kıbrıs TY, 11; LHAS, 15, str 25; Lavić X, 6287 i XIV, 8077.

Početak (fol. 1b):

صك روعي احسن الله إليه. فتح الله ابواب ايلين خالق الكونينه حمد وسپاس هم رسولينه وآل اصحابينه... بعد ذلك اشبو فقيركم بضاعه كنج استطاعه خاص وعام حاجب زاده دمكله معروف ومشهور محمد بن مصطفى بن محمود الإستانبولي... تركي ترقيم وتحرير ويدي فصل مشتمل بر مقدمه و يكرمي اوج كتاب وبر تذنيب وبر خاتمه اوزرينه...

Završetak (fol. 126a):

اول حبيبك حرمتنه مجرم عاصيلرى
لطف ايدوب جمله ديدار كله ايله بر مراد
تمّت الصكوك بعون الله تعالى

Prepis je dovršio Darwīš Fayḍullāh al-Wīzawī Qāḍī-zāde u posljednjoj dekadi mjeseca ǧumād al-āḫira 1170/u drugoj dekadi mjeseca marta 1757. godine (bilješka na kraju djela, fol. 126a).

قد وقع الفراغ في (ال)نسخة المباركة في اليوم بازار من وقت العصر في أواخري شهر جمادى الآخر سنه سبعين ومائة وألف.

كتبه الفقير الحقير المذنب بالعجز والتقصير المحتاج رحمة ربّ الودود درويش فيض الله الويزه وي قاضي زاده، جعل الله التقوى لقاضي زاده غفر له.

Fol. 126; 200 x 140; tekst 150 x 80; 19 redaka. Papir žućkast, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski, otkinutog preklopa, sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'līq*. Kustode u tekstu. Naslovi prepisanih dokumenata ispisani crvenom tintom.

Na fol. 127b - 129a nalazi se izvod iz nekod djela na arapskom jeziku o bračnim odnosima.

Na posljednjim zaštitnim listovima nalazi se više različitih bilježaka, najviše formulari za pisanje raznih dokumenata, zatim opće hutbe خطبة مطلقه (*ḫuṭba-i muṭlaqa*), bilješka o vjenčanju i dr.

360. R 239

تحفة الكتاب سائلا من المستفيدين والطلاب
TUḤFA AL-KUTTĀB SĀ'ILAN MIN AL-MUSTAFĪDĪN WA AṬ-ṬULLĀB

Zbirka formulara za pisanje razmih sudskih dokumenata i isprava na turskom jeziku koju je sastavio kadija Muḥammad b. 'Abdullāh ar-Rūmī Mūsā-zāde (um. 1197/1783). Djelo je poznato i pod naslovima تحفة الكتاب في كتابة الصكوك وضبط الوقائع الشرعية (*Tuḥfa al-kuttāb fi kitāba aṣ-ṣukūk wa ḍabṭ al-waqā'i' aš-šar'iyya*) i صك موسى زاده (*Ṣakk-i Mūsā-zāde*). Prema sadržaju koji se nalazi na početku rukopisa, djelo se završava sa poglavljem: معمارق اعلام صورتيدر

Izv.: AM II, 344; Kaḫḫāla X, 214; TÜYATOK 34/I, 50 i 10, 611; TÜYATOK, Burdur II, 2034; Dobrača II,1953/1.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذى شيّد مبانى الدّين القويم بقوايم اعلام البلغاء ومهد قواعد الشرع المستقيم بدعايم الفصحاء... وبعد، فيقول العبد... محمد عبد المدعو بموسى زاده إن والد(ي)... المدعو... موسى زاده عبد الله أفندي قد كان صرف... في ضبط الوقايع الشرعية وكتابة الصّك والسّندات...

Završetak (fol. 159a):

...معمارق اومورنده كمال مرتبه ماهر اولمغله يدنه برات شريف عاليشان صدقه واحسانه بيورملق رجاسنه عرض واعلام اولندى.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 159b; 233; 205 x 150; tekst 155 x 90; 21 redak. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'liq*. Kustode. Na prvih dvanaest zaštitnih listova i fol. 1a nalazi se sadržaj rukopisa. Na prvih jedanaest zaštitnih listova nalazi se sadržaj navedenog djela a dvanaestom i fol. 1a razne vrste šerijatskih pitanja.

Na fol. 160a - 233b nalaze se prepisi raznih šerijatskih pitanja, izvod iz neke zbirke fikhskih pitanja (decizije) na turskom jeziku, imena raznih biljaka i drugih stvari na arapskom jeziku, uz objašnjenje koristi od njihove upotrebe te druge raznovrsne bilješke uključujući i prepise nekih dokumenata.

361. R 622

إنشاء مرغوب
INŠĀ-I MARĠŪB

Zbirka obrazaca za pisanje zvaničnih pisama koja se koriste u administraciji. Sastavio Riḍā-efendī (bio živ 1256/1841). Zbirka počinje terminološkim arapsko-tursko-perzijskim rječnikom (fol.1a - 4b) u kojemu su navedene najnužnije riječi koje se koriste u ovakvoj prepisci. Na početku djela, poslije rječnika, nalazi se naslov: هذا إنشاء مرغوب.

Izv.: Kut, 315; TÜYATOK 03, 1098 i 10, 1207; Nametak IV, 2971; Popara XVI, 9181.

Početak prvog obrasca (fol. 5a):

بسم الله جلّ جلاله وعمّ نواله، امّا بعد، ضمير منير ارباب معارفدن اولانلره پوشيده ونهان دكلدر كه اشبو علم انشا غائب لطيف بر علمدر نتكيم وليلر سروري حضرت علي، كرّم الله تعالى وجهه ورضى الله عنه، بيورر: **أكرموا أولادكم بالكتابة فإنّ الكتابة من أهمّ الأمور وأعظم السّرور**...

Završetak (fol. 22a):

در بيان شهور عربي

محر الحرام	صفر الخير	ربيع الأول	ربيع الآخر	جمادى الأول	جمادى الآخر	
م	ص	را	ر	جا	ج	
رجب المفرد	شعبان المعظم	رمضان الشريف	شوال المكرم	ذالقعده	ذالحجه	تم
ب	ش	ن	ل	ذا	ذ	

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 27. rağaba 1254/15. oktobra 1838. godine (bilješka na kraju zbirke, fol. 22a).

Fol. 5a - 22a; 230 x 145; tekst 170 x 90; 11 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi uvezani koncem bez korica. Pismo *ṭuluṯ*. Kustode. Naslovi obrazaca akata i službenih pisama ispisani crvenom tintom.

362. R 569/1

إنشاء مرغوب
INŠĀ-I MARĠŪB

U prvom dijelu sa naslovom: علم انشاده مستعمل اولان لغتلردر nalazi se manji arapsko-perizjsko-turski rječnik riječi koje se najčešće upotrebljavaju u službenoj prepisci i pismima. U drugom dijelu, koji nosi naslov إنشاء مرغوب, nakon kraćeg uvoda na turskom jeziku, sa sličnim naslovom علم انشاده مستعمل اولان لغتلربودر slijedi veći arapsko-turski rječnik riječi koje se, također, koriste u službenoj prepisci i pismima.

Vidi: Flügel I, 276/3; Nametak IV, 2979 i 2993/1.

Početak rječnika (fol. 1b):

علم انشاده مستعمل اولان لغتلردر.

حَبْذَا = نَه كُوزَل، نِعْمَ = نَه خُوش...

Početak uvoda (fol. 4a):

هذا إنشاء مرغوب

بسم الله جلّ جلاله وعمّ نواله، امّا بعد، ضمير منير اهل معارف سميره پوشيده دكلدر كه علم انشا علوم اثنى عشرك بريسيدر شروط عديده وآداب كثيره سى وآردر از جمله مكتوب اوچ نوعدر

Početak rječnika (fol. 4b):

علم انشاده مستعمل اولان لغتلربودر

بيشكاه	عطوفت رأفت	مهربان...	
صدر مجلس	شفقت مرحمت	شفقتلى ومحبتلى...	

Završetak (fol. 26a):

ابتدا	انتها	استدعا	افهام ازدياده
برايشك اوّلى	برايشك صوفى	دملك	اكْلمنلر زياده اولمق

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 26a; 165 x 110; tekst 140 x 105; 14 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez mekši, kožni. Pismo *nasta'liq*. U rječniku arapske riječi pisane crnom tintom a turske crvenom tintom.

363. R 569/2

تحفة الهادية
TUḤFA AL-HĀDIYA

Isto kao br. 225.

Na fol. 40b - 41a ispisani nazivi arapskih brojeva od jedan do dvije stotine. Na fol. 41b nalazi se namaska dova.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 26a - 40a; 165 x 110; tekst 140 x 105; 14 redaka. Pismo *nasta'liq*. Arapske riječi pisane crnom tintom a turske crvenom tintom.

364. R 18

إنشاء مرغوب
INŠĀ-I MARĠŪB

Zbirka prepisanih dokumanata kao obrazaca za pisanje privatnih i zvaničnih pisama koja se koriste u administraciji, najčešće onih koja je izdavao ured valije. U zbirci se nalaze prepisi dokumenata koji se odnose uglavnom na Bosanski vilajet i bosanske gradove: najčešće Sarajevo, zatim Rogaticu, Zvornik, Čajniče, Fojnicu, Kladanj, Višegrad, Travnik, Mostar, Derventu i dr. Prema datumu na kraju većine pisama, zbirka je nastala 1284/1867. godine. Na početku zbirke nalazi se naslov: هذا إنشاء مرغوب.

Početak (fol. 1a):

ولايت واليسندن باب مقام علي مكتوبك صورتيدر

معروض كمتر كمينه لريدر كه عواطف شاملته الاكارم حضرت ملكداريدن عشق چاكر ايمه بوسنه ايالتي توجيه واحسان همايون...

Završetak (fol. 27b):

...بر كيفيت اولپ داعيلرينى اصول شرعي اوزره بالامتحان قضالردن برينك نيابتله ازسرنو چراغ واحيا بيورلمسى تمناسيله اولبابده لطف واحسان افندم حضرتلرينكدر.

Na kraju zbirke (fol. 28b - 29a) nalazi se kraći arapsko-turski rječnik termina koji se upotrebljavaju u pisanju ovih pisama:

علم انشاده مستعمل عربي لغتلر

Poslije rječnika (fol. 31b - 32a) nalazi se poglavlje o vrstama brojeva:

در بيان قواعد انواعي ارقام

Na kraju rukopisa (fol. 32b - 33b) nalazi se popis 99 sarajevskih mahala:

نفس سرايده بولنان محلات

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 31b; 205 x 170; tekst 125 x 110; 7-11 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'liq*. Neka pisma ispisana su na margini rukopisa.

Vlasnik rukopisa kupovinom za 20 groša 1284/1867-68. godine postao Šukri Edhem Saračević, sin hadži hafiza Ibrahima (bilješka na *a* strani prvog zaštitnog lista).

365. R 276

كتاب انشا
KITĀB-I INŠĀ

Zbirka obrazaca za pisanje raznih vrsta pisama i zvaničnih dokumenata koji se koriste u državnoj administraciji. Prije početka zbirke napisano هذا كتاب انشا

Početak prvog obrasca (fol. 1b):

صورت مكتوب اقراندن اقرانه بو منوال اوزره تحرير اولنور. سعادتلو مروّتلو مكرّمتلو حضور ... سلطانم اغای عليشان حضرتلري

Završetak posljednjeg obrasca (fol. 67b):

...واهمال كونه حالانه اجتسار ايله ... عقوبات كرفتار اولمقدر

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 67; 220 x 160. Različite dimenzije teksta i broj redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez tvrd, kartonski, oštećen crvotočinom i vlagom. Pismo *riq'a*. Kustode.

Na prvom zaštitnom listu i fol. 1a nalazi se veća bilješka na turskom jeziku o obavezi pisanja oporuke (*wasiyyatnāma*) za života.

366. R 498

إنشاء معارف مكاتيب
INŠĀ-I MA'ĀRIF-I MAKĀTĪB

Kraća zbirka uzoraka pisama na turskom jeziku, od nama nepoznatog sastavljača. Prije početka djela napisano:

هذه إنشاء معارف مكاتيب

Vidi: Popara XVI, 9194.

Početak ovdje (fol. 1b):

هذه إنشاء معارف مكاتيب قرندشدن قرندشنه

عزّتلو وسعادتلو مكرّمتلو قرنداشم احمد باشا حضرتلري حضورلرينه مراسم تعظيم وتكريم وفرط توقير واحترام برله جواب...

Prema bilješci na kraju rukopisa, fol. 31a, zbirku je prepisao Hamid 1174/1760-61. godine.

Fol. 31; 200 x 145; tekst 170 x 105; 9 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav, zahvaćen vlagom, naročito prvi listovi. Povez kartonski, oštećen vlagom i crvotočinom. Rukopis je u cjelini u veoma lošem stanju. Pismo *dīwānī*. Naslovi dokumenata ispisani crvenom tintom. Kustode.

367. R 535

إنشاء
INŠĀ'

Zbirka prepisa dokumenata i isprava te raznih pisama i molbi na turskom jeziku, od nama nepoznatog sastavljača. U zbrici se, između ostalih, nalaze prepisi dokumenata kao što su: molba (*ma'rūḍ*) ilam (*i'lām*), mahzar (*maḥḍar*), bračni ugovor (*'aqdi nikāḥ*), arzuhal (*'arḍuḥāl*), murasela (*murāsala*), hudžet (*ḥuǧǧat*), tezkire (*taḍkira*), tapije (*ṭāpūnāma*), itkname (*'itqnāma*) i drugi razni dokumenti. Najveći broj dokumenata na početku zbirke odnosi se na kvart Abū Ayyūb Anṣārī u Istanbulu. U drugom dijelu dokumenti se odnose na razne gradove u Bosni, kao što su Sarajevo, Prozor, nahija Prozor u Sarajevskom kadiluku te Zvornik i

Loznica u Zvorničkom sandžaku, zatim Travnik, kadiluk Cernica, Neretvanska nahija, nahija Visoko i Mostar. Poseban dio zbirke čine predstavke. Prema datiranju nekih dokumenata, zbirka potječe s početka trinaestog hidžretskog/kraj osamnaestog stoljeće.

Početak (fol. 1b):

فضيلتلو سماحتلو نظافتلو اخ والاشانم سلطانم افندي جميل القسيم حضرتلري سميشه مستدام عمر وعافيت ومظهر توفيق حضرت جناب ربّ العزّت اولمڭز دعواتى وراسنده نمودهٔ ثنا كار مستديملريدركه...

Završetak (fol. 76b):

فضيلتلو سماحتلو ديانتلو افندم سلطانم افندي حضرتلرينك (...) اشتباه اولديغي معلوم شريفلري در سلطانم باقي الداعي كما في الابتدا.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se prepis molbe kojom se stanovnici sela Ledići žale na hajduke i razbojnike koji im ugrožavaju sigurnost puta za Sarajevo.

مدينهٔ سراي بوسنه ناحيه سنه تابع لديك جماعتى امامى واهالئ سائره بعد السلام انها اولنور كه بو ... مدينهٔ سرايه اياب وذهاب ايدن ابناء سبيلك حياديد ويراماز اشقياسندن امينتى كلّيًا مسلوب اولمغين حسب الاقتضاايدن وجوه اهالي التماسيله ديوان بوسنه يه كيفيتي اعلام اولندقده صدور ايدن بيورلدئ خطيره امتثالاً بالاتفاق اشبو مراسله تحرير وارسالدر... موجب بيورلدئ ومراسلهٔ سرعيه ايله عمل وحركت ايليه سڭز والسلام في ٢١ سنه ١٢١٧.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 76a; 225 x 160; tekst 180 x 115; 23 retka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasta'līq*. Kustode.

368. R 118

إنشاء
INŠĀ'

Krnjava sa početka i na kraju, zbirka obrazaca i prepisa orginalnih pisama i raznovrsnih službenih dokumenata na turskom jeziku, od nama nepoznatog sastavljača. U drugoj polovini zbirke donose se prepisi dokumenata sa istaknutim naslovom vrste dokumenta, kao što su: ilam (*i'lām*), mahzar (*maḥḍar*), arz (*'arḍ*), murasela (*murāsala*), hudžet (*ḥuǧǧat*), bujuruldija (*buyūruldī*), mukaleme (*mukālama* - korespo-

dencija sa pitanjima i odgovorima) i drugi razni dokumenti koji se odnose na utvrđivanje vlasništva nad zemljom, izvršenje oporuka, utvrđivanje nasljedstva, kupoprodaje, rješavanje raznih vrsta sporova i sl. Među ovim dokumentima značajan broj je onih koji se odnose na Bosnu i u njima se spominju imena gradova, kadiluka, sela i osoba. Tako se spominju Bosna i Ejalet Bosna, bosanske valije, gradovi Sarajevo, Foča, Prusac, Livno i Beograd.

Na više stranica zbirke između obrazaca nalaze se stihovi na turskom jeziku, razni recepti, hadisi, izreke na arapskom jeziku i druge bilješke. Tako se, između ostalog, na fol. 58a nalazi 23 distiha pjesnika Nadīm-efendije na turskom jeziku. Zbirka je vjerovatno prepisana početkom druge polovine dvanaestog hidžretskog stoljeća. Tako je dokument na fol. 43b datiran 17. rabī' al-āḫira (1)164/14. marta 1751. godina a na fol. 97b drugi dokument datiran 15. rağaba 1155/14. septembra 1742. godine. U više drugih dokumenata nalaze se datumi njihovog datiranja uglavnom u periodu između navedenih datuma.

Prvi potpun obrazac (fol. 1a):

حضرتلری بو بنده لری لیل ونهار مفروضهٔ ذمّتم اولان خدمت دعای عمر ودولتلریله عمر
کذار ایکن فلان قولّلری وساطتیله فرستاده بیوریلان مکتوب درر اسلوبلری بر وقت مبارکه ده
رسیده دست تعظیم اولوب کمال سرور کلوکیر ایله دعوات خیریّه لری تکرار واکثار قلنمشدرده.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 117; 215 x 150. Različite dimenzije teksta i broj redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *ta'līq*. Vrsta i predmet nekih dokumenata napisani su crvenom tintom.

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

369. R 610

إنشاء
INŠĀ'

Fragment zbirke službenih dokumenata, proglasa i drugih pisama na turskom jeziku, koji se koriste u administraciji. U zbirci se nalaze prepisi dokumenata koji se odnose uglavnom na Travnik i Sarajevo. Na fol. 1b -4a nalaze se uzorci nekih dijelova pisama.

Početak (fol. 1b):

همواره رونق پیرای مرکز فضل وکمال ودستمایهٔ مآرب وامال اولملری دعواق ذیور هدف
اجابست مال قلندیغی سیاقده عریضهٔ ثنادر مستدیملریدرکه.

Završetak ovdje (fol. 16b):

...منازعه ومرافعه درکار در همان حق تعالی خیرلوسیله خیرلو وقتده ملاقات خیر انجام
میسر ایلیه آمین.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 16; 225 x 135; različite dimenzije teksta i broj redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Neki listovi uvezani koncem a drugi slobodni. Nedostaju korice. Pismo *nasta'līq*.

Prema bilješci na fol. 1a, vlasnik zbirke je bio Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Aḥmad Sarā'ī (Sarajlija).

Na fol. 8a nalazi se pečat vlasnika rukopisa Muhameda Mestvice (Muḥammad Mastwīğa) sa upisanom godinom 1262/1845-46. i bilješka o datumu njegove smrti: u mjesecu ṣafaru 1281/juni-juli 1864-65. godine.

370. R 419

إنشاء
INŠĀ'

Zbirka obrazaca pisama i službenih dokumenata na turskom jeziku, od nama nepoznatog sastavljača. Zbirka se završava na kraju nepotpunim terminološkim arapsko-turskim rječnikom. U zbirci se nalaze prepisi i nekih autentičnih dokumenata koji se odnose na razna mjesta i gradove u Bosni i Hercegovini. Djelo je krnjavo na početku.

Početak ovdje prvog potpunog obrasca (fol. 1a):

مکتوب صورتیدر: سعادتلو کمالتلو عطافتلو رافتلو مروّتلو افندم سلطانم حضرتلری مجلس
شریفلرینه... تعظیم وتکریم و... توقیر و... برله

Završetak (fol. 52b):

واقع الحال	**مکرّم**	**محترم**	**أکرم**	**جلیل القدر**
اولمش احوال	اکرام اولنمش	حرمتلر	زیاده اکرام	قدری مرتبه اولور
جلیل الشأن	**رفع الشأن**	**علیشان...**		
شانی اولور	شانی یوجه	قدری یوجه...		

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 52; 235 x 160; tekst 175 x 110; 13 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi povezani koncem. Nedostaju korice rukopisa. Pismo *riq'a*. Naslovi dokumenata ispisani crvenom tintom. Kustode.

371. R 273

إنشاء

INŠĀ'

Zbirka obrazaca pisama i službenih dokumenata na turskom jeziku. Pisma i dokumenti se odnose uglavnom na gradove Bosanskog ejaleta, najčešće na mjesta Neretvanske nahije.

Početak fol. 1b):

دولتلو عنايتلو عاطفتلو علو الهمم اقندم حضرتلرى

سابق بوسنه ايالتى مشيرى حرمتلو فخامتلو كامل محمد پاشا حضرتلرينك مدينه تراونيكدن حركة سعيدى قرنغى كوتره واقع اوله جغى استعلام حاوى وارد اولان...

Na fol. 11 - 36 nema nikakvog teksta. U drugom dijelu (fol. 36 - 40) rukopisa nalaze se razne dove (molitve), čarobni kvadratić (wafq) sa upisanim riječima ili slovima, talismani (zapisi) za razne prilike, stihovi na turskom jeziku i druge bilješke.

Na fol. 39 nalazi se ilahija na turskom jeziku koja počinje:

اويان هي كوزلرم غفلتدن اويان اويان بو غفلت اويحو سندن اويان

Vidi: Popara XVI, 9312/ 23 - 24.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 40; 259 x 170; različite dimenzije teksta i različiti brojevi redaka. Pismo *ta'liq*. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Povez mekši, kožni.

372. R 800

إنشاء

INŠĀ'

Manji fragment zbirke obrazaca pisama i službenih dokumenata na turskom jeziku, od nama nepoznatog sastavljača. Pisma i dokumenti

se odnose najviše na gradove Bosanskog ejaleta. Posljednji dokument je potpisan od strane Murada Kapetana Gradašćevića 13. ğumād al-awwala 1235/26. februara 1820. godine.

Početak prvog pisma ovdje (fol. 1a):

...امر ربانى نازل وحكم يزدانى واصل اولوب جنت المكان فردوس آشيان اوغلوكمز فلان محمدك كوش هوشنه ﴿ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً﴾ ندايى ايريسوب بو دار فنادن سراى بقايه رحلت ايلمشدر...

Završetak (fol. 2b):

...حقوق قديمه مزى تجديدى ضمننده وداديامه مز تحريرينه ابتداء وصوب مروّتقرارينه بعث وتسيار قلندى بمنه الى آخره. مراد قبودان غراداجاجي ١٣ في حا ١٢٣٥.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2; 225 x 135; tekst 190 x 95; različiti brojevi redaka. Pismo *ta'liq*. Papir tamnobijel, deblji, hrapav i neuvezan.

373. R 626

إنشاء

INŠĀ'

Manji fragment od četiri odvojene dvolisnice zbirke obrazaca pisama i službenih dokumenata na turskom jeziku, od nama nepoznatog sastavljača.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8; 240 x 175; tekst 200 x 125; 9 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi neuvezani. Pismo *ta'liq*. Kustode.

374. R 642

مجموعه إنشاء وأشعار

MAĞMŪ'A-I INŠĀ' WA AŠ'ĀR

Fragment zbirke obrazaca službenih dokumenata i drugih pisama na turskom jeziku, koji se koriste u administraciji. U zbirci se nalaze prepisi službenih dokumenata koji se odnose uglavnom na Bosanski ejalet, odnosno Sarajevo. Među njima nalazi se i prepis jednog dokumenta koji se odnosi na ustanak eškija (razbojnika) u Smederevu i Po-

žarevcu od 7. ša'bāna 1212/24. januara 1798. godine. U drugom dijelu rukopisa (fol. 6a - 7b) nalazi se nekoliko pjesama. Ovaj rukopis predstavlja dio rukopisa pod br. 375.

Početak ovdje (fol. 1a):

رغبتلو حرمتلو منزلتلو جانب ايچره طوريه دن برود قلعه سی ضابطی وفير الاعتبار جنابلری قبلنه مرآم حقوق...

Završetak (fol. 5b):

...عمر طويل ايله علم نافع وعمل صالح ووالدينينه دخحا صفای خاطرلر احسانه ايليه امين ثم وثم.

Na posljednja dva lista nalazi se nekoliko pjesama:

(*Qaṣida li Fawzī*) قصيده لفوزي -

(*Ġazal li Nābī*) غزل لنابي -

(*Ġazal Wahbī Qāḍī al-Islāmbūlī*) غزل وهبي قاضي الاسلامبولي -

(*Nazīra li Ǧūdī*) نظيره لجودي

Pored navedenih pjesama nalazi se i nekoliko hronograma (*tārīḫ*) i više pojedinačnih stihova. Među njima nalazi se i hronogram o popravku Bajram-begove džamije u Beogradu 1206/1791-92. godine.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 7; 225 x 165; različite dimenzije teksta i broj redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi slobodni. Nedostaju korice. Pismo *nasta'līq*.

375. R 640

مجموعه إنشاء وأشعار

MAĞMŪ'A-I INŠĀ' WA AŠ'ĀR

Rukopis predstavlja dio rukopisa pod br. 374. Sastoji se od dva sadržajno različita dijela. U prvome dijelu (str. 1-3) nalazi se nekoliko prepisa službenih dokumenata i drugih pisama na turskom jeziku sa početka XIII/XIX stoljeća, koji se odnose uglavnom na Bosanski ejalet. U drugom dijelu rukopisa (str. 6 - 12) nalaze se pjesme napisane u formi tahmisa, nazira, gazela, hronograma i mufreda.

(*Taḫmīs 'Abdī-efendī Amīn-beǧ*) تخميس عبدي افندي امين بك (str. 6)

(*Nazīra 'Abdī-efendī Amīn-beǧ*) نظيره عبدي افندي امين بك (str. 7)

(*Taḫmīs 'Abdī-efendī Amīn-beǧ*) تخميس عبدي افندي امين بك (str. 7)

(*Gofte As'ad-efendī, mulā Balġrād*) گفته اسعد افندي ملاي بلغراد (str. 8)

(*Nazīra Wahbī-efendī Istūlčawī*)* نظيره وهبي افندي استولچوي (str. 8)

گفته نوشگفتهٔ سلطان سليم خان ثالث ابن سلطان مصطفی خان ثالث (str. 9)

(*Gofte nūšgofte-i sulṭān Salīm-ḫān Tālit ibn sulṭān Muṣṭafā-ḫān Tālit*)

(*Ġazal Ǧūdī-efendī*) غزل جودي افندي (str. 10)

(*Nazīra-i Maḥaddid 'Iṣmatī-efendī*) نظيرهٔ محدد(؟) عصمتي افندي (str. 10)

(*Nazīra-i Ṣādiq-efendī Rifdī-efendī-zāde*) نظيرهٔ صادق افندي رفدي افندي زاده (str. 10)

(*Nazīra-i Niyāzī*) نظيرهٔ نيازي (str. 10)

*Vidi: Šabanović, str. 518-19; Nametak F., str. 458-459; Mahmutćehajić, str. 77-81; Hadžiosmanović - Trako, str. 38-39; Nametak, Fehim, str. 192-93.

Među navedenim pjesmama nalazi se i nekoliko hronograma (*tārīḫa*).

Na str. 9 nalazi se hronogram smrti Fejzullah-efendije Šerifovića (Fayḍullāh-efendī Šarīf-zāde), um. 1208/1793. godine. Hronogram je spjevao Sejid Mustafa Šerifović Nuri (Sayyid Muṣṭafā Šarīfī-zāde Nūrī), um. 1827. godine u Sarajevu.**

**Vidi: Mujezinović M., str. 134; Šabanović, str. 559-60.

Na str. 10 nalazi se pjesma Wahbī Istūlčawīja bez naslova.

Na str. 11 nalazi se hronogram gradnje Mutevelića hana koji je sagradio muftija i kajmekam nakibu-l-ešrafa Mustafa Behdžet-efendija Mutevelić*** 1206/1791-92. godine: تاريخ خانهٔ متولي افندي (*Tārīḫ Ḫāne-i Mutawallī-efendī*).

***O Mustafa Behdžet-efendiji vidi: *Muvekit, str. 758; Šabanović, str. 567.*

Na str. 12 nalazi se hronogram gradnje hadži Bešlijine ćuprije 1207/1792-93. godine koju je sagradio hadži Mustafa Bešlija kao privremenu ćupriju za vrijeme dok je obnavljao Carevu ćupriju.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 6; 225 x 165; različite dimenzije teksta i broj redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi slobodni. Nedostaju korice. Pismo *nasta'līq*.

376. R 727

لغت إنشاء
LUĞAT-I INŠĀ'

Arapsko-turski rječnik riječi koje se najčešće upotrebljavaju u službenoj prepisci i pismima. Rječnik sadrži oko 1000 riječi. Navedeni naslov nalazi se na početku rječnika.

Početak (fol. 1a):

سعادت	مستدام	مستحكم	مقدور	بشر
ايى بختلوق	همیشه	برك	اندازه لتمش	آدم اوغلى

Završetak (fol. 9a):

مطهّم	مجدّر	ملحى	محلق اللّحية	وقّص
يوزي مصوّر	يوزنى چچك يوزمش	صقالى	صقالى قازمش	قصه بوشلى

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 9a; 195 x 130; tekst 165 x 100; 20 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Ima izmiješanih slobodnih listova i laga. Povez mekši, kožni. Pismo *nasḫī*. Veliki dio teksta zbog dejstva vlage nečitak. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio je Abū Bakr Qundūz-zāde (Kunduzović) iz Sarajeva (bilješka sa pečatom na *a* strani prvog zaštitnog lista).

Na fol. 9b - 56b nalaze se stihovi i dijelovi divana na turskom, arapskom i perzijskom jeziku.

Tako se na fol. 9b nalaze stihovi pjesnika 'Āšiqa 'Umara na turskom jeziku a na fol. 10a gazeli na turskom jeziku koji počinju:

جانمك جوهري اول لعل شكريارە فدا
عمرمك حاصلي اول شيوه رفتارە فدا

Na sljedećim stranicama nalaze se stihovi pjesnika: Yaḥyā-efendī, 'Umar, Nihānī, 'Alī Çalabī, Ramzī Qirmānī, Luṭfī, Aḥmad, Lāmi'ī, Qādirī, Fiġānī, Waḥdat Istānbūlī, Aḥmad-pāšā, Wağdī Bālī i drugi.

Na fol. 25b - 26a nalazi se nekoliko stihova na arapskom jeziku koji počinju:

قيل إن الله ذو ولد قيل إن الرسول قد كهنا
ما نجا الله والرسول معًا من لسان الورى فكيف أنا

Na fol. 26a nalazi se i nekoliko stihova na perzijskom jeziku koji počinju:

خواجه حافظ را شبى ديدم به خواب گفتم اى در فضل و دانش بى حساب
از چه بستى بر خود اين شعر يزيد با وجود اين همه فضل و كمال

Na fol. 26b - 27a nalazi se duža pjesma na perzijskom jeziku u slavu Stvoritelja Boga, koja počinje:

خداوندا به ذات كامل خويش بدرياهاى لطف شامل خويش
بآن ذاتى كه مانندى ندارد جهان جز وى خداوندى ندارد

Na fol. 27b - 29b nalazi se nekoliko kraćih tekstova i odlomaka iz drugih djela, na turskom jeziku.

Na fol. 30a - 31a nalaze se ponovo stihovi na turskom jeziku a na fol. 31b - 32a kraći tekstovi, odlomci iz drugih djela, na turskom jeziku.

Na fol. 32b - 56b nalaze se najviše stihovi pjesnika na turskom jeziku, manje na arapskom i perzijskom: Lāmi'ī Çalabī, Nihānī, Niyāzī, Sāġirī, Laṭīfī, Sāqī, Sa'dī Çalabī, Sūzī, Sipāhī, Sahi-bey, Sinān-pāšā, Ġāmī, Ġanānī i Sa'dī. Osim toga, nalaze se i manji prozni odlomci iz drugih djela na turskom i arapskom jeziku, zatim hadisi i poznate izreke.

377. R 102/1

آداب مكاتبات
ĀDĀB-I MUKĀTABĀT

Djelo ili dio nekog djela na turskom jeziku o metodologiji pisanja naučnih djela, od nama nepoznatog autora. Naslov je dat prema sadržaju. Djelo se nalazi na više listova između drugih djela unutar zbirke. U tekstu koji se nalazi u ovome rukopisu uglavnom se navode primjeri oslovljavanja i tituliranja autora djela, prema njihovoj profesionalnoj orijentaciji. Djelo u našemu rukopisu je krnjavo na početku.

Početak ovdje (fol. 1a):

محرم اولسون بعزّت جلاله وصفات كماله النوع الآخر جناب عدالت مآبْ رفعت انتساب أفندي حضرتلري... (fol. 1b) **آداب مكاتباتده أصول سبعه دن اصل ثانى عنوان مكتوبدن صكره ادعيه واثنيه وتحيات وتسليماق شامل ومتضمّن سرنامه در پس قضاة وارباب علوم بو منوال اوزره يازيله** شرايف دعواتِ صافياتِ اجابت آيات ولطايفِ تكريماتِ... **نوع آخر** مجمع مكارم واقبال مطلع جاه وجلال...

(fol. 5b) **خطابُ الأدباء وألقابهم في العنوان** ... بهجت وفرحة مولانا الإمام الفاضل افتخار الأفاضل صاحب ديوان الفضل والأدب أفضل الأدباء العجم والعرب...

(fol. 51b) **خطاب الشعراء وأمثالهم وألقابهم في عنوان مكاتيهم** جناب قدوة الفصحاء العصر زبدة بلغاء الدهر...

(fol. 54b) **آداب مكاتباتده أصول سبعه دن أصل اول خطابدر پس خطابُ القضات وألقابهم** سيّد القضات والحكام سند الشرايع والحكام ... **النوع الآخر مِنْ خطاب القضات وألقابهم**...أقضى قضات الممالك...

(fol. 56b) **خطاب قاضي القضات وألقابه** ... شرع شريف نبوي ومسند ملّت مصطفوي...

(fol. 65b) **خطاب المدرّسين وألقابهم** سيّد العلماء وفخر الفضلا كاشف أستار الحقايق مظهر أسرار الدقايق...

(fol. 78b) **آتَابَكْ لره مخصوص خطاب وألقاب** تاابن هفت...

(fol. 87b) **خطاب المفسرين وألقابهم** صدور أهلِ حضور نصايح هدايت بخش وسعادت

(fol. 94b) **خطاب المُفتي وألقابه** اسلام پناه ... مولاناء أعظم سلطان العلماء المتبحّرين

(fol. 95b) **خطاب المشايخ وألقابهم** جناب طريقت مآب حقيقت النسّاب (انتساب؟)...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a-2a + 5b + 51b + 52b +54b-55a + 56b-59a + 65b-66a + 78b + 87b + 94b + 95b); 190 - 140; tekst 70-145 x 60-70; 5-15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Ima listova slobodnih od poveza. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na *a* strani prvog zaštitnog lista nalazi se kraća dova (neobavezujuća molitva) الدعاء الأعظم (*ad-Du'ā' al-a'ẓam*) sa uputstvom na turskom jeziku u kojim se slučajvima uči (recitira) i kako se uči.

Početak:

اللهمّ أسئلك جميع أسمائك الحسنى ما علمت منها وما لم أعلم وأسئلك باسمك العظيم الكبير الأكبر الذي من سئلك أعطيت ومن دعاك أجبت بحرمة كهيعص...

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

378. R 102/2

ورد سيد يحيى
WIRD SAYYID YAḤYĀ

Izbor svakodnevnih neobavezujućih molitvi (wirdova) namijenjenjih dervišima, u koje su uključeni i odlomci iz Kur'ana. Ovaj izbor sačinio je Šayḫ Yaḥyā-efendī aš-Širwānī, čija nam je biografija nepoznata. Podatak o sakupljaču molitvi nalazi se prije početka virda: ورد شريف سيّد يحيى، رحمة الله عليه رحمة واسعة

Izv.: AM II, 528; Ahlwardt III, 3678 i 3796/2; Flügel III, 1746; Karatay A/III, 5630-32; Karatay T/II, 2899; Zâhiriyya, Taş., I, str. 148-49, br. 208; Popara XIII, 7702/5 i XVI, 9301/3; Lavić XIV, 8039/8; Gazić, 45.

Početak (fol. 2b):

اللّهمّ يا ربّ يا ستّار يا ستّار يا عزيز يا غفّار يا جليل يا جبّار يا مقلّب القلوب والأبصار يا مدبّر اللّيل والنّهار خلّصنا من عذاب القبر والنّار. إلهي استر عيبنا واغفر ذنوبنا وطهّر قلوبنا ونوّر قبورنا واشرح لنا صدورنا وكفّر عنّا سيّآتنا وتوفّنا مع الأبرار...

Završetak (fol. 3b):

...اللّهمّ اجعل في قلبي نورًا وفي سمعي نورًا وفي بصري نورًا وعن يميني نورًا وعن شمالي نورًا وفوقي نورًا وتحتي نورًا وأمامي نورًا وخلفي نورًا ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ. وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ. سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ. وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

Prepisao al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad (bilješka na fol. 56a).

Fol. 2b - 3b; 190 - 140; tekst 165 x 105; 25 redaka. Pismo *ta'liq*. Kustode.

Na fol. 3b - 4b pod naslovom شرح آيات الاسم الأعظم (*Šarḥ āyāt al-ism al-a'ẓam*) nalazi se kraći komentar na turskom jeziku magičnih osobenosti četiri kuranska ajeta u kojima se spominje "najveće (Božije) ime" (al-ism al-a'ẓam), koja se uče (recitiraju) radi ostvarenja određenih potreba. Nakon toga navode se ova četiri ajeta i dova دعاء عظيم (*Du'ā'-i 'aẓīm*) u kojoj se moli za ispunjenje takvih potreba.

Početak:

بونلر درت آيتلردر هر برنده اون قاف واردر جمل حسابنجه درت بيك اولور بو آيتلرك خاصيتى بودر كه هر عسكرده كه بو آيات شريفه درت بيك كز اوقنسه اللّهك فضلى ايله منصور اوله...

Na fol. 4b - 5a nalazi se dova (neobavezujuća molitva) sa objašnjenjem, koja se uči kada se zapadne u teškoće.

Početak:

اللّهمّ شَتَّتْ شَمْلَ أَعْدَائِي وَمَزِّقْ عُدَّتَهُمْ وَفَرِّقْ جَمْعَهُمْ وَقَلِّبْ تَدْبِيرَهُمْ وَبَدِّلْ أَحْوَالَهُمْ...

Na fol. 6a-b nalaze se bilješke na turskom jeziku, u kojima se objašnjavaju neka pitanja iz arapske gramatike.

379. R 102/3

حمى العارفين في أسرار أسماء الأربعين
ḤIMĀ AL-'ĀRIFĪN FĪ ASRĀR ASMĀ' AL-ARBA'ĪN

Rasprava mističnog sadržaja na arapskom jeziku o neobavezujućim molitvama pomoću Božijih imena, koju je, prema uvodnom dijelu, napisao 'Abdurraḥmān b. Muḥammad b. 'Alī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ḥanafī al-Bisṭāmī (um. 858/1453). Gornji naslov kao i ime autora nalaze se u uvodu djela. Međutim, prije početka rasprave nalazi se naslov درة الأسرار لفخر الأعصار (*Durra al-asrār li fakhr al-amṣār*). Ovaj naslov navodi i ḤḤ (I, 737) ali bez imena autora i drugih podataka. Autor u ovoj raspravi tumači četrdeset Božijih imena (الأسماء الأربعون) koja je odabrao Šihābuddīn Yaḥyā b. Ḥabaš b. Amīrak as-Suhrawardī (um. 587/1191). Kako autor u uvodu ističe, prvi se pomoću ovih imena molio Božiji poslanik Idris, tako da se ova imena označavaju i kao الأسماء الإدريسية (*al-asmā' al-idrīsiyya*). Tumačeći tajna značenja ovih imena, autor navodi još i za koje se svrhe i potrebe može učiti (moliti) dova sa ovim imenima i praviti talismani. U ovom smislu on posebno ističe da se u pisanju ovoga djela koristio djelima Abū al-'Abbāsa al-Būnīja (um. 622/1225) koji je pisao djela o otkrivanju tajni, značenjima Božijih imena i značenjima slova u kur'anskim ajetima.

Izv.: ḤḤ I, 737; Flügel III, 1661/11; Dobrača I, 769/1.

Početak (fol. 7a):

اللّهمّ يا فيّاض الأنوار. يا واهب الملك لمن يختار... **وبعد**، فيقول أضعف عباد الله عبد الرّحمن بن محمّد بن علي بن أحمد الحنفي سيراً البسطامي طيراً... (fol. 7b) وقصدنا الاختصار والتقريب حسبما نصّ على ذلك الشيخ أبو العبّاس أحمد البوني، قدّس سرّه، وقد سمّيت ما جمعته من فوائده النّورانيّة والتقطته من فرائده الرّوحانيّة **بحمي العارفين في أسرار أسماء الأربعين**...

Završetak (fol. 10b):

...وإن تكسوني في كل ما أحاوله بهجة نورانيّة وجلّة عرفانيّة لرتاح الأرواح الرّوحانيّة وتشخص لها الأبصار الجسمانيّة إنّك سميع قريب رحيم مجيب.

Prepisao al-Ḥalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad (bilješka na fol. 56a).

Fol. 7a - 10b; 190 - 140; tekst 170 x 95; 25 redaka. Listovi slobodni od poveza. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

Brojevi Božijih imena ispisani crvenim slovima a tekst dove (molitve) nadvučen crvenom linijom. Kustode. Neka se imena tumače i na marginama na turskome jeziku.

Na fol. 10b nalazi se pečat poslanika Muhameda u obliku krugova u kvadratu sa ispisanim određenim riječima i natpisom iznad kruga هذا مهر محمد مصطفى، عليه السلام (*Muhr Muḥammad Muṣṭafā, a.s.*) a izvan kruga još i tekstom يا محمد محمد رسول الله أ يا الله لا إله إلا الله. Iznad pečata nalazi se kraći komentar njegovog sadržaja, na turskom jeziku, pod naslovom شرح مهر محمد مصطفى، عم (*Šarḥ Muhr Muḥammad Muṣṭafā, a.s.*). Na istoj stranici nalazi se i jedan talisman.

Na fol. 11a - 12a raznovrsne bilješke i stihovi uglavnom na turskom jeziku.

380. R 102/4

شرح قصيدة بردة
ŠARḤ-I QASĪDA-I BURDA

Prijevod na turski i perzijski jezik te komentar na turskom jeziku spjeva قصيدة البردة (*Qaṣīda al-burda*) spjevane u slavu poslanika Muhammeda, čiji je izvorni naziv الكواكب الدرية في مدح خير البرية (*al-Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḫayr al-bariyya*). Spjev je na arapskom jeziku napisao Abū 'Abdullāh Šarafuddīn Muḥammad b. Sa'īd b. Ḥammād b. Muḥsin b. 'Abdullāh al-Būṣīrī, (živio 608/1211 - 694/1294) a ovaj prijevod i komentar Sayyid Aḥmad b. Muṣṭafā aṣ-Ṣārūḫānī La'ālī (um. 971/1563). Na kraju svake stranice autor komentara, kako i sam u uvodnom dijelu ističe, dodao je jedan red teksta dove: اَللّٰهُمَّ خَلِّصْنَا مِنْ شُرُورِ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ. وَيَسِّرْ لَنَا بَقَاءَ الإِيمَانِ. U našemu rukopisu u sredini spjeva, od sedmog distiha četvrtog poglavlja pa do trećeg distiha sedmog poglavlja i, na kraju, posljednjih osam distiha devetog poglavlja i cijelo deseto poglavlje (sedam distiha) nedostaje tekst komentara.

Izv.: ḤḤ II, 1333; GAL GI, 265/68; AM I, 145; OM II, 51; Karatay T/ II, 2144-46 i 2901/XXI; Flemming XIII/1, 419; Trako - Gazić, 153; Lavić X, 5872/2; Popara XVI, 9102/3 i 9167.

Početak (fol. 12b):

الحمد لله العزيز العليم، والصّلوة على رسوله الحليم، وعلى آله وصحبه الّذين خلّصهم الله من عذاب أليم... حضرتلرينك مدحى بابنده شيخ الامام العالم الفاضل أبو عبد الله البوصيري

حضرتلرينك انشااتدوكى قصيدهٔ بردهٔ مباركه نك فضائل كثيره سى وبركات عظيمه سى اولوب...
بو فقير وحقير مذنب محتاج إلى رحمة الله المتعالي سيّد أحمد بن مصطفى الشهير بلآلي بو قصيدهٔ برده يه مطالعه ايدوب... (fol. 13a) وحضرت رسولك حديثنه امتثال ايدوب صحفه نك سطرلرى نك واقع اولسون ديوب هر صحفه نك آخرنده زائد بر سطر وضع ايدوب **اللّهمّ خلّصنا من شرور النّفس والشّيطان ويسّر لنا بقاء الإيمان** ديو يازدم امينمدر كه حق سبحانه وتعالى...

Završetak uvodnog dijela (fol. 15a):

...وبوفى استماع ايدن كمسنه نيّت صالحه ايله استماع ايده مِنْ غَيْرِ كَلَامٍ وَلَا عَبَثٍ حاضر اوله. اللّهمّ نفّعنا بها ومن سمعها وكتبها وحملها آمين يا ربّ العالمين. بوندنْ صكّره بلكل كه صاحب قصيده اشبو قصيدهٔ اون فصل اوزرينه قلدى **فصل اوّل** تعزّل يعني عشق بياننده در... **فصل عاشر** رسول الله، صلّى الله عليه وسلّمك جاهى ومرتبى ونفسك مناجاتى ورجاسى بياننده در. تمّت تمام

Početak prijevoda i komentara (fol. 15b):

اَمِنْ تَذَكُّرِ جِيرَانٍ بِذِي سَلَمٍ	مَزَجْتَ دَمْعًا جَرَى مِنْ مُقْلَةٍ بِدَمٍ
اكد كمى ذى سلمده اولان اهل جيره تي	كم قان ياش اغلمق كوزو كك اولدى عادتي
اى زياد صحبت بارانت اندر ذى سلم	اشك چشم آميختى(باخون)روان كشته بهم

Završetak ovdje (fol. 40b):

فَإِنَّ لِي ذِمَّةً مِنْهُ بِتَسْمِيَتِي	مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْفَى الْخَلْقِ بِالذِّمَمِ
واردر محمّد يكلمكيله ذمتم	اوك خوش عيت ايديجيدر عهد وذمّتى
عهد ازو دارم كه نام محمّد كرده اند	كروفاجون اونكرده درهمه عهد وذمم

...اول حضرت رسول مخلوقاتك اوفى وارحمي در اتدوكى عهدى.

اَللّٰهُمَّ خَلِّصْنَا مِنْ شُرُورِ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ وَيَسِّرْ لَنَا بَقَاءَ الإِيمَانِ.

Prepisao al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad (bilješka na fol. 56a).

Fol. 12b - 40b; 190 - 140; tekst uvod 125 x 65; 17 redaka; tekst komentar 130 x 75; 25-29 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Tekst uvoda uokviren dvjema crvenim linijama a ostali dio jednom debljom linijom zlatne boje obrubljene tanjim crnim linijama. Tekst osnovnog djela ispisan na početku i u sredini stranice. Prijevod ispisan u kosini ispod stihova a komentar u kvadratima u obliku baklave. Kustode. Na kraju svake stranice crvenom tintom i krupnijim slovima ispisana dova (neobavezujuća molitva): اَللّٰهُمَّ خَلِّصْنَا مِنْ شُرُورِ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ وَيَسِّرْ لَنَا بَقَاءَ الإِيمَانِ. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

381. R 102/5

تركيب بند
TARKĪB-I BAND

Spjev na turskom jeziku koji je u formi tarkīb-i banda napisao turski pjesnik Rūhī Baġdādī 'Uṯmān b. 'Abdullāh (um. 1014/1605-06). U našemu rukopisu djelo je krnjavo na početku.

Izv.: OM II, 182; TÜYATOK 34/I, 284.

Početak ovdje (fol. 41a):

بو عالم فانيده صفايى اول ايدر كيم	يكسان اوله ياننده اكر عيش واكر غم

Završetak (44a):

حالاكه بز افتادهٔ خوبان دمشقوز	سر حلقهٔ رندان ملامتكش عشقوز

Prepisao al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad (bilješka na fol. 56a).

Fol. 41a - 44a; 190 - 140; tekst 150 x 80; 21 redak. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

Na marginama, fol. 41a - 43a, nalaze se gazeli pjesnika Nasīmīja na perzijskom jeziku a na margini fol. 47b gazeli pjesnika Naqšīja na turskom jeziku.

382. R 102/6

مستزاد شيخ عطار
MUSTAZĀD-I ŠAYḪ-I 'AṬṬĀR

Spjev koji je u mustezad formi na perzijskom jeziku spjevao pjesnik Farīduddīn 'Aṭṭār Muḥammad b. Ibrāhīm an-Nīsābūrī (živio 513/1119 - 627/1230 ili 629/1232). Navedeni naslov nalazi se prije početka spjeva.

Početak (fol. 44a):

نقد قدم از مخزن اسرار برآمد	تا گنج عيان شد
خود بود كه خود بر سر بازار برآمد	بر خود نگران شد

Završetak (fol. 44a):

ناكه بيكى ازدل **عطار** بر آمد	نادان بكمان شد

Prepisao al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad (bilješka na fol. 56a).

Fol. 44a - 44a; 190 - 140; tekst 115 x 65; 16 redaka ukupno. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

Na fol. 44b nalazi se dvije pjesme sa naslovima: نو گفتهٔ طاہی i داعي گفت, na fol. 45a pjesma: نو گفتهٔ طاہی, zatim غزل جوري i هاتفي گفته است. I na marginama navedenih stranica nalaze se slični stihovi.

383. R 102/7

آفاق وانفس
ĀFĀQ WA ANFUS

Spjev ili dio spjeva na perzijskom jeziku tesavufsko-filozofskog karatera o pitanjima kosmosa i duše, od nama nepoznatog pjesnika. Navedeni naslov nalazi se prije početka spjeva.

Početak (fol. 45b):

هر چه در آفاق بود ای جوان هست در انفس که ببینی عیان

Završetak (fol. 46b(:

دید دراین انفس وآفاق را مست می ومشفق مشتاق را

Prepisao al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad (bilješka na fol. 56a).

Fol. 45b - 46b; 190 - 140; tekst 155 x 85; 23 retka. Pismo *nasta'līq*.

Na fol. 46b - 47a nalazi se izbor iz poezije pjesnika Nasīmīja na turskom jeziku pod naslovom: من كلام سيّد نسيمي

Početak:

كنت كنزًا والله نورك نوريم روضه نك رضواني وجنّات عدنك حوريم

Na margini fol. 44a nalaze se stihovi Ibn al-Ḥāǧiba i Ibn Kamāl-pāšā-zāde. Na margini fol. 45b nalaze se gazeli pjesnika Aḥmada a na margini fol. 46a gazeli pjesnika Nasīmīja. Na margini fol. 46b nalaze se gazeli pjesnika Yaḥyā-efendije.

Na margini fol. 47a nalazi se spjev na perzijskom jeziku napisan u mustazad formi pod naslovom: مستزاد شهر تبريز

Početak:

هر لحظه به شكلي آن بت عيار برآمد دل برد و نهان شد

Na fol. 47b nalazi se spjev na perzijskom jeziku napisan u mustazad formi.

Početak:

خرشيد قديم از قدم يار بر آمد مقصود عيان شد

Na margini fol. 47b nalaze se gazeli pjesnika Nasīmīja. Na fol. 48a nalaze se stihovi na perzijskom i turskom jeziku a na fol. 48b gazeli sultana Murata (Murād), pjesma nazira (nazīra) pjesnika Hayya te još neki stihovi i izreke.

384. R 102/8

راحة الأرواح في دفع آفات الأشباح
RĀḤA AL-ARWĀḤ FĪ DAF' ĀFĀT AL-AŠBĀḤ

Rasprava na arapskom jeziku o suzbijanju i liječenju bolesti kuge. Autor rasprave je Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (um. 940/1533). Djelo se navodi i pod naslovom راحة الأرواح في دفع عاهة الأشباح (*Rāḥa al-arwāḥ fī daf' 'āha al-ašbāḥ*) kao i naslovom رسالة الطاعون (*Risāla aṭ-ṭā'ūn*) a sastoji se od uvoda i tri poglavlja. U djelu se navode razni načini i metode suzbijanja ove opake bolesti. Osim medicinskih metoda, suzbijanje i liječenje od ove bolesti, prema autoru, postiže se i učenjem Kur'āna, raznih neobavezujućih molitvi (dova) i spremanjem talismana (zapisivanjem). Djelo je krnjavo na početku.

Izv.: HH I, 829; Ahlwardt III, 4173; Flügel III, 1919/19; GAL GII, 452/102; SII, 671/102; Hidayiyya A/VII, str. 4; Bagdād, Awqāf II, 3682; Tibb islāmi, 85; Köprülü II, 4/5 i 337/6, III, 723/1; Dobrača I, 139/6; TÜYATOK 05/I, 51; Kıbrıs, 982; Jahić XII, 7173/1.

Početak ovdje (fol. 49a):

...أراه استخرج علم سرّ الخليفة والوقوف على بيان حكم الحقيقة ظهر له انطباع التام في عالم المنام وأرشده بلسان الإلهام على العجايب وأوقفه على الغرايب وارسطو لما استخرج بالفكر النظري والإرشاد الإلهي خواص الأحجار ومنافعها صنف في ذلك كتاب الأحجار...

Kraj (fol. 50a):

...بعد أن ينفع بماء الورد ويخلّ ويشرب على القطور وكلّ من دوام على شربه سلم من الطاعون بإذن الله تعالى.

Prepisao al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad (bilješka na fol. 56a).

Fol. 49a - 50a; 190 - 140; tekst 150 x 105; 25 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani

crvenom tintom. Unutar teksta crvenom linijom iscrtani kvadranti (wafqovi) a magična slova i brojevi unutar kvadranta ispisani crnom tintom. Kustode.

Na kraju teksta djela nalazi se imanska dova (دعاء إيمان).

اللهمّ إني أستودعك إيماني ودييني فاحفظهما في حياتي ومماتي وعند وفاتي وبعد مماتي يا غفور يا رحيم بلطفك يا كريم...

Na fol. 50b nalaze se bilješke i izvodi iz nekih djela koji se odnose uglavnom na neka ženska fikhska pitanja.

Na fol. 51a nalaze se stihovi na turskom jeziku pjesnika Nālīja. Na fol. 52a nalazi se bilješka o vjenčanju bračnog para iz sela Oyuk (اويوك), sa imenima njihovih zastupnika.

385. R 102/9

فوائد قراءة سورة الفاتحة
FAWĀ'ID QIRĀ'A SŪRA AL-FĀTIḤA

Kraća rasprava na turskom jeziku o vrijednosti učenja (recitiranja)i nagradi za učenje riječi i ajeta prvog kuranskog poglavlja *al-Fātiḥa*, od nama nepoznatog autora. U raspravi se dva puta tumači ovo poglavlje. U prvome dijelu govori se o vrijednostima učenja kuranskog poglavlja *al-Fātiḥa* a u drugome o nagradi za njeno učenje. Naslov je dat prema sadržaju rasprave. Rasprava je na početku krnjava.

Vidi: Dobrača II, 1518/4.

Početak ovdje (fol. 53a):

...نقدر ورودی اندن جبرائل ءم ايتدي بن ميكائيله صوردم ميكائيل ءم ايتدي بن اسرافيله صوردم اسرافيل ءم ايتدي بن لوحه صوردم لوح ايتدي بن قلمه صوردم قلم ايتدي يا لوح بلكل كم حق تعالى بني يرتدي فرمان كلدي كه يا قلم يزغل ددي بن ايتدم اي يارى خذانه يازه ين فرمان كلدي كم **الحمد لله ربّ العالمين** قچنكم يزدم بر نور بندن سجراوى يقارى عرشه زكدى ايكي پاره اولدى اول نورك ياروسندن دوكلى فرشتهلرى يراتدى ينه ندا كلدي...

Završetak (54a):

...**اما بلكل كم** الحمد لله دمك آريدر اكلودر ربّ العالمين حسنلره شفادر قرآن انك مقدّم در اوزچ طوتانلرى... پس انلر سكا اوكوت يتمز ميدى يراق قلسيدك ددى مهلت ويرمدي جانن الدى بو حكايت تمام اولدى. والله أعلم بالصواب

Prepisao al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad (bilješka na fol. 56a).

Fol. 53a - 54a; 190 - 140; tekst 165 x 105; 27 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kuranski tekst nadvučen crvenom linijom a istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

Na kraju rasprave nalazi se tumačenje na turskom jeziku teksta:

سبحانك اللّهمّ وبحمدك وتبارك اسمك وتعالى جدّك ولا إله غيرك.

Na margini fol. 54b-55a nalaze se stihovi na turskom jeziku koje je napisao Ibn Kamāl-pāšā.

386. R 102/10

ترجمة وتفسير آية الكرسي
TARǦAMA WA TAFSĪR ĀYA AL-KURSĪ

Prijevod na turski jezik i tumačenje 255. ajeta poglavlja *al-Baqara* (*Āya al-Kursī*). Prema bilješci na kraju djela, prijevod (vjerovatno sa arapskog jezika) sačinio je izvjesni Ibrāhīm b. Aḥmad. Ovo je vjerovatno isti autor kao i pod br. 395.

ترجمه الفقير إلى الله الصمد الخبير إبراهيم بن أحمد

Početak (fol. 55b):

بسم الله الرّحمن الرّحيم **الله لا إلاه إلاّ هو** حيّر وجوددە عبودیّته مستحقّ بر موجود يوقدر إلاّ الله واردر **الحيّ** انجلين الله كم باقيدر اكّا موت وفنا عارض اولمق ايچون طريق يوقدر **القيّوم** انجلين الله كه مخلوقاق قبضة قدرتنه وحوزهٔ حكومتنه الوب...

Završetak (fol. 56a):

...**العظيم** يعني شول اولودر كه اكّا نسبتله اشيادن هر شيئ مسحقردر كانّه يوق كبيدر. الحمد لله على التمام ولرسوله أفضل السّلام. ترجمه الفقير إلى الله الصّمد الخبير إبراهيم بن أحمد.

Prepis dovršio al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad 20. ǧumād al-awwala 1094/16. maja 1683. godine (bilješka na kraju djela, fol. 56a).

حرره الفقير المحتاج إلى الخليل ابن عثمان بن محمد أعنى الخليل في جمادى الاولى ٢٠ سنه ١٠٩٤.

Fol. 55b - 56a; 190 - 140; tekst 150 x 105; 40 redaka ukupno. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kuranski tekst ispisan crvenom tintom. Kustode.

387. R 102/11

كتاب الأحاديث النبوي على حق المجاهدين
KITĀB AL-AḤĀDĪṬ AN-NABAWĪ 'ALĀ ḤAQQ AL-MUĞĀHIDĪN

Zbirka 33 hadisa koji govore o borbi i borcima za odbranu vjere, sa prevodom na turski jezik u stihovima. Sabirač i prevodilac hadisa nepoznat. Gornji naslov nalazi se u rukopisu.

Izv.: Dobrača II, 850/15.

Početak (fol. 59b):

عن أبي ذر، رضي الله عنه، قال: قلت يا رسول الله، أيّ الأعمال أفضل؟ قال: إيمان بالله والجهاد في سبيل الله.

نظم

قلدى احمددن ابي ذر چون سؤال — قنغى خيرى افضل اتمش ذو الجلال
حقّه ايماندر ددى خير العباد — داخى افضل حقّيچون قلمق جهاد

Završetak (fol. 63b):

نيتك قل غازي ايسك حقّ ايچون — نام ترك ايت بودنى دنيا ايچون

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 59b - 63b; 190 - 140; tekst 150 x 105; 25 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodna djela. Imena prenosilaca hadisa ispisana crvenim slovima. Početak stihova označen riječju *nazm*, napisanom crvenom tintom. Kustode.

388. R 102/12

نظم في مدح حضرت أبي بكر الصديق وحضرت عمر وحضرت عثمان وحضرت علي المرتضى
NAẒM FĪ MADḤ ḤAḌRAT ABĪ BAKR AṢ-ṢIDDĪQ WA ḤAḌRAT 'UMAR WA ḤAḌRAT 'UṮMĀN WA ḤAḌRAT 'ALĪ AL-MURTAḌĀ

Spjev (kasida) na turskom jeziku u pohvalu prve četverice halifa, od nama nepoznatog autora. Svakom halifi posvećeni su posebni stihovi.

Vidi: Dobrača II, 850/16.

Početak (fol. 64a):

مدح حضرت أبي بكر الصّديق، رضي الله عنه

نظم

سروري اصحاب احمد يارغار — حضرت صديق اكبر رازدار

Završetak (fol. 64a):

مدح حضرت عليّ المرتضى، رضي الله عنه...

صفدر حقدر دخى هم سخاوت معدنى
سروري اهل شجاعت مرد ميداندار علي

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na kraju narednog spjeva, fol. 64b).

Fol. 64a - 64a; 190 - 140; tekst 150 x 105; 25 redaka. Pismo *nasta'liq*. Imena halifa ispisana crvenom tintom.

389. R 102/13

نظم في مدح غازيان، رحمة الله عليهم أجمعين
NAẒM FĪ MADḤ ĠĀZIYĀN, RAḤMA ALLĀH 'ALAYHIM AĞMA'ĪN

Spjev (kasida) na turskom jeziku u pohvalu boraca, od nama nepoznatog autora. U spjevu se nalazi podnaslov نظم نوع ديكردر مدح غازيان i dva puta نظم ديكر.

Vidi: Dobrača II, 850/17.

Početak (fol. 64a):

حق بولنده بذل ايدر مال ودلوجان غازيلر
قرشو دركاه خدايه دوتر ميدان غازيلر

Završetak (fol. 64b):

وار ايكن نقاش جتي نقشه ميل اتمك ندر
سن سني خيرتده صنعه خلق قمو خيرتده در

Prepisao Ḫalīl b. ('Uṯmān b.?) Muḥammad (bilješka na kraju spjeva, fol. 64b).

تمت بعون الله الملك الصمد بيد الفقير خليل بن محمد.

Fol. 64a - 64b; 190 - 140; tekst 150 x 105; 25 redaka ukupno. Pismo *nasta'liq*.

Na fol. 65a nalaze se pet distiha pjesnika Bahaštīja i kraći tekst o sedam oblasti svijeta در بیان اقالیم سبعه. Na fol. 66b nalazi se svakodnevna dova (neobavezujuća molitva) a na fol. 67b kraći tekst na turskom jeziku o proricanju sudbine pomoću Kur'ana pod naslovom شرح فال قرآن عظیم. Na fol. 68a nalaze se raznovrsne bilješke, izvodi iz drugih djela, hadisi i stihovi. Na fol. 68b nalaze se gazeli na turskom jeziku pjesnika Nasīmija i pjesma Uṣūlīja.

390. R 102/14

ترجيع بند
TARǦĪ'-I BAND

Spjev na turskom jeziku koji je u formi *tarǧī'-i banda* napisao Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (umro 940/1533). Navedeni naslov i ime autora nalaze se prije početka spjeva.

Početak (fol. 68b):

نچه بر شام وسحر كارك اولا جرم وعصيان كنه سهو وخطا

Završetak (fol. 69b):

غافل اولمه به كوڭل آكاه اول كچ هوادن كله عبد الله اول

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 68b - 69b; 190 - 140; tekst 155 x 80; 21 redak. Pismo *nasta'liq*.

Na margini fol. 68b - 69a-b nalaze se gazeli pjesnika Nasīmija i Ḥāfiza. Na fol. 69b - 73a nalaze se pjesme i stihovi pjesnika Ġubārija, Ḍā'īja, Bāqīja, 'Azmīja, Raḥmīja, Ḫaḍrat Mullā Ǧalāluddīna i Nasīmija.

391. R 102/15

قصيدهٔ روحي
QAṢĪDA-I RŪḤĪ

Kasida na turskom jeziku, koju je spjevao pjesnik Rūhī Baġdādī 'Uṯmān b. 'Abdullāh (um. 1014/1605-06).

Izv.: ḤḤ I, 790; AM I, 657; Gölpınarlı II, 2467/VIII, str. 385; Karatay T/ II, 2370;

Početak (fol. 73b):

دوردن پيمانهٔ مهر ووفـا اكسلمده
قلب اهل حالدن ذوق وصفا اكسلمده

Završetak (fol. 75a):

حضرت حقدر ترقّيدن تنزّلدن برى
لحظه لحظه يوحسه آرتوب ماسوا اكسلمده

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 73b - 75a; 190 - 140; tekst 155 x 85; 21 redak. Pismo *nasta'liq*. Kustode.

Na margini fol. 73b nalaze se stihovi pjesnika Laṭīfīja a na margini fol. 74a pjesnika Ṣawābīja. Na margini fol. 74b nalaze se gazeli pjesnika Naqšīja.

392. R 102/16

قصيدهٔ رمل علي
QAṢĪDA-I RAML-I 'ALĪ

Pjesma na turskom jeziku, o proricanje sudbine iz pijeska na način kako je to, navodno, činio četvrti ḫalīfa 'Alī. Prije početka spjeva napisano je:

هذا رمل علي، كرّم الله وجهه

Početak (fol. 75a):

أمير المؤمنين اول شاه مَرْدان عرب ديلنجه بر رمل قلدآسان

Završetak (fol. 75b):

يَقِنْدَه نظمه كتوردم بو فال كيم اوله مؤمنك حاضر سؤالى

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 75a - 75b; tekst 155 x 85; 21 redak ukupno. Pismo *nasta'liq*.

Na margini fol. 75a-b nalaze se gazeli pjesnika Naqšīja.

393. R 102/17

پند نامه
PAND-NĀMA

Kasida u 47 stihova na turskom jeziku o lijepom ponašanju. Kasida se u izvorima spominje najčešće pod naslovom پند نامه (*Pand-nāma*). U našemu rukopisu na početku nalazi se naslov پند كبار (*Pand-i kibār*). Spominje se još i naslov رسالة في بيان النصح (*Risāla fi bayān an-nuṣḥ*).* I u pogledu autora navedene kaside postoje različita mišljenja. Najčešće se kao

autor spominje Pīr Muḥammad b. Aḥmad Çalabī 'Aẓmī İstānbūlī (um. 990/1582). Dobrača smatra da je autor kaside Ğān Mamī Ṭānī (um. 995/1586-87). Kao autor navodi se i Šayḫ Maḥmūd Hudā'ī Üsküdārī (um. 1038/1628).**

**Vidi: Bratislava, 471.*

*** Vidi: Popara XVI, 8889/31.*

Izv.: Pertsch VTH, 5/48 i 418/6; Flügel III, 1995/13; Rieu 244/XI; Gölpınarlı II, 2157, str. 231; Blochet I, S, 749; Bratislava, 471; Dobrača II, 899/11; Kut, 280; Popara XVI, 8889/31.

Početak (fol. 75b):

هر ایشه قیل بسملیله ابتدا ذکرك اولسون دائما حمد وثنا

طاهر اول دائم صلاح پیشه قیل هم عذابی دوزخی اندیشه قیل

Završetak (fol. 76b):

ما حصل بودر دو ترسك نوش جان ایده ین حکمت مداریني همان

ممکن اولدوغنجه ایله اجتناب سوز بودر والله أعلم بالصواب

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 75b - 76b; 190 - 140; tekst 155 x 80; 21 redak. Pismo *nasta'līq*. Kustode.

Na margini fol. 76a nalaze se stihovi pjesnika Lāmakānī-efendije a na margini fol. 76b pjesnika Sayyid Nasīmīja.

Na fol. 77a nalazi se završetak jedne pjesme na turskom jeziku a na margini iste stranice priča na turskom jeziku pod naslovom: حکایت لطیفة. Na fol. 77b nalaze se razna vjerska pitanja i odgovori te bilješke o rođenju nekih osoba i pečat vlasnika rukopisa.

Na fol. 78a nalazi se deset hadisa sa prevodom na turski jezik a na fol. 79a šest hadisa i virdovi Siwāsī-efendije أوراد سواسي أفندي (*Aurād Siwāsī-efendī*).

394. R 102/18

منظومهٔ فرائض
MANẒŪMA-I FARĀ'IḌ

Spjev na turskom jeziku o diobi nasljedstva, od nama nepoznatog autora. U našemu rukopisu nedostaje veći dio djela na kraju. Prije početka napisano: كتاب الفرائض

Vidi: Dobrača II, 1814/2 i 1879/1.

Početak (fol. 79b):

نحمد الله لا الـه سـواه ونـصـلّي عـلى رسـول الله

وعـلى آلـه وأصـحـابـه وأحـبّـائـه وأحـبـابـه

بعد از ان علمیٔ فقیر وحقیر باهزاران قصور وصد تقصیر

Završetak ovdje (fol. 80b):

أخت لأمّ

أخت ميّت لأمّ اولسه همان أخ لأمّ كبيدر اتمه كمان

أخت لأبوين

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 79b - 80b; 190 - 140; tekst 145 x 60; 21 redak. Pismo *nasta'līq*. Kustode. Na marginama raznovrsne bilješke, uglavnom, na turskom jeziku.

Na fol. 81a-b fragment jedne pjesme na turskom jeziku.

395. R 102/19

تفسير بسمله وفاتحهٔ شريف
TAFSĪR BASMALA WA FĀTIḤA-I ŠARĪF

Komentar *basmale* i kur'anskog poglavlja *al-Fātiḥa*, na turskom jeziku, koji je, prema uvodnom dijelu teksta, napisao Ibrāhīm b. Aḥmad as-Sīnūbī (um?). Ovo je vjerovatno isti autor kao i pod br. 386. Navedeni naslov nalazi se prije početka komentara a ime utora u uvodnom dijelu komentara.

Početak (fol. 82a):

بسم الذي في كلّ سورة سمّه حامدًا لله على آلائه وشاكرًا على نعمائه مصلّيًا على رسوله محمّد وآله طالبًا لمرضاته. امّا بعد، بو عبد حقير كثير التقصير إبراهيم بن أحمد السينوبي تسميه يي وسورهٔ فاتحهٔ يي عبارت تركيّه ايله تفسير ايلدم، تاكه مؤمنلره صلوتلرنده وسايير عبارتلرنده قرأت اتدكلرى وقت معناى شريفنه اطّلاع حاصل اولوب...

Završetak (fol. 83a):

...الحمد لله ربّ العالمين سوره سنى قرأت ايلر الله تعالى حضرتى اتدكلرى كبى اول قومك اوزرندن اول واجب اولمش وقضا اولمش عذابى قرق ييل رفع ايدر. والحمد لله على التمام ولرسوله أفضل الصّلوة والسّلام.

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 82a - 83a; 190 - 140; tekst 170 x 105; 27 redaka. Pismo *nasta'līq*. Kustode. Kuranski tekst i neke istaknute riječi ispisani crvenom tintom.

Na fol. 83a-b nalazi se dio nekoga djela ili veća bilješka na turskom jeziku, u kojoj se govori o namjernom propuštanju klanjanja namaza (obavljanja obavezujuće molitve) i tumačenju kur'anskog poglavlja (sūra) *al-Fātiḥa*. Tekst je na kraju krnjav.

Početak (fol. 83a):

بسم الله الرّحمن الرّحيم. حضرت رسول الله، صلّى الله عليه وسلّم، بيورر **من ترك صلوته عَامدًا متعمّدًا فقد كفر** يعني... قنغى كشى صاغ اولسه عذرى اولمسه نماز وقتى حاضر كلسه اول كشى برله نمازى ترك ايلسه كافر اولور...

396. R 102/20

قصيدهٔ قياسي
QAṢĪDA-I QIYĀSĪ

Kasida na turskom jeziku, koju je napisao pjesnik Qiyāsī (um.?). Prije početka pjesme napisan navedeni naslov. Ime pjesnika navodi se u pjesmi.

Početak (fol. 86a):

خايدن آچدوم كوزوم طوردوم بر سحر
عين عبرتله بو فانى عالمه قلدوم نظر

اي **قياسى** شهر اسلام يولده بن ليل ونهار
ايلدوم تحصيل علم ومعرفت چوق روزكار

Završetak (fol. 86b):

بلبل آغلر كول كولر عالم تماش دوركيدر

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 86a - 86b; 190 - 140; tekst 150 x 80; 30 redaka ukupno. Pismo *ta'līq*.

Nakon ove pjesme slijedi *taḫmīs* pjesnika Muḥibbīja na navedenu kasidu.

Početak:

كله بلبل كبى هر كمسكم سايه دوشر باشنه عشق الهيدن انك سايه دوشر

397. R 102/21

رسالة فى تلقين الميت
RISĀLA FĪ TALQĪN AL-MAYYIT

Kraća rasprava, na turskom jeziku, o učenju "talkina" (*talqīn*) umrlim osobama, od nama nepoznatog autora. Prije početka rasprave napisano je: الله الباقي وما سواه الفاني

Vidi: Fajić III, 2128/2.

Početak (fol. 88b):

بسم الله الرّحمن الرّحيم. الحمد لله الّذى أنعم علينا وهدانا للإسلام وجعلنا من أمّة حبيبه محمّد عليه الصّلوة والسّلام وعلى آله العظام وأصحابه الكرام. **امّا بعد**، چون حكم إلهي ايله روحم قبض اولنه تجهيز وتكفين احوالن تدارك ايلين كشى.

Završetak (fol. 90a):

...حضور حقّده خصومت مقرّردر واكر احسان ايدوب دخى زياده ايدرلرسه لطفلريدر حقّ تعالى ايمان كامل ايله ختم اولمق سرّ ايلسون. آمين يا معين وصلّى الله على سيّدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين.

Prepisao Ḫalīl b. Muḥammad (bilješka na fol. 64b).

Fol. 88b - 90a; 190 - 140; tekst 135 x 105; 25 redaka. Pismo *nasta'līq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom ili nadvučene crvenom linijom. Kustode.

Na fol. 90b nalazi se nekoliko izvoda iz raznih djela na arapskom i turskom jeziku, u kojima se govori o iskupljenju (*isqāt*) za propuštene namaze i dane posta umrle osobe:

من أوصى إسقاط الصّلوة والصّوم أو لم يوص وأراد لوليّه الإسقاط

Na fol. 91a nalazi se tabele tri vrste pisama sa arapskim alfabetskim ekvivalentom za svako slovo navedenih pisama: alfabet حروف تهجّي (*ḥurūf-i tahaǧǧī*), zatim hebrejsko pismo حروف عمران (*ḥurūf-i 'Imrān*) te "drvenasto pismo" i "velike rečenice" حروف شجري وجمل كبير (*ḥurūf-i šaǧarī wa ǧumal-i kabīr*) sa arapskim alfabetskim i numeričkim ekvivalentom za svako slovo. Sabiranjem brojčane vrijednosti slova u "velikim reče-

nicama" otkrivaju se posebne tajne. Na margini iste stranice nalaze se stihovi Ibn Kamāl-pāše.

Na fol. 91b nalaze se ispisane čarobne slovne formule sa objašnjenjima na turskom jeziku, a na marginama stihovi na turskom jeziku.

Na fol. 92b nalazi se pjesma na turskom jeziku od pet stihova koju je, prema potpisu na kraju pjesme, napisao Pīrī Nūrī Muṣṭafā.

Na fol. 93a nalazi se dova koja se uči protiv velikog zaborava.

اللهمّ اجعل نفسي مطمئنة تؤمن بلقائك وتقنع بعطائك وترضى بقضائك...

Na fol. 94b-95a nalazi se prepis uzorka pisma prijateljskog sadržaja: صورت مكتوب مودّت نما

Na margini fol. 95b nalazi se nekoliko kraćih priča na arapskom jeziku, koje se tiču žena.

Na fol. 96a nalazi se više bilježaka na arapskom i turskom jetiku različitog sadrža (priče, hadisi, stihovi i sl.).

Na fol. 96b nalaze se tumačenja razlika u značenju nekih riječi sličnoga značenja u arapskom jeziku.

Na fol. 97a nalazi se nekoliko stihova, bilježaka iz arapskog jezika, hadisa i fikhskih pitanja na turskom jeziku.

398. R 102/22

الأنموذج في النحو
AL-UNMŪḎAĞ FĪ AN-NAḤW

Kraće djelo iz sintakse arapskog jezika, koje je napisao Abū al-Qāsim Ğārullāh Maḥmūd b. 'Umar b. Muḥammad az-Zamaḫšarī (živio 467/1075 - 538/1144) kao skraćenu verziju drugoga svojega, mnogo opširnijeg djela المفصل (*al-Mufaṣṣal*). Djelo u našemu rukopisu nije do kraja prepisano.

Izv. ḤḪ I, 185; Ahlwardt VI, 6514; Karatay A/IV, 7674.

Početak (fol. 97b):

قال الإمام جار الله العلامة شيخ العرب والعجم أبو القاسم محمود بن عمر الزمخشري، رحمة الله عليه: الكلمة مفرد وإمّا إسم كرَجُل وإمّا فعل كضَرَبَ وإمّا حرف كقَدْ. الكلام مؤلّف إمّا من اسمين أسند أحدهما إلى الآخر نحو زيدٌ قائمٌ وإمّا من فعل واسم نحو ضَرَبَ زَيْدٌ ويسمّى كلامًا وجملةً...

Završetak ovdje (fol. 105b):

...وفي الرّابع كقاضٍ قاضيٌ وقاضويٌ والحذف أفصح وفي الخامسة الحذف كمشتري مشتريٌ وفي المنصرف من الممدود ككساء وحرباء كسائيٌ وحرباءيٌ وفي غير المنصرف حمراويٌ.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 97b - 105b; 190 - 140; tekst 140 x 75; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Ns fol. 106b-107a nalazi se više različitih bilježaka (hadisi, fikhska pitanja, stihovi i dove).

399. R 102/23

سلك الجواهر
SILK AL-ĞAWĀHIR

Arapsko-perzijski rječnik u stihu, koji je u mjesecu ğumād al-āḫiru 757/junu 1356. godine dovršio 'Abdulḥamīd b. 'Abdurraḥmān al-Anġūrī (živio u VIII/XIV stoljeću). U pisanju ovoga rječnika autor se služio sličnim djelima, kao što su نصاب الصبيان (*Niṣāb as-ṣibyān*) i نصيب الفتيان (*Naṣīb al-fityān*). Rječnik je namijenjen, prije svega, djeci i omladini manjeg uzrasta. Djelo se sastoji od 35 *qiṭ'a-i* u kojima se nalazi 550 stihova. U našemu rukopisu djelo je nepotpuno. Završava se sedmim distihom petnaeste *qiṭ'a-e*.

Izv.: ḤḪ II, 997; Flügel I, 103/2 i 104; Ateş 415; TÜYATOK 2, 590 i 07/V, 3494; Trako, 97; Tirana, str. 293.

Početak (fol. 107b):

اَلْحَمْدُ لله الَّذي زَيَّنَ الْإِنْسَانَ بِالرَّأْسِ وَالرَّأْسَ بِالْإِنْسَانِ وَكَرَّمَهُمْ عَلَى سَائِرِ الْأَشْيَاءِ بِالْفَصَاحَةِ وَالتِّبْيَانِ... أَمَّا بَعْدُ، چِن كويد ناظم اين جواهر طاهره وقايل اين ابيات ظاهره المقرّ على ذنوبه الكبيرة والمعترف على ديونه الكثيرة عبد الحميد بن عبد الرحمن الأنكوري

Završetak ovdje (fol. 116b):

صره چاچ وكدس خرمن بذر تخم وتبنكاه

فوم وبرْ قمح منطه كندم آمد يوغ نسير

Prepisao nepoznati prepisivač 901/1495-96 (bilješka na fol. 122b).

Fol. 107b - 116b; 190 - 140; tekst 125 x 95; 13 redaka. Pismo *nashi*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

400. R 102/24

لغت فارسی - ترکی
LUĠAT FĀRSĪ - TURKĪ

Perzijsko-turski rječnik u stihu, od nama nepoznatog autora. Rječnik je krnjav na početku.

Početak ovdje (fol. 117a):

طَشْت لَكَن كشت اَكِنْ يَازِي بَيَابَانْ دَشْت اُووَا
هَفْت دَانَه عَشْرْ آشِي آجْسُورْ(؟) اُوغلِي طُوغَانْ
مِيهْمَانِي دُرْ قُونْقَاقْ كُوزْ اُوتِي دُرْ تُوتِيَا
چُونْ مَوِيزْآبْ اُولْدِي شَرْبَتْ قُورِي اُوزْمْ دُرْ مَوِيزْ

Završetak (fol. 122b):

أَدَبْ حَاصِلْ قِلْبْ عِلْمَه دُرْشِكَمْ دُوعَالَمْدَه اُولاَسِنْ شَالُو هَمْ شَاهْ
هَانْ وهَانْ كَرْ حَمْدَ كُويِي كَرْ سِپَاسْ هَمْچُو نَافَرْجَامْ آنْ چُوپَانْ شِنَاسْ

Prepisao nepoznati prepisivač 901/1495-96. godina (bilješka na kraju djela, fol. 122b).

Fol. 117b - 122b; 190 - 140; tekst 125 x 95; 13 redaka. Pismo *nasḫī*. Poglavlja označena sa riječi *qiṭ'a* ispisanom crvenom tintom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

401. R 102/25

رسالة في بيان ساعات الأعمال
RISĀLA FĪ BAYĀN SĀ'ĀT AL-A'MĀL

Dio djela iz astrologije na turskom jeziku, u kojemu se govori o astrloškim pravilima koja se odnose na sedam poznatih nebeskih tijela: Saturn (زُحَل), Jupiter (المشترى), Mars (مِرّيخ), Sunce (شمس), Venera (زهر), Merkur (عُطَارِد) i Mjesec (قمر) i njihovom utjecaju na ponašanje i sudbinu ljudi. Naslov je dat prema sadržaju djela.

Početak (fol. 123b):

زحل ومريخ ساعتلرنده اسمانك اولنده ياايله ندا اتمك كرك اما مشغول اوليجق اسماء چوق اولورسه اول وقت الف لام كتوره لر مثلا القهار الجبار المتعم المذل اوچدده زياده اسماء اولميوپ...

Završetak (fol. 126b):

...اشبو اسم جعفر صادق وشيخ شبلي ورديدر مشغول اولان محروم اولماز في الدنيا والآخرة باصبور عصـ ٢٩٨ ساعت شمسده مشغول اولان ياوز ايسه عليم اوله بإذن الله تعالى. تمّ

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 123b - 126b; 190 - 140; tekst 165 x 110; 26-30 redaka. Pismo *nasta'līq*. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode.

402. R 283/1

قيصر رومك حضرت معاويه دن بعض سؤاله جواب
QAYṢAR-I RŪMUN ḤAḌRAT-I MU'ĀWIYADAN BA'Ḍ SU'ĀLA-ĠAWĀB

Turski prijevod pisma sa arapskog jezika, koje je bizantijski car Heraklija (Heraclius) uputio halifi Mu'āwiyi I (vladao 41/661 - 60/680) tražeći da mu halifa odgovori na 61 pitanje koja se nalaze u Starom i Novom zavjetu (*Tawrāt wa Inǧīl*). Sam halifa nije znao odgovoriti na postavljena pitanja pa je pomoć zatražio od svojih najbližih učenjaka na čelu sa 'Abdullāhom ibn 'Abbāsom. Priča se pripisuje Abū 'Abdullāhu ad-Dīnawarīju. Prije početka djela nalazi se navedeni naslov.

Izv.: Jahić XII, 7404; Popara XVI, 9267; Schmidt, str. 659-60.

Početak (str. 7):

أبو عبد الله الدّينوري دن روايت اولنور كه حضرت معاويه، رضي الله تعالى عنهك، زمان خلافتنده پيكله مكتوب كوندروب يازمشكه يا معاويه، حضرت محمّد عليه الصّلوة والسّلامك، سجاده سنده اوتورر خليفه سى سن ساكه برينجه سؤالم واردر اكا جواب ويررسك يقين بلورم كه پيغمبر عليه السّلامك حق خليفه سى سن زيرا بو سؤال لره جوابى پيغمبر اولان بيلور ويا قايم مقام پيغمبر اولان بيلور توراتده وانجيلده بولدم التمش بر سؤال ويوز اون ايكي جوابدر...

Završetak (str. 8):

...مسلمانلرده حق دنيده ايلمش ديو اعتقاد ايدوب بو تنظيم وتكريمى ايلمدى. الحمد لله على التمام وعلى رسوله افضل الصّلوة والسلام.

Str. 7 - 8; 295 x 100; tekst 275 x 85; 56 redaka ukupno. Pismo *ta'līq*. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom ili označene crvenim tačkama. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi u lagama slobodni od korica. Povez tvrd, kartonski sa oštećenim kožnim hrbatom i odvojen od listova.

Ovaj rukopis, inače, predstavlja zbirku više različitih kraćih djela i raznih bilježaka, najviše na turskom a zatim na arapskom i perzijskom jeziku. Opis sadržaja ove zbirke koju je nazvao "Medžmua Hadži Jusufa sina Hadži Osmanova", objavio je Rašid Hajdarović (Vidi: Hajdarović, Arhiv, str. 311 - 320).

Tako se na unutarnjoj strani prve korice rukopisa nalazi bilješka na turskom jeziku o smrti šejha hadži Sinanove tekije u Sarajevu al-ḥāǧǧī Muḥammada-efendije1191/1777-78. godine.

Ispod navedene bilješke nalazi se druga bilješka na arapskom jeziku napisana drugom rukom, prema kojoj je u posjed ove zbirke došao Muḥammad Wahbī b. ḥāǧǧī ḥāfiẓ Muṣṭafā Tranpa (Trampa) 1280/1863-64. godine.

Na str. 1 nalazi se ime prepisivača i prvog vlasnika ovoga rukopisa al-ḥāǧǧ Yūsufa ḥāfiẓ-efendije sa pečatom. Potpuno ime vlasnika rukopisa glasi: ḥāǧǧī Yūsuf b. al-ḥāǧǧ 'Uṯmān as-Sarā'ī (Sarajlija), a nalazi se na str. 47 i 69.

Na istoj, 1. stranici, ispod spomenute bilješke, nalazi se dova koja se uči prilikom ukrcavanja na brod a ispod nje bilješka na arapskom jeziku, napisana krupnijim slovima, u kojoj se ističe da se u ovome rukopisu nalaze djela iz svih nauka i da u njoj ima čudnih i neobičnih stvari.

Na str. 2 nalaze se dvije dove (neobavezujuće molitve): دعاء قربان i ايمان دعاسى te veća bilješka na turskom jeziku, u kojoj se govori o liječenju nekih bolesti.

Na str. 3 nalaze se bilješke iz astronomije i stihovi na turskom jeziku. Na više mjesta među ovim stihovima nalazi se bilješka iz koje se razmije da stihovi pripadaju prepisivaču ove zbirke al-ḥāǧǧ Yūsuf-ḥāfiẓ-efendiji (لكاتبه الفقير).

Na istoj stranici nalazi se i hronogram smrti egipatskog valije i hronogram gradnje sebilja sultana Mustafe 1031/1621. godine (isti hronogram nalazi se i na str. 127).

Na str. 4 - 5 nalazi se tekst na turskom jeziku, u kojemu se govori o pustinjaku koji živi na planini i druži se sa zvijerima i pticama.

Na str. 5 nalazi se bilješka na turskom jeziku o putovanju nekoga putnika koji je 1037/1627. godine krenuo za Istanbul. U bilješci se navode neka mjesta kroz koja je prolazio i troškovi putovanja.

Na str. 6 nalaze se dva stiha Imama Šafije (Imām aš-Šāfi'ī), nekoliko stihova iz Hafizovog (Ḥāfiẓ) divana i nekoliko ljubavnih stihova na turskom jeziku.

Rukopis je otkupljen od Seida Hadžića iz Sarajeva.

403. R 283/2

حضرت عمر، رضي الله عنه، وقيصر روم
ḤAḌRAT-I 'UMAR (R.A.) WA QAYṢAR-I RŪM

Prijevod pisma na turski jezik, koje je bizantijski car uputio halifi Omeru (r.a.) tražeći od njega tumačenje prvog kuranskog poglavlja (sūre) koje se sastoji od sedam ajeta, tj. *al-Fātiḥa* koja se spominje i u Evanđelju. Prije početka pisma napisano je:

حضرت أمير المؤمنين عمر، رضي الله عنه، خلافت زمانندە قيصر روم نامه ارسال ايدوب وفاتحة شريفى طلب ايدوب ايمانه كلد وكيدر

Početak (str. 8):

تفسير حنفيده بيورمش كه نصارادن قيصر روم پادشاه ايدى حضرت عمر، رضي الله تعالى عنه، خلافتنده نامه يازوب. ملوكانه بعض هدايا وتحف ايله پيكنى حضرت عمره، رضي الله تعالى عنه، كوندروب. دېكله يا امير المؤمنين بزم كتابمزده يعني انجيلده يازولمش كه...

Završetak (str. 9):

...بو سورة شريفى دلندن وكوكلندن تكرار بتكرار اوقيوب مرادات وارينله.

Str. 8 - 9; 295 x 100; tekst 67 x 85; 37 redaka ukupno. Pismo *ta'liq*. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom ili označene crvenim tačkama.

Na str. 9, nakon završetka prethodnog djela, nalaze se tri neobavezujuće molitve (dove) koje se preporučuju izgovarati (učiti) tokom mjeseca safara: دعاء شهر صفر.

Na str. 10 nalazi se bilješka iz astrologije na turskom jeziku.

404. R 283/3

شرح دعاء آخر پنجشنبه رمضان شريف
ŠARḤ DU'Ā'-I ĀḪIR PANǴŠANBA RAMAḌĀN-I ŠARĪF

Dova sa komentarom na turskom jeziku, koja se izgovara (uči) posljednje noći četvrtka u ramazanu. Prije početka komentara nalazi se

gore navedeni naslov. Ova se dova, prema nekim tumačenjima, uči tokom posljednje dekade mjeseca ramazana (الدعاء في العشر الأواخر من شهر رمضان).

Početak (str. 10):

روايت اولينور كه حضرت عايشه دن، رضي الله عنها، بر كون يعني بر كجه نصف اللّيلدن صكره رسول الله حضرتى صلوات الله عليه وسلامه عبادته مشغول ايدى...

Početak dove (str. 10):

دعاء آخر پنجشنبه رمضان

يَا سُبُّوحُ يَا قُدُّوسُ يَا مُهَيْمِنُ يَا سَلَامُ يَا حَقًّا لَا يَمُوتُ أَحَدٌ صَمَدٌ...

Završetak (str. 10):

...واحشرنا مع زمرة الموحّدين يا مجيب السائلين برحمتك يا أرحم الراحمين.

Str. 10; 295 x 100; tekst 160 x 85; 21 redak ukupno. Pismo *ta'liq*. Naslov komentara i dove napisani crvenom tintom.

405. R 283/4

تعبيرنامهٔ مختصر

TA'BĪR-NĀMA-I MUḤTAṢAR

Kraća rasprava o tumačenju snova na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Navedeni naslov nalazi se prije početka djela.

Početak (str. 11):

دوشنده آته بنسه مرادينه ايرشه اكر دورى آته بنسه قموحاجى روا اوله قره آته بنسه دوستمى ارته كونش كورسى دوستى...

Završetak (str. 11):

...ايدر كه بيل قورقولر اوله ويا هوز يا غمور زياده اوله، والله أعلم بالصواب.

Str. 11; 295 x 100; tekst 210 x 90; 29 redaka ukupno. Pismo *ta'liq*.

406. R 283/5

ملهمه

MULHAMA

Dio rasparave iz narodne meteorologije na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojoj se govori o prognozama za svaki mjesec solarne godine raznih meteoroloških fenomena, kao što su pomračenja

Mjeseca i Sunca, padanje meteora, prolomi oblaka i pljuskovi, vjetrovi i oluje, poplave, sijevanja, zemljotresi i sl. Prije početka rasprave u našemu rukopisu, kao njen naslov, napisano je: اكر بو ايده كون طوتلسه (Eğer bu ayda gün ṭutulsa). Međutim, ovom ili sličnom frazom počinju poglavlja rasprave. Ovakve rasprave obično imaju naslov ملهمه (*Mulhama*).

Početak (str. 12):

مجوع نعمتلر اوجوز اوله وبر پادشاهه روم ايلنده دوشمانلرى زهر ويره لر وكر قرارسه دنياسى جمله قطلق اوله نعوذ بالله ومصر ولايتنده يغور يغميه وبر اولو پادشاه هلاك اوله اكر آى طوتلسه قطلق وطارلق اوله وبالق وصو قوشلرى قيريله اكر قره ساغى طوتلسه اوزنك چوغنه آفت ايرشه...

Završetak (str. 16):

...اكر طپراق يغسه يا يَلْ قزل توز كتورسه يغمور از ياغوب صيرولق چوق اوله اما نعمت چوق اولوب ورعايا پادشاهدن عدالت كوره.

Str. 12 - 16; 295 x 100; tekst 280 x 85; 44 retka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na str. 16 - 18 nalaze se obrasci za pisanje pisama. Među njima nalaze se i prepisi dva pisma. U prvome se moli za oslobađanje od plaćanja džizije a u drugome, datiranom 9. dū al-qa'de 1036/21. jula 1627. godine, izvjesni Jusuf Čelebija piše o svome putu iz Kaira za Sarajevo, gdje se nalazio na službi.

Na str. 19 nalaze se razni zapisi, recepti i dvije fetve Abū as-Su'ūda.

407. R 283/6

حليهٔ خاقاني

ḤILYA-I ḤĀQĀNĪ

Poema na turskom jeziku, koju je u mesnevi rimi u slavu poslanika Muhammeda, njegov lični izgled i život, opisao Ḥāqānī Meḥmedbeġ (um. 1015/1606-07). Djelo je poznato i pod nazivom حلية شريف (*Ḥilya-i šerīf*) a napisano je po uzoru na poemu الحلية النبوية (*al-Ḥilya an-nabawiyya*) na arapskom jeziku. Godina pisanja poeme (1007/1598-99) nalazi se u posljednjem distihu. Djelo je štampano u Istanbulu 1264/1848. godine.

Izv.: ḤH I, 691; Rieu 257, Add. 7936/I; Flügel II, 1229; Pertsch VTH, 417; OM II, 163; Karatay T/II, 2360-67; Gölpınarlı II, 2303/I, str. 297; 2305/I, str.

299; Dobrača I, 786/3; Sohrweide XIII/3, 292; Götz XIII/4, 490; Nametak IV, 2637/6 i 3062/5; Lavić XIV, 8221/13; Schmidt, str. 707-08; LHAS, 78 i 79, str. 65-66.

Početak (str. 20):

بسمليله ايـده لم فتح كلام — فتح اوله تابو معماى بنام
كوسترر آيينه سى بسمله نك — حليهٔ پاكن او وجه حسنك

Završetak (str. 31):

كفت وكودن بودر الحق مطلوب — بر دعا ايليه لر اهل قلوب
اولمين بيك يدى تاريخى تمام — بو رسالمده تمام اولدى كلام

Str. 20 - 31; 295 x 100; tekst 290 x 90; 39 - 46 redaka. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Istaknuti dijelovi nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

Na str. 32 nalaze se stihovi na perzijskom a na str. 33 stihovi na turskom jeziku i jedna fetva Abū as-Su'ūda.

408. R 283/7

اختلاج نامهٔ اسكندر
IḪTILĀĞ-NĀMA-I ISKANDAR

Rasprava na turskom jeziku, koja se pripisuje Aleksandru Ḏū al-Qarnaynu, u kojoj se govori o proricanju sudbine pomoću kucanja živaca raznih dijelova ljudskog tijela. Navedeni naslov nalazi se prije početka rasprave. Poznate su rasprave ove vrste koje se pripisuju još i poslaniku Dāniyālu, Ğa'faru Ṣādiqu te perzijskim i grčkih mudracima. Navedeni naslov nalazi se prije početka rasprave. Djela iste vrste označavaju se i kao سكرنامه (*Sinir-nāma*).

Izv.: Pertsch VTH, 10/3; Blochet I, AF, 175.

Početak (str. 34):

پس ايمدى اي برادر جان، واخوان زمان، بو كتاب ذو القرنين يعني اسكندر سلطانك حكيم ووزير ارسطاليس... اسكندر ذو القرنين دخى بو كتاب ايله عمل ايدر ايدى وهارون الرشيد بو كتاب يانندن مركز اير ميوب...

Završetak (str. 37):

...اكر صول اياغك جمله پارمقلرى سكرسه بر ايو سفر ايده اندن منفعت كوروب شاء اوله ان شاء الله تعالى ثلث وثلثين وألف في أواسط شهر محرم الحرام.

Prepis dovšen u drugoj dekadi mjeseca muḥarrama 1033/7-17 novembra 1623. godine (bilješka u kolofonu djela, str. 37).

Str. 34 - 37; 295 x 100; tekst 285 x 90; 37 redaka. Pismo *ta'līq*. Riječ اكر (*agar*)u cijelom tekstu ispisana je crvenom tintom. Istaknuti dijelovi teksta nadvučeni su crvenom linijom. Kustode.

409. R 283/8

شرح دعاء آخر چهارشنبه رمضان شريف
ŠARḤ DU'Ā'-I ĀḪIR ÇAHĀRŠANBA RAMAḌĀN-I ŠARĪF

Dova sa komentarom na turskom jeziku, koja se izgovara (uči) posljednje srijede mjeseca ramazana. Prema tekstu prije početka djela, ovaj komentar predstavlja prijevod odgovarajućeg dijela al-Ġazālījevog djela إحياء علوم الدين (*Iḥyā' 'ulūm ad-dīn*) na turski jezik.

Početak (str. 38):

روايت اولنور كه حضرت ابن عبّاس، رضي الله عنه، دن رسول أكرم، صلّى الله عليه وسلّم، مبارك رمضان شريفك يكرمي التنجى كونى چهارشنبه كوننده كعبه شريفه ده ايكندي نمازدن صكره اصحابيله اوتوررايكن حضرت جبرائل، عليه السلام، كلوب خبر ويردي حق جلّ وعلى سكا سلام ايلدي، يا محمّد سكا بر دعا عطا ايلدي...

Početak dove (str. 38):

رمضان شريفك آخر چهارشنبه

سبحان ذي الملك والملكوت، سبحان ذي العزّة والقدرة والكبرياء والجلال والجمال والكمال والجبروت، سبحان الملك المعبود، سبحان الملك المقصود، سبحان الملك الحيّ الّذي لا ينام ولا يموت ولا يفوت...

Završetak (str. 38):

... لا اله الاّ الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد يحيي ويميت وهو حيّ لا يموت بيده الخير وهو على كلّ شيئ قدير. وصلّى الله على سيّدنا محمّد وآله أجمعين برحمتك يا أرحم الراحمين.

Str. 38; 295 x 100; tekst 280 x 85; 43 retka ukupno. Pismo *ta'līq*. Naslov komentara i dove napisani crvenom tintom.

Na str. 39 nalazi se prepis pisma na turskom jeziku, koje su Sarajlije uputile majci sultana u Carigrad sa molbom za popravak mosta koji je sagradio umrli Rustem-paša u okolini Sarajeva.*

*Most se nalazi na rijeci Željeznici, u naselju Ilidža, a sagradio ga je Rustem-paša u 16. stoljeću. Srušen je 1888/89. godine, a ponovo rekonstruiran 1962. godine.

Na str. 40 - 44 nalaze se stihovi pjesnika Šūḥīja na turskom jeziku, izreka hazreti Alije o lijepom pisanju, prigodna dova, stihovi na perzijskom jeziku pjesnika Mīr 'Alīja al-Kātiba, na arapskom 'Umara b. Ḥārita, na turskom Mašāmīja, Nasīmīja, Nuṭqīja i drugih.

Na str. 45 nalaze se: hadis o snovima, hronogram o gradanji sebilja sultana Ahmeda (vl. 1603-1617) 1027/1618. godine, hronogram o pisanju djela الجوهرية (*al-Ǧawhariyya*) 1035/1625. godine i bilješka o pisanju biografije vezira Mustafa-paše, namjesnika Egipta od strane Sayyida Aḥmada al-Badawīja 1033/1623. godine.

410. R 283/9

يوسف وزليخا
YŪSUF WA ZULAYḤĀ

Dio romantičnog spjeva na perzijskom jeziku, napisanog u mesnevi formi. Inspiriran kuranskim poglavljem *Yūsuf*, spjev je napisao Nūruddīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad al-Ǧāmī (um. 898/1492).

Izv.: Gölpınarlı II, 2559-60, str. 446-47; Eilers - Heinz, 214.

Početak (str. 46):

زلیخا را جو دایه آنچنان دید — زدیده اشك ریزان حال پرسید
که ای چشمم به دیدار تو روشن — دلم از عکس رخسار تو گلشن

Zvaršetak (str. 46):

بر شکم زآستین او که پیوست — بدستان یافته بر ساعدش دست
زدا هانش در زنم حبب جان جاگ — که دار دیش پایش روی بر خاگ

Str. 46; 295 x 100; tekst 280 x 85; 32 distiha. Pismo *ta'liq*.

Na str. 47 nalazi se jedan kaligrafski uzorak uokviren sa tri tanje linije a ispod njega bilješka u kojoj se ističe da je navedeni primjerak kopirao ḥāǧǧī Yūsuf b. ḥāǧǧī 'Uṯmān as-Sarā'ī (Sarajlija) iz primjerka koji je uradio Ḥasan Çalabī al-Üsküdārī.

Na str. 48 nalaze se stihovi na turskom jeziku Maḥamūda-efendije Üsküdārīje a ispod njih hronogram gradnje Sulejmanije džamije u Istanbulu (سليمانية تاريخيدر).

411. R 283/10

رمل علي
RAML-I 'ALĪ

Pjesma na turskom jeziku o proricanju sudbine iz pijeska na način kako je to, navodno, činio četvrti ḫalīfa 'Ali. Djelo je podijeljeno na sedam poglavlja. Prije početka spjeva napisano je:

رمل أمير المؤمنين علي، كرّم الله وجهه ورضي الله عنه

Početak (str. 49):

کل بـرواي طالب اسرار رمل — آلمـق اسـترسـك اکـر آثـار رمل
شاه مرداندن روایتدر صحیح — ثالثی هم ثائیدن کوتاه یاز

Završetak (str. 49):

هرنه مقصودك سرهیچ قلما عجب — حاصل اولور بی شروع وبی طلب
وصلت یاریله قلبك شاد قیل — بـو فـراقـي دعـادن یـاد قیل

Str. 49; 295 x 100; tekst 250 x 85; 25 distiha. Pismo *ta'liq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom.

412. R 283/11

تعبير نامهٔ مختصر
TA'BĪR-NĀMA-I MUḤTAṢAR

Sažetak djela o tumačenju snova na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Navedeni naslov nalazi se prije početka djela.

Početak (str. 50):

دشنده آغلسه شاد اولوب خوش حال اولە. دشنده انه بنسه مرادینه ایر یشه سه. دشنده قاتره بنسه قیغلو اولا دشنده اشکه بنسه دولت اسی اولا...

Završetak (str. 52):

...دشنده اتش یاقسه مال النه، النه کره. دشنده آتش اوسننه اوتورسه حرام مال النه کیره.

Str. 50 - 52; 295 x 100; tekst 280 x 85; 34 retka. Pismo *ta'liq*. Riječ دشنده ispisana crvenom tintom.

413. R 283/12

بيطرنامه
BAYṬAR-NĀMA

Izbor iz djela koje je napisao Aristotel za vrijeme dok je bio u vojnom pohodu sa Aleksandrom Velikim u opsadi grada Belha. Pošto je konje Aleksandra Velikog zadesila bolest, Aristotel je, kako se prenosi, napisao navedeno djelo na perzijskom jeziku u deset poglavlja, kako bi se prema njemu izliječili konji. Ovo predstavlja prijevod toga djela na turski jezik. U ovome izboru govori se o nekim bolestima konja i njihovom liječenju. Prije početka djela napisano je:

ارسطالس اسكندر ايچون تاليف ايلدى وبيطرنامه

Izv.: Flügel II, 1487; Pertsch VTH, 288; Rieu 126, Add. 7900; Blochet I, AF, 177, II 735; Kut, 331; Hadžibajrić, Anali, VII-VIII, 82; Jahić XII, 7191/2.

Početak (str. 53):

آتك النده يا اياغنده ات ايله درى اراسنده شش اولسه ياپك اولسه اتك درمانى اولدرگم بر پاره برنه زيتون ياغيله اصله ده لر اول شش اوزرينه يغليه لر امّا مقدم زيت ياغيله بر مقدار اووه لر اون كون خوش اوله...

Završetak (str. 53):

...اول اتك قويروشن محكم ات اوزره فعاليه ساعتله ورده مجريدر.

Str. 53; 295 x 100; tekst 270 x 85; 36 redaka ukupno. Pismo *ta'līq*.

414. R 283/13

ترجمهٔ دعاء قنوت
TARĞAMA-I DU'Ā'-I QUNŪT

Prijevod *Qunūt dove* na turski jezik od nama nepoznatog prevodioca.

Početak (str. 54):

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَعِينُكَ اي ربّم بدرستى صغرين سندن يارديم ايدرز وَنَسْتَغْفِرُكَ دخى سندن مغفرت طلب ايده رز وَنَسْتَهْدِيكَ ودخى سندن هدايت طلب ايده رز...

Završetak (str. 54):

...اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْحِقٌ بدرستى سنك عذابك حقدر كافرلره ار يشيچى. رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ.

Str. 54; 295 x 100; tekst 205 x 85; 23 retka ukupno. Pismo *nashī*.

Na str. 55 nalazi se دعاء آدم، عليه السلام (*Du'ā' Ādam, a.s.*) sa kraćim komentarom na turskom jeziku na kraju dove.

Početak:

حضرت آدم ءم كعبهٔ مكرّمهٔ طواف ايدوب حضرت جناب كريادن مغفرت طلب ايلدكده بو دعا اوقورلريدى: بسم الله الرّحمن الرّحيم. اللّهمّ إنّك تعلم سريرتي وعلانيتي فاقبل معذرتي وتعلم ما في نفسي وما عندي فاغفر لي ذنبي وتعلم حاجتي فأعطني سؤالي...

Na istoj stranici nalazi se i دعاء اللطف (*Du'ā' al-luṭf*).

Početak:

بسم الله الرّحمن الرّحيم: اللّهمّ كما لطفتَ في عظمتك دون اللّطفاء وعلوتَ بعظمتك على العظماء وعلمتَ ما تحت أرضك كما علمتَ بما فوق عرشك فكانت وساوس الصدور عندك كالعلانية عندك وعلانية القول كالسر في علمك وأنقاد كل شيء لعظمتك...

415. R 283/14

تنبيه الغبي في رؤية النبي
TANBĪH AL-ĠABĪ FĪ RU'YA AN-NABĪ

Rasprava na turskom jeziku o načinima sanjanja poslanika Muhameda. Autor je Aḥmad Yūsuf b. Ya'qūb al-Ḥalwatī Sunbul Sinān-āgā, šayḫ u al-Ḥaramu aš-šarīfu u Medini oko 980/1572-73. godine (um. 989/1581). Djelo se sastoji od uvoda, tri poglavlja i završetka. Naslov djela, djelimično pogrešno napisan, nalazi se u uvodnom dijelu i prije početka djela: تنبيه النبي (الغبي؟) في رؤيت النبي، عليه السلام

Izv.: ḤH I, 488; OM I, 200; GAL SII, 660; Kaḫḫāla II, 214.

Početak (str. 56):

حمد بى حد وثناي لا يعد اول حيّ ودايم وابد وفرد وقايم وصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا أحد. حضرتلرينك ذات پاك سرمدنه لا يقدركه... بعد اشبو فقير وردرمند وحقير ومستمند قليل البضاعة وخبل الصّناعة شيخ الحرم المحمّدي خادم فقراء احمدي يوسف بن يعقوب

الخلوق، حفظه الله تعالى عن الآفة... (str. 57) بو رساله بر مقدمه واوچ باب وبر خاتمه اوزرينه ترتيب اولنوب **تنبيهُ النّبيّ (الغبيّ؟) في رؤيت النّبيّ** ديو تسميه اولنمشدر...

Završetak (str. 69):

...اونجى اهل الله يانندە محبوب القلوب اولور ملائكه دخى كنديه مشتاق اولورلر وقيامت كوننده حضرته غايت قريب اولوب اهل شفاعت اولور نجه بيجاره يه شفيع اولمق منصبنه واصل اولور. اللّهمّ ارزقنا واعف عنّا واغفر لنا ولوالدينا ولجميع المؤمنين والمؤمنات...

Prepisao ḥāǧǧī Yūsuf b. al-ḥāǧǧ ʿUṯmān as-Sarāyī u posljednjoj dekadi mjeseca ǧumād al-ūlā 1033/sredinom marta 1624. godine (bilješka u kolofonu djela, str. 69).

والحمد لله ربّ العالمين. تحريرًا في أواخر شهر جمادي اولى في سنه ثلث وثلثين وألف وحرّره الفقير حاجي يوسف ابن الحاج عثمان السرايي، غفر الله ذنوبه ولجميع المؤمنين والمؤمنات الأحياء والأموات في أشرف الساعات. تمّت

Str. 56 - 69; 295 x 100; tekst 285 x 85; 42-50 redaka. Pismo *ta'liq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Istaknuti dio teksta nadvučen crvenom linijom.

Na str. 70 nalazi se pjesma na turskom jeziku, u kojoj se govori o svojstvima dragog kamenja (zlato, safir, dijamant, smaragd, opal, koralj i karneol) i njihovom magičnom ljekovitom i psihičkom dejstvu na one koji ih nose. Prema početku pjesme, kao da je autor Aḥmad Bīǧān (Yāzīǧīoġlu?, um. 859/1455).

Početak:

اي معارف كوهرى جوهر شناس	نوله كيسه در نظم التون لباس
احمد بيجان اغزندن كلام	اول سليمان نبيدن والسلام

Na str. 71 nalaze se stihovi na turskom i arapskom jeziku te hronogram smrti nekoga Ibrāhīm-efendije.

Na str. 72 nalazi se kasida na turskom jeziku od 19 distiha posvećena Ibrāhīm-pāši, namjesniku Egipta 1031/1621. godine.

Početak:

قصيدهٔ براى إبراهيم پاشا حافظ مصر سنه ١٠٣١

عقل وطمع مصحف دلده تفال ايتديكى
بحت دنيايه اچلدى كون كبى فرحنده فال

Na str. 73 nalaze se napomene o učenju nekih kuranskih ajeta i dova za razne prilike.

416. R 283/15

رسالة في الاسم الأعظم
RISĀLA FĪ AL-ISM AL-AʿẒAM

Rasprava na perzijskom jeziku o "najvećem Božijem imenu" الإسم الأعظم (al-ism al-aʿẓam). Raspravu je, prema uvodu djela, napisao Muḥyiddīn Abū ʿAbdullāh Muḥammad b. ʿAlī b. Muḥammad aṭ-Ṭāʾī al-Ḥātimī Ibn ʿArabī (živio 560/1166 - 638/1240).

Početak (str. 73):

نقل است كه عالم الشريعة والطريقة كاشف أسرار الحقيقة... شيخ الملة والدين، العربي، قدّس الله سرّه وروحه ورزقنا فتوحه در دفتردوم از فتوحات مكّى آورده كه اسم اعظم اختلاف علما ومشايخ بسيارست وقول شيخ بزرگوار آنست كه هر فردى از افراد انسان را اسم اعظميست خاص...

Završetak (str. 73):

...بمنتهاى قسمت خود برسد ببركت اسماء الله تعالى وطريق آنست كه اسماء الله بايد كه اضافت باشد بيك عدد در اصل باور خواندن يكبار زياده خواند. والله اعلم بالصّواب.

Str. 73; 295 x 100; tekst 125 x 85;17 redaka ukupno. Pismo *ta'liq*.

Na istoj stranici nalazi se bilješka u kojoj se navodi šta, prema hadisu, treba učiti kada se ugleda mjesec.

Na str. 74 nalazi se tumačenje čarobne moći Božijeg imena الودود (al-Wadūd), na arapskom jeziku prema djelu كتاب الأسرار (*Kitāb al-Asrār*) od Muḥyiddīna ʿArabīja: خواص اسم ودود (*Ḫawāṣṣ ism Wadūd*) i neobavezujuća molitva (dova) u kojoj se spominje ovo ime: دعاء اسم ودود (*Duʿāʾ ism Wadūd*).

Početak:

خواص اسم ودود:

روى عن المشايخ الكبار في كتاب الأسرار للشيخ محي الدين العربي في الأحرار أنّه قال إنّ في جذب القلوب اسماءً كثيرةً ولكنّ المستعمل غالبًا هو اسم الله الودود...

Početak dove:

دعاء اسم ودود:

اللّهمّ يا ودود أنت الّذي أعلنت سرّ المحبّة والمودّة في قلوب أهل الأسرار وأنت الّذي أكملت ذوات الطالبين بنور الأنوار...

417. R 283/16

الدعاء الأعظم
AD-DU'Ā' AL-A'ẒAM

Dova (neobavezujuća molitva) koju je poslaniku Muhamedu prenio melek Džebrail kao poklon koji nikome prije nije podario i čiju vrijednost niko osim Uzvišenog Boga ne zna. Dova se uči (recitira) kao molba za ispunjenje raznih ljudskih potreba i kao zaštita od svih vrsta nedaća i problema. U našemu rukopisu nedostaje početak dove.

Početak ovdje (str. 75):

...وغفلت عنه ولم أعلم به تبت عنه وأقول لا إله إلاّ الله محمد رسول الله اللهم ما قصرت (عنه) آمالي في رجائك ولم أعلم به تبت عنه وأقول لا إله إلاّ الله محمد رسول الله اللهم ما اعتمدت على سواك في الشدائد ولم أعلم به تبت عنه وأقول لا إله إلاّ الله محمد رسول الله اللهم ما استغيث من غيرك في النوائب ولم أعلم به تبت عنه وأقول لا إله إلاّ الله محمد رسول الله...

Završetak (str. 75):

...وبحقّ البرّ وبلغته وبحقّ البحر ولجته أسألك أن تغفر لي ذنوبي كلّها تتجاوز عني سيآتي أولها وآخرها وسترها وعلانيتها ظاهرها وباطنها صغيرها وكبيرها وأن تطهر مني ذنوبي كم يُطهِّرُ الثوب من الدنس بالماء إنّك على كلّ شيئ قدير وبالإجابة جدير وصلّى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلّم أجمعين ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم برحمتك يا أرحم الراحمين.

Str. 75; 295 x 100; tekst 190 x 85;29 redaka ukupno. Pismo *ta'liq*.

Na str. 76 nalaze se zapisi i recepti za razne bolesti a na str. 77 stihovi na perzijskom i turskom jeziku, hronogram na turskom jeziku povodom smrti divanskog pjesnika Muḥammada (Meḥmeda) Nādirīja 'Abdulġanī-zādea i, na kraju, osam distiha na turskom jeziku.

Na str. 78 nalazi se prepis nedatiranog pisma upućenog šejhu-l-islamu i deset distiha na perzijskom jeziku.

Na str. 79 nalazi se prepis nedatirane molbe nekog Ibrahima da mu se dodijeli održavanje Skender-pašinog vakufa u Sarajevu uz plaću od dvije akče.

418. R 283/17

دولابنامه
DŪLĀB-NĀMA

Duža kasida na turskom jeziku, koju je napisao turski pjesnik Kayġusuz Abdāl (bio živ 890/1485). Prije početka pjesme nalazi se naslov قصيدهٔ دولاب (*Qaṣida-i dūlāb*)

Izv.: Gölpınarlı II, 2467/XXII, str. 391-92.

Početak (str. 80):

سؤال ايتدم بوكون بن بر دولابه ديدم نيچون سورسن يوز بو آبه

Završetak (str. 81):

قيغوسز سوزوكى عارفه سويله نه بلسون سرّى فرغه وزاغى

Na str. 83 nalaze se fetve na turskom jeziku šejhu-l-islama Abū as-Su'ūda.

419. R 283/18

تفسير آية الكرسي
TAFSĪR ĀYA AL-KURSĪ

Komentar na turskom jeziku 255. ajeta poglavlja al-Baqara (*Āya al-Kursī*). Prema bilješci na kraju istoga djela u rukopisu pod br. 386, ovo je prijevod sa komentarom navedenog ajeta (vjerovatno sa arapskog jezika), koji se sačinio Ibrāhīm b. Aḥmad. Prepis komentara u ovome rukopisu je stariji i nešto duži od prepisa u rukopisu pod br. 386. Prije početka teksta djela napisan je naslov: تفسير آية الكرسي باللسان التركي

Početak (str. 84):

بسم الله الرّحمن الرّحيم. **الله لا إلاه إلاّ هو** حيّز وجوددە عبوديّته بر موجود يوقدر إلاّ الله واردر **الحيّ** انجلين الله كه باقيدر اكه موت وفنا عارض اولمغه طريق يوقدر **القيّوم** انجلين الله كه مخلوقاق قبضهٔ قدرتنه وحوزهٔ حكومتنه الوب تدبير وتصرّف ايلمكله دايم القيامدر. يعني ازلدن ما لا يزاله وارنجه ذات شريفنه فنا طارى دكلدر...

Završetak (str. 85-86):

...**العظيم** شول اولودر كه اكا نسبتله جميع ما سوى بر شيئ حقيردر. حضرت رسول الله، صلى الله عليه وسلّم، بيوررلر كه قرآن ايتلرنيك اولوسى اية الكرسي در... (str. 86) وسيد الأيام

جمعه در وپیغمبر حضرتلرنیك سید العرب دیدوکی جمیع بشرك سیدی اولمغی نفحا ایدر دکلدر. قاعدهٔ مشهوره در. الحمد لله علی التمام ولرسوله أفضل الصّلوة والسّلام. اشبو آیت عظیمنك لسان ترکی ایله تفسیرنه شروع اولندی ویعون الله تعالی اتمام دخی میسّر اولدی.

Str. 84 - 86; 295 x 100; tekst 285 x 85; 38 redaka. Pismo *ta'liq*. Tekst *Aya al-Kursi* ispisan crvenom tintom. Istaknuti dio teksta nadvučen crvenom linijom.

Na str. 86, nalazi se hadis u kojemu se govori o vrijednostima kuranskog poglavlja *al-An'ām* فضائل سورة الأنعام (*Faḍā'il sūra al-An'ām*).

Početak:

روى عن أبي كعب، رضي الله تعالى عنه، قال: قال رسول الله صلّى الله تعالى عليه وسلّم: أنزلت سورة الانعام جملةً واحدة وتبعها سبعون الف ملك لهم رجل بالتسبيح والتحميد والتكبير...

Na istoj stranici nalazi se i kraći tekst u kojemu se tumači Božije ime al-Wahhāb شرح اسم الوهّاب (*Šarḥ ism al-Wahhāb*).

Početak:

حكى أنّ الشبلي، رحمة الله عليه، سأل بعض أصحاب أبي علي الثقفي، رحمه الله، أيّ اسم من أسماء الله تعالى يجري على لسان أبي عليّ أكثر فقال اسم الوهّاب...

Na str. 87 - 90 nalaze se prepisi pisama i uzorci za pisanje raznih vrsta pisama na turskom jeziku.

Na str. 91 nalazi se dova (neobavezujuća molitva) koja se izgovora pred početak držanja vaza (propovijedi): دعاء المشايخ عند ابتداء الوعظ, zatim recepti i talismani za liječenje nekih bolesti te bilješka o tome šta se izgovora (*niyya*) prilikom stupanja u namaz (obavezujuću molitvu).

Na str. 92 - 94 nalazi se više kraćih tekstova iz nekih djela i bilježaka u kojima se govori, uglavnom, o ostvarivanju želja izgovaranjem pojedinih kuranskih ajeta, dova, zapisivanjem i sl.

420. R 283/19

فضائل سورة الإخلاص
FAḌĀ'IL SŪRA AL-IḤLĀṢ

Kraća rasprava na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojoj se govori o vrijednostima i koristima od učenja (recitiranja) kuranskog poglavlja *al-Iḫlāṣ*.

Početak (str. 94):

هركم بر مراد ايچون سوره اخلاصى بيك اوقسه هرنه مراد ايچون اوقورسه بلا شك ولا شبه مرادى حاصل اوله...

Završetak (fol. 94):

...يا قاضي الحاجات يا عالم السرّ والخفيات اقض حاجتي في هذه الساعة بحقّ كلامك القديم وبفضلك ورسولك العظيم وجميع الأنبياء والمرسلين برحمتك يا أرحم الرّاحمين.

Str. 94; 295 x 100; tekst 130 x 85; 17 redaka. Pismo *ta'liq*.

421. R 283/20

فضائل آية الكرسي
FAḌĀ'IL ĀYA AL-KURSĪ

Poglavlje iz nekog djela na arapskom jeziku, u kojemu se govori o vrijednostima i koristima od učenja (recitiranja) 255. ajeta poglavlja *al-Baqara* (*Āya al-Kursī*). Između dvije stranice kao da nedostaje dio teksta. Navedeni naslov nalazi se prije početka djela.

Početak (str. 94):

فصل يذكر فيه فوايد الكرسي ومنافعها وغير ذلك وما يليها من الأسماء والدليل على معرفة ذلك والدليل على اسم الله الأعظم ومنافعه وأسراره المحجوبة فيه وذكر أسماء الله الحسنى وفوايدها ومنافعها قوله تعالى ﴿اللّٰهُ لاَ إِلَـٰهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ قال عليه السلام: هذا أوّل آية الكرسي وآخرها العليّ العظيم...

Završetak (str. 95):

...أطمعني أن أسألك مالا أستحقه مما قصرت فيه أدعوك أمنا وأسألك مستأنسا لأنك المحسن إلي بنعمتك وأتبغض إليك بالمعاصي ولكن الثقة بك حملتني على الجرأة عليك فجد بفضلك وإحسانك علي وعلى والدي إنك أنت التواب الرحيم برحمتك يا أرحم الراحمين.

Str. 94 - 95; 295 x 100; tekst 320 x 85;42 retka ukupno. Pismo *ta'liq*.

422. R 283/21

أخلاق علائى
AḪLĀQ-I 'ALĀ'Ī

Drugo poglavlje iz djela اخلاق علائى (*Aḫlāq 'Alā'ī*) na turskom jeziku, u kojemu se govori o prijateljstvu i ljubavi pomoću kojih se, pored pra-

vedних zakona, postiže sreća i blagostanje na ovome svijetu. Autor djela je 'Alā'uddīn 'Alī Çalabī b. Amrullāh Qīnālī-zāde (um. 979/1571-72). Između str. 98-99 nedostaje jedan list teksta. Prije početka teksta napisano je: اخلاق علائی دن فصل ثانی درکه محبّت بیاننده در

Izv.: ḤH I, 37; Pertsch VTH, 150; OM, I, 400; Flügel III, 1879; Karatay T/I, 1507; Götz XIII/2, 205; Flemming XIII/1, 374; Fajić III, 2368.

Početak (str. 96):

چون ظاهر اولدیکه افراد انسان انتظام احوال وتحصیل سعادت وکمال ایتمکده اجتماع وتالّفه محتاج واجتماع وتالّف دخی مضرّت مزاحمه ومغالبهٔ مشتملدر. وبو مضرّتك دفعی ایکی طریقله متصوّردرز برسی اجرای قوانین عدالت واحکام سلطنت وایالت درکه اشارت اولندی وبو طریق جمهور انام... ایکنجی طریق. طریق محبّت در. وبو طریق خواص وافراد...

Završetak (str. 103):

...وسریع الزوال اولور وکاه اولور سبب محبت وصداقت مواضع غربت وشداید ده اجتماع ایتمکله مثلا بر سفینه ده یا بر خیمه ده یا مطلق بر سفرده یله اولمغله. وحقوق محبت ثابت اولمغله اولور. وبونك سببی اولدر که انسان بالطبع انسه مایل در. واندکیچون انسان دیرلر. پس لفظ انسان انساندن مشتقدر. نسیاندن وکل...

Str. 96 - 103; 295 x 100; tekst 280 x 85;32-36 redaka. Pismo *ta'liq*.

Na str. 104 nalazi se dio teksta koji, također govori o ljubavi na sličan način kao u prethodnom djelu tako da može biti i dio toga djela. U nastavku na istoj stranici i str. 105 nalaze se razne kraće dove (neobavezujuće molitve).

Na str. 106 nalaze se stihovi na perzijskom jeziku a na str. 107 sedam distiha rubaija i bilješka na turskom jeziku o bojenju papira u raznim bojama (کاغت بویامه سیلر بیان ایدر).

423. R 283/22

شرح ورد شريف
ŠARḤ-I WIRD-I ŠARĪF

Tumačenje na turskom jeziku virda (neobavezujuće molitve) koji, kako navodi Šihābuddīn 'Umar b. Muḥammad b. 'Abdullāh as-Suhrawardī (živio 539/1144 - 632/1234), prenosi Ibrāhīm at-Tamīmī od poslanika Muhammeda.

Početak (str. 108):

شيخ شهاب الدين السهروردي، رحمة الله عليه، روايت ايدر فخر العاشقين قطب الواصلين إبراهيم التميمي، قدّس الله سرّه، حضرتندن انلر دخی حضر پیغامبر علیه السّلام حضرتلرندن نقل ایدر بیورلر که حضرت حضرڤی بکا ایتدی یا إبراهیم سکا بر عظیم فائده لی... ای قرنداشم ابو العبّاس هرکیم بو ورد شرفه هر کون صباح مُداومتندن صکره سورهٔ یس تلاوت ایدوب مشغول اولسه دنیا واخرت مرادلرینه جمیع قورقولردن امین اولا...

Završetak (str. 109):

...اکر فقیر ایکی جمعه اوقسه الله تعالی عمّ نواله حضرتلری بای ایدوب غنی لردن ایلیه بلا شك ویلا شبه. الداء: بسم الله الرّحمن الرّحیم. اللهم اکفني بحلالك عن حرامك واعطني عمن سواك من خلقك برحمتك یا أرحم الرّاحمین.

Str. 108 - 109; 295 x 100; tekst 370 x 85; 55 redaka ukupno. Pismo *ta'liq*.

Na str. 109 nalaze se kraće dove (neobavezujuće molitve) i kuranski ajeti koji se izgovaraju u raznim prilikama.

424. R 283/23

شرح أوراد شريف أبو السعود أفندي
ŠARḤ-I AWRĀD-I ŠARĪF ABŪ AS-SU'ŪD-EFENDĪ

Komentar na turskom jeziku virdova (neobavezujućih molitvi), koji je, prema uvodnom tekstu komentara, sastavio Abū as-Su'ūd Muḥammad b. Muḥammad al-'Imādī (um. 982/1574).

Izv.: Pertsch VTH, 110/5.

Početak (str. 110):

شيخ الاسلام ومفتي الانام عمّان الفضائل وبحر العلوم استاد الدنيا وفخر الروم مولانا واولانا ابو السعود افندي حضرتلرينك کندی مختاری اولان ذکر عظیم وورد کریمدر وهر کمسنه...

Završetak (str. 110):

...بو ورد عظیم بر کاتنده جمال ادعیه مستجابه اولا انخاب ایدوب ... اوراد شریفدر که ذکر اولنور بعنایت الله تعالی وبه الأعلی.

Str. 100; 295 x 100; tekst 280 x 85;37 redaka ukupno. Pismo *ta'liq*.

Na str. 111 - 112 nalaze se više kraćih dova (neobavezujuće molitve) sa uputama na turskom jeziku u kojim prilikama i na koji način se izgovaraju, kao što su: صلوة الحاجة، خواص فاتحة الكتاب، دعاء اللهم إني ضعيف، دعاء لرفع عذاب القبر i dr.

Na str. 113 - 114 nalaze se stihovi na perzijskom jeziku pjesnika Hilālīja, Šayḫa Sa'dīja i Firdūsīja.

Na str. 115 - 116 nalazi se hronogram pjesnika Ḫaylīja o gradnji nekog čoška (paviljona) izvjesnog Mullā 'Alīje b. 'Abdulmu'mina 1024/1615. godine, zatim stihovi pjesnika Nawālīja, Nihāli-efendije i Ḫusaynīja.

Na str. 117 nalazi se bilješka o beogradskoj tvrđavi i njenom osvajanju 927/ 1520-21. godine, hronogram osvajanja tvrđave Rodos od strane sultan Sulejmana 922/1516-17. godine i kraći tekst o osvajanju Perzije od strane osmanske vojske.

Na str. 118 nalazi se jedanaest distiha na turskom jeziku pjesnika 'Alī-efendije, sedam distiha na perzijskom jeziku i pet distiha na turskom jeziku pjesnika 'Ilmīje Čalabīje.

Na str. 119 nalaze se stihovi na turskom jeziku, među kojima i stihovi pjesnika Laṭīfīja i Hawā'īja.

Na str. 120 - 121 nalazi se tabela na kojoj su dati mogući otkucaji ljudskog tijela na desnoj i lijevoj strani i tumačenje njihovog značenja u smislu predviđanja određenih pojava. Nabrojeno je 120 otkucaja na desnoj (اختلاج الجانب الأيمن) i isto toliko na lijevoj strani (اختلاج الجانب الأيسر).

Na str. 122 nalazi se pjesma na turskom jeziku, napisana u slavu poslanika Muhammeda.

Početak:

ای جمالك شمع بزم آرای قرب كرد كار
جبریل اوارهٔ نـور رخـك پـروانـه وار

Na istoj stranici nalazi se i devet distiha na turskom jeziku pjesnika Nuṭqīja.

425. R 283/24

سيد بطّال غازي قيصر روم قزينى نكاح ضيافتك مدحي
SAYYID BAṬṬĀL ĠĀZĪ QAYṢAR-I RŪM QIZINI NIKĀḤ ḌIYĀFATIN MADḤI

Pjesma na turskom jeziku, od nama nepoznatog sastavljača, o svadbenoj gozbi Ğa'fara b. Ḥusayna, junaka, u narodu poznatog kao Sejid

Battal Gazi (Sayyid Baṭṭāl Ġāzī), priređenoj u čast njegovog vjenčanja sa bizantijskom princezom.

Vidi: Trako - Gazić, 320; Popara XVI, 9239.

Početak (str. 123):

ينه بـشره لر آشـلار پى قياسلا كيم ينه يقدرر منّت سپاس
شولقدر شكّر شراب ايلدى لر خلق آنـده هپ قمو طُلادلار

Završetak (str. 123):

كاين فيدى چون انده قاضى كلدى ورز كردكه سيّد دستور الدى

Str. 123; 295 x 100; tekst 180 x 90; 30 redaka ukupno. Pismo *ta'liq*.

Na str. 124 nalaze se razne sitnije bilješke, među kojima i popis knjiga koje se nalaze kod pojedinih ljudi.

Na str. 125 nalaze se stihovi na perzijskom jeziku iz Ḥāfiẓovog Dīwāna. Na istoj stranici nalazi se i bilješka na turskom jeziku o svrgnuću i smaknuću ćehaje Kara Mustafa-paše i postavljenju Ahmed-age za novog ćehaju.

Na str. 126 nalaze se stihovi na turskom i perzijskom jeziku pjesnika Ḥāfiẓa, Niyāzīja Sīrūzīja, Nağātīja, Turābīja i Hilālīja.

Na str. 127 nalazi se nekoliko stihova na turskom jeziku, hronogram gradnje sebilja sultana Mustafe 1031/1621. godine (isti hronogram nalazi se i na str. 3). Na istoj strani nalazi se i bilješka datirana 1033/1623. godine u kojoj se govori o egipatskom namjesniku Mustafi-paši i pisanju njegove biografije (manāqib) od strane Aḥmada al-Badawīja.

426. R 283/25

نصائح الأبرار
NAṢĀ'IḤ AL-ABRĀR

Kraća zbirka savjeta i uputa, koju je na turskom jeziku napisao 'Abdulkarīm b. Muḥammad, čija nam godina smrti nije poznata.

Izv.: Pertsch VTH, 24/1; Aumer, 262, str. 75; OM I, 262; Karatay T/II, 2915/X, 2950/II i 2989/III; Popara XVI, 9281/3.

Početak (str. 128):

حمد وسپاس وثنای پى قياس تصانع شهود عالم ومبدع وجود آدم كه آثار حكمت وشعار
جلالندن مختلفهٔ الطّبايع عنصرى كمال اعتدال وتمام امتزاجله قرين... امّا بعد، بو رسالهٔ جامعهٔ

حكماء معارف مفاخردندر درّ كلام نافعه كه چون درّ جواهر هر بري چار عناصر بديع المآثر مقابله سنده... اسم رساله **نصائح الأبرار** واسم مقالهٔ مجدّد عبد الكريم ابن محمّد الموفّق والمستعان وعليه التكلان حكماء فارسدن منقولدركه...

Završetak (str. 129):

...وجملهٔ اوقاتده تذكّر خدا وتفكّر عمر بي بقا ونفايس دنياى دون وآرايش دهر بر فتون دن ايبا ايلمك كرك اناكم دنيا واخرتده ندامت دن حالى ومرتبهٔ عالى ميسّر اولمه. تمّت الرسالة بعون الله الملك الأعلى في اواخر شهر محرم الحرام سنه اثنى وعشر والف.

Prepisao, vjerovatno, ḥāǧǧī Yūsuf b. al-ḥāǧǧ ʿUṯmān as-Sarāyī, u posljednjoj dekadi mjeseca muḥarrama 1012/prvoj dekadi jula 1603. godine (bilješka o vremenu prepisa u kolofonu djela, str. 117).

Str. 128 - 129; 295 x 100; tekst 285 x 85; 46 redaka. Pismo *ta'liq*.

Na str. 130 nalazi se kraći tekst na turskom jeziku o konjima, prije kojeg je napisano: هذا (ال)هيكل المبارك للفرس a poslije njega također kraći tekst na turskom jeziku, u kojemu se govori o liječenju konja i drugih životinja pomoću zapisa i drugih čarlija.

Na str. 131 - 132 nalaze se, uglavnom stihovi pjesnika Ḥāfiẓa na perzijskom jeziku, među njima na str. 131 i distih pjesnika Nasīmīja a na str. 132 stihovi iz djela همايون نامه (*Humāyūn-nāma*).

Na str. 133 nalaze se bilješke o putovanju i troškovima puta nekog Aḥmad-āǧe iz Kaira preko Aleksandrije za Istanbul radi školovanja 1036/1626-27. godine radi školovanja.

Na str. 134 nalaze se stihovi na arapskom i turskom jeziku. Pri dnu ove stranice nalazi se bilješka u kojoj se navodi da je u vlasništvo ove medžmue (zbirke) 1280/1863. godine došao Muḥammad Wahbī b. al-ḥāǧǧī ḥāfiẓ Muṣṭafa Tranpa (Trampa) 1280/1863-64. godine.

Na str. 135 nalazi se prepis pisma iz 1081/1670, koje je uputio Ramaḍān-beg svome bratu Naṣūḥ-begu, mirlivau tvrđave ...(?).

Na str. 136 nalaze se razne bilješke: putovanje nekoga brodom 1080/1669. godine iz Dubrovnika za Veneciju, putovanje nekog bosanskog hadžije za Meku preko Kaira1082/1671. godine te drugo putovanje nekog bosanskog hadžije 1091/1680. godine za Meku preko Istanbula.

KNJIŽEVNOST
BELLES-LETTRES
Perzijski jezik

427. R 246

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Pjesničko djelo moralno-didaktičkog karaktera. Spjevao na perzijskom jeziku Farīduddīn 'Aṭṭār Muḥammad b. Ibrāhīm an-Nīsābūrī (živio 513/1119 - 627/1230 ili 629/1232). Spjev se u našemu rukopisu završava pet stihova prije.

Izv.: Pertsch VPH, 749-52; Flügel I, 516/1 i 517/2; Spaho, 125/3; Divshali XIV/2, 58-60; Kairo F I, 200; Gölpınarlı III, 4920, str. 253; Dobrača I, 438,5; Trako, 264-307; Nametak IV, 3199/2; Bratislava, 414-15; Fajić III, 2595/1; Tirana, str. 300-01; Popara - Fajić VII, 4658; Nametak - Trako I, 402; Popara XIII, 7784 i XVI, 9324; LHAS, 354, str. 284.

Početak (fol. 1b):

حمد بي حد آن خداى پاك را	آنكه ايمان داد مشتى خاك را
آنكه در آدم دميد او روح را	داد از طوفان نجات او نوح را

Završetak ovdje (fol. 48a):

هر كه آرد اين وصيت را بجاى	دردو عالم راحتش بخشد خداى

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 18. šawwāla 1160/22. oktobra 1747. godine (bilješka u kolofonu djela, fol.).

Fol. 48; 240 x 155; tekst 145 x 95; 9 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Druga i četvrta folija oštećene. Povez mekši, kožni sa preklopom. Pismo *nasḫī*. U većem dijelu teksta ostale bjeline za upis naslova poglavlja. Kustode. Tekst djela na prvo stranici uokviren sa jednom debljom i jednom tanjom linijom zlatne boje obrubljene crnim linijama, a ostali dio teksta jednom debljom linijom zlatne boje obrubljenom tanjim li-

nijama crne boje. Prije početka djela nalazi se unvan na zlatnoj podlozi i iscrtanim floralnim motivima u narandžastoj i zelenoj boji. U unvanu je napisan i naslov djela. Na nekoliko prvih stranica interlinearno i na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 48b nalazi se 11 stihova na turskom jeziku pjesnika Sayyida Wahbī-efendije, prepisani 1218/1803-04. godine.

428. R 554

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Isto kao br. 427.
Završetak (fol. 27b):

رحمت حق باد بر روح کسی کین نصایح را بخواند او بسي

Prepisao Bosnawī 'Abdulwahhāb u zadnjoj dekadi mjeseca rabī' al-āḫira 1187/u drugoj dekadi jula 1773. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 28b).

تمام شد بردست ضعیف کتاب بسنوي عبد الوهّاب في أواخر ر سنه ١١٨٧.

Fol. 27; 240 x 150; tekst 165 x 80; 17 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez mekši, kožni. Pismo *ta'liq*. Ostale bjeline u tekstu za upis naslova poglavlja. Kustode. Tekst djela na prve dvije stranice uokviren sa više debljih linija zlatne boje obrubljene crnim i crvenim linijama a ostali dio teksta uokviren debljom linijom zlatne boje obrubljenom tanjim linijama crne boje. Prije početka djela nalazi se unvan na zlatnoj podlozi i iscrtanim floralnim motivima.

Vlasnik rukopisa bio Sayfullāh b. Ṣāliḥ (bilješka na *a* strani prvog zaštitnog lista).

Na fol. 1a bilješka da je Sayfullāh Wahbī došao u posjed rukopisa 22. rabī' al-awwala (1)277/7. oktobra 1860. godine od svoga oca Muḥammada Ṣāliḥa, poznatog kao Mūsā-zāde. Ispod bilješke nalazi se i pečat sa imenom Sayfullāh Wahbī i godina 1285/1868-69.

Prema sljedećeoj bilješci na istome listu, u posjed rukopisa je došao al-Bosnawī 'Abdulkarīm as-Sara'ī (Sarajlija) Qūmāšīn (Kumašin) 2. ṣafara1313/24. jula 1895. godine.

429. R 358

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Isto kao br. 427.
Završetak (fol. 30b):

رحمت حق باد بر روح کسی کین نصایح را بخواند او بسي

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 30; 200 x 130; tekst 140 x 75; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi povezani koncem, neki i slobodni, bez korica. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom i uokvireni crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom i crnom linijom. Na marginama rijeđe bilješke u vezi sa tekstom djela.

430. R 447

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Isto kao br. 427.
Završetak (fol. 28a):

رحمت حق باد بر روح کسي کین نصایح را بخواند اویسي
قاریا بر من قهر وعتاب کر خطایی رفته باشد در کتاب
ان خطایی رفته را تصحیح کن از کرم والله أعلم بالصّواب

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 28; 200 x 130; tekst 155 x 80; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenim slovima. Kustode. Tekst djela i naslovi poglavlja uokvireni crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

431. R 418

مفید
MUFĪD

Komentar moralno-didaktičkog pjesničkog djela *Pand-nāma-i 'Aṭṭār* koje je na perzijskom jeziku spjevao Farīduddīn 'Aṭṭār

Muḥammad b. Ibrāhīm an-Nīsābūrī (živio 513/1119 - 627/1230 ili 629/1232). Komentar se navodi u izvorima i pod naslovom شرح پندنامة عطار (*Šarḥ-i Pand-nāma-i Aṭṭār*). Ovaj komentar na turskom jeziku na molbu Aḥmed-age, nadzornika harema na carskom dvoru, rodom iz Mostara, napisao je 'Abdurraḥmān 'Abdī Zārī (um. 1103/1692) koji je, prema uvodu djela, živio u vrijeme sultana Mehmeda IV (1648-87). Ovaj je autor, između ostalog, bio i valija u Bosni. Naslov komentara i ime autora navode se u uvodu djela (Vidi: fol. 2a-b).

Izv.: Gölpınarlı II, 2531, str. 434-35; AM I, 550; Ateş FME I, 142, str. 98; Kaḫḫāla V, 138; Sohrweide XIII/3, 308-09; Fajić III, 2509; Trako, 326-37; TÜYATOK 05/V, 4021; Trako-Gazić 263-274; Popara XIII, 7679 i XVI, 8919/3.

Početak (fol. 1b):

اثنية تعظيم آرا، وادعيّهٔ ترجى نما، اول خداي بى همتا، خالق كلّ اشيايه، لايق سز ادركم، انبياء عظامنك واولياء كرامنك، چراغ پند ونصيحتلريله...

Završetak (fol. 171a):

رحمت حقّ باد بر روح كسي كين نصايح را بخواند اوبسي

Kolofon: حقّ تعالى حضرتلرينك رحمتي شول كمسه نك روحنه اولسون كه بو نصيحتلري جوق اوقيه وعمل دخي ايليه. تمت تمام بعون الله الملك الوهّاب...

Prepis dovršio Ḥusayn b. 'Alī 15. rabī' al-awala 1281/16. avgusta 1864. godine (bilješka na kraju djela, fol. 171a-b).

تمت تمام بعون الله الملك الوهّاب عن يد (ال)عبد الضعيف الفقير الحقير پرتقصير كثير الذنب وقليل العمل حسين ابن علي، غفر الله له ولوالديه ولأخيهما وأحسن إليهما وإليه ولجميع المؤمنين والمؤمنات... (fol. 171b) سنه ١٢٨١ ربيع الأولك اون بشنجى كونيدر وماه روميك أغستوس ك التنجى كونيدر.

Fol. 171; 235 x 170; tekst 150 x 95; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela pisan crvenom tintom. Kustode.

432. R 638

مفيد
MUFĪD

Isto kao br. 431.

Prema orginalnoj folijaciji nedostaju listovi 1-40, 42-49 i 61-70.

Početak ovdje (fol. 1a, prema orginalnoj folijaciji 41a):

...**محصول بيت:** اكر عملكى زيادن پاك طوتر اسيك. ايمانك شمعنه ضيا ونور حاصل اولور. يعني ايمانك نوري ارتر. **چون شكم را پاك داری از حرام. مرد ايمان دارباشی والسلام.** شكم شينك كسريله وكاف عربك فتحيله قرين معناسنه در عربيده بطن كبي...

Nakon komentara djela u ovome rukopisu slijedi spjev koji je, prema rukopisu, sačinio izvjesni Abū Sa'īd-efendī u pohvalu ovoga komentara (Vidi: *Sohrweide XIII/3, 309*).

Početak (fol. 91b, prema orginalnoj folijaciji 147b):

حاليا امضای أبو سعيد أفندي، سلّمه الله تعالى

شارح صاحب هنرا هوشمند اهل عرفان طبعكى اندى پسند

Završetak (fol. 93a, prema orginalnoj folijaciji 139a):

قيل سعيد اداور دوره دعا مهر انور عالمه صالسين ضيا

Prepis dovršio Ibrāhīm b. Ḥusayn b. Ismā'īl b. 'Alī-efendī al-Kašfī al-Mostārī u srijedu u vrijeme podnevskog ezana, 25. ṣafara 1162/13. februar 1749. godine (bilješka na kraju djela, fol. 103a).

قد وقع الفراغ عن كتابة هذه النسخة الشريفة على يد (ال)عبد الضعيف المذنب إبراهيم بن حسين بن إسمعيل بن علي أفندي الكشفي الموستاري وكتبه حين عند أذان الظهر من صفر الخير في (ال)يوم الخامس والعشرين في (ال)يوم الرابع لسنة إثنى وستين ومائة وألف من (ال) هجرة النبوية.

Fol. 93; 210 x 145; tekst 155 x 75; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Nedostaju korice i veći dio platnenog hrbata. Pismo *ta'liq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Istaknuti dio teksta ispisan crvenom tintom. Kustode. Tekst djela i margine ouokvireni crvenom linijom. Margine prepune bilježaka, uključujući i stihove, koji se odnose na tekst djela.

433. R 432

مفيد
MUFĪD

Isto kao br. 431.

I u ovome rukopisu se nakon komentara djela, isto kao i u rukopisu pod br. 432, nalazi spjev koji je sačinio izvjesni Abū Sa'īd-efendī u pohvalu ovoga komentara.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 90; 210 x 155; tekst 155 x 75; 21 redak. Papir tamnobijel, tanji, hrapav. Povez tvrd kartonski sa kožnim hrbatom i utisnutim rozetama na koricama. Pismo *riq'a*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Istaknuti dio teksta ispisan crvenom tintom. Kustode.

434. R 173

مثنوي معنوي
MAṬNAWĪ-I MA'NAWĪ

Filozofsko-sufijska poema koju je u mesnevi rimi na perzijskom jeziku spjevao Mawlāna Ǧalāluddīn Muḥammad b. Muḥammad b. Ḥusayn al-Balḫī ar-Rūmī al-Qonyawī (rođen u Balḫu 6. rabī' al-awwala 604/30. septembra 1207, živio i umro u Konji 5. ǧumād al-uḫrā 672/17. decembra 1273). Djelo se sastoji od šest svezaka. U našemu rukopisu nalaze se prva tri sveska, kojima nedostaje prva stranica teksta.

Izv.: Flügel I, 519; Pertsch VPH, 782-791; Karatay F, 503-522; Gölpınarlı II, 2016-17, str. 83; Divshali XIV/2, 61-61; TÜYATOK 07/I, 456 i 07/III; 2070-71; Ateş FME I, 160/1, str. 113-114; Trako, 339-341; Trako - Gazić, 390-392; Tirana, str. 317; Nametak - Trako I, 404; Popara XIII, 7799.

Početak ovdje (fol.1a)

اي ضياء الحق بحرق رآي تو	حلق بخشد سنگ را حلواي تو
کوه طور اندر تجلي حلق يافت	تا که مي نوشيد و مي را بر نتافت

Završetak trećeg sveska(fol. 150):

تو مبين که بر درختی يا بچاه	تو مرا بين که منم مفتاح راه
گر تو خواهی باقی اين گفت‌وگو	ای اخی در دفتر چارم بجو

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 150; 195 x 145; tekst 130 x 90; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'līq* i *nasḫī*, kao da je od dva prepisivača. Kustode.

435. R 41

گلستان
ĠULISTĀN

Moralno-didaktičko djelo klasične perzijske književnosti, napisano u prozi, protkano raznim pričama, anegdotama, mudrim izrekama i stihovima. Napisao Šayḫ Muṣliḥuddīn Sa'dī b. 'Abdullāh Šīrāzī (živio 589/1194 - 691/1292).

Izv.: ḪH II, 1504; Gölpınarlı II, 2521, str. 421 i III, 4022, str. 179; Pertsch VPH, 808; Flügel I, 543; Bratislava, 586; Divshali XIV/2, 69; Fajić III, 2499/2; Trako, 360-400; Tirana, str. 312-13; Nametak IV, 3118; Nametak - Trako I, 407; Popara XVI, 9329.

Početak (fol. 1b):

منّت خداي را عزّ وجلّ که طاعتش موجب قربتست وبشکر اندرش مزيد نعمت. هر نفسي
که فرومي رود مُمِدّ حياتست وچون برمي آيد مفرّح ذات پس بر هر نفس دو نعمت موجود و
بر هر نعمتي شکري واجب. از دست و زبان که بر آيد کز عهده شکرش بدر...

Završetak (fol. 105a-b):

...ما نصيحت بجای خود کرديم. روزگاری درين بسر برديم. گر نيايد بگوش رغبت کس
بر رسولان پيام باشد وبس. يا ناظرا فيه سل الله مرحمته على المصنف واستغفر لكاتبه واطلب
لنفسك من خير ترید بها. من بعد ذلك غفرانا لصاحبه. تمّت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 105; 195 x 140; tekst 130 x 95 i 140 - 75; 9, 17 i 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Naki listovi slobodni od poveza. Pismo *nasta'līq* i *ta'līq*, od više prepisivača. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 1a stihovi na perzijskom i turskom jeziku.

Rukopis je otkupljen od Saliha Hasečića.

436. R 9

شرح على ديباجة گلستان
ŠARḤ 'ALĀ DĪBĀĞA-I GULISTĀN

Komentar na turskom jeziku uvodnog dijela poznatog djela گلستان (*Gulistān*). Osnovno djelo napisao je na perzijskom jeziku Šayḫ

Muṣliḥuddīn Sa'dī b. 'Abdullāh Širāzī (živio 589/1194 - 691/1292). Djelo je moralno-didaktičkog karaktera, napisano u prozi, protkano stihovima. Ovaj komentar na uvod ovoga djela napisao je Maḥmūd b. 'Uṯmān b. 'Alī al-Lāmi'ī (um. 938/1531-32), jedan od najplodonosnijih turskih autora koji su pisali prozu i poeziju. Spominje se i po nadimku Çalabī, kao što je napisano i na početku našega rukopisa (Lāmi'ī Çalabī), po ocu 'Uṯmānu Çalabīji koji je bio defterdar sultana Bajazita II.

Izv.: ḤḤ II, 1504; Flügel I, 557; Rieu 156, Add. 5973; Karatay T/II, 2203; TOYATOK 34/IV, 548; Trako, 421; Trako - Gazić, 146-48; Götz XIII/2, 620-21; Popara XVI, 9254; LHAS, 370, str. 295-96.

Početak (fol. 1b):

يا من تعالى عن ثناء الخلايق جناب قدسك. لا أحصى ثناء عليك أنت كما أثنيت على نفسك اللّهم كيف اتم شكر مواهب نعمائك. والشكر نعمة من جملة آلائك. بيت: ايلسم هر نعمتك شكرين ادا. نعمت شكرك شاسين كيم ايدا...

Završetak (fol. 85a):

...چراغ اولوپ شب حيرتده يانه ايرشون حضرته دل يانه يانه.

Prepisao nepoznati prepisivač u trećoj dekadi mjesecа ša'bāna (?)96. godine (bilješka na kraju djela).

Na fol. 1a nalazi se nekoliko stihova na perzijskom jeziku.

Na fol. 85b - 87a veća bilješka iz osnova islamske vjere, na turskom jeziku, napisana u formi pitanja i odgovora:

سؤال اكر صورسلر كيم كيمك ذرّتسين جواب ور كل كه آدم پيغمبر اوغلانلرندن ون صولت الله عليه...

Fol. 85; 210 x 150; tekst 140 x 90; 15 redaka. Papir tamnobijel, debljи, glat. Povez kartonski, otkinutog preklopa. Prva korica i prvi list rukopisa odvojeni od poveza. Pismo *ta'liq*. Istaknute riječi ispisane crvenim slovima ili nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Rukopis je otkupljen od porodice Delić.

437. R 338

بوستان
BŪSTĀN

Pjesničko djelo mistično-didaktičke sadržine. Napisao na perzijskom jeziku Šayḫ Muṣliḥuddīn Sa'dī b. 'Abdullāh Širāzī (živio 589/1194 - 691/1292).

Izv.: Pertsch VPH, 808; Flügel I, 533-39; Gölpınarlı II, 2509, str. 410, 2550-55, str. 440-44 i III, 5437, str. 325; Bratislava, 589; Trako, 348-56; Trako - Gazić, 393-401; Nametak IV, 3105; Tirana, str. 298-99; Nametak - Trako I, 406; Popara XVI, 9346; Gazić, 200.

Početak (fol. 1b):

بنام خداوند جهان آفرين — حكيمى سخن در زبان آفرين
خداوند بخشندهٔ دستگير — كريمى خطا پوش پوزش پذير

Završetak (fol. 131b):

جزاين كاعتمادم بيارئ تست — اميدم بآمر زكـارئ تست
بضاعت نيا وردم الاّ اميد — خدايا زعفوم مكن نا اميد

Prepisao Ğalīl b. Maḥmūd u nedjelju u vrijeme ikindije, 9. rağaba 974/29. januar 1567. godine (bilješka na kraju djela, fol. 131b).

قد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب يوم الأحد وقت العصر في تسعة رجب المرجّب سنة أربع وسبعين وتسعمائة، رحم الله على من نظر فيه ودعاء لمؤلفه وكاتبه.

كتبه العبد الضعيف النحيف الذليل الحقير المذنب العاصي جليل بن محمود الخطيب الخائف من يوم يؤخذ بالنواصي ٩٧٤.

Fol. 131; 188 x 120; tekst 140 x 60; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kožni sa utisnutim rozetama na koricama i preklopu. Pismo *ta'liq*. Ostale bjeline uokvirene crvenom linijom za ispisivanje naslova poglavlja. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Na marginama i interlinearno rjeđe bilješke u vezi sa tekstom djela.

U bilješci o vlasništvu rukopisa na posljednjem zaštitnom listu namjerno zamrljano ime vlasnika. Ostala čitljiva samo godina 1218/1803.

438. R 176/1

ديوان سهيلي
DĪWĀN-I SUHAYLĪ

Divan na perzijskom jeziku, koji je napisao Amīr Niẓām Aḥmad Suhaylī Çağatay (um. 850/1446).

Izv.: Ateş 677; Nametak IV, 3182.

Početak (fol. 1b):

خوان نوال تست غذی بخش جان ما
زان خوان نواله ایست زبان در دهان ما

Završetak (fol. 50b):

پـر برقامت خـود جامـه ناز
دران خلعت قد خود جلوه کر ساز

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 50b; 175 x 125; tekst 105 x 85; 11-12 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat, zahvaćen vlagom. Od poveza ostao samo dio kožnog hrbata. Pismo *ta'līq*. Kustode.

Na *a* strani prvog i drugog zaštitnog lista napisani naslova divana zbirke rukopisa: ديوان سهيلي (*Dīwān-i Suhaylī*) i ديوان خيالي (*Dīwān-i Hayālī*).

Vlasnik rukopisa bio Rağab b. Yūsuf, vaiz i muderris u gradu Egeru (bilješka na *a* strani prvog i drugog zaštitnog lista).

Vlasnik rukopisa bio je i Ibrāhīm Fatḥi Yiktā-zāde (bilješka na *a* strani drugog zaštitnog lista.

Na fol. 51b -52b ispisano više stihova na turskom jeziku.

Prema bilješci na fol. 51b rukopis je prepisan prije 903/1497. godine.

439. R 176/2

ديوان خيالي
DĪWĀN-I ḤAYĀLĪ

Divan na perzijskom jeziku, koji je napisao Ḥayāli Buḫārī, um.? Djelo je krnjavo na početku i na kraju.

Izv.: Pertsch VPH, 690/1; Kairo F I, 690; Ateş FME I, 531.

Početak ovdje (fol. 53a):

اي رفيقان شب منجر آتش سوزان زلكن
شمع را سوخت دل از غصّه چراغش روشن

Završetak ovdje (fol. 79b):

تابخون ريزي غمت خنجر كرفت
كاكلت رسم جفا ازمر كرفت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 53a - 79b; 175 x 125; tekst 140 x 100; 15 redaka. Pismo *ta'liq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

440. R 297

فرهاد وشيرين
FARHĀD WA ŠĪRĪN

Ljubavna poema napisana na perzijskom jeziku u metru Nizāmījeve poeme *Ḫusraw wa Širīn*. Poema govori o tragičnoj ljubavi između skulptora i arhitekte Ferhāda Kuḫāna i armenijske princeze Širīn, koju je, prema Niẓāmījevoj priči, napisao perzijski pjesnik safavidskog perioda Kamāluddīn (ili Šamsuddīn Muḥammad) Waḥšī Bāfqī (um. 991/1583). Međutim, Waḥšī Bāfqī je umro a da nije završio poemu. Napisao je sa uvodom oko 500 stihova. U devetnaestom stoljeću poemu su dovršila dva pjesnika iz Širaza, Wiṣāl Šīrāzī i Ṣābir Šīrāzī.

Izv.: Pertsch VPH, 918; Ateş FME I, 721/7, str. 486; Kairo F II, 1670.

Početak (fol. 1b):

الاهـــى سـينـده آتـش افـروز — در آن سينه دلى وان دل همه سوز
هر آندل راكه سوزى نيست دل نيست — دل افسرده غير از آب و كل نيست

Završetak (fol. 65a):

نواى عشقبازان خوش نواييست — كه هر آهنك او راره بجاييست
اكر چه صد نوا خيزد ازين چنك — چو نيكو بنكرى باشد يك آهنك

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 13. rağaba 1225/13. avgusta 1810. godine (biška na kraju djela, fol. 65a).

Na kraju djela nalaze se dva distiha na perzijskom jeziku:

من معترفم که کار من جمله خطاست معذورم از آنکه بریشر سخت رواست
اي منصف اگر تواني در اصلاح بکوش بر عیب نظر مکن که پي عیب خداست

Fol. 65; 110 x 70; tekst 80 x 45; 8 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Pismo *ta'liq*. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Korice odvojene od listova i jedna od druge. Na koricama sa vanjske i unutarnje strane floralni motivi u više boja. Na početku se nalazi unvan ukrašen floralnim motivima narandžaste i plave boje. Na prve dvije stranice margine, također, ukrašene floralnim motivima narandžeste i plave boje kao i bjeline između stihova. Tekst djela uokviren debljom linijom zlatne boje obrubljene tanjim plavim linijama. Margine uokvirene tanjom zlatnom linijom obrubljenom tankim linijama plave boje. Kustode.

Rukopis je otkupljen od H. Selimović Nedžare.

KNJIŽEVNOST
BELLES-LETTRES
Bosanski jezik

441. R 540

عبديه
'ABDIYA

Vjersko-didaktički spjev na bosanskom jeziku, koji je napisao Jusuf-beg Čengić (živio u XIX stoljeću).

Izv.: Handžić I, str. 97; Nametak A., 88-96; Huković, 171-73; Nametak IV, 3233/4; Jahić XII, 7291/3; Popara - Fajić VII, 4565/2; Popara XIII, 7817/3 i XVI, 9373/1.

Početak (fol. 1b):

حیده عبدیه تي ناواز قلاناي پت وقتي نماز
ترك نه چیني بوژي فرض آزا بوغه عبديه

Završetak (fol. 4a):

نا صباحسه نبوده غافل تي سو عبديه

Prepisao nepoznati prepisivač 29. ǧumād al-ūlā 1287/26. avgusta 1870. godine (bilješka na kraju djela, fol. 4a).

Fol. 4; 195 x 125; tekst 180 x 115; 18 redaka. Papir industrijski, sa linijama, žućkast, tanji, glat. Listovi slobodni od poveza i korica. Pismo *nashi*.

442. R 389

عبديه
'ABDIYA

Isto kao br. 441.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 6; 130 x 95; tekst 105 x 75; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio Osman Balić (Palić?) iz sela Ostrožac? kod Konjica 1288/1871-72. godine (bilješka na fol. 6b).

443. R 336

جنّت الهي
ĞENNET ILĀHĪ

Ğennet ilāhī jedna je od više verzija ilahije, pobožne pjesme, na bosanskom jeziku, koja pripada bošnjačkoj alhamijado književnosti, koja se naziva još i *Džennetska ilahija* ili *Kad ja podoh u džamiju*. Preme nakim mišljenjima, autor jedne od verzija ove pjesme je Omer Humo, umro 1880. godine u Sarajevu. Međutim, pošto se u narodnom predanju čuva više verzije ove pjesme, od kojih su neke zabilježene i prije Huminog rođenja, to se njegovo autorstvo dovodi u sumnju. U našemu rukopisu pjesma je krnjava na početku.

Vidi: Huković, str. 157-160.

Početak ovdje (fol. 1a):

نَاشْ پَيْغَمْبَرْ نَاشْ مُحَمَّدْ لا اِلَهَ اِلاَّ الله تُودَهْ رژَه سوَهْ حَلْيِنَهْ لا اِلَهَ اِلاَّ الله
بَلاَغُوْ اُونُومْ قُوْمَه يَسِرَءَازَهْ لا اِلَهَ اِلاَّ الله اُوزْ دُولْ ايكَيُوْ تِرِىْ بُوْلْيُوقَا لا اِلَهَ اِلاَّ الله

Završetak (fol. 1a):

اُودْوَدُوشَهْ سِوُوْيَهْ مَايْقَهْ اِبَابَايْقَهْ لا اِلَهَ اِلاَّ الله
او جَنَّت اُووَهْ دُوشَه لا اِلَهَ اِلاَّ الله

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Pjesma je napisan na jednom listu domenzija 170 x 415. Dio lista na kojemu se nalazi početak pjesme je otkinut. Papir je tamnobijele boje, glat.

444. R 624

مولد
MAWLID

Mevlud sa prigodnim predavanjem na bosanskom jeziku, koji je napisao ʿĀrif b. Muṣṭafā al-ḥāğğ Muḥammad b. Ṣāliḥ al-Bosnawī as-Sarāyī, poznat kao Arif Sarajlija, odnosno Arif Brkanić. Rođen je u Sarajevu prije 1861. godine a umro u Novom Pazaru 1916. godine. Otac mu se doselio u Novi Pazar nakon austrougarske okupacije Bosne i Hercegovine 1878. godine. Mevlud je štampan 1329/1911. godine u Istanbulu pod naslovom: ترجمان مولودسکی نا یه زیق بوسانسقی (*Terdžuman mevludski na jezik bosanski*). Prije početka mevluda nalazi se prigodno predavanje o mevludu pod naslovom: اخطار وموعظهٔ مولدیه (*Iḫṭār wa mawʿiẓa-i mawlidiyya*). Nakon toga slijedi kraće poglavlje o obnavljanju imana (vjerovanja) pod naslovom: تجدید ایمان (*Tağdīdi īmān*). Sam mevlud sastoji se od šest poglavlja. Prvo je uvodni dio: *Muqaddima*, drugo je o vrijednostima i odlikama učenja mevluda: *Faḍīlati mawlidi šarīf*, treće je sam početak teksta mevluda: *Bidāyati mawlidi šarīf*, četvrto je o uspenju vjerovjesnika Muhammeda: *Miʿrāğ an-Nabī*, peto je svršetak: *Ḫātima* i šesto dova: *Duʿāʾ mawlidi šarīf*, od kojeg je samo naslov napisan.

Izv.: Handžić I, 99-100; Huković, str. 151-52; Nametak IV, 3238.

Početak (fol. 1b):

او وويه نَاپُومَنْ اي دوقاز نه قي يم انسانيما قوي چه اوچيتي ايلي سلوشاتي مَوْلود شريف.
تره با دازنا پوراد شطه سه مولود شريف اوچي اي سلوشا اي قه قو تره با داسه اوچي اي سلوشا
اي اود شطه تره باسه چوواتي نا مَجْلِسْ مَوْلودسقي...

تجديد ايمان (fol. 3a)

عاقو صام يا زنايوچي ايلي نزنايوچي اوراديبو ايلي ايزغووورييو اونو شطوسه سااونيم موره
كافر بيتي اي پوولاشيتي انسان ته ايزغوبيتي ايمان يا اود طوغا سه سوه غا پووراتيح اي او بوژي
سه ايمان وراتيح...

مقدّمه (fol. 3a)

حمد لله بوغو شُكُرْ صوَاقادا قَسمو مي اود اُمَّتِ مُحَمَّدَا
مولود اوچيت اِي صَلَوَاتْ حه يه مو زَا نَاشَغْ پيغمبرَا دَا چويه مو

فضيلت مولد شريف (fol. 4b)

اَللّٰهُ عقو دوبرو هوچش داتي دا — تي نا پيغمبرسقي مَوْلود دولازي
عقو او جَنْتُو هوچش حوريِيَا — تي نا پيغمبرسقي مَوْلود دولازي

بدايت مولد شريف (fol. 5a)

بِسْمِله توم زاپوچَتْ پُوسُو حَلَالْ — اَمَرْ اوچينِيُو اَاللّٰهُ ذُوالجَلَالْ
بِسْمِله قوسوه ناپوصلووه اوچي — داچه الله پاداسه اون نه موچي

مِعْرَاجُ النَّبِيِّ بِلِسَانِ الْبُوسْنَوِيِّ (fol. 8a)

هودي وامو عقو ژه ايش اي حه يَشْ — ناشَغْ پَيْغَمْبَرَا مِعْرَاجْ دَا چويَشْ
نَه طو سْلوشَايْ شطه چه موتي قازَاتي — شْطَه يه مِعْرَاجْ بِيِيو پاچَشْ زناتي

خاتمه (fol. 10a)

پوشطويه اون سوه اوواقو اوبيشو — اوپَتْ اُمْهَانِي قوچي دوشو
شْطَه يَه بِيلُو اِي قودايه هودي يو — قازا اَصْحَابِيما سَوَه جِيَه بي يو

Završetak (fol. 10b):

يا اِلٰهِي دووه نام چي ني قَبُولْ — تي شَفَاعَتْ ناس اوچي ني يَا رَسُولْ
راضي الله قويه او اِسْلَامسقي دين — رَحْمَتُ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِينْ

دُعَاءُ مَوْلِدِ الشَّرِيفِ بُوسْنَوِي

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 10; 230 x 170; tekst 180 x 135; 20 redaka. Papir industrijski sa linijama, tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi povezani metalnom spajalicom. Nedostaju korice. Pismo *nasḫī*, većim dijelom vokaliziran. Tekst uokviren linijom iscrtanom grafitnom olovkom. Naslovi poglavlja posebno uokvireni.

Na *b* strani posljednjeg lista napisano latinicom ime autora Arifa Sarajlije i da je živio u Novom Pazaru.

Vlasnik rukopisa bio Brkanija Brkanić (ime napisano latinicom na *b* strani posljednjeg lista).

445. R 710

قادسه هوچه مولود اوچيتي او ووسه اوچي
KAD SE HOĆE MEVLUD UČITI OVO SE UČI

Isto kao br. 444.

Fragment spjeva o poslaniku Muhammedu, na bosanskom jeziku, napisan pod utjecajem Mevluda Sulejmana Čelebije. Autor spjeva je

'Ārif b. Muṣṭafā b. al-ḥāǧǧ Muḥammad b. Ṣāliḥ al-Bosnawī as-Sarāyī. Rođen je u Sarajevu prije 1861. godine a živio i umro u Novom Pazaru 1916. godine. Poznat je kao Arif Sarajlija, Arif Brkanić. Navedeni naslov napisan je na početku. Mevlud je štampan 1329/1911. godine.

Izv.: Huković, str. 151-52; Nametak IV, 3238.

Početak (fol. 1a):

حَمْدُلله بُوغُو شُكْرْ سواقادا — قَا سْمُو مى اود اُمّتِ مُحَمَّدَا

Završetak ovdje (fol. 1a):

(پا سه چووای) تى نا مولودو تاقو — دينو چي ني اعتبار تى سوه واقو

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1; 120 x 150; tekst 150 x 140; 14 redaka ukupno. Papir industrijski sa iscrtanim linijama, oštećen. Nedostaje dio lista na kraju. Pismo *nasḫī*, sa dosta grešaka i nevještom rukom pisan.

446. R 264/1

نۆوا پيه سما
NOVA PJESMA

Pjesma vjerskopoučnog sadržaja na bosanskom, jeziku koju je napisao hafiz Mustafa-beg, sin Adem-bega, Buturović (ḥāfiẓ Muṣṭafā-beġ b. Ādam-beġ Buṭūrī) iz Seonice kod Konjica (um. 27. januara 1946. godine u Sarajevu). Naslov pjesme napisan na početku.

Početak (str. 2):

ئه وۆ سادا نۆوه پيه سمه — ۆد ده وه تستۆ دواده ست سه دمه
قۆ يه چيتات سلۆشات ژه لي — نه قا پازي سوه شتۆ وه لي

Završetak (str. 9):

تي رۆبۆوه سوۆيه پرۆستي — غريبه شنيقا ايما دۆستي
فاعلاتٌ فاعلاتٌ — وازدا ميسلي زا سوۆي راچون

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 2 - 9 (originalna paginacija); 195 x 120; tekst 160 x 110; 15 redaka. Papir industrijski, bijel, sa linijama, srednje debljine, glat. Listovi povezani koncem, bez korica. Pismo *nasḫī*. Naslov pjesme napisan crvenom tintom. Kustode.

447. R 264/2

ايسلامسقه دۆژنۆستي
ISLAMSKE DUŽNOSTI

Pjesma vjerskopoučnog sadržaja na bosanskom jeziku, koju je napisao hafiz Mustafa-beg, sin Adem-bega, Buturović (ḥāfiẓ Muṣṭafā-beġ b. Ādam-beġ Buṭūrī) iz Seonice kod Konjica, um. 27. januara 1946. godine u Sarajevu. Naslov pjesme napisan je na početku. Pjesma je, prema posljednjim stihovima, dovršena 1. juna 1938. godine.

Početak (str. 10):

آڤۆحۆچه ش مۆسليم بيت ‌ ‌ ‌

Str. 36 - 43 (originalna paginacija); 195 x 120; tekst 155 x 100; 14 redaka. Pismo *nasḫī*. Naslov pjesme napisan je crvenom tintom. Kustode.

451. R 264/6

پره وۋد خۋدا رابۆم
PREVOD "HODA RABUM"

Prijevod sa turskog na bosanski jezik istoimenog priručnika, خدا ربّم (*Ḫodā Rabbum*) iz islamske vjeronauke u stihovima. Ovaj je spjev bio veoma popularan u bosanskim krajevima. Mnogo se koristio u mektebima kao priručnik vjeronauke za djecu. Oko autora orginalne verzije ovoga spjeva postoje različita mišljenja.* Prijevod na bosanski jezik sačinio je, vjerovatno, hafiz Mustafa-beg, sin Adem-bega, Buturović (ḥāfiẓ Muṣṭafā-beġ b. Ādam-beġ Buṭūrī) iz Seonice kod Konjica, um. 27. januara 1946. godine u Sarajevu. Naslov spjeva napisan je na početku.

**Vidi: Dobrača I, 155/2 i II, 1621/5; Nametak IV, 2636/7; Nametak - Trako I, 496-97; Lavić X, 5914/2; Popara IX, 5658/3; Popara XVI, 8919/4 i 9136/3; Fajić XI, 6558/2.*

Početak (str. 44):

دا بۆغ ناما پۆمۆچ داده دا مي تہ غا نسپۆميتمۆ
ويه رۆوانا شتۆ سه تيچه سوه ليبه پۆ دا قاژه مۆ

Završetak (str. 62):

آمين بۆژه تا قۆ ره چي دانام داده ميلوست سوۆيو

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 44 - 62 (naknadno izvršena paginacija); 195 x 120; tekst 155 x 110; 18 redaka. Pismo *nasḫī*. Naslov pjesme napisan je crvenom tintom. Kustode.

452. R 53

نصيحت إبراهيم
NAṢĪḤAT-I IBRĀHĪM

Vjerskopoučni spjev na bosanskom jeziku, od nama nepoznatog autora. U rukopisima nama dostupnim ovaj se spjev naziva različitim

naslovima: إبراهيمه براته موى (*Ibrahime, brate moj*)*, كلام إبراهيم (*Kalām-i Ibrāhīm*)**, إبراهيم هذا نصيحت (*Ibrāhīm hāḏā naṣīḥat*)*** i u našemu rukopisu kao što je naprijed navedeno.

**Vidi: Nametak IV, 3233/3*

***Vidi: Popara XVI, 9378/3*

****Vidi: Gazić, 203*

Izv.: Nametak IV, 3233/3; Nametak - Trako II, 1123; Popara XVI, 9378/3; Gazić, 203.

Početak (str. 1):

إبْرَاهِمَه بَرَاتَـه مُـوىْ غُووريمْ تِي دُوبْرُو چُـوىْ
دِرَاغُـومْ بُوغُو تِي رُوبُوىْ تَمُوىْ پِرِيمَاتْ رُوژْنَه حُوىْ
سُوَاتْ نِيقُوغْ تِي نَـمُوىْ حَيَـاتْ سَـيْدْ لِيپَا حُـوىْ

Završetak (str. 11):

قَاده دُوجَه مَحْشَرْ دَانْ تـوكَه دُوچِي اِنْسُوجَـان
بَا اوُزْ نـوبُـو اوغْرايَـانْ بُـوغْكَه رِيكِي يَا فُـلَانْ
شَتَا كُو اُونْدَا غرِيهُوْتَانْ طِيى پُوقْلُونِي يَـا مَنَّـانْ
نَاشَهْ غرِيهَه يَا حَنَّانْ وَازْدَه رَچِـــى
الاّ الله درتـلـى سرچـوم چينى آه

Prepis dovršio Munīb-efendī 27. rabī' al-āḫira 1304/22. januara 1887. godine (bilješka na kraju djela, str. 11).

Str. 11; 210 x 150; tekst 165 x 125; 12 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez mekši, kartonski. Listovi uvezani koncem.

Rukopis je otkupljen od Rize Ruždića iz Travnika.

453. R 380

نصيحت إبراهيم
NAṢĪḤAT-I IBRĀHĪM

Isto kao br. 452.

Str. 13; 215 x 135; tekst 185 x 115; 12-15 redaka. Papir svjetlosmeđe boje, tanji, glat. Povez mekši, kartonski. Pismo *nasḫī*, vokaliziran.

Vlasnik i prepisivač rukopisa Ibrāhīm b. Muṣṭafā Bālić (bilješka na kraju djela, str. 13, istom rukom napisana kao i prepis djela).

صاحب ومالك إبراهيم بن مصطفى بالك

454. R 44

نصيحت إبراهيم
NAṢĪḤAT-I IBRĀHĪM

Isto kao br. 452.

Spjev je krnjav na početku i na kraju.

Početak ovdje (fol. 1a):

دِينْ مَسْئَلُو نَاغْلَدَيْ پُوسْوِيَاتُو پُوغْلَدَايْ
پَاسَه دُبْرُو اُغْلَدَيْ اُزْمِي عِبْرَتْ زَسُوْيْ حَالْ

Završetak ovdje (fol. 8b):

قُو نَبُودَهْ نِي پِيُو اقُوبُودَش اُوچِيُو

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8; 170 x 100; tekst 155 x 80; 10 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi slobodni od poveza i korica. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Na prvih pet listova tekst uokviren cvrenom linijom prema marginama kao i sami stihovi posebno.

Rukopis je otkupljen od Saliha Hasečića.

455. R 777

شيطان نامه
ŠAYṬĀN-NĀMA

Prijevod na bosanski jezik jedne od više verzija priče o razgovoru između poslanika Muhammeda i satane (šejtana), od nama nepoznatog prevodioca. Mehmed Handžić pretpostavlja da je ovaj prijevod sa turskog jezika sačinio Rāzī Mehmed Velihodžić. Ovo je, inače, jedna od više verzija ove priče koje se susreću u literaturi pod više različitih naslova: كتاب إبليس (*Kitāb-i Iblīs*), إبليس نصيحتي (*Iblīs naṣīḥati*) i gore navedeni naslov. Sastavljač ove priče na arapskom jeziku je nepoznat, kao i njen prevodilac na turski jezik. Prije početka priče u jednostavnom unvanu napisan naslov djela: شيطان نامه سى

Izv.: Dobrača I, 590/7; Fajić III, 2626; Handžić I, str. 102; Nametak A, str. 304-315; Lavić XIV, 8000/2 i 8287/1; Popara XVI, 9378/2.

Početak (fol. 1b):

نَاشَمْ بَيْغَمْبَرْ حَضْرَتِ مُحَمَّدْ، صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمْ، قَدْ مُويَه شَيْطَانْ دُوشُو صَا صُوقَاقَه يَه وِيقُو دَايْ تَه مِي اِذُنْ دَايَا وَامَه اوُنِي جِتَمْ شُتُوغُوذْ مَنَه مُحَمَّدْ اُوپِي طَه يَاچُو پَرَاوُو قَازَاتِي...

Završetak (fol. 13a):

...شَيْطَانْ تَاقُو رَچَهْ پَا قُاُونْدَاهْ نَا دُووْر اِيزِيجَهْ تَرْسَهْ غَيْب اُولْدِي. شَيْطَانِي قَالُورْلَرْ. قِيَامَتَهْ عُمْرْ وِيوُر پُجَهَنَّمْ صُكْرضَهْ كِبْرَى. تَمْتُو تَمَامْ اُولْدِي. نُورٌ. بَاسِطٌ. رَؤُفٌ. وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 13; 190 x 120; tekst 145 x 80; 9 redaka. Papir industrijski, bijel i sa linijama. Povez mekši, kartonski. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Kustode.

456. R 373

شيطان نامه
ŠAYṬĀN-NĀMA

Prijevod na bosanski jezik priče o razgovoru između poslanika Muhammeda i satane (Iblisa), od nama nepoznatog prevodioca. Ovo je jedna od više verzija ove priče koje se susreću u literaturi pod više različitih naslova: كتاب إبليس (*Kitāb iblīs*), إبليس نصيحتي (*Iblīs naṣīḥati*) i naprijed navedeni naslov. Sastavljač ove priče na arapskom jeziku je nepoznat, kao i njen prevodilac na turski jezik. Na početku djela napisano je: ترجمهٔ بسنوي شيطانامه

Izv.: Fajić III, 2626; Handžić I, str. 102; Nametak A, str. 304-315; Lavić XIV, 8000/2 i 8287/1; Popara XVI, 9378/2.

Početak (fol. 1b):

اَلْحَمْدُ لله عَلَى نِعْمَائِه وَالصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِه مُحَمَّد خَاتَمِ أَنْبِيَائِه. وَبَعْدُ، تِي زَنْدِ الله وُومْ زَپُويدِ نَشَمْ بَيْغَمْبَرْ حَضْرَتِ مُحَمَّدْ، صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمْ، قَدْ مُيَ شَيْطَانْ دُشو إِإِذُنْ إِسْقُو...

Završetak (fol. 14b):

...أُدَ سَوَاقُوم بَمْتُنُوم رُبُ إِرْبِنِ أُدَاُوغْ وَلِقَ حِصَ إِ نَصِيحَتْ إِمَانَقْ أُپَامْتِي. تَمْتَ تَمَام

Prepisao Ḥusayn b. Ibrāhīm Krupić? 1289/1872. godine (bilješka na kraju djela, fol. 14b).

كتب حسين بن إبراهيم كوروپك، غفر الله ذنوبهما وستر عيوبهما وجميع المؤمنين والمؤمنات سنة ١٢٨٩.

Vlasnik rukopisa Mullā 'Uṯmān (bilješka napisana rukom prepisivača, fol. 14b).

Fol. 14; 185 x 130; tekst 145 x 95; 12-13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Kustode.

457. R 725

علم حال بوسنوي
'ILM-I ḤĀL BOSNAWĪ

Priručnik iz islamske pouke (Ilmihal) na bosanskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Početak (str. 1):

يَسِلْ مُوْمِنْ يَسَامْ حقًّا شُكْرْ الحَمْدُ لِلّٰهْ، اُودْ قَدْسِ مُوْمِنْ اُودْ قَالُو بَلاَ دَنْبَرُو. اَشْتَايَ تُورِيَتِ اُودْقَدْيَ بُوغْ جَلَ شَانُهُ حَضْرَتِ آدَمْ پِيْغَمْبَرَا سَتَوُورِيُو...

Završetak (str. 24-25):

...پَا قُوغُدْ پُوسْلُومْ يَالاَ قِرْدِيُومْ كُفْرْ اُورَادِى وَاسْمْ عِبَادَتْ بَاتَالْچَهْ بِتْ پَاسَهْ وِيشَهْ نَاْچَهْ پُووْرَاتِتْ اَ قُو تُوْبَهْ نَدُوجَهْ اَبَدِى اُوجَهَنْمْ بِتْ نَعُوذُ بِاللّٰهِ تَعَالَى.

Nepoznati prepisivač prepis dovršio 19. ṣafara 1326/22. marta 1908. godine (bilješka na kraju djela, str. 24-25).

Str. 25; 195 x 120; tekst 160 x 115; 10 redaka. Papir industrijski, bijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Sačuvana posljednja korica. Pismo *nasḫī*, vokaliziran.

HISTORIJA
HISTORY

458. R 31

مرآة الكائنات
MIR'ĀT AL-KĀ'INĀT

Opća historija svijeta na turskom jeziku od njegovog nastanka sve do kraja vladavine sultana Sulejmana 974/1566-67. godine. Napisao Muḥammad b. Aḥmad b. Muḥammad b. Ramaḍān Nišānǧī-zāde (živio 962/1555 - 1031/1621-22). Djelo je podijeljeno na uvod i osam poglavlja (*qism*). U uvodu autor u prozi i u stihu hvali vrijeme vladavine aktuelnog sultana Osmana (1026/1714 - 1031/1718-19) i obrazlaže razloge pisanja ovakve historije. Prema bilješci na kraju rukopisa, djelo je završeno 1026/1714. godine. U I poglavlju govori se o stvaranju svijeta, u II o poslanicima od Adema do poslanika Muhammeda, u III o poslaniku Muhammedu, njegovoj porodici i drugovima, u IV o prvoj četvorici halifa te Hasanu i Husejnu, u V o muslimanskim dinastijama, u VI o osmanskoj dinastiji, u VII o predislamskim kraljevima i narodima te u VIII o različitosti jezika i ljudskih rasa. Naslov djela i ime autora nalazi se na početku petog poglavlja (fol. 259a). Djelo je objavljeno nekoliko puta i u štampanoj formi. Na prvim zaštitnim listovima nalazi se u kolumnama nepotpun sadržaj djela.

Izv.: ḤḤ II, 1649; OM III, 141; Rieu 29, Or. 1129; Blochet I, S, 500; Karatay T/I, 505-11; Köprülü I, 1158 i II, 251 i 252; Flemming XIII/1, 31; TÜYATOK 07/I, 465 i 07/V, 4035; LHAS, 531, str. 397.

Početak (fol. 1b):

حمد بيحد، وانتها وشكر لايعدّ ولا يحصى، حضرت خداي بي همتها، جلّ شأنه وتعالى عم احسانه وتوالى جناب اعلاسنه كه نوع انسانى نطق وبيان وفضل عرفان ايله ممتاز وابراز راز حقيقت ومجاز ايچون آيت عنايت غايت: ولقد كرّمنا بني آدم فحواسنجه جمله عالم بيننده اصناف الطاف ايله مخصوص وسرافراز ايلدي. نظم:

حمدي كه همچو بحر كرم بيكران بود
حمدي كه شكر نعمت هر دوجهان بود

Završetak (fol. 531a):

...ملوك مكرمت سلوك آل عثمان خلد الله خلافتهم إلى انتهاء الزمان جنابلرينه مسخر ومجموع ممالك روي زمين زيرنكين ظفر قرين لرى اولمق مقدّر وميسّر ومقرّر اولا بحق الحق وصفاته العلي. آمين يا أرحم الراحمين.

تم الكتاب وربّنا المحمود، وله المكارم والعلي والجود ثم الصلوة على النبي وآله، يا ربّ فأقبل أنّه المقصود. قد تمّت الكتاب بعون الملك الوهّاب على يد أضعف عباد الله وأحقر خلق الله في شهور سنة ستّ وعشرون(!) وألف بحول الله تعالى وقوته. رحم الله لكاتبه ولقارئه.

Prema ovoj bilješci, autor je djelo završio 1026/1617. godine. Da li ova bilješka znači i da je ovaj rukopis autograf, teško je ustvrditi. Prije će biti da je prepisivač samo želio navesti godinu završetka pisanja ovoga djela.

Fol. 531; 275 x 165; 31 redak; tekst 200 x 105. Papir žut, srednje debljine, hrapav. Povez noviji, tvrd, platneni sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫi*. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Tekst na prve dvije strane uokviren debljom linijom zlatne boje a na ostalim stranicama crvenom linijom. Prije početka djela nalazi se unvan uraden na zlatnoj podlozi i ukrašen floralnim motivima plave, narandžaste i ljubičaste boje. Manji dio rukopisa na kraju dohvaćen vlagom.

Rukopis je otkupljen od Fahrije Šabanovića.

459. R 299/1

ترجمة روضة الشهداء
TRAĞAMA-I RAWḌA AŠ-ŠUHADĀ'

Prijevod sa perzijskog jezika djela روضة الشهداء (*Rawḍa aš-Šuhadā'*) u kojemu se govori o životu i porodici Hasana i Husayna i njihovom ubistvu. Djelo je na perzijskom jeziku napisao Ḥusayn b. 'Alī al-Kāšifī al-Wā'iẓ (um. 910/1505).* Ovaj prijevod na turski jezik, prema uvodnom dijelu djela, sačinio je ḥāfiẓ Ḥusayn Ḥalwatī, čija nam je biografija nepoznata. Djelo se sastoji od osam poglavlja. Na *a* strani prvog zaštitnog

lista i u bilješci o vlasništvu rukopisa (fol. 1a) nalazi se naslov izvornog djela sa imenom prevodioca koji se u bilješci predstavlja kao autor:

هذا كتاب روضة الشهداء، بو كتاب روضة الشهدادر ومقتل حسين، رضي الله عنه

كتاب روضة الشهداء المؤلف حافظ حسين خلوتي

**Vidi: Blochet I, S, 958; Gölpınarlı II, 2507, str. 404; Karatay F, 175 i Karatay T/I, 1140.*

Početak (fol. 1b):

حمد بى حد اول واجب الوجود ملك متعال الله تعالى حضرتنك ذات شريفنه اولسون كه همسهٔ اشياء كتم عدمدن صحراي وجوده كتورب اجناس مخلوقات واصناف مصنوعات... اشبو حقير فقير المعترف (ب)العجز والتقصير قليل البضاعة كثير الإضاعة حافظ حسين خلوتي ديرلر ربّنه وصلتي كتب مواعظه مطالعه ايدوب...

Završetak (fol. 105a):

... اللّهمّ اجعل رسالتي هذه سببًا للنّجات من الدركات ووسيلةً إلى نيل الدرجات وذريعة إلى مشاهدة جمالك ومعانيه أسرار جلالك وتجلّيات أسماءك وصفاتك. تمّت

Prepis dovršio Munlā Ḥusayn-zāde u tvrđavi (...) 6. dū al-ḥiğğa 1090/11. januara 1680. godine (bilješka na kraju djela, fol. 105a i 105b).

خاتمة الكتاب في شهر ذي الحجة اليوم ٦ سنة ١٠٩٠

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهّاب على الحقير منلا حسين زاده متوبلي قلعسى

Fol. 1b - 105a; 195 x 145; tekst 150 x 90 i 162 x 113; 17 redaka. Papir žut, srednje debljine, glat. Povez tvrd, sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nasḫi*. Istaknuti dio teksta ispisan crvenom tintom ili nadvučen crvenom linijom.Tekst djela uokviren crvenom linijom. Kustode.

Prema bilješci na fol. 1a rukopis djela *Rawḍa aš-šuhadā'* naslijedio je Muḥammad-efendija Mastwīğa (Mestvica) nakon smrti al-ḥāğğ Aḥmada-efendije koji je umro 12. rağaba 1271/30. marta 1855. godine. Ispod bilješke nalazi se i pečat Muhamed-efendije Mestvice.

Pored navedene bilješke nalazi se druga bilješka u kojoj se navodi da je vlasnik rukopisa 1300/1882. godine bio Meḥmed Nūrī ibn Bayrām Ṣāliḥ ibn Meḥmed Ḥusām ibn Murād alemdar ibn Ḥusayn Qalāba (Kalaba).

460. R 299/2

دقائق الأخبار وحقائق الاعتبار
DAQĀ'IQ AL-AḤBĀR WA ḤAQĀ'IQ AL-I'TIBĀR

Fragment prijevoda sa arapskog jezika na turski jezik djela دقائق الأخبار وحقائق الآثار (*Daqā'iq al-aḫbār wa ḥaqā'iq al-āṯār*). Kao prevodilac navodi se 'Abdurraḥīm b. Aḥmad al-Qāḍī (um.?). Međutim, isto ime se navodi i kao autor izvornog djela, napisanog na arapskom jeziku. Ovo se djelo na arapskom jeziku navodi i pod naslovom دقائق الأخبار في ذكر الجنة والنار (*Daqā'iq al-aḫbār fī ḏikr al-ǧanna wa an-nār*). Pod ovakvim naslovom i navedenim prevodiocem, u ovome slučaju kao autorom, ovo je djelo u arapskoj verziji štampano u Kairu 1306/1888. godine. Arapska verzija ovoga djela štampana je i pod gore navedenim naslovom. Inače, u izvorima oko autora izvornog djela na arapskom jeziku i njegovog prevodioca na turski jezik postoje određene nejasnoće. Međutim, Ḥāǧǧī Ḫalīfa (*ḪḪ I, 757*) navodi da je 'Abdurraḥīm b. Aḥmad al-Qāḍī djelo pod navedenim naslovom preveo na turski jezik. U djelu se, inače, govori o raznovrsnim temama, uglavnom mističnog karaktera, kao što su stvaranje čovjeka, meleki, smrt, duša, satana, zagrobni život, proživljavanje, polaganje računa za ovozemaljski život, pakao i kazna u paklu te raj i život u njemu.

Izv.: ḪḪ I, 757; Karatay T/I, 387; Sarkis II, str. 1515; Götz XIII/4, 23; Fajić III, 2524; Lavić XIV, 8237/2; Schmidt, str. 161-62.

U sačuvanom tekstu djela nalaze se poglavlja:

باب في ذكر جواب روح (fol. 106a)

باب في ذكر جواب الأعضاء (fol. 106b)

باب في ذكر النداء (fol. 110a)

Početak ovdje (fol. 106a):

...بقدك ددي ملك الموت ايتدي بكّا شويله امر اولديكه يكون اول يكيدن... **باب في ذكر جواب روح** خبرده كلمشدر كه قجن ملك الموت جان الحق دلسه...

Završetak ovdje (fol. 115b):

...أجرهم بغير حساب سائجي ياننده او ترنلره الله تعالينك لعنت اولسون ددي خبرده كلمشدر محمّد مصطفى نك، صلّى الله عليه وسلّم، اوغلى إبراهيم وفاة...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 106a - 115b; 195 x 145; tekst 150 x 95; 13 redaka. Pismo *nashī*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

Rukopis je otkupljen od Hasana Bakšića.

461. R 140

تاريخ آل عثمان
TĀRĪḪ-I ĀL-I 'UṬMĀN

Historija Osmanskog carstava na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Tekst djela je krnjav na početku za nekoliko listova. Tekst djela u našemu rukopisu počinje sa krajem poglavlja prije poglavlja o historiji Aya Sofiye (در بيان ايا صوفيه), koje počinje na fol. 3a a završava se 959/1552. godinom, tako da djelo možda nije ni prepisano do kraja. I unutar rukopisa nedostaju neki listovi. Naslov je dat prema sadržaju djela.

Početak ovdje (fol. 1a):

...ولايتندن نبْت اتديكم كله شهر قسطنطنى معمور ايده اوزرنه كلدي لشكر جمع ايدوب اول حكم اتدو كي نقدر بكلريك اوغلنلرى واريسه وشهرلردن...

Završetak (fol. 49a-b):

...**سنه طقوز يوز اللّي التى** يلنك ذي الحجّه نك غرّه سنده استانبوله كيروب قرار ايلدي بوندن صكّره هجرتك ٩م طقوز يوز اللّى يدي يلى جماذ الأولى سنك يكرمى كونى كه پنجشنبه كوندبدر مذكور كى نده استانبولده اسكى سرايك شمالى طرفندن سلطان سليمان بر اولو جامع ومدرسه وعمارت بنيادن اوردي... پس روم ايلى غازيلري دحي كافرك آردين آلوپ يالكليته قليچدن كچوره يلرير جان قورتلمدى بو فتح ماه شعبانده واقع اولدى هجرتك ٩م سنه طقوز يوز اللّي طقوزنده واقع اولدى. تمت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 49; 205 x 145; tekst 145 x 80; 15 redaka. Papir tamnobijel, debljii, glat. Listovi i lage slobodni od poveza. Nedostaju korice. Na više mjesta u rukopisu nedostaju listovi djela. Pismo *nashī*. Naslovi poglavlja i istaknuti dio teksta ispisani crvenom tintom. Kustode.

462. R 799

قائمة الوزراء العثمانيين
QĀ'IMA AL-WUZARĀ' AL-'UṬMĀNIYYĪN

Nepotpuna lista osmanskih vezira sa godinom odlaska sa položaja vezira, bilo smrću ili svrgnućem.

Početak ovdje (fol. 1a):

وزير شاهنجى غازى إبراهيم پاشا سنه ٩٢٩ وزارتنه روم ايله ايالتى ضم وداماد پادشاهي اولوب عاقبت قتل اولندى. وزير أعظم دلونيه لي إلياس پاشا سنه ٩٥١ فدت شد. وزير لطفي پاشا سنه ٩٥٨ متقاعدا عزل شد. وزير أعظم بوسنوي رستم پاشا سنه ٩٦٠ وفات ٩٦٨...

Završetak ovdje (fol. 1b):

...وزير أعظم قره مراد پاشا سنه ١٠٥٩ عزل شد. وزير أعظم ملك أحمد پاشا سنه ١٠٦١ عزل شد قتل. وزير أعظم سياوُش پاشا سنه ١٠٦١ فوت شد. كورجي محمد پاشا سنه ١٠٦٢ فوت عزل شد.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1; 220 x 135; tekst 200 x 105; različiti brojevi redaka. Pismo *ta'līq*. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat.

463. R 28

تاريخ ودين
TĀRĪḪ-I WIDĪN

Historija Vidina u Bugarskoj, na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Vjerovatno da ovo djelo predstavlja dio ili poglavlje nekog većeg djela iz historije. U ovome djelu opisuju se događaji vezani, uglavnom, za Vidin ali se spominju i druga mjesta, kao što su Nišu ili Adakale, i to u periodu 1150-51/1737-38. godina. Djelo je na kraju nepotpuno. Navedeni naslov nalazi se na *a* strani prvog zaštitnog lista. Poslije 14. i 17. folije nedostaje nekoliko listova i kraj rukopisa od 18. folije.

Početak (fol. 1b):

ارباب دانش استبصاره مشهور ديدهٔ خيرت اعتباردر كه متضمّن غرايب اخبار وعجايب آثار اولان وواقعات. كونيه دن استبضاع دايهٔ عبرتده هزار. وهزار منافع معنويّه بديدار... **اشبو سنه ١١٥٠** بسم الله نسيم چمن ارايى حمد وثنا اول پادشاه جهان آفرين حضرتلرينك طراوت بخش حديقهٔ تقديسى اولسونكه...

Završetak ovdje (fol. 18b):

...**سنه ١١٥١ ذي الآخر** يكرمي يدينجي كونى جمعه صباحى على السّحر دركاه على يكيچى اوجاغى بالجمله دأثره سي وعسكر يكه ودين قلعه سنه برينجي ساعت بانتجنه جائر لغنه نزول ايدوب وقرار وكنه اول جمعه كونى صلاة اوقونركن...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 18; 205 x 160; tekst 170 x 105; 21 redak. Papir tamnobijel, tanji, glat. Ima listova slobodnih od poveza. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫī*, krupniji. Kustode. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom ili nadvučene crvenom linijom.

Na *a* strani prvog zaštitnog lista nalazi se bilješka u kojoj se navodi da je 23. ṣafara (12)73/22. oktobra 1856. godine rukopis kupio Yūsuf Ṣidqī b. al-ḥāǧǧ Muḥibbī-efendī, glavni pisar (kātib baši) u sudu u Sarajevu.

Na *b* strani prvog zaštitnog lista nalazi se više bilježaka o smrti Fūčawī-zāde (Fočak-ović) as-Sayyida 'Abdullāha-efendīje, um. 1258/1842. godine i Šarīf-zāde (Šerifović) as-Sayyida 'Alīje Šarīfa-efendīje, um. 1262/1846. godine.

Na fol. 1a nalazi se bilješka sa pečatom, u kojoj se navodi da je u posjedu rukopisa bio Muṣṭafā b. Muṣṭafā b. Ibrāhīm b. Yūsuf b. Ḥusayn Muḥibbī. Ispod bilješke nalazi se pečat u kojemu se čita:

خادم شرع نبي عبده مصطفى محبّي ١٢٣٤

Na istoj stranici u drugoj bilješci navodi se da je vlasnikom rukopisa 9. ǧumād al-awwala (12)73/4. januara 1857. godine postao Yūsuf Ṣidqī b. al-ḥāǧǧ Muṣṭafā Muḥibbī-efendīje preuzevši ga od svojega oca. Na istoj stranici se nalazi i pečat u kojemu se čita ime Yūsuf Ṣidqī.

Na fol. 1a nalazi se i hronogram koji je na turskom jeziku napisao muftija Šakir-efendija Muidović povodom gradnje konaka Morali Kamil Mehmed-paše na Oglavku 1262/1846. godine.

Vidi: Mujezinović II, str. 486-87.

Početak:

غم دكل زائلده اولسه دم بدم شمس منير
ارضه كافى شبچراغ نور انصاف وزير

Završetak:

چقدى دوشق قلمدن شاكرا تاريخ تام
قصرينا ايلدى كامل محمّد المشير

Rukopis je otkupljen od Muhameda Hadžijahića.

464. R 513

سيرة النبي
SĪRA AN-NABĪ

Životopis poslanika Muhammeda, napisan u stihu na turskom jeziku. Napisao ga je izvjesni Muḥammad, živio oko 1467. godine. U tekstu spjeva na fol. 4a navodi se ime Muḥammad, što bi moglo biti ime autora:

اي محمّد حاموش اول حدّك دكل — سن بو سوزى سويلمه كل ايسم اول

U našemu rukopisu nedostaje početak djela (prva folija).

Izv.: Karatay T/II, 2287; Gölpınarlı I, 1169, str. 107-08; Sohrweide XIII/3, 277; Fajić V, 3567.

Početak ovdje (fol. 1a):

دردلرر بيمارينك دردلر دواسى — كوڭل رنجورينك دردلر شفاسى

دردلرر طاعتلرى مقبول ايدن — ايرمدى مقصودينه در تسزكيدن

Završetak (fol. 400b):

كناهلرين بغشلاغيل دواقيل — رسول الله شفيع اولسون دواقيل

يمعنوزى سن اهل جنت ايله — الهى رحمتك حويله طويله

Prepisao nepoznati prepisivač 1271/1854-55. godine (bilješka na kraju djela, fol. 400b).

Fol. 400 (originalna folijacija); 205 x 150; tekst 160 x 105; 19 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Neki listovi dohvaćeni vlagom. Povez tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na koricama i preklopu, u dobrome stanju. Pismo *nasta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

465. R 345

سير نبي
SIYAR-I NABĪ

Spjev o životopisu Muhammeda, na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Spjev se sastoji od 29 poglavlja. Prije početka spjeva napisano:

هذا كتاب **سير نبي** صلّى الله عليه وسلم وآله وصحبه أجمعين قصه اول خديجه احوال

Početak (fol. 1b):

اچ كوزوى كندو زوڭا قيل بيان — كندو حالك كندو زوڭا قيل عيان

اول ازل كلن ادوڭى ذكر ايلكل — بونده نيجون كلدو كڭ فكر ايلكل

قصهٔ ابو الجهل واروپ ملك حبيب مكيهٔ دعوت ايدپ كلديكدر (fol. 27b)

قصهٔ مقداد ومياسه جنك واحوالرى بيان اولنوردر ياراردر (fol. 41b)

قصهٔ مرقال ابن ابدال قفال جنك واحوالرى بياندر (fol. 63b)

قصهٔ اشدابن غويلم جنك وقلعه فتح اولندى پيغمبر بياندر (fol. 81a)

قصهٔ جنك احد حمزه شهيد اولدو كيدور وجنك احواللريدر كه (fol. 106b)

قصهٔ جبر زكز اولنوربو دركه سويله اي جان بياندر دركه (fol. 128b)

Završetak (fol. 271b):

كوره سنه اشبو ياقنده روزكار

كيم بودرده نيجه اوله سيزه ازار

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 271; 205 x 150; tekst 180 x 110; 18 redaka. Papir žućkast, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nasta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

Bilješka o vlasniku rukopisa sa pečatom na fol. 1a namjerno zamrljana. Ostalo samo ime Muḥammad. Ispod nje nalazi se druga bilješka da je vlasnik rukopisa bio također Muḥammad.

466. R 441/1

مناقب النبي
MANĀQIB AN-NABĪ

Poglavlje o biografiji poslanika Muhameda, na arapskom jeziku, vjerovatno iz nekog djela, nama nepoznatog autora. Poglavlje je, prema uvodnom dijelu, podijeljeno na pedeset i pet odjeljaka u kojima se govori o određenom pitanju (mas'ala). Rukopis teksta je na kraju nepotpun a završava se devetnaestim odjeljkom.

Početak (fol. 1b):

الباب الثالث في مناقب النبيّ عليه الصلوة والسلام، قال سبحانه وتعالى: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ﴾ فإن قال قائل هل يجب في حكمة إرسال الرسل قلنا بلى وذلك إنه لو

أهملهم لكان يلحقه الشفة لأنه لا يجوز أن ينتج لهم ما فيه هلاكهم فلا بد من ترغيب وترهيب على لسان سفير...

Završetak ovdje (fol. 8b):

...وفي الرابعة ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى﴾ وفيه سبعون ألف ملك وتحت كل علم ألف nedostaje ... (nedostaje dio lista ...) قيل ذلك العلم فوق الجنّات والمقام المحمود (dio lista ...) وفيه منبر من الياقوت الأحمر وحول المنبر أنواع كرسيّ للمرسلين وأنواع...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 8b; 200 x 140; tekst 160 x 100; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav, djelimično oštećen i naknadno popravljan, tako da su neki dijelovi teksta nečitki. Povez tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na koricama i otkinutog preklopa. Hrbat naknadno popravljan. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani krupnijim slovima. Na marginama rječe bilješke u vezi sa tekstom djela. Kustode.

Na str. 9a - 10b nalazi se fragment komentara djela كنز الدقائق (*Kanz ad-daqā'iq*) iz hanefijskog fikha, nama nepoznatog autora. Osnovno djelo napisao je Ḥāfiẓuddīn Abū al-Barakāt 'Abdullāh b. Aḥmad b. Maḥmūd an-Nasafī (um. 710/1310). U našemu rukopisu djelo počinje od dijela كتاب إحياء الموات باب التصرف في الرهن والجناية عليه وجنايته على kraja poglavlja غيره i početka odjeljka فصل رهن عصير قيمته عشرة بعشرة فتخمر ثم تخلل.

Početak ovdje (fol. 9a):

له وصي نصب اي وصّي **يبيعه** اي نصبه القاضي **رهن الوصي بعض التركة لدين على الميّت عند غريم من غرمائه توقف على رضي الآخرين ولهم رده** لأنّه آثر بعض

Završetak ovdje (fol. 10b):

...كدراهم المضروبة والدنانير **فإن انقطع** اي المثل **فَقِيمَتُهُ يَوْمَ الْخُصُومَةِ** عند أبي حنيفة وعند أبي يوسف يوم الغصب وعند محمد يوم الانقطاع لأبي يوسف...

467. R 441/2

أنوار التنزيل وأسرار التأويل
ANWĀR AT-TANZĪL WA ASRĀR AT-T'AWĪL

Dio komentara Kur'ana na arapskom jeziku, koji je napisao Abū Sa'īd 'Abdullāh b. 'Umar b. Muḥammad b. 'Alī aš-Šīrāzī al-Bayḍāwī (um. 685/1286 ili 692/1292. godine). U našemu rukopisu nedostaje

veći dio teksta, dok su sačuvani listovi rukopisa izmiješani. Tako komentar počinje od desetog ajeta poglavlja *al-Mumtaḥina* i traje do desetog ajeta poglavlja *at-Taḥrīm* (str. 35), zatim se nastavlja od 96. ajeta poglavljem *al-Ḥiǧr*, početkom poglavlja *an-Naḥl* (str. 36), dijelovima poglavlja *al-Isrā', al-Mu'minūn*, opet dijelom poglavlja *an-Naḥl*, krajem poglavlja *aḍ-Ḍārīyāt*, zatim cjelovitim poglavljima *at-Ṭūr, an-Naǧm, al-Qamar, ar-Raḥmān, al-Wāqi'a, al-Ḥadīd, al-Muǧādala, al-Ḥašr*, da bi se završio početkom poglavlja *al-Mumtaḥina*.

Izv.: HH I, 186; GAL I, 416; Ahlwardt I, 817; Dobrača I,199-238; Fajić XI, 6618-32.

Početak ovdje (fol. 11a):

...مؤمنات﴾ العلم الذين يمكنكم تحصيله وهو الظن الغالب بالحلف وظهور الأمارات وإنما سماه علما إيذانا بأنه كالعلم في وجوب العمل به ﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ اي إلى أزواجهن الكفرة لقوله ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ التكرير للمطابقة والمبالغة أو الأولى لحصول الفرقة والثانية للمنع عن الاستئناف ﴿وَآتُوهُم مَّا أَنفَقُوا﴾ ما دفعوا إليهن من المهور وذلك لأن صلح الحديبية جرى...

Završetak ovdje (fol. 49b):

...فأخرجته من عقيصتها فاستحضر رسول الله حاطبا وقال: ما حملك عليه؟ فقال: ما كفرت منذ أسلمت ولا غششتك منذ نصحتك ولكني كنت أمرا ملتصقا في قريش وليس لي فيهم من يحمي أهلي فأردت أن آخذ عندهم يدا وقد علمت...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 11a - 49b; 200 x 140; tekst 155 x 115; 19 redaka. Pismo *ta'līq*. Naslovi kuranskih poglavlja ispisani crvenom tintom a kuranski tekst nadvučen crvenom linijom. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela. Kustode.

Na fol. 50b - 63b nalazi se nekoliko poglavlja (maǧlis) komentara Kur'ana na arapskom jeziku: تفسير القرآن الكريم (*Tafsīr al-Qur'ān al-Karīm*). Prvo poglavlje u našemu rukopisu je osamdeset i peto, zatim slijedi stotinu dvadeset i prvo, stotinu trideset i osmo itd. Posljednje poglavlje u rukopisu je osamdeset i drugo.

Početak ovdje (fol. 50b):

المجلس الخامس والثمانون في قوله تعالى في سورة طه ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى. قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا. قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسَى. وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِن بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ

الآخِرَة أَشَدُّ وَأَبْقَى﴾ روى أبو سعيد في شرف المصطفى عن أنس، رضي الله تعالى عنه، في المسالك قال قال رسول الله صلّى الله تعالى عليه وسلّم: الصلوة عليّ نور على الصّراط اللّهمّ صلّ على محمّد وعلى جميع الأنبياء والمرسلين وعلى آل محمّد وصحبه وأهل بيته وسلّم...

Završetak ovdje (fol. 63b):

...إنّ آخرهم مرّ وجلّ نوره موضع امام قدميه مرّ متكفاته(!) الصراط وأخرج ابن أبي حاتم عن ابن زيد قال ورود المسلمين على الجسر بين ظهريها وورود المشركين أن يدخلوها وقد أحاط بالجسر من الملائكة دعاؤهم يومئذ يا الله سلّم سلّم كذا في (...) كَانَ اي ورودهم إيّاها عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 50b - 63b; 200 x 140; tekst 150 x 80; 17-19 redaka. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja i istaknuti dijelovi teksta ispisani crvenom tintom a kuranski tekst ispisan crvenom tintom ili nadvučen crvenom linijom. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela. Kustode.

Na fol. 64b - 65b nalaze se fragmenti tefsira, prema bilješci na kraju: تفسير تيسير (*Tafsīr Taysīr*).

468. R 441/3

تنبيه الغافلين
TANBĪH AL-ĠĀFILĪN

Dio djela تنبيه الغافلين (*Tanbīh al-ġāfilīn*) na arapskom jeziku iz propovjedništva, koje je napisao Imām al-Hudā Abū Layṯ Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ibrāhīm as-Samaraqandī (um. 373/983). U djelu se, na temelju hadisa, govori o moralu, pobožnosti, opomenama i mudrim izrekama.

Izv.: HH I/487; Ahlwardt VII, 8735; Flügel III, 1837; GAL I/195-196 i S I/347-348; Kaḥḥāla XIII/91; Ziriklī VIII/27; Baġdād, Awqāf II, 3558; TÜYATOK 07/V, 3411; Tirana, str. 134; Fajić III, 1964; TÜYATOK, Burdur II, 8087; Lavić XIV, 8087.

Početak ovdje (fol. 66a):

...قال كقدر المتخلف عن القافلة قال فكم ما بين الدنيا والآخرة قال: «غمضة عين» قال فذهب الرجل فلم يره فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم «هذا جبريل أتاكم ليزهدكم في الدنيا ويرغبكم في الآخرة». وذكر أن إبراهيم خليل الرحمن قيل له بأي شيء اتخذك الله خليلا؟ قال بثلثة أشياء: اوّلها ما خيرت بين أمرين إلّا اخترت الذي لله على غيره، والثاني ما اهتممت في ما تكفل الله لي يعني في أمر رزقي والثالث ما تغديت ولا تعشيت إلّا مع الضيف.

Završetak ovdje (fol. 99b):

...قال بعض السلف لابنه يا بنيّ إن دعتك نفسك إلى كبيرة فارم بصرك إلى السماء فاستح ممن فيها فإن لم تفعل فارم بصرك إلى الأرض فاستح ممن فيها من الناس فإن كنت لا ممن في السماء (لا) تخاف ولا ممن في الأرض، (ولا) تستحي فاعدد نفسك من البهائم...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 66a - 99b; 200 x 140; tekst 175 x 85; 25 redaka. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kuranski ajeti nadvučeni crvenom linijom. Na marginama rjeđe bilješke u vezi sa tekstom djela. Kustode.

Na fol. 100a - 105b nalazi se fragment komentara nekog djela iz hanefijskog fikha na arapskom jeziku.

Početak ovdje (fol. 100a):

...**حال البقية** وإن وجدت أردأ منه خير **ووجه الرقيق** لأن الوجه هو المقصود في الآدمي **ووجه الدابة** وكفلها لأنهما المقصودان في الدابة وشرط بعضهم رؤية القوائم والأول هو المروي عن أبي يوسف **وكضرع شاة القنية** عطف على كوجه فإنه أيضا مما يعلم به المقصود فتكفي رؤيته **وظاهر ثوب مطوي غير معلم** لأن أيضا تعرف البقية...

Završetak ovdje (fol. 105b):

...ليكون مالا كالخمر والخنزير حتى لو ماتت حنف أنفها لا يكون مالا عند أهل الذمة أيضا بالثمن اي الدراهم والدنانير والفلوس النافقة متعلق بقوله وبيع مال وانما بطل بيعها بالثمن...

Na fol. 106a - 106b nalaze se dvije stranice teksta iz djela تنبيه الغافلين (*Tanbīh al-ġāfilīn*).

Fol. 100a - 106b su slobodne od poveza.

469. R 441/4

مرآة العقائد
MIR'ĀT AL-'AQĀ'ID

Rasprava o frakcijama u islamskoj dogmatici (akaidu), na turskom jeziku, koju je napisao Darwīš Aḥmad (um.?) i posvetio je Bayrām-pāši. Rasparava se sastoji od uvoda, sedam poglavlja i završetka.

Izv.: ḤH II, 1649; Karatay T/II, 2948/IV; MKYK V, 2071-72.

Početak ovdje (fol. 107a):

...ارشاد وارباب قلوب ايچون جهد بيدريغ ايلمشلردر رضوان الله تعالى عليهم أجمعين وعلى من تبعهم باحسان الى يوم الدين، اما بعد بو رسالة اندك مقاله بيانندە دركه حضرت رسول

خدا سردفتر انبيا صلعم امتنى طريق ضلالتدن اكاه اولونر ايچون بيوركه **ستفترق أمتي ثلث و سبعين فرقة كلها في النار إلا واحدة**...

Završetak (fol. 133b):

...ويز زياده تنبيه ايلمشدر واكر بونلردن غيرى (...) بولنور ايسه اشد سياست ايله شهير اولسون ويز تنبيه ايلمشدر وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه أجمعين برحمتك يا أرحم الراحمين.

Prepisao Ḥusayn Rušdī, pisar u sudu u kasabi Çorlu 8. rabī' al-awwala 1147/7. avgusta 1734. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 133b).

قد استرح قلم الفقير إلى ألطاف بر ربه القدير حسين رشدي والكاتب بالمحكمة الشريفة في قصبة چورلي سنة سبع وأربعين ومائة وألف في شهر ربيع الأول في اليوم الثامن والعشرين.

Fol. 107a - 133b; 200 x 140; tekst 160 x 80; 23 redaka. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Hadisi nadvučeni crvenom linijom. Na marginama rješe bilješke u vezi sa tekstom djela. Kustode.

470. R 193

مناقب علي بن أبي طالب
MANĀQIB 'ALĪ B. ABŪ ṬĀLIB

Biografija četvrtog halife 'Alīje b. Abū Ṭāliba, napisana na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Izv.: ḤḤ II, 1844; Fajić V, 3684.

Početak (fol. 1b):

بو كتاب في منيف لطيف أمير المؤمنين وأدم المتقين علي ابن أبي طالب، كرم الله وجهه، احضر زمينه واروپ حاور ولايتنى فتح ايدوپ وساير پادشاهلري اقليملر ايله امانه كتوروپ...

Završetak (fol. 113a-b):

...بو كتابي اوقياني دينله يانى يا يازوني بزي دعادن اونوتمسك حضرت علينك روحيچون وحضرت رسول الهك روحيچون والله رضاسيچون فاتحة بوني يازدم يادكار اولمغيچون يازه نك روحنه بر دعا قلمغيچون. تمت تمام

Prepisao nepoznati prepisivač 1165/1751. godine (bilješka na kraju djela, fol. 113b).

Fol. 113; 218 x 158; tekst 150 x 95; 13 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Lage uvezane koncem. Nedostaju korice. Pismo *ṭuluṯ*. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio Muḥammad Amīn ḥāǧǧī Muḥarram Āǧā-zāde (Muhamed Emin Hadžimuharemagić) iz Zvornika, 1229/1814. godine (bilješka sa pečatom na margini fol. 2a).

471. R 95

مناقب علي بن أبي طالب
MANĀQIB 'ALĪ B. ABŪ ṬĀLIB

Isto kao br. 470.

U našemu rukopisu djelo je s kraja nepotpuno. Također, između fol. 40 - 41 kao da nedostaju neke folije.

Završetak ovdje (fol. 61b):

...مؤمنلر عسكرينه ايرشتديلر مؤمنلر دخي بونلره كرشو كلوپ...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 61; 200 x 150; tekst 165 x 105; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav i dohvaćen vlagom. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom, oštećen. Pismo *nasta'līq*. Kustode.

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

472. R 474/1

نظام العلماء إلى خاتم الأنبياء
NIẒĀM AL-'ULAMĀ' ILĀ ḤĀTAM AL-ANBIYĀ'

Djelo na arapskom jeziku o biografijama učenjaka, koje je napisao poznati bosanski autor Ḥasan b. Turḫān al-Kāfī al-Āqḥiṣārī (Prušćak) al-Bosnawī (um. 1025/1616). U duhu islamske tradicije Prušćak u ovome djelu navodi u neprekinutom nizu, prvo popis a zatim i biografije svih učenjaka u islamskom pravu, od vjerovjesnika Muhammeda i sve do Prušćakovog neposrednog učitelja hadži efendije Kara Jilana. Potom daje svoju biografiju do 1008/1599. godine koja je, mada sažeta, veoma dragocjena, jer sadrži dosta značajnih podataka. Nakon toga spominje i trojicu svojih najboljih učenika i prijatelja. Ovaj niz učenjaka, kako ističe Prušćak, vrijedi i za većinu njegovih prijatelja i savremenika.

Izv.: Blochet I, S, 697; Handžić, str. 50; Handžić I, str. 43-44; Dobrača I, 726/2 i II, 1894/2; Šabanović, str. 187-88; Fajić V, 3673 i XI, 6837/22.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذي زيّن الأرض بالعلماء كما زيّن بالنجوم السّماء... **وبعد**، فإن العبد الفقير إلى ربّه الباري المذنب الحقير كافي الأقحصاري... فتبعت أساتيذنا ومشايخنا وتفحّصتهم من الثقات ثم تصفحت بعض التواريخ من المعتبرات كتاريخ ابن خلّكان وتاريخ ابن الجزريّ... فوجدتهم أربعة وعشرين شيخًا إلى نبيّنا عليه الصّلوة والسّلام لكن لمّا وقع فيما بينهم بعض من الشّافعيّة أحببت تمحيصهم... فوجدتهم ثمانية عشر شيخًا من الأساتيذ العظام... فاستقصيت في تحريرهم على الترتيب الّذي أخذوا العلم عليه... (fol. 2a) بحيث يتّصل فيه السلسلة أكثر الإخوان بهذا النظام **وسمّيته بنظام العلماء و(إلى) خاتم الأنبياء** عليه وعليهم الصّلوة والسّلام...

Završetak (fol. 14b):

...المعروف بملا (bjelina) الخطيب والإمام، سلّمهم الله الكريم الوهّاب وأعزّهم مع ساير الأصحاب والأحباب يوم السّوال والجواب. وهذا آخر الكتاب والله أعلم بالصّواب... والحمد لله على الجمع والإتمام وله الشّكر على الأفضال والإنعام والصّلوة على خاتم النبيّين وسيّد الأنام وعلى آله الكرام وأصحابه العظام ما ضحك القرطاس على بكاء الأقلام وجرى على دموع الأيّام بانقلاب عيون الشهور والأعوام. تم

Rukopis je dio rukopisa pod br. 287, tako da je i prepisivač isti, Abū Bakr b. Walī b. Muḥammad b. Ḥasan iz Travnika (vidi bilješku na kraju drugog djela pod br. 287, fol. 52b).

Fol. 1b - 14b; 195 x 145; tekst 170 x 90; 25 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na koricama i preklopu, oštećen. Pismo *ta'līq*. Kustode. Vlastita imena učenjaka i druge istaknute riječi ispisani crvenom tintom.

Na fol. 15 stihovi na turskom jeziku, dova na arapskom jeziku i komentar dove na turskom jeziku.

473. R 474/2

مناقب محمود پاشا
MANĀQIB-I MAḤMŪD-PĀŠĀ

Zbirka priča na turskom jeziku o životu Maḥmūd-paše Anđelovića, poznatog još i pod prezimenima Abogović i Opuković, te nadimcima Kodža, Veli (Sveti), Bosanac, Hrvat i 'Adnī. Roden je u Kruševcu ili Novom Brdu a pogubljen u zatvoru Yedi kule u Carigradu 879/17. avgusta 1474. godine. Odgojen je na turskom dvoru, gdje je proizveden u janjičarskog oficira. Poslije 1461. godine postavljen je za beglerbega

Rumelije, a 1453. za velikog vezira. Kao veliki vezir sultana Mehmeda II Fatiha (vl. 1451-1481) zauzeo je najveće gradove u Bosni. Njemu se predao i posljednji kralj bosanski Stjepan Tomašević. Zahvaljujući svome divanu pjesama, Maḥmūd-pāšā je pod pseudonimom 'Adnī u turskoj književnosti poznat i kao pjesnik i stilista. Djelo je objavljeno u originalu sa prijevodom na francuski jezik, koji je načinio Friedrich Heinrich Dieterici, *Chrestomathie ottomane*, u Berlinu 1854. godine.

Izv.: Flügel II, 1036/1; Pertsch VTH, 1/6, 20/9 i 245; Aumer, 106, str. 32; Blochet I, S, 1154; Karatay T/II, 2996/V; Götz XIII/4, 263-64; Popara XVI, 9165; Schmidt, str. 213-15; LHAS, 395, str. 316.

Početak (fol. 15b):

مرحوم ومغفور له محمود پاشانك زمان شبابندن وفاتنه دكن واقع اولان احوال شريفلرى ومناقب لطيفلرى دركه ذكر اولنور. اوّلا استانبولي فتحي آيدن سلطان محمّدك حضرتلرينك بابالرى سلطان مراد خان غازي، طاب ثراه وجعل الجنة مثواه، محميهٔ ادرنه ده ساكنلر ايكن عادت وقانونلري بوايدي كه جانب شريفلرندن هر قاضيلقده عدالت وظلملري كشف ايجون معتمد عليه كمسنه لر كوندرب...

Završetak (fol. 24b):

...پادشاه مرحومك ميّتى اوزرينه كلوب بو حالن كوريجك غضب ايدوب بيورلر كه بن جامع اوكنده... بعده محمود سكّا كَمْ ايتمدم سنى آخرت پادشاهى ايلدم كاشكه سنك مرتبكّه بندخى واصل اوليدم ديو بيورلراندن صكّره ديواري يقادرلر جنازهٔ شريفن صالا مدفون اولان محلده دفن ايدرلر، رحمة الله عليه رحمةً واسعةً. تمت تمام

Rukopis je dio rukopisa pod br. 287, tako da je i prepisivač isti, Abū Bakr b. Walī b. Muḥammad b. Ḥasan iz Travnika (vidi bilješku na kraju drugog djela pod br. 287, fol. 52b).

Fol. 15b - 24b; 195 x 145; tekst 170 x 100; 25 redaka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Ostale bjeline u tekstu za naslove poglavlja ili istaknute riječi.

474. R 474/3

إجازة في التفسير والحديث والأصول
IĞĀZA FĪ AT-TAFSĪR WA AL-ḤADĪṮ WA AL-UṢŪL

Prepis diplome (*Iğāza*) na arapskom jeziku izdate Muḥammadu b. Nağumddīnu iz tefsira, hadisa i fikha. Diplomu vjerovatno nije do kraja

prepisana tako da se ne zna ko je izdao. Tekst diplome u našemu rukopisu završava se nabrajenjem učenjaka kod kojih je učio izdavač ove diplome.

Početak (fol. 25a):

الحمد لله الّذي أظهر نجم الدّين الحنيفي حين ما وقب غاسق الجهالة... وبعد، فلا يخفى على ذي عقل لازب ونجم فكر ثاقب أن الحديث بعد كلام الله الفرقان بين الطيب والخبيث أتقع المطالب وأرفع المناقب من انتهج مناهج تحصيله...

Završetak (fol. 26a):

...وأنا أروي عن شيخ مشايخ الإسلام قدوة العلماء أستاذ المحدثين... أبي يحيى ذكريا الأنصاري الشافعي إجازة مكتوبة... وعن سيد العلامة... مولانا يوسف بن الحسن الحسني الحسيني وعن الشيخ الإمام شمس الملة والدين محمد بن إبراهيم السمدسي وغيرهم.

Rukopis je dio rukopisa pod br. 287, tako da je i prepisivač isti Abū Bakr b. Walī b. Muḥammad b. Ḥasan iz Travnika (vidi bilješku na kraju drugog djela pod br. 287, fol. 52b).

Fol. 25a - 26a; 195 x 145; tekst 170 x 100; 25 redaka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

475. R 474/4

ترجمة أصول الحكم في نظام العالم

TARĞAMA UṢŪL AL-ḤIKAM FĪ NIẒĀM AL-'ĀLAM

Prijevod na turski jezik djela أصول الحكم في نظام العالم (*Uṣūl al-ḥikam fī niẓām al-'ālam*) u kojemu se raspravlja o islamskim principima uređenja društva i države. Autor izvornog djela na arapskom jeziku Ḥasan b. Turḫān al-Kāfī al-Āqḥiṣārī al-Bosnawī (um. 1025/1616) sačinio je i ovaj prijevod na turski jezik. Nakon što je navedeno djelo napisao na arapskom jeziku u mjesecu ḏū al-ḥiğğa 1004/avgust-septembar 1596. godine, autor je na nagovor državnih dostojanstvenika, u raǧabu 1005/februar-mart 1597. godine sačinio i njegov prijevod na turski jezik "kako bi se njime mogli koristiti i činovnici carskog divana" i predao ga sultanu Mehmedu III (vl. 1595 - 1603). Djelo se sastoji od uvoda (muqaddima), četiri poglavlja (aṣl) i zaključka (ḫātima). Djelo je, kasnije, objavljeno i u štampanoj formi te prevedeno na više drugih jezika. Na početku nedostaje prvi list i na kraju nekoliko listova rukopisa.

Izv.: ḤḤ I, 113-114; Rieu 237/XVI; Gölpınarlı II, 2264, str. 286; Blochet I, S, 202 i 890-91; Dobrača II, 850/14 i 1896; Handžić, str. 57; Handžić I, str. 106-08; Šabanović, str. 189-192; Boškov II/7; Lavić XIV, 8039/1; Gazić, 175; LHAS, 598, str. 446-47.

Početak ovdje (fol. 26a):

...ديوان وارباب ايوان سلطانه سهولت ايله استفاده ممكن ميسّر اولدقن صكّره مضمونى ايله عمل اولنوب باذن الله تعالى... **حمدًا لك اللّهمّ** سكّا حمد وشكر ايدرز يا الله **مالك الملك** اى حقيقتده ملكك مالكى اولان الله...

Završetak ovdje (fol. 49b):

...اول جانب ايله محاربه غايت يكّلش در **آزدشير بابك** پادشاه عادل اردشير ديمش لاَ اَسْتَعْمِلُ السَّيْفَ لِمَنْ عَصَى بن...

Rukopis je dio rukopisa pod br. 287, tako da je i prepisivač isti Abū Bakr b. Walī b. Muḥammad b. Ḥasan iz Travnika (vidi bilješku na kraju drugog djela pod br. 287, fol. 52b).

Fol. 26a - 49b; 195 x 145; tekst 170 x 90; 25 redaka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Orginalni tekst nadvučen crvenom linijom. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom.

476. R 340

مناقب مصطفى صدقي قره بك

MANĀQIB MUṢṬAFĀ ṢIDQĪ QARABEĞ

Biografija mostarskog muftije Mustafe Sidkija Karabega (Muṣṭafā Ṣidqī Qarabeg), koju je na arapskom jeziku napisao njegov učenik hadži Abdullah-efendija Ridanović (al-ḥāǧǧ 'Abdullāh b. al-ḥāǧǧ Aḥmad Darwīš ar-Riğānī al-Mostārī), rođ. 1844. godine u Mostaru a umro 1917. godine, također, mostarski muftija u periodu 1900-1917. godine. Ridanović je rad završio 3. safara 1296/26. januara 1879. godine. Mustafa Sidki Karabeg rođen je 1248/1832-33. godine a 3. ša'bāna 1295/1. avgusta 1878. godine umro, odnosno mučki ubijen, također, u Mostaru, zato što nije htio izdati fetvu za borbu protiv austrougarske okupacione vojske. Bio je mostarski muftija od 1274/1857. godine do kraja života, 1878. godine. Ova se biografija, pored uvodnog dijela,

sastoji od tri tematska poglavlja. U prvome poglavlju (fol. 3a) govori se o učenosti muftije Karabega (الباب الأول في علمه), u drugome (fol. 8a) o njegovoj mudrosti (الباب الثاني في عقله) a u trećemu (fol. 10b) o njegovom političkom djelovanju i nesrećama koje su ga pogađale (الباب الثالث في أموره السياسية ووقايعه العجيبة).

Autor je biografiju, prema njenom završetku, dovršio u nedjelju 3. ṣafara 1296/26. januara 1879. godine. Rukopis predstavlja autograf koji je muftija Riđanović poklonio Hasanu Fehimu Nametku iz Mostara. U rukopisu se nalazi mnogo intervencija u smislu precrtavanja i dopisivanja teksta, što također svjedoči da je ovaj rukopis autograf.

Izv.: Šabanović, str. 586-588 i 621-624.

Više o Mustafi Sidkiju Karabegu, autoru njegove biografije Abdullahu Riđanoviću i integralni prijevod *Biografije*, vidi: Prof. dr. Omer Nakičević, *Karabeg*, Sarajevo 2001.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الذي أمرنا بالشكر على آلائه وأفاض علينا بفضله أجلّة نعمائه واصطفى حزب العلماء من بين أوليائه الذين تمسكوا بكتاب الكريم وآياته... أمّا بعد، فيقول الفقير الراجي إلى رحمة الغني الباري الحاج عبد الله بن الحاج أحمد درويش الرجائي الموستاري، غفر لهما الخالق الباقي، إن الأستاذ المحقق الناصح والنحرير المدقق الناقد المولى العلامة الحاج مصطفى بن الحاج أحمد بن إبراهيم الموستاري، أكرمهم الله بالفردوس العالي، الملقب بقره بك، زاده نور الله مرقده...

Završetak (fol. 36b):

...هذا آخر ما أوردنا من بيان (ال)مناقب الشريفة وتعداد محاسنه اللطيفة ووقايعه العجيبة إجمالاً. والحمد لله على الإتمام والصلوة والسلام على سيد الرسل العظام. قد وقع الفراغ من تأليفه يوم الأحد الثالث من شهر صفر الخير سنة ست وتسعين ومأتين وألف من هجرة، من له العز والشرف. تمت الحروف، تمام م

Fol. 36; 240 x 185; tekst 180 x 125; 24 retka. Papir industrijski, tamnobijel, tanji, glat. Pismo *nasḫī*. Listovi neuvezani i bez korica. Prvi i deseti list drugom rukom dopisani.

Na fol. 37a - 41b nalaze se prepisi *menšure* šejhu-l-islama o postavljenju Karabega za mostarskog muftiju (fol. 37a), zatim ukaz o odlikovanju Karabega ordenom *medžidije 4. stepena* (fol. 37a), pismo šejhu-l-islama Halil-efendiji Karabegu o njegovom promaknuću u viši rang (fol. 37b), carski berat o davanju više titule Karabegu (fol. 37b) i tri Karabegova govora u Turskom parlamentu (fol. 38a - 40b).

Na fol. 41b nalazi se tekst o postavljenju za mostarskog muftiju Abdullah-efendije Riđanovića 13. đū al-ḥiǧǧeta 1317/14. aprila 1900. godine i njegovom ostajanju na tom položaju nakon stupanja na snagu Statuta 1904. godine. Nakon bilješke o njegovom postavljenju za muftiju napisano je:

وأنا الفقير الحقير ريجانويك الحاج عبد الله صدقي

Ovo svjedoči da je ove dvije bilješke on lično prepisao a vjerovatno i *Biografiju* Karabega i navedena dokumenta.

477. R 27

مجموعة ملا مصطفى فراقي
MAĞMŪ'A MULLĀ MUṢṬAFĀ FIRĀQĪ

Sarajevska medžmua (mağmū'a), odnosno hronika Mulla Mustafe Firakije (Mullā Muṣṭafā Firāqī) o važnijim događajima iz povijesti Sarajeva u periodu 1806 - 1827. godine. Hronika sadrži raznovrsne tekstove, uglavnom na bosanskom i turskom jeziku te nešto na arapskom i perzijskom jeziku. Tako se u medžmui nalaze i prepisi nekoliko pjesama na bosanskom jeziku, među kojima i Firakijeve pjesme. O životu i radu Mulla Mustafe Firakija nema puno podataka, osim ono što se navodi u njegovoj medžmui. Mulla Mustafa Firaki je sin hroničara i pjesnika Mulla Mustafe Bašeskije. Rođen je 1775. godine a umro poslije 1827. godine. Kada mu je otac zbog bolesti prestao bilježiti događaje 1804/05. godine, Firaki je od 1806. godine nastavio tradiciju zapisivanja značajnih događaja.

Ovu medžmuu analitički je obradio Rašid Hajdarović. Hajdarović, međutim, u ovome radu ističe kako podaci o datumu rođenja i smrti kao i prezimena Firakija nisu pouzdani. Prema Hajdaroviću, nije sigurno ni to da je bio sin Mulla Mustafe Bašeskije, bez obzira što mu se otac zvao Mustafa.*

**Vidi: Hajdarović POF/72, str. 301 - 314.*

Medžmua počinje bilješkom na turskom jeziku (fol. 1b) o proricanju sudbine pomoću brojčane vrijednosti slova sadržanih u imenu osobe kojoj se proriče, imenu njegove majke i imenima dvanaest zvijezda u nebeskom sazvježđu.

Početak (fol. 1b):

اي طالب اكر ديلرسك مطلوبن طالعين ويلدزين بلمك ديلرايسك اوّلا مطلوبن اسمين والده
سي اسمين جملهٔ صفير ايله اعلا حساب ايدوپ اون ايكشر طرح ايدوپ...

U medžmui se dalje (fol. 2a) navode razne zagonetke, (fol. 2b) podaci broju džamija, mesdžida, škola, javnih kuhinja, banja, hanova, česama, crkava, mahala i mejhana u Istanbulu 1157/1744. godine, zatim bilješka o ubistvu Mustafe Nuruddina Šerifovića1242/1827. godine i (fol. 3a)bilješka o osvajanju Beča od strane Bonaparte 1220/1805. godine, sve na turskom jeziku.

Na fol. 4a nalazi se sedam distiha na turskom jeziku a na fol. 4b - 6b razni matematički zadaci.

Na fol. 7a - 9a nalazi se arapsko - perzijsko - turski rječnik. Fol. 9b - 12b su bez teksta.

Na fol. 13a nalaze se dva distiha rubaija od pjesnika Hevaije (Hawā'ī) i jedan hronogram.

Na fol. 13b nalaze se razne bilješke na turskom jeziku, među njima i nekoliko stihova na bosanskom jeziku.

Na fol. 14b - 15a nalazi se predstavka (arzuhal) iz 1190/1776. godine u kojoj stanovnici Sarajeva mole sultana za materijalnu pomoć.

Na fol. 15b nalaze se stihovi na turskom jeziku a na fol. 16a dva recepta za spravljanje lijeka, recept za spravljenje surme, bilješka iz 1223/1808. godine o vaganju na kantar četverice Sarajlija, među kojima je i autor medžmue Mustafa, sin Mustafin.

Fol. 16b - 18a su prazne bez teksta, dok se na fol. 18b nalazi bilješka na turskom jeziku o spravljanju topaza i smaragda te recept od trava za liječenje kamenca u mokraćnom mjehuru.

Na fol. 19b nalazi se kraći tekst o čudotvornom djelovanju kuranskog teksta kod liječenja nekih bolesti.

Na fol. 20b - 21a nalazi se duže pismo na turskom jeziku iz 1222/1807. godine Hadžidžaferovića Saliha upućeno iz Carigrada prijateljima, u kojemu ih obavještava o reformama, ustoličenju sultana i neredima u Carigradu.

Na fol. 21b nalazi se proglas na turskom jeziku iz 1213/1798. godine komandanta francuskih trupa egipatskom narodu prilikom njihovog napada na Egipat.

Na fol. 22a nalazi se pismo iz 1222/1807. godine nekog Mustafe upućeno iz Carigrada u kojemu opisuje političke prilike u Carigradu.

Na fol. 23a nalaze se zagonetke na turskom jeziku a na fol. 24b izvještaj na turskom jeziku turskog komandanta sultanu Osmanu o borbama između turske i austrijske vojske, dok se na fol. 25a nalazi bilješka o vjenčanju i smrti.

Na fol. 25b - 26b nalaze se dokument na turskom jeziku o borbi između turske i austrijske vojske oko niške tvrđave, prepisi dva dokumenta korespodencije između velikog vezira i austrijskog komandanta i izvještaj o pobjedi turske vojske i osvajanju niške tvrđave.

Na fol. 26b nalazi se i zabilješka o sukobu između Francuske i Rusije 1221/1806 i 1222/1807. godine i sklapanju primirja između Francuske i turskog sultana.

Na fol. 27a nalazi se prepis carskog pisma sultana Selima III, kojeg je 1222/1807. godine poslao zapovjedniku mornarice Sejid Ali-paši.

Na fol. 27b nalaze se datumi raznih događaja na turskom jeziku, koji se odnose uglavnom na Sarajevo i Bosnu.

Na fol. 28a nalaze se također bilješke na turskom jeziku o događajima iz 1224/1809. godine, koji se odnose uglavnom na Sarajevo. Među njima je i bilješka o smrti Mula Mustafe, autora medžmue i Firakijevom vjenčanju sa Eminom.

Na fol. 29a - 29b nalazi se predstavka (mahzar) u stihovima na bosanskom jeziku, napisana arapskim alfabetom a upućena iz Bosne sultanu, u kojoj se autor žali na loše prilike u Bosni nastale uvođenjem reformi 1827. godine. Pretpostavlja se da je Firaki autor ove pjesme. Činjenica da se pjesma nalazi samo u njegovoj medžmui i da je na više mjesta prepravljanja ukazuje na vjerovatnoću njegovog autorstva.

Početak:

پیشه محضر بوسانسقه فقرا — ترسه مولاّسووغه غوسپودارا
غوسپودارا چستنوغه چارا — سلطان چاره سونچه اوغرایانو

Završetak:

اوپیطاپاس شتوسمو ای قاقوسمو — شتو اپاسمو اونو ایزدادوسمو
صادا وسمه نا تربوح پادوسمو — امان چاره سونچه اوپاسیانو

Na fol. 30a - 32a nalaze se otisci raznih pečata.

Na fol. 32b nalaze se sitnije zabilješke raznog sadržaja a na fol. 33a duža zabilješka o posjeti Mula Muhameda Mestvice, sina hadži Ahmed-efendije, imama u Sunbul-mahali, Mula Mustafi Firakiji 1224/1809. godine i njihovoj zajedničkoj posjeti tekiji Kaimi-efendije.

Na fol. 33b nalazi se pjesma Mehmeda Razije na bosanskom jeziku pod naslovom بوسنجه نصيحت (*Savjet na bosanskom jeziku*).

Početak:

موڭ دوچه سينوچه — موڭ سيوڭ سوقولڭ
رانته دويرو نا صباح — پراويم پوتم ايكته

Završetak:

نه مويته پيتي توتونه — نه مويته بتي سوتونه
زامشكه واس فرتونه — پراويم پوتم ايكته

Na fol. 33b - 34a nalazi se pjesma Hasana Kaimije na bosanskom jeziku pod naslovom حيس توتونك زمي بوسنجه لسانيله (*Kuđenje poganog, odvratnog duhana na bosanskom jeziku*).

Početak;

بيورمشدر غوسپودار — اوستانته سه توتونه
كم استر بوڑي دار — نقسه اوڤازه توتونه

Završetak:

او قطرانسه اوره — اوستانته سه توتونه
ثمويتسه قارات — ايسووغه سرچه پارات

Na fol. 34a nalazi se pjesma na bosanskom jeziku pod naslovom غريبك سوزلري بوسنجه دليله (*Garibove riječi na bosanskom jeziku*).

Početak:

نا تاريحو بيك يوز فرق — اوڑينسه نياق مرق
اوزراستويه آليه شرق — نا زاغوريو غوسپودو

Završetak:

قاقو نا توم اوستا — اود اوستانقا دو پوستانقا
اي باش نا توم اوستا — اولينچه غوسپودو

Na fol. 34b - 35a nalazi se pjesma (*Duvanjski arzuhal*) koja ovdje ima naslov بوسنجه لسانيله عرضحال (*Arzuhal na bosanskom jeziku*).

Početak:

پيشاموام عرضحال — داوام قاڑم اسوي حال
پوحركيسمو واس مال — سيرومسيم غوسپودو

Završetak:

ايوش يدنو ريك امام — اوپراوتنام تاي مرام
پي نام صحبت واس تمام — قاله ليپو غوسپودو

Na fol. 35b nalazi se hronogram smrti na turskom jeziku Imaretlije-efendije 1221/1806. godine i hronogram smrti Mulla Omera Bege Skopljaka 1222/1807. godine, zatim bilješka o snu hadži Ahmeda, imama u Sunbul-mahali u Sarajevu, šaljive priče na turskom jeziku i devet stihova na bosanskom jeziku.

Početak:

ثمويته بايم توچاتي
اي قارپوزه رازاتي
حوجه چواس ايزبيتي

Na fol. 36a nalaze se dvije bilješke na turskom jeziku o značenju zvonjenja u uhu, jedna u prozi, druga u stihu. Na istoj stranici nalaze se i stihovi na bosanskom jeziku naprijed spomenutog pjesnika Mehmeda Razije.

Početak:

چويته دياچو سقولوي
اوستابته نا صباح
پراويم پوتم ايچنه

Na fol. 36b nalazi se filozofsko-mistična besjeda šejha Junusa, zabilješka iz 1229/1813. godine na turskom jeziku o zajedničkoj tužbi na zlodjela Davila, kul ćehaje i u stihovima na turskom jeziku tumačenje pijetlovog kukurikanja.

Na fol. 37a nalazi se priča na turskom jeziku o špilji i kasabi u Malatiji i zabilješka na turskom jeziku o dolasku u Sarajevo bosanskog valije Silahdar Ali-paše 1228/1813. godine.

Na fol. 37b nalazi se bilješka na turskom jeziku o pozivu Firakiji od strane peterice njegovih poznanika na svadbu 1214/1799. godine.

اشبو بيك ايكيوز اون درت سنه سنده باشليوپ قرارينه وارنجه بو حقيري هر كون زيافتنه چغران احبابلرك اسملرى على سبيل الاجمال بيان شد ١٢١٤

الاولي موحيك مويغه بقال، ياورم صالح بشه، اسلينو اوغلى منلا حسن، طولو زاده محمد اغا، بقال الحاج عبد الله اوغلى منلا صالح.

Fol. 33; 280 x 200; tekst 260 x 180; različit broj redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Rukopis se sastoji od dvije nepovezane lage i bez korica. Pismo *nashī*.

Rukopis je okupljen od Muhameda Hadžijahića iz Sarajeva.

POLITIKA
POLITICS

478. R 55/1

ترجمة أصول الحكم في نظام العالم
TARĞAMA UṢŪL AL-ḤIKAM FĪ NIẒĀM AL-'ĀLAM

Prijevod na turski jezik djela أصول الحكم في نظام العالم (*Uṣūl al-ḥikam fī niẓām al-'ālam*) u kojemu se raspravlja o islamskim principima uređenja društva i države. Autor izvornog djela na arapskom jeziku Ḥasan b. Turḫān al-Kāfī al-Āqḥiṣārī al-Bosnawī (um. 1025/1616) sačinio je i ovaj prijevod na turski jezik. Nakon što je navedeno djelo napisao na arapskom jeziku u mjesecu ḏū al-ḥiğğa 1004/avgust-septembar 1596. godine, autor je na nagovor državnih dostojanstvenika, u rağabu 1005/februar-mart 1597. godine sačinio i njegov prijevod na turski jezik "kako bi se njime mogli koristiti i činovnici carskog divana" i predao ga sultanu Mehmedu III (vl. 1595 - 1603). Djelo se sastoji od uvoda (muqaddima), četiri poglavlja (aṣl) i zaključka (ḫātima). Djelo je, kasnije, objavljeno i u štampanoj formi te prevedeno na više drugih jezika. Na početku nedostaje prvi list i na kraju nekoliko listova rukopisa.

Izv.: ḤḪ I, 113-114; Rieu 237/XVI; Gölpınarlı II, 2264, str. 286; Blochet I, S, 202 i 890-91; Dobrača II, 850/14 i 1896; Handžić, str. 57; Handžić I, str. 106-08; Šabanović, str. 189-192; Boškov II/7; Lavić XIV, 8039/1; Gazić, 175; LHAS, 598, str. 446-47.

Početak (fol. 1b):

حمد اول ناصر قهّاره كه ايتدي منصور عسكر دين ظفر رهبري كفري مقهور. هم صلوة ايله سلام اول رسول الله كه ايلدي معجزهٔ عاليه سى انده ظهور... (fol. 2a) بوندن اقدم يوسنه ده أقحصارده زاوية عزلتده... نظام عالمه متعلق بر رسالهٔ لطيفه ومجلّهٔ شريفه تأليف وترتيب وتصنيف اتمشدم... (fol. 2b) حَمْدًا لَكَ اللّٰهُمَّ يا الله سكا حمد وشكر ايده رز مَالِكَ الْمُلْكِ اي حقيقتده ملكك مالكى اولان الله...

Završetak (fol. 48a):

...قَدْ وَقَعَ الْجَمْعُ وَالْإِتْمَامُ بِعَوْنِ اللهِ الْمَلِكِ الْعَلَّامِ جميع امور كمال ايله بيلن الله حضرتلرينك عونيله تأليف وتصنيفك اوّلي وآخري واقع اولدي فِي ذِي الْحِجَّةِ الْحَرَامِ لِأَرْبَعٍ وَأَلْفِ عَامٍ مِنْ هِجْرَةِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامِ هجرة نبويّه دن بيك دوردنجي يبلك ذي الحجّهٔ مبارکّه ده اندنصکّره قلعهٔ اکری سفرینه کلنوب سفرعودتنده بو ترجمهٔ لطیفه نك تفسیر وتقریري وتسوید وتحریري قلعهٔ آقحصارده یوسنه ده بیك یشنجی سنه نك رجب المرجبنده واقع اولدی حق سبحانه وتعالی حضرتلري جميع حكّام كرامه وولاة انامه مفهومی ایله تقبّد ومضمونیله عمل میسّر ومقدّر ایدوب آثار برکاتی ممالك اسلامه افاضه وانعام ایله امیدذر که منظور نظر عین عنایت اصحاب کرم وملحوظ کرشمه لطیف وحمایت وارباب حکم اولدقده ایچنده واقع اولان سهو خطائی ذیل عفولریله مسطور وکرم ولطفلریله معذور بیوره لر، إن شاء الله تعالى.

Prepis dovršio Ḥasan Ḥasan-beg-zāde al-Bosnawī boraveći u srezu (روشچق) Ruščika 17. ragaba 1180/18. decembra 1766. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 48a).

قد تمّ هذه النسخة الشريفة المسمّى بنظام العالم بقلم حسن حسن بك زاده البوسنوي كانًا في محافظة روشچق لسنة ستّ وثمانين ومائة وألف، رحم الله تعالى لمن كتب ونظر وقرأ واستفاد ودعا لكاتبه إن وجد فيه خطأ يصحّح ولا يعيّب فإن الإنسان لا يخلو عن الخطأ والنسيان. في يوم سبع عشر من رجب المرجّب.

Fol. 1b - 48a; 210 x 150; tekst 145 x 75; 19 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫī*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Originalni tekst na arapskom jeziku vokaliziran i nadvučen crnom linijom. Kustode.

Na fol. 1a nalazi se دعا مبارك من آخر شرح أيّها الولد i jedan kraći izvod iz djela أيّها الولد

Rukopis je otkupljen od Tajiba Saračevića iz Sarajeva.

479. R 55/2

رسالهٔ رومي أفندي
RISĀLA-I RŪMĪ-EFENDĪ

Rasprava iz akaida na turskom jeziku, u kojoj autor Aḥmad b. Muḥammad Rūmī al-Āqḥiṣārī Ṣaruḫānī (um. 1041/1631) govori o vjerovanju u Allaha, o melekima, Božijim knjigama, poslanicima, Sudnjem danu, Božijem određenju i drugim sličnim temama.

Izv.: Rieu 7, Or. 1165/II; Sohrweide XIII/3, 36; OM I, 26; Fajić III, 2379/2; Lavić X, 5949/2; Jahić XII, 7248 i 7459; Schmidt, str. 33.

Početak (fol. 49b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. أمّا بعد، اي طالب حق بلكل واكاه اولغل كم تكّري تعالى قرآن عظيمنده ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ ديو بيورمشدر بعض مفسّرلر ليعبدون ديدكني ليعرفون دمكله تفسير اتمشلردر...

Završetak (fol. 58b):

...اتمك كركدر واندنصكّره ايده ﴿رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ﴾

Prepisao Ḥasan Ḥasan-beg-zāde al-Bosnawī (bilješka u kolofonu prethodnog djela, fol. 48a).

Fol. 49b - 58b; 210 x 150; tekst 145 x 75; 19 redaka. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

480. R 55/3

رسالهٔ قاضي زاده
RISĀLA-I QĀḌĪ-ZĀDE

Kratka rasprava na turskom jeziku o obavljanju namaza u vanrednim prilikama koju je napisao Muḥammad b. Muṣṭafā Qāḍī-zāde (umro 1054/1644). U našemu rukopisu sačuvana je samo prva stranica djela.

Izv.: Flügel III, 1694/9; OM I, 402; Dobrača II, 1629/3; AM II, 277; Fajić III, 2379/3; Lavić X, 5949/3; Popara XVI, 9263/2; Schmidt, str. 33-34.

Početak (fol. 59b):

الحمد لله الّذي جعل الصّلوة عماد الدّين وبضاعة أهل اليقين، والصّلوة والسّلام على أفضل المرسلين... **وبعد**، اي طالب حقّ اولان إخوان مؤمنين بلكم إيمان وإسلام حضرت محمّد صلّى الله تعالى عليه وسلّم الله تعالى نك جناب عاليسي جانب معنويسندن جميع كتوردوكي آيات قرآنيه وأحاديث صحيحه حقّ وصدق ايدوكينه...

Završetak ovdje (fol. 59b):

...دورت ركعت اكندي نمازى اوچ ركعت اخشام نمازى دورت ركعت يتسو نمازى ايكي ركعت جمعه نمازى كبي...

Prepisao Ḥasan Ḥasan-beg-zāde al-Bosnawī (bilješka u kolofonu prvoga djela u zbirci, fol. 48a).

Fol. 59b; 210 x 150; tekst 145 x 75; 18 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode.

Na sljedećem listu (60a) između raznih bilježaka nalazi se i dova عهدنامه (*'Ahdnāma*) kojom se svjedoči pripadnost islamu.

Početak:

اللهم فاطر السّموات والأرض عالم الغيب والشهادة إني أعهد إليك في هذه الحيوة الدنيا بأني أشهد أنك أنت الله لا إله إلاّ أنت وحدك لا شريك لك...

481. R 694

شام عهدنامه
ŠĀM 'AHDNĀMA

Tekst ugovora na arapskom jeziku, koji je drugi halifa Omer sklopio sa kršćanima prilikom osvajanja Sirije 636. godine.

Početak (fol. 1a):

عبد الرحمن بن غنم روايت ايتمش كه شام فتح اولنوب نصارى اهل شام جزيه يى قبول ايله حضرت عمر بن الخطاب، رضي الله تعالى عنه، دن ذكرى آنّ شروط اوزره...

بسم الله الرحمن الرحيم. هذا كتاب لعبد الله عمر أمير المؤمنين من نصارى مدينة كذا إلى أمير المؤمنين عمر. أما بعد، إنكم لما قدمتم علينا سألناكم الأمان لأنفسنا وذرارينا وأموالنا وأهل ملتنا...

Završetak (fol. 2a):

...فإن نحن خالفنا في شيء مما شرطناه لكم وضمناه على أنفسنا فلا ذمة لنا وقد حل بنا ما يحل بأهل المعاندة والشقاق.

فكتب إليه عمر، رضي الله عنه، أن امض ما سألوه والحق فيه حرفين واشترطهما عليهم مع ما شرطوا على أنفسهم أن لا يشتروا شيئا من سبايا المسلمين ومن ضرب مسلمًا عمدًا فقد خلع عهده. انتهى

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2; 160 x 105; tekst 120 x 85; 40 redaka ukupno. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem. Povez mehak, kartonski. Pismo *nashī*.

482. R 681

نصيحة الملوك
NAṢĪḤA AL-MULŪK

Djelo na turskom jeziku od nepoznatog autora, u kojemu njegov autor primjećuje uzroke slabljenja Carstva i poraze muslimanske vojske tražeći Božiju kaznu za nepoštivanje Njegovih zakona. Rieu pretpostavlja da je djelo napisano u vrijeme sultana Murata IV (vladao 1612 - 1640). Navedeni naslov nalazi se prije početka djela.

Izv.: Rieu 254-55/III.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين والصلوة والسلام على سيّدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. امّا بعد سعادتلو پادشاه حضرتلرينك حضور شريفلرينه اعلام اولنوركه اكر عالم اوّلكى كبى اولوب وجناب سعادت مابكزو وجميع مسلمانلر حضور الهك مراد شريفخكز ايسه بونك علاجى بر شيئ منحصردر غيرى طريقله اولماز...

Završetak (fol. 49a):

... والصّدقات على وجوهها واعطها على وجوهها وأنا ضامن عنهم بأنّهم يأتونك فيسعدونك على إصلاح الأمّة. انتهى

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 49; 180 x 120; tekst 120 x 75; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa platnenim hrbatom. Tekst djela uokviren sa dvije deblje linije crvene boje. Kustode. Kuranski ajeti i hadisi navedeni u orginalu na arapskom jeziku, nadvučeni crvenom linijom i objašnjeni na turskom jeziku. Naslovi poglavlja i neke istaknute riječi ispisani crvenom tintom.

483. R 526

كتاب پادشاهلر وحكماء وأئمة سلف سوزلرى
KITĀB-I PĀDIŠĀHLAR WA ḤUKAMĀ' WA A'IMMA SALAF SÖZLERI

Zbirka izreka vladara, filozofa i imama, na turskom jeziku. Sakupljač zbirke je nama nepoznat. Djelo je krnjava na početku. Naslov je dat prema sadržaju.

Početak ovdje (fol. 1a):

شكر بى حدّ جهان يازاديجى تكثريه ومتواتر اسنلك آدميلريكرگ محمد مصطفايه صلّى الله تعالى عليه وسلّم وآله وصحبه أجمعين. بو كتاب پادشاهلر وحكماء وأئمّة سلف سوزلريدر بو هر بر سوزى جهان مالنده قيمتلو كوهردر سعادت اهلى بونك هر بر سوزونى قولاغنده بكله جانندە عزيز...

Završetak (fol. 2a):

...آخر نفس قنغ نفسدر ايمدى لازم كلدى كه هر نفسى آخر نفس در دايه سن اكر بو رساله ايله عمل ايليه سن بعناية الله تعالى مهتدي اولوپ واصيل حق واهل عرفاندن اوله سن مقصودوك اصلى اله كيره اللّهمّ منك الهداية والعناية ديه تمّت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2; 210 x 150; tekst 180 x 115; 24 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Pismo *nasta'liq*. Listovi slobodni, bez poveza. Na zaštitnim listovima na početku i na kraju razne bilješke i stihovi na turskom jeziku.

Na *a* strani posljednjeg zaštitnog lista nalazi se hronogram o obnavljanju tvrđave Sadd Ğadīd u Duvnu 1136/1723-24. godine, koji je spjevao Prušćak Sulejman-aga (Āqḥiṣārī Sulaymān-āġā). Ovaj je hronogram Mehmed Mujezinović (Mujezinović III, str. 132) preuzeo i preveo iz Zbornika M. Kadića (V, 24).

MEDICINA I FARMACIJA
MEDICINE AND PHARMACY

484. R 369/1

شرح القانونجة في الطب
ŠARḤ AL-QĀNŪNĞA FĪ AṬ-ṬIBB

Komentar djela قانونجة في الطب (*Qānūnğa fī aṭ-ṭibb*) na arapskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Autor osnovnog djela je Maḥmūd b. 'Umar al-Ḫawārizmī al-Čağmīnī (um. poslije 618/1221). Osnovno djelo predstavlja kompendij iz medicine u kojemu je autor u deset poglavlja (*maqāla*), po uzoru na القانون (*al-Qānūn*) Ibn Sīnā'a, sakupio i u sažetom obliku izložio ono što je najznačajnije iz ove oblasti. U našemu rukopisu na početku nedostaje prvo poglavlje i dio drugog poglavlja do četvrtog odjeljka (*faṣl*) i na kraju posljednjih osam odjeljaka desetog poglavlja.

Izv.: Ahlwardt V, 6294.

Početak ovdje (prema orginalnoj folijaciji, fol. 10a), na prvoj stranici teško čitljiv.

...(fol. 10b) الفصل الرابع (من المقالة الثانية) في الرية والقلب أمّا الرية فهي مركّبة من لحم رخو على لون الورد... (fol. 10b) الفصل الخامس في حجاب الصدر والمعدة والأمعاء... (fol. 11a) الفصل السادس في الكبد والمرارة والطحال... (fol. 11b) الفصل السابع في بقية الأعضاء المركبة وهي الكليتان والمثانة والأنثيان والقضيب والرحم...

(fol. 12a) **المقالة الثانية (الثالثة؟)** في أحوال بدن الإنسان والأسباب والعلامات الدالّة عليها... الفصل الأول في الصحة والمرض...

(fol. 18b) **المقالة الرابعة** في النبض والثغرة (التفسرة؟)... الفصل الأول في البسايط من النبض...

(fol. 24a) **المقالة الخامسة** في تدبير الأصحاء وعلاج المرض على وجه كلّي... الفصل الأول في تدبير المأكول والمشروب...

(fol. 29b) **المقالة السادسة** في أمراض الرأس... الفصل الأول في الصداع والشقيقة والدواء...

(fol. 34a) **المقالة السابعة** في بيان أمراض بواقي الأعضاء من الصدر إلى أسفل السرّة... (fol. 34b) الفصل الأول في السعال...

(fol. 39b) **المقالة الثامنة** في أمراض بقية الأعضاء... الفصل الأول في وجع الكليتين...

(fol. 42a) **المقالة التاسعة** في العلل الظاهرة في ظاهر البدن والحميّات... الفصل الأول في السعفة وسببها...

(fol. 46a) **المقالة العاشرة** في قوي الأطعمة والأشربة المألوفة المستعملة كثيرًا... الفصل الأول في ذكر قوي الحبوب... (fol. 47b) الفصل الخامس في الفواكه الرطبة واليابسة...

Završetak ovdje (fol. 47b):

...فالعناب معتدل الحرّ والرطوبة، السبستان حارّ باتدال، اللوز الحلو حارّ لين، الفندق معتدل الحرارة، الجوز...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 10a - 47b; 120 x 70; tekst 100 x 45; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Veći broj listova slobodan od poveza. Povez tvrd, kožni sa hrbatom i preklopom. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani na marginama crvenom tintom. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

485. R 369/2

كتاب في الطب
KITĀB FĪ AṬ-ṬIBB

Djelo iz medicine na arapskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Djelo je krnjavo na početku. Vjerovatno nije ni do kraja prepisano.

Početak ovdje (fol. 48a):

...من ثلثة أجناس وهي أرواح وجوامد وسوايل. فأمّا أرواحه فالأبخرة التي فيه وأمّا سوايله فأخلطه وهي الدم والصفراء والبلغم والسوداء وأمّا جوامده فالعظم والغضروف واللحم ونحوها. **فصل** أعضاء بدن الانسان صنفان منها مفرده وتسميها الأطباء بسيطة وهي الأعضاء التي تشبه بعض أجزايها بعضًا كالعظم والغضروف واللحم...

Završetak ovdje (fol. 60a):

...**فصل** ينبغي أن يبادر إلى من تولد عليه الحصاة في كلاه الأدوية المفتته للحصاة وامتثل في سايرالأعضاء والأمراض على ما تعرفه من علاماتها وعلاجاتها.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 48a - 60a; 120 x 70; tekst 105 x 50; 21 redak. Listovi dohvaćeni vlagom. Pismo *nashi*. Riječ فصل kojom se označava novo poglavlje ispisana je crvenom tintom. Kustode.

486. R 125

التسهيل في الطب
AT-TASHĪL FĪ AṬ-ṬIBB

Medicinsko djelo koje je na turskom jeziku napisao Ḥāǧǧī Bāšā Ǧalāluddīn Ḥiḍr ibn 'Alī al-Āydīnī (um. 816/1413). Djelo je podijeljeno na tri dijela. Prvi dio sastoji se od dva poglavlja u kojima se govori o teorijskoj i praktičnoj medicini, u drugome o hrani, piću i lijekovima, a u trećemu o simptomima i dijagnosticiranju bolesti. U izvorima se navodi da je isti autor napisao više djela iz medicine, uglavnom na arapskom jeziku. Tako se prema nekim izvorima za navedeno djelo ističe da predstavlja prijevod s arapskog jezika njegovog drugog medicinskog djela شفاء الأسقام ودواء الآلام (*Šifā' al-asqām wa dawā' al-ālām*). U nekim izvorima se, pak, ovo djelo navodi pod naslovom منتخب الشفاء (*Muntaḫab aš-šifā'*), dok se u drugim izvorima ovaj naslov odnosi na njegovo drugo medicinsko djelo. Prije početka djela napisano: كتاب حاجي پاشا صاحب شفا تسهيل ايچون

U našemu rukopisu nedostaje kraj djela.

Izv.: ḤḪ I, 408; Pertsch VTH, 280; Blochet I, AF, 169, S, 533 i 1271; Karatay T/I, 1757; Flügel II, 1466; OM III, 311-313; GAL GII, 233 SI, 326; Gölpınarlı III, 2816, str. 72; Ṭibb islāmī, 188; Sohrweide XIII/3, 198; Götz XIII/4, 391; Hidayiyya T, str. 268; Dobrača, Anali, VII-VIII, 63-64; Jahić XII, 7184.

Početak (fol. 1b):

حمد وسپاس وشكر بى قياس اول يوجه تكريه كم موجوداتى عدمدن وجوده كتوردي ومدح بى قياس وصلوة بى نهايه پيغامبر حضرته كه امتندن ضلالت ظلماتن كتوردي... وبو كتابه تسهيل ديو آد وردم زيرا كه تشخيص أمراض وطريق علاجى الدن...

Završetak ovdje (fol. 59b):

...ورم سوداوى علامت رنكى قراصغى اولمق وقتى اولمقدر علاجى سوداوى مسهل ايله...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 59; 210 x 150; tekst 150 x 110; 15 redaka. Papir tamnobijel, debljih, hrapav. Listovi i lage slobodni od poveza. Nedostaju korice. Pismo *ta'liq*. Ostale bjeline u tekstu za naslove poglavlja. Kustode.

487. R 272/1

راحة الأرواح في دفع آفات الأشباح
RĀḤA AL-ARWĀḤ FĪ DAF' ĀFĀT AL-AŠBĀḤ

Rasprava na arapskom jeziku o suzbijanju i liječenju bolesti kuge. Autor rasprave je Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (um. 940/1533). Djelo se navodi i pod naslovom راحة الأرواح في دفع عاهة الأشباح (*Rāḥa al-arwāḥ fī daf' 'āha al-ašbāḥ*) kao i naslovom رسالة الطاعون (*Risāla aṭ-ṭā'ūn*) a sastoji se od uvoda i tri poglavlja. U djelu se navode razni načini i metode suzbijanja ove opake bolesti. Osim medicinskih metoda, suzbijanje i liječenje od ove bolesti, prema autoru, postiže se i učenjem Kur'āna, raznih neobavezujućih molitvi (dova) i spremanjem talismana (zapisivanjem).

Izv.: ḤH I, 829; Ahlwardt III, 4173; Flügel III, 1919/19; GAL GII, 452/102; SII, 671/102; Hidaywiyya A/VII, str. 4; Baġdād, Awqāf II, 3682; Ṭibb islāmī, 85; Köprülü II, 4/5 i 337/6, III, 723/1; Dobrača I, 139/6; TÜYATOK 05/I, 51; Kıbrıs, 982; Jahić XII, 7173/1.

Početak (fol. 1b):

اللّهم يا دافع البلاء بالنجاء الدعاء ويا كاشف الداء باستعمال الدواء... **أمّا بعد**، فلما كان دوران الطاعون بين النّاس ولا يأمن ذو روح من شرب سمّه بالكأس فأردت أن أكتب رسالة لتكون شافية للداء... (fol. 2a) فجمعت الآيات الدالة على دفع الآفة والأخبار الدالة على دفع العامّة ورتّبتها على مقدمة وأبواب... **وسمّيتها راحة الأرواح في دفع غاية آفات الأشباح... أمّا المقدمة** ففي بيان دفع الحوادث بالدواء ورفع القضاء بالإسم والدعاء... (fol. 4a) **الباب الأوّل** في خواصّ الآيات القرآنيّة والأسماء الربّانيّة والأدعية الصمدانيّة (fol. 8a) **الباب الثاني** في الأسرار العدديّة... (fol. 8b) **الباب الثالث** في الخواصّ الحيوانيّة والنّباتيّة والمعدنيّة...

Završetak (fol. 9b):

...بعد أن ينفع بماء الورد ويخلّ ويشرب على الفطور وكلّ من الشفطور من دوام على شربه سلم من الطاعون بإذن الله تعالى. تمّت الرسالة **المسماة براحة الأرواح** لمفتي الثقلين كمال باشا زاده.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 3. ǧumād al-āḫira 990/4. jula 1582. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 9b). Međutim, ovdje se vjerovatno radi o datumu prepisa rukopisa iz kojega je ovaj rukopis prepisan, s obzirom na to da je isti prepisivač prepisao i naredno djelo u ovoj zbirci, koje je nastalo mnogo kasnije, 1119/1708. godine.

Fol. 1b - 9b; 180 x 130; tekst 115 x 65; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez mekši, kožni. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 10a - 11a stihovi na turskom jeziku.

488. R 272/2

رسالة في مناقب الشيخ يويو مصطفى بن يوسف الموستاري
RISĀLA FĪ MANĀQIB AŠ-ŠAYḪ YŪYO MUṢṬAFĀ B. YŪSUF AL-MOSTĀRĪ

Biografija učenjaka Šejh Juje Mustafe, sina Jusufa Mostarca (aš-Šayḫ Yūyo Muṣṭafā b. Yūsuf b. Murād al-Mostārī, um. 1119/1707). Napisao je njegov učenik Ibrāhīm b. aš-šayḫ Ismā'īl b. Ṣāliḥ b. 'Alī Opiyāč (um. prije 1138/1727). Opijač je navedenu biografiju napisao neposredno nakon smrti Šejh Juje dovršivši je u srijedu 17. šawwala 1119/10. januara 1708. godine.

Vidi: Šabanović, str. 439-45; Fajić III, 2078/3; Jahić VI, 3736/3; Popara - Fajić VII, 4564/6; Fajić XI, 6837/16.

Početak (fol. 11b):

الحمد لله الّذي جعل العلماء بفضله كالأعلام، ومهّد بهم قواعد الشرع وشيّد مباني الإسلام، وجعل مناقبهم أحسن المناقب بعد الأنبياء والكرام...أمّا بعد، فيقول الفقير إلى الغنيّ الباري إبراهيم بن الحاج إسمعيل الموستاري... (fol. 12a) وإنّ الأستاذ النحرير صاحب التقرير والتحرير المولى العلّامة مصطفى بن يوسف بن مراد الموستاري... (fol. 12b) فخطر ببالي أن أذكر مناقبه الشريفة بقدر الإمكان، فإنّ المناقب سبب لتذكّر الإخوان، فشرعت فيه معترفًا بالعجز والنقصان...

Završetak (fol. 24b):

...هذا آخر ما أردنا من بيان مناقبه الشريفة وتعداد محاسنه اللّطيفة. الحمد لله على الإتمام والصّلوة على سيّد الرّسل الكرام. قد وقع الفراغ من تأليفه يوم الأربعاء السّابع عشر من شهر شوّال المبارك سنة تسع عشرة ومائة وألف. تم الحمد لله.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 11b - 24b; 180 x 130; tekst 125 x 52; 15 redaka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Na marginama nekoliko bilježaka napisane rukom prepisivača ali pripadaju, uglavnom, autoru biografije.

Na kraju djela na desnoj margini nalazi se bilješka u kojoj Opijač ističe da je neko vrijeme želio da u snu vidi svoga učitelja Šejha Juju i da mu se ta želja ostvarila nakon što je završio pisanje njegove biografije. Opijač u bilješci dalje navodi kako je u snu pitao Šejh Juju šta mu je uradio Uzvišeni Allah a on mu je odgovorio da mu je ukazao čast koju nije ukazao drugim vodećim učenjacima i da je tom prilikom pokazao brižljivost i zahvalio se Uzvišenom Allahu na tome.

ثمّ إنّي تمنّيت زمانًا أن أراه في المنام عالمًا بوفاته فبعد ما كتب(!) هذه الأوراق لقد رأيته، قدس سرّه، وقلت له: ما فعل الله تعالى بك؟ فقال: قد أكرمني الله تع بكرامات لم يكرم بها الكشّاف من العلماء فانتبهت فشكرت الله تع على ذلك، ثم الحمد لله والمنّة والصلوة على خير البريّة.

Na fol. 25b - 26a nalazi se dva tariha (hronogram) u stihu na turskom jeziku, koje je Opijač napisao povodom smrti Muṣṭafe-efendije (Šejha Juje), mostarskog muftije. Prvi tarih sastoji se od 22 stiha a drugi od tri stiha. Naslov i prvi stih prvoga tariha teško su čitljivi zbog prolijevanja tinte po listu.

Početak (fol. 25b):

تاريخ وفات ... مولانا مفتي مصطفى أفندي مرحوم ... إبراهيم بن إسمعيل الموستاری

ای فلك ای بی مروّت قانی اول کان صفا
نـتـدك اول ذات شریفی نیلدك ای بی وفا
نچه قیدك بی مـروّت عالی قـدرك جانینه
خاکی پست ایتك روامی شویله ای صاحب جفا

Završetak (fol. 26a):

اول شفاعت کانی احمد هم شفیع اولسون اکه
عـزیتـچـون جنت المأوی مأوی قیل خـدا

Drugi tarih (fol. 26a) u cjelosti glasi:

تاريخ ذكر لمحرره الحقير إبراهيم ابن إسماعيل الموستاري

يا أستاذي النحرير علامةَ الورى — هل بقي أحد يتيمًا مثلي بعدكا
نعم كلّ العلوم غريب بعد بـه — يتشهّد مصنفاتك لمن أمعن النظرا
فنعم جـاء في تاريخ وفـاتـكم — قد انتقل ينابيع العلوم جمعا

تاريخ ثالث لمولانا إبراهيم المزبور ١١١٩
ارتحل به شأن الكمال ١١١٩

Na fol. 26b - 29a nalaze se tri nabožne pjesme (ilahije) na turskom jeziku i prepisi tri dokumenta koji se odnose na Bosanski ejalet i Sarajevo.

489. R 272/3

حياة القلوب
ḤAYĀT AL-QULŪB

Djelo o osnovnim načelima islamske vjere na arapskom jeziku. Oko autora ovoga djela u izvorima postoji mala zbrka. Vjerovatno da je razlog tome, između ostalog, i postojanje više djela pod navedenim naslovom. U nekim izvorima čak se i ne navodi njegov autor (vidi: *Ahlwardt II, 1891 i III, 3142 i TÜYATOK 05/II, 1387-88*). Prema katalogu Milli kütüphane (*MKYK V, 1864*) autor ovoga djela je Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birgiwī (živio 929/1521 - 981/1573), dok je prema katalogu *TÜYATOK (2, 195*) autor Nabī 'Abdulbārī b. Tūrḫān Sīnūbī (um. 936/1529-30). Međutim, većina izvora ovoga autora navodi kao pisca drugoga djela istoga naslova (*ḤḪ I, 698; Flügel III, 1918; Köprülü I, 718; TÜYATOK 05/IV, 2769*). I Brockelmann (*GAL GII, 440 i SII, 654*) ovoga autora navodi kao pisca djela *Ḥayāt al-qulūb*. Djelo je u našemu rukopisu nepotpuno na kraju. Nedostaje dio posljednjeg, sedmog poglavlja.

Izv.: Ahlwardt II, 1891 i III, 3142; MKYK V, 1864; TÜYATOK 2, 195 i 05/II, 1387-88.

Početak (fol. 29b):

الحمد لله الّذي هدانا إلى دين الإسلام والصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله الكرام. وبعد، فهذه رسالة في علم الدّين جمعته من كتب المتفقّهين **وسمّيته بحياة القلوب** لا يزول به علل الجهل والذّنوب، ورتّبته على سبعة أبواب بعون الله الوهاب. **الباب الأوّل في الإيمان والإسلام** ومعناهما واحد...

الباب الأوّل في الإيمان والإسلام ومعناهما واحد... (fol. 29b)

الباب الثاني في الورع والتقوى أمّا الورع اجتناب الشّبهات... (fol. 31b)

الباب الثالث في الصلوة وهي فرض على كلّ مسلم عاقل بالغ... (fol. 33a)

الباب الرابع في الزكوة وهي فريضة على كلّ مسلم حرّ عاقل... (fol. 41b)

الباب الخامس في الصوم صوم رمضان فرض على كلّ مسلم عاقل... (fol. 43b)

الباب السادس في الحج وهو فرض في العمر مرّة على كلّ مسلم... (fol. 46a)

الباب السابع في الأضحية هي واجبة على من يجب عليه صدقة الفطرة... (fol. 47b)

Završetak ovdje (fol. 48b):

...وقال عليه السّلام عظّموا ضحاياكم فإنّها على الصّراط مطاياكم من أراد أن يضحّي أو يحجّ بمال حلال وليس فيه شبهة فإنّه يستدين ثمّ يقضي دينه من ماله...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 29b - 48b; 180 x 130; tekst 125 x 52; 15 redaka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela i margine na prve dvije stranice uokvireni crvenom linijom. Naslov djela napisan na početku.

Vlasnik rukopisa bio 'Alī b. al-ḥāǧǧ Aḥmad (bilješka na posljednjem zaštitnom listu).

Na fol. 8a, 27b i 49a nalazi se pečat sa imenom Ibrīhim, vjerovatno Opijač.

490. R 128

منافع الناس
MANĀFI' AN-NĀS

Djelo iz medicine na turskom jeziku u stihovima i prozi, koje je 974/1566. godine napisao Darwīš Muḥammad ibn Muḥammad Çalabī al-Anqarawī Nidā'ī al-Qaysūnī (um. 975/1567) posvetivši ga sultanu Selimu II (vladao 974/1566 - 982/1574). Prije toga, autor je u Egiptu završio medicinske nauke i onda prešao u Istanbul, gdje je uspješno od bolesti zglobova izliječio sultana Sulejmana koji ga je potom imenovao za glavnog ljekara (ra'īs al- aṭibbā'). Autor se u nekim izvorima spominje kao Darwīš Nidā'ī a u drugim kao Nidā'ī Çalabī. Rad se sastoji od šezdeset poglavlja koja se navode u uvodnom dijelu. U prvom poglavlju govori se o anatomiji ljudskog organizma a u ostalim poglavljima o raznim bolestima i njihovom liječenju. U našemu rukopisu na početku, prema orginalnoj folijaciji, nedostaje 19 listova (do šestog poglavlja) a na kraju jedan ili dva lista. I unutar rukopisa na više mjesta nedostaju neki listovi.

Izv.: ḤḤ II, 1835; Pertsch VTH, 281; Flügel I, 776; OM III, 239; Aumer, 241, str. 65; Blochet I, S, 229, 486; Rieu 125, Add. 5991/III; Gölpınarlı III, 5059, str. 293; Karatay T/I, 1761; Ṭibb islāmī, 325; Köprülü II, 194; Sohrweide XIII/3, 200; Götz XIII/4, 399; Kut, 335-336; Nametak - Trako I, 549; Dobrača, Anali, VII-VIII, 67-69 i XV-XVI, 141-145; Jahić XII, 7191,1.

Početak ovdje (prema orginalnoj folijaciji, fol. 20a):

...چوق فُضُولْ وَارْدِرْ غُنَه دَلَالَتْ ايدَرْ وَمُعْتَدِلْ اكسنُكْ اَرَاسِنْدَه مِيَانَه دِرْ هَمْ كُيُوكه بِيلَه دَلِيلْدِرْ... (fol. 22a) بَاشَه سُورَه لَرْ دِيكَرْ كافُورى صُويلَه اَزُوبْ بَاشَه سُورْ سَلَرْ اِسْتِي بَاشْ اَغْرِسَنَه نَافِعْدُرْ دِيكَرْ بَاشْ اَغْرِسِي صُوقْدُرْ...

Završetak ovdje (prema orginalnoj folijaciji, fol. 153b)

...انتقال ايلدى إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعونَ روح روانى شاد اولسون كاهى يازمقده اهمال ايلسيم ايدر ايدى كيم به يازهى ادم ياز...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 93 (originalna folijacija); 210 x 155; tekst 170 x 110; 12 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi slobodni od poveza, rasuti i oštećeni. Pismo *nasta'līq*, mjestimično vokaliziran. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

491. R 708

منافع الناس
MANĀFI' AN-NĀS

Isto kao br. 490.

Fragmenti djela منافع الناس (*Manāfi' an-nās*) iz medicine na turskom jeziku u stihovima i prozi, koje je 974/1566. godine napisao Darwīš Muḥammad ibn Muḥammad Çalabī al-Anqarawī Nidā'ī al-Qaysūnī (um. 975/1567). Na str. 1 nalazi se dio 47. poglavlja u kojemu se govor o vremenu upražnjavanja seksualnih odnosa u braku a na str. 2-3 nalazi se početak 33. poglavlja u kojemu se govori o očima i liječenju hemorida.

Početak (str. 1):

در بيان اوقات جماع

اول بهاره جماع ايتمك احسن واوجهدر زيرا هو معتدل وقان وصافي ومزاج كرم وتر اولور

ومركز وحده قان زياده اولور وحرارة غريزيه كه قوى حيوانيه غالب اولور وذوق ونشاط كمالنده اولور واشتها تمام صادق اولور...

Završetak (str. 3):

...وبواصر نافع اولان علاج لرى ذكر ايده لوم اكر بر كشينك مقعدى طشره چقه عليك التنه بر دنك نشادر تتوده سن هوش اوله.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 3; 210 x 85; tekst 180 x 75; 26 redaka. Pismo *ta'liq*. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi neuvezani.

492. R 132

منافع الناس
MANĀFI' AN-NĀS

Isto kao br. 490.

Fragment djela *Manāfi' an-nās*, od tridesetog do trideset šestog poglavlja.

Početak ovdje (fol. 1a):

...**نوع ديكر** صابونى برابر حنّائله يغورب ديز آغرسنه اورسلر كيدره... **اوتوزنجى** بر كشينك سبدو كى يولنده قوم اولسه بولى آجى كلسه ويرير طملاسه تورق سود ايله...

Završetak ovdje (fol. 2b):

...**اوتوز التنجى باب** اوغلا نجقلرده صوغلجان اولسه... **ديكر** اوغلانك باشى كا اولسه آب قليسهٔ تراشدن صكّره سوره لرسر كه ملهمى دحى غايب مجرّبدر **ديكر**...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2 ; 210 x 145; tekst 165 x 100; 20 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi slobodni od poveza. Pismo *nasta'liq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

493. R 135/1

غاية البيان في تدبير بدن الإنسان
GĀYA AL-BAYĀN FĪ TADBĪR BADAN AL-INSĀN

Djelo iz medicine na turskom jeziku, koje je napisao Ṣāliḥ ibn Naṣrullāh ibn Sallūm al-Ḥalabī (um. 1081/1670). Autor je djelo po-

svetio sultanu Mehmedu IV (vladao 1648 - 1687), sinu sultana Ibrahima (fol. 1b). Pisac u uvodu ističe da je djelo napisao na osnovu ranijih radova iz medicine i ljekarskih iskustava. Istovremeno navodi da obrađuje i neke nove bolesti koje prije nisu bile poznate i donosi lijekove za takve bolesti. Lijekove za ove bolesti autor dijeli na sastavljene od raznog ljekovitog bilja (*mufradāt*) i sintetičke lijekove (*murakkbāt*). Djelo se sastoji od uvoda (*muqaddima*), četiri poglavlja (*maqāla*) i završetka (*ḫātima*). Na margini fol. 2b nalazi se bilješka u kojoj se navodi da je djelo autor napisao 1092/1681-82. godine, što je, međutim, u koliziji sa godinom njegove smrti.

Izv.: OM II, 224; AM I, 423; Blochet I, S, 953; GAL G II, 447 i S II 666; Ṭibb islāmī, 44; Karatay T/I, 1782; Köprülü I, 975; TÜYATOK 07/V, 3835; Dobrača, Anali, VII-VIII, 72; Jahić XII, 7213.

Početak (fol. 1b):

جواهر زواهر حمد وثنا اول واجب الوجود. ومفيض الخير والجود وصانع عالم ودافع أمراض بني آدم اولان. حكيم چاره سازه وكريم بنده نوازه... (fol. 2a) بو كتاب مستطابك اسمنى غاية البيان في تدبير بدن الإنسان تسميه ايلدمكدن صكره بر مقدمه ودرت مقاله وبر خاتمه اوزينه ترتيب قلندى...

المقدمة: بو مقدمه علم طبك في موضوعي وتعريفي بياننده در (fol. 2a)

اوّلكي مقاله: أسباب سنّه ضروريّه نك تدبيري بياننده در (fol. 3a)

ايكنجي مقاله: ايكي بابي مشتملدر (fol. 20a)

اوّلكي باب: مفردات بياننده در (fol. 20a)

ايكنجي باب: مركّبات بياننده در (fol. 53b)

اوچنجي مقاله: باشدن اياغه وارنجه هر عضوه مخصوص مرضلريك سببى وعلاجى بياننده (fol. 63b)

دردنجي مقاله: بر عضوه مخصوص اولميوب بدنه شامل اولان أمراضك بياننده در (fol. 131a)

خاتمة الكتاب: بعض حواصلر بياننده در (fol. 146a)

Završetak (fol. 147b):

...واولادى اولميانك اولمسنه سببدر وخاتونلر دخي بو منوال اوزرينه استعمال اينسه لر حامله اولمسنه سبب اولور.

Prepisao nepoznati prepisivač 29. rağaba 1153/19. oktobra 1740. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 147b).

Fol. 1b - 147b; 268 x 180; tekst 210 x 105; 23 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez moderan, tvrd, kartonski, u platnu sa preklopom i kožnim hrbatom. Pismo *nasta'liq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Kustode. Prije početka djela nalazi se lijep uvan na zlatnoj i plavoj podlozi sa floralnim motivima crvene, bijele i zelene boje te upisanom basmalom u sredini na bijeloj podlozi. Tekst djela na prve dvije strane uokviren je jednom debljom i jednom tanjom linijom zlatne boje obrubljene tankim crnim linijama. Ostali dio teksta uokviren je jednom debljom linijom zlatne boje obrubljene sa unutarnje strane jednom a sa vanjske sa dvije tanje linije crne boje.

Na prvim zaštitnim listovima urađen je sadržaj djela u kolumnama sa veoma lijepim unvanom urađenim na zelenoj i plavoj podlozi sa floralnim motivima crvene i ljubičaste boje te upisanim nazivom djela u sredini na bijeloj podlozi. Kolumne sa naslovima poglavlja i brojem stranice urađene su debljom linijom zlatne boje obrubljene tanjom crnom linijom.

Vlasnik rukopisa bio je Muṣṭafā Muḥibbī Imām-zāde (bilješka na petom zaštitnom listu, prije sadržaja djela). Bilješka o istome vlasniku sa pečatom nalazi se i na fol. 1a.

Na istoj foliji nalazi se bilješka, obrubljivanjem rukopisa nepotpuna, u kojoj se navodi da je vlasnik rukopisa 1159/1746. godine postao (...) b. as-sayyid 'Abdulqādir b. as-Sayyid Ibrāhīm (...) al-Kīlānī al-Ḥamawī ar-Rūmī. Ispod navedene bilješke nalazi se druga bilješka u kojoj se navodi da se spomenutom vlasniku rukopisa 1155/1742. godine rodio sin u Carigradu i da je dobio ime po svome djedu as-Sayyidu 'Abdulqādiru.

Na petom zaštitnom listu, prije sadržaja djela, nalazi se bilješka u kojoj se također navodi godina prepisa 1153/1740. i da je vlasnikom rukopisa 1292/1875. godine postao Muḥammad Amīn al-Yanī Pāzārī (Novopazarac).

ساق التقدير إلى يد الفقير محمد أمين اليكي پازاري في سنة ١٢٩٢.

Na prvim zaštitnim listovima nalaze se stihovi na turskom i perzijskom jeziku, medicinski recepti i druge bilješke na turskom jeziku.

Na fol. 148 nalaze se medicinski recepti na turskom jeziku.

Na fol. 149b - 151b nalazi se kraći tursko - bosanski rječnik.

Fol. 152a - 155a su neispisani listovi.

494. R 135/2

لغات الأعشاب المتداولة بالعربية واليونانية والفارسية
LUĠĀT AL-A'ŠĀB AL-MUTADĀWALA BI AL-'ARABIYYA WA AL-YŪNĀNIYYA WA AL-FĀRISIYYA

Alfabetski arapsko-grčko-perzijski rječnik naziva ljekovitih biljaka, od nama nepoznatog autora. Prije početka rječnika nalazi se naslov:

لغات الحشاب المتداولة بالعربيّة واليونانيّة والفارسيّة

Vidi: Jahić XII, 7199/3.

Početak (fol. 155b):

اقحوان	ابرشيم	اجاص	اقسنتين	اسارون
اربى ياباديه	م	اريك	يلين	كدوراتي
اشق	ادخير	اترنج	انبرپارس	افتيمون
اله وشق	مكه ايروغي	آغاج قاوني	قادن طوزلوغي م	م...

Završetak (fol. 164b):

...يربوع	يربوع	ياقوتي	يتنوت	يافوج	ياوس
...ستلى اوت	عرب طوشني	قزل اوزم	معدنوس نحمس	باشبموسى	بالدرى

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 155b - 164b; 268 x 180; tekst 200 x 105; 14-20 redaka. Pismo *nashī*. Naslovi poglavlja ispisani krupnim slovima crvenom ili crnom tintom. Kustode.

Fol. 165a - 172a neispisani listovi.

495. R 135/3

سوگلون
SOĠLŪN

Rasprava o fazanima preuzeta iz drugog poglavlja djela iz agronomije بيت دهقاني (*Bayt-i Dihqānī*), koje je sa francuskog jezika (Maison Rustique) na turski jezik 1848. godine preveo doktor Ḥayrullāh b. 'Abdulḥaqq ar-Rūmī (um. 1283/1866), član Vijeća za poljoprivredu. Naslov navedene rasprave nalazi se prije teksta djela.

Izv.: ḤḤ, Dayl I, 208; Islâm Ansiklopedisi, 17/68.

Početak (fol. 172b):

فزان یعنی سوگلون تعبیر اولنان قوش طیور اهلیّه اقسامندن اوله رق اعداد کثیره اوزره موجود ویزم بلادمزده یعنی آوروپاده زیاده شایع مشهوردر...

Završetak (fol. 173a):

...قهو یمورطه سی کبی غایت دقیق ودنکی یشل واوزری قویی نقطه لیدر لحمی دخی زیاده لطیف ومأکولدر. انتهی

Prepisao al-ḥāǧǧ Muṣṭafā ʿAṭṭār al-Bosnawī u subotu 8. ramaḍāna 1305/19. maja 1888. godine (bilješka na kraju djela, fol. 173a).

کتبه الفقیر الحقیر الحاج مصطفی عطّار البوسنوي في شهر رمضان المبارك ٨ یوم السبت سنة ١٣٠٥.

Fol. 172 - 173a; 268 x 180; tekst 200 x 115; 36 redaka ukupno. Pismo *nasḫî*. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode.

496. R 92/1

غاية البيان في تدبير بدن الإنسان
ĠĀYA AL-BAYĀN FĪ TADBĪR BADAN AL-INSĀN

Isto kao br. 493.

Prepisao Muḥammad ibn Aḥmad u Jezeru (Gölḥiṣār), bilješka u kolofonu sljedećeg djela, fol. 256b).

Fol. 1b - 206b (originalna folijacija); 200 x 145; tekst 155 x 85; 21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Ima dosta slobodnih listova. Povez tvrd, kartonski, sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi (nazivi bolesti, lijekova, terapije) ispisani crvenom tintom. Kustode.

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

497. R 92/2

ترجمة أصول الحكم في نظام العالم
TARĠAMA UṢŪL AL-ḤIKAM FĪ NIẒĀM AL-ʿĀLAM

Isto kao br. 478.

Prepisao Muḥammad ibn Aḥmad u Jezeru (Gölḥiṣār), bilješka u kolofonu djela, fol. 256b.

کتبه الحقیر الفقیر محمّد بن أحمد بکولحصار

Fol. 208b - 256b; 200 x 145; tekst 145 x 85; 19 redaka. Pismo *nasta'līq*. Kustode.

498. R 92/3

بهلول ديوانه
BAHLŪL-I DĪWĀNE

Poučne narodne priče na turskom jeziku o Behlulu. Prije teksta djela napisano: حکی بهلول دیوانه

Početak (fol. 259b):

بر کون کوزدلر که سئله کزده یورز اسکی آدم قفالرنی بولوز کوتورز قلاغنه چوپ صوقر اکز قفا ذلو کنه چب کزمزسه...

Završetak (fol. 271b):

...وفتح الله من النّار إلى قبره ثلثمائة باب ودخل عليه الحيّات والعقاربُ فيتأذّي به أهلُ النّار مع ما هم فيه من العذاب. صدق رسولُ الله وصدق حبيب الله.

Prepisao Muḥammad ibn Aḥmad u Jezeru (Gölḥiṣār), bilješka u kolofonu prethodnog djela, fol. 256b.

Fol. 259b - 271b; 200 x 145; tekst 145 x 85; 19 redaka. Pismo *nasta'līq*, vokaliziran. Kustode. Brojevi poglavlja i istanuti dio teksta ispisani crvenom tintom ili nadvučen crvenom linijom.

499. R 56

ما حضر في الطب
MĀ ḤAḌAR FĪ AṬ-ṬIBB

Farmakološko djelo na turkskom jeziku, koje je napisao Abū Bakr Nuṣrat-efendī ibn ʿAbdullāh al-Ḥarbūtī (um. 1210/1795). Djelo sadrži recepte i "zapise" za razne bolesti. Autor u prvome dijelu navodi „zapise" , a potom medicinske recepte. Djelo je poznato i pod naslovom رسالهٔ نصرت افندي (*Risāla-i Nuṣrat-efendī*). Rukopisi ovoga djela obično imaju

različite završetke. Prepisivači su često završavali rukopise ovoga djela na različitim mjestima, navodeći i druge recepte koji ne pripadaju navedenom djelu. To se može vidjeti i u drugim izvorima u kojima se obrađuje ovo djelo.

Izv.: OM III, 240; AM II, 494; Tibb islāmī, 119; Karatay T/II, 3061; Gölpınarlı III, 2821, str. 75-76; Kut, 343; Köprülü III, 355/1; Götz XIII/4, 417; TÜYATOK 07/V, 3848; Dobrača, Anali, VII-VIII, 74; Nametak - Trako II, 1083; Jahić XII, 7220; Gazić, 141.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الذي خلق الإنسان وسخّر له ما سواه مخدومًا للكائنات وخادمًا لمولاه علّمه ما أودع من الخواصّ في مفردات الوجود وألهمه كيفيّة الانتفاع بها في مدة الحيوة بالكرم والجود...
أمّا بعد، معلوم اوله كه بو مبتلاء شبكهٔ كثرت يعني أبو بكر نصرت بر مدة مديده على حسب الاقتضا السنة ثلاثه اوزره موجود اولان كتب اطبّاء مطالعه...

Završetak (fol. 50a):

...بوندن انفس حفظ صحّته وسيله اوله حق تلين يوقدر هرنه وقتده استعمال اولنور بر دنك يارم حاصلى بر درهمي قولنجه امان ويرمز والسلام.

Prepisao nepoznati prepisivač 1261/1845. godine (bilješka na kraju djela, fol. 49a).

Fol. 50 ; 195 x 140; tekst 150 x 85; 21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nashī*. Riječ *faṣl* kojom se označava novo poglavlje, kao i druge istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

Na prvim zaštitnim listovima i fol. 1a ispisan sadržaj djela.

Rukopis je otkupljen od Tajiba Saračevića iz Sarajeva.

500. R 175

كتاب في الطب
KITĀB FĪ AṬ-ṬIBB

Djelo iz područja medicine na turskom jeziku, nepotpuno na početku i na kraju. Prema naslovima poglavlja i djelimično tekstu unutar tih poglavlja, podsjeća na djelo منافع الناس (*Manāfi' an-nās*) iz medicine, od kraja osmog poglavlja pa do kraja dvanaestog poglavlja, koje

je 974/1566. godine napisao Darwīš Muḥammad ibn Muḥammad Çalabī al-Anqarawī Nidā'ī al-Qaysūnī (um. 975/1567).

Početak ovdje (fol. 1a):

...معتدلدر **دوردنجيسى** عريضدر يعني يمّي در. بشنجيسى اعتدايله طار اولمق آلتنجيسى مشرف يعني باقمق غيرى نبضه يدنجيسى ياپشمقدر امّا قانون شفاده يكرمي يدي قسم يازلمشدر...

Završetak (fol. 50b):

...آق شكريله دوكوب وشربت ايدوب ... چوچوق هيه نصف درهم ترسي كفايت ايدى...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 50; 150 x 105; tekst 130 x 85;11 redaka. Pismo *ta'līq*. Papir tamnobijel, deblji, hrapav, oštećen. Povez mekši, kožni, oštećen.

501. R 130

مجموعة الأوراق المتفرقة في الطب
MAĞMŪ'A AL-AWRĀQ AL-MUTAFARRIQA FĪ AṬ-ṬIBB

Tzv. ljekaruša, odnosno nekoliko rasutih listova teksta na turskom jeziku o raznim bolestima, spremanju lijekova i liječenju.

Fol. 7; 303 x 105; različite dimenzije teksta i različit broj redaka. Papir industrijski bez linija, tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi rasuti, u lošemu stanju i neuvezani. Pismo *ta'līq*.

502. R 131

مجموعة الأوراق المتفرقة في الطب
MAĞMŪ'A AL-AWRĀQ AL-MUTAFARRIQA FĪ AṬ-ṬIBB

Tzv. ljekaruša, odnosno nekoliko rasutih listova teksta na turskom jeziku o raznim bolestima i njihovom liječenju.

Fol. 13; 285 x 105; različite dimenzije teksta i različit broj redaka. Papir industrijski sa linijama, tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi rasuti, u lošemu stanju i neuvezani. Pismo *ta'līq*.

503. R 712

قطعة في الطب
QIṬ'A FĪ AṬ-ṬIBB

Fragment nekog djela iz medicine na turskom jeziku. U djelu se govori o nekim bolestima i njihovom liječenju.

Početak (str. 1):

تين معروفدر كه انجيره رينون كمالنى بوملسن تازه انجير بالجمله فاكهه لرك...

Završetak (str. 8):

...ومنضج ومفاصل واحشاده اولان اورام صلبه يى ملين در وبو تركيبده قوج بوينوزى ديدكلرى نبات اوله جقدر.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 8; 340 x 110; tekst 330 x 105; 40 redaka. Pismo *ta'liq*. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi neuvezani.

504. R 123

قطعة في الطب
QIṬ'A FĪ AṬ-ṬIBB

Poglavlje iz nekog medicinskog djela na turskom jeziku. U djelu se govori o liječenju nekih bolesti. Tekst ovoga rukopisa izgleda kao dio rukopisa pod br. 505.

Početak (fol. 1b):

باب ياغلرى نيجه چقارمق كرك بيان ايده م ديلرسك كم هر دورلو ياغى چقاره سك قانون حكما اولورکه اكر كول ياغى يانوپلاق ياغى...

Završetak (fol. 5a):

...قزلجه هر مساغك قابنى صرعه زحمتنه بنلا اولان كشبه توطوز درسمه صرعه رنجين دهنه ايدر. باب...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 5; 170 x 110; tekst 160 x 100; 18 redaka. Papir noviji, industrijski, tamnobijel, srednje debljine, glat. Pismo *ta'liq*. Listovi neuvezani.

505. R 124

قطعة في الطب
QIṬ'A FĪ AṬ-ṬIBB

Dio nekog medicinskog djela na turskom jeziku. U prvom dijelu nalazi se medicinski tursko-bosanski rječnik. U djelu se govori o spravljanju lijekova i liječenju određenih bolesti. Tekst ovoga rukopisa izgleda kao dio rukopisa pod br. 504.

Početak (fol. 1b):

اسهل السمك	قنى	غافت قوزى	بوتراغى	قره موق
صفر قويريغى	هندبا اون	چبچاق	(...؟)	قوقول
ديويز	سنجيراچ			

Završetak ovdje (fol. 9b):

...معصومدن دفع ايدر. دلكي ياغى نره اولورسه پره لر اول محله دن ازاله ايدر...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 9; 170 x 110; tekst 160 x 100; 19 redaka. Papir noviji, industrijski, tamnobijel, srednje debljine, glat. Pismo *ta'liq*. Kustode. Listovi neuvezani.

506. R 597

قطعة في الصيدلة
QIṬ'A FĪ AṢ-ṢAYDALA

Fragment djela iz farmakologije na turskom jeziku, u kojemu se govori o spremanju lijekova za liječenje od raznih bolesti. U djelu se navode i bosanske riječi.

Početak (fol. 1a):

تمركو اوق وكبديه وجك اوق ديرلر بوسقدى يابترنق وقنغى لشاى ديرلر بو اوت تمناك وكولكلو پرده وطشلقده پتر سجوان ويوغزه وصاديه ماين كوكى طرفنده اكسوز ونهايتلرى يصي ومنشق بيراقلرى وار...

Završetak (fol. 15b.):

...زنجاد قلم زنجاد ويرلر اويوزه ويهقه نافعدر معدنده جقار.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 15; 190 x 130; tekst 175 x 95; 26-28 redaka. Pismo *ta'liq*. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi neuvezani. Tekst djela uokviren tanjom crnom linijom. Kustode. Na marginama sitnije bilješke u vezi sa tekstom djela.

507. R 709

قطعة في الصيدلة
QIṬ'A FĪ AṢ-ṢAYDALA

Fragment djela iz farmakologije na turskom jeziku, u kojemu se navode recepti za spremanje raznih vrsta lijekova od ljekovitog bilja.

Početak (fol. 1a):

برش شبنا تركيب بودر.

فِلْفِل اَسْوَد	بَزَر بَنْج	زَعْفَرَان	عَاقِر قَرْحَا	قَرْنْفُول	سُنْبُل هِنْدِى	اَفْيُون
	درهم					
٢٠	٢٠	٥	١	١	١	٧

اوچ ادويه مقدارى عسله قوام ويروب ال وديجك مقدارى صودوب بعده بو جمله اجزايى خلط ايدلر...

Završetak (fol. 2b):

...امّا اكي جكردك مسك قويسه لر بغايت لطيف اوله.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2; 155 x 110; tekst 140 x 100; 12 redaka. Pismo *ta'liq*. Papir tamnobijel, deblji, glat. Listovi neuvezani.

MATEMATIKA
MATHEMATICS

508. R 337

مجمع القواعد
MAĞMA' AL-QAWĀ'ID

Djelo iz matematike na turskom jeziku. Podijeljeno je na tri poglavlja (*šiqq*). Autor je Muḥyiddīn Muḥammad b. ḥāğğī Ātmağa al-Kātib (um. poslije 899/1494. Djelo je završio 899/1494. godine i posvetio ga sultanu Bajazitu II. Autor u djelu govori o indijskom numeričkom sistemu, računskim radnjama sa cjelovitim brojevima i računskim radnjama sa razlomcima.

Izv.: ḤḤ II, 1603; ḤḤ, Dayyl II, 435; OM III, 252; OMLT I, 7/1, str. 29; Köprülü III, 341; Jahić XII, 7289; LHAS, 685-86, str. 500-01.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الملك الأعزّ الأكرم والقادر الحكيم الأعظم الّذي علّم الإنسان ما لم يعلم... بو كتابك مصنفي وبو رسالنك مؤلفي قليل العمل وكثير الأمل عبد الفقير ومذنب الحقير المحتاج إلى رحمة الله الملك العلي الكبير الحاجي محي الدّين محمّد بن الحاجي اتمجه الكاتب... (fol. 2b) پس بو فقير دخى ديلدوم كه عربيدن وفارسيدن ترجمه ايدوب علم حسابدن بر رساله بنياد ايدم كه زمانه حالنه مناسب اولوب... (fol. 3a) بو رسالهٔ بنياد ادوب مجمع القواعد ديو آد وردم... (fol. 4a) وبو رساله اوچ شق اوزرنه مبنى در...

Završetak (fol. 181a):

...وبو رساله دخى زمان آخرده ظهور بولدغى اجلدن نيه بوكه احسن تاريخ آخر **زمان** واقع اولدى. والله الموفّق المستعان وإليه التكلان. ٨٩٩

Prepisivanje dovršio nepoznati prepisivač u posljednjoj dekadi mjeseca ḏū al-qa'da 974/sredinom juna 1567. godine (bilješka na kraju djela, fol. 181a).

Fol. 181; 200 x 120; tekst 118 x 60; 15 redaka. Papir žućkast, tanji, glat. Povez moderniji, tvrd, kartonski sa platnenim hrbatom. Pismo *nasḫī*, većim dijelom vokaliziran. Brojevi poglavlja i istaknute riječi is-

pisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela na prve dvije strane uokviren debljom zlatnom linijom obrubljenom tanjim crnim linijama, a ostali dio teksta crvenom linijom. Unvan u kombinaciji zlatne i modre boje.

509. R 232/1

خلاصة الحساب
ḤULĀṢA AL-ḤISĀB

Kompendij iz matematike na arapskom jeziku. Napisao Bahā'uddīn Muḥammad b. Ḥusayn al-Ḥāritī al-'Āmilī (um. 1031/1622). Djelo predstavlja sažetak radova prethodnih autora iz ove oblasti a sastoji se od uvoda i deset poglavlja (*bāb*). U uvodnom dijelu definira se matematika kao naučna disciplina a u sljedećim poglavljima govori se o izvođenju računskih radnjih sa cjelovitim brojevima, razlomcima, traženju nepoznate na razne načine, geometriji i drugim pitanjima iz matematike. U našemu rukopisu djelo nije do kraja prepisano, a na početku nedostaje prvi list.

Izv.: ḤḪ I, 720; Ahlwardt V, 5998; GAL GII, 415, SII, 595; Şeşen, 615, str. 333; Wagner XVIIB1, 255; Ẓāhiriyya, Riyāḍ., str. 104; Karatay A/III, 7028; TÜYATOK 07/III, 1877-1881 i 07/V, 3804 3805; Köprülü III, 343; Dobrača I, 691/11; Tirana, str. 265; Salameh II, 603; Jahić XII, 7276/2.

Početak ovdje (fol. 1a):

...قيل كمية تطاق على الواحد وما تألف منه فيدخل الواحد وقيل نصف مجموع حاشيته...
وقد وضع لها حكماء الهند الأرقام التسعة ٩٨٧٦٥٤٣٢١. **الباب الأوّل** في حساب الصحاح زيادة عدد على آخر جمع ونقصه منه...

Završetak ovdje (fol. 4a):

...**الفصل الخامس** في القسمة هي طلب عدد نسبة إلى الواحد كنسبة المقوم إلى المقوم عليه وهي عكس الضرب...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 4a; 205 x 150; tekst 145 x 70; 21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav, dohvaćen vlagom. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Nedostaje prva korica. Pismo *ta'līq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama bilješke i računske tabele u vezi sa tekstom djela.

510. R 232/2

أيها الولد
AYYUHĀ AL-WALAD

Isto kao br. 242.

Prepis dovršio Muṣafā b. 'Alī al-Kisrī 1. ḏū al-ḥiğğa 1068/29. avgust 1658. godine a zatim kolacionirao sa drugim rukopisima i učio iz njega (bilješka na kraju djela, fol. 12b).

قد فرغتُ أنامل الكتاب من كتابة هذه الرسالة الناصحة الشريفة والنسخة الشافية النافعة اللطيفة الناصحة على يد أضعف العباد وأحوج الخلق إلى ربّه يوم التناد مصطفى بن علي الكسري، غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين والمسلمات تاريخا له في أوّل ذي الحجة الشريفة لسنة ثمان وستين وألف.

Fol. 6b - 12b; 205 x 150; tekst 195 x 130; 19-23 retka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Pismo *ta'līq*, vokaliziran. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama manje bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fo. 13a-b nalazi se prepis pisma na arapskom jeziku koje je, prema bilješci na kraju pisma (fol. 13b), napisao javni predavač u Bursi Nūruddīn-efendī i poslao ga svome učitelju Širwānīju, u vrijeme njegovog pisivanja umrlom, u kojemu mu prenosi svoja iskustvo sa putovanja iz Dagestana preko Širvana do Erzina. Prije početka pisma napisano: عربي صورة مكتوب.

Početak pisma:

الحمد لله الّذي وعد لمن هاجر إليه ورسوله أجرًا كبيرًا... أمّا بعد، فإنّ هذا الفقير الدّاعي وفي طرق محبّة المجد السّاعي مرسل قوافل الدّعوات الوافية...

Prepisivač pisma je isti kao i prepisivač prethodnog djela (bilješka o prepisivaču na kraju prethodnog djela, fol. 12b).

511. R 232/3

الدرة الفاخرة في كشف علوم الآخرة
AD-DURRA AL-FĀḪIRA FĪ KAŠF 'ULŪM AL-ĀḪIRA

Rasprava na arapskom jeziku o smrti, drugom svijetu (āḫira) i odgovornosti za učinjena djela. Napisao ḥuğğa al-islām aš-šayḫ Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Ġazālī (živio 450/1058 - 505/1111).

Izv.: ḤḤ I, 742; Ahlwardt II, 2735; GAL SII, 285; Fajić III, 1993/1; Köprülü II, 140/1; TÜYATOK 10, 310 i 34/III, 222; Lavić XIV, 8104.

Početak (fol. 14b):

قال الشيخ العالم حجّة الإسلام جمال الدّين زين الملّة أبو حامد محمد بن محمد بن محمد الغزالي... الحمد لله الذي خصّ نفسه بالدّوام وحكم على من سواه بالانصرام... وجعل حكم الآخرة خلقًا للمعهود من الأنام، وأنهج ذلك لمن شاء من خلقه أهل الإكرام، وصلّى الله على سيّدنا رسول الملك العلاّم... أمّا بعد، فإنّ الله تعالى يقول: **كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ**، وثبّت ذلك في كتابه في ثلاثة مواضع...

Završetak (fol. 31b):

...وقصدنا بالاختصار سبيل سلوك السّنة ولا تلتفت إلى بدع الطارية على الشّرعيّة وهي من شياطين الانس. فنسأل الله تع التوفيق وهو حسبنا ونعم الوكيل والحمد لله وحده وصلّى الله على سيّدنا محمد وآله أجمعين.

Prepisao Muṣafā b. ʿAlī al-Kisrī (bilješka o prepisivaču na kraju prethodnog djela, fol. 12b).

Na kraju djela nalazi se bilješka u kojoj prepisivač ističe da je pokušao koliko je moga više sravniti prepis (s orginalom) ali da opet nije onako kako bi trebalo biti.

تمّت المقابلة مهما أمكن وليس كما وجب.

Fol. 14b - 31b; 205 x 150; tekst 195 x 130; 20-23 retka. Pismo *taʿliq*, vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama manje bilješke u vezi sa tekstom djela.

512. R 232/4

المنقذ من الضلال

AL-MUNQIḎ MIN AḌ-ḌALĀL

Djelo filozofsko-tesavufskog karaktera, u kojemu autor ḥuǧǧa al-islām aš-šayḫ Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Ġazālī (živio 450/1058 - 505/1111) podvrgava kritici razna filozofska i druga učenja u islamu. Djelo je prevedeno na više jezika a prve štampane verzije na arapskom, francuskom i turskom jeziku objavljene su sredinom devetnaestog stoljeća.

Izv.: ḤḤ II, 1869; Ahlwardt II, 1725; GAL SI, 775; Ẓāhiriyya, Fals., str. 73-74; Ẓāhiriyya, Taṣ., II, str. 775, br. 1961; Baġdād, Awqāf, II, 4185-86; Kaḥḥāla XI, 266; Karatay A/III, 4726; Sarkīs II, str. 1551; Popara XIII, 7563.

Početak (fol. 32a):

الحمد لله الذي يُستفتح بحمده كل رسالة ومقالة، والصلاة على محمد، صاحب النبوة والرسالة، وعلى آله وأصحابه الهادين من الضلالة. أمّا بعد، فإنّك سألتني أيها الأخ في الدين ، أن أبثّ إليك غاية العلوم وأسرارها، وغائلة العلوم وأغوارها، وأحكي لك ما قاسيته في استخلاص الحق من بين اضطراب الفرق، مع تباين المسالك والطرق، وما استجرأت عليه من الارتفاع عن حضيض التقليد إلى يفاع الاستبصار...

Završetak (fol. 48b):

...وهذا العلم لا يحصل بأنواع العلوم التي يشتغل بها أكثر النّاس، فلذلك لا يزيدهم ذلك العلم إلاّ جرأةً على معصية الله تع. وأمّا العلم الحقيقي فيزيد صاحبه خشيةً وخوفًا ورجاءً... فهذا ما أردت أن أذكره في ذمّ الفلسفة والتّعليم وآفاتهما وآفات من أنكر عليهم لا بطريقه. نسأل الله العظيم أن يجعلنا ممن آثره واجتباه وأرشده إلى الحقّ وهداه، وألهمه ذكره حتى لا ينساه وعصمه عن شرّ نفسه حتى لا يؤثر عليه سواه، واستخلصه لنفسه حتى لا يعبد إلاّ إيّاه.

Prepisao Muṣafā b. ʿAlī al-Kisrī (bilješka o prepisivaču na kraju drugog djela u zbirci, fol. 12b).

Fol. 32a - 48b; 205 x 150; tekst 195 x 130; 17-23 retka. Pismo *taʿliq*, vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

513. R 232/5

رسالة في تعريف العقل

RISĀLA FĪ TAʿRĪF AL-ʿAQL

Kraća rasprava, ili dio nekoga djela, na arapskom jeziku, u kojoj nama nepoznat autor pokušava definirati razum (*ʿaql*), zatim znanje (*ʿilm*) i onoga ko posjeduje znanje (*ʿālim*), potom spoznaju (*maʿrifa*) i onoga koji je dostigao spoznaju (*ʿārif*), te ljubav (*maḥabba*), čežnju (*šawq*), strastvenu ljubav (*ʿišq*) i, na kraju, ekstazu (*waǧd*). Rasprava predstavlja kompilaciju poznatih definicija navedenih pojmova u islamskoj filozofiji. Prije početka rasprave a nakon *basmale* i ربّ زدني علمًا وعملاً napisano je:

في تعريف العقل

Početak (fol. 49a):

قال أهل العلم: العقل جوهر مضيء خلقه الله تع في الدماغ وجعل نوره على القلب يدرك الغايبات بالوسايط والمحسوسات بالمشاهدة. روي أن الله تع أرسل جبريل عم إلى آدم عم بالعقل والإيمان والحياء فقال آدم عم: اخترت عليكما العقل فقال الإيمان للحياء انصرف فإنّ الله تع أمرني أن أكون حيث ما يكون العقل فقال الحياء أيضًا: إنّ الله تع أمرني أن أكون حيث ما يكون الإيمان، فاجمعن جميعًا في آدم عم...

Završetak (fol. 50a):

...وأما الوَجْدُ قال أهل الحقيقة: الوجد عجز الروح عن احتمال غلبة الشوق عند وجود حلاوة الذكر... وحكي أنّ رجلاً يغتسل من الفرات فسمع رجلاً يقرأ: ﴿وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ فلم يَزَلْ يضطرب حتى غرق فمات. والله أعلم بالصواب.

Prepisao Muṣafā b. 'Alī al-Kisrī (bilješka na kraju drugog djela u zbirci, fol. 12b).

Fol. 49a - 50a; 205 x 150; tekst 195 x 130; 18 redaka. Pismo *ta'liq*, mjestimično vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom ili ispisane crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 51b nalazi se veća bilješka na arapskom jeziku, u kojoj se tumače pridodata glagolska značenja. Prema napomeni na kraju teksta, bilješka predstavlja lični komentar njenog prepisivača as-Sayyida Muḥammada na djelo المختصر في بحث أحوال متعلقات الفعل (*al-Muḫtaṣar fī baḥṯ aḥwāl muta'alaqāt al-fi'l*).

514. R 232/6

المقدمة الآجرّومية
AL-MUQADDIMA AL-ĀĞURRŪMIYYA

Kraća gramatika arapskog jezika namijenjena početnicima u učenju arapske gramatike. Napisao je Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Dāwūd aṣ-Ṣinhāǧī Ibn Āǧurrūm (živio 672/1273 - 723/1323) za vrijeme boravka u Mekki. Djelo je dugo vremena bilo veoma popularno i često komentirano.

Izv.: ḤH II, 1796; Ahlwardt VI, 6669; Flügel I, 184; GAL G II, 237 i S II, 332; Spaho, 184/3; Kaḫḫāla XI, 215; Ẓāhiriyya, Naḥw, str. 1; Köprülü III, 99/11; Jahić VI, 3769 i VIII, 4797/5; Popara XVI, 8888.

Početak (fol. 52b):

قال الشيخ الفقيه الأستاذ النحوي أبو عبد الله محمّد بن داود الصّنهاجي الشّهير بابن آجرّوم، رحمة الله عليه، الكلام هو اللّفظ المركّب المفيد الوضع وأقسامه ثلثة اسم وفعل وحرف جاء لمعنًى. فالاسم يُعْرَفُ بالخفض والتنوين...

Završetak (fol. 55b):

...وما يقدر بمن فالّذي يقدّر باللّام نحو غلامُ زيدٍ الّذي يقدّر بمن نحو ثوبٌ خزٌّ وبابٌ ساجٌ وخاتمٌ فضّةٌ. والله أعلم بالصواب.

Prepisao nepoznati prepisivač 975/1567. godine (bilješka na kraju narednog djela, fol. 59b).

Fol. 52b - 55b; 205 x 150; tekst 185 x 125; 19 redaka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom ili ispisane crvenom tintom. Kustode. Tekst djela na sredini svakog lista nečitak zbog razljevene tinte djelovanjem neke prolivene tečnosti.

515. R 232/7

تفسير سورة الملك
TAFSĪR SŪRA AL-MULK

Komentar kur'anskog poglavlja (sūra) *al-Mulk*, na arapskom jeziku, koji je napisao Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (um. 940/1533). Ime autora komentara napisano prije početka djela.

Izv.: Köprülü I, 1580/1.

Početak (fol. 55b):

تَبَارَكَ تعالى عما يدركه الحواسّ والأوهام وتعاظم عما يحيط به القياس والأفهام. الَّذِي بِيَدِهِ بقبضة قدرته. الْمُلْكُ يتصرّف بها فيه كيف يشاء...

Završetak (fol. 59b):

...فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَعِينٍ ظاهر يراه العين أو جار على وجه الأرض فهو على الأوّل مفعول من العين كمبيع من البيع وعلى الثاني من الإمعان في الجري فوزنه فعيل (كأنه) ممعن في الجري.

Prepis dovršio isti prepisivač kao i prethodno djelo, posljednji dan mjeseca rabī' al-awwala 975/12. oktobra 1567. godine (bilješka na kraju djela, fol. 59b).

Fol. 55b - 59b; 205 x 150; tekst 185 x 125; 19 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kuranski tekst nadvučen cr-

nom linijom. Kustode. Tekst djela na sredini svakog lista nečitak zbog razljevene tinte djelovanjem neke prolivene tečnosti.

516. R 232/8

تفسير سورة النبأ
TAFSĪR SŪRA AN-NABA'

Komentar kur'anskog poglavlja (sūra) *an-Naba'*, na arapskom jeziku, koji je napisao Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (um. 940/1533). U našemu rukopisu nalazi se samo početak komentara koji se odnosi na prva dva ajeta. Ime autora komentara napisano prije početka djela.

Izv.: Köprülü I, 1580/2.

Početak (fol. 59b):

عَمَّ أصله عمّا على أنه حرف جرّ وقيل ما الاستفهاميّة وقرئ على الأصل ثمّ حذفت الألف فرقًا بين الاستفهام والخبر وهي القراءة وقرئ عمّه بهاء السكت...

Završetak ovdje (fol. 59b):

...وقرئ تسألون بالإدغام عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ بيان الشأن المفخم أو صلة...

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo 975/1567. godine (bilješka na kraju prethodnog djela, fol. 59b).

Fol. 59b; 205 x 150; tekst 60 x 125; 8 redaka ukupno. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kuranski tekst nadvučen crnom linijom. Kustode.

517. R 232/9

تفسير سورة النبأ
TAFSĪR SŪRA AN-NABA'

Komentar kur'anskog poglavlja (sūra) *an-Naba'*, na arapskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Početak (fol. 60a):

عَمَّ أصله عمّا استفهام للتفخيم للمستفهم عندما حذفت الألف فرقًا بينه وبين الخبر ويستعمل الأصل قليلًا ومعناه عن أيّ شيئ عظيم الشأن يتساءلون أي أهل مكّة يسأل بعضهم بعضًا أو يسألون من المؤمنين عن شأن محمّد عليه السّلام وخبره عن البعث على طريق الاستهزاء...

Završetak (fol. 61a):

...فعند ذلك يتمنّى الكافر أن يكون ترابًا أو يتمنّى أن لا يبعث بعد كونه ترابًا في الأرض أو الكافر إبليس يرى آدم وولده وثوابهم فيتمنّى كونه ترابًا احتقره بقوله وخلقته من طين.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo 975/1567. godine (bilješka na kraju sedmog djela u zbirci, fol. 59b).

Fol. 60a - 61a; 205 x 150; tekst 180 x 115; 23 retka. Pismo *ta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kuranski tekst nadvučen crvenom linijom. Kustode. Tekst djela na sredini svakog lista nečitak zbog razljevene tinte djelovanjem neke prolivene tečnosti.

Na fol. 62a - 63b više bilježaka, uglavnom na turskom jeziku, kao što su izvodi iz fikhskih djela u kojima se rješavaju neka vjerska pitanja (mas'ala), zatim hadisi, tumačenja kuranskih ajeta i dr.

Na fol. 63a nalazi se tumačenje sura *al-Qadr* i *az-Zilzāl*, na arapskom jeziku.

518. R 232/10

فقه الكيداني
FIQH AL-KAYDĀNĪ

Isto kao br. 84.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo 975/1567. godine (bilješka na kraju sedmog djela u zbirci, fol. 59b).

Fol. 65b - 68b; 205 x 150; tekst 165 x 115; 15 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja nadvučeni crvenom linijom.

Na fol. 68b, nakon završetka navedenog djela, nalazi se manji rječnik riječi suprotnog značenja (*aḍdād*) u arapskom jeziku, npr:

خير وشرّ، نفع وضرّ، قبض وبسط، جور وعدل، حلّ وعقد...

519. R 232/11

كنز الأخبار
KANZ AL-AḤBĀR

Kraća zbirka hadisa, od nama nepoznatog autora. Gornji naslov napisan je prije početka djela.

Vidi: Blochet I, S, 9; Fajić XI, 6820.

Početak (fol. 69a):

عن جعفر بن محمّد عن أبيه وجدّه، رضي الله عليهم أجمعين، **قال النبيّ، صلّى الله عليه وسلّم الصلوة**، مرضات الرّبّ وحبّ الملائكة وسنّة الأنبياء ونور المعرفة وأصل الإيمان وإجابة الدّعاء وقبول الأعمال وبركة في الرزق وراحة البدن...

Završetak (fol. 69b):

...فيقول **الأوّل** يا عبد الله انقضت الأجل وانقطع المال ويقول **الثاني** ذهبت الأموال وبقي الحساب على رقبتك ويقول **الثالث** ذهبت الأشغال وبقي الوبال على رقبتك ويقول **الرابع** لو كان كسبك من الحلول يكفي مشغول في خدمة الجلول ما من ميّت يوضع على سرير.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo 975/1567. godine (bilješka na kraju sedmog djela u zbirci, fol. 59b).

Fol. 69a - 69b; 205 x 150; tekst 175 x 125; 41 redak ukupno. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknuti dio teksta nadvučen crvenom linijom.

Na fol. 70a nalazi se kasida, većim dijelom na turskom jeziku, mada počinje na arapskom jeziku. Iz bilješke na kraju pjesme razmije se da je napisao as-Sayyid Muḥammad (للمحرر الفقير السيد محمد). Vrh lista, vjerovatno na kojemu je bio napisan tekst u vezi sa ovom pjesmom, je namjerno odsječen.

Početak:

أتاني كتاب فاح من نشر طيبه — نسيم وداد فيه برد أدامي
ففي كل سطر منه غاية بغيتي — وفي كل معنى منه كنه مرامي

Na fol. 70b nalazi se kasida od sedamnaest stihova napisana na arapskom jeziku u pohvalu šayḫ al-islāma Yaḥyā b. 'Umara Minqārī-zāde (živio 1018/1609 - 1088/1677): قصيدة في مدح الشيخ منقاري زاده (*Qaṣīda fī madḥ aš-šayḫ Minqārī-zāde*) Prije početka kaside napisano je:

قصيدة في حضرت شيخ الإسلام مفتي الإمام وحيد الزمان (...) العالم العامل والفاضل الكامل يحيى بن عمر الشهير بمنقاري زاده...

Početak:

تشابهت الأزهار صدغ الكواعب — وسالت ببحر أخضر كل جانب
وزادت بأصوات العنادل لوعتي — لما هيجت قلبي بشوق الحبائب
وما جم غم الهجر عند فؤادنا — بحيث تعي بالكتب صحف المكاتب
فلو قصدت شرح الهوى لتحرقت — بألهاب أحزان يراعة كاتب

Kasidu je prepisao (vjerovatno i napisao) spomenuti as-Sayyid Muḥammad u mjesecu rabī' al-āḫiru 1079/septembar - oktobar 1668. godine (bilješka na kraju treće kaside, fol. 71b).

Na fol. 71a nalazi se kasida napisana na arapskom jeziku u pohvalu velikog vezira Aḥmad-paše (vjerovatno Köprülü Faḍıl Aḥmad-pāšā, veliki vezir u periodu: 1635 – 1676): قصيدة في مدح الوزير الأعظم أحمد باشا (*Qaṣīda fī madḥ al-wazīr al-a'ẓam Aḥmad-pāšā*). Prije početka kaside napisano je:

قصيدة في حضرت الوزير الأعظم الصدر المكرم زينة ديوان العثماني مظهر ألطاف السبحاني أحمد پاشا...

Početak:

يا من ببابه يلوذ الأشراف — يا من به قد صح ريب المنون
عون الإله نصره معه — والفتح في قدومه مرهون
يا فاضلا وكاملا بالأدب — يا عالما وعاملا بالمسنون
ذاتك قد فاقت على الفضلاء — لقد كملت في كل الفنون

Kasidu je prepisao (vjerovatno i napisao) spomenuti as-Sayyid Muḥammad u mjesecu rabī' al-āḫiru 1079/septembar - oktobar 1668. godine (bilješka na kraju naredne kaside, fol. 71b).

Na fol. 71b nalazi se kasida na arapskom jeziku napisana u pohvalu sultana, prema godini prepisa, sultana Mehmeda IV (vladao 1648-1687), pošto se u bilješci na početku kaside ne spominje eksplicitno ime sultana: قصيدة في مدح السلطان محمد الرابع (*Qaṣīda fī madḥ as-sulṭān Meḥmed ar-Rābi'*).

Početak:

يا صاحب البر والبحر قاطبة — رفيقك عون الله والنصر صاحبك
عزمت على الأعداء خير عزيمة — ويحصل إن شاء الإله مآربك
وينصرك الله نصرا معزّزا — إذا جاء نصر الله فالفتح ساقبك
لكل الملوك أنت مولى ورجع — وجملة أرزاق الأعالي رغائبك

Kasidu je prepisao (napisao) spomenuti as-Sayyid Muḥammad u mjesecu rabī' al-āḫiru 1079/septembar - oktobar 1668. godine (bilješka na kraju kaside).

Na fol. 72a-73a nalazi se nekoliko bilježaka na arapskom i turskom jeziku.

520. R 232/12

الكافية في النحو
AL-KĀFIYA FĪ AN-NAḤW

Isto kao br. 116.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 73b - 91a; 205 x 150; tekst 140 x 70-85; 19 redaka. Papir žućkast, tanji, glat. Pismo *nashī*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 91b - 92a nalazi se nekoliko raznovrsnih bilježaka na arapskom jeziku, uključujući i nekoliko stihova na arapskom jeziku.

Na fol. 93a bilješka da je vlasnik rukopisa bio Aḥmad b. Aḥmad Imām-zāde.

521. R 232/13

شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة
ŠARḤ RISĀLA FĪ ĀDĀB AL-BAḤṮ WA AL-MUNĀẒARA

Isto kao br. 6.

Prepisao 'Alī b. Maḥmūd u mjesecu ṣafaru u Arslan-pašinoj medresi 1110/avgust-septembar 1698. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 99a).

قد تمت هذه الرسالة المسمّى الحاشي كوپري في علم الآداب على يد أفقر الحقير (...) علي بن محمود في وقت بعد العصر في يوم الاثنين في شهر صفر المبارك في مدرسة ارسلان باشه المرحوم المغفور في سنة عشر ومائة وألف.

Fol. 93b - 99a; 205 x 150; tekst 130 x 50-70; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, hrapav. Pismo *ta'līq*. Tekst osnovnog djela nadvučen crvenom linijom. Kustode. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

ASTRONOMIJA
ASTRONOMY

522. R 157/1

الرسالة الفتحية في الأعمال الجيبية
AR-RISĀLA AL-FAṮḤIYYA FĪ AL-A'MĀL AL-ĞAYBIYYA

Rasprava na arapskom jeziku o upotrebi sinus-kvadranta (rubtahte) za računanje vremena. Autor rasprave je Badruddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Sibṭ al-Māridīnī (živio 826/1423 - 912/1506). Djelo se sastoji od uvoda i dvadeset poglavlja. Ova se rasprava u izvorima navodi i pod naslovom: رسالة في العمل بالربع المجيب (*Risāla fī al-'amal bi ar-rub' al-muğayyab*). Djelo u našemu rukopisu nije do kraja prepisano.

Izv.: ḤḪ, Dayl II, 176; Ahlwardt V, 5818-19; GAL GII, 168/7, SII, 216/7; IAM III, 103; Bratislava, 295-96; Loebenstein, 2369; Gacek, 283; Ẓāhiriyya, Hay'a, 174; Şeşen, 863, str. 464; Köprülü III, 296/2; MMI, 444; as-Samarā'ī 320; Dobrača II, 1540/2; Kıbrıs, 990; Salameh II, 586; Jahić XII, 7306,2.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسّلام على رسولنا محمّد وعلى آله وصحبه أجمعين. وبعد، **فهذه رسالة في العمل بالربع المجيب** مشتملة على مقدمة وعشرين بابًا. **المقدمة** في تسمية رسومه فأوّلها المركز وهو الخرم الّذي فيه الخيط قوس الارتفاع هو الخيط بالربع مقسومه تسعين قسمًا...

Završetak ovdje (fol. 6a):

...**الباب العاشر** في معرفة الظل من الارتفاع من الظل ضع الخيط على قدر...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 6a; 175 x 125; tekst 130 x 70; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem u mekši kartonski povez. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani krupnijim slovima i nadvučeni crnom linijom. Kustode.

523. R 157/2

النائلية في الأعمال الجيبية
AN-NĀ'ILIYYA FĪ AL-A'MĀL AL-ĞAYBIYYA

Rasprava na arapskom jeziku o upotrebi *muqanṭarāta* (krugova dodatih kvadrantu) i kvadranta u cilju utvrđivanja vremena. Djelo se navodi i kao رسالة في العمل بالربع المجيب (*Risāla fī al-'amal bi ar-rub' al-muğayyab*). Autor rasprave je Aḥmad an-Nā'ilī b. Muṣṭafā b. Ḫalīl b. 'Abdulkarīm Āqḥiṣār Gaywawī (um. poslije 1250/1834). Prije početka djela nalazi se navedeni naslov.

Izv.: OM III, 306; OALT II, 412/1, str. 572; Jahić XII, 7321/2.

Početak (fol. 6b):

أحسن ما يفتح به الكلام حمد الله الملك العزيز العلام الذي جعل الشمس ضياءً والقمر نورًا وقدّره منازل ليعلم الأنام عدد الشهور والأعوام والصلوة والسلام على من بين أوقات العبادات... **وبعد**، فهذا جزء مرتّب في العمل بالربع المجيب وضع فيه من الطرق ما هو أهون للتفهم وترك ما هو أصعب للتعلم... (fol. 7a) وكُسّر على مقدمة وتسعة أبواب.

المقدمة في تسمية الرسوم المركز هو الثقب الذي فيه الخيط...

الباب الأوّل في معرفة أخذ الارتفاع... (fol. 7b)

الباب الثاني في معرفة الميل وغاية الارتفاع... (fol. 7b)

الباب الثالث في معرفة عرض البلد... (fol. 8a)

الباب الرابع في معرفة بعد القمر... (fol. 8a)

الباب الخامس في معرفة الأصل المطلق... (fol. 8a)

الباب السادس في معرفة نصف الفضلة ونصف قوس النهار والليل... (fol. 8b)

الباب السابع في معرفة نصف القوس... (fol. 8b)

الباب الثامن في معرفة وقت الظهر والعصر والعيد وطلوع الشمس... (fol. 9b)

الباب التاسع في معرفة وقت العشاء والفجر ومقدار حصّتي الشفق والفجر... (fol. 9b)

Završetak (fol. 10a-b):

...وبين طلوع الشمس أسقطها من قوس الليل يبقى وقت طلوع الفجر أسقطها منه د (٤) درجةً للتمكين يبقى وقت الإمساك بلا ارتياب والله أعلم بالصواب وإليه المرجع والمئاب. وليكن هذا آخر الكلام، والحمد لله على تمام... قد كان الختام... على يد جامعه العبد... أحمد النائلي بن مصطفى بن خليل بن عبد الكريم، عفى عنهم العفو الحليم، أقحصار كيوه وي، عليهم رحمة الله الملك العزيز القوي، ضحوة الأربعاء يوم **جا** من شهر **حاصم** لسنة **عرايح** من هجرة من سنة

التشريف **سبح** في التبليغ والرسالة **كج** في مكة المكرمة **يج** وفي المدينة المنورة **زج** عليه وعلى آله صلوت الله تعالى...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 7b - 10b; 175 x 125; tekst 145 x 75; 17 redaka. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Na marginama i interlinearno bilješke u vezi sa tekstom djela, ispisane crnom i crvenom tintom. Kustode.

524. R 157/3

رسالة في معرفة العمل بالربع المقنطر
RISĀLA FĪ MA'RIFA AL-'AMAL BI AR-RUB' AL-MUQANṬAR

Rasprava na arapskom jeziku o upotrebi kvadranta s paralelnim krugovima za određivanje namaskih vremena, pravca kible i utvrđivanje vremena uopće. Autor rasprave je Aḥmad an-Nā'ilī b. Muṣṭafā b. Ḫalīl b. 'Abdulkarīm Āqḥiṣār Gaywawī (um. poslije 1250/1834). Djelo je podijeljeno na uvod i devet poglavlja.

Izv.: OM III, 306; Bratislava, 303; MMI, 259; OALT II, 412/3, str. 573; Kibris, 996; Fajić V, 3485/9; Jahić XII, 7321/1.

Početak (fol. 11a):

أحسن الكلام حمد من قدّر الليالي والأيام على ألطف وفاق وأحسن نظام والصلوة والسلام على من شاع ارتفاعه كالشمس في الآفاق فوق الأنام وعلى آله العظام وصحبه الكرام. **وبعد**، فهذه رسالة مختصرة في العمل بالربع العريف بالمقنطرة... ورتّبتها على مقدمة وتسعة أبواب. **المقدمة** في تسمية الرّسوم فالمركز هو الثقب الذي فيه الخيط، **قوس** الارتفاع هو القوس المحيطة بالربع المقسوم...

الباب الأوّل في معرفة أخذ الارتفاع... (fol. 13a)

الباب الثاني في معرفة التعليم على الدرجة... (fol. 13a)

الباب الثالث في معرفة الميل والغاية... (fol. 13b)

الباب الرابع في معرفة نصف قوس النهار... (fol. 14a)

الباب الخامس في معرفة الدائر وفضله والسمت... (fol. 14b)

الباب السادس في معرفة الساعات... (fol. 15a)

الباب السابع في معرفة الظل من الارتفاع وعكسه... (fol. 15b)

الباب الثامن في معرفة أوقات الصلوة والصوم... (fol. 16a)

الباب التاسع في معرفة القبلة... (fol. 17b)

Završetak (fol. 18a):

...وإن أردت فاستخرج ساعة ذلك الارتفاع بما تقدم فإذا توجهت إلى الشمس أو إلى المقياس على ظلّه عند تمام تلك الساعة فقد توجهت إلى القبلة، والله تعالى أعلم، وليكن هذا آخر الكلام والحمد لله على الاختتام... قد تم تبييضها بحمده تعالى وحسن توفيقه على جامعها وكاتبها الفقير... أحمد النائلي بن مصطفى بن خليل بن عبد الكريم آقحصار كيوه وي، عليهم رحمة الله الملك العزيز القوي، ليلة (الثلثاء) يوم **كجا** من شهر **جا** لسنة **غرابح** من هجرة من سنة التشريف **سبح** في التبليغ والرسالة **كج** في مكة المكرمة **يج** وفي المدينة المنورة **زج** عليه وعلى آله صلوة الله تعالى...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 11a - 18a; 175 x 125; tekst 145 x 75-85; 16 redaka. Pismo *nasta'liq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Na marginama rađe bilješke u vezi sa tekstom djela ispisane crnom i crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 18b nalazi se tekst na arapskom jeziku o upotrebi kvadranta, koji može biti odlomak iz nekog djela ili veća bilješka. Iz napomene na kraju teksta moglo bi se zaključiti da je autor ili prepisivač ovoga teksta neki Nūrī.

Početak:

صفة المعمل بالربع الذي مقنطرته لغير ذلك البلاد وطريقه أن تأخذ تفاصيل ما بين بلد الربع وتأخذ الارتفاع وتزيد إليه إن كان عرض البلد الذي أنت فيه أكثر من عرض بلد الربع...

Završetak:

...وإن كان زائدًا على خمسة عشر إلى ثلثين فتسقط أو تزيد ثلث فضل العرضين وإن كان زائدًا على ثلثين إلى غاية الارتفاع فتسقط أو تزيد نصف فضل العرضين ولا نفرض شيئًا من آخر قوس الارتفاع. **فافهم نوري**

Na fol. 19a - 21a nalazi se duži tekst na turskom jeziku, bez naslova, u kojemu se govori o određivanju namaskih vremena. Vjerovatno se radi o odlomku nekog djela s obzirom na to da se u tekstu nalaze i posebna poglavlja.

Početak:

بو دائره نك طريقى اولدوكه لومي ايلرينك قجنجى كونى اولدوغينى بلوب آلتنده واقع اولان رقم ايله جمع ايليوب ينه بالغ اولورسه...

في معرفة وقت الظهر... (fol. 20a)

في معرفة وقت العصر... (fol. 20a)

في معرفة الإمساك... (fol. 20b)

في معرفة وقت صلات عيد... (fol. 20b)

Završetak:

...خيطك قوس ارتفاعك اخرندن قطع ايديكنى اون ايكي ساعت اوزرينه زياده ايله وقت عيد حاصل اولور. تمت

525. R 719/1

كفاية القنوع في العمل بالربع المقطوع

KIFĀYA AL-QANŪ' FĪ AL-'AMAL BI AR-RUB' AL-MAQṬŪ'

Kompendij iz astronomije na arapskom jeziku o određivanju geografskog položaja nekog mjesta pomoću četverokuta (sinus-kvadranta, odnosno rubtahte). Autor djela je Badruddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Sibṭ al-Māridīnī (živio 826/1423 - 912/1506). Ovo je, ustvari, skraćena prerada djela إظهار السرّ المودوع في العمل بالربع المقطوع (*Iẓhār as-sirr al-mawdū' fī al-'amal bi ar-rub' al-maqṭū'*), od istog autora. Djelo se sastoji od uvoda i petnaest poglavlja.

Izv.: HH II, 1500; Ahlwardt V, 5848; GAL GII, 168/8, SII, 216/8; Spaho, 137/10; TÜYATOK 07/III, 1893; TÜYATOK, Isparta, 1225; Zāhiriyya, Hayʾa, 220; OALT I, 82/4, str. 163; Dobrača I, 734/8; Šešen, 863, str. 464; MMI, 498; Alexandria, 342, str. 313; Salameh II, 594; Fajić XI, 6734/3; Jahić XII, 7280/2; Popara XIII, 7622/2.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين والعاقبة للمتّقين وصلّى الله على سيّد المرسلين وعلى آله وصحبه أجمعين. وبعد، فهذه رسالة مختصرة في العمل بالربع الشمالي المقطوع اختصرتها من الرسالة المسماة بإظهار السرّ المودوع ورتّبتها على مقدمّة وخمسة عشر بابًا وسمّيتها **كفاية القنوع في العمل بالربع المقطوع فالمقدمة** في وصف رسومه وتسميتها وما يتعلق بها...

Kraj (fol. 13b):

...**الباب الخامس عشر** في معرفة الماضي والباقي من اللّيل من جهة الكواكب المعلومة المطالع إذا توسّط الكوكب في اللّيل فالق مطالع الغروب من مطالعه يفضل الماضي من اللّيل عند توسّطه... ثم أسقطه من الجملة يفضل المطلوب وكذا تفعل بمطالع طلوعه وبمطالع مغيبه. تمّت الكتاب بعون الله الملك الوهّاب.

Prepisao nepoznati prepisivač u mjesecu ǧumād al-āḫiru 1166/aprilu 1753. godine (bilješka na kraju djela, fol. 13b).

Fol. 1b - 13b; 160 x 110; tekst 115 x 60; 13 redaka. Papir žućkast, srednje debljine, glat. Povez mekši kartonski sa kožnim hrbatom. Pi-

smo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama se nalazi nekoliko bilježaka u vezi sa tekstom djela.

Na *a* strani prvog zaštitnog lista nalazi se bilješka na turskom jeziku o utrošku sredstava za popravku Mostarske, Ljubuške i Blagajske tvrđave.

526. R 719/2

رسالة في الربع المجيب
RISĀLA FĪ AR-RUB' AL-MUĞAYYAB

Rasprava na turskom jeziku o računanju vremena pomoću sinus-kvadranta (rubtahte). Autor rasprave je Ḥusayn b. Ḫalīl Kırlanġıç-zāde al-Rodosçuqī, čija je biografija nepoznata. Zna se jedino da je, kako sam u uvodu ove rasprave navodi, navedeno djelo napisao 974/1566-67. godine na Galipolju. Rasprava se sastoji od uvoda, tri poglavlja i završetka.

Izv.: OM III, 292; OALT I, 73, str. 150.

Početak (fol. 15b):

الحمد لله الّذي خلق السّموات والأرض، وجعل الظّلمات والنّور في الطّول والعرض... أمّا بعد،
بو فقیر... حسین بن خلیل الشهیر بقرلنغچ زاده کلیبولده سنه أربع وسبعین وتسعمائة شتاسنده
اولوب بعض أحباب تحریکی ایله ربع مجیّبه بو رسالة مختصره ی تسوید ایلدم... (fol. 16a)
المقدّمة في أسماء الأشياء الموجودة في هذه الآلة المركز شول دلوجکدر که اکّه اپلك کچمشدر
واکّه قطب دخی دیرلر...

الباب الأول فيما يتعلّق بمعرفة الأوقات (fol. 17b)

الباب الثاني في معرفة ارتفاع العصر وحصّتي الشفق والفجر (fol. 19a)

الباب الثالث فيما يتعلّق بمعرفة الجهات ونصب القبلة (fol. 20a)

Završetak (fol. 23a):

...وجیب مبسوطده ستنی یه چیقه سن اجزاء مستویه سی قاج ایسه اولقدر آرشون قامتکّی
ضمّ ایده سن. تمّت الرسالة الجيب للسّليمي(!)

Ovom bilješkom na kraju djela prepisivač pogrešno pripisuje raspravu osmanskom astronomu Muṣṭafā b. 'Alīǰī al-Muwaqqitu as-Salīmīǰu (um. 979/1571).

Prepisao nepoznati prepisivač 20 ǧumād al-āḫira 1165/4. maja 1752. godine (bilješka na kraju djela, fol. 23a).

Fol. 15b - 23a; 160 x 110; tekst 115 x 60; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

527. R 719/3

قاعده مهمه
QĀ'IDA MUHIMMA

Kraća rasprava ili dio neke rasprave na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojoj se govori o utvrđivanju visine Sunca u odnosu na horizont pomoću rubtahte (*rub'-i dā'ir*) i sinus-kvadranta (*muqanṭara*) radi određivanja dnevnoga vremena.

Početak (fol. 23a):

شویله معلوم اولنه که درجهٔ شمس ربع دائره دن بلسنك طریقی بودر که هر کونك غایت
ارتفاعندن بر وجاتی ودرجه شمس بوالت اوزرنده بلمسك طریقی بودر که یوم مفروضده زوال
وقتنده غایت ارتفاعنی وقتله رصد ایله تحصیل ایدوب...

Završetak (fol. 24a):

...قاج درجه در بعده اودرجه مقداری مقنطراتدن مقنطره صایه سن مری نه ده قرار
ایدرسه عصر اوّل مرینك التنده ظاهر اولمش اولور والله أعلم بالصّواب. تمت القاعده

Prepisao nepoznati prepisivač 21 ǧumād al-āḫira 1165/5. maja 1752. godine (bilješka na kraju djela, fol. 24a).

Fol. 15b - 23a; 160 x 110; tekst 115 x 60; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

528. R 719/4

الرسالة الفتحية في الأعمال الجيبية
AR-RISĀLA AL-FAṬḤIYYA FĪ AL-'AMĀL AL-ĞAYBIYYA

Rasprava na arapskom jeziku o upotrebi sinus-kvadranta (rubtahte) za računanje vremena. Autor rasprave je Badruddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Sibṭ al-Māridīnī (živio 826/1423 - 912/1506). Djelo se sastoji od uvoda i dvadeset poglavlja. Ova se ra-

sprava u izvorima navodi i pod naslovom: رسالة في العمل بالربع المجيب (*Risāla fī al-ʿamal bi ar-rubʿ al-muǧayyab*).

Izv.: ḤḪ, Ḏayl II, 176; Ahlwardt V, 5818-19; GAL GII, 168/7, SII, 216/7; IAM III, 103; Bratislava, 295-96; Loebenstein, 2369; Gacek 283; Ẓāhiriyya, Hayʾa, 174; Şeşen, 863, str. 464; Köprülü III, 296/2; MMI, 444; as-Samarāʾī 320; Dobrača II, 1540/2; Kıbrıs, 990; Salameh II, 586; Jahić XII, 7306,2.

Početak (fol. 25b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله أجمعين. وبعد، فهذه رسالة في العمل بالربع المجيب مشتملة على مقدمة وعشرين بابًا. **المقدمة** في تسمية رسومه فأوّلها المركز وهو الخرم الّذي فيه الخيط قوس الارتفاع هي الخيطة بالربع مقسومة إلى ص قسمًا متساوية مكتوبة اعدادها فيها طردًا وعكسًا...

Završetak (fol. 33a):

...وإن ألقيت مطالعه مطالع الشروق المستقبل بقي الباقي من الليل عند توسطه فإن تساوي حصّته الفجر توسط أول الفجر. هذا آخره. تمّت الكتاب

Prepisao nepoznati prepisivač 17 ǧumād al-āḫira 1165/1. maja 1752. godine (bilješka na kraju djela, fol. 33a).

Fol. 25b - 33a; 160 x 110; tekst 115 x 60; 13 redaka. Pismo *nastaʿlīq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

529. R 719/5

رسالة كرة ذات الكرسي
RISĀLA KURA ḎĀT AL-KURSĪ

Rasprava na arapskom jeziku iz astronomije, od nepoznatog autora, u kojoj se govor o posebnoj astronomskoj spravi u obliku lopte (ḏāt al-kursī), koja se koristi za posmatranje zvijezda. Prema bilješci na kraju rasprave, autor je djelo završio u Istanbulu boraveći u tekiji Šayḫa ʿAbdulqādira 1137/1724-25. godine. Djelo se sastoji od uvoda i trideset i tri poglavlja.

Izv.: OALT II, str. 865-66; Tirana, str. 267.

Početak (fol. 35b):

الحمد لله الّذي خلق السّموات العلىّ وزيّنها بمصابيح الدُّجى... وبعد، فإنّ الكرة المسمّاة بذات الكرسيّ كرة عجيبة وآلة غريبة وأعمالها كثيرة (وهو له) يسيرة، وإنّ سائر الآلات العملية

تستعان من العلوم الرياضيّة، وإنّ ذات الكرسيّ وإن كانت شريكة في الاستعانة لكنها منفردة عن غيرها في الإعانة... (fol. 36a) والرّسالة مرتّبة على مقدّمة وعدّة أبواب فالمقدّمة في بيان الرّسوم الّتي على الكرة وبيان أسمائها...

Završetak (fol. 50a):

...وينصب ما بقي ثم يرفع القطب ويحطّه حتّى يقع رأس الجدي في الأفق وترتفع العلامة عن الأفق بقدر ذلك النصف وعلى هذا القياس. الحمد لله على التمام وعلى النبيّ الصلاة والسّلام ساكنا في استنبول زائر الدّور والنسيان شيخ عبد القادر في سنة سبع وثلثين ومائة وألف من الهجرة من له العزّ والشّرف. تمّت ١١٦٦

Prepisao nepoznati prepisivač 1166/1752-53. godine (bilješka na kraju djela, fol. 50a).

Fol. 35b - 50a; 160 x 110; tekst 115 x 60; 13 redaka. Pismo *nastaʿlīq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama se nalaze rječe bilješke u vezi sa tekstom djela.

530. R 719/6

رسالة في الأسطرلاب الشمالي ذات الصفائح
RISĀLA FĪ AL-USṬURLĀB AŠ-ŠIMĀLĪ ḎĀT AṢ-ṢAFĀʾIḤ

Kraća rasprava na arapskom jeziku o astrolabu, staroj astronomskoj spravi za određivanje položaja zvijezda prema ekliptici, odnosno krugu koji obiđe Zemlja oko Sunca. Autor djela je nepoznat. Djelo se sastoji od uvoda, petnaest poglavlja i završetka, s tim što se u našemu rukopisu nalazi i završetak završetka (*ḫātima al-ḫātima*).

Izv.: Ahlwardt V, 5810; Şeşen, str. 877; Bratislava, 299; Ẓāhiriyya, Hayʾa, 192; MMI, 190; OALT II, str. 851; Alexandria, 13, str. 56; Fajić V, 3485/11; Jahić XII, 7294/4.

Početak (fol. 51b):

الحمد لله حمدًا يليق بجلاله والصّلوة والسّلام على خير خلقه محمد وآله وصحبه أجمعين. وبعد، فهذه رسالة مختصرة أذكر فيها أسماء الرسوم المرسومة على الآلة المسمّاة بالأسطرلاب الشمالي ذات الصفايح وبعض أعمالها وهذه مشتملة على مقدّمة وخمسة عشر فصلاً وخاتمة فالمقدمة في تسمية الرسوم...

Kraj (fol. 65a):

...وهو ما وقع على وتد الأرض فهذا آخر تسوية البيوت الإثنى عشرة يحتاج إليها عند استخراج بعض المسائل لأجل أمور المواليد والوقايع العظمى وغير ذلك مما هو المشهور عند أرباب الأحكام. **خاتمة الخاتمة** في معرفة في صحيفة الآفاق... (fol. 66b) هو الماضي من النّهار إن كان الارتفاع شرقيًّا وإلاّ فهو الباقي للغروب مع زيادة نصف التعديل في الشمال وإسقاطه في الجنوب.

Fol. 51b - 65a; 160 x 110; tekst 115 x 60; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Bilješke na marginama i interlinearno u vezi sa tekstom djela.

Na fol. 67b - 68a nalazi se, prema navodu prepisivača, dio Sinān-pašine glose na arapskom jeziku. Vjerovatno je u pitanju Sinān-pāšā, Sinānuddīn Yūsuf b Ḥiḍr-bay b. Ǧalāluddīn 'Ārif (um. 891/1486) koji je na arapskom jeziku napisao glosu na Qāḍīzādijev komentar al-Ḥawārizmījevog djela الملخص في الهيئة (*al-Mulaḫḫaṣ fī al-ha'ya*) iz astronomije حاشية على شرح الملخص (*Ḥāšiya 'alā Šarḥ al-Mulaḫḫaṣ*).

Vidi: OALT I, 17/1, str. 45 - 47.

مطلب سبب عمارة الرّبع الشمالي

قالوا في بيان سبب عمارة الرّبع الشّمالي وإنك في الأرض (...) أن أوج الشمس في السماء فعند قرب الشمس من سمت الرأس في ناحية الشّمال توجد بعيدة عن الأرض...

Na fol. 68a nalazi se još jedna kraća bilješka na arapskom jeziku o korištenju sinus-kvadranta (muqanṭara).

531. R 719/7

رسالة في ذات الكرسي
RISĀLA FĪ ḌĀT AL-KURSĪ

Rasprava na arapskom jeziku o posebnoj astronomskoj spravi u obliku lopte (ḏāt al-kursī), koja se koristi za posmatranje zvijezda. Autor rasprave je Muḥḥammad b. 'Alī al-Ḥamīdī (um. 1179/1765). Djelo se sastoji od uvoda i osamnaest poglavlja.

Izv.: ḤḪ, Dayl I, 559; GAL GII, 359, SII, 487; Bratislava, 306; Köprülü III, 340/1; MMI, 197; Alexandria, 141, str. 154; OALT II, 302/3, str. 450; Jahić XII, 7319.

Početak (fol. 69b):

نحمدك يا من يدوّر الفلك الدوّار، ويكوّر الليل على النّهار، ونصلّي على من هو لخلق الأفلاك مدار، ولكرسيّ السّعادة معدّل النّهار... **وبعد**، فيقول أفقر الخلق إلى العون المجيديّ محمد بن الشيخ عليّ الحميديّ: لمّا كانت ذات الكرسيّ من الآلات الرصديّة كثيرة الحصول... رتّبت فيها رسالة على مقدّمة وثمانية عشر بابًا. **المقدمة** الكرة وقد يقال لها ذات الكرسي أيضًا هي آلة رصديّة حاوية...

Kraj (fol. 86a):

...هذا آخر ما أوردناه في تاريخ (١١٦٠) لو زيد ثلث (٤٠) ثلاث (١٢٠) دور (٣٦٠) عليه لكان ربع (٣٠٠) المجموع (١٢٠٠) مع خمس (٦٠) ربعه (٣٠٠) دورًا (٣٦٠) أو في تاريخ لو قسمت على قسمين واسقطت من ربع أقلّهما خمسة لكان الباقي مع جذر الآخر دورًا.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač u ponedjeljak 28 ǧumād al-awwala 1166/1. aprila 1753. godine (bilješka na kraju djela, fol. 86a).

Fol. 69b - 86a; 160 x 110; tekst 115 x 60; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Bilješke na marginama i interlinearno u vezi sa tekstom djela.

532. R 719/8

رسالة في العمل بالربع المرسوم بالمقنطرات
RISĀLA FĪ AL-'AMAL BI AR-RUB' AL-MARSŪM BI AL-MUQANṬARĀT

Rasprava na arapskom jeziku iz područja astronomije, koju je napisao Šihābuddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. Raǧab b. Ṭāybuġā Ibn al-Maǧdī (živio 767/1366 - 850/1447). U djelu se govor o upotrebi sinus-kvadranta (muqanṭara) radi utvrđivanja vremena obavljanja svakodnevnih obavezujućih molitvi, određivanja pravca kible i mjerenja vremena uopće. Rasprava se sastoji od uvoda i deset poglavlja.

Izv.: Ahlwardt V, 5846; AM I, 128; GAL GII, 128 i SII, 158; MMI, 253; Salameh II, 584; Fajić III, 2302/2; Alexandria, 175, str. 177-78 i 299, str. 275; Jahić XII, 7325/2.

Početak (fol. 87b):

قال الشيخ الإمام العالم العلاّمة الأستاذ الفاضل شهاب الدين أحمد بن المجدي وحمد الله تعالى، الحمد لله حمد الشاكرين والصلوة على سيدنا محمد وآله الطيّبين والطاهرين، أمّا بعد،

فهذه رسالة في العمل بالرّبع المرسوم بالمقنطرات وضعتها للمبتدى طريقًا إلى الوصول مشتملة على مقدمة وعشرة فصول. المقدمة في تسمية رسومه فالمركز هو البخش الذي فيه الخيط وقوس الارتفاع هو المحيط بالربع المقسوم...

Kraj (fol. 94b):

...فالباقي هو الماضي من الليل عند توسطه فإن ألقيت مطالعه من مطالع الشروق حصل الباقي من الليل وهكذا تفعل بمطالع طلوعه ومطالع غروبه.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 16. rabī' al-āḫira 1167/9. februara 1754. godine u Istanbulu u medresi Afḍal-zāde (bilješka u kolofonu djela, fol. 94b).

تمت الرسالة الربعية في سنة سبع وستين ومائة وألف في ربيع الآخر في اسلامبول في مدرسة أفضل زاده.

Fol. 87b - 94b; 160 x 110; tekst 115 x 60; 13 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Bilješke na marginama i interlinearno u vezi sa tekstom djela.

533. R 719/9

الشمائل النبوية والخصائل المصطفوية
AŠ-ŠAMĀ'IL AN-NABAWIYYA WA AL-ḪAṢĀ'IL AL-MUṢṬAFAWIYYA

Biografija poslanika Muhammeda na arapskom jeziku, koju je napisao Abū 'Īsā Muḥammad b. 'Īsā b. Sawra at-Tirmiḏī (živio 210/825 - 279/892). Djelo je poznato i pod naslovom شمائل النبي (*Šamā'il an-Nabī*). Djelo nije do kraja prepisano.

Izv.: ḪḪ II, 1059; Ahlwardt IX, 9634; GAL GI, 162; Spaho, 84/1; Gölpınarlı I, 1171, str. 110; Dobrača I, 151/4; TÜYATOK 05/V, 3012-14; TÜYATOK, Burdur II, 1557; Loebenstein, 2422; Tirana, str. 217-18; Fajić V, 3560 i XI, 6711; Popara XIII, 7614/2; Salameh II, 375-78.

Početak (fol. 95b):

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى، قال الشيخ الحافظ أبو عيسى محمد بن عيسى بن سَوْرَةَ الترمِذي، رحمه الله، باب ما جاء في خلق رسول الله صلّى الله تعالى عليه وسلّم. أخبرنا أبو رجاء قتيبة بن سعيد عن مالك بن أنس عن ربيعة بن أبي عبد الرحمن عن أنس بن مالك أنه سمعه يقول كان رسول الله، صلّى الله عليه وسلّم، ليس بالطويل البائن ولا بالقصير ولا بالأبيض الأمهق

ولا بالآدم ولا بالجعد القطط ولا بالسبط بعثه الله على رأس أربعين سنة فأقام بمكة عشر سنين وبالمدينة عشر سنين فتوفاه الله على رأس ستين سنة وليس في رأسه ولحيته عشرون شعرة بيضاء...

Završetak ovdje (fol. 125b):

...باب قول رسول الله، صلّى الله عليه وسلّم، قبل الطّعام وبعد ما يفرغ منه. حدثنا قتيبة أخبرنا ابن لهيعة عن يزيد بن أبي حبيب عن راشد بن جندل اليافعي عن حبيب بن أوس عن أبي أيوب الأنصاري قال: كنّا عند النبيّ، صلّى الله عليه وسلّم، فقرب إليه طعام...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 95b - 125b; 160 x 110; tekst 140 x 75; 15-17 redaka. Pismo *nasta'liq*, mjestimično vokaliziran. Kustode.

534. R 407/1

كفاية الوقت بمعرفة الدائر وفضله والسمت
KIFĀYA AL-WAQT BI MA'RIFA AD-DĀ'IR WA FAḌLIH WA AS-SAMT

Rasprava na turskom jeziku o koordinatnom sistemu *muqanṭarāta*, odnosno krugovima dodatim kvadrantu i njihovoj upotrebi u cilju određivanja namaskih vremena, pravca kible i utvrđivanja vremena uopće. Djelo se sastoji od uvoda i dvanaest poglavlja. Autor djela je Muṣṭafā b. 'Alī al-Muwaqqit as-Salīmī (um. 979/1571), poznati osmanski astronom i dugo vremena muvekit džamije sultana Selima u Istanbulu, zbog čega je dobio nadimak Salīmī. U našemu rukopisu nedostaje početak, vjerovatno samo prvi list.

Izv.: Rieu 121a, Add. 7892/2; Flügel II, 1430/1; Götz XIII/4, 359; Köprülü I, 1598/13, III, 342; Qādiriyya V, 1473/1, str. 302; Kut, 373; OALT I, 82/5, str. 164; Dobrača I, 696/3; Jahić VI, 4183/3 i XII, 7306/4; Schmidt, str. 581-82 i str. 617.

Početak ovdje (fol. 1a):

...اگامدار الجدي ديرلر واوڭ بر مدار كه جمله سندن كچركدر ويوقارر مركزه قريبدر اگامدار الشّرطاندر ديرلر...

الباب الأوّل في معرفة الجمل الكبير... (fol. 3a)

الباب الثاني في معرفة أخذ الارتفاع... (fol. 4a)

الباب الثالث (nedostaje list)

الباب الرابع في معرفة ميل الشمس وغاية ارتفاعها وجهة كل منهما... (fol. 5b)

(الباب الخامس في معرفة عرض البلد من غاية الارتفاع والميل... (fol. 7a)

الباب السادس في معرفة نصف القضلة ونصف قوس النهار والليل... (fol. 9a)

الباب السابع في معرفة الدائر وفضل الدائر من الارتفاع... (fol. 11a)

الباب الثامن في معرفة ارتفاع العصر والدائر بين الظهر والعصر والدائر بين العصر والمغرب... (fol. 12a)

الباب التاسع في معرفة دخول أوّل وقت المغرب وحضّة الشفق والفجر... (fol. 13a)

الباب العاشر في معرفة السمت من الارتفاع... (fol. 16a)

الباب الحادي عشر في معرفة سمت القبلة... (fol. 17a)

الباب الثاني عشر في معرفة إخراج الجهات الأربع ونصف القبلة... (fol. 18b)

...يونك كيبي وقتلرده آي عشايه قريب غروب ايلسه كركدر يوكسك كورندوكى زياده اولدوغيدر، الله أعلم، من رساله مصطفى بن علي الموقّت بجامع سلطان سليم، رحمه الله. من رساله معدّل النّهار. بعض ير واردر... (fol. 22a)

Završetak (fol. 21a-22b):

...خطّ مشرق ومغربدن سمت مكّه مقداري كه قرق سكز درجه در قوس ارتفاع اوزرينه خيطى وضع ايلدك بو تقديرچه خيط سمت قبليه مطابق اولدى وقبله دخي قوس ارتفاعك طرفنه واقع اولدى.

U nastavku teksta, fol. 21b - 22b, kao sastavni dio prethodnog djela slijede dva kraća odlomka iz djela: حل دائره معدّل النهار (*Ḥall dā'ira Mu'addila an-nahār*) od istoga autora. Poslije oba odlomka prepisivač je naveo izvor: من رساله معدّل النّهار, u prvom slučaju navodeći i ime autora.

Početak prvog odlomka:

سنه ١٠٨٩ وان ضربت جيب تمام، فضل الدائر في جيب تمام...

Završetak prvog odlomka:

...عشايه قريب غروب ايلسه كركدر يوكسك كورندوكى زياده اولدوغيدر، الله أعلم، من رساله مصطفى بن علي الموقت بجامع سلطان سليم، رحمه الله.

Početak drugog odlomka:

بعض ير واردر كى طوال ١٦ ساعت اولور ١٨ كيچه ١٧ ساعت دخى زياده بولنور...

Završetak drugog odlomka:

...عشا وقتى بولنماز شفق غايت اولمدين فجر طلوع ايدر يونك كبي كيچه لرده وانك كيبي يرلرده عشا قلمق واجب اولمزدمشاردر. من رسالة معدل نهار. تمّت

Prepis dovršio Muḥammad 'Ārif b. 'Alī 5. ḏū al-qa'da 1148/17. marta 1736. godine (bilješka o datumu prepisa na kraju djela, fol. 22b a o imenu prepisivača na fol. 52a i na margini, fol. 78b).

Fol. 1a - 22b; 160 x 110; tekst 110 x 53; 13 redaka. Papir žućkast, srednje debljine, glat. Lage uvezane koncem. Nedostaju hrbat i korice. Pismo *nasta'liq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom obrubljenom sa dvije crne linije sa vanjske strane i jednom sa unutarnje strane. Margine uokvirene crvenom linijom. Na marginama do fol. 13b nalazi se sljedeće djelo u zbirci. Od ove folije na marginama se nalazi nekoliko bilješka pisanih rukom drugog prepisivača, koje se odnose na ovdje obrađeno djelo.

535. R 407/2

مختصر جيب ومقنطرة
MUḤTAṢAR-I ĞAYB WA MUQANṬARA

Kompendij više rasprava na turskome jeziku poznatog osmanskog astronoma Muṣṭafā b. 'Alī al-Muwaqqita (um. 979/1571), u kojima se tretira upotreba sinus-kvadranta. Naslov je dat prema sadržaju djela. Prema tekstu na kraju djela, ovaj sažetak sačinio je Muḥammad Amīn 1148/1736. godine. Djelo je na početku krnjavo. Nedostaju jedan ili dva lista.

Početak ovdje na margini (fol. 1a):

...شو طارچه قوسلردر كه مقنطرات ايله تقاطع ايدر اوّل السّموت شول قوسدر كه نقطه وشرق...

في معرفة أخذ الارتفاع الشمس بلكلكم ارتفاع ديو شمس دن يا خود ساير كواكبك افقدن اراقلغنه ديرلر واكر ارتفاع قبل الزوال ايسه اكا ارتفاع شرقي ديرلر... (marg. fol. 1b)

في معرفة البروج... (fol. 2a)

في معرفة تعيين البروج في المنطقتين... (marg. fol. 3b)

في معرفة الجمل الكبير... (marg. fol. 4a)

في معرفة نصف قوس النهار ونصف قوس الليل وتمام قوسيهما والتعديل... (marg. fol. 4b)

في معرفة فضل الدائر الدائر يعني الدائر وفضل الدائر... (marg. fol. 5a)

في معرفة غاية الارتفاع الشمس في كلّ يوم... (marg. fol. 6a)

في معرفة عرض بلد وطوله... (marg. fol. 6b)

في معرفة الميل... (marg. fol. 7a)

في معرفة الظلّ المبسوط والمنكوس... (marg. fol. 8a)

في معرفة ظلّ زوال... (marg. fol. 9a)

في معرفة أوقات الصلوة الخمس... (marg. fol. 9b)

Završetak na margini (fol. 11b):

...بو آغلق رحمتك تاطلوع شمسه دك مذّلرينه حضهٔ قچرديرلر پس صلوة صبح قچر صادق طلوعندن تاكونش طوغنچه قلنمق جايزدر. والله أعلم

Na margini, fol. 12a - 13b, nalazi se duži tekst na turskome jeziku u kojemu Muḥammad Amīn ističe da je od rasprava osmanskog astronoma Muṣṭafā b. 'Alī al-Muwaqqita (um. 979/1571) u kojima se tretiraju sinus-kvadranti (ġayb wa muqanṭara) napravio ovaj kompendij kako bi olakšao studentima savladavanje ove materije. U nastavku teksta on raspravlja o utvrđivanju zore i rađanja dana (faǧr wa šafaq), o čemu se govori u devetom poglavlju prethodnog al-Muwaqqitovog djela, što, prema njemu, predstavlja poteškoće za muvekite Istanbula, naročito u vrijeme ramazana. Na kraju, Muḥammad Amīn ističe da je tumačenje ove materije završio 20. ḏū al-qa'da 1148/1. aprila 1736. godine.

Početak (fol. 12a):

اشبو رسايللرى تسويد ايدن مصطفى بن علي الشهير بالسّليمي كه بو رساليه كلنچه كرك جيب وكرك مقنطره اوندن متجاوز رسايل تسويد ايلمش... مرقوم رساله طالبينه آسآن اولسون ديو مختصر ايلدم انجق بو فقيرى خير دعادن فرآموش ايلمسونلر دمش...

Završetak (13b):

...كذالك يكرمى درجه خيط قطع ايدر طالبينه آسآن اولق ايچون بو محله تفصيل ايلدم بو فقيرى دخى خير دعادن فراموش بيورلر سوده الفقير الشهري محمّد أمين ذال ٣٠ سنه ١١٤٨

Na margini fol. 16b nalazi se kraći tekst, prijevod sa arapskog na turski jezik, u kojemu se govori o načinu određivanja pravca kible, koji potpisuje Muḥammad Amīn.

Početak:

في معرفة ارتفاع سمت القبلة سمت قبله بلمك بيان ايدر...

Završetak:

...**فهو ارتفاع سمت القبلة** سمت قبلنك ارتفاع اول اولور. سوده الفقير محمّد أمين

Prepisao Muḥammad 'Ārif b. 'Alī (bilješka o prepisivaču na fol. 52a i na margini, fol. 78b).

Fol. 1a - 11b; 160 x 110; tekst 110 x 35; 22 redaka. Pismo *nashī*, sitniji. Prije početka novog poglavlja ostavljene manje bjeline u tekstu. Kustode.

536. R 407/3

رسالهٔ ربع
RISĀLA-I RUB'

Rasprava na turskom jeziku o mjerenju geografskog položaja nekog mjesta pomoću četverokuta (kvadranta). Djelo se sastoji od jedanaest poglavlja. Naslovi poglavlja potpuno su isti kao i naslovi u prvome djelu. Od petog poglavlja pa do kraja, tekst djela je ispisan na margini folija narednog djela u zbirci. Naslovi poglavlja dati su dvojezično, na arapskom i turskom jeziku. U uvodu se tumače osnovni astronomski termini i pojmovi koji se tiču navedene oblasti, slično prvome djelu u zbirci. Prije početka djela napisan je naslov: هذا رسالة ربع

Početak (fol. 23a):

پس آمدى اوّلا مقدّمه شروعنه كه مقدّمنك بياننده در. **المركز** اول رسملرين بريدر كه ربعك كوشه سنده اكه خيط كچورلر **المري** بر دخي مرى دركه خيطه بغلرلر...

الباب الأوّل في معرفة الجمل الكبير... (fol. 25b)

الباب الثاني في معرفة أخذ الارتفاع... (fol. 26b)

الباب الثالث في معرفة وضع المرى على درجة الشمس وأجزاء المنطقة... (fol. 27a)

الباب الرابع في معرفة ميل الشمس وغاية ارتفاعها وجهة كل منهما... (fol. 27b)

الباب الخامس في معرفة عرض البلد من الغاية الارتفاع والميل... (marg. fol. 28a)

الباب السادس في معرفة نصف الفضلة ونصف قوس النهار والليل... (marg. fol. 28a)

الباب السابع في معرفة الدائر وفضل الدائر من الارتفاع... (marg. fol. 28b)

الباب الثامن في معرفة ارتفاع العصر والدائر بين الظهر والعصر... (marg. fol. 28b)

الباب التاسع في معرفة دخول أوّل وقت المغرب وحصّة الشفق والفجر... (marg. fol. 29b)

الباب العاشر في معرفة السمت من الارتفاع... (marg. fol. 29b)

الباب الحادي عشر في معرفة سمت القبلة... (marg. fol. 30a)

Završetak (marg. fol. 30a):

...بعده نقل ايده سن سمت قبله عددينك مثلى اوزرينه سموت قسمتندن مرى التنده هرنه واقع اولورسه سمت فيلرنك ارتفاعى اول اولور وقس على هذا. تمّت

Prepisao Muḥammad 'Ārif b. 'Alī (bilješka o prepisivaču na fol. 52a i na margini, fol. 78b).

Fol. 23a - marg. 30a; 160 x 110; tekst 110 x 53; 13 redaka (marg. 110 x 35; 22 redaka). Pismo *nasta'līq* i *nashī*. Brojevi poglavlja i neke istaknute riječi ispisani crvenom tintom a neke nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom obrubljenom sa dvije crne linije sa vanjske strane i jednom sa unutarnje strane. Margine uokvirene crvenom linijom.

537. R 407/4

رسالهٔ ربع مقنطرات
RISĀLA-I RUB'-I MUQANṬARĀT

Rasprava na turskom jeziku iz područja astronomije o upotrebi kvadranta (muqanṭarāta), odnosno krugova dodatih kvadrantu radi utvrđivanja namaskih vremena, određivanja pravca kible i mjerenja vremena uopće. Djelo je podijeljeno na uvod i dvadeset poglavlja. U uvodu se, slično prethodnim djelima u zbirci, tumače osnovni astronomoški termini i pojmovi koji se tiču navedene oblasti. Prema natpisu prije djela, autor ove rasprave je Isḥāq-efendī (رسالهٔ مقنطرات لاسحق أفندي), zašto u nama dostupnim izvorima nismo mogli naći potvrdu. Međutim, moguće je da se radi o Hoğa Isḥāq-efendiji (um. 1252/1836) koji je napisao narednu raspravu u ovoj zbirci, iako se u popisu njegovih djela ne navodi ova rasprava (Vidi: *OALT II, 415, str. 577-79*). U katalogu *OALT II* (str. 826) ova se rasprava tretira kao djelo nepoznatog autora.

Izv.: OALT II, str. 826.

Početak (fol. 28a):

يا من أدار طبقات السماء على القطب والمحور، ويا من زيّن الأجرام العلويّات بمصابيح السيّارات... أمّا بعد، بو **رسالهٔ ربع مقنطرات** اعمالك بيان ايدر، بر مقدمه ويكرمى بابٓ اوزرينه ترتيب اولنمشدر. **مقدمه** ديديكم ربع مقنطراتك رسوملرين واسملرين بيان ايدر...

اولكى باب شمسدن وسائر كوكبدن ارتفاع المغى بيان ايدر... (fol. 31a)

ايكنجى باب درجهٔ شمس بلمكى ومرتى درجهٔ شمس اوزرينه... (fol. 31b)

اوچنجى باب شمسك ميلينى وغايت ارتفاعنى وميل ايله غايت ارتفاع شماليميدر... (fol. 35a)

دردنجى باب غايت ارتفاعدن وميلدن عرض بلدى بلمكى بيان ايدر... (fol. 35b)

بشنجى باب ارتفاعدن ظل وظلدن ارتفاع بلمكى بيان ايدر... (fol. 36b)

آلتنجى باب نصف فَضله كه انا تعديل النهار ديرلر ونصف قوس النهار ونصف قوس الليلى دخى بلمكى بيان ايدر... (fol. 37b)

يدنجى باب جانب مقنطراتدن ميل استخراج ايتمكى بيان ايدر... (fol. 38b)

سكزنجى باب سمت مشرق ومغرب بلمكى بيان ايدر... (fol. 39a)

طقوزنجى باب دائر وفضل دائر بلمكى بيان ايدر... (fol. 39b)

اونلنجى باب ساعات مستويّه ودخى معوّجه بلمكى بيان ايدر... (fol. 40b)

اون برنجى باب ظهرك اوّل وقتى وعصرك ارتفاعنى وظهر ايله عصرك ما بينندە اولان فضل دائرى وعصر ايله شمسك غروبى اراسندە اولان دائرى بيان ايدر... (fol. 41b)

اون ايكنجى باب مغرب ايله عشانكى اوّل وقتك دخولنى ودخى شفق ايله فجرك حصّه لرينى بلمكى بيان ايدر... (fol. 43a)

اون اوچنجى باب ارتفعك سمتى وسمتى اولميان ارتفاعى بلمكى بيان ايدر... (fol. 44b)

اون دردنجى باب سمت قبله بلمكى بيان ايدر... (fol. 45b)

اون بشنجى باب جهات اربعه اخراجاتنى ومحراب نصب ايتمكى بيان ايدر... (fol. 46b)

اون آلتنجى باب شمس طلوع ايتديكى زماندن سمت قبله اوزرينه كلدوكى زماندن اوّل نهاردن دائره ندر آنى بيان ايدر... (fol. 48a)

اون يدنجى باب فلك مستقيم ايله اوّل جديدن محسوب اولان مطالع بروج يعنى فلكيّه بلمكى بيان ايدر... (fol. 48b)

اون سكزنجى باب مطالع بلديّه بلمكى ومطالعى بلدن وقت مفروضك ودخى مطالعى طالعين بلمكى بيان (ايدر)... (fol. 49b)

اون طقوزنجى باب ارض اوزرنده قائم اولنلرك ارتفاعين بلمسنى بيان ايدر... (fol. 50a)

يكرمنجى باب دخى بحار ودخى انهارك عروضى ودخى قويولرك اغزندن صوينه وارنجه در كلكنى بيان ايدر... (fol. 51a)

Završetak (fol. 52a):

...اوّل زمان هرنه باقى قالورسه اول قيدنك اغزندن صويه وارنجه دركلكّى اولمقدار اولور. والله أعلم بالصواب...

Prepis dovršio Muḥammad 'Ārif b. 'Alī u mjesecu đū al-ḥiğğa 1148/ april-maj 1736. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 52a).

تمّت الكتاب عن (ال)يد الضعيف محمّد عارف بن علي اليوم الأحد في ماه ذي الحجة سنة ثمان وأربعين مائة وألف بالخير وبالصواب.

Fol. 28a - 52a; 160 x 110; tekst 110 x 53; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom obrubljenom sa dvije crne linije sa vanjske strane i jednom sa unutarnje strane. Margine uokvirene crvenom linijom. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela.

Na margini fol. 48b - 50a nalaze se tekst iz astronomije na turskom jeziku podijeljen na poglavlja:

الباب الثامن في معرفة مطالع فلكية

الباب التاسع في معرفة مطالع بلدية

الباب العشرون في الطالع من أفق بلدك لوقت مفروض

Prema završetku posljednjeg poglavlja, navedeni tekst pripada djelu koje je napisao Aḥmad-efendi.

ايكى درجه باقى قالدى طالع اسدك ايكيسى ايمش ديدك وقس على هذا لأحمد أفندى.

538. R 407/5

جدول بعض بلدك طولنى وعرضنى بيان ايدر
ĞADWAL BA'D BALADIN ṬŪLUNU
WA 'ARḌUNU BAYĀN EDER

Tabela geografskih dužina i širina nekih mjesta islamskog svijeta, kao što su Meka, Medina, Jerusalem, Džidda, Egipat, Damask itd. Tabela se sastoji od dvadeset i šest gradova.

Početak:

ودخى بو جدول بعض بلدك طولنى ودخى عرضنى بيان ايدر. هر بلدك ارادسنده ايكى جدول يازلمشدر برنده طول ارقامى ويرنده عرضك ارقامى يازلمشدر ذكر اولنور غفلت اولنميه.

اسماء بلدان	وطولها	وعرضها
مكّه مكرّمه	...	...

Fol. 52b - 53a; 160 x 110; tekst 110 x 50. Tabela sa tri kolone. U prvoj su imena gradova, u drugoj geografske dužine tih gradova a u trećoj njihove geografske širine. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača (Muḥammad 'Ārif b. 'Alī) kao i prethodno djelo.

539. R 407/6

جدول بعض بلاد رومك طولنى وعرضنى بيان ايده لر
ĞADWAL BA'D BILĀD RŪMUN ṬŪLUNU
WA 'ARḌUNU BAYĀN EDILER

Tabela geografskih dužina i širina nekih mjesta Osmanskoga carstva. Početak:

بعض بلاد رومك طولنى وعرضنى معلوم اولان بو جدولده بيان ايده لر.

أسماء البلاد	الطول من الساهل	العرض من الاستوا
استانبول	...	...
بروسه	...	...

Fol. 54a - 54b; ; 160 x 110; tekst 145 x 70. Tabela sa šest kolona. U prvoj i četvrtoj su imena gradova, u drugoj i petoj gegrafske dužine tih gradova a u trećoj i šestoj njihove geografske širine. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača (Muḥammad 'Ārif b. 'Alī) kao i prethodno djelo.

Na fol. 55a nalazi se zodijak a na fol. 55b tabela sa brojevima i naslovom: صورت كرات.

540. R 407/7

رسالهٔ جيب
RISĀLA-I ĞAYB

Rasprava na turskom jeziku o mjerenju geografskog položaja mjesta pomoću četverokuta (sinus-kvadranta), koju je napisao matematičar i astronom Hoğa Isḥāq-efendī (um. 1252/1836). Prema uvodnom dijelu, djelo se sastoji od uvoda i dvadeset i pet poglavlja. Međutim, u našemu rukopisu djelo završava sa dvadeset i drugim poglavljem, dok su posljednja tri poglavlja napisana na margini, s tim što je prepisivač

dvadeset i treće poglavlje označio kao dvadeset i drugo a izostavio da označi dvadeset i četvrto. Zbog toga je teško utvrditi cjelovitost djela i njegov završetak. U uvodu se, slično prethodnim djelima u zbirci, tumače osnovni astronomski termini i pojmovi koji se tiču navedene oblasti. Prije početka djela napisan je naslov: رسالة جيب لاسحق افندي

Izv.: Flügel II, 1430/2; OM III, 254-55; OALT II, 415/4, str. 578; Schmidt, str. 618-19.

Početak (fol. 57b):

الحمد لله ربّ العالمين وصلّى الله على سيّدنا محمّد وخير آله وأصحابه وجميعهم وجميع المسلمين. **أمّا بعد**، بلكل كه بو رسالهٔ جيب آفاقي دمكله معروف اولان آلتڭ ربع دائره اقسامندندر عملارين بيان ايدر مثال لريله اشرف آلتدر جميع آفاقده جمله عملار بونڭله بلنور، بو رساله بر مقدمه ويكرمى بش باب اوزرينه تركيچه ترتيب ايلدم كه تا طالبلره آسان اولسون...

الباب الأول في معرفة أخذ الارتفاع (fol. 59b)

الباب الثاني في معرفة جيب القوس وقوس الجيب (fol. 60a)

الباب الثالث في معرفة السهم من القوس والقوس من السهم (fol. 61)

الباب الرابع في معرفة الظلّ (من) الارتفاع (fol. 62b)

الباب الخامس في معرفة الارتفاع من الظلّ (fol. 65b)

الباب السادس في معرفة درجة الشمس في هذه الآلة (fol. 66a)

الباب السابع في معرفة الميل من درجة الشمس (fol. 67a)

الباب الثامن في معرفة الارتفاع وعرض البلد من غاية الميل (fol. 67b)

الباب التاسع في معرفة بُعد القطر (fol. 69a)

الباب العاشر في معرفة الأصل (fol. 69b)

الباب الحادي عشر في معرفة نصف التعديل (fol. 70a)

الباب الثاني عشر في معرفة نصف قوس النهار والليل (fol. 71a)

الباب الثالث عشر في معرفة الدائر وفضل الدائر (fol. 71b)

الباب الرابع عشر في معرفة الارتفاع من فضل الدائر (fol. 74a)

الباب الخامس عشر اون بشنجى باب عصرك ارتفاعك ودخى عصرله زوال بيانندە در (fol. 75a)

الباب السادس عشر اون آلتنجى باب فجرك دخى شفقك حصّه لرينك بلمه سنك بيانندە در (fol. 76b)

الباب السابع عشر اون يدنجى باب سعة المشرق والمغرب بلمه سنك بيانندە در (fol. 77a)

الباب الثامن عشر اون سكزنجى باب شول ارتفاعى بلدرر كه قچن شمس اوّل ارتفاعه كلسه (fol. 77b)

الباب التاسع عشر اون طقوزنجى باب ارتفاعدن سمت بلمه سنك بيانندە در (fol. 77b)

الباب العشرون يكرمنجى باب سمت قبله بلمه سنك بيانندە در (fol. 78b)

الباب الحادي والعشرون في معرفة استخراج الجهات والقبلة (fol. 80a-b)

الباب الثاني والعشرون في معرفة طول القائم على بسط الأرض (fol. 81b)

Završetak (fol. 83a):

...ودخى بصركدن بصركدن قوسك مابينى اول زراع ايله اولچه سن هرنه مقدار ايسه اول نسنه نك يوچه لكى اول مقدار حاصل اولور. والله أعلم بالصّواب.

Prepis dovršio Muḥammad ʿĀrif b. ʿAlī 24. ṣafara 1149/3. jula 1736. godine (bilješka o datumu prepisa u kolofonu djela, fol. 83a a o imenu prepisivača na kraju četvrtog djela u zbirci, fol. 52a).

...**الباب الثاني (الثالث؟) والعشرون** في معرفة المطالع الفلكيّة (marg. fol. 80a)

الباب الثالث (الرابع؟) والعشرون في معرفة المطالع البلدية ومطالع الطالع والطالع من أفق بلدك لوقتٍ مفروضٍ (marg. fol. 81b)

الباب الخامس والعشرون في معرفة سعة الأنهار وعمق الآبار (marg. fol. 83b)

Završetak (fol. 87b):

...بعض يرده ايكى اي مقدارى وبعض يرده اوچ اي مقدارى التى ايه وارنجه بو وجهله اولور امّا بونلرك اكثرى معمور ديكلدر شدّت بروردندن ساكن اولمغه قابليّت بوقدر. والله أعلم. تمّت شرح الرسالة في ١٢ صفر سنة ١١٥٠

Prepis dovršio Muḥammad ʿĀrif b. ʿAlī 12. ṣafara 1150/10. juni 1737. godine (bilješka o datumu prepisa u kolofonu djela, fol. 87b a o imenu prepisivača na kraju četvrtog djela u zbirci, fol. 52a).

Fol. 57b - 83a; 160 x 110; tekst 110 x 53; 13 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i neke istaknute riječi ispisani crvenom tintom a nake nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom obrubljenom sa dvije crne linije sa vanjske strane i jednom sa unutarnje strane. Margine uokvirene crvenom linijom. Na marginama se nalazi posebno djelo.

541. R 407/8

ترجمة أحوال صحيفة جيب
TARĞAMA-I AḤWĀL-I ṢAḤĪFA-I ĞAYB

Rasprava o mjerenju geografskog položaja nekog mjesta pomoću četverokuta (sinus-kvadranta) koju je na temelju prijevoda sličnih djela, sa arapskog ili perzijskog jezika, prema bilješci na kraju u kolofonu djela, napisao Ya'qūb b. 'Abdullāh 913/1507-08, a izbor sačinio i prepis završio Muḥammad 'Ārif b. 'Alī, 20. ḏū al-ḥiğğa 1150/9. aprila 1738. godine. Djelo se, kako se i u uvodu ističe, sastoji od velikog broja poglavlja, a ispisano je na margini rukopisa. U katalogu *OALT* (II, str. 845) ovo se djelo tretira kao rasprava anonimnog autora. Naslov je dat prema uvodu djela.

Izv.: OALT II, str. 845.

Početak (marg. fol. 57b):

الحمد لله مبدع أدوار الأفلاك الدوارة ومخترع أحوال الكواكب من الثوابت والسّيارة والصّلوة على سيّدنا محمّد الّذي هو قطب كرّة الكمالات وآله وصحبه الفايزين في جميع الأوقات والسّاعات. امّا بعده، ووقتى كه بعض اولادمز بو كمينده معرفة جيبوك تحصلين ايتدلرسه حال قراءتمزده انلر كجون احوال صحيفه جيبى لسان تركيه ترجمه اتدوك وفصول متعدد اوزرينه مرتب قلدك. فصل في معرفة الخطوط المرسومة في الجيب...

فصل اول في معرفة تعيين منطقة البروج... (marg. fol. 58a)

فصل في معرفة جيب كل قوس وعدده... (marg. fol. 58b)

فصل في معرفة قوس كل جيب وعدده... (marg. fol. 59a)

فصل في معرفة جيب تمام كل قوس وعدده... (marg. fol. 59b)

فصل في معرفة كل سهم قوس وعدده... (marg. fol. 59b)

فصل في معرفة قوس كل سهم وعدده... (marg. fol. 60b)

Završetak (marg. fol. 78b):

...اكا قرشو طورسك همآن قرشو طورمش اولور سن كه حالده اول كعبهٔ شريفهٔدر شرفها الله تعالى إلى يوم القيام والله أعلم بالصّواب. صاحب مؤلف يعقوب ابن عبد الله، تاريخ النبوّة في سنة ثلاث عشر وتسعمائة وبعد انتخاب الفقير المحتاج إلى رحمة ربّه الغفور في سنة خمسين ومائة وألف (١١٥٠) ومن أواخر (٢٠) ذي الحجّة الشريفة.

Prepis dovršio Muḥammad 'Ārif b. 'Alī 20. ḏū al-ḥiğğa 1150/9. aprila 1738. godine (bilješka na margini, fol. 78b).

Fol. marg. fol. 57b - marg. fol. 78b; 160 x 110; tekst 150 x 35; 22 - 31 redak. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Početak poglavlja označen sa riječi *faṣl*, napisanom crvenom tintom. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom ili nadvučene crvenom linijom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom.

542. R 407/9

جدول الانحراف
ĞADWAL AL-INḤIRĀF

Tabela na kojoj su pokazana odstupanja u podne u nekim gradovima islamskog svijeta.

Početak (fol. 83b):

الانحراف ابتداء الانحراف من نصف النهار.

طايف	اشنه	مصر قاهره	رومیه	سلانك
عه	س	نو	نو	نب

Završetak (fol. 83b):

بلغار	واسط	سآری
لو	ك	كا

Prepis dovršio Muḥammad 'Ārif b. 'Alī 17. ḏū al-ḥiğğa 1149/17. aprila 1737. godine (bilješka o prepisivaču na više mjesta u rukopisu a o datumu prepisa na kraju tabele, fol. 83b).

Fol. 83b; 160 x 110; tekst 75 x 55; 17 redaka ukupno. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Nazivi gradova ispisani crnom tintom a oznake odstupanja crvenom. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom obrubljenom sa dvije crne linije sa vanjske strane i jednom sa unutarnje strane. Margine uokvirene crvenom linijom. Na marginama se nalazi posebno djelo.

543. R 407/10

جدول السموت
ĞADWAL AS-SUMŪT

Tabela određivanja pravca kible.

Početak (fol. 84a):

السموت ابتداء من خط المشرق والمغرب

طايف	اشنه	مصر قاهره	رومیّه	سلانك
نه	د	لد	لج	م

Završetak (fol. 84a):

بزد	اصفهان	بخارا	سمرقند	یمامه
فكح	فكح	قلط	قم	قسو

Prepis dovršio Muḥammad 'Ārif b. 'Alī 17. dū al-ḥiǧǧa 1149/17. aprila 1737. godine (bilješka o prepisivaču na fol. 52a i na margini, fol. 78b a o datumu prepisa na kraju tabele, fol. 84a).

Fol. 84a; 160 x 110; tekst 110 x 55; 23 retka ukupno. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Nazivi gradova ispisani crnom tintom a oznake pravca crvenom. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom obrubljenom sa dvije crne linije sa vanjske strane i jednom sa unutarnje strane. Margine uokvirene crvenom linijom.

544. R 407/11

رسالهٔ انحراف قبله
RISĀLA-I INḤIRĀF-I QIBLA

Rasprava na turskom jeziku ili dio nekog djela u kojemu se govori o odstupanjima u određivanju kible u oblastima Osmanskog carstva u odnosu na Carigrad. Naslov je dat prema sadržaju djela.

Početak (fol. 86b):

قسطنطنیّه اقلیم خامسدندر اطول نهاری اون بش ساعت واقصر نهاری طقوز ساعت وانحراف قبله سی جنوب جانبنه اولان خطّ نصف نهاردن شرق طرفنه قرق ایکی درجه در. **بروسه** اقلیم خامسدندر قسطنطنیّه ایله ما بینی آلتمش بر بوچق میلدر وانحراف قبله سی جنوب جانبنه خطّ نصف نهاردن شرق طرفنه قرق اوچ درجه در دائما نصف نهاری بوچق درجه اوکردي در. **ازنیق** اقلیم...

Završetak (fol. 102a):

...**سوس اقصی في بربر** اقلیم ثالثدندر قسطنطنیّه ایله ما بینی ۲۳۷۵ میلدر اطول نهاری ۱۳ ساعت بش درجه اقصری ۱۰ ساعت ۱۱ درجه انحراف قبله سی شمال جانبنه اولان خطّ نصف نهاردن شرق طرفنه ۷۸ درجه در. والله أعلم.

Prepisao Muḥammad 'Ārif b. 'Alī (bilješka o prepisivaču na fol. 52a i na margini, fol. 78b).

Fol. 86b - 102a; 160 x 110; tekst 110 x 53; 13 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Listovi dohvaćeni vlagom zbog čega je tinta razljevena a tekst a nekim mjestima teško čitljiv. Nazivi gradova, istaknute riječi i brojevi ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom obrubljenom sa dvije crne linije sa vanjske strane i jednom sa unutarnje strane.

545. R 407/12

رسالة في جدول النجوم
RISĀLA FĪ ĞADWAL AN-NUĞŪM

Kraća rasprava ili izvod iz nekog djela na turskom jeziku o astrološkim tabelama, od nama nepoznatog autora.

Početak (fol. 102a):

روایت اولنور که بر کون بر کچه یکرمی درت ساعتدر هر ساعتی بر کوکبك حکمتده در اسماء شریفه سورن طالبلره بو دایرهٔ بلمك لازمدر...

Završetak (fol. 103a):

...**عین** عطاردر، **قاف** قمردر، ومذکور دائره یودرکه صحیفه نك اردنه تحریر اولنمشدر که بو طرفنه صغمز دیو غفلت اولنمیه...

Prepisao Muḥammad 'Ārif b. 'Alī (bilješka o prepisivaču na fol. 52a i na margini, fol. 78b).

Fol. 102a - 103a; 160 x 110; tekst 110 x 53; 13 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren debljom crvenom linijom obrubljenom sa dvije crne linije sa vanjske strane i jednom sa unutarnje strane.

Na fol. 103b tabelarno se prikazuje problematika koja se tretira u prethodnom tekstu.

Naslov tabele je: مذکور جدرل بودر غفلت اولنمیه

546. R 407/13

تقويم
TAQWĪM

Opći kalendar za mjesece sunčeve godine:

ماه آیار (مایس) - حزیران (یونیوس) - تموز (اولیوس) - آب (اغستوس) - ایلول (ستورس) - تشرین اوّل (اختورس) - تشرین ثانی (ذکورس) - کانون اوّل (نوورس).

Iznad tabele date su na turskom jeziku osnovne klimatske i druge karakteristike određenog mjeseca.

Fol. 105a - 109b; 160 x 110; tabele 145 x 72. Pismo *nasta'līq*. Tabele su urađene u kombinaciji crne i crvene boje. Na marginama se nalaze bilješke koje se odnose na tabele.

547. R 155/1

مختصر الهيئة السنية
MUḤTAṢAR AL-HAY'A AS-SANIYYA

Rasprava iz astronomije na arapskom jeziku, koju je na temelju as-Suyūṭījeva djela الهيئة السنية (*al-Hay'a as-saniyya*) napisao Ibrāhīm b. 'Abdurraḥmān al-Qaramānī al-Āmidī (bio živ 1064/1654). As-Suyūṭī je svoje djelo napisao na temelju kur'anskih ajeta, hadisa i tradicije, a al-Qaramānī, koristeći se velikim brojem djela koja navodi u uvodu, izvršio reviziju i dopunu njegovog djela. Al-Qaramānī je djelo posvetio sultanu Mehmedu IV (vladao 1058/1648 - 1099/1687). Prije početka djela kao naslov napisano je: هيئة على طريق أهل سنة.

Izv.: AM I, 28; GAL SII, 185; Kaḥḥāla I, 77; Zāhiriyya, Hay'a, 23 i 33; OALT I, 153/1, str. 288; Qādiriyya V, 1486/1, str. 354; TÜYATOK III/07, 1889; TÜYATOK, Isparta, 1226; Tirana, str. 57; Fajić III, 2122/3 i XI, 6816/2.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الذي خلق العالم وعلّمنا بفضله ما لم نكن نعلم والصّلوة والسّلام على رسولنا محمّد خاتم النبيين وعلى آله وأصحابه الطيبين الطاهرين. **وبعد**، فيقول الفقير إلى ربّه الغني إبراهيم القرماني ثم الآمدي لما طالعت كتاب الهيئة على طريق أهل السنة للمولى العلامة جلال الدّين السّيوطيّ ووجدت مباني مباحثها مطابقًا لمضمون الأحاديث والآثار وموافقًا لمفهوم كلام التابعين الأخيار انتخبت منه ومن الكتب المعتبرة نحو تفسير الإمام أبي الليث السمرقندي وتفسير الإمام القرطبي...

Završetak (fol. 25a):

...قالوا أو مصدّقه أنه ذهب إلى بيت المقدس في ليلة وجاء قبل أن يصبح قال نعم إني مصدّقه بما هو أبعد من ذلك أصدقه بخبر السماء غدوة و روحة فلذلك سمّي أبو بكر الصديق، رضي الله عنه، صدق رسول الله ونحن على ذلك من الشاهدين وليكن هذا آخر كلام الفقير إبراهيم القرماني.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 25a; 220 x 160; tekst 160 x 80; 23 retka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Ima slobodnih listova od poveza. Povez tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na koricama. Pismo *nashī*. Brojevi poglavlja, kuranski ajeti, hadisi, drugi citati i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama rijeđe i manje bilješke u vezi sa tekstom djela.

548. R 155/2

رسالة في بيان الأحاديث الموضوعة
RISĀLA FĪ BAYĀN AL-AḤĀDĪṮ AL-MAWḌŪ'A

Komentar (rasprava) zbirke apokrifnih hadisa, koji je napisao Raḍiyuddīn Abū al-Faḍā'il al-Ḥasan b. Muḥammad b al-Ḥasan aṣ-Ṣaġānī (577/1181 - 650/1252).

Izv.: GAL GI, 361/2; Kaḥḥāla III, 279; Dobraća I, 120/5; Fajić III, 2107/6; Popara XVI, 8911/20.

Početak (fol. 25b):

الحمد لله ربّ العالمين والصلوة (والسلام) الأكملان الإيمان (الأتمان؟) على سيدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. قال الصّدر الإمام... أبو الفضائل الحسن ابن محمّد الصّغاني الملتجي إلى حرم الله تعالى... **أمّا بعد**، قال رسول عم: من كذب عليّ متعمدًا فليتبوأ مقعده من النّار قال عليه السلام ليس الكذب عليّ كالكذب على غيري...

Završetak (fol. 29a-b):

...وأبو سعيد عبد الحميد ابن حبيب بن أبي العشرين وأبو زيد عبد الرّحمن ابن زيد الجواري العمي (الغمي؟) البصري وأبو سعيد عبد الله ابن قيس الرقاشي وأبو سعيد عبد الله النعيم ابن نعيم. والله بالصواب وإليه المرجع والمآب.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 25b - 29b; 220 x 160; tekst 160 x 80; 23 retka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

549. R 574

جدول ارتفاع
ĞADWAL-I IRTIFĀ'

Zbirka u kojoj se nalazi kalendar za određivanje namaskih vremena (vremena obavljanja pet dnevnih obavezujućih molitvi) za Istanbul za 1265/1848-49. godinu, na osnovu tabele za utvrđivanje visine Sunca u odnosu na horizont (*ğadwal-i irtifā'*) pomoću rubtahte (*rub'-i dā'ir*), zatim kalendara za utvrđivanje namaskih vremena (*ğadwal-i mīqāt*) te tabele sinus-kvadranta (*ğayb āfāqī*), geografske širine (*'arḍ-i balad*) i matematičkog proračunavanja. Autor tekstova i većine, vjerovatno i svih tabela, je Ṣāliḥ-efendī Mī'mārī (um. 1180/1766). Na margini svake tabele nalaze se potrebna objašnjenja na turskom jeziku. Navedeni naslov nalazi se na početku djela.

Izv.: OALT II, 303/3, str. 455.

Početak (fol. 1b):

معلوم اولکه اشبو جدول ارتفاع ایله عمل اسلامبولده واسلامبولك عرضنه مساوی ویا قریب اولان زمینلرده مثلا قرطال، ازمید... طرابوزن کبی عرضلرده اخذ ارتفاعله اشبو جدولة دخول اولدقده خطاسی جزء ولا یأسدر، هما ساعت غروبی بیان ایدر اکر ساعت اذانی مراد اولدقده ارتفاع غربیده اون دقیقه اخراج اولنه ارتفاع شرقیده اون بش دقیقه اولنکه...

Na istoj stranici na margini napisano je:

هذا جدول لمعرفة الأوقات عن ارتفاع الشمس من الأفق بآلات ربع دائره مع فیه جدول میقات وجدول جیب آفاقي وعرض بلد وعلم حساب لصالح أفندي معماري، رحمة الله علیه، لعرض ما.

Na sljedećoj stranici (fol.2a) nalazi se tabela bizantijskih mjeseci i datuma sa početkom mjeseca marta i kraćem objašnjenjem na turskom jeziku:

معلوم اولکه شمسك درجه سنی ماه رومیه دن بلمك طریق بودر که شهور رومیه نك...

Na fol. 2b - 32b nalaze se tabele zvijezda u zodijakalnom zviježđu prema kojima se utvrđuje visina Sunca u odnosu na horizont:

Ğady (Jarac), *Qaws* (Strijelac), *Dalw* (Vodolija), *'Aqrab* (Škorpion), *Ḥūt* (Riba), *Mīzān* (Vaga), *Ḥamal* (Ovan), *Sunbula* (Djevica), *Ṯawr* (Bik), *Asad* (Lav), *Ğawzā'* (Blizanaci), *Saraṭān* (Rak).

Na fol. 33a nalazi se tabela za određivanje jacijskog vremena utvrđivanjem stepena visine Sunca u odnosu na horizont, koje počinje prestankom akšama, odnosno prestankom večernjeg rumenila i traje sve do pojavljivanja jutarnjeg rumenila. Autor se u ovome slučaju poziva na najvećeg osmanskog astronoma Taqiyyuddīna ar-Rāšida (um. 993/1585):

تقي الدين امامين قولللرى اوزره عشاء بلدرر

وقت صلوة العشاء من انتهاء وقت صلوة المغرب اي مغيب الشفق إلى فجر الثاني يعني يتسونك اوّل وقت شفق غائب اولمسيندر إمام أعظم عندنده بياضلقدر قرمزی لقدن صکره اولور...

Na fol. 33b - 36a nalaze se tabele za utvrđivanje tačnog dnevnog vremena, kao što su vremena svakodnevnih obavezujućih molitvi (namaza), prema položaju Sunca u odnosu zvijezde u zodijakalnom zviježđu.

جدول میقات لبروج جدي، قوس، دلو، عقرب...

اشبو جدوللره میقات شمسیه اولنور...

Na fol. 36b - 38a nalazi se kraća rasprava pod naslovom: شرح جيب آفاقي (*Šarḥ-i ğayb-i āfāqī*) u kojoj se objašnjava kako se pomoću sinus-kvadranta (ğayb āfāqī) i odgovajućih tabela utvrđuju geografska širina, prečnik određene zemlje ili određeni pravac ili linija.

Početak:

معلوم اولکه جمیع بلاد عروضده أخذ ارتفاعله عمل مراد اولدقده...

Na fol. 38b nalazi se tabela za određivanje geografske dužine i širine, koju je izradio Taqiyyuddīn ar-Rāšid.

هذا جدول طول بلاد وعرضها لتقي الدين

Na fol. 39a nalazi se kraća rasprava na turskom jeziku o brojevima pod naslovom: معرفت علم حساب

Početak:

وهب ابن منبه، رضي الله عنه، روایت ایدر که علم حساب اوّلاً حضرت آدم، علیه السلامه، تعلیم اولمشدر شول سببله اولادلری بطنا بعد بطن کثیر اولوب پس الله تعالی جل جلاله اولادلری اوزرینه حاکم نصب ایدوب اون صحف ارسال ایلدی...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 39 (originalna folijacija od fol. 2); 160 x 110; tekst i tabele 120 x 65. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Ima listova slobodnih od

poveza. Povez mekši, kartonski sa platnenim hrbatom. Pismo *nasḫi*. Tabele su urađene u kombinaciji crne, crvene i zelene boje a uokvirene debljom linijom zlatne boje obrubljene tanjim crnim linijama. Na marginama se nalaze bilješke koje se odnose na tabele. Prije početka djela nalazi se unvan urađen u kombinaciji zlatne i zelene boje sa upisanim naslovom djela crvenom tintom.

Na fol. 39b nalazi se noviji pečat sa upisnim imenom arapskim slovima i latinicom Muhamed Ramić, Sarajevo (vjerovatno bivši vlasnik rukopisa).

550. R 690

رسالة في الربع المقنطر
RISĀLA FĪ AR-RUB' AL-MUQANṬAR

Rasprava na arapskom jeziku iz astronomije o upotrebi kvadranta, koju je napisao veliki osmanski matematičar i astronom osamnaestog stoljeća Ismā'īl b. Muṣṭafā b. Maḥmūd al-Ġalanbawī al-Ḥanafī (živio 1143/1730 - 1205/1790). Prema izvorima i nekim rukopisima ovoga djela, rasprava se sastoji od uvoda i petnaest poglavlja (bāb). Međutim, rasprava se u našemu rukopisu sastoji od uvoda i deset poglavlja. S obzirom na to da se očito radi o navedenoj raspravi, vjerovatno da je prepisivač, osim neznatnih intervencija u samom tekstu, smanjio i broj poglavlja radi lakšeg savladavanja materije.

Izv.: Köprülü III, 709/2; OALT II, 378/4, str. 541.

Početak (fol. 1b):

الحمد لمن دلّ على وحدانيّة انتظام دائرة الموجودات وأرشد إلى طلوع قدرته اختلافها و(في؟) الحركات والكيفيات... **وبعد**، فإنّ معرفة أوقات الصّلوة والصّوم لمّا كانت أهمّ توسّلوا إليها بما وضعها الحكماء من الآلات الفلكيّة أشرفها ربع المقنطرة. وقد علّقوا عليها رسائل وفيرة إلاّ أنها بالزوائد مشغولة وعن اللّوازم زاهلة فأردت أن أجمع (fol. 2a) رسائل منطوية على كوامل طرق المقنطرة النواقص التي عرضها أكثر منه الميل الكلّي تسهيلاً على المبتدئين...

مقدمة في بيان الرّسوم المركز الثقب الّذي فيه الخيط... (fol. 2a)

الباب الأوّل في معرفة أحد الارتفاع... (fol. 4b)

الباب الثاني في معرفة درجة الشمس ووضع المرئ عليها... (fol. 4b)

الباب الثالث في معرفة الميل الأوّل... (fol. 5b)

الباب الرابع في معرفة عرض البلد حصّل غايته... (fol. 5b)

الباب الخامس في معرفة نصف الفضلة ونصف قوس اللّيل ثم النّهار... (fol. 6a)

الباب السادس في معرفة الدائر وفضله... (fol. 6b)

الباب السابع في معرفة أوقات الصلوة... (fol. 8b)

الباب الثامن في معرفة سمت كل ارتفاع... (fol. 11b)

الباب التاسع في معرفة الجهات الأربع... (fol. 12a)

الباب العاشر في استخراج سمت القبلة ونصب المحراب... (fol. 13b)

خاتمة الأبواب في معرفة قامات القائمات على سطح الأرض... (fol. 14b)

Završetak (fol. 15a):

...مقدار قامتك فهو ارتفاع الشيئ وقامته المطلوب معرفته. تمّت بعون الله ١٢٣٩

Prepisao nepoznati prepisivač 1239/1823-24. godine (bilješka na kraju djela, fol. 15a).

Fol. 15; 168 x 120; tekst 145 x 70; 17-18 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja ispisani krupnijim slovima a istaknute riječi nadvučene crvenom ili crnom linijom. Kustode.

Na kraju djela (fol. 15a-b) nalaze se bilješke iz astronomije na arapskom jeziku i tabela brojčane vrijednosti arapskih slova.

551. R 641

تقويم
TAQWĪM

Opći kalendar (taqwīm) namaskih vremena za sunčevu godinu. Na prvom listu (fol. 1a) nalaze se nazivi mjeseci hidžretske i sunčeve godine te nazivi dana u sedmici na turskome jeziku. Na fol. 1b nalazi se tabela hidžretskih godina 1200 - 1314/1785 - 1896-97. Na tabelama su za neke mjesece ispisani arapski i latinski nazivi, za neke samo arapski ili latinski.

Fol. 7; 205 x 150; tabele 155 x 85. Papir žućkast, srednje debljine, hrapav. Listovi slobodni, bez poveza. Pismo *nasta'līq*. Tabele su urađene u kombinaciji crne i crvene boje. Na marginama se nalaze bilješke koje se odnose na tabele.

552. R 335

زبدهٔ افلاك
ZUBDA-I AFLĀK

Djelo iz astronomije na turskom jeziku, koje je napisao Meḥmed As'ad Üzünī-zāde (Mehmed Esad Uzunić) rođen 1847. godine u Sarajevu, umro 20. decembra 1910. godine u Sarajevu.* U djelu se govori o kretanju nebeskih tijela oko Sunca u Sunčevom sistemu. U uvodnom dijelu govori se o Zemlji i njenom kretanju oko Sunca. Ostala poglavlja raspoređena su prema nebeskim tijelima koja se kreću u Sunčevom sistemu. Rukopis je, najvjerovatnije, autograf.

* Kao vlasnika jednoga rukopisa od 22. šawwāla 1297/26. septembra 1880. godine, Spaho (Vidi: Spaho, 148/3) navodi potpunije ime ovoga autora: Üzünī-zāde Meḥmed As'ad b. Sa'īd b. hāfiẓ Ṣāliḥ Rīgā'ī b. Ibrāhīm.

Početak (str. 1):

صانع تعالى وتقدس حضرتلرى فضاى نا متناهئ عالمده يلدز تعبير ايته يكمز وتعداد وتخصيص نا قابل اولان اجرام منيرهٔ سماويه يه خلق بيوروب بو فلك كافه سى قطعهٔ مضيعهٔ شمسك حولنده سير ودوران ايدرلر كذلك كرهمز كواكب منيرهٔ مذكوره دن بريدر...

(str. 3) شمسك اطرافنده حركت ايدن كواكبدن
(str. 3) عطارد كوكبى (Merkur)
(str. 4) زهره كوكبى (Venera)
(str. 4) كرهٔ ارضى (Zemlja)
(str. 5) مريخ كوكبى (Mars)
(str. 6) مشترى كوكبى (Jupiter)
(str. 7) زحل كوكبى (Saturn)
(str. 8) اورانوس كوكبى (Uran)
(str. 9) نبتون كوكبى (Neptun)
(str. 12) كرهٔ ارضك ادوار اربعه دن دور اول
(str. 13) تكونان دور ثانى
(str. 14) دور ثالثك حالان وظهور حيوانات
(str. 17) دور رابع وانده اولان احوال

Završetak (str. 22):

...خاطر ايتمك كركدر الحمد لمن خلق طباق السموات والأرض من العدم والصلاة و(ال)سلام على من كان سببًا لكل المكونات حتى المدح والقلم وعلى آله وصحبه أجمعين.

اوزونى زاده محمد أسعد

Str. 22 (originalna paginacija); 335 x 100; tekst 295 x 95; 19-23 redaka. Papir industrijski, tamnobijel, srednje debljine, glat. Arkovi papira presavijeni preko sredine uzduž i tako napravljene dvolisnice, bez poveza i korica. Pismo *ta'līq*.

PRIRODNE NAUKE
NATURAL SCIENCES

553. R 122/1

شرح المواقف
ŠARḤ AL-MAWĀQIF

Dio komentara definicije kovanih i nekovanih metala u djelu المواقف (*al-Mawāqif*). Osnovno djelo napisao je ʿAḍududdīn ʿAbdurraḥmān b. Aḥmad b. ʿAbdulġaffār b. Aḥmad al-Īǧī (um. 756/1355) a komentar Abū al-Ḥasan ʿAlī b. Muḥammad b. ʿAlī as-Sayyid aš-Šarīf al-Ǧurǧānī (živio 740/1239 - 816/1413). Djelo je podijeljeno na dva poglavlja. U prvome se govori o kovanim a u drugome o nekovanim metalima.

Izv.: HH II, 1891; Ahlwardt II, 1801.

Početak (fol. 1a):

القسم الأول المنطرقة وهي الأجساد السبعة الذهب والفضة والرصاص والاسريب (الأسروب؟) والحديد والنحاس والخارصين المتكونة من اختلاط الزيبق والكبريت المتكونين من الأبخرة والأدخنة فإن الزيبق بخارية إلى مائة صافية جدًّا خالطها دخانيّة كبريتة لطيفة... fol.) 2a) القسم الثاني غير المنطرقة من المعادن وعدم انطراقها إما للين وفرط الرطوبة كالزيبق أو لا وج إما يتحلل بالرطوبات كالأملاح والزاجات أو لا يتحلل كالطلق والزرنيخ...

Završetak (fol. 2b):

...ويمتاز الذهب عن أخواته والرزانة والفضة بالبياض والرزانة بالقياس إلى ما سوى الذهب. ذكره شرح المواقف للسيد الشريف

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 2b; 195 x 140; tekst 185 x 115; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Pojedini listovi nagriženi. Listovi neuvezani, bez korica. Pismo *nastaʿliq*. Takst osnovnog djela nadvučen crnom linijom. Kustode.

Na prva dva zaštitna lista nalazi se kraći tekst na arapskom jeziku iz alhemije, vjerovatno dio nekoga djela, u kojemu se navode recepti grčkoga božanstva Hermesa, koji se prema nekim predajama smatra poslanikom Idrisom, o načinima dobijanja dragog kamenja i plemenitih metala.

554. R 122/2

رسالة تيزاب نامه
RISĀLA TĪZĀB-NĀMA

Rasprava na turskom jeziku o tečnim materijalima i njihovim neobičnim tajnama, od nama nepoznatog autora. Navedeni naslov nalazi se prije početka rasprave. Ova se rasprava navodi i pod imenom رسالة ماثيات وأسرار غريب (*Risāla-i māʾiyyāt wa asrār-i ġarīb*).

Vidi: Jahić XII, 7425/12.

Početak (fol. 3b):

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وآله أجمعين. اغاز جمله دن بريسى ماه فاروقدر باروت قرق درهم شبس اون درهم زاج اون درهم يونارى امتيقدن تقطير ايدوپ...

Završetak (fol. 12b):

...ضرر دكميوپ هركز متغير اولميه مكرطاشيله خرده ايده لر مجربدر. تمام شد

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 3b - 12b; 195 x 140; 175 x 100; 12 - 16 redaka. Pismo *nastaʿliq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Tekst osnovnog djela nadvučen crnom linijom. Kustode.

555. R 122/3

رسالة في زيت عقرب
RISĀLA FĪ ZAYT ʿAQRAB

Rasprava na turskom jeziku o spremanju masti od škorpiona kao protuotrova. Djelo je krnjavo na početku. Naslov je dat prema sadržaju.

Početak ovdje (fol. 13a):

...قريشدورپ واسروى ذوبا يدى دفعه دوكه لر وبولك ثانى بويله ايده لر غايت اعلادر اكر طقوز درهم بوندن اوج درهم راسخ ايله سحق وفرش وغطا ايدوپ ذوب ايده لر بويله كه راسخ ارينه بعده زيت حاره دكوب اوج دفعه بويله اريدوپ...

Završetak (fol. 34a):

...ثانی ده عشرده قرعه دیبنده حل ایدوپ جمله سی روح اولور بو روحه اوچ دورت پاپراق ورد قونلسه قزل اولور ینقشه قزل اولور ینقشه قونلسه امور اولور.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 13a - 34a; 195 x 140; tekst 175 x 100; 16 - 18 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Između fol. 25 i 26 prekid prema kustodama.

556. R 122/4

رسالهٔ حلّنك أجساد صنعتی
RISĀLA-I ḤALLININ AǦSĀD ṢAN'ATI

Rasprava na turskom jeziku o sastavu ljudskog tijela, od nama nepoznatog autora. S obzirom na to da su listovi slobodni, neuvezani, da na više mjesta nedostaju listovi i da su mnogi na vrhu ili na dnu nagriženi, teško je odrediti kraj djela.

Vidi: Jahić XII, 7425/10.

Početak (fol. 34a):

رساله، حلّ أجساد بودر. بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله ربّ العالمين والصلوة على أفضل الخلق محمّد وآله وصحبه أجمعين. أمّا بعد، اجساد حلّينك صنعتي بيانندہ درکه بعض اشيايه رنك ولون ويروپ نقش مصلحتيچون يارار جمله دن برى كومشر حل اتمك بويله در براده قمر ومكلس ياحود...

Završetak ovdje (fol. 73b):

...نحاس اون درهم عقاب اوتوز درهم بونلرى سحق ايدوپ بونلره ازر ازر خل خمر ايچون لر تاكه خمير اوله بعده قويه لر قورويه اعلاژ نكار اولور مجربدر.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 34a - 73b; 195 x 140; tekst 175 x 100; 16 - 18 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

Na posljednja tri zaštitna lista nalaze se bilješke na turskom jeziku sa istom tematikom.

557. R 137/1

رونق بوستان
RAWNAQ-I BŪSTĀN

Rasprava na turskom jeziku iz botanike, od nepoznatog autora. U raspravi se govori o uređenju bašče, odnosno vrtlarstvu i voćarstvu. Djelo se sastoji od četiri poglavlja (*faṣl*), dopune (*tatimma*) i završetka (*hātima*).

Izv.: Pertsch VTH, 291; Blochet I, S, 230 i 1257; Karatay T/I, 1755; Sohrweide XIII/3, 331; Kut, 348; Nametak - Trako I, 552; Jahić XII, 7531.

Početak (fol. 1b):

حمد بی پایان وشکر فروان خالق زمین آسمان ورزاق انس جان حضرتنه که خاك پاكی کزیدهٔ چار عناصر ونخل آدمی آذن ظاهر ایدوب فروعین أنبیاء کبار... (fol. 2b) بو رساله فصول اربعه وبر خاتمه اوزره مرتّب اولوپ ورونق بوستان دیو اد بولدی.

فصل اوّل اصل خاك بیاننده در (fol. 2b)

فصل ثانی اشجار دکلمسی بیاننده در (fol. 5b)

فصل ثالث قطع ووصل بیان ایدر (fol. 24b)

فصل رابع امراض ومعالجه سین بلدرر (fol. 29b)

تتمه بوستان وشکوفه بیاننده در (fol. 39a)

خاتمه بمش دیوپ حفظ اولنماسی بیاننده در (fol. 43a)

Završetak (fol. 45b):

...بر طبقه داخی دیزوپ بو اسلوب اوزره اغزینه وارنجه بعده محکم بغلیه چق زمان ثان طوره.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 45b; 150 x 105; tekst 115 x 60; 15 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Ima slobodnih listova od poveza. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *ta'liq*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom a istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

Na unutarnjoj strani prve korice i na fol. 1a nalazi se stihovi i razne bilješke na turskom jeziku.

558. R 137/2

رسالة في صفة الإيمان وأحكام الصلاة
RISĀLA FĪ ṢIFA AL-ĪMĀN WA AḤKĀM AṢ-ṢALĀ

Rasprava na perzijskom jeziku o svojstvima islamskog vjerovanja (imān) i propisima obavezujuće molitve (namaz) prema hanefijskoj pravnoj školi. Prema nekim izvorima (*Noor Microfilm Center India*), raspravu je napisao Muḥammad-beğ Walad Muḥammad 'Alī-beğ (um.?). Prije početka djela nalazi se naslov أصولة إيمان وصلوة ومشكلاتهما (*Uṣūl-i īmān wa ṣala wa muškilātuhumā*). Djelo se u izvorima navodi i pod naslovima: سؤالنامه (*Su'āl-nāma*), أحكام الإسلام مشهور به أحكام الصلوة (*Aḥkām al-islām mašhūr bih aḥkām aṣ-ṣalā*) i رسالة إيمان واسلام واحكام وأركان (*Risāla-i īmān wa islām wa aḥkam wa arkān*).

Izv.: Gölpınarlı II, 1822/III, str. 37; Kairo F I, 1072; Lavić XIV, 8146/7; Noor Microfilm Center, New Delhi, India http://www.noormicrofilmindia.com/taraqi15.htm (No. 128: 80:الف:122/3:2 شمارة كتابخانة: فقه - موضوع: 4/16 شمارة ميكروفيلم).

Početak (fol. 48b):

حمد متواتر وثناء متكاثر مر حضرت بي نيازي راكه انعام او عامّ است واكرام او على الدوام ... **بدان أسعدك الله تعالى في الدارين** كه اين كتابيست معظّم ومكرّم در بيان صفت ايمان واحكام الصلوة، فَرَضَ الله تعالى واسلام وروزه وزكوة وحجّ وغسل وفرايض وواجبات وسنن...

Završetak (fol. 75b):

...چهار پيش از فريضه وچهار بعد از فريضه درين مشت ركعت اتفاقست ودرده ركعت اختلاف. كذا في صلوة مسعودي

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 48b - 75b; 150 x 105; tekst 115 x 75; 13 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Pismo *ta'līq*. Riječi *su'āl* i *gawāb* te druge istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 77a kraća priča o poslaniku Musau, na turskom jeziku.

559. R 137/3

عمدة الإسلام في أركان الخمس
'UMDA AL-ISLĀM FĪ ARKĀN AL-ḤAMS

Rasprava na perzijskom jeziku o pet temeljnih islamskih odredbi prema hanefijskoj pravnoj školi: vjerovanje (*īmān*), obavljanje obavezujuće molitve (*ṣalā*), post (*ṣawm*), obavezno izdvajanje iz imetka (*zakā*) i hodočašće (*ḥağğ*). Djelo je napisao Mawlānā 'Abdul'azīz Fārisī, čija nam je biografija nepoznata. Ovo je djelo na turski jezik pod naslovom عماد الإسلام (*'Imād al-Islām*) preveo 'Abdurraḥmān b. Yūsuf al-Āqsarā'ī.

Izv.: Pertsch VPH, 187; ḤḪ II, 1165; Pertsch VTH, 100; Rieu 12b, Add. 7832; Karatay T/I, 235; Gölpınarlı I, 1377, str. 158-59; Schmidt, str. 479-81.

Početak (fol. 79b):

الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة على نبيّه محمّد وآله أجمعين بدان آرشدك الله در كشف اسرار آورده است كه اوّل چيزي كه بر بنده واجب پيش از جمله فرايض بس از بلوغ شاختن خداي است عزّ وجلّ كه بداني بيچون وي چه كونه است...

Završetak (fol. 141a):

...حقي وافر ونصابي فاخر در ابواب حاصل آيد واسامي كتب مذكور كه بران حواله شده است.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 79b - 141a; 150 x 105; tekst 125 x 75; 15 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Ima listova slobodnih od poveza. Pismo *ta'līq*. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 141a nalazi se spisak literature iz islamske dogmatike (*kalām*), islamskog prava (*fiqh*) i tumačenja Kur'ana (*tafsīr*).

560. R 137/4

رسالة في القواعد الفارسية
RISĀLA FĪ AL-QAWĀ'ID AL-FĀRISIYYA

Kraća rasprava na arapskom jeziku o vrstama riječi u perzijskom jeziku, od nama nepoznatog autora. Naslov dat prema sadržaju djela.

Početak (fol. 141b):

اعلم أن كلمات الفارسية ثلثة أقسام اسم وفعل وأداة فالاسم إمّا جامد مشتقّ والمشتقّ اسم الفاعل واسم المفعول والصفة المشبهة وما عداه جامد. والفعل أربعة ماضٍ ومضارع وأمر والنهي وكلّ من الماضي والمضارع منفي ومثبت...

Završetak (fol. 142b):

...وأمّا المنفصلة فمنها مَنْ للمتكلّم وحده وما لها فوقه و او للغايب المفرد و ايشان لها فوقه و تو للمخاتب المفرد و شما لها فوقه.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 141b - 142b; 150 x 105; tekst 135 x 90; 17 redaka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom.

561. R 137/5

وصيّت مولانا خسرو
WAṢIYYAT MAWLĀNA ḤUSRAW

Kraće djelo vjersko-poučnog karaktera na turskom jeziku.

Vidi: Nametak IV, 2652/4; Gazić, 120.

Početak (fol. 143a):

الحمد لله الذي أنعم علينا مدينا للإسلام وجعلنا من أمّة حبيبه محمّد عليه الصّلوة والسّلام وعلى آله الكرام. أمّا بعد، روح قبض اولدقدنصكره اون درت كشي يتمش بيك كرّه لا إله إلاّ الله محمّد رسول الله ديوب...

Završetak (fol. 143b):

...بو دعا خسته اوزرنه اوقسه اول كون ايچنده يا اول كيجده اولسه جهنم اول كشيه ياپشمیه لا إله إلاّ الله، والله أكبر، لا إله إلاّ الله، وحده لا شريك له، لا إله إلاّ الله، له الملك وله الحمد، لا إله إلاّ الله، لا حول ولا قوّة إلاّ بالله عليّ العظيم.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 143a - 143b; 150 x 105; tekst 140 x 100; 40 redaka ukupno. Pismo *ta'liq*.

562. R 654

رونق بوستان
RAWNAQ-I BŪSTĀN

Isto kao br. 557.

Nedostaje prva stranica teksta na početku i nekoliko stranica na kraju (veći dio završetka djela - *ḫātima*).

Početak ovdje (fol. 1a):

آدم اولدقده مايل شجره. يوغيكن كلشن جهاندن اثر. باغ وحدت كليدي اول سرور. كلشن كونه باغبان اولدر. اوّل آخر عرض همان اولدر...

Završetak ovdje (fol. 20b):

...خاتمه يمش ديدوپ حفظ اولنمه يسى بياننده در تشرين اوّل كه اورته كوز آيي در اول زمانده كي ايك تمام كمال زمانده يغمور ياقار ياغمادن بوستان بو زولوب...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 20; 205 x 150; tekst 165 x 105; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi odvojeni od korica i hrbata. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'liq*. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 21a-b nalazi se rasprava (mas'ala) na turskom jeziku o postupanju sa imetkom odsutne osobe, koja može biti i izvod iz nekog djela.

563. R 587

در مكنون
DURR-I MAKNŪN

Djelo iz oblasti kozmografije na turskom jeziku, koje je napisao Aḥmad Bīǧān Yāzīǧīoǧlu (um. 859/1455). Autor u djelu govori o dokazima Allahove moći kroz Njegova stvorenja i o historiji vjerovjesnika. Djelo se sastoji od osamnaest poglavlja u kojima se raspravlja o nebesima i njihovim čudesima, Zemlji i njenim čudesima, površini zemlje, klimi, planinama, morima, ostrvima, gradovima i regijama, džamijama, Sulejmanovom kraljevskom prijestolju, posjeti kraljice Belkise Sulejmanovom kraljevstvu, ograničenošću života, rušenju mjestâ zbog pokvarenosti njihovih stanovnika, travama i voću, kipovima i slikama, pticama Simurg (سيمرغ) i Feniks (عنقا), tajnama kabalističkih simbola (*ǧifr*), predznacima Sudnjeg dana te neobavezujućim molitvama (*munāǧāt*) i savjetima (*maw'iẓa*). Naslov djela i ime autora napisani su na početku djela.

Izv.: ḤḪ I, 732; Flügel II, 1450; Rieu 105-106, Add. 7895; Blochet I, S, 206; Karatay T/I, 1322; Gölpınarlı III, 1639, str. 449; Flemming XIII/1, 298-299; TÜYATOK 07/1, 483-484; Götz XIII/4, 333-335; OCLT I, 3/2, str. 8; Gazić, 145-146; Schmidt, str. 131-33.

Početak (fol. 1b):

قال الله تعالى: إنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ... (fol. 2a) أما بعد، بلكل كم حق سبحانه وتعالى جلّ وعلي واحددر فردر صمدر قادردر قدرتنده صانعدر صنعتنده قديمدر لم

يزلدر... (fol. 3a) كمى تفاسردن وكمى احاديث نبويّه دن كمى روايتله حكايتلردن وعقل قبول ايتدكلرندن كتورپ بر كتاب ايتدم وادنى **درّ مكنون** ديدم...

Završetak (fol. 223b):

...وعد كريم ايتدك اول وعد كريم برينه كتوره سن بنيك وفضلك يا ربّ العالمين ويا خير الناصرين. والحمد لله ربّ العالمين وصلّى الله على سيّدنا محمّدٍ وآله وصحبه الطّيبين الطّاهرين والحمد لله ربّ العالمين. تمّت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 227; 140 x 80; tekst 100 x 42; 17 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez tvrd, kartonski sa utisnutim rozetama na koricama. Pismo *nashī*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

U posjed rukopisa došao kupovinom Ibrāhīm b. al-ḥāǧǧ Muṣṭafā (bilješka na *b* strani prvog zaštitnog lista), kao i Bosnawī 'Alīk (Bosanac Alić, bilješka na fol. 1a).

ASTROLOGIJA
ASTROLOGY

564. R 670/1

ملهمه
MULHAMA

Astrološko djelo na turskom jeziku pisano u formi *mesnevi* stiha i *remel* metru. U djelu se govori o prognozama koje se izvode iz pomrčenja Sunca i Mjeseca, padajućih meteora, dûge, grada, posebnih pojava na nebu i drugih meteoroloških fenomena koji se pojavljuju u mjesecima solarne godine između oktobra (tišrīn ewwel) i septembra (eylūl). Prema većini izvora, autor ovoga djela (*Mulḥama*) je Ṣalāḥuddīn Yazīǧī.* Izvorni naslov djela je شمسيه (*Šamsiyya*), koji autor zajedno sa svojim imenom navodi u uvodu djela** koje je napisao 811/1408-09. godine. Navedeni naslov nalazi se i u našem rukopisu na fol. 1a. Prema Ḥāǧǧī Ḫalīfī (*ḪḪ II, 1822*) o vo je djelo (*Mulḥama*) prvobitno napisao Ṣalāḥuddīn na turskom jeziku a kasnije, 1045/1635-36. godine pjesnik Ibrāhīm-dede Ğawrī pjesnički i sadržajno dotjerao. Međutim, prema uvodu Ğawrījevog djela, ovo je djelo pjesnik Ṣalāḥuddīn preveo sa perzijskog jezika na turski jezik (Vidi: *Rieu 193, Or. 1170 i Jahić XII, 7393*). U ovome rukopisu u naslovima poglavlja navode se i stari bosanski nazivi mjeseci. Prije početka djela napisan je naslov: هذا كتاب ملهمه مع روزنامه

* Autor djela *Durr-i maknūn* Aḥmad Bīǧān Yāzīǧīoğlu (um. 859/1455) je njegov sin (Vidi: Fleming 391).

** U ovome rukopisu prepisivač je izostavio navedene podatke ali se isti nalaze u rukopisu pod br. 568, str. 24.

Izv.: ḪḪ II, 1822, Flügel II, 1425; Pertsch VTH, 360-361; OM I, 194 i III, 307; Blochet I, S, 245; Karatay T/I, 1623; Götz XIII/4, 383; Flemming XIII/1, 391-93; Nametak IV, 2851/2; Jahić XII, 7397; LHAS, 652, str. 476-77; Schmidt, str. 504-06 i 522-24.

Početak (str. 1):

اي خداوند بي قديم ولم يزل — خالق الاشيا ابد سن هم ازل
اوّل اخر باطن وظاهر سلام — مالك الملك مهيمن ذو انتقام

باب تشرين اوّل (لستوپاد) اينك ايچنده اولان علامتلرى بيان ايدر (str. 19)

باب ايلول (رويان) اون اكينجى ايوك احكامن وايچنده اولان علامتلرى بيان ايدر (str. 212)

Završetak (str. 230):

هم وبا واردر اول ايللرده عظيم — غائبه كيم حكم ايدر الاّ عليم
فاعلات فاعلات فاعلات — كچدي عمر يوق يره هيهات هيهات

Prepisao Darwīš b. 'Abdullāh u drugoj dekadi mjeseca ǧumād al-awwal 984/juli 1576. godine (bilješka u kolofonu djela, str. 230).

كتب (ال)عبد الضعيف النحيف المحتاج إلى رحمة الله تعالى درويش بن عبد الله الواقع في أواسط شهر جمادى الأول سنة أربع وثمانين وتسعمائة.

Na margini rukopisa pored arapskih naziva mjeseci dopisani su i stari bosanski nazivi.

Str. 1 - 230 (originalna paginacija); 210 x 150; tekst 160 x 100; 17 redaka. Papir žućkast, srednje debljine, glat. Povez oštećen, tvrd, kožni sa utisnutim rozetama na kor icama i nedostajućeg preklopa. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na unutarnjoj strani korice nalazi se bilješka u kojoj se navodi da je mula Muhamed Nazif-efendija Mestvica (Mullā Muḥammad Naẓīf-efendi Mastwīǧa) umro 21. rağaba 1280/31. decembra 1863. godine u petak u četiri sata.

تاريخ وفات ملا محمّد نظيف افندي مستويجه الله رحمت ايله امين يا معين في ٢١ رجب ١٢٨٠ بيك ايكيوز سكسانده ساعت ٤ جمعه كوني.

Ispod ove bilješke nalazi se druga bilješka iz koje se razumije da je mula Mestvica Muhamed Nazif, sin hadži Ahmeda, imama u Sunbul mahali (Mullā Muḥammad Naẓīf ibn al-ḥāǧǧ Aḥmad Mastwīǧa), bio pisar u sudu u Banjaluci 1248/1832. godine i da je bio vlasnik rukopisa.

بنالوقه محكمه كاتبى اولوب الفقير الحقير ملا محمد نظيف خادم شرع شريف ابن الحاج أحمد سنبل إمامي سنه ١٢٤٨

Ispod ove bilješke slijedi druga bilješka u kojoj Muhamed Vehbi, sin hadži hafiza Mustafe Tranpe (Muḥammad Wahbī b. ḥāǧǧī ḥāfiz Muṣṭafā Tranpa) bilježi da je ovaj rukopis u stihu sa još jednom knji-

gom iste vrste u rimovanoj prozi kupio, posredstvom telala Mula Saliha, za šest groša od Mestvice Muhameda Nazifa-efendije (Muḥammad Naẓīf-efendi Mastwīǧa) u mjesecu šawwālu 1275/maju 1859. godine.

بالاده اسم وشهرق محرر مستويجه محمد نظيف افنديدن دلال بطال ملا صالح معرفتيله دها منثور بر جلد ملهمه نامه اشبو منظوم ملهمه نامه يى سكز غروشه اشترا ايلدم في ل سنه ١٢٧٥ محمّد وهبي بن حاجي خافظ مصطفى ترانپه.

Na stranici prije početka djela nalazi se pečat sa upisanim imenom Muḥammad Mastwīǧa (Mestvica) kao vlasnikom rukopisa i godinom 1262/1845-46. Pored pečata nalazi se bilješka, napisana istom rukom, kao i bilješke u kojima se spominje Muḥammad Wahbī i da je posredstvom telala (rukopis) prodat (دلال معرفتيله صاتلمشدر). Ovaj se pečat nalazi na više strana u rukopisu, kao i drugačiji u kojemu piše:

محمد ملا نظيف خادم شرع شريف

Na istoj stranici nalazi se druga bilješka u kojoj se navodi da je Muḥammad Wahbī b. ḥāǧǧī ḥāfiz Muṣṭafā 29. šawwāla 1275/31. maja 1859. godine došao u posjed ovoga rukopisa koji se prije toga nalazio među knjigama (porodice) Čaršo iz Sarajeva.

سراي يوسنه چارشو كتب سندن محمّد وهبي بن حاجي حافظ مصطفى صاحب كتابدر في ٢٩ شوال سنه ١٢٧٥

Na margini prve stranice nalazi se bilješka da je u posjed rukopisa došao Muḥammad Wahbī b. al-ḥāǧǧī ḥāfiz Muṣṭafā Tranpa.

ثم استصحبه محمّد وهبي بن حاجي خافظ مصطفى ترانپه

Iznad ove bilješke nalazi se druga bilješka napisana u minijaturnoj formi levhe u kojoj se na kraju čita: (...) 'Abdullāh Banālūqalī?. Pored bilješke nalazi se i pečat teško čitljiv.

Rukopis je otkuplje od Ćamila Silajdžića iz Sarajeva.

565. R 670/2

منازل قمر
MANĀZIL-I QAMAR

Djelo napisano u formi stiha na turskome jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojemu se govori o dvadeset osam mjesečevih faza ili stani-

ca u toku svakog od dvanaest mjeseci. Svaki mjesec predstavlja posebno poglavlje. Prije početka djela kao naslov na perzijskom jeziku napisano je: در بيان شرح منازل بيست هشت ... قمر در دوازده فصول است

Početak (str. 231):

چونكه مألوق تمام اولدي عيان لذّتي علوي جهار طولدي عيان

Završetak (fol. 239):

يوز داحي اوتوز سكز داحي بيت تمام
جمع ايدوب اولدي تمام اشبو نجوم

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo, Darwīš b. 'Abdullāh (bilješka na kraju prvog djela, str. 230).

Str. 231 - 239 (originalna paginacija); 210 x 150; tekst 160 x 100; 17 redaka. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

566. R 670/3

بيان دخول ماه بحساب سرياني
BAYĀN DUḤŪL MĀH BI ḤISĀB SURYĀNĪ

Rasprava na turskom jeziku, napisana u formi stiha o određivanju početka mjeseci prema sirskom računanju vremena, od nama nepoznatog autora. Navedeni naslov nalazi se na početku rasprave, na str. 239.

Početak (str. 240):

چونكه بلدك اون ايكي آي حالني اوچ يوز التمش التي كون احوالني

Završetak (str. 248)

يوز داحي قرق بش درويتى تمام ماه رويى جدويى بودر تمام

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo, Darwīš b. 'Abdullāh, (bilješka na kraju prvog djela, str. 230).

Str. 240 - 248 (originalna paginacija); 210 x 150; tekst 160 x 100; 17 redaka. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

567. R 670/4

فالنامه
FĀL-NĀMA

Rasprava na turskom jeziku o proricanju sudbine pomoću Kur'ana. Rasprava predstavlja turski prijevod sa arapskog jezika djela koje se pripisuje Ğa'faru aṣ-Ṣādiqu (um. 148/765). Prije početka kao naslov napisano: دیباجهٔ فال قرآن العظیم وکتاب الکریم.

Vidi: Jahić XII, 7336/3 i 7491/2.

Početak (str. 248):

بقول جعفر صادق، رضي الله عنه، ايدر هر كيم ديلرسه كلام قديم وكتاب كريم برله فال اچه
سن وطالعين كورسين حالين واحوالين سچه سين كركدر كيم پاك...

Završetak (str. 266):

...هر كيم حضرت رسالت دوشنده كورسى ايكي جهانده مرادى حاصل اولا باذن الله تعالى.
والله أعلم بالصواب.

Prepis dovršio isti prepisivač kao i prethodno djelo, Darwīš b. 'Abdullāh (bilješka na kraju prvog djela, str. 230), 10. muḥarrama 987/18. mart 1579. godine (bilješka na kraju djela, str. 266).

Str. 248 - 266 (originalna paginacija); 210 x 150; tekst 160 x 100; 17-23 retka. Pismo *ta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom.

568. R 403/1

ملهمه
MULHAMA

Isto kao br. 564.

Prepis dovršio Muṣṭafā b. Muḥammad b. al-ḥāǧǧī Ḫalīl iz Hadži Idrisove mahale (Maḥalla-i Ḥāǧǧī Idrīs) u Sarajevu 25. ramaḍāna 1281/20. februar 1865. godine (bilješka u kolofonu posljednjeg djela u rukopisu, str. 279).

Str. 1 - 222 (originalna paginacija); 243 x 180; tekst 185 x 135; 18 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski

sa kožnim hrbatom. Pismo *nasta'līq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Na početku djela ostale praznine za naslove poglavlja koje prepisivač nije ispisao. Kustode.

569. R 403/2

منازل قمر
MANĀZIL-I QAMAR

Slično kao rukopis pod br. 565, uz neke razlike u tekstu koje su posljedica intervencije prepisivača. Razlika je i u tekstu napisanom prije početka djela na turskom jeziku: ایلك یکرم سکز منزلین بیان ایدر اون ایکی آی ایچنده, kao i završetku djela.

Početak (str. 222):

چونکه بو مألوفِ تمام اولدي عیان — لذّتِ علوي جهار طولدي تمام

Završetak (str. 231):

اون ایکنجي فصل ایلولده در

اون سکزنده طوغر صرفانیه — طولنور قرع المقدم اول کونه

Prepis dovršio Muṣṭafā b. Muḥammad b. al-ḥāǧǧī Ḫalīl iz Hadži Idrisove mahale (Maḥalle-i Ḥāǧǧī Idrīs) u Sarajevu 25. ramaḍāna 1281/20. februar 1865. godine (bilješka u kolofonu posljednjeg djela u rukopisu, str. 279).

Str. 222 - 231 (originalna paginacija); 243 x 180; tekst 185 x 135; 18 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

570. R 403/3

بیان دخول ماه بحساب سرياني
BAYĀN DUḪŪL MĀH BI ḤISĀB SURYĀNĪ

Slično kao rukopis pod br. 566, samo što u ovome slučaju naslov rasprave napisan prije njenoga početka glasi na turskom jeziku: سریانیلر حسابنجه هر آي قچان کیردوکي کونی بلدرر (*Suryāniler ḥisābınca her ay kaçan girdiği günü bildirir*) i što je kraća.

Početak (str. 231):

چونکه بلدك اون ایکي آي حالني — اوچ یوز التمش التي کون احوالني

Završetak (str. 237):

بو درر شکلي یازارسك هر قچن — اي قمو اشکالي مشکلدن سچن

Zatim slijede tabele za preračunavanje početaka hidžretskih i sirijskih mjeseci.

Prepis dovršio Muṣṭafā b. Muḥammad b. al-ḥāǧǧī Ḫalīl iz Hadži Idrisove mahale (Maḥalle-i Ḥāǧǧī Idrīs) u Sarajevu 25. ramaḍāna 1281/20. februar 1865. godine (bilješka u kolofonu posljednjeg djela u rukopisu, str. 279).

Str. 231 - 237 (originalna paginacija); 243 x 180; tekst 185 x 135; 18 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

571. R 403/4

عربي ایلروك ادلرین بلدرر ووجه تسمیه سین بیان ایدر
'ARABI AYLARIN ADLARIN BILDIRIR WA WĀǦH-I TASMIYASIN BAYĀN EDER

Rasprava na turskom jeziku napisana u formi stiha o mjesecima arapskog lunarnog kalendara. Navedeni naslov nalazi se prije početka djela.

Početak (str. 239):

بودرر شمسیه کم بن سویلدم — طول وعرضي تابکّه شرح ایلدم

جمله ایامي تمام قیلدم شروع — نفعي خوعیی تمامت بي دروغ

Završetak (str. 255):

بن صنادم بویله در روز کردشي — صنون کورسون ایمیان کشي

Prepis dovršio Muṣṭafā b. Muḥammad b. al-ḥāǧǧī Ḫalīl iz Hadži Idrisove mahale (Maḥalle-i Ḥāǧǧī Idrīs) u Sarajevu 25. ramaḍāna 1281/20. februar 1865. godine (bilješka u kolofonu posljednjeg djela u rukopisu, str. 279).

Str. 239 - 255 (originalna paginacija); 243 x 180; tekst 185 x 135; 18 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

572. R 403/5

عرب حسابنجه غره قنغي كوندن در اينى بيان ايدر
'ARAB ḤISĀBINĠA ĠURRA QANĠI ĠÜNDEN'DIR AYINI BAYĀN EDER

Rasprava na turskom jeziku napisana u formi stiha o preračunavanju početaka mjeseci arapskog lunarnog kalendara. Navedeni naslov nalazi se prije početka djela. U okviru djela nalaze se i tabele arapskih naziva dani u sedmici lunarnog kalendara kao i slovne oznake dana za svaki mjesec. Na kraju se govori o osobenostima svakog dana u sedmici i o tome šta je preporučljivo raditi u određenom danu a šta bi trebalo izbjegavati činiti.

Početak (str. 255):

اون ايكي آيي چو بلدك يي تعب — رومـي وتـركي وسريـاني عـرب
جمله احكامي منافع هم حساب — شويله حفظ ايتدوك كركمز حساب

Završetak (str. 279):

بو معاني كنجني تقرير ايده — نظم ايدوب اندن رقم تحرير ايده
فـاعـلات فـاعـلات فـاعـلات — كچدي عمر بوق يره هيهات هيهات

Prepis dovršio Muṣṭafā b. Muḥammad b. al-ḥāǧǧī Ḫalīl iz Hadži Idrisove mahale (Maḥalle-i Ḥāǧǧī Idrīs) u Sarajevu 25. ramaḍāna 1281/20. februar 1865. godine (bilješka u kolofonu djela, str. 279).

تمت تمام يعون الله الملك العلام سوده الفقير الحقير مصطفى بن محمد بن الحاجي خليل در محلة الحاجي إدريس در شهر سرايو ماه ٢٥ رمضان المبارك سنه إحدى وثمانين ومائتين وألف (١٢٨١) بعد هجرت من له العز والشرف.

Str. 255 - 279 (originalna paginacija); 243 x 180; tekst 185 x 135; 18 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

573. R 298/1

ملهمه
MULHAMA

Isto kao br. 564, samo bez uvodnog dijela. Naslovi poglavlja su, također, drugačije formulirani. I u ovome rukopisu navode se, također,

stari bosanski nazivi mjeseci. Prije početka djela napisan naslo: هذا كتاب ملهمه

Vidi: Jahić XII, 7404.

Početak ovdje (fol. 1b):

الباب الأوّل در بيان أحكام تشرين اوّل (استوپاد) وأحكام كه درين ماه پيداشود فصل اوّل واين سبت وينج فصل اوسط كوز

اشبو آي سريانجه لا ريب فيه — آديـدر تشرين اوّل كى فصيه
بولدى چوك عيسى ايله سيقي سيوغ — آدين وقتورس صيديلر پي دروغ

الباب الثاني در بيان أحكام تشرين ثاني (استودي) وأحكام علايم درين روزها پيداشود واين بيست وينج فصل يعني آخر كوز (fol. 12b)

الباب الثالث در بيان أحكام كانون اوّل (پروسناچ) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشود واين بيت وينج فصل اوّل شتا (fol. 20b)

الباب الرابع در بيان أحكام كانون آخر (سچان اوسط شتا) وأحكام علايم كه درين روزها شود واين بيست وفصل است (fol. 29b)

الباب الخامس در بيان أحكام شباط (وليانوك) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشود واين بيت وينج فصل است (fol. 41b)

الباب السادس در بيان أحكام آزر (اوڑوياق يعني مارت) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشود واين بيت وينج فصل است اوّل بهار آيدر (fol. 50b)

الباب السابع در بيان أحكام نيسان (تراوان) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشود واين بيت وينج فصل است (fol. 59b)

الباب الثامن در بيان أحكام آيار (سويبان) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشود واين بيت وينج فصل است آخر بهار آيدر (fol. 69a)

الباب التاسع در بيان أحكام حزيران (لپان) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشود واين بيت وينج فصل است اوّل پاي آيدر (fol. 78a)

الباب العاشر در حكم أحكام بيان تموز (سيرپان) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشودن واين نيست وينج فصل است ارته پاز آيدر (fol. 89a-b)

الباب الحادي العاشر در بيان أحكام ماه آب (قولووز-اغوستوس) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشود واين نيست وينج فصل بيست صول پاي آيدر (fol. 100a)

الباب الثاني العاشر در حكم بيان ايلول (رويان) وأحكام علايم كه درين روزها پيداشودن واين مثل ذلك بيست وينج فصل است اول كوز آيدر (fol. 110a)

Završetak (fol. 120a):

هم وباواردر اول ايللرده عظيم غائبه كيم حكم ايدر الاّ عليم

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 120a; 190 x 145; tekst 160 x 95; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nashī*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

Vlasnik rukopisa bio je 'Abdulkarīm Zubaydī ... (bilješka i pečat na fol. 1a)

Na istoj stranici nalazi se i bilješka u kojoj se navodi da je Saraybosnali (Sarajlija) Meḥmed Nūrī b. Ṣālih Bayrām Qalāba (Kalaba), koji je stanovao u Hadži Isa mahali u Sarajevu, u posjed rukopisa došao u mjesecu ramaḍānu 1314/februaru 1897. godine.

Rukopis je otkupljen od Hasana Bakšića.

574. R 298/2

رسالهٔ احكام سال

RISĀLA-I AḤKĀM-I SĀL

Kraća rasprava na turskom jeziku iz astrologije, u kojoj nama nepoznati autor raspravlja o osobenostima godina prema kineskom kalendaru. Rasprava počinje astrološkim tumačenjem "godine miša" (*sāl-i mūš*) a završava tumačenjem "godine svinje" (*sāl-i ḫuk*). Naslov je dat prema sadržaju rasprave. Prije početka rasprave napisano je:

حكماء تركمان اون ايكي جانورى اختيار ايتمشلردر هربرين بريله منسوب قلوب احكام قومشلردر

Početak (frol. 120a):

اشبو يبلده رساله قلمه كلديكيم شباط طقوزى ايدى جماذى الاوّل ايينك ايكنجى كونيدر تاريخ هجرت نبويه نك سكز يوز طقسان طقوزى طالع سال يبلنك ايدى بوندن آشغه بو ترتيبجه يورويه **سال موش** هر قنغى يلك طالعى سچان اولسه...

Završetak (fol. 123a):

...اكر يبلك اوّلنده اوغلان دوغسه سحت ايخام اوله اكر اوسطنده دوغسه زيرك ودانا اوله آخرنده دوغسه بهادر اوله ايشكيم دوتارسه ايللرو كتوره الله أعلم بالصواب. تمّت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 120a - 123a; 190 x 145; tekst 160 x 95; 15 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

575. R 476/1

ملحمهٔ مبارك

MALḤAMA-I MUBĀRAK

Rasprava na turskom jeziku u kojoj se govori o predviđanju događaja za mjesece i neke dane solarne godine od mjeseca Tišrīn awwala (oktobar) do Eylūla (septembar). U djelu se navode i latinski nazivi mjeseci.

Izv.: Rieu 245, Add. 5990/I.

Početak (fol. 1b):

تشرين اوّل اولدر كه رومجه بو آيه اوختورس ديرلر بو آيه اورته كوز آيدر صاغشده اوتوز كوندر...

Završetak (fol. 19b):

...بعد آي وزيتون وبال اوجزلق اوله وايت ويلان واشك يو مذكورلر بلوره ويغموردن هلاك اوله لر.

Prepisao nepoznati prepisivač 11. muḥarrama 1224/25. februara 1809. godine (bilješka na kraju djela, fol. 19b).

Fol. 1b - 19b; 190 x 120; tekst 150 x 90; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Od poveza ostao samo kožni hrbat. Pismo *nashī*. Početak novog poglavlja (mjeseca) označen sa riječi *faṣl* napisanom crvenom tintom. Kustode. Na fol. 20a nalaze se tabele sa brojčanom vrijednosti dana u sedmici i mjeseci.

576. R 476/2

غاية البيان في تدبير بدن الإنسان

ĠĀYA AL-BAYĀN FĪ TADBĪR BADAN AL-INSĀN

Isto kao br. 493.

U ovome rukopisu djelo počinje od odjeljka o stomačnim bolestima (*faṣl amrāḍ al-mi'da*) i završava se četvrtim poglavljem (*al-maqāla ar-rābi'a*).

Početak ovdje (fol. 21a):

...**فصل في أمراض المعدة** يعنى معده نك صوقلوغى وشيشى معده نك وقزل اوكوكك امراضنك علاجلري يولدر عربچه قصبة الريّه ديرلر تورکچه بوغورتلاق ديرلر يوقاري اوجى بو غازه متصل در...

Završetak ovdje (fol. 57b):

...المقالة الرابعة - دوردنجی مقاله بر عضوه مخصوص اولیوب بدنه شامل اولان امراضك علاجی بیاننده در. یو دخی ایکی بابدر. الباب الأوّل اوّلکی باب حمیات بیاننده در وبو باب دخی بش فصلدر.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 21a - 57b; 190 x 120; tekst 145 x 85; 19 redaka. Pismo *nasta'liq*. Brojevi i naslovi odjeljaka i poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 58a - 70b nalazi se dva odjeljka istoga medicinskog djela, odjeljak o bolesti paralize فصل الفالج (*faṣl al-fālīǧ*) i odjeljak o konvulziji, odnosno grčenju mišića فصل التشنج (*faṣl at-tašannuǧ*).

577. R 677/1

ملحمه
MALḤAMA

Predviđanje događaja, uključujući i vremensku prognozu, za mjesece i neke dane solarne godine. U ovome rukopisu djelo je nepotpuno. Na početku nedostaju prva četiri poglavlja za mjesece *Tišrīn awwal* (oktobar), *Tišrīn ṯānī* (novembar), *Kānūn awwal* (decenbar), *Kānūn āḫir* (januar) i početak petog poglavlja u kojemu se tretira mjesec *Šubāṭ* (februar). U rukopisu se u potpunosti nalaze poglavlja VI - X u kojima se tretiraju mjeseci *Āzer* (mart), *Nīsān* (april), *Āyār* (maj), *Ḥazīrān* (juni) i *Temūz* (juli).

فصل سادس آزرك بیاننده درکه اوّل بهار آیدر
فصل سابع نیسانك بیاننده در اوسط بهار آیدر
فصل ثامن آیارك بیاننده در آخر بهار آیدر
فصل تاسع حزیران آینك بیاننده دراول یاي آیدر
فصل عاشر تموزك بیاننده در اوسط یاي آیدر

U rukopisu se nalazi i početak jedanaestog poglavlja u kojemu se tretira mjesec *Āb* (avgust): فصل حادي عشر آبك بیاننده در آخر یاي آیدر, dok nedostaje cijelo poglavlje o dvanaestom mjesecu *Eylūlu* (septembar). U djelu se navode i latinski nazivi mjeseci.

Početak ovdje (fol. 1a):

قطره لر حاصل اولوب یغمور یغار اکر طبقهٔ زمهری قتی صوغق اولسه بخار بریره جمع اولمدین طبقهٔ زمهري یه یتشه اول وقت امر حقله قار یغار اکر بخار بریره جمع اولوب...

Završetak ovdje (fol. 10b):

فصل حادي عشر آبك بیاننده در آخر یاي آیدر شیله بلکم صوك یاي آینه سریانجه آب دیرلر ویونانجه اغستوس دیرلر بو آیك طبیعتی حار...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 10b; 185 x 120; tekst 130 x 80; 13 redaka. Papir svjetlosmeđe boje, deblji, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Nedostaje posljednja korica. Pismo *nasta'liq*. Brojevi i naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Brojevi dana u mjesecu nadvučeni crvenom linijom. Kustode.

578. R 677/2

كتاب الطب المنظوم
KITĀB AṬ-ṬIBB AL-MANẒŪM

Prepjev djela منافع الناس (*Manāfi' an-nās*) u mesnevi rimi iz područja medicine na turskom jeziku. U djelu se govori o čuvanju zdravlja i liječenju raznih bolesti. Djelo je napisao Darwīš Muḥammad ibn Muḥammad Çalabī al-Anqarawī Nidā'ī al-Qaysūnī (um. 975/1567) i posvetio ga sultanu Selimu II (vladao 974/1566 - 982/1574). Isti autor je napisao i djelo منافع الناس (*Manāfi' an-nās*), također, na turskom jeziku i posvetio ga sultanu Selimu II.

Izv.: OM III, 239; Blochet I, S, 535 i 829; Flügel II, 1470; Karatay T/I, 1827/ II; Sohrweide XIII/3, 203-06; Götz XIII/4, 400; Ṭibb islāmi, 322; Kut, 338; Dobrača, Anali, VII-VIII, 69; Jahić XII, 7207/1 i 7229/2.

Početak (fol. 11a):

اي حكيم وحيّ وقديم	حضرتكدر كريم وشان عظيم
جان ودل برلكوكه شاهددر	ذات پاكك همیشه واحددر

Završetak (fol. 37a):

بو كتابدن بولن دوا وشفا	حضرت پادشاها ایدی دعا
هركه دیلر رحمت قازنه	فاتحه اوقیه یونی یزنه

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 11a - 37a; 185 x 120; tekst 150 x 85; 15 redaka. Pismo *nasta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom.

Na posljednja tri lista rukopisa nalaze se recepti za spravljanje lijekova na turskom jeziku.

579. R 547/1

طالع نامه
ṬĀLI'-NĀMA

Horoskop na turskom jeziku sastavljen Fadil-paši Šerifoviću, od strane nama nepoznatog autora, za vrijeme Fadil-pašinog boravka u Travniku 1263/1847. godine.* U prvom dijelu (fol. 1b - 2a) govori se o proricanju sudbine i osnovnim karakteristikama ličnosti Fadil-paše Šerifovića prema položaju zvijezda u času njegovog rođenja (utorak 19. šawwāla 1222. godine, nakon izlaska Sunca u sedam sati, 47 minuta i 52. sekunde).** U drugome dijelu, nakon astroloških tabela, raspravlja se općenito o propisima koji se odnose na dvanaest znakova horoskopa. در بیان أحکام بیوت اثنی عشر علی طریق الإجمال Naslov djela dat je prema sadržaju.

** Vidi: Šerifović, str. 17.*

** Fehim Nametak korigira ovaj podatak tvrdeći da je Fadil-paša Šerifović rođen 1217/1802-03. godine, kako navodi Muhamed Enveri Kadić (Vidi: Šerifović, str. 18).

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الّذي أشرقت(؟) الأرض والسموات بأنوار عنايته وأضائت(؟) الآفاق بمصابيح آياته (و) ميّز نوع الإنسان بإدراك مزايا حقايق الأشياء وخصّه بمعرفة الأسرار المحفوظة في الأرض والسماء ... أمّا بعد، تزايد عزّ وإجلال وتضاعف دولت وإقبال برله تاريخ هجرت سيّد الأنبياء وسند الأصفياء عليه أفضل التحايا أفندمز حضرتلرينك بيك ايكيوز يكرمي ايكي سنه سى شهر شوّال المكرّمك يكرمي طقوزنجي صالى كونى طلوع أفتاب... مسقط رأس دولتلرى بوسنه ده واقع اولمغله بلدهٔ مزبورك طول وعرضنه حساب اولنه رق طالع دولتلرى على وجه التّحقيق استخراج وصحيفهٔ اتيه يه تحرير واحكام خير انجامنى سبك وتسطير وهزار عجز وتقصير برله خاكپامى غرّهٔابلرينه عرض ايده رم...

Završetak (fol. 10a):

...وفائق الاقران والامثال اوله جقلرينه رأس رابعده بولنمق انجام وعواقب امورلرى دائما خير ايله ختام يذير اوله رق مصحوبا بالصحت والعافيه سرسال اينده بيوره جقلرينه العلم عند الله الملك المتعال أعلم بكل أحوال.

U tekstu rasprave na fol. 2a nalazi se tabela položaja zvijezda u zodijakalnom zviježđu u času rođenja Muhamed Fadil-paše Šerifovića:

صورت طالع ولاده باسعاده دولتلو عنايتلو محمد فاضل پاشا، يسّر الله ما يريد وما يشاء، طول الله عمره بحساب طول وعرض بوسنه

U tekstu na fol. 2b-5a nalaze se astrološke tabele za određivanje položaja zvijezda u zodijakalnom zviježđu prema geografskoj širini Bosne za period 1260/1844 - 1315/1897. godine.

Na kraju rasprave (fol. 11b) nalazi se astrološka tabela Muhameda Fadil-paše Šerifovića sačinjena prema novim astronomskim tablicama poznate zvjezdarnice u Parizu:

ذائچهٔ طالع تحمينىٔ ولادت باهر الشرف السعادت دولتلو محمد فاضل پاشاب بحساب زيج جديد (...) از موضع رصدخانهٔ شهر پارس المشهور

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 10a; 225 x 130; tekst 162 x 77; tabele 155 x 75; 23 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez mekši, kartonski sa vanjske strane ukrašen ebru. Pismo *nashi*. Brojevi poglavlja, istaknute riječi i brojevi ispisani crvenom tintom. Tekst uokviren crvenom linijom a tabele urađene crvenim linijama sa upisanim brojevima, simbolima i tekstom u kombinaciji crvene i crne tinte.

580. R 547/2

طالع ولادت
ṬĀLI'-I WILĀDAT

Astrološko djelo na turskom jeziku u kojemu se u uvodnom dijelu govori o proricanju sudbine Fadil-paši Šerifoviću prema položaju zvijezda u času njegovog rođenja (utorak 19. šawwāla 1222. godine, nakon izlaska Sunca u sedam sati, 47 minuta i 52. sekunde). U drugome dijelu rasprave govori se o pravilima koja se odnose na predskazivanje sudbine prema znaku u horoskopu: الأحكام الطالع الولادهٔ باهر الشرف السعادهٔ

Početak (fol. 12a):

الحمد لله رب العالمين والصلات والسلام على محمد وآله واصحابه أجمعين. **أما بعد**، صاحب طالع ولادهٔ باهر الشرف السعادهٔ مشار اليه حضرتلرى سراي بوسنه نام محل طيبه ده تاريخ هجرت نبويه عليه اكمل التحيه افندمز حضرتلرينك ۱۲۲۲ سنه سى شهر شوال مكرمى يكرمى طقوزنجى صال كونى ساعت مستعملهٔ اذانيه ايله على التحمين يدى ساعت اوتوزيدى دقيقه ده..

(fol. 12b) **الأحكام الطالع الولادهٔ باهر الشرف السعادهٔ**

البيت الاول اعنى الطالع وما يدل عليه بيت مذكورن صاحبى عطارد ومربخ شرقى رأس مزاج سعيد وحد تصرفى سعد اكبر مشترى...

(fol. 14a) **البيت الثاني** من الطالع وما يدل عليه بيت مذكورن صاحبى عطارد ومربخ شرقى كذلك رأس مزاج سعيد وحد تصرفى كيوان...

(fol. 14a) **البيت الثالث** من الطالع وما يدل عليه بيت مذكورن صاحبى قمر وشرقى مشترى وحد تصرفى عطارد وجزؤ مركزينك...

Završetak (fol. 16b):

...ومن كل الوجوه امور واقبالرنده توقيفات صمدانيه يه مظهر يزينى(!) وعد وتكرم ايتمكله منجم قوللرى اولدى (...) تبشير وتقديمه مارعت ايتر. تمت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 12a - 16b; 225 x 130; tekst 158 x 77; 23 retka. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja, istaknute riječi i tekst te brojevi ispisani crvenom tintom. Tekst uokviren crvenom linijom.

Na kraju djela nalazi se pečat u kojemu se čita:

المحمود بالله في كل أفعاله ۱۲۷۹

581. R 378

رسالة في بيان ساعات الأعمال
RISĀLA FĪ BAYĀN SĀ'ĀT AL-A'MĀL

Izvod ili dio nekog astrološkog djela na turskom jeziku, u kojemu se govori o utjecaju sedam poznatih nebeskih tijela na ponašanje i sudbinu ljudi: شمس = Sunce, زهره = Venera, عُطارِد = Merkur, قمر = Mjesec, زُحَل = Saturn, المشترى = Jupiter, i مريخ = Mars. Prije početka rasprave nalazi se tabela sa navedenim nebeskim tijelima, danima u sedmici i vremenu u

kojemu navedena nebeska tijela postižu čudotvorno dejstvo. Između teksta nalaze se i kvadranti (wafqovi) sa magičnim brojevima i slovima za određeno nebesko tijelo. Naslov je dat prema sadržaju djela.

Početak poslije tabele (fol. 1a):

هر كونك يدي ساعتى واردر لكن يكشنبه كونك اوّل ساعتى شمسك حكميدر ايكنجي ساعتى زهره نك حكميدر اوچنجى ساعتى عطاردك حكميدر دوردنجى ساعتى قمرك حكميدر بشنجى ساعتى زحلك حكميدر آلتنجى ساعتى مشترينك حكميدر يدنجى ساعتى مَريحك حكميدر انجك بو يدي ساعتى برر وقته منسوبدر...

Završetak (fol. 3b):

...نقدر زياده اولورسه اُوقَدَر حرارت ويرير وتأثير حرارتله اولور ودشمان يناركول اولور همان اكسك اولماملى.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 3; 210 x 150; tekst 155 x 105; 13 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *nasbī*. Kustode.

Na fol. 4a - 5a nalazi se dova دعاء رجال الغيب (*Du'ā' Riğāl al-ġayb*) sa kraćim komentarom na turskom jeziku.

Izv.: Ahlwardt III, 3649/30; Flügel III, 1727.

Početak:

السلام عليكم يا رجال الغيب السلام عليكم يا أرواح المقدسة السلام عليكم يا قطب يا إيمان يا أوتاد يا بدلا يا رقبا يا نجبا يا أفراد...

582. R 623

منازل قمر
MANĀZIL-I QAMAR

Djelo iz astrologije na arapskom jeziku, od nama nepoznatog autora. U djelu se govori o astrloškim pravilima koja se odnose na sedam poznatih nebeskih tijela (زُحَل = Saturn, المشترى = Jupiter, المرّيخ = Mars, الشمس = Sunce, الزهرة = Venera, عُطارِد = Merkur i القمر = Mjesec), njihovom utjecaju na ponašanje i sudbinu ljudi dok prolaze kroz svoje mijene, zatim o proricanju sudbine pomoću čarobnih slovnih formula, kvadranata sa upisanim slovima i brojevima (wafq) i njihovom magičnom dejstvu te korištenjem i recitiranjem posebnih neobavezujućih molitvi (dova) sastavljenih uglavnom na osnovu kur'anskih ajeta, Poslanikovih hadisa i

Božijih imena na sirskom jeziku a radi zaštite od raznih vrsta vračanja ili ostvarenja raznih želja, potreba i sl. Djelo je krnjavo na početku. Naslov je dat prema sadržaju djela.

Početak ovdje (str. 1):

...بهاء هدايتِكَ بِيَاءِ يُسْرِكَ بِعَيْنِ عِنَايَتِكَ بِصَادٍ حَمْدًا نبيِّكَ(؟) بِحَاءِ حِلْمِكَ بِمِيمِ مُلْكِكَ بِعَيْنِ عِلْمِكَ بِسِينِ سِرِّكَ بِقَافِ قُدْرَتِكَ.

منازل قمرسيزده اون اوچ عدد ايله اون ايكي برج اوچيوز آلتمش درجه تقسيم ايتمك كرك برج حملك ابتدا درجه سندن اون اوچنجى درجه سنه وارنجه شرطين منزليدر. اون دردنجى درجه سندن يكرمي آلتى درجه سنه وارنجه بطين منزليدر. بش درجه باقى قالدى...

Završetak (str. 84):

...وأدفنه في مكان مظلم لا يدخله أحد فإن لا يزال معقودًا إلى أن تحظ ولو مكث مائة عام واتّق الله تعالى ولا تفعله إلاّ لمن هو مستحقّ لذلك فإنه باب عظيم صحيح. تمت التمام

Prepis dovršio Ǧūdārī-zāde (Đuderija) al-Fučawī (Fočak) al-ḥāǧǧī ḥāfiẓ ʿAbdulḥamīd ʿAwnī b. Darwīš Ibrāhīm Ḥilmī u izbjeglištvu (muhadžirluku) u Novome Pazaru 28. rabīʿ al-awwala 1297/9. marta 1880. godine (bilješka na kraju djela, str. 84).

تمت التمام ١٢٩٧ ربيع الأول ٢٨

كتبه الفقير الحقير في المهاجرة في بلدة يكي پازار جوداري زاده الفچوي حافظ عبد الحميد عوني بن درويش إبراهيم حلمي، غفر الله له ولوالديه ولمن نظر فيه ودعا لي بخير وأكرمني بالفاتحة والرحمة.

Str. 84; 210 x 170; tekst 165 x 145; 13 - 18 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nastaʿlīq*. Kustode.

Na listovima poslije ovoga djela nalazi se više manjih poglavlja na arapskom i turskom jeziku sličnog sadržaja kao i prethodno djelo.

583. R 522/1

شرح الكواكب
ŠARḤ AL-KAWĀKIB

Komentar i tumačenje na arapskom jeziku zvijezda u toku njihovog prolaska kroz stanice, odnosno zviježđa (منازل قمر), pomoću tajnih značenja slovnih formula koje služe za otkrivanje osobina ljudi, njihovog

ponašanja i za spravljanje "zapisa" za razne svrhe. Prije početka djela napisano:

ابتد لشرح كواكب از منازل قمر

Početak (fol. 1a):

شرطين شكله ومنزله حمل وطبيعته ناري مذكر نهاري نحسي وحرفه **ألف** واسمه **الله** وآيته آية الكرسي والإخلاص وخادمه علوي **هلهطائيل** وسفلى **هدهيوب شمطايا شمخلف** وبحره فلفل وحبته السواد وهو مخصوص لأمور النساء والشرّ والغضب والفساد ومن وُلد فيه يكون كثير الفساد والسلام بطين...

Završetak (fol. 7a):

...**شغطلف سعلطف كلكفف هبوط** وبحره حبة السوداء وهو مخصوص للطلاسم للمحبة والأعمال الحسنة وتدبير صنعة الحجر والجواهر وتعالج الجنون والسفر والتزويج ولبس وكل عمل حسنة إن يبدأ فيه يكون محمود العاقبة ومن ولد فيه كان مباركًا والسلام على من اتّبع الهدى واهتدى. م

Prepis dovršio nepoznati prepisivač u mjesecu ḏū al-ḥiǧǧa 1324/januar - februar 1907. godine (bilješka na kraju šestog djela u zbirci, fol. 23a).

Fol. 1a - 7a; 210 x 170; tekst 160 x 130; 13 - 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *nastaʿlīq*. Istaknuti dio teksta ispisan crvenom ili zelenom tintom. Kustode.

Na fol. 1a, prije početka rasprave, nalazi se dova دعاء رجال الغيب (*Duʿā' Riǧāl al-ġayb*) i čarobni krug دائرة رجال الغيب (*Dā'ira Riǧāl al-ġayb*).

Izv.: Flügel III, 1727, 1750 i 2002/13.

السلام عليكم يا أرواح المقدسةالسلام عليكم يا نقبا يا نجبا يا رقبا يا بدلا يا أوتاد يا قطب يا أفراد يا إيمان يا أمناء، أغيثوني بغوثة وانظروني بنظرة وارحموني برحمة واعينوني بعونة واحصلوا مرادي ومقصودي، سلّمكم الله في الدنيا والآخرة برحمتك يا أرحم الراحمين.

584. R 522/2

العزيمة البرهتية
AL-ʿAZĪMA AL-BURHATIYYA

Dova koja se naziva još i العهد الكبير (*al-ʿAhd al-kabīr*) koja se uči u posebnim prilikama kao zaštita od raznih vrsta vračanja i kao molba za

ostvarenje raznih želja, potreba i sl. U dovi se navode Božija imena u sirskom jeziku od kojih svako posjeduje svoje osobenosti koje mu daju i posebnu čarobnu moć. Ovu dovu naročito koriste pripadnici nekih sufijskih redova.

Početak (fol. 7b):

فتقول عزيمة من الله ورسوله سليمان بن داوود إلى ملك الجن والشّياطين وجنود إبليس أجمعين. أقسمت عليكم أيّها الأرواح الرّوحانية العلوية والسفلية وخدّام هذا العهد الكبير أن تجيبوا دعوتي وتقضوا حاجتي بعزّة برهنية، كرير، تتلية، طوران، مزجل، بزجل، ترقب، برهش، غلمش، خوطير قلنهود، برشان كظهير هموشلخ...

Završetak (fol. 8a):

...افشيائيل تكهيل فتج محمت. فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo u mjesecu đū al-ḥiğğa 1324/januar - februar 1907. godine (bilješka na kraju četvrtog djela u zbirci, fol. 23).

Fol. 7b - 8a; 210 x 170; tekst 150 x 110; 29 redaka ukupno. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknuti dio teksta ispisan crvenom ili zelenom tintom. Kustode.

Poslije dove (fol. 8a-b) slijedi druga, kraća dova (neobavezujuća molitva) sa istim sirskim Božijim imenima:

بسم الله الرّحمن الرّحيم برهتية، كرير، تتلية، طوران، مزجل، بزجل، ترقب، برهش، غلمش، خوطير، قلنهود، برشان، كظهير، هموشلخ... وبحق العزيز المعتزّ في عزّ عزّه ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ وَلَا تَنقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾. تمام

Poslije ove dove (fol. 8b - 9a) slijedi druga dova koja se, prema bilješci, treba učiti svaku noć poslije kuranskog poglavlja *al-Wāqi'a*, čime se čuva od siromaštva:

اللهم أنت المقصود في كل حال والمشار إليه بكل معنى يَا الله يا الله يا الله العظيم شأنه القديم إحسانه الظاهر برهانه...

Nakon ove dove (fol. 9a 13b) slijedi osam neobavezujućih molitvi ('azīma) za razne prilike, zatim (fol. 13b) kraća dova sa Božijim imenima na hebrejskom jeziku pod nazivom: دهروشية (*Dahrūšiyya*). Ova se dova naziva još i kao: الدهروشية الصغرى (*ad-Dahrūšiyya aṣ-ṣuġrā*).

Početak:

بسم الله الرّحمن الرّحيم شراهيًا دهموثًا عالي (عال؟) متعالي (متعال؟) في علوه أين الأجناد القويّة، أين الشمهامرية، أين كردم ودردم، أين غضّاب، أين صاحب جبل الدخان، أين الراكب على الفيل المتعمّم بالثعبان، أجيبو بحق الأسماء العبرانيّة وبدهموثا وشيموثا، أجيبو طائفين (طائعين؟) ﴿قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾. تمت

Zatim (fol. 13b - 14a) slijedi kraća dova čiji početak i kraj glase:

بطروش هارش ثم فارش بارش... بحق من رفع السّماء العجل بمواقع النجوم وإنه لقسم لو تعلمون عظيم معظّما. تمت

585. R 522/3

التسخير العظيم المبارك
AT-TASḤĪR AL-'AẒĪM AL-MUBĀRAK

Neobavezujuća molitva (dova) pomoću Božijih imena na arapskom jeziku sa uputstvom na turskom jeziku. Prije početka dove napisano je:

هذا تسخير العظيم المبارك

Početak (fol. 14a):

اكر ديلرسك الو بكلرى وپادشاهلر وهواده اوچان قوشلرى وسودوكى كمسنهٔ تسخير ايده سك او مسخّر ايده جك كمسنه نك آدنى كوره سك قاچ حرف اولورسه اول حروفلرى اسم اعظمده بوله سين...

Završetak (fol.14b):

...بحرمة هذه الأسماء الشريفة وبسرّ اسمك الأعظم وبحقّ محمّد وآله أجمعين.

Fol. 14a - 14b; 210 x 170; tekst 150 x 110; 25 redaka ukupno. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Ispod Božijih imena ispisana su crvenom tintom odgovarajuća slova arapskog alfabeta.

Nakon ove dove (fol. 14a) slijedi kraće poglavlje u kojemu se na turskom jeziku objašnjava postizanje Božije zaštite i čuvanje zdravlja pomoću određenih kuranskih ajeta.

Početak:

نوروز سلطانيده اشبو آيات يازوب صوايچنه قيوب ايچه لر بعنايت الله تعالى كله جك نوروزه دكين حسته اولميه صحت وعافيت اوزره اوله لر آيت كريمه بودر...

586. R 522/4

أسماء الله تعالى في دعوة كبيرة
ASMĀ' ALLĀH TA'ĀLĀ FĪ DA'WA KABĪRA

Rasprava na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojoj se tumači magična moć slova u velikim Božijim imenima (ism a'ẓam) i imenima meleka (anđela) kada se koriste u dovi (neobavezujućoj molitvi) koja se naziva: دعوة كبيرة (*Da'wa kabīra*). Prije početka rasprave napisano je:

هذا طريق اسماء الله تعالى دعوة كبيره بوندن اعلا يوقدر

Početak (fol. 15a):

والاّ بونك شرائطى واردر صاحب دعوت اوكمسنه اول غسل ايده وپاك طونلركيه وصائم اوله وحرام يميه وحيواناتدن پرهيزايده...

Završetak (fol.16b):

...بحق يا مالك افعل ما أمرتك به وأوكلك عليه بطرقة العين، العجل ٣ الساعة ٣ الواحًا ٣.

Fol. 15a - 16b; 210 x 170; tekst 150 x 110; 19 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom ili ispisane crvenom tintom.

587. R 522/5

رسالة فرح نامه
RISĀLA-I FARAḤ-NĀMA

Rasprava na turskom jeziku iz astrologije, u kojoj se govori o magičnoj moći slova koja se nalaze u dvadeset Božijih imena. Djelo je napisao Šayḫ Maġduddīn b. 'Īsā Ilīyās al-Āqḥiṣārī (um. 967/1559-60) iz Aqḥiṣāra, sandžak Ṣārūḫān (Turska), prema Ḥāǧǧī Ḫalīfī (ḤḪ II, 1253), 953/1546. godine a prema drugim izvorima, 919/1513. godine. Djelo je poznato i pod nazivom التسخير الأكبر في علم الحرف (*at-Tasḫīr al-akbar fī 'ilm al-ḥarf*).

Izv.: ḤḪ II, 1253; OM I, 18; Flügel III, 1750; Rieu 240, Sloane 3033/II; Kut, 391; Jahić XII, 7433/3.

Početak (fol. 16b):

الحمد لله ربّ العالمين الصّلوة والسّلام على سيّدنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. وبعد، بلكل كيم صاروخان اقحصارنده ساكن طريق بيرامنده شيخ ابن عيسى اسماء حسنى دن يكرمي اسم چيقاروب تسخير ايچون بر رسالهٔ لطيف ايجاد ايدوب مجرّمدر ديدوكي بودر...

Završetak (fol. 21a):

...اشكال خمسيه قنغيسى غالبدر بيلوب اڭا كوره عمل قيله لر ان شاء الله تعالى بو قاعده اوزره عمل ايدنلر بلا ترتيب ولا شبهه بر مراد اولور. تمت تمام

Prepis dovršio isti prepisivač kao i prethodno djelo 28. dū al-ḥiǧǧa (1324)/11. februar 1907. godine (bilješka na kraju djela, fol. 21a i na kraju narednog djela u zbirci, fol. 23a).

Fol. 16b - 21a; 210 x 170; tekst 170 x 115; 20 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. U tekstu rasprave nalazi se više kvadranata (wafqova) sa ispisanim magičnim slovima i brojevima.

588. R 522/6

رسالة في الوفق
RISĀLA FĪ AL-WAFQ

Rasprava na arapskom jeziku iz astrologije o magičnoj moći brojeva upisanih u kvadrant (wafq) koju je, prema uvodnom dijelu, napisao Muḥammad Qāḍī-zāde (um.?), muftija u Erzurumu.

Početak (fol. 21b):

الحمد لله رب العالمين الصّلوة والسّلام على رسولنا محمّد وعلى آله وصحبه أجمعين. أما بعد، فيقول الفقير إلى الملك القيّوم قاضي زاده محمّد المفتي بأرض رومي برتبة قضاء حلب الشّهباء، أسعده الله تعالى في الآخرة والأولى، إن قوله تعالى: سَلَامٌ قَوْلًا من رَبٍّ رَحِيم. آية جليلية فيها اسم الله الأعظم ولها من العدد ٨١٨ إذا وضع في مربع كان آمنًا لكل خائف، كذا ذكره أحمد البوني، رحمه الله، في كتابه المسمّى بشمس المعارف...

Završetak (fol. 23a):

...وجه الزيادة والنقصان في مشية الوفق الشريف لا يخفى على من له العرفان، والله الموفق والمرشد والمستعان. تمت تمام بعون الله الملك العلّام في مبارك ذي الحجّة الشريفة في سنة ١٣٢٤هـ

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo u mjesecu dū al-ḥiǧǧa 1324/januar - februar 1907. godine (bilješka na kraju djela, fol. 23a).

Fol. 21b - 23a; 210 x 170; tekst 170 x 115; 19 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode. U tekstu rasprave nalaze se tri kvadranata sa ispisanim magičnim slovima i brojevima.

589. R 522/7

رسالة في بيان ساعات الأعمال
RISÂLA FÎ BAYÂN SÂ'ÂT AL-A'MÂL

Rasprava na turskom jeziku u kojoj se govori o vremenu djelovanja sedam poznatih nebeskih tijela (Saturn = زُحَل, Jupiter ? المشتري, Mars = مرّيخ, Venera = زهرة, Sunce = شمس, Merkur = عُطارِد i Mjesec = قمر) na ponašanje i sudbinu ljudi, dok prolaze kroz svoja staništa prema čemu bi trebalo uskladiti svoje aktivnosti i prema tome pripremati odgovarajuće "zapise" (talismane). Prije početka rasprave napisan naslov: في بيان ساعات الأعمال.

Početak (fol. 23b):

ساعت زحل كتحد ايلمك وصاتو يازار ايلمك وچفت سورمك واكين اكمك ايشلر ايشلمك ودشمان ايچون طلسم يازمق ايودر وهر اوغلان كه بو ساعتده وجوده كلمش...

Završetak (fol. 24a):

...ساعت قمر تجارت وسفر ومعالجه ودواء ايچمك وطلسم يازمق وباغ ديكوب ايودر. تمت تمام

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo u mjesecu dū al-ḥiğğa 1324/januar 1907. godine (bilješka na kraju narednog djela u zbirci, fol. 25a).

Fol. 23b - 24a; 210 x 170; tekst 170 x 115; 19 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

590. R 522/8

اختيارات في أيام الأسبوع
IḤTIYÂRÂT FÎ AYYÂM AL-USBŪ'

Rasprava na arapskom jeziku u kojoj se govori o odlikama svakog dana u sedmici i poslovima koji se preporučuju ili ne preporučuju raditi

u tim danima (sretni i nesretni dani), od nama nepoznatog autora. Prije početka napisano:

فصل في بيان اختيارات الأعمال في أيام الأسبوع

Vidi: Jahić XII, 7413.

Početak (fol. 24b):

اعلم أن لكل يوم من أيام الأسبوع أعمال مخصوصة ففي **يوم الأحد** فالعمل المخصوص له عمل سلاطين الإسلام وعمل الأشراف من النسب والحسب وزيارتهم وكتابة الطلسمات والتزويج ولبس الجديد والبيع والشراء والاحتراز من السفر والحركة...

Završetak (fol. 25a):

...**يوم السبت** العمل المخصوص له عمل الرؤساء والمشايخ وأهل القرية والجبال... والاحتراز عن زيارات الملوك والأشراف والسفر والحركة والقصد والجماعة والمعالجة وقطع الجديد ولبسه. تمت تمام

Prepisao nepoznati prepisivač u mjesecu dū al-ḥiğğa 1324/januar 1907. godine (bilješka na kraju djela, fol. 25a).

Fol. 24b - 25a; 210 x 170; tekst 170 x 115; 19 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Naslovi dana u sedmici ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 25b -38a nalazi se više kraćih rasprava iz astrologije, na arapskom i turkom jeziku. Tako se na fol. 25b nalazi rasprava pod naslovom: في بيان مطلب الدفائن, fol. 26a: فائدة لدفع الجنّ من الإنسان, fol. 26b: باب تعابعة, fol. 27b: تابعة يعني ام صبيان فائده سي, fol. 28b: حجاب صرعه علته مبتلا اولنلره حجابدر, fol. 29a: في الأسماء, fol. 29a: الحجاب إلى الحمام والبيل, fol. 30a: عظيم يكتب للأمراض الوجودية, fol. 30b: دمياطيه جلجلونيه نك صورتي قرائت شويله در. باب جلب ومحبت ايچوندر. Na fol. 30a - 38a nalaze se još neka manja poglavlja sličnog sadržaja sa iscrtanim kvadrantima (wafqovima) i u njima ispisanim čarbnim slovima i brojevima te još nekim magičnim crtežima.

591. R 522/9

دائرة حرف
DÂ'IRA-I ḤARF

Rasprava na turskom jeziku o magičnom značenju nekih riječi i tajni njihovih slova, od nama nepoznatog autora. Naslov je dat prema uvodnom dijelu i sadržaju rasprave.

Početak (fol. 38a):

اكر ديلرسك ارواحى وآدملرى ايراقدن ويقندن چكو كتوره سين بو دائرهٔ حروف رسم ايله سين اوش سكّا وصف...

Završetak (fol. 40b):

...غين ملك آدى سَلْكَفِيل و اضمارى شَغْصَلْفِ مَشْعَطَطْفِ كَلْكِيفِ هَبُوط در. تمت الاضامير والقسم الشريف على جميع الحروف.

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo u mjesecu ḏū al-ḥiǧǧa 1324/januar 1907. godine (bilješka na kraju prethodnog djela, fol. 25a).

Fol. 38a - 40b; 210 x 170; tekst 170 x 115; 19 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

Na sljedećoj stranici nalazi se neobavezujuća molitva (dova) u vezi sa prethodnim djelom.

Početak:

بسم الله القدوس الظاهر العليّ القاهر ربّ الدهور والأزمنة...

Završetak:

...يا عطائيل بحق هذه الأسماء توكّلوا بكذا وكذا وافعلوا ما أمرتكم به ولا تكونوا من النادمين، العجل ٣ الساعة ٣ الواحًا ٣. تمت تمام

592. R 522/10

لغت نبات عربي - تركي
LUĠAT-I NABĀT 'ARABĪ-TURKĪ

Arapsko-turski rječnik ljekovitog bilja napisan alfabetskim redom, od nama nepoznatog autora. Prije početka rječnika napisano je:

هذا لغات من النّبات على ترتيب الحروف وابتدائه بالألف

Vidi: Popara XVI, 9049.

Početak (fol. 41b):

حرف الألف: اسارون سنبل هندي رايحه سنده كوكدر فارسيده ناردين دشتي تركيده جنك اوتي وكدي اوتي ديرلر بروسه ده غايت جوچق اولور، **اسفيداج** عربيدر زنجار الرّصاص دخي ديرلر تركيده **اوستوبج** ديرلر قرشوندن وقلعي دن عمل ايدرلر ايوسي خفيف اولاندر...

Završetak ovdje (fol. 50b):

...**باب الياء: يتوع** سدلو اوت در، **يربوع** عرب طوشنى در، **ياقوتي** قزل اوزم، **ينتون** بعدوس تخمي، **ينتوب** كجي بوينوزديرلر، **يعضيه** عربيدر حندريلي وهندباء برّي ديرلر وطلحشقوق ديرلر وطرحشقوق دخي ديرلر تركيده بياني كونيك ديرلر بياني هند باسي دخي ديرلر.

Na kraju se nalazi manji dodatak rječniku: علاوه لغات.

ذهب يعني التون رئيس المعادن... رحدت، نجم البيضاء، ارمزد، دوستر. تمت التمام... ١٣٢٤.

Prepisao je isti prepisivač kao i sva prethodna djela u mjesecu ḏū al-ḥiǧǧa 1324 /januar 1907. godine (bilješka na kraju šestog djela, fol. 25a).

Fol. 41b - 50b; 210 x 170; tekst 170 x 115; 19 redaka. Pismo *nasta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Arapske riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

593. R 801

يلدزنامه
YILDIZ-NĀMA

Kraća rasprava ili poglavlje nekog djela na turskom jeziku iz astrologije o proricanju sudbine prema položaju zvijezda u sazvježđu, od nama nepoznatog autora. Između uvodnog teksta i završetka nalazi se tabela zodijakalnog zviježđa. Prije početka teksta rasprave napisano je: يلدز بلمك ايچون

Početak (str. 1):

اى طالب اكر ديلرايسك مطلوبن طالعين ويلدزك بلمك ديلرايسك اوّلا مطلوبن اسمين ووالده سى اسمين جملهٔ صغير ايله اعلا حساب اولنوپ **اون ايكسى** طرح اولونوپ...

Završetak (str. 1):

... اكر ١ قلورسه عنايتيله كمدر ٢ قلورسه اعلادر ٣ قلورسه محبّتدر ٤ قلورسه زيادسيله مال ورزق حاصل اولور.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Str. 2; 235 x 190; tekst 195 x 150; 12 redaka. Pismo *nashī*. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Tekst djela uokviren crnom linijom kao i tabela.

594. R 713

قطعة في النجوم
QIṬ'A FĪ AN-NUĞŪM

Fragment nekoga djela iz astrlogije na turskom jeziku.

Početak ovdje (fol. 1a):

قلديلرنيه پادشاهه مبروردیلر انجه اوق آندوق هیچ برسي با تمدي پادشاه بیوردي...

Završetak ovdje (fol. 4b):

...اول كمثي صويه آتلربتميه بو دعا بركاتنده حضرت إلياس پيغمبر دگز ايچنده كزوپ قورده...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati

Fol. 4; 140 x 105; tekst 95 x 65; 8 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi bez korica. Pismo *nashī*. Na marginama se nalaze bilješke u vezi sa tekstom djela. Kustode.

TAJANSTVENE NAUKE
MISTERIOUS SCIENCES

595. R 14

شمس المعارف ولطائف العوارف
ŠAMS AL-MA'ĀRIF WA LAṬĀ'IF AL-'AWĀRIF

Dio djela شمس المعارف ولطائف العوارف (*Šams al-ma'ārif wa laṭā'if al-a'wārif*) napisanog na arapskom jeziku, u kojemu se govori o otkrivanju tajni, značenjima slova u kur'anskim ajetima, dostizanju božanske blizine, ostvarivanju ovozemaljskih želja i otklanjanju raznih teškoća i problema pomoću učenja odredenih kur'anskih ajeta i dova (neobavezujućih molitvi). Djelo je napisao Muḥyiddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. 'Alī b. Yūsuf al-Qurašī al-Būnī (um. 622/1225). Na margini, fol. 1b prije početka djela napisano: هذا من أصول شمس المعارف

Izv.: ḤḤ II, 1062; Ahlwardt III, 4125; Gölpınarlı III, 2920, str. 92.

Početak (fol. 1b):

وبما تقدم أن الحروف ثمانية وعشرون على عدد المنازل الثمانية والعشرون(!) كان الظاهر منها فوق الأرض أربعة عشر منزلة فإذا غابت منزلة طلعت الخامسة عشر نظيرتها وهكذا أبداً ولذلك كانت الحروف خمسة عشر منقوطة وأربعة عشر بلا نقطة...

Završetak (fol. 31a-b):

...**فالمدبرات أمرًا** فقد قال ابن عباس، رضي الله عنه، الملائكة بعضهم مؤكل بالأرزاق وبعضهم مؤكل بالأمطار وبعضهم مؤكل بالرياح لما ذكر في خلق الملائكة لو كانوا مدبرين فبإذن الباري، جلّ جلاله، لأنه القادر العليم فسبحانه من هذه القدرة قدرته والحكمة حكمته **الإله الخلق والأمر** والله تعالى أعلم بالصواب وإليه المرجع والمآب.

Prepis dovršio Muḥammad b. 'Abdullāh 10. rabī' al-āḫira 1305/25. decembara 1887. godine (bilješka u kofonu djela, fol. 30b).

قد وقع الفراغ من هذه الرسالة في سنة خمس وثلاث مائة وألف من هجرة منّ له العزّ والشرف في ربيع الآخر ١٠ محمد بن عبد الله.

Fol. 31; 175 x 135; tekst 140 x 78; 14 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nashī*. Brojevi i naslovi poglavlja te istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Kustode.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se poglavlje فصل في معرفة كواكب الأيام وطبائعها ومعادنها وملوكها iz djela مواليد الرجال والنساء (*Mawālid ar-riǧāl wa an-nisā'*) koje je napisao Abū Ma'šar al-Falakī (živio 170/787 - 272/886). U djelu se govori o utjecaju zvijezda iz zodijakalnog zviježđa za svaki dan u sedmici. Prije početka poglavlja napisano je: نقل من معشر الفلك

596. R 58/1

منتخب من كتاب شمس المعارف ولطائف العوارف

MUNTAḤAB MIN KITĀB ŠAMS AL-MA'ĀRIF WA LAṬĀ'IF AL-'AWĀRIF

Izbor iz djela شمس المعارف ولطائف العوارف (*Šams al-ma'ārif wa laṭā'if al-'awārif*) napisanog na arapskom jeziku, u kojemu se govori o otkrivanju tajni, značenjima slova u kur'anskim ajetima, dostizanju božanske blizine i ostvarivanju ovozemaljskih želja te otklanjanju raznih teškoća i problema pomoću učenja određenih kur'anskih ajeta i dova (neobavezujućih molitvi). Djelo je napisao Muḥyiddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. 'Alī b. Yūsuf al-Qurašī al-Būnī (um. 622/1225). Tako se već na početku govori o načinima otklanjanja raznih bolesti, nedaća, odvraćnju pogleda zavidnika, postizanju pomoći u borbi, o tome kako u snu vidjeti Allaha Uzvišenog i sl. U djelu se navodi dosta konkretnih imena i raznih slučajeva.

Izv.: ḤH II, 1062; Ahlwardt III, 4125; Gölpınarlı III, 2920, str. 92.

Početak (fol. 1b):

قال الشيخ العباس البوني، رحمه الله، إذا أردت قراءة سورة يس فكرّر لفظة يس سبع مرّات ثمّ اقرأ إلى قوله تعالى ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لاَ يُبْصِرُونَ﴾ فقل اللّهمّ يا من نوره في سرّه وسرّه في خلقه اخفني عن أعين الناظرين وقلوب الحاسدين والباغين كما حفظت الروح في الجسد ﴿إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾...

Završetak (fol. 9b):

...﴿فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ﴿وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لاَ يَنطِقُونَ﴾ جمعسق حميت بهيعص كفيتَ عقدتَ عنك يا حامل كتابي هذا السنة الخلق من البشر من

كلّ أنثى وذكر بألف لا حول ولا قوة إلاّ بالله العلي العظيم وصلّى الله على سيّدنا محمد وآله وصحبه أجمعين.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 9b; 210 x 145; tekst 100 x 60; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine. glat. Povez mekši, kožni, u dobrome stanju. Pismo *nashī*. Na marginama se nalazi dosta većih bilježaka, hadisa, navoda iz drugih djela u vezi sa tekstom djela i raznih magičnih formula "zapisa" (talismana), napisanih rukom prepisivača djela.

Rukopis je otkupljen od Tajiba Saračevića.

597. R 58/2

دعاء من آيات القرآن الكريم

DU'Ā' MIN ĀYĀT AL-QUR'ĀN AL-KARĪM

Neobavezujuća molitva (dova) sastavljena uglavnom od kur'anskih ajeta u kojima se spminje konstrukcija لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ. U bilješci na margini rukopisa navodi se kako al-Buḫārī bilježi ḥadis od Ibn 'Abbāsa prema kojemu je Božiji Poslanik rekao da se u Kur'anu trideset i sedam puta spominje لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ i ko to bude učio Bog će mu u srce usaditi vjeru (īmān), svjetlo, znanje, mudrost, strpljivost, čvrstinu, iskrenost, pouzdanje u Boga i otkloniti od njega i iz njega sve muke i nevolje i sl.

Vidi: Dobrača I, 773/2.

Početak (fol. 10a):

وَإِلَـهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لاَّ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ. اَللَّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ. الٓمٓ اَللَّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ. هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاء لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ...

Završetak (fol. 12a):

...واغلب من يغلبني يا غالبًا غير مغلوب. ﴿وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 10a - 12a; 210 x 145; tekst 100 x 60; 15 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Na marginama se nalazi dosta većih bilježaka, hadisa, navoda iz drugih djela u vezi sa tekstom djela, raznih magičnih formula "zapisa" i crteža (talismana) i veći broj wafqova sa magičnim brojevima i slovima.

598. R 58/3

دعاء الأوراد الفتحية
DU'Ā' AL-AWRĀD AL-FATḤIYYA

Neobavezujuća molitva (dova) sastavljena uglavnom od kur'anskih ajeta, koja se, prema bilješci napisanoj na margini rukopisa (fol. 12b), odnosno hadisu koji od poslanika Muhammeda prenosi 'Alī b. Abū Ṭālib, uči poslije sabahskog namaza (obavezujuće molitve) i zahvaljujući tome Bog onome ko je prouči, njegovoj porodici i rodbini udovoljava ovozemaljske i onozemaljske (ahiretske) potrebe u smislu otklanjanja nesreća i čuvanja od iskušenja, kao što su pobjeđivanje neprijatelja, otklanjanje raznih briga i duševne tjeskobe. Na kraju bilješke se navodi da je sve ovo preneseno iz tafsira Šayḫ-zāde (حاشية شيخ زاده على تفسير البيضاوي) iz poglavlja o ajetima pomoću kojih se liječi. Prema tome, moglo bi se zaključiti da je navedenu molitvu sastavio Muḥyiddīn Muḥammad b. Muṣṭafā Šayḫ-zāde (um. 951/1544). I navedeni naslov se nalazi u spomenutoj bilješci.

Početak (fol. 12b):

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَى اُمَّةِ مُحَمَّدٍ اَبْوَابَ خَيْرِكَ وَفَضْلِكَ وَرَأْفَتِكَ بِفَضْلِكَ وَكَرَمِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ وَيَا أَرْحَمَ الرَّحِمِينَ. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ... (إلى آخره) وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ...

Završetak (fol. 14b):

...اللّٰهمّ ربّ يسّر يا ميسّر يسّر علينا كلّ شيء ولا تعسّر. اللّٰهمّ أخرجنا من ظلمات الجهل وأكرمنا بنور الفهم والعلم برحمتك يا أرحم الرّاحمين.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 12b - 14b; 210 x 145; tekst 100 x 60; 15 redaka. Pismo *nashi*, u početku vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Na marginama se nalazi više bilježaka, kuranskih ajeta, hadisa, i navoda iz drugih djela u vezi sa tekstom djela i jedna opća dova.

599. R 58/4

حزب النصر
ḤIZB AN-NAṢR

Neobavezujuća molitva (dova) na arapskom jeziku koja se uči radi zaštite i pomoći u borbi protiv neprijatelja. Molitvu je sastavio

Nūruddīn Abū al-Ḥasan Šayḫ 'Alī b. 'Abdullāh b. 'Abdulǧabbār aš-Šāḏilī (živio 591/1190 - 656/1258).

Izv.: Ahlwardt III, 3684/1 i 3879; Zāhiriyya, Taş., I, str. 436, br. 603; GAL GI, 449 i SI, 805/8; Kut, 181; Köprülü II, 336/15; Nametak IV, 2703/2; Popara XIII, 7751/6.

Početak (fol. 15a):

اللّٰهُمَّ بِسَطْوَةِ جَبَرُوتِ قَهْرِكَ، وَبِسُرْعَةِ إِغَاثَةِ نَصْرِكَ، وَبِغَيْرَتِكَ لِانْتِهَاكِ حُرُمَاتِكَ، وَبِحِمَايَتِكَ لِمَنِ احْتَمَى بِآيَاتِكَ نَسْئَلُكَ يَا سَمِيعُ، يَا مُجِيبُ، يَا سَرِيعُ، يَا مُنْتَقِمُ، يَا قَهَّارُ، يَا شَدِيدَ الْبَطْشِ...

Završetak (fol. 16a):

...وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَالسَّلَامُ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ اسْتَجِبْ لَنَا آمِينَ يَا آمِينُ. فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا فَاصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 15a - 16a; 210 x 145; tekst 100 x 60; 15 redaka. Pismo *nashi*, vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Na marginama se nalazi više bilježaka, kuranskih ajeta, hadisa i navoda iz drugih djela u vezi sa tekstom djela.

600. R 58/5

القصيدة الدمياطية
AL-QAṢĪDA AD-DIMYĀṬIYYA

Kasida spjevana na arapskom jeziku, u kojoj se govori o Božijim imenima i neobavezujućoj molitvi pomoću njih. Napisao je Šamsuddīn Muḥammad b. Aḥmad ad-Dayrūṭī ad-Dimyāṭī al-Miṣrī (um. 921/1515).

Izv.: Ahlwardt III, 3753; Köprülü II, 1587/8; Kaḫḫāla VIII, 260; AM II, 277; Dobrača I, 122/9; Trako - Gazić, 42-43; Nametak IV, 3083; Jahić VI, 7435/4; Popara IX, 5800/2 i XIII, 7565/6; Fajić XI, 6992/3.

Početak (fol. 16b):

بَدَأْتُ بِبِسْمِ اللهِ وَالْحَمْدُ أَوَّلَا عَلَى نِعَمٍ لَمْ تُحْصَ فِيمَا تَنَزَّلَا

Završetak (fol. 20b):

كَذَا الْأَنْبِيَا وَالْآلِ وَالصَّحْبِ كُلِّهِمْ وَبَعْدُ فَحَمْدًا لِلّٰهِ خَتْمًا وَأَوَّلَا

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 16b - 20b; 210 x 145; tekst 100 x 60; 15 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

601. R 58/6

القصيدة الجلجلوتية
AL-QAṢĪDA AL-ĞULĞULŪTIYYA

Kasida na arapskom jeziku, u kojoj se govori o tajnom Božijem imenu i neobavezujućoj molitvi pomoću Božijih imena na sirijskom jeziku, koja, prema mišljenju autora, imaju neobično čarobnu moć. Kao autor kaside navodi se 'Alī b. Abū Ṭālib b. 'Abdulmuṭṭalib (um. 40/661).

Izv.: GAL S, I, 75; Dobrača I, 122/11; Köprülü II, 350/2, Popara XIII, 7603/2; Popara XVI, 9313.

Početak (fol. 20b):

بدأت ببسم (الله) روحي به اهتدت — إلى كشف أسرار بباطنه انطوت
وصلّيت في الثاني على خير مرسَل — محمّد من زاح الضّلالة والغَلَت

Završetak (fol. 26a):

كذا الآل والصّحب والأهل كلّهم — بعدّ الـدّوام يا نـور جلجلت
اللّهمّ إني أسئلك بالألف الموقوفة — اسـمـك الـعـظـيـم الأعـظـم
وبالثلاثة تخص من بعدها — والألـف المـقـدّم وبـالمـيـم
أقـض حـاجـتـي كـما تعلم — إنـك تـعـلـم ولا أعـلـم

وصلّى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلّم. وحسبنا الله ونعم الوكيل ولا حول ولا قوّة إلا بالله العليّ العظيم.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 20b - 26a; 210 x 145; tekst 100 x 60; 15 redaka. Pismo *nashī*, djelimično vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

602. R 58/7

الأوراد الترتيبية
AL-AWRĀD AT-TARTĪBIYYA

Neobavezujuća molitva (*wird*) na arapskom jeziku, koja se uči zajedno sa kuranskim poglavljem (*sūrom*) *al-Fātiḥa* radi ostvarivanja ovozemaljskih i onozemaljskih želja, potčinjavanja (tasḫīr) srdaca svih

stvorenja i otkalanjanja nevolja i teškoća. Kao autor wirda navodi se 'Alī b. Abū Ṭālib b. 'Abdulmuṭṭalib (um. 40/661).

Početak (fol. 26b):

الحمد لله ربّ العالمين يا حيّ يا قيّوم أجب يا روقائيل سميعًا مطيعًا بحقّ الحمد لله ربّ العالمين وبحقّ الحيّ القيّوم وبحقّ الملك أبجد الموكّل بالقائمات العرشيّة وبحرمة ملك أبجد الرّحمن الرّحيم يا رحمن يا رحيم يا رؤوف يا عطوف وبحرمة ملك هَوْزَحْ مالك يوم الدين...

Završetak (fol. 27a):

...وسخّر الجبال والحديد لداود عليه السّلام وسخّرت الريح والشّياطين والجنّ لسليمان عليه السّلام وسخّر الثّقلين لمحمّد، صلّى الله عليه وسلّم، ولا حول ولا قوّة إلا بالله العليّ العظيم.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 26b -27a; 210 x 145; tekst 100 x 60; 15 redaka. Pismo *nashī*, djelimično vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

603. R 58/8

دعاء السيفي الصغير
DU'Ā' AS-SAYFĪ AṢ-ṢAĞĪR

Neobavezujuća molitva (dova) na arapskom jeziku, koja, navodno, ima veliku i neobičnu tajnu moć potčinjavanja (tasḫīr) osoba svojoj volji i ispunjavanja raznih želja i potreba. Naziva se još i دعاء القاموس (*Du'ā' al-Qāmūs*). Ova se molitva nalazi na margini rukopisa prethodne neobavezujuće molitve (dove). Na margini fol. 28a nalazi se kraći tekst o ovoj molitvi koja se ovdje označava kao دعوة سورة فاتحة الكتاب (*Da'wa sūra Fātiḥa al-Kitāb*). Prema ovome tekstu molitvu je sastavio Muḥyiddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. 'Alī b. Yūsuf al-Qurašī al-Būnī (um. 622/1225).

Vidi: Popara XVI, 9354/1.

Početak (fol. 26b):

ربّ أدخلني في لجّة بحر أحديّتك وطمطام يمّ وحدانيّتك وقوّني بقوّة سلطان فردانيّتك حتى أخرج فضاء سعة رحمتك وفي وجهي لمعات برق القرب من آثار رحمتك مهيبًا بهيبتك عزيزًا بعزّتك معينًا بعنايتك متجلا مكرمًا...

Završetak (fol. 26b):

...واتخذ الله إبراهيم خليلا وكلّم موسى تكليما وكرّم سيّدنا محمّدًا، صلّى الله عليه وسلّم، تسليماً وتكريمًا. سلام قولا من ربّ رحيم ويا مالك يوم الدين إيّاك نعبد وإيّاك نستعين.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 26b - 26b; 210 x 145; tekst 120 x 55; 19 redaka ukupno. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

604. R 58/9

الدور الأعلى
AD-DAWR AL-A'LĀ

Duža dova (neobavezujuća molitva) sufijskog sadržaja, koju je na arapskom jeziku napisao aš-Šayḫ al-Akbar Muḥyiddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. 'Alī b. Muḥammad aṭ-Ṭā'ī al-Ḥātimī Ibn 'Arabī (živio 560/1166 - 638/1240). Dova je poznata i pod nazivom حزب ابن عربي (*Ḥizb Ibn 'Arabī*) i حزب العناية لمن أراد الولاية (*Ḥizb al-'ināya li man yurīd al-wilāya*).

Izv.: Ahlwardt III, 2974; Zāhiriyya, Taṣ., I, str. 429, br. 593 i str. 554, br. 769; Nametak - Trako I, 161/4; Popara XIII, 7686/7.

Prije navedene molitve nalazi se bilješka u kojoj se govori o ovoj molitvi:

هذا الدّور الأعلى لقطب العارفين سيّد محي الدين ابن العربي... يقرأ عند كلّ صباح ومساء عند كلّ شدّة وله شرح عظيم وفضائل وخواصّ من جملتها إذا قرأه الطالب حجب به عن أعين الأعداء وعن أعين قطّاع الطريق...

Početak (fol. 27b):

اللّهمّ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِكَ تَحَصَّنْتُ فَاحْمِنِي بِحِمَايَةِ كِفَايَةِ وِقَايَةِ حَقِيقَةِ بُرْهَانِ حِرْزِ أَمَانِ بِسْمِ اللّهِ وَأَدْخِلْنِي يَا أَوَّلُ يَا آخِرُ مَكْنُونَ غَيْبِ سِرِّ دَائِرَةِ كَنْزِ مَاشَاءَ اللّهُ، لَا لَاقُوَّةَ إِلاّ بِاللهِ...

Završetak (fol. 30a):

...أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ وَالْآيَاتِ وَالْكَلِمَاتِ سُلْطَانًا نَصِيرًا وَرِزْقًا كَثِيرًا وَعِلْمًا غَزِيرًا وَعَمَلًا بَرِيرًا وَقَلْبًا قَرِيرًا وَقَبْرًا مُنِيرًا وَحِسَابًا يَسِيرًا وَمُلْكًا فِي الْفِرْدَوْسِ كَبِيرًا وَصَلَّى اللّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا إِلَى يَوْمِ الدِّينِ وَالْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 27b - 30a; 210 x 145; tekst 120 x 55; 19 redaka ukupno. Pismo *nasḫī*, vokaliziran i od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

Na margini fol. 27b nalazi se قال القرآن للشيخ فخر الدين (*Fāl al-Qur'ān li aš-šayḫ Faḫruddīn*) kojim se pomoću slova arapskog alfabeta u Kur'anu predskazuje sudbina čovjeka.

Na margini fol. 28a nalazi se tekst na turkskom jeziku u kojemu se govori o neobavezujućoj molitvi (dovi) دعوة سورة فاتحة الكتاب (*Da'wa sūra*

Fātiḥa al-Kitāb) koju je sastavio Muḥyiddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. 'Alī b. Yūsuf al-Qurašī al-Būnī (um. 622/1225), čijim se učenjem (recitiranjem) zajedno sa kuranskim poglavljem (sūrom) *al-Fātiḥa* uz obavljanje određenih obreda tokom sedam uzastopnih dana otkrivaju sudbine ljudi.

605. R 58/10

في بيان خواص كلمة التوحيد
FĪ BAYĀN ḪAWĀṢṢ KALIMA AT-TAWḤĪD

Kraća rasprava ili poglavlje nekoga djela na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, o kojemu se govori o čudotvornoj djelotvornosti i moći prvog načela islamskog vjerovanja, sadržanog u riječima لا إله إلاّ الله. Navedeni naslov nalazi se na početku rasprave i imena nekih autora, čija mišljenja navodi sastavljač ove rasprave.

Početak (fol. 30b):

في بيان خواصّ كلمة التوحيد شيخ اكبر حضرتلرى وشيخ احمد صدق وشيخ اوحد الدين كرمانى وشيخ صدر الدّين يونانى دن منقولدر. وشيخ احمد صدق حضرتلرى سلطان ديرلر قونيه ده مصلايه يقن مدفون در اول عزيزدن مرويدر كه وذكر اولنان عزيزلردن منقولدر رحمهم الله بيور مشلر كه بيلوك وآكاه اولكز جميع مرادين بالكّز توحيددده بلدم...

Završetak (fol. 33a):

...لا إله إلا الله محمّد رفيع الله ديسه كونده بيك كره يتمش كونه دكين ملازمت ومواظبت قلسه الله سبحانه وتعالى فضليله اول كشي زياده رفعتدن اوله إن شاء الله.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 30b - 33a; 210 x 145; tekst 120 x 55; 15 redaka. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

606. R 58/11

دعاء
DU'Ā'

Neobavezujuća molitva (dova) na arapskom jeziku, koja se, prema većoj bilješci na margini rukopisa, prema određenoj proceduri uči u raznim prilikama radi ostvarenja i postizanja različitih želja i ciljeva, prije

svega uspostavljanja međusobne ljubavi. Ova se molitva spominje i kao propovijed poslanika Adema خطبة آدم، عليه السلام (*Ḫuṭba Ādam, a.s.*).

روايت اولنور كه بو دعانك خاصّه سى حقّنده كه مثلى يوقدر خاصه سى چوق وغايت اولو وحرمتلو دعادر...

Početak (fol. 33b):

هو الله الّذي لا إله إلا هو بحقّ أُلوهيّتك وبحقّ وحدانيّتك وبحقّ عظمتك وبحقّ قدرتك. قال جلّ جلاله الكبرياء ردائي والعظمة إزاري الله الرحمن الرحيم الملك القدّوس السّلام المؤمن المهيمن العزيز الجبّار الخالق. اللّهمّ اعطف بيني وبين الجنّ والإنس والأرواح والملائكة...

Završetak (fol. 36a):

...أجلّ ذكره وعزّ قدره وعتد قهره الاله الخلق والأمر تبارك الله ربّ العالمين لا غله إلاّ هو فادعوه مخلصين له الدين. الحمد لله ربّ العالمين. تمت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 33b - 36a; 210 x 145; tekst 120 x 55; 15 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Na margini se nalaze bilješke u kojima se navode mišljenja nekih autora, čak i hadis o vrijednosti ove dove.

Na fol. 36b-37b nalazi se dvanaest distiha na turskom jeziku i kraći tekst u kojima se govori o magičnoj moći brojeva i slova upisanih u posbne kvadrante (wafq). Na kraju stihova nalaze se četiri takva wafqa a poslije teksta još dva.

607. R 58/12

حزب شريفي
ḤIZB ŠARĪFĪ

Dova (neobavezujuća molitva) koja se, prema al-Buḫārīji, kako se navodi u bilješci na margini rukopisa, uči kao zaštita od mnogih nedaća i problema te posebno radi pokoravanja neprijatelja. Zbog toga se ova dova naziva i دعاء قهر الأعداء (*Du'ā' qahr al-a'dā'*).

Početak (fol. 38b):

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم. بسم الله لا إله إلاّ الله الملك الجبّار الأكبر الأكبر لا إله إلاّ الله الواحد القهّار الأكبر الأكبر يا مَن حطّم الجبابرة والمتكبّرين وقطع دابرَ الفراعنةِ والمتمرّدين، أسألك اللهم نزول بطشك الشديد و حلول قهرك المجيد بكل جبار عنيد وشيطان مريد...

Završetak (fol. 40a):

...ولا تقطع رجاءنا من رحمتك. آمين يا ربّ العالمين. وصلّى الله على سيّدنا محمّد خاتم الأنبياء والمرسلين وعلى آله وصحبه أجمعين. سبحان ربّك ربّ العزّة عمّا يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله ربّ العالمين.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 38b - 40a; 210 x 145; tekst 120 x 55; 15 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

608. R 58/13

بيان شروط الدعاء وآدابه
BAYĀN ŠURŪṬ AD-DU'Ā' WA ĀDĀBIH

Rasprava ili izvod iz nekog djela na arapskom jeziku, u kojoj se govori o uvjetima i propisima koji se tiču dove. Navedeni naslov nalazi se na početku rasprave.

Početak (fol. 40b):

بيان شروط الدعاء وآدابه فمن ذلك أن تقدّم عملاً صالحًا بين يديك كصدقة أو صيام أو صلاة لأنه عادة السلف الصالح ٢ افتتاح الدعاء بالحمد والصلوة على النبي، صلّى الله عليه وآله وسلّم، قال عمر الخطاب: الدعاء موقوف لا يصعد شيء حتى يصلّي على النبيّ، صلّى الله عليه وآله وسلّم، وقال أبو سليمان الدرداني: إذا سئلت الله فابدأ بالصلوة على محمّد، صلّى الله عليه وآله وسلّم، ثم اسأل حاجتك ثم اختم بالصلوة على النبيّ، صلّى الله عليه وآله وسلّم...

Završetak (fol. 44a):

...وقلت بحقّ الّذي أغاثني بك في هذا المقام من أنت فقال أنا عبد من يجيب المضطر إذا دعاه فاذهب حيث شئت فلا خوف عليك قال فرجعت إلى الطريق التي كنت فيها.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 40b - 44a; 210 x 145; tekst 120 x 55; 15 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

609. R 86

ساعت نامه
SĀ'AT-NĀMA

Djelo na turskom jeziku, u kojemu autor Hibatullāh Çavuş b. Ibrāhīm (um. 1090/1679), prvo, u uvodnom dijelu ističe kako ovo njegovo djelo čitaocu osigurava mjesto u raju (džennetu) a potom navodi

razne dove i kuranske ajete, njihova tumačenja i odabrane sate tokom noći, u kojima se ove dove i kuranski ajeti trebaju učiti (recitirati). Zatim govori o djelovanju meleka (anđela) i satane (šejtana) na ljude u to vrijeme. Na kraju, u djelu se govori o rajskim časovima i sudbini duša nakon smrti. U djelu se navode i razne predaje i legende o Božijim poslanicima. Djelo je bilo posebno popularno tokom devetnaestog stoljeća. Više puta je i štampano. Ime autora i naslov djela spomenuti su na fol. 4a. Prije početka naslov djela napisan crvenom tintom:

هذا كتاب ساعت نامه هبة الله، رحمة الله عليه

Izv.: Blochet I, S, 1312; Rieu 21, Add. 9699; Pertsch VTH, 134-136; Aumer, 263, str. 77; Hidaywiyya T, str. 53; Dobrača I, 380/2; Götz XIII/2,186-88; Kut, 183-84; Fajić III, 2558; Lavić XIV, 8222; Schmidt, str. 46-47, 375-76, 479 i 745-46.

Početak (fol. 1b):

اَلْحَمْدُ لله الَّذِي جَعَلَ الْإِسْلَامَ نُورًا وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا الله اَلْمَلِكُ الْمَحْمُودُ الصَّمَدُ الْمَعْبُودُ...
أَمَّا بَعْدُ، بُو كِتَابْ تَصْنِيفِ قِلْنْدِي اِيلَرُو اَخْتَارْدَنْ ذَخِي عَجَايِبْ اَحْوَالْدَنْ وَكَجْمِشْ حِكَايَلَرْدَنْ وَنَكِيمْ حَقْ تَعَالَى...

Završetak (fol. 99a):

...بِلْدِرْلَرْ قَدَرْ كُتَاهْ دَفْتَرِينَه يَازِيلُورْ اُولْ حَالْ ايجْرَ اُولْسَه يَتْمِشْ بِيلْ جَهَنَّمْدَه قَلَه قَنْقِي عَوْرَتْ اَدِينَه دِيسَه تَكْرِي بَنِي سَنْدَنْ قُورْتَارْسِينْ اُولْ عَوْرَتْكْ نَصِيبِي جَنَّتْدَنْ كَسِيلُور.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač u mjesecu muḥarramu 1118/ april-maj 1706. godine (bilješka na kraju djela, fol. 98a).

Fol. 99; 220 x 165; tekst 160 x 120; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi međusobno razdvojeni i odvojeni od korica i hrbata. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kuranski tekst nadvučen crvenom linijom. Kustode.

Na fol. 1a nalazi se hadis o vrijednosti učenja آية الكرسي (Āya al-Kursī).

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

610. R 281/1

ساعت نامه
SĀ'AT-NĀMA

Isto kao br. 609.

Poslije prve stranice nedostaje nekoliko listova teksta djela.

Završetak (fol. 116b):

...وَتَنْبِيهْ دَخِي قَبُولْ اِيمْزَمَه تُرْكِي دِيَارْ اِيدُوبْ بَرَاغُوبْ كِتْمَكْ كَرَكْدُرْ قِيَامَتْدَه عَذَابْدَنْ قُورْتُولَرْ إِنْ شَاءَ الله تَعَالَى. تَمَّتِ الكِتَاب...

Prepis dovršio Sa'īd b. Ibrāhīm-efendi Balġrādī (Beogradanin) 11. du al-ḥiğğa 1215/24. aprila 1801. godine u Sofiji (bilješka u kolofonu djela, fol. 116b).

سوّده الحقير سعيد بن إبراهيم أفندي بلغرادي في تحرير صوفيه غفر الله ذنوبهما وبه العون وعليه التّكلان. سنة ١١ ذ ١٢١٥هـ.

Fol. 1b - 116b; 165 x 115; tekst 132 x 68; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kuranski tekst nadvučen crvenom linijom. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Prije djela urađen unvan u kombinaciji zlatne i crvene boje sa upisanim naslovom i autorom djela u sredini. Tekst djela na prvoj stranici obrubljen dvjema debljim linijama zlatne boje obrubljene tanjim crnim linijama, dok je ostali dio teksta obrubljen crvenom linijom. Kustode. Fol. 117a - 120a čiste, bez ikakvog teksta.

Rukopis je otkupljen od Ćamila Silajdžića iz Sarajeva.

611. R 281/2

تجويد القرآن
TAǦWĪD AL-QUR'ĀN

Kratća rasprava ili poglavlje nekog djela na turskom jeziku o nekim aspektima pravilnog čitanja, odnosno recitiranja Kur'ana (tağwīd) , od nama nepoznatog autora.

Početak (fol. 120b):

حفضك ادي حفص كينتنى أبو عمر بابا سى ادي، سليمان دده سى ادي مُغَيْرَهْ كوفه شهرندن اسد قبيله سندن بايع البزاز مدّة عمري سكسن طقوز اوله ياخود طقسان اوله. الرّحيم، الرّحيم، الدّين، بونلرده درت وجه واردر: طول، توسّط، قصر، روم. نستعينده يدي وجه واردر: طول، توسّط، قصر، طول مع الإشمام، توسّط مع الإشمام، قصر مع الإشمام، روم. تعريف الإقلاب: الإقلاب هو قلب النّون السّاكنة والتنوين...

Završetak (fol. 124a):

...واجب وفرقان امّ حم اي عياد. نمل نجم وانشقاق اقراء جو سنّت در بونلار. مشكولك حلّ او اولدي بو اوج بيتله اي اختيار. تمّت تمام

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo, Sa'īd b. Ibrāhīm-efendi Balġrādī (bilješka u kolofonu prethodnog djela, fol. 116b).

Fol. 120b - 124a; 165 x 115; tekst 132 x 68; 11 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi i tekst djela ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Tekst djela na prve dvije stranice obrubljen dvjema debljim linijama zlatne boje obrubljene tanjim crnim linijama, dok je ostali dio teksta obrubljen crvenom linijom. U tekstu na prve dvije stranice između redaka nalaze se ukrasni zlatni motivi. Kustode.

612. R 281/3

تجويد قرآن
TAĞWĪD-I QUR'ĀN

Udžbenik o pravilnom čitanju, odnosno recitiranju Kur'ana (tağwīd) na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Izv.: Pertsch VTH, 97; Spaho, 42/1; Dobrača I, 144/2; Fajić III, 2541/4; Popara IX, 5658/7; Lavić X, 6051/3 i XIV, 7982/6; Fajić XI, 6562; Mağlis-i šūrā 326/IX, str. 98.

Početak (fol. 124b):

الحمد لله الّذى أمرنا إلى قراءة القرآن ويسّر لنا قرائته بالتّجويد، والصّلوة والسّلام على محمّد الّذي تعلّم القرآن بالتّجويد. بَعْدَهُ، معلوم اولكه تجويد قرآن اره وعورته فرضدر زيرا حق تعالى بيوردي: ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ آيه يعني حَبيبُم قرآن اوقورکن...

Završetak (fol. 154a):

...**باب التكبير**: والضّحى دن آشاغى سورهٔ آخرده تكبيره اولشدرمق جائزدر إلاّ مَسَد وَحَسَد وابتر اولشدرمسّه اولیدر. وبه العون

Nakon ove rasprave, na fol. 155a - 156a, nalazi se sedam stihova na turskom jeziku i sedam na arapskom jeziku sa tematikom tedžvida:

Početak:

منظومه وبه

لار اقاتنده بيل اي بوالهوس ايكي نون ادغام اولور بي غنّه پس

Završetak:

وكلّ بينمُو ادغموا مع غنّة وفي الواو والياء دونها خَلْفُ تَلَا

Prepisao isti prepisivač kao i prethodno djelo, Sa'īd b. Ibrāhīm-efendī Balġrādī) početkom mjeseca du al-ḥiğğa 1215/kraj aprila 1801. godine (bilješka na kraju navedenih stihova, fol. 156a).

تمت الكتاب بعون الملك الوهاب غرّة ذ سنة ١٢١٥ نمّقه الحقر والعجز بالتقصير سعيد بن إبراهيم أفندي.

Fol. 124b - 154a; 165 x 115; tekst 132 x 68; 11 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Istaknute riječi i tekst djela ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crvenom linijom. Prije djela urađen unvan u kombinaciji zlatne i crvene boje. Tekst djela na prve dvije stranice obrubljen dvjema debljim linijama zlatne boje obrubljene tanjim crnim linijama, dok je ostali dio teksta obrubljen crvenom linijom. U tekstu na prve dvije stranice između redaka nalaze se ukrasni zlatni motivi. Na marginama bilješke u vezi sa tekstom djela. Kustode.

613. R 281/4

علم حال
'ILM-I ḤĀL

Priručnik iz islamske vjeronauke (*Ilmihal*) na turskom jeziku u kojemu se govori o četrdeset osnovnih obaveznih vjerskih dužnosti (farzova), od nama nepoznatog autora. Zbog toga se ovaj priručnik naziva i فرق يدي فرض (*Kırk yedi farz*).

Vidi: Fajić III, 2581/4; Popara IX, 5657/4; Lavić X, 5899/2.

Početak (fol. 157b):

اَاللّٰهُ تَعَالَى نك برلكيته دَليلْ: ﴿وَإِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَاحِدٌ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ﴾ **ذات** شريفنه دَليلْ: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ - فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ - وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ **صفات** شريفنه دَليلْ: ﴿قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ اللّٰهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ **أفعال** شريفنه دَليلْ: ﴿هُوَ اللّٰهُ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ﴾...

Završetak (fol. 168a):

...بنه سَجْدَيه وَازمَقْدرْ وَسَائرْ يزلرْدَه طُمانيني تَرْك اتْمَكدرْ **سكيرنْجسي** لَفظ سَلَامْ ايله تَمَازَنْ چقْماقدرْ. تمّت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 157b - 168a; 165 x 115; tekst 132 x 68; 11 redaka. Pismo *nashi*. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Prije djela urađen unvan u kombinaciji zlatne i crvene boje. Tekst djela obrubljen crvenom linijom. Kustode.

614. R 97/1

شق الأرض
ŠAQQ AL-ARḌ

Kraće djelo na turskom jeziku o otkrivanju blaga, od nama nepoznatog autora. Djelo se sastoji od dvanaest poglavlja.

Vidi: Rieu 241/4.

Početak (unutarnja strana prve korice):

هذا كتاب شقّ الأرض وهو اثنى عشر بابًا في بيان تخريج الكنوز. الباب اوّلا بو آيت شريف بياننده در: ﴿فَعَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِندِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسَرُّوا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ﴾ بو آيت...

Završetak (fol. 1b):

...الباب الثاني عشر بو آيت بياننده دركه: ﴿مَتَى هَـٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ اوج بيك كرّه اوقيه وبردسته ريحان آلوب بخوريله كم كنوزك فتحيدر. تم تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. unutarnja strana prve korice - 1b; 200 x 150; tekst 190 x 135; 22 retka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *ta'liq*.

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

615. R 97/2

پندنامهٔ عطار
PAND-NĀMA-I 'AṬṬĀR

Isto kao br. 213.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2b - 33b; 200 x 150; tekst 150 x 90; 12-18 redaka. Pismo *ta'liq*. Naslovi poglavlja ispisani crvenom tintom. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Kustode.

616. R 97/3

تحفهٔ شاهدي
TUḤFA-I ŠĀHIDĪ

Isto kao br. 210.

Prepisao nepoznati prepisivač 1174/1760-61. godine (bilješka na kraju brojčane vrijednost arapskih slova, fol. 66b).

Fol. 34b - 66a; 200 x 150; tekst 140 x 90; 11 redaka. Pismo *nashi*, vokaliziran. Naslovi poglavlja, metrovi i neke istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Brojevi ispod stihova ispisani crvenom tintom. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Kustode. Na marginama i interlinearno nalazi se mnogo bilježaka koje se odnose na tekst djela.

Na fol. 66b brojčana vrijednost slova arapskog alfabeta.

Na fol. 67b grafitnom olovkom arapskim slovima napisano ime Hasan al-ḥāǧǧī 'Abdīć 'Abdullaṭīf-zāde i god. 1304/ (vjerovatno vlasnik rukopisa).

617. R 97/4

شرح الرسالة الأندلسية في علم العروض والأوزان الشعرية
ŠARḤ AR-RISĀLA AL-ANDALUSIYYA FĪ 'ILM AL-'ARŪḌ WA AL-AWZĀN AŠ-ŠI'RIYYA

Komentar na kraću raspravu o arapskoj metrici. Osnovno djelo, الرسالة الأندلسية *(ar-Risāla al-andalusiyya)*, napisao je na arapskom jeziku Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Ḥusayn Abū al-Ǧayš al-Andalusī al-Anṣārī, (um. 626/1229) a ovaj komentar na arapskom jeziku Mağduddīn 'Abdulmuḥsin al-Qaysarī ar-Rūmī, um. 872/1467. godine. Navedeni komentar poznat je i pod nazivom شرح عروض الأندلسي (*Šarḥ 'Arūḍ al-Andalusī*).

Izv.: ḤḤ II, 1135; Ahlwardt VI, 7143; GAL GI, 310 i SI, 544; Karatay A/IV, 7999/II; Kaḥḥāla VI, 172-173; Köprülü III, 453; Fajić V, 3506/4; Jahić VI, 4182/6; Popara - Fajić VII, 4414/2; TÜYATOK 07/III, 3446, Popara XVI, 9006/3.

Početak (fol. 71b):

أحمد الله على أن قصر سلامة الطّبع على نوع الإنسان واضمرّ في طيّ صدورهم ضروب الأوزان وحلاّهم بنتائج فكر تزري على اللآلي المنثورة في أحشاء البحور... أما بعد، فهذه كلمات

لايهجّنا إلاّ الغبيّ الّذي في طبعه طبع مقتضية في تشريح مشكلات المختصر في علم العروض المنسوب إلى الإمام الفاضل الكامل أبي عبد الله محمّد المعروف بأبي الجيش الأنصاري الأندلسيّ...

Završetak (fol. 89a-b):

...وهذان البحران مختصّان بدائرة تسمّى دائرة المتّفق بكسر الفاء، وإنّما سمّيت بها لاتّفاق الأجزاء الخماسيّة في كل واحد من بحرها... وهذه صورة الدّائرة إذا أردت فكّ المتدارك من المتقارب فابدأ من لام فعولن الأوّل وعكسه من غير فاعلن الأوّل. تمّت تمام

U produžetku rukopisa komentara nalazi se veća bilješka na arapskom jeziku pod naslovom دوائر عروض (*Dawā'ir 'arūḍ*), napisana rukom istog prepisivača, u kojoj se na primjeru pet stihova objašnjava šesnaest metrova koje al-Andalusī tretira u svom djelu.

Završetak bilješke glasi:

...**الباب الخامس** هو الدائرة الخامسة فإذا ابتدأت من تقاربته فهو المتقارب وهو فعولن فعولن تمان مرّات وإذا ابتدأت من راكضا وأتممت بتقاربته فهو ركض وهو فاعلن تمان مرّات. تمّت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 71b - 93b; 200 x 150; tekst 160 x 80; 21-25 redaka. Ima listova slobodnih od poveza. Pismo *nasta'liq*. Tekst osnovnog teksta citiran sa قوله ili قال a komentar sa أقول, ispisani crvenom tintom. Istaknute riječi, također, ispisane crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren crvenom linijom. Rađe bilješke na marginama u vezi sa tekstom djela.

618. R 594

سر تسخير الملوك والرحانيين

SIRR TASḪĪR AL-MULŪK WA AR-RUḤĀNIYYĪN

Veća zbirka više poglavlja na arapskom i turskom jeziku u kojima se govori o načinima ostvarivanja različitih želja i potreba, najčešće dolaska do bogatsva i pronalaženja skrivenog, zakopanog ili ukradenog blaga pomoću praćenja zvijezda u zodijakalnom zviježđu, pisanja čarobnih formula (talismana) i recitiranja neobavezujućih molitvi (dova) sastavljenih na temelju kur'anskih ajeta i Poslanikovih hadisa, korištenjem magične moći pojedinih kuranskih ajeta i sura (poglavlja) te kvadranata sa upisanim magičnim brojevima i slovima. Zbirka je nepotpuna na kraju. Tekst na nekoliko listova na kraju je nečitak usljed dejstva vlage. Prije početka zbirke nalazi se sadržaj po poglavljima. Naslov djela dat je prema uvodnom dijelu i prema sadržaju.

Početak (str. 1):

فصل اعلم أيّها الطالب الراغب في تسخير الملوك والرّحانيّين في سرّ هذا الكتاب إنّك إذا طلبت أن ينجح لك العمل فصمّ الله تسعة الأيام والابتداء بيوم الأحد الأوّل من الشهر وتقرأ هذه الآية دبر كلّ صلاة تسعمائة مرّة وهي قوله تعالى ﴿وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾... فإن كانت لك حالة صادقة في اليوم التاسع وأنت في الخلوة على الشروط التي عددتها وهي لا بد منها في هذا الباب وقليل أن يلحقك أحد شيئا إلا بعد أن تتوفر فيه وأن يسعملها ففي اليوم المذكور تجد علامة من الحناء في كفك اليمين...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati. Rukopis je novijeg vremena (dvadeseto stoljeće).

Str. 197 (orginalna paginacija do str. 111); 185 x 120; tekst 175 x 110; 14 - 16 - 24 redaka. Papir industrijski, tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez kartonski sa kožnim omotom i hrbatom. Pismo *nasta'liq*. Tekst pisan crnom, crvenom i plavom tintom. Kustode.

619. R 94

خواص قرآن عظيم

ḤAWĀṢṢ-I QUR'ĀN-I 'AẒĪM

Prijevod sa perzijskog na turski jezik djela o magičnim osobenostima Kur'ana. Autor djela na perzijskom jeziku je Abū al-Ḫayr Aḥmad b. aš-šayḫ Muḥammad al-Makkī (um.?) dok je njegov prijevod na turski jezik sačinio nama nepoznat prevodilac. U djelu se nalazi sedam uvoda. U svakom uvodu obrađuje se po jedna opća uvodna kuranska tema. Na marginama se navode naslovi tema.

Početak (fol. 1b):

حمد خدا بر نمط اختصاص خوبترين سرسخنان خواص اتكه كلامش شده انعام عام كرجه ز اعجاز وزا طرر خاص ترجمان لسان بلاغت... (fol. 2a) وسائل عديده وكتب مفيده تحرير وتأليف ايلديلر وانلردن قدوة العابدين شيخ السالكين شهاب الملة والدين أبو الخير أحمد ابن الشيخ محمّد المعروف بالمكّي، رحمة الله عليه، زبان فارسيده (فارسيده؟) جميع ايلدوكي كتاب بيحد وبيحساب فوايد جامع وفي شك وارتياب منافع ايله نافع كتب مقدّمينك درر...

Završetak (fol. 137a - 139b):

...خاتمة الكتاب معلوم اولمق كركدر كه بولنور قرآني وآيات بيّنات فرقاني خواصدن ذكر اولنان هيئتي تفاسير معتبرده مذكور ومعيّن وكتب معتمده مسطور ومبيّندر... (fol. 137b) بلكل كيم

قرآن ختم اولدوغي زمانده دعا استجابدر... (fol. 139b) والحمد لله ربّ العالمين يا ناظرًا فيه سل بالله رحمته على المصنف واستغفر لصاحبه من خير ترید به من بعد ذلك غفرانًا لكاتبه. تمّ تمت الكتاب بعون الله الوهّاب...

Prepisao Hanīfa ibn Abšar (bilješka na kraju djela, fol. 139b).

كتبه أضعف العباد حنيفه ابن أبشر، غفر ذنوبه حامدًا لله تعالى ومصلّيًا على نبينا محمد وآله وصحبه أجمعين وسلّم تسليمًا.

Fol. 139; 205 x 150; tekst 160 x 100; 17 redaka. Papir tamnobijel, tanji, hrapav. Povez tvrd, platneni. Pismo *nasḫī*. Istaknuti dijelovi teksta i riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Tekst djela uokviren sa dvije tanje crvene linije. Naslovi tema (*maṭlab*) ispisani crvenom linijom na marginama.

Na *b* strani prvog zaštitnog lista nalaze se dvije bilješke. U prvoj se navodi da je al-ḥāǧǧ Ibrāhīm Qapūdān-zāde (Kapetanović?) u srijedu 28. ǧumād al-awwala 1221/12. avgusta 1806. godine u osam sati ranjen i istoga dana u jedanaest sati kao šehid umro. U drugoj bilješci se navodi da je Muḥammad (Meḥmed) Qapūdān-zāde (Kapetanović?) Mālikbeǧ umro u pet sati 27. ḏū al-ḥiǧǧa 1224 (1. februara 1810. godine), odnosno u subotu 22. kānūn ṯānīja (januara).

Na posljednjim zaštitnim listovima nalazi se veća bilješka u kojoj se raspravlja o kuranskim ajetima u kojima se spominje najveće Božije ime i učenju (recitiranju) ovih ajeta kao molbe za ostvarenje posebnih želja uz učenje (recitiranje) i odgovarajuće dove (neobavezujuće molitve).

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

620. R 377

خواص سورهٔ يس
ḤAWĀṢṢ-I SŪRA-I YĀSĪN

Rasprava na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojoj se govori o učenju kuranskog poglavlja *Yāsīn* radi rješavanja određenih potreba.

Početak (fol. 1b):

روايتدر جعفر صادق دن، رحمة الله عليه، وداحي روايتدر حضرت رسولدن ايدي هر كيم كيمك بو مهم و بر اولو حاجتي اولسه يس شريف سوره سين اوقمق مراد ايدنسه كركدر كه اوّل

پاك ابدست برله ومحكم اعتقادیله ونيّت برله اوّل ايكي ركعت حاجه نمازين قيلوپ هر ركعتده بر فاتحة واوچ آية الكرسي اوقيه اندن سلام ويره نمازن صكّره...

Završetak (fol. 8b):

...جمله خلق ايچنده مقبول اوله ومشهور اوله واولو كشيلر اكا مشترى اوله اكر اوغلان اول كاغد كتورسه تريرك اوله وعلم صاحب اوله. تمت تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8; 205 x 150; tekst 150 x 85; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat, oštećen. Listovi uvezani koncem. Nedostaju korice. Pismo *nasḫī*.

621. R 379

شرح خواص حروف
ŠARḤ-I ḤAWĀṢṢ-I ḤURŪF

Kraće djelo na turskom jeziku o neobičnim i čudotvornim osobenostima slova arapskog alfabeta, od nama nepoznatog autora. Gornji naslov nalazi se na početku djela.

Početak (fol. 1a):

ألف: هر كيم كه طكّجك سوز سويلمدن بيك كز اوقسه حق تعالى اكّا جندان نعمت ويره كيم حسابن بلميه واكر يازوب كندوده كتورسه همين بو عمل واقع اوله ب اكر بر كشي محبوس اولسه هر كون بش يوز كز اوقسه تيز خلاص اوله...

Završetak (fol. 3a):

ى: هر كيمكه بر كشنك دلندن قورقسه التمش كز دشمان قرشوسنه اوقيه اكّا اوفوره دلى بغلته باذن الله تعالى.

Prepisao nepoznati prepisivač 1278/1861-62. godine (bilješka na kraju djela, fol. 3a).

Fol. 3; 210 x 145; tekst 160 x 105; 13 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *nasḫī*. Slova kao naslovi poglavlja ispisan krupnije a neka nadvučena crnom linijom. Kustode.

Na fol. 3b i 4a nalazi se kraća neobavezujuća molitva (dova) na arapskom jeziku sa uputstvom na turskom jeziku u koje svrhe i kako se koristi.

622. R 702

الأوراد البهائية
AL-AWRĀD AL-BAHĀ'IYYA

Zbirka kur'anskih i hadiskih neobavezujućih molitvi (awrād) magične moći, koje se uče (recitiraju) u raznim prilikama. Dove je na arapskom jeziku sastavio Bahā'uddīn Muḥammad b. Aḥmad az-Ẓuhūrī al-Fārūqī an-Naqšibandī, poznati šejh nakšibendijskog reda, (živio 728/1328 - 791/1389). Djelo je krnjavo na početku i na kraju.

Izv.: ḤḤ I, 200-01; Aumer, 262, str. 76-77; GAL GII, 205, S II, 282; AM II, 173; Ẓāhiriyya, Taṣ., III, str. 114-15, br. 2154; Kaḥḥāla VIII, 271-72; Dobrača I, 754; Popara XIII, 7565/3 i 7596; Gazić, 46.

Početak ovdje (fol. 1a):

...يَا وَارِثُ. سُبْحَانَكَ يَا مُقْتَدِرُ، سُبْحَانَكَ يَا عَالِمَ السِّرِ وَالْخَفِيَّاتِ، سُبْحَانَكَ يَا بَاعِثُ مَنْ فِي الْجِدَالَةِ وَالْمُسْمِكَاتِ، سُبْحَانَكَ يَا مُسْتَعْبِدُ جَمِيعِ الْخَلَائِقِ، سُبْحَانَكَ يَا مُقَدِّرَ الْوَجْدِ وَالصَّوَافِقِ، سُبْحَانَكَ يَا مَنْ لَا تَطْرَأُ عَلَيْهِ الْآفَاتِ، سُبْحَانَكَ يَا مُكَوِّنَ الْأَزْمِنَةِ وَالْأَوْقَاتِ...

Završetak ovdje (fol. 15b):

...﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَـهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَـهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ. وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ. يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ...﴾

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 15; 150 x 105; tekst 115 x 65; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Na marginama se nalaze bilješke na turskom jeziku u vezi sa tekstom dove. Kustode.

623. R 174/1

شرح ورد علي
ŠARḤ-I WIRD 'ALĪ

Tumačenje neobavezujuće molitve (wirda) na turskome jeziku koju je, prema bilješci prije početka komentara, učio (recitirao) četvrti halifa 'Alī b. Abū Ṭālib b. 'Abdulmuṭṭalib (um. 40/661). U komentaru

nepoznatog autora se objašnjava u koje se sve svrhe, radi kojih potreba i na koji način može recitirati (učiti) ova molitva. Moglo bi se zaključiti, na osnovu bilješke na kraju komentara, da je prepisivač Ḥasan Nazīf Ihlawnī autor ovoga komentara.

Početak (fol. 1a):

ابتدا وجودينى والبيه سنى ومكانى طهارت ايدوب رضاى باري ايچون اون بر كون اورج طوتوب ودخي پرهيز ايليه اون بر كون حلوت ايدوب هيچ دنيا كلامى تكلم ايتميوب...

Završetak (fol. 5a):

...بو كلماتى وبر كره بو اورادى اوقويه دشمان وحسود اولان كشيلر قارشوسنده ذليل وخور حقير اوله بإذن الله تعالى اوراد زيرده در فاتحه عدد ١١، سورة كوثر عدد ١٣، سورة إخلاص عدد ١٥.

Prepisao Ḥasan Nazīf Ihlawnī (Livnjak), bilješka na fol. 20a bez datuma prepisa, u kojoj Ḥasan Nazīf Ihlawnī (Livnjak) ističe da je odobrio al-ḥāǧǧī 'Abdullāhu al-Mostāriju da može druge poučavati ovim molitvama.

أجزت لأخي الحاجي عبد الله الموستاري وأنا الحسن النظيف اهلوي.

Fol. 1a - 5a; 173 x 105; tekst 145 x 85; 16-20 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez papirni iste vrste kao i rukopis. Pismo *nasḫī*. Kustode.

624. R 174/2

أوراد علي
AWRĀD 'ALĪ

Neobavezujuće molitve (awrād) na arapskom jeziku sa slovnim formulama, koje je navodno učio (recitirao) četvrti halifa 'Alī b. Abū Ṭālib b. 'Abdulmuṭṭalib (um. 40/661), u raznim prilikama. Prije početka molitve napisano je: أوراد علي، كرّم الله وجهه ورضي الله عنه

Početak (fol. 6b):

الحمد لله ربّ العالمين الصّلوة والسّلام على رسولنا محمّد وآله وصحبه أجمعين. اللّهمّ إنّي أسألك بحقّ اسمك العظيم الأعظم أهم كسق حلع يص يا الله بحق اسمك العظيم الأعظم الأول بذكرك القائم يا الله أهم...

Završetak (fol. 10a):

...والعفو والعافية والمعافات في الدين والدنيا والآخرة برحمتك يا أرحم الرّاحمين وصلّى الله على سيّدنا محمّد وعلى آله وصحبه وسلّم تسليما كثيرا كثير والحمد لله ربّ العالمين.

Na kraju slijedi *wafq* sa upisanim magičnim brojevima i slovima.

Prepisao Ḥasan Nazīf Ihlawnī (bilješka na fol. 20a).

Fol. 6b - 10a; 173 x 105; tekst 145 x 85; 14-15 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodni wird. Kustode.

625. R 174/3

أوراد
AWRĀD

Neobavezujuće molitve (awrād) na arapskom jeziku sa sirskim imenima, koje se recitiraju (uče) prema određenoj proceduti radi postizanja određenih ciljeva ili ostvarenja raznih potreba i želja. Ovakve molitve posebno se prakticiraju u nekim sufijskim učenjima i derviškim redovima. Prije početka wirdova nalazi se bilješka u kojoj se objašnjava na koji način se recitiraju ovi wirdovi.

بو أوراد هر مراد ايچون قراءت اولنسه حاصل اوله بإذن الله بعد الفجر عدد ٣، بعد الظهر عدد ١، بعد العصر عدد ١، بعد المغرب عدد ٢، بعد العشاء عدد٣.

Početak (fol. 11b):

اللّهمّ صلّ على سيّدنا محمّد وآله وصحبه وسلّم. اللّهمّ إنه ليس في الرّياح مرّة ولا في السّحاب قطرة ولا في البرق لمعة ولا في الرعود زجرة ولا في العرش والكرسي شيء... يا الله يَصْعُصَعِ صعصع في البهاء والنور التّامّ بِسَهْسَهُوبٍ سهسهوب ذي العز بطهطوب لهوب...

Završetak (fol. 14b):

...وما من دابّة في الأرض إلاّ هو آخذ بناصيتها، إنّ ربّي على صراط المستقيم، وحسبنا الله ونعم الوكيل وصلّى الله على سيّدنا محمّد وآله أجمعين، ولا حول ولا قوة إلاّ بالله العليّ العظيم. تمّت

Prepisao Ḥasan Nazīf Ihlawnī (bilješka na fol. 20a).

Fol. 11b - 14b; 173 x 105; tekst 145 x 85; 15-17 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodne molitve (awrād). Kustode.

Na fol. 15a-19b nema teksta a na fol. 20a-21a nalaze se prigodne dove sličnog sadržaja sa objašnjenjima na turskom jeziku.

Na fol. 20a nalazi se naprijed navedena bilješka u kojoj, vjerovatno i prepisivač zbirke, Ḥasan Nazīf Ihlawnī (Livnjak) ističe da je odobrio

bratu al-ḥāǧǧī ʿAbdullāhu al-Mostārīju (da može druge poučavati ovim molitvama).

أجزت لأخي الحاجي عبد الله الموستاري وأنا الحسن النظيف اهلوفي.

626. R 174/4

الأوراد الترتيبية
AL-AWRĀD AT-TARTĪBIYYA

Neobavezujuća molitva (wird) na arapskom jeziku, koja se uči zajedno sa kuranskim poglavljem *al-Fātiḥa* u raznim prilikama, poslije molitvi (namaza), noću ili u određene dane a radi ostvarivanja ovozemaljskih i onozemaljskih želja, potčinjavanja (tasḫīr) srdaca svih stvorenja i otkalanjanja nevolja i teškoća. Kao autor wirda navodi se ʿAlī b. Abū Ṭālib b. ʿAbdulmuṭṭalib (um. 40/661). Ova je molitva slična neobavezujućoj molitvi u rukopisu pod br. 602.

Početak (fol. 21b):

الحمد لله ربّ العالمين يا حيّ يا قيّوم يا مقلّب القلوب والأبصار أجب يا روقيائيل على أن تسخر لي قلوب المخلوقات الروحانيات من العلويّات والسفليات سميعًا مطيعًا بحق الحمد لله ربّ العالمين وبحق الحيّ القيّوم وبحق الملك أبجد المؤكّل بالقائمات العرشيّة...

Završetak (fol. 24b):

...ويا مجيب الدعوات يا ربّ العالمين اللّهمّ صلّ على محمّد النّبيّ الأمّيّ وعلى آله وصحبه أجمعين الطّيبين الطّاهرين وعلى سائر الأنبياء والمرسلين والحمد لله ربّ العالمين.

Prepisao Ḥasan Nazīf Ihlawnī (bilješka na fol. 20a).

Fol. 21b - 24b; 173 x 105; tekst 145 x 85; 15-17 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodni wirdovi. Kustode.

627. R 120/1

دعاء مناجات
DUʿĀ-I MUNĀĞĀT

Neobavezujuća molitva (*munāǧāt*) u stihu na turskome jeziku, od nama nepoznatog autora.

Vidi: Fajić III, 2581/7; Popara IX, 5658/15; Lavić X, 6048/3.

Početak (fol. 1b):

یوره کیم یاندی یقلدی یا غنی پروردکار
دردم درمـان ایرشدر یا غنی پروردکار
نفسیله شیطان شرّندن بزی ایله خَلاص
عزّتك ذاتـك حقیچون یا غنی پروردکار

Završetak (fol. 4a):

اون سکز بیك عالمك حقیچون اولسون یا أحد
سن قبول ایله دعامز یا غنی پروردکار
آمین یا ربّ العالمین بحقّ سیّد المرسلین وآله أجمعین. تمت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 4a; 205 x 140; tekst 160 x 100; 18 redaka. Papir žućkast, srednje debljine, hrapav. Listovi oštećeni, uvezani koncem, bez korica. Pismo *ta'liq*.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se bilješka o prodaji mlina u Gornjem Vakufu.

628. R 120/2

مناجات الهیه
MUNĀĞĀT ILĀHIYYA

Neobavezujuća molitva (*munāğāt*) u stihu na turskome jeziku, od nama nepznatog autora.

Početak (fol. 4a):

الهي اسم ذاتك وحدتیچون — هم اسمائ صفاتك عزتیچون
الهي اسم مطلوبك حقیچون — الهي حب محبوبك حقیچون

Završetak (fol. 6a):

بو نیت اوزره کم قلسه دعائی — شفیع اولسون اگّا حق مصطفائی
الهي قل مرادمجه مرادوم — جنان ایچره بنم ایله دورانم

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4a - 6a; 205 x 140; tekst 155 x 100; 15 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

Na fol. 6a - 6b nalaze se dvije kraće dove koje se uče poslije jela.

629. R 120/3

مناجات الهیه
MUNĀĞĀT ILĀHIYYA

Neobavezujuća molitva (*munāğāt*) u stihu na turskome jeziku, od nama nepznatog autora, koja se uči radi ostvarenja neke želje ili potrebe.

Početak (fol. 6b):

مناجات ایلرم دیلم الهي — که سَن سِن پادشاهلر پادشاهي
قموا درتلولرك درمان سندن — حروش تنلروك هم جان سندن

Završetak ovdje (fol. 7b):

یتیم اولنلرك یاشی حقیچون — ایچی کوینلروك بغری باشیچون
صنق کوکلروك الهي حقیچون — او یا نقلر سحر کاهي حقیچون

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 6b - 7b; 205 x 140; tekst 165 x 100; 16 redaka. Pismo *ta'liq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

Na posljednjem zaštitnom listu nalazi se fetva koju je izdao Aḥmad Kamāl.

630. R 790

دعاء مناجات
DU'Ā-I MUNĀĞĀT

Neobavezujuća molitva (*munāğāt*) na turskome i arapskom jeziku, od nama nepznatog autora, koja se uči u raznim prilikama. Na kraju (fol. 22a-23a) se nalazi komentar ove dove sa uputstvom kada se i kako uči (recitira). Prema istome komentaru, dova se uči radi ostvarivanja raznih želja i potreba.

Početak (fol. 1b):

اَلٰهي اَوَّلُ اَلْفِدْرْ. اَلفْ حَقِيچُونْ. يَا رَبِّ. اَلٰهي كَلَامُ قَدِيمِكْ دَخي اَوَّلِي اَلْفِدْرْ. يَعْنِي اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ دِرْ. جَمِيعِي كِتَابَلَرَكْ. اَوَّلِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ دِرْ. كَلَامِ قَدِيمِهْ. مُوَافَقَةْ اِيچُونْ. بِزْ دَخي مُرَادُمُوزْ. اُوزَرِينَهْ. حَمْد اِيدَه لَمْ...

Završetak (fol. 22a):

...اَللّٰهُمَّ أجِل بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الأَعْظَمِ الأعز الأكرم. يَا عَلِيمُ يَا عَلِيّ. يَا عَظِيمُ. يَا اللهُ. يَا حَيُّ. يَا قَيُّومُ. يَا اللهُ ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ. وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ. سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ. وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 22; 145 x 100; tekst 110 x 80; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem sa debljim koricama druge knjige. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kustode.

Na drugom zaštitnom listu prije početka dove nalazi se veća bilješka na turskom jeziku o preporukama kada je lijepo nešto učiti (recitirati).

631. R 780/1

محبت ایچون دعاء
MUḤABBAT ĪÇUN DU'Ā'

Neobavezujuća molitva (dova) na arapskom jeziku, čijim se učenjem (recitiranjem) postiže prijateljstvo i međusobna ljubav. Prvi dio dove sastavljen je od nadimaka Božijih poslanika. Prije početka dove nalazi se naslov: باب محبت ایچون دعاء بودر

Početak (fol. 1b):

لَا اَلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ، آدَمُ صَفِيُّ اللّٰهِ، لَا اَلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ، شِيْثٌ نَبِيُّ اللّٰهِ، لَا اَلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ، نُوحٌ نَجِيُّ اللّٰهِ، لَا اَلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ، عِيسَى رُوحُ اللّٰهِ، لَا اَلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ، مُوسَى كَلِيمُ اللّٰهِ، لَا اَلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ، دَاوُدُ خَلِيفَةُ اللّٰهِ...

Završetak (fol. 3b):

...سُبْحَانَ اللّٰهِ الْمَلِكِ الْمُبِينِ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ لَا اَلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 3b; 190 x 120; tekst 145 x 80; 12 redaka. Papir industrijski sa linijama, tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez sa metalnim spajalicama. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kustode.

Na fol. 4a nalaze se tri kraće munadžat dove na arapskom jeziku, čijim se učenjem poslije sabah-namaza (jutarnje obavezujuće molitve) postiže sigurnost na oba svijeta.

632. R 780/2

قولقو یه نبئاسا
KOLIKO JE NEBESA

Rasprava na bosanskom jeziku vjerskog sadržaja, koju je, prema bilješci na kraju rukopisa, fol. 14a, napisao Jaja Salim.

Početak (fol. 4b):

قُولقُو يَهْ نَبِئَاسَا سَدَامْ. قَاقُو يَهْ قُومُو اِيمَهْ. پِرْوُومُو صَحى. دُرُوغُومُو جُومَرْد. تَرْجَهْ مُو مَزْدى. چَتْوَرْتُومُو وَاجِبْ. بِنَاْتُومُو مَرْحُومْ. شَسْتُومُو مَرْدُودْ. سَدْمُومُو مُبَارَكْ. شُتُو يَهْ سُقُوغَا سِحُودلُو. سِپِرُوُوغَا رَحْمَتْ. سُدرُوغُوغَا مَغْفِرَتْ. سَرْجَهْ غَا قَلَمْ. سَچْتُورْتُوغَا كِتَابْ...

Završetak (fol. 10a):

...قُو زَا صَبَاحُومْ اُووى اَيَتْ يُوتْرى يُوتَا پُرُواُوچِى نِئَاجَهْ اُومْرِيَتِى دوُقْسَهْ كَوْثَرْ شَرَابَا نَهْ نَابِيهْ قَدْ غَاسَهْ نَابِيهْ دُوجُمُو جُودَا اُودْ يَامُوقَا مَقْشَا اُودْ قَامَاقَا لَيُوشَا.

﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ تَمْت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4b - 10a; 190 x 120; tekst 145 x 80; 12 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode.

633. R 780/3

منظومة بوسنية
MANẒŪMA BŪSNIYYA

Pjesma na bosanskom jeziku vjerskog sadržaja, koju je, prema bilješci na kraju rukopisa, fol. 14a, napisao Jaja Salim. Pjesma je krnjava na početku.

Početak ovdje (fol. 11a):

اُودْنَغَا رَاطِى يَاغَا يَا اُويَتْ — دُوزُوُو نَاشْ حَضْرَتِى مُحَمَّدْ
يِيغَمْبَرْ عَلَيْهِ صَلَاةْ وَسَلَامْ — يَا عَلى اِيمَا يَتْ سَتَوَارِى

Završetak (fol. 13b-14a):

صَبْرٌ چِينِى شُتُو — قُو اُودْ اَللّٰهُوَا
سَرَاهَا زَايْلَاجَهْ سَدْمُو قُو — عُلَمْ مِلُويَه

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 11a - 14a; 190 x 120; tekst 165 x 105; 14 redaka. Pismo *nashī*, vokaliziran. Kustode.

Na posljednjem zaštitnom listu nalaze se salavati (riječi kojima se slavi poslanik Muhamed): مختار صلوات (*Muḫtār ṣalawāt*).

Početak:

اللهم صل على محمد النبي المختار، عدد من صلى عليه من الاخيار، وعدد من لم يصل عليه من الاشرار، وعدد قطرات الامطار، وعدد امواج البحار، وعدد الرمال...

634. R 798

مجموعة أدعية
MAĞMŪ'A AD'IYA

Nekompletna manja zbirka dova (neobavezujućih molitvi) na arapskom jeziku, koje se uče u raznim prilikama i čijim se učenjem u određeno vrijeme i na određeni način postižu razni ciljevi i ostvaruju neke želje i potrebe. Uputstva o načinu učenja dova napisana su na turskom jeziku.

Početak ovdje (fol. 1a):

...تَكْرِه تَبَارَكَ وَتَعَالَى نَقْدَرْ حَاجَتِى وَاِرْ اِيسَهْ رَوَا قِيلَهْ وَدَخِى هَرْ كِيمْ بُو دُعَاء كَنْدُوذَهْ كُتُورْسَهْ دُشْمَانْ كُورِيجَكْ يِرْدَنْ يِرَهْ كِيجَهْ وَدَخِى هَرْ كِيمْ بُو دُعَاء اُوقُسَه يَاخُودْ كُتُورسَهْ دُشْمَانْ اُورَزِينَه اُوفُورْسَهْ...

Završetak ovdje (fol. 29b):

...بُو دُعَاء اُوچ كَرَّه اُوقُسَه حَق تَعَالى اولَ قَرِنْدَن عَذَابِى دفعَ اَيْلَيَه تَا قِيَامَتَ دَكِين قَرِين بُو وَجهيلَه دَعِيلَت اَيْلَيْ كَرِمِكْ حَاشَا كِه قِيَا كُونْنده عَذَابِى رَوَا كُورَه عَذَابِى قَلْمَيَه دُعَاء بُودُر قبره دعاسى...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 29; 160 x 119; tekst 130 x 75; 9-10 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Ima i slobodnih listova. Pismo *nashī*, većim dijelom vokaliziran. Kustode.

635. R 704

مجموعة أدعية
MAĞMŪ'A AD'IYA

Nekompletna manja zbirka dova (neobavezujućih molitvi) na arapskom jeziku, čijim se učenjem u određeno vrijeme i na određeni način postižu razni ciljevi i ostvaruju neke želje i potrebe. Uputstva o načinu učenja dova napisana su na turskom jeziku.

Početak ovdje (fol. 1a):

...سبحان الله والحمد لله ولا إله إلاّ الله والله أكبر سبحان المقدّر كيف ما يشاء بقدرته ويحكم ما يريد بعزّته سبحان الله وبحمده سبحان الله العظيم...

Završetak (fol. 9a):

...ويش كرّه إنّا أعطينا واوچ كرّه يا أيّها الكافرون واوچ (كرّه) إخلاص نمازدن صكرّه بريني اوقيه استغفر الله العظيم الّذي لا إله هو الحيّ القيّوم وأتوب إليه.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 9; 120 x 88; tekst 105 x 70; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasta'līq*. Kustode.

U drugoj polovini rukopisa, nakon dova (neobavezujućih molitvi), nalazi se nekoliko recepata na turskom jeziku za liječenje od nekih bolesti.

636. R 635

مناجات موسى
MUNĀĞĀT MŪSĀ

Neobavezujuća molitva (*munāğāt*) poslanika Musa, na arapskom jeziku sa komentarom. U uvodnom dijelu govori se o stvaranju svijeta kroz pitanje koje je poslanik Musa uputio Uzvišenom Bogu. U nastavku se navode neki munadžati, hadisi i komentari o raznim temama, kao što su pet dnevnih namaza (obavezujuće molitve), odlike nekih mjeseci hidžretskog kalendara itd. S obzirom da je od djela sačuvano samo ne-

koliko listova teško je utvrdti njihov redoslijed, čak i to da li svi listovi rukopisa pripadaju jednome djelu.

Početak (fol. 1b):

قال موسى في مناجاته لربّه عزّ وجلّ: يا ربّ من أوّل مخلوق خلقته، قال الله تعالى: خلقت أوّلاً روح محمّد ثم خلقت درّةً بيضاء طولها مسيرة خمسمائة سنة وعرضها كذلك، ثم بعد درّة خلقت سبعين ألف مدينة في الهواء بعضها فوق بعض، عرض كل مدينة مثل هذه الدنيا سبعين درّة، ثم خلقت في كل مدينة سبعين ألف رجل...

Završetak (fol. 5a):

...وقال النبي صلّى الله عليه وسلّم: من صام يوم عرفة غفر الله له سنة أمامه وسنة خلفه. وقال النبي صلّى الله عليه وسلّم: من صام يوما في سبيل الله زحزح الله وجهه عن النار سبعين خريفا. وقال النبي صلّى الله عليه وسلّم: من صام يوما ابتغاءً وجه الله تعالى باعده الله من النار غراب طارٍ وهو فرخ حتى مات هَرَمًا. نقل من كتاب **نصاب الأخبار**

Nastavak (fol. 6a):

...عليها نموت وعليها نُبْعَثُ إن شاء الله تعالى. اللّهمّ نظّم أحوالي وحسّن أفعالي وخلّصني عن أمّ الفقر و الذّل وخلّصني عن البلاء والقضاء والوباء عن شرّ الأعداء والشياطين المضلّين...

Završetak (fol. 10a):

... اللهم إن كان أخلق وجهي كثرة المعاصي فهبني لمن رضيت عنه من خلقك الهي كفى كرمك عن السؤال وعلمك غنيّ عن إظهار الحال. اللهم اختم لنا بخير ثلاثا وصل على خاتم النبيين. ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ. وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

Prepisao Muḥammad b. Ḥusāmuddīn za tri sata, u prvoj dekadi mjeseca rağaba 1036/u drugoj dekadi mjeseca marta 1627. godine (bilješka na kraju djela (fol. 10a). U drugoj bilješci na istoj stranici prepisivač navodi da je ovu raspravu prepisao iz rukopisa koji je prepisao 'Abdul'azīz al-Kawbanānī al-Makkī.

حررته في ثلث ساعات بعون الملك المستعان وأنا الفقير محمد بن حسام الدين في أوائل شهر رجب المرجّب في سنة ست و ثلثين وألف.

Na prvim zaštitnim listovima nalaze se veće bilješke i poglavlja iz nekih djela na turskom jeziku iz astrologije i okultizma.

Na fol. 5a nalaze se bilješke o rođenju nekih osoba.

Na fol. 10a - 11b nalaze se komentari nekih munadžata na turskom jeziku.

637. R 374

دعاء أخرج
DU'Ā' UḤRUĞ

Dova za liječenje umobolnih osoba. Pored dove u rukopisu se navodi i ostala procedura koja se prakticira u ovakvim slučajevima, uključujući još neke kraće dove, kuranske ajete i određene magične fraze.

Početak (fol. 1b):

بسم الله أخرج وبالله أخرج بحقّ توراة موسى أخرج وبحقّ انجيل عيسى أخرج وبحقّ زبور داوود أخرج وبحق فرقان محمد رسول الله صلّى الله تعالى عليه وسلّم أخرج يوزيكرمي دورت بيك پيغمبرلر حرمتيچون...

Završetak (fol. 3b):

...اكر قيوپ كيتمز ايسك يوز كرّه اولانلردن كناهي سني دتسون ولا حولَ ولا قوةَ إلاّ بالله العليّ العظيم برحمتك يا أرحم الرّاحمين. تم

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4; 180 x 125; tekst 170 x 115; 15 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat, oštećen. Listovi neuvezani. Korice kartonske. Pismo *nashī*.

638. R 126

رسالة جعفر الصادق في بيان الحجر المكرم
RISĀLA-I ĞA'FAR AṢ-ṢĀDIQ FĪ BAYĀN AL-ḤAĞAR AL-MUKARRAM

Rasprava na turskom jeziku o magičnim svojstvima dragomog kamenja, koju je napisao Ğa'far aṣ-Ṣādiq. Prije početka rasprave napisan naslov:

هذا رسالة جعفر الصادق في بيان حجر المكرم

Početak (fol. 1a):

حجرى مكرمى اولوب صوايله پاك ايده سين كه كندودن غير نسنه قلميه ثانيا دفعه بدفعه يوبوب وهر غسل اردنجه كونشده اوزرنده اولان ياسى وكريسى كيدوب...

Završetak (fol. 6a):

...اوچ كونده بر بولنى كورمك ايچون نظر ايده سين الله أعلم وأحكم. تمّت الرّسالة الجعفريّة الصادق بعونه وكرمه

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 6a; 190 x 140; 135 x 70; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi neuvezani, bez korica. Pismo *ta'liq*. Kustode.

Na fol. 1a-b, prije početka rasprave, i na 6a - 10b, nakon završetka rasprave, nalaze se recepti na turskom jeziku za razne alhemijske pokuse.

639. R 219

رسالهٔ عشره
RISĀLA-I 'AŠARA

Deset kraćih rasprava napisanih u formi poglavlja na turskom jeziku, u kojima se govori o ostvarivanju različitih želja i potreba, zaštiti od neprijatelja i raznih bolesti i nedaća pomoću učenja kuranskih ajeta, neobavezujućih molitvi (dova), lijepih Božijih imena, kvadranata sa upisanim magičnim brojevima i slovima (wafq) te raznih "zapisa" u formi magičnih formula (talismana) i korištenjem raznih lijekova. Gornji naslov nalazi se prije početka djela.

Početak (str. 1):

فصل اكر بر كمسه غنى اولمق ديلسه هر كون اونر كره اوقيه اكر ديلسه كه المدن خلاص اوله اوچ كون يديشر اوقيه اكر ديلسه دشمان مطيع اوله كونده برر كره اوقيه...

Završetak (str. 20):

...وبونلرى اوقورکن طوز اوستنه او قوره وهم قرشدوره سين اول طوزى قيونه واينکه يدوره سين سخر باطل اوله إنشاء الله تعالى. تمت بعون الله تعالى ١٠ شوال سنه ١٢٨٣.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 10. šawwala 1283/14. februara 1867. godine (bilješka na kraju djela, str. 20).

Str. 20 (originalna paginacija); 215 x 150; tekst 150 x 65; 17 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasta'liq*.

640. R 406/1

شرح ألف
ŠARḤ ALIF

Kraća rasprava na turskom jeziku o čarobnim dejstvima slova arapskog alfabeta, od nama nepoznatog autora. Gornji naslov nalazi se na početku rasprave.

Početak (fol. 6b):

بسم الله الرّحمن الرّحيم. هركيم صباح سوز سويلمدن بيك كره الف ديسه...

Završetak (fol. 7a):

...ه ي حرفنى هربر اوزرينه يازوب كتورده...

Fol. 6b - 7a; 205 x 150; tekst 210 x 135; 22 reda ukupno. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat, neuvezan. Pismo *ta'liq*.

Prije navedenog djela na folijama 1a - 6a nalaze se razne bilješke o liječenju nekih bolesti, proricanju sudbine, zapisivanju i prepis jednog dokumenta koji se odnosi dodjeljivanje timara u Bosanskom ejaletu.

Na fol. 5b nalazi se ilahija posvećena šejhu nakšibendijskog reda Abdulkadiru Džejlaniji ('Abdulqādir Ǧaylānī), od nama nepoznatog autora.

Početak:

ا - الـلـهـك كـانى
ب - بغدادر مكانى
ت - ذكرنك ارسلانى عبد القادر جيلانى

Završetak:

لا - لام القدر مكانى
ى - يوقدر نشانى بو حكينك سلطانى عبد القادر جيلانى

Na fol. 6a nalazi se astrološka tabela(sedmični horoskop).

Na fol. 7b bilješka u stihu da je prepis dovršen u petak navečer 13. ṣafara 1269/25. novembra 1852. godine.

641. R 406/2

غريب بلبل
ĠARĪB BÜLBÜL

Ilahija koju je spjevao turski sufijski pjesnik, šejh halvetijskog reda, Niyāzī Mişrī Meḥmed b. 'Alī al-Malāṭī (1027/1618 - 1105/1694).

Pjesma predstavlja dio njegovog divana objavljenog u Istanbulu 1326/1908. godine.

Vidi: Popara XVI, 9311 i 9313.

Početak (fol. 7a):

ای غریب بلبل دیارین قنددر — بر خبر وبر کلعزارك قنددر

سن بو یلده کمسیه یار اوامدن — وار سنك البته یارك قنددر

Završetak (fol. 7a):

نور ایکن ادك **نیازي** ویردیلر — شول ایزلکی اعتبارك قنده دور

Na istoj i sljedećoj stranici nalazi se više stihova ilahija na turskom jeziku.

642. R 707

كتاب في رمل
KITĀB FĪ RAML

Kraća rasprava ili dio nekog djela na turskom jeziku, u kojemu se govori o nekim pitanjima u vezi sa proricanjem sudbine iz pijeska (raml). Djelo je nepotpuno na kraju rukopisa.

Početak (fol. 1b):

اوّلکه مسئله خلق ایچنده واقع اولور اوتوز درتدر اوّلکه اکر شکل مشروع ایتسه خیراملا رمل تمام اوره سن اوّلکه او وطقوزنجی اوی واون برنجی اوی اکر سعد غالب ایسه سعد اوله...

Završetak ovdje (fol. 11b):

...اون التنجی داخل توقّف ایله مراد حاصل اوله واکر اون التنجی ثابت اولسه سائل توقّفه دوشه اکر نحس اولسه سائل کندي ترك ایلیه واکر اون التنجی منقلب...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 11; 210 x 130; tekst 175 x 90; 14-15 redaka. Papir industrijski sa iscrtanim kockicama, tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani, bez korica. Pismo *nasta'līq*. Brojevi poglavlja nadvučeni crnom linijom. Kustode.

Na fol. 1a nalazi se izvod iz komentara al-Būṣīrījeve قصيدة البردة (*Qaṣīda al-burda*) na arapskom jeziku, koji je napisao 'Umar b. Aḥmad b. Muḥammad Sa'īd al-Ḫarpūtī Nā'imī (um. 1299/1882). Vidi: Popara XVI, 9103.

643. R 595

رسالة علم رمل
RISĀLA-I 'ILM-I RAML

Kraća rasprava na turskom jeziku o proricanju sudbine iz pijeska (raml), od nama nepoznatog autora. Navedeni naslov nalazi se na početku rasprave.

Početak (fol. 1b):

اکر رمل القك دلرسن ترتیب اوزره دورت سطر نقطه دوکه سن بعده ایکیشر ایکیشر طرح ایده سن هر سطرك آخرنده اکر نبّت الله...

Završetak (fol.1b):

...مراد حاصل اولوپ شاد اوله .=. دشمن وغصّه اویدر اندن فراغت ایله. الله أعلم، تمت تمام

Prepisao nepoznati prepisivač 9. ǧumād al-awwala 1213/18. oktobra 1798. godine (bilješka na fol. 1a).

Fol. 1; 205 x 160; tekst 90 x 110; 12 redaka ukupno. Pismo *ta'līq*. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat.

644. R 382

فائده فال قرآن مجيد
FĀ'IDA FĀL-I QUR'ĀN-I MAǦĪD

Fragment na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojemu se govori o proricanju sudbine (fāl) pomoću slova sa posebnim naglaskom na sretno i nesretno vrijeme u toku dana za obavljanje poslova. Gornji naslov nalazi se prije početka djela.

Početak (fol. 1a):

مصحف شریف بعده فال اچمق مراد ایلدکده کمسنه لره طریق بودر اوّلاً سفر ایچون او اوامق مصحف شریف اچدقده اوّل حرف کلن نظره اولنه...

Završetak (fol. 4b):

...بین الصلوتین مبارك اکندوسی نحسیدر احشام مبارك در ایام نحسات کونلری کم الله تعالی موسی پیغمبر بلدوردي.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4; 180 x 125; tekst 150 x 105; 13 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasta'līq*.

645. R 111/1

رسالة في الفال
RISĀLA FĪ AL-FĀL

Rasprava na turkom jeziku o proricanju sudbine i odbijanju nesreće pomoću sedam kamenčića i sedam slova arapskog alfabeta. Naslov je dat prema sadržaju djela.

Početak (fol. 2b):

ن ق ج م خ ث

یدی دانه طاش یردن آلوپ ابتداگ صاغ الیلّه آلدقده ق دیوپ ینه صاغ آلیله ایکنجسنی آلدقده ق دیوپ بعده صول الیله اوچنجی طاشی الوپ ج دیه...

Završetak (fol. 3b):

...امانت اولسون کشف راز اولنمیه عمله موفّق اولورسه دعاء خیر ایله یاد اولنمه مزی ملولمدر کل الامور موقوض إلی الله تعالی وهو الموفّق وبه التوفیق وإلیه المرجع والمآب.

Rasparavu je prepisao Ḥusayn Ṭābit ibn al-ḥāǧǧ Muḥammad Ṣādiq, muftija u Prištini.

کتبه الحقیر الفقیر حسین ثابت ابن الحاج محمد صادق المفتي مدینهٔ پرشتنه وهو أحقر الوری وخادم الفقراء من طریق النقشبندي.

Fol. 2b - 3b; 180 x 135; tekst 160 x 120; 20 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫī*, mjestimično vokaliziran. Istaknuta slova ispisana su crvenom tintom a neke nadvučene crvenom linijom.

Ovaj rukopis predstavlja zbirku (medžmuu) nastalu u prvoj polovini XIX stoljeća. Napisana je istim pismom (*nasḫī*) i od strane jednog prepisivača. Budući da se u zbirci nalazi više pjesama i proznih sastava sarajevskog muftije Muhameda Šakira Muidovića (Muḥammad Šākir Mu'īd-zāde, um. 1858. godine) i da su drugi tekstovi i stihovi uglavnom sufijskog karaktera, moglo bi biti da je zbirku prepisao upravo spomenuti muftija koji je i živio u navedeno vrijeme. Tako se na kraju prepisa arzuhala, odnosno predstavke (fol. 25b) što ga je uputio muftija Muhamed Šakir Muidović bosanskom valiji Belenli hadži Mustafa-paši nalazi muftijin, vjerovatno, vlastoručni potpis.

Vidi: Hajdarović POF/76, str. 183-190.

Na fol. 1a, prije navedenog djela, nalazi se prepis *tezkere-i mukābele* iz 1239/1823-24. godine u kojoj se govori o postavljanju Rustema, sina Hasanovog (Rustam walad Ḥasan) i Abdulaha, sina Ibrahimovog za komandante (mustaḥfiẓe) srebreničke tvrđave.

Na fol. 1b nalazi se prepis deftera (*defter-i muretteb*) o povećanju plaće posadi dubičke tvrđave za vrijeme Šerifa Selima Sirri-paše (Šarīf Salīm Sirrī-pāšā koji je vladao 28. novembar 1822 - 12. maj 1826).

Na fol. 4a, poslije navedenog djela, nalazi se hronogram (*tārīḫ*) na turskom jeziku spjevan u pohvalu Šerifa Selima Sirri-paše (Šarīf Salīm Sirrī-pāšā), bosanskog namjesnika (valije) u periodu 13. rabī' al-awwal 1238/28, novembar 1822 - 4. šawwal 1241/ 12. maj 1826. godine a u povodu izgradnje neke velike zgrade. Hronogram je, prema posljednjem stihu spjevao Nazīf. Prije početka pjesme napisano je:

سبب مطلع أحكام سليم پاشادر كه سعادت اثرين پايدى مكمّل اعلا

Hronogram glasi:

وزرا عرض اوده سن قیلدی ملمّع سرّي	هرجهتدن ینه کوستردي وزیرانه اوا
ابتدا اودونس اثوابی معظّم غازی	رحمة الله علیه آبدًا من ازلا
بعد اذان عرق مطهّر اوله شاد ومنصور	مظهر لطف خدادر وزرا ووکلا
او رونس زاده بنا ایلدی هم ویردی شرف	باعث ذوق وصفادر بر مقام وزرا
اشته هیچ کیمسه ده یوقدر نظافت اوفا	او حمایت او عنایت او سخاوت او عطا
سویلدم بنده **نظیفا** شو مجوهر تاریخ	نواجوب عرض اوده سن پایدی بو سرّي پاشا

Fol. 4a; 100 x 95; 12 redaka ukupno, odnosno 6 distiha. Pismo *nasta'liq*.

Na fol. 4b nalazi se hronogram na turskom jeziku posvećen Šerifu Selimu Sirri-paši (Šarīf Salīm Sirrī-pāšā) povodom njegovog obnavljanja džamije sultana Sulejmana. Hronogram je spjevao spomenuti Nazīf.

سلطان سليمان مسجدين تعمير تاريخى

Hronogram glasi:

صاحب شرف عالي مقام	پاشای ممدوح الانام
دادار محمود الکرام	سرّي سلیم پاشا بنام
سلطان سلیمان مسجدین	تعمیر ایتدی یمنلی
دستور همنام شریف	سرّي سلیم اولسون بکام
صدّیق صدق وپر وفا	فاروق دار عثمان حیا

حیدر وغا علم آشنا — هم خیری خواه خاص عام
عمرین حدا مزداد ایده — اقبال ایله دلشاد ایده
اعداسنی بر باد ایده — بدضواهترین قیل انعدام
بر مصرع تاریخنی — کندم دو شروم اي **نظیف**
نو مسجدی ایتدی سلیم — پاشای محمود انام

Fol. 4b; 105 x 85; 10 redaka ukupno, odnosno 10 distiha. Pismo *nast'alīq*.

646. R 111/2

مرثیهٔ سلطان سلیم خان، علیه الرحمة والغفران
MARṮIYA-I SULṬĀN SALĪM ḪĀN, 'ALAYH AR-RAḤMA WA AL-ĠUFRĀN

Elegija (mersija) na turskom jeziku, posvećena sultanu Selimu III (vladao 1789 - 1807), od nama nepoznatog autora. Navedeni naslov nalazi se na početku pjesme.

Početak (fol. 5a):

فلکك قبّهٔ فیروزه سی ویران اولسون — عالمك انفس وآفاتی پرشان اولسون
فلکك چرخی قیرلسون نفس آهمدن — پاره پاره دوکیلو حاکله یکسان اولسون

Završetak (fol. 6a):

دیدی مرثیه سنی خاص چراغی فاضل — تابمجشره سبب رحمت وغفران اولسون
چونکه تکرار ایله حان اولمدی بو قایتده — دیلرم دار بقاده تحتنه خاقان اولسون

Fol. 5a - 6a; 180 x 135; tekst 150 x 100; 39 redaka ukupno, odnosno 39 distiha. Pismo *nast'alīq*.

647. R 111/3

چار مصطفی نستاده
CAR MUSTAFA NESTADE

Alhamijado pjesma na bosanskom jeziku, u kojoj nepoznati autor pjeva o vojnim i političkim zbivanjima oko 1812. godine i o vještini vladanja sultana Mahmuda II (vladao 1808–1839) koji je došao na prijestolje nakon sultana Mustafe (vladao 1807-1808). Pjesma se sastoji od od 46 stihova. Naslov je dat prema početku pjesme.

Vidi: Hajdarović POF/76, str. 189-190; Nametak A, str. 195-199.

Početak (fol. 6a):

چَارْ مصْطَهَ(!) نَسْتَادَهْ — سُلْطَانْ مَحْمُودْ پُوْسْتَادَهْ
نَازْلَهْ لُوْدَهْ اُوسْتَادَهْ — نِظَامَ دَادَهْ لِيَيَهْ پُوْ

Završetak (fol. 7a):

اِمَهْلَمُومْ رَانَهْ مَاژَهْ — اي بُوسَانْسقي يَادَهْ قَاژَهْ
اُوْوی سوِيَتْ سوه ناس لاژه — اوستاه صاقت سیرماه

Fol. 6a - 7a; 180 x 135; tekst 160 x 90; 46 redaka ukupno, odnosno 46 distiha. Pismo *nast'alīq*, uglavnom vokaliziran.

648. R 111/4

قصیدة في مدح سلیمان باشا
QAṢĪDA FĪ MADḤ SULAYMĀN-PĀŠĀ

Pjesma od 18 stihova na turskom jeziku, bez naslova, o Sulaymān-pāši, vjerovatno istome paši koji se spominje i u prethodnoj alhamijado pjesmi. Naslov pjesme dat je prema sadržaju.

Početak (fol. 7a):

بوسنه دیلی قصیده نك اکلنمسی واردر عنایت
بر مرخص دعا جیم افندیمه یوق نهایت
مقدّمانامه گزه نائل اولدم چوق بشادت
دارینده ویره الله افندیمه چوق سلامت

Završetak (fol. 7b):

کوڭل ویردیم اول وجوده اسمی ذاتی سلیمان
مخلصي کر صایب اولسه جسمی پاکی نور ایمان

نامه گزی کیم کوردیه هرکز سیزه اولدی شکران
وزوانك شهرتیدر علمایه ایده احسان
مرحمتی اولان وزیر شهرت بولود ایکی جهان
زیرا دنیا اخرتك اکینیدر بلور آفلر بونی ای جان

Fol. 7a - 7b; 180 x 135; tekst 155 x 95; 18 redaka, odnosno 18 stihova. Pismo *nast'alīq*.

649. R 111/5

قصيدهٔ نركسي در حق تربهٔ عيني دده وشمسي دده در سراي بوسنه
QAṢĪDA-I NARKASĪ DER ḤAQQ TURBE-I 'AYNĪ-DEDE WA ŠAMSĪ-DEDE DER SARĀY-BOSNA

Kasida o turbetima derviških šejhova 'Aynī-dede i Šamsī-dede, koji se nalaze pored Ali-pašine džamije u Sarajevu. Kasidu je napisao sarajevski pjesnik Muḥammad Narkasī as-Sarāyī, rođen oko 1592. godine u Sarajevu, umro 1044/1634-35. godine u Gebzi kod Istanbula. Autor je kasidu uputio tadašnjem bosanskom namjesniku kao dopis sa molbom da se turbeta ovih šejhova bolje održavaju. Prije početka kaside napisan je naslov:

قصيدهٔ نركسي در حق تربهٔ عيني دده وشمسي دده در سراي

Izv.: Šabanović, str. 226-240, Trako - Gazić, 238.

Početak (fol. 7b):

بر يرنه نظر كرده او باب فنادر — دائم او محل مهبط انوار جدادر
ميدان شهود احد بتدرر الحق — اول كوشه كه مثواى كرده شهدادر

Završetak (fol. 8a):

لايقدر اكر ايلسه احياء بو مقامى — بويله اثر اول حضرت ديشانه سزادر
هم شهر سرايه سبب عز وشرفدر — هم حشره دكين باعث تحسين ودعادر

Fol. 7b - 8a; 180 x 135; tekst 145 x 95; 21 redak, odnosno 21 stih. Pismo *nasta'liq*.

Na fol. 8a, iza prethodne pjesme, nalazi se recept na turskom jeziku o spravljanju burmuta za oči.

Na fol. 9a nalazi se kraća rasprava (12 redaka) na turskom jeziku pod naslovom شرح فتوحات فاتحه (*Šarḥ futūḥāt-i Fātiḥa*) o učenju prvoga kuranskog poglavlja *al-Fatiha*, redoslijedom svaki ajet određenog dana u sedmici i određni broj puta a radi ostvarenja raznih potreba, od nama nepoznatog autora. Prije rasprave, kao naslov napisano je: هذا شرح فتوحات فاتحه

Početak:

بل كل كيم بو فاتحهٔ شريفك فتوحاق ديو تسميه اولنمشدر هر كيمك بو حاجتى اولسه امّا تسخير ايتمك ديلسه بكلردن ويا سلاطين دن كندويه منقاد ايتمك دلسه بو شغل ايدنه الله تعالينك امر وفرمان ايله البتّه مراد حاصل اولور...

Na istoj stranici, iza navedenog djela, nalazi se bilješka na turskom jeziku u kojoj se govori o načinu pronalaženja ukradenih stvari.

Na fol. 10a primjer pisanja predstavke, odnosno arza ('arḍ) na turskom jeziku, u kojoj se javlja o pojavi odmetnika i moli da se pohvataju.

Na fol. 10b nalaze se stihovi na perzijskom i turskom jeziku.

Početak:

دلابرخيز وطاعت كن كه طاعت به زهر كارست
سعادت آن كسى داردكه وقت صبح بيدارست

خروسان در سحر كويند قم ياايها الغافل
توازمستى نمى دانى كسى داندكه هشيارست

Na fol. 11a nalazi se popis turskih sultana sa hidžretskom godinom stupanja na prijestolje i brojem godina vladanja, od sultana Osmana (640) do sultana Abdulmedžida (1255).

Na fol. 11b nalazi se izvod iz nekog dokumenta na turskom jeziku.

Na fol. 12a - 13b nalazi se prepis fermana o nasljeđivanju timara u Bosnskom ejaletu upućen bosanskom valiji 'Abdurraḥīm-paši, defterdar ćehaji, timar defterdaru, teskeredžiji, čauškom ćehaji, alajbezima i ćeribašama, napisanog u prvoj dekadi đū al-qa'de 1243/sredina maja 1828. godine.

Na fol. 14a nalazi se hronogram od 7 distiha na turskom jeziku, koji je, prema posljednjem distihu, Ibrahim Halim-begu (Ibrāhīm Ḥalīm-beġ), sinu bosanskog valije Sulejman-paše Bošnjaka (vladao 1816 - 1817) napisao Dihnī 3. rabī' al-āḫira 1247/10. septembra 1831. godine. Navedeni naslov napisan je prije hrongrama.

Početak:

كون بقاسى يوق جهانك اشكار — كمسيه قالمش دكل بو روزكار
يعني محبوب خدايه قالمامش — انبيا ومرسلين ايتمش كزار
بوسنوي بوشناق سليمان پاشانك — اوغلى إبراهيم حليم بك نامدار

Fol. 14a; 180 x 135; tekst 85 x 115; 12 redaka ukupno, odnosno isto toliko stihova. Pismo *nasta'liq*.

Prije navedenog hronograma nalaze se dva stiha na turskom jeziku.

Fol. 14b-15a prazne.

Na fol. 15b - 17a nalazi se prepis carskog pisma na turskom jeziku upućenog Gāzī Bālī-beġu.

Na fol. 17b - 20a nalazi se nekoliko prepisa raznih pisama na turskom jeziku, većinom iz 1248/1832. godine.

Na fol. 20b nalazi se 10 stihova na turskom jeziku.

650. R 111/6

مرحوم تير حسن پاشانك قصيده سى
MARḤŪM TĪRO ḤASAN PĀŠĀNIN QAṢĪDASI

Pjesma (qaṣīda) na turskom jeziku, nepoznatog autora, posvećena Gazi Ḥasan-paši Tiri (Gāzī Ḥasan-pāšā Tīro) bosanskom namjesniku u periodu 1597 - 1598. godine. Gornji naslov nalazi se prije početka pjesme.

Početak (fol. 21a):

فلك آنك كه قدين دست ذودیله كمان ایلر
قتی غم چكمون خالق آنی صاحب نشه ایلر
قیلوپ كاهی خلیلین آتش هجرانه پروانه
مقام كول كبی وصلی ایله اول كولستان ایلر

Završetak (21a):

یادست آویز مختنله كلور بالچفهٔ غمله
او صانديم حاصل آمد شدلیل نهارمدن

Fol. 21a; 180 x 135; tekst 130 x 100; 14 redaka ukupno, odnosno sedam distiha. Pismo *nasta'liq*.

Fol. 21b je prazna a na fol. 22a nalazi se početak nekog pisma na turskom jeziku.

Na fol. 22b - 23a nalaze se gazeli na turskom jeziku, koje su napisali pjesnici Ḥālisī, Nāmiq, Rāsiḫ i Bāqī, zatim mufred pjesnika Nābīja te po jedan stih pjesnika Ḥāfiẓa i Ḥaḍrat-i Mawlānā na perzijskom jeziku.

Na fol. 23b nalazi se prepis nedatiranog pisma na turskom jeziku, u kojemu se govori o naplaćivanju mukate i braći Firdusima, Ahmed-begu i Mustafa-begu.

651. R 111/7

بلنلي الحاج مصطفى پاشانك تاريخى
BALANLĪ AL-ḤĀǦǦ MUṢṬAFĀ-PĀŠĀNIN TĀRĪḪI

Duži hronogram od 19 distiha na turskom jeziku posvećen Belenli hadži Mustafa-paši (Balanlī al-ḥāǧǧ Muṣṭafā-pāšā), valiji bosanskom u periodu 12. maj 1826 - 22. decembar 1826. godine, prilikom njegovog imenovanja za bosanskog valiju, koji je napisao sarajevski muftija Muhamed Šakir Muidović (Muḥammad Šākir Mu'īd-zāde, um. 1858. godine). Ovu je pjesmu Kadić dva puta prepisao. 1233/1817 (Kadić, XIX, str. 130) i 1241/1825. godine (Kadić, XX, str. 121).

Početak (fol. 24a):

حمد الله ساكنان بوسنه یه ربّ قدیر
رحمت واحسان ورافت برله اولمشدر ظهیر
مژدهٔ عالم شمدی آلدی شاه مانیده نصیب
دوشن اولدی دیده لر یعقوب وش جاء البشیر

Završetak (fol. 24b):

اي قلم سوز اول شكسته دل دخی بسته دهان
تاكه مكشوف اولمیه بریسته سرسریر
باء بسم الله ایله **شاكر** دیدی تاریخی
كلدی سیّد مصطفی پاشای برهان منیر

Fol. 24a - 24b; 180 x 135; 140 x 90; 19 redaka ukupno, odnosno 19 distiha. Pismo *nasta'liq*.

Na fol. 24b - 25b nalazi se prepis arzuhala ('arḍuḥāl) što ga je uputio sarajevski muftija Muhamed Šakir Muidović bosanskom valiji Belenli hadži Mustafa-paši. Prije teksta arzuhala napisano je:

سراي مفتيسندن شاكر افنديدن بلنلي الحاج مصطفى پاشايه كلان عرضحالك صورتيدر.

Na kraju arzuhala nalazi se potpis muftije Muidovića.

652. R 111/8

سراي مفتي محمد شاكر افندي محمود حمدي پاشايه يازديغى تاريخ
SARĀY MUFTĪ MUḤAMMAD ŠĀKIR-EFENDĪ MAḤMŪD ḤAMDĪ-PĀŠĀYA YAZDIĞI TĀRĪḪ

Duži hronogram od 32 distiha na turskom jeziku, posvećen Mahmud Hamdi-paši (Maḥmūd Ḥamdī-pāšā), valiji bosanskom, u periodu 4. juni 1832 - 24. juni 1833. godine, koji je spjevao sarajevski muftija Muhamed Šakir Muidović (Muḥammad Šākir Mu'īd-zāde, um. 1858. godine) 5. muḥarrama 1248/3. juna 1832. godine. Prema Kadiću, muftija Muidović je napisao ovu kasidu povodom nastupanja Mahmud Hamdi-paše na dužnost bosanskog valije. Inače Kadićeva verzija ove pjesme je kraća za pet distiha. U Kadićevom Zborniku nedostaju distihi 12-18, dok 17. i 18. distih iz Kadićevog Zbornika nedostaje u ovome rukopisu.* Navedeni naslov napisan je prije početka pjesme.

*Vidi: Kadić, *Zbornik XXI*, str. 157-58.

Početak (fol. 26a):

بخت خداب آلودەمز بيدار ايتدى صبحدم — بانك فر مقدم وادار فرخنده قدم
كرد راهندن مشام جان اولدى عنبرين — هم روانه كلدى يولندن نسيم مثك دم

Završetak (fol. 27a):

حق ايد ويرسوق مراد خيريله اقبالنى — اي قلم قل نامهٔ دعوات خيريله ختم
چقدى دوشق قلمدن **شاكرا** تاريخ تام — بوسنه يه محمود پاشا فتحيله كچدى علم

تمت تمام في ٥ م ١٢٤٨

Fol. 26a - 27a; 180 x 135; 160 x 110; 32 retka ukupno, odnosno 32 distiha. Pismo *nasta'liq*. Kustode.

Na fol. 27b -28a nalazi se 8 distiha na turskom jeziku.

Na fol. 28a nalazi se pjesma غريب بلبل قلور زارى (*Garīb bülbül kılur zārı*) na turskom jeziku, koju je napisao pjesnik 'Umar 'Āšiq.

Početak:

غريب بلبل قلور زارى — واروپ كلشنده يصلنمش
تماشا ايلدم ياري — كول حندانه يصلنمش

Na istoj foliji nalazi se i ilahija koju je napisao heretik šejh Ismā'īl Mašukī.

Početak:

اى كوكل بر درده دوشكيم انده درمان كيزليدر
كل قريش بر قطره يه انده عمان كيزليدر

653. R 111/9

قنديا قلعه سى فتح اولدقده
QANDIYĀ QAL'ASI FATḤ OLDUQTA

Pjesma o osvojenju Kandije, koju je na bosanskom jeziku napisao Hasan-efendi Kaimi (Ḥasan-efendī Qā'imī), um. 1091/1680. ili 1103/1691-92. godine. Pjesma se sastoji od 38 stihova a napisana je 1669. godine (ili 1076/1665-66.) povodom tursko-mletačkog rata koji se vodio 1645. do 1669. godine, kada je Turska ovladala velikim dijelom otoka Krit (Kandija). Postoji nekoliko verzija ove pjesme sa određenim međusobnim razlikama. Prije početka pjesme prepisivač je napisao:

شيخ عبد القادر كيلانى حضرتلرينك خلفاسندن مرحوم ومغفور له قائمي حسن افندي قنديا قلعه سى فتح اولدقده بوسنه لسانى اوزره ديدكه مسرورنامه در

Prema navedenoj bilješci ova se pjesma naziva i مسرورنامه (*Masrūr-nāma*). U izvorima i literaturi postoje značajna odstupanja u tekstu ove pjesme.

Izv.: Kemura - Čorović, str. XII-XIII i 11; Nametak A, str. 202-208; Huković, str. 102; Šamić, str. 207-08.

Početak (fol. 29a):

اوى دوژدو ملاتاچقي — اوتكه وام قنديـــه
بودي سوژان تورسقي — قاد وام اوده قنديه

Završetak (fol. 30b):

اووبـه ساد علامت — نقيه طورقوم سلامت
نـورنيـقـوم ملامت — قاد وام اوده قنديـه

Fol. 29a - 30b; 180 x 135; 85 x 115; 12 redaka ukupno. Pismo *nasta'liq*.

Na fol. 31a nalazi se dva distiha na turskom jeziku i dova koja se uči kod zubobolje.

Na istoj stranici nalazi se neobavezujuća molitva (dove) Abū Su'ūda مناجات أبو السعود (*Munāǧāt Abū as-Su'ūd*) na arapskom i turskom jeziku.

Početak:

يا أرحم الخلائق أصلح أمورنا يا ربّنا بفضلك تمّم قصورنا.

قلدى ميان ظلمت غفلتده قلبمز من ضوء نور ذكرك نوّر...

Na istoj stranici nalaze se i neobavezujuće molitve (dove) Imāma A'ẓama Abū Ḥanīfe مناجات إمام أعظم، رحمة الله عليه (*Munāǧāt Imām A'ẓam*) na arapskom jeziku:

Početak:

اللهمّ إنّي أسألك غنىً بلا بلاء ودينًا بلا هواء وعملاً بلا رياء...

U medžmui se nalazi još 29 neispisanih listova uz nekoliko sitnijih bilježaka i raznih crteža.

TUMAČENJE SNOVA
DREAM INTERPRETATION

654. R 467

تفسير الأحلام
TAFSĪR AL-AḤLĀM

Djelo na arapskom jeziku o tumačenju snova. Rukopis je krnjav na početku. Djelo počinje od jedanaestog poglavlja. Naslov je dat prema sadržaju djela.

Početak ovdje (fol. 1a):

...**على قدر حسنها** ومن خلب نعجة وهو رزق حلال يأتيه عاجلاً. **الحادي عشر** قال ابن سيرين من رأى أنه اصطاد **نسرًا** وملكه وحازه فإن كانت امرأته حامل فإنه يرزق ولدًا ذكرًا ومن أكل لحم نسر يصيبه مال من السلطات على قدر ما أكل من اللحم...

Završetak (fol. 9b):

...فإن كان طويلاً فلك درجة ستة وإن كان قصيرًا فلك درجة بعشرة وإن مجهولاً فلك سلم بأربعين سنة. والله أعلم بالصواب.

Prepis dovršio 'Uṯmān b. Aḥmad u Beogradu zadnjih dana mjeseca rabī' al-āḫira 1208/decembar 1793. godine (bilješka na kraju djela, fol. 9b).

كتبه الفقير الحقير عثمان ابن أحمد في بلدة بلغراد في سنة ثمانية ومائتين بعد الألف في ماه ربيع الآخر في آخر أيّامه رجاء الدعاء.

Vlasnik rukopisa bio je Šarīf-efendī (bilješka na *a* strani posljednjeg zaštitnog lista).

Fol. 9; 220 x 160; tekst 160 x 95; 16 redaka. Papir tamnobijel, debeli, hrapav. Listovi slobodni bez poveza. Pismo *nasḫī*. Brojevi poglavlja nadvučeni crnom linijom. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom ili ispisane crvenom tintom. Kustode.

655. R 781/1

تحفة الملوك
TUḤFA AL-MULŪK

Djelo o tumačenju snova na turskom jeziku, koje je, prema uvodu, nama nepoznati autor sačinio kao kompendij dva djela iz iste oblasti, koja su napisali Ibrāhīm Kirmānī (um.?)* i Muḥammad ibn Sīrīn (um. 110/728)**. Sastavljeno je od pedeset i devet poglavlja. Navedeni naslov nalazi se u uvodnom dijelu i kraju djela, dok je prije početka djela napisan naslov: هذا كتاب دوش تعبيرنامه در. S obzirom na to da je poslije prve stranice prekid teksta i da između teksta na prvoj i na drugoj foliji postoji neznatna razlika, teško je sa sigurnošću utvrditi da se radi o istome djelu.

* Ibrāhīm Kirmānī napisao je djelo الدستور (*ad-Dustūr*) iz ove oblasti (Vidi: ḤḤ I, 755).

** Muḥammad ibn Sīrīn napisao je djelo جوامع التعبير (*Ǧawāmi' at-ta'bīr*) o tumačenju snova (Vidi: ḤḤ I, 611).

Izv.: ḤḤ II, 416; Hidaywiyya T, str. 275-76; Sohrweide XIII/3, 334; GAL S I, 102; Jahić XII, 7471,1.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين والعاقبة للمتقين ولا عدوان إلاّ على الظّالمين، والصّلوة على سيّدنا محمّد وآله أجمعين. امّا بعد، امير كبير مرحوم ومغفور سيّد شهيد إلى رحمة الله تعالى... وبيوردیکم بزم ایچون بر تعبير كتابي تصنيف ايلك كم مختصر اوله وهم كتابي ازاوله وفايده سى چوق اوله ديدي انلر دخى برقاج كون مُهْلَتْ دِلَدِيلَرْ بعده بونى ايكى ايو كتابدن كه بري ابراهيم كِرْمَانىكدر وبري محمد بن سيرينكدر، پس بو ايكى كتابدن بو مفيد كتابي جمع ايدوب. قلمه كتوردیلر وبو نسخيه **تحفة الملوك** ديو ادى ويردیلر... (fol. 2a) غايتده خوش اوله **صفر** آينده كورلن دش يَلَانْ اولورکوریجی ضلالتده اولور. **ربيع الاوّل** آينده كورلن دوش سَوِمَكْ وَاسْتِغْفَارْيورلر... **باب اوّل** دوش رَاسْتلغنى يَلَانْدَنْ سَجب هر فضلك يور مَاسِنْ بلدرر...

Završetak (fol. 46a i 50a):

...**اللى طقوزنجى** باب دمكه دُرُلُو مشكل دُوشلركم آيروقْ بابلرده بولنميه بُو يَابْدَه اِسْتِيَلَرْيُولَانْلَرْ. **هذا حكايَت** تواريخده هر شُويله بيورمشلر ددكه...(fol. 50a) وَبُو كِتَابْكْ آدى **تحفة الملوكدُر** ديديلرْ وكِتَابْ فَارَسْنجه ايدى تُرْكِيه دُونْدَه ديلَرْ تَاكِمْ تورکی بلنلره فائده سى اوله.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 10. ša'bāna 1163/14. juli 1750. godine (bilješka u kolofonu djela (fol.).

Fol. 1b - 50a; 190 x 140; tekst 150 x 85; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez mekši, kožni. Pismo *nashi*, mjestimično vokaliziran. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 1a nalazi se bilješka o rođenju djece (kćerke Hatidže 1179/1765. godine i Sulejmana 1188/1774. godine) u Konjicu.

656. R 781/2

تعبيرنامه
TA'BĪR-NĀMA

Praktična kraća rasprava na turskom jeziku o tumačenju snova, kako autor u uvodu ističe, za sve prilike, bilo na putu ili kod kuće. Nama nepoznati autor ovu je raspravu sastavio koristeći se poznatim djelima iz ove oblasti. Djelo se zasniva na proricanju sudbine prema predviđenoj vrijednosti slova arapskog alfabeta. Prije početka djela napisan naslov: هذا كتاب تعبيرنامه

Početak (fol. 50b):

روايتدر اكابر علما خوذ روم شهرينك پادشاهنكّى آدى محمّد ابن روم آمدي نه كيم معبّر واريسه عرب وعجمك اندن بيوردیلركم دوش تعبيرندن بر كتاب تصنيف قلون امّا مختصر اوله سفرده وحضورده بن كورم ديدي جميع اكابر علما جمع اولدیلر... ا دلالت ايدر كه مرتبه سى اعلا اوله پ دلالت ايدر كه راحت اوله...

Završetak (fol. 51a):

...اوله. ه اشى كوچى قولاي كلميه دورلو دورلو زحمت كوره. لا كوكّلى ملول اوله. ي غازى طاعتى چوق اوله. تم

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 50b - 51a; 190 x 140; tekst 150 x 105; 21 redaka ukupno. Pismo *nashi*. Slova arapskog alfabeta čija se značenja tumače u tekstu ispisana crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 52a -54b bilješka na turskom jeziku o tome šta je dobro činiti a šta nije u određenim danima hidžretskih mjeseci. Na istoj stranici nalazi se još jedna nepotpuna bilješka, također, na turskom jeziku, o obavljanju obavezujuće molitve (namaza).

657. R 781/3

شرح دعاء عهدنامه
ŠARḤ-I DU'Ā-I 'AHDNĀMA

Komentar dove na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, kojom se svjedoči pripadnost islamu. Djelo je nepotpuno na kraju. Na početku napisan naslov: هذا شرح دعاء عهدنامه

Početak (fol. 55a):

عبد الله ابن مسعود، رضي الله عنه، ايدر پيغمبردن، عليه السلام، اشتدم ايتدى هر كم بو عهدنامهٔ عمرنده بر كز اوقسه دنيادن ايمانله كيده...

Završetak ovdje (fol. 55b):

...وجازولق ايلمش اواسلر اجله وحضرت معاذ ايدر بن پيغمبردن اشتدم...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 55a - 55b; 190 x 140; tekst 110 x 70; 11 redaka. Pismo *nasta'liq*. Kustode.

658. R 781/4

تعبيرنامه
TA'BĪR-NĀMA

Rasprava na turskom jeziku o tumačenju snova, od nama nepoznatog autora. Djelo je krnjavo na početku i prije kraja posljednjeg lista. U rukopisu se nalaze poglavlja od kraja drugog do početka devetnaestog poglavlja.

Početak ovdje (fol. 56a):

...تعبيرى اُوچ كُونْدَنْ ضُكْرَه خَبَرلَه وَسَعَادَتلَه وَاقِعْ اُولَه **اُوچُنْجِى** كِيجَه كُورْسَه يَلَانْدَرْ وَجِرِكْدَرْ اَيُو دُوشْ دَكْلْدَرْ **دُرْدُنْجِي** كِيجَه كُورْسَه بُو دُوشْ بِشَارَتْ چُقْ مَالْ وَرزق اُوزَرِنَه دْر...

Završetak (fol. 58a):

...خَبَرلَرْ وَسَلَامَتلَرْ وَسُرُورلَرْدَرْ وَصَاغْلَغْلَرْ وَاكْرْ سَفَرَه كِتْمَكْ دِيلَسَه غَايَتْدَه مُبَارَكْ اُولَه اِنْشَاء الله تَعَالَى. تَمَّتْ بِعَوْنِ الله تَعَالَى

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 56a - 58a; tekst 140 x 90; 7 redaka. Pismo *nashī*. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 58b nalazi se početak djela اختلاج نامه (*Iḫtilāğ-nāma*), na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojemu se govori o proricanju sudbine pomoću kucanja živaca raznih dijelova ljudskog tijela.

Izv.: Pertsch VTH, 10/3.

Početak (fol. 58b):

اِخْتِلَاجْ نَامَهْ اِسْكَنْدَرْ ذُو الْقَرْنَيْنْ قَوْنْدَنْدُرْ اَنُوكْ زَمَانِنْدَه رَيْسلَرْ وَهِنْدِي حُكَمْلَرِى اُوزُونْ عُمْرلَرِنْدَه تَجْرِبَه اِيدُوبْ...

Na fol. 59a-b odlomak nekog djela o tumačenju dova (neobavezujućih molitvi) na turskom jeziku.

659. R 781/5

سكرنامه
SINIR-NĀMA

Kraće djelo na turskom jeziku o proricanju sudbine pomoću crta lica. Navedeni naslov nalazi se prije početka djela.

Početak (fol. 60a):

اوّل بر كيشنوك ديه سى سكرسه دولت بوله باشنوك صاغ يانى سكرسه سفر ايده باشنوك صول يانى سكرسه غريبلو غروشه التى سكرسه سفر ايده...

Završetak (fol. 64a):

...جمله كوره بر كنه دن سكرسه چوق زيان قله و تم

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 60a - 64a; 190 x 140; tekst 130 x 80; 12-14 redaka. Pismo *ta'liq*. Istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Kustode.

660. R 656/1

تحفة الملوك
TUḤFA AL-MULŪK

Djelo na turskom jeziku o tumačenju snova, koje je nama nepoznati autor, prema uvodu, sačinio kao kompendij dva djela iz iste oblasti koja su napisali Ibrāhīm Kirmānī (um.?)* i Muḥammad ibn Sīrīn (um. 110/728)**. Djelo se sastoji od pedeset i tri poglavlja. Slično kao rukopis pod br. 655.

* Ibrāhīm Kirmānī napisao je djelo الدستور (*ad-Dustūr*) iz ove oblasti (Vidi: ḤḤ I, 755).

** Muḥammad ibn Sīrīn napisao je djelo جوامع التعبير (*Ǧawāmi' at-ta'bīr*) o tumačenju snova (Vidi: ḤḤ I, 611).

Izv.: ḤḤ II, 416; Ḥidaywiyya T, str. 275-76; Sohrweide XIII/3, 334; GAL S I, 102; Jahić XII, 7471,1.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين والعاقبة للمتّقين ولا عدوان إلاّ على الظّالمين، وصلّى الله على سيّدنا محمّد وآله أجمعين... **امّا بعد**، بو كتاب دوش تعبيردر كه امير كبير مغفور سعيد سبسنان شاه طاب ثراه بر كون معبّرلرى وحكيملرى اوقدي ويوردي بر كتاب تأليف ايلكم تعبير ايچون مختصر اوله وهم چوق فلندلو اوله مهلت ويردلر وايكى كتابدن تصنيف ايدبلر بر شيخ ابراهيم كرمّانكندر وبر كتاب شيخ محمد بن سيرين ايكى كتاب مختصر قلديلر... وبو نسخيه **تحفة الملوك** ديو اسم ويردبلر... (fol. 2a) پس بو كتابك بابلرى الّى اوچ بابدر. **اوّلكي باب** دوشك اصلين بلك فصلين بلمكدر...

Završetak (fol. 27b):

...آية الكرسي اقسه جمله بلا وقضادن أمين ايليه صير ويسه شفا بوله قلان قرآندن نه اوقمق دولت وسعادتدر عمرى اوزون اولمقدر تكبير وتسبيح وتهليل كترسه جمله يرامزاشره استغفار ايليه دوشنده جماعتله نماز قلسه ركوع سجود وقيام وقعود قلسه دولت وسعادت اكاپوز دوته هركم دوشنده اوروج دوت سه سعادت اكاپوز دوته. تمام

Prepisao nepoznati prepisivač u trećoj dekadi mjeseca ǧumād al-ūlā 1192/15-25. juna 1778. godine (bilješka na kraju posljednjeg djela, fol. 35a).

Fol. 1b - 27b; 210 x 145; tekst 160 x 95; 19 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi slobodni od poveza. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasḫī*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom a neke nadvučene crvenom linijom. Kustode.

661. R 656/2

مختصر دوش تعبيرنامه

MUḤTAṢAR-I DŪŠ-I TA'BĪR-NĀMA

Kraće djelo o proricanju sudbine prema predviđenoj vrijednosti slova arapskog alfabeta ispisanih u formi tabele. Djelo je na turskom jeziku sastavio nama nepoznat autor. Naslov djela dat je prema uvodnom dijelu rasprave. Slično kao rukopis pod br. 656.

Početak (fol. 28a):

روايتدر اكابر علمادن حورورزنامه پادشاه علماء جمع ايدوب بيور مشكه بكّا بر مختصر دوش تعبيرنامه ايلك همان بر ورق اولسون بونى تأليف ايدوب... ا راحت اوله مرتبه سى يوجه اوله. ب راحت اوله...

Završetak (fol. 28a):

...ه بكلى اوجنده ملول اوله. لا كوكل ملول اوله. **ي** نمازى طاعتى چق اوله. تم

Prepisao nepoznati prepisivač u trećoj dekadi mjeseca ǧumād al-ūlā 1192/15-25. juna 1778. godine (bilješka na kraju posljednjeg djela, fol. 35a).

Fol. 28a; 210 x 145; tekst 160 x 95; 5 redaka teksta + tabela. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Slova arapskog alfabeta, čija se značenja tumače u tekstu, ispisana crvenom tintom.

662. R 656/3

دوش تعبيرنامه

DŪŠ TA'BĪR-NĀMA

Kraća rasprava na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, o "sedam krugova", odnosno sedam faza duhovnog uzdizanja prema sufijskom učenju. Gornji naslov napisan je prije početka rasprave.

Vidi: Fajić III, 2120/4; Popara XIII, 7700/5.

Početak (fol. 28b):

دايره مشايخ عظام نفس خصوصنده تحرير وتقرير اقشلردر ذكر اولنور وذكر اولنان دايره سبعهٔ تصوير ايده لم كه طالب حقّ اولنلر اصلاح نفس ايلم كه حرص حاصل اولوب كوردكلرى واقعه نك قنفى دائره اولدوغن بلوب مرشد كامله مراجعت ايدب...

Završetak (fol. 31a):

...**يدنجى دائره** نفس صافيه نك صفتلريدر مريد رؤياسنده پيغمبر رحمة الله‌در... فنا مقامنه كچوب بقاى حقّانيّه يه واصل ومشاهده ايچون مجاهده لر حاصل اولوب مؤلّفى دعاء خيردن فراموش بيورميلر طالب اولنلره تنبيه ايچون بو مرتبه اكتفا اولندى. تمت تمام

Prepisao nepoznati prepisivač u zadnjoj dekadi mjeseca ǧumād al-ūlā 1192/15-25. juna 1778. godine (bilješka na kraju posljednjeg djela, fol. 35a).

Fol. 28b - 31a; 210 x 145; tekst 160 x 95; 19 redaka. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja ispisani crve-

nom tintom a istaknute riječi nadvučene crvenom linijom. Na margini fol. 28b nalaze se objašnjena značenja navedeni sedam faza duhovnog uzdizanja čovjeka, napisana na arapskom jeziku.

663. R 656/4

غره نامهٔ حضرت شیخ وفا
ĠURRA-NĀMA-I ḤAḌRAT-I ŠAYḪ WAFĀ

Tabela za određivanje prvog dana svakoga mjeseca za 1190/1776. godinu, prema kalendaru koji je sačinio Šayḫ Wafā. Muṣliḥuddīn Muṣṭafā b. Aḥmad aṣ-Ṣadrī al-Qonāwī Šayḫ Wafā živio je u vrijeme sultana Mehmeda II i Bajazita II. Umro je 896/1490 godine. Bio je dobro upućen u više različitih nauka a posebno u astronomiju i muziku. Slavljen je kao svet čovjek.

Vidi: Rieu str.122-23, Harl. 5457.

Početak (fol. 31b):

غرّه نامهٔ حضرت شیخ وفا سنه ۱۱۹۰

اعداد:	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸
محرّم:	ا	ه	ج	ز	د	ب	و	د
صفر:	ج	ز	ه	ب	و	د	ا	و

Prepisao nepoznati prepisivač u trećoj dekadi mjeseca ğumād al-ūlā 1192/15-25. juna 1778. godine (bilješka na kraju posljednjeg djela, fol. 35a).

Fol. 31b; 210 x 145; tabela 95 x 73. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Imena mjeseci ispisana crnom tintom a šifrovana slova arapskog alfabeta crvenom tintom.

664. R 656/5

دوش تعبیرنامه
DŪŠ TA'BĪR-NĀMA

Kraća rasprava na turskom jeziku o tumačenju snova, od nama nepoznatog autora. Djelo je podijeljeno na trideset poglavlja. Svako poglavlje odnosi se na određeni dan u mjesecu, odnosno utjecaj snova na sljedeći dan mjeseca.

Početak (fol. 31b):

بو دوش تعبیرنامده خیر وشر هرنکم کورسه معلوم اولنه شو شرطیله کم بو ذکر اولنان وقتلرده اعتبار ایده لر **اوّل آیك** الك کونننده کورسه سوئمکا حکم ایدر شاذلق ایله خیر کله. **ایکنجی** کونننده کورسه دوشك صکره سنده عظیم شاذلق اوله سوینه...

Završetak (fol. 32b):

...**اوتوزنجی** کونننده کورسه هر دوش سوکلو دوست یوزین کورمکه یا حسرت یوزین کورمکه وشاذ اولمغه وراحت اولمغه حکم ایدر. تمّت تمام

Prepisao nepoznati prepisivač u trećoj dekadi mjeseca ğumād al-ūlā 1192/15-25. juna 1778. godine (bilješka na kraju posljednjeg djela, fol. 35a).

Fol. 31b - 32b; 210 x 145; tekst 160 x 95; 19 redaka. Pismo *nasḫī*, od istog prepisivača kao i prethodna djela. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom. Kustode. Na marginama nekoliko bilježaka u vezi sa tekstom djela.

665. R 656/6

شرح تعبیرنامه
ŠARḤ-I TA'BĪR-NĀMA

Kraći komentar prethodne rasprave o tumačnju snova i tri priče (hikāyet) o tumačnju snova, koje se odnose na poslanika Jusufa, Fatimu, kćerku poslanika Muhammeda, i Ebu Bekra i, na kraju, halifu Omera. Tekst se navodi bez naslova a slijedi neposredno nakon prethodne rasprave. Gornji naslov dat je prema sadržaju rasprave.

Početak (fol. 33a):

بو مذکور کونلری بلمك اکّا کوره نیّت قلوب یتمق کرك در تاکه خیر شر نکم کورنسه معلوم ومعیّن اوله ان شاء الله تعالی **حکایت** ایلر مثلاً بر کمسنك مزاجنده حرارت غالب اولسه... **حکایت** اولنور که یوسف پیغمبر ٤م کوردکی واقعه کوکب که ﴿إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ دمك اولور که اون بر یلدزی...

Završetak (fol. 35a):

...بو بنوزی قلچدر سنی اوروب اولدورر قلج ایله هم جمله سی اویله اولدی.

حرّر في اواخر جمادی الاولی سنه ۱۱۹۲

Prepis dovršio nepoznati prepisivač u trećoj dekadi mjeseca ǧumād al-ūlā 1192/15-25. juna 1778. godine (bilješka na kraju djela, fol. 35a).

Fol. 33a - 35a; 210 x 145; tekst 160 x 95; 19 redaka. Pismo *nashī*, od istog prepisivača kao i prethodna djela. Istaknute riječi i dijelovi teksta ispisani crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 35b nalazi se pitanje i odgovor u vezi sa tumačenjem sna na turskom jeziku.

666. R 116/1

تحفة الملوك
TUḤFA AL-MULŪK

Rasprava na turskom jeziku o tumačenju snova. Djelo se sastoji od pedeset i tri poglavlja. U ovome rukopisu prepisivač ne spominje imena Ibrāhīma Kirmānīja i Muḥammada ibn Sīrīna iz čijih je djela sačinjeno ovo djelo. Prije početka djela napisan naslov: هذا كتاب تعبيرنامه

Izv.: ḤḤ II, 416; Hidayetiyya T, str. 275-76; Sohrweide XIII/3, 334; GAL S I, 102; Jahić XII, 7473 i 7473.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله ربّ العالمين والعاقبة للمتّقين ولا عدوان إلاّ على الظّالمين، والصّلوة والسّلام على خير خلقه محمّد وآله أجمعين. وسلّم تسليمًا دوامًا كثيرًا. أمّا شمديكي حالده علم تعبيره عالم خلقي طالب وراغب اولوپ وهم انّا بر لروك واصاغرلروك دائما حاجتي اولديغي اجلدن بو رساله جمع اولوپ قلمه كلدي شول كشكم دوش كورسه واجبدر كه... (fol. 2a) بو كتابك بابلري اللّي اوچدر. **اوّلكي باب** دوشك اصلين وبيلك فصلين بلمكدر وكرچك دوشي ويلان دوشي فرق اتمقدر...

Završetak (fol. 61b):

...دوشنك آية الكرسيئ اقوسه جمله دورلو بلالردن أمين اوله وصبر وايسه شفا بوله وعمرى اوزون اوله إن شاء الله تعالى.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 22. ramaḍāna 1176/5. aprila 1763. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 61b).

Fol. 1b - 61b; 155 x 105; tekst 135 x 80; 14 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez tvrd, kartonski sa kožnim hrbatom i preklopom. Pismo *nashī*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode. Na fol. 14b-15a razljevena tinta tako da je tekst na ovim stranicama u potpunisti nečitak.

Na fol. 62a bilješka na turskom jeziku o tumačenju snova.

Rukopis je otkupljen od Redže Agića.

667. R 116/2

قطعة في الفقه
QIṬ'A FĪ AL-FIQH

Fragment djela iz islamskog prava (fikha) na arapskom jeziku, od nama nepoznatog autora.

Početak ovdje (fol. 63a):

...وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ فلا أدري أحسن إذا ما حملت أم لا وذكر عن رابعة العدوية رحمها الله كانت في الصلوة فسجدت على البواري فدخلت قطعة قصبية في عينها...

Završetak ovdje (fol. 66b):

...فصل في وجوب الصلوة الأصل في وجوب الصلوة قوله تعالى: وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ... وقوله تعالى: وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَى. وقوله تعالى: فَسُبْحَانَ اللَّهِ...

Prepisivač vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 63a - 66b; 155 x 105; tekst 105 x 50; 17 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Pismo *ta'līq*, sitniji. Riječ *faṣl* koja označava novo poglavlje ispisana crvenom tintom. Kustode.

668. R 116/3

جواهر الإسلام
ǦAWĀHIR AL-ISLĀM

Fragment kratkog djela na turskom jeziku iz islamske vjeronauke napisanog u obliku pitanja i odgovora, od nepoznatog autora. Poznato je više različitih verzija ovoga djela, koja se navode i pod različitim naslovima. Tako se, osim gornjeg, navode još i naslovi علم حال (*'Ilm-i ḥāl*), شرائط الاسلام (*Šarā'iṭ al-islām*), اكر صورسلر (*Eger sorsalar*) ili سؤالنامه (*Su'ālnāma*).

Izvori: Flügel III, 2006/2; Rieu 7-8, Or. 1165; Pertsch VTH, 3/2; Dobrača I, 144/6 i II, 1433/3; Fajić III, 2383/2.

Početak ovdje (fol. 67a):

...اِيمَانُكْ نَدُرْ. آيَتِ طُوغْرِي سُويْلَمَكْدُرْ. اَكَرْ صُورْسَلَرْ اِيمَانْ سَنْدَه يِى ياسَنْ اِيمَانْدَه مِسِينْ. آيَتِ بَنْ اِيمَانْدَه يِمْ...

Završetak ovdje (fol. 72b):

...دَيِمِشْلَرْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ اِمْدِى دِمَنُكْ مَعْنَاسِي بُودُرْكِهْ جَمِيعِ مَاسِوَاسِنْدَنْ مُسْتَغْنِي وَجَمِيعِ مَاعَدَاسِي اكَا مُحْتَاجْ...

Prepisivač vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 67a - 72b; 155 x 105; tekst 115 x 75; 9 redaka. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Fraza *eġer sorsalar*, koja označava novo pitanje i odgovor ispisana je crvenom tintom. Kustode.

669. R 317/1

تعبيرنامه
TA'BĪR-NĀMA

Djelo na turskom jeziku o tumačenju snova. Rad se sastoji od pedeset i tri poglavlja a sačinjen je kao izbor iz prevedenog Ibn Sīrīnog djela *Ta'bīr-nāma* i drugih sličnih djela iz oblasti tumačenja snova. U nekim štampanim izdanjima ovoga djela kao autor navodi se Muḥyiddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. 'Alī b. Muḥammad aṭ-Ṭā'ī al-Ḥātimī Ibn 'Arabī (živio 560/1166 - 638/1240).

Vidi: Jahić XII 7479,1.

Početak (fol. 1b):

شكر سپاس اول پادشاهلر پادشاهنه اولسونكم عظيمدر وكريمدر ومدبّردر وقديمدر. هنالك كل شيئ در، ورازق كل حيّ در... بعده، بو رساله ترجمهٔ ابن سيرين وديكر تعبيرنامه لردن منتخب اولوپ اللّي (اوچ) باب اوزرينه ترتيب اولنمشدر. اوّلكي باب رؤيانك اصلي بياننده در. ايكنجي باب عوام ناسه ايله حواجك رؤياسن فرقر ايدر...

Završetak (fol. 40):

...اللّي اوجنجي باب هر كيم دوشنده ذكر وتسبيح وقرآن واستغفار اوقسه عمرى اوزون وخلق ايجنده مرغوب ومنتحب اوله العلم عند الله العلام الغيوب لا يعلم الغيب إلاّ الله.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1b - 40a; 168 x 120; tekst 120 x 80; 13 redaka. Papir žućkast i tamnobijel, srednje debljine, glat. Povez mekši, kartonski sa kožnim hrbatom. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača. Brojevi poglavlja ispisani crvenom tintom ili nadvučeni crnom linijom. Istaknute riječi ispisane crvenom tintom. Kustode.

Na fol. 1a nalazi se دعاء كردق (*Du'ā'i ġerdeq - đerdek*), dova koja se uči prije ulaska u prvu bračnu noć.

670. R 317/2

سكرنامهٔ اسكندر ذو القرنين
SINIR-NĀMA-I ISKANDAR ḌŪ AL-QARNAYN

Rasprava na turskom jeziku, koja se pripisuje Aleksandru Ḍū al-Qarnaynu a u kojoj se govori o proricanju sudbine pomoću kucanja živaca raznih dijelova ljudskog tijela. Poznate su rasprave ove vrste koje se pripisuju još i poslaniku Dāniyālu, Ǧa'faru Ṣādiqu te perzijskim i grčkih mudracima. Navedeni naslov nalazi se prije početka rasprave.

Vidi: Jahić XII, 7479,2.

Početak (fol. 41a):

روايت اولنور كه كتاب مستطاب اسكندر زماننده اسكندر ذو القرنين عاقل وكامل وعالملري هندك حكيملرى تصنيف ايدوپ دائما بونكله عمل ايدوپ احكامنه اعتماد ايدرلرايدى وهارون ورشيد بو كتاب عظيم رغبت ايدوپ اصلا يانندن آيرمزايدى...

Završetak (fol. 45b):

...اكر جمله اندم اعضاسي سكرسه أنبياء عليه السّلام قولنجه اقربائ تعلقاتندن غائبه ايريشه وحكماء فارس ايدرلر كه (قو)مى سروره واصل اوله. والله أعلم بالصّواب. تمّ تمام بعون الله

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 41a - 45b; 168 x 120; tekst 120 x 80; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kustode.

KABALISTIKA
CABALISTIC

671. R 700

درة الآفاق في علم الحروف والأوفاق
DURRA AL-ĀFĀQ FĪ 'ILM AL-ḤURŪF WA AL-AWFĀQ

Rasprava na arapskom jeziku o tajnim i nadnaravnim osobenostima slova arapskog alfabeta i čarobnoj moći nekih arapskih riječi, brojeva i slova upisanim u kvadratićima (wafqovima), koju je napisao 'Abdurraḥmān b. Muḥammad b. 'Alī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ḥanafī al-Bisṭāmī (um. 858/1453). Rasprava se sastoji od uvoda, šest poglavlja i završetka. Djelo nije do kraja prepisano. Nedostaje završetak, šesto poglavlje i dio petog poglavlja.

Izv.: ḤḪ I, 738; AM I, 531; Kaḥḥāla V, 184.

Početak (fol. 1b):

الحمد لله الذي جعل قلوب اولياءه معادن أسراره ومطالع أنواره وصفاهم من كدورات البشرية... فاعلم أن علم الحروف والحساب بعد السنة الغيحاء والكتاب من أشرف العلوم الفرقانية... (fol. 2a) وقد رتبته على مقدمة وستة أبواب وخاتمة وسميته بدرّة الآفاق في علم الحروف والأوفاق...

Završetak ovdje (fol. 16a):

...وكانت القرس تتبر بتلك الراية ومن خواصه شفاء الأمراض وإفاقة المصروع ومرم الجيوش وتبطيل موانع...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 16; 180 x 135; tekst 145 x 90; 117 redaka. Papir tamnobijel, deblji, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nashī*. Brojevi poglavlja i istaknute riječi ispisani crvenom tintom. Kvadranti wafqova iscrtani crvenom linijom. Kustode.

Na fol 16b i posljednja četiri lista nalaze se wafqovi sa objašnjenjima na turskome jeziku, kako i u koje svrhe se mogu koristiti.

672. R 524

مجموعة أوفاق
MAǦMŪ'A AWFĀQ

Poglavlje nekog djela na turskom jeziku, od nama nepoznatog autora, u kojemu se govori o sretnim i nesretnim satima u toku dana, odnosno vremenu u kojemu se, zavisno od položaja određenih zvijezda u zodijakalnom zviježđu, preporučuje ili ne preporučuje određene poslove raditi. U djelu se nalaze kvadranti sa upisanim magičnim brojevima i slovima (wafqovi) te neobavezujuće molitve (dove) na arapskom jeziku koji se trebaju koristiti u određenim situacijama da bi se sačuvalo od nesreće koje nose nesretna vremena za obavljanje određenih poslova ili da bi se postigao željeni cilj. Ovaj rukopis vjerovatno predstavlja prvi dio djela čiji se nastavak nalazi u rukopisu pod br. 673, s tim što između njih nedostaju neki listovi.

Početak (fol. 1b):

باب في بيان ساعات سعيده والنحيسه بازار كوني اوّل ساعات صباح كون دوغركن شمسدر كه تسخير ملك ايمك ايودر وبعض اشلرى سلوك ايمك اوغوردر وقوشلق وقتى زهره ساعتدر اركك آدملر مراد محبّت تسخير عورتلره ايودر...

Završetak (fol. 16b):

باب بر مهرى دخي ياروب حسته اولان آدملره يونى اوقودقدنصكره بو مهرك يازوب...

Prepisao isti nepoznati prepisivač kao i rukopise pod br. 583-92 oko 1324/1907. godine.

Fol. 16; 210 x 170; tekst 160 x 130; 19-21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *nashī*. Početci poglavlja označeni sa riječi *faṣl* ispasnom crvenom tintom. Kvadranti wafqova iscrtani crvenom linijom. Kustode.

673. R 523

مجموعة أوفاق
MAǦMŪ'A AWFĀQ

Zbirka više poglavlja na turskom jeziku, u kojima se govori o zaštiti od raznih bolesti i nedaća, zatim ostvarivanju različitih želja i potreba pomoću kvadranata sa upisanim magičnim brojevima i slovima (wafq) i

neobavezujućim molitvama (dovama) na arapskom jeziku sastavljenim prema kur'anskim ajetima i Poslanikovim hadisima te raznim "zapisima", odnosno magičnim formulama (talismana). Na kraju se govori i o čarobnim značenjima Božijih imena (al-asmā' al-ḥusnā). Ovaj rukopis vjerovatno predstavlja nastavak djela koje se nalazi u rukopisu pod br. 672, s tim što između njih nedostaju neki listovi.

Početak (fol. 1a):

...توتسی ویره لر وبرین دخی یازوب صوایله ایچوره لر وبرینی دخی یازوب غسل ایده لر وبرین دخی یازوب دائم یاننده طاشیلر بو دعائی اون یدی کرّه یدی کون اوقیه سین مهر بودر.

قطانوش	مطانوش	فازنوش
قول جبراءیل	میکئیل الحق	

Završetak (fol. 18a):

فصل باب بر مشکل شیء واردر وجود کلبیه بو آیت شریفی یوز قرق بر کرّه اوقیه بإذن الله تعالی اول شیء فتح اوله ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى. إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي﴾ تمت

در بیان خواص اسماء الحسنی وصال حق سعادت لرین دفع ظلمات شمس ساعت

یا الله اجب یا وسائیل... **یا رحمن** اجب یا حصرائیل قدری ومنصبی سحاسی مالی وسعادتی ارتر ساعتی شمسدر (fol. 18a)...

...**یا رشید**: أجب یا دیشائل. مراده دل احیا اولوب اوزرنده شجاعت سلطنت بو تکله بولدی سلیمان. **یا صبور**: أجب یا حصرائل (fol. 24a).

Prepisao isti nepoznati prepisivač kao i rukopise pod br. 583-92 1324/1907. godine.

Fol. 24; 210 x 170; tekst 160 x 130; 19-21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *nashī*. Počeci poglavlja označeni sa riječi *faṣl* ili riječima *faṣl bāb* ispasnim crvenom tintom. Kvadranti wafqova iscrtani crvenom linijom. Kustode.

674. R 701/1

مجموعة أوفاق
MAĞMŪ'A AWFĀQ

Sa početka krnjava zbirka nekoliko kvadranata sa unutra ispisanim magičnim brojevima i riječima (wafqova) i jedan "zapis" (talisman) sa uputstvom za upotrebu na turskom jeziku koji se koriste zajedno sa

određenim neobavezujućim molitvama magične moći (wirdovima) kao zaštita od bolesti, nedaća i ispunjenja raznih želja.

Početak ovdje (fol. 1a):

...قَشْعَمْش ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ. فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ معنا یشفینا ویعافینا وبو عزیمت قرق چورکه یازیلوب یدیریله باغلی آچمق ایچون اورادی ومعوّذتین برابر قره صغیر رمیله یازیلوب طاشیله...

Završetak (fol. 6a):

...اورادی اوقیوب اوزرینه اوقوره یدی کون کونده اوچ کرّه ایده صحّت بولور بإذن الله تعالی.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 1a - 6a; 170 x 105; tekst 140 x 85; 16 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *nasta'liq*. Kustode. Fol. 4b i 5a bez teksta. Na fol. 6b i 82 - 13b, također nema teksta.

675. R 701/2

الأوراد البهائيّة
AL-AWRĀD AL-BAHĀ'IYYA

Kur'anske i hadiske dove magične moći (awrād) na arapskom jeziku, koje se uče (recitiraju) u raznim prilikama. Dove je sastavio Bahā'uddīn Muḥammad b. Aḥmad aẓ-Ẓuhūrī al-Fārūqī an-Naqšibandī, poznati šejh nakšibendijskog reda, (živio 728/1328 - 791/1389). Prije početka prve dove napisano: أوراد شيخ بهاء الدين النقشبندي، قدّس الله سرّه a prije početka druge dove: أوراد بهاء الدين النقشبندي، رحمة الله عليه.

Izv.: ḤḪ I, 200-01; Aumer, 262, str. 76-77; GAL GII, 205, S II, 282; AM II, 173; Ẓāhiriyya, Taṣ., III, str. 114-15, br. 2154; Kaḥḥāla VIII, 271-72; Dobrača I, 754; Popara XIII, 7565/3 i 7596; Gazić, 46.

Prvi vird:

Početak (fol. 14a):

اَللّٰهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْحَقُّ الْمُبِينُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبِّي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ...

Završetak (fol. 16a-b):

...وَبَاقِيَةٌ بِبَقَائِهِ وَعَلَى آلِهِ وَعِتْرَتِهِ وَمِثْلُ ذَلِكَ. سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. تمت التمام

Drugi vird:

Početak (fol. 16b):

أُقْسِمُ عَلَيْكُمْ أَيَّتُهَا الْأَرْوَاحُ الرُّوحَانِيُّونَ وَالْمَلَائِكَةُ النُّورَانِيُّونَ بِسْمِ اللَّهِ النُّورِ آزاً آزانٍ نورٍ آرَى آرِيُّ نُورٍ هَامِرِيٌّ ذُو مَرِيٌّ نُورٍ...

Završetak (fol. 17b):

...وَاقْضُوا حَاجَتِي بِحَقِّ مَشْكَشٍ هَشْهَشٍ هَشْكَشٍ أَسْرِعُوا بِمَا أَطْلُبُ وَأَرْغَبُ إِلَيْكُمْ بِحَقِّ مَا تَلَوْتُهُ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولاً.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 14a - 17b; 170 x 105; tekst 140 x 85; 13 redaka. Pismo *nasta'līq*, od istog prepisivača kao i prethodno djelo. Kustode. Na marginama i poslije teksta dova nalaze se manji komentari i objašnjenja na turskom jeziku.

676. R 167

مجموعة أوفاق وطلسمات

MAĞMŪ'A AWFĀQ WA ṬILSUMĀT

Zbirka više poglavlja na turskom jeziku o proricanju sudbine i zaštiti od raznih bolesti i nedaća, ostvarivanju različitih želja i potreba pomoću čarobnih crtica i tačaka (*raml*), kvadranata sa upisanim magičnim brojevima i slovima (*wafq*) te raznih "zapisa", odnosno čarobnih formula (talisman) i neobavezujućih molitvi (dova) na arapskom jeziku sastavljenih prema kur'anskim ajetima i Poslanikovim hadisima i, na kraju, proricanju sudbine prema položaju zvijezda u Zodijaku (*burūǧ*).

Početak fol. 1b):

وقد روى رسول الله تعالى وسلّم أنه قال إنّ الله خلق درّة بيضاء وخلق فيها العنبر الأشهب وكتب بذلك العنبر الأشهب آية الكرسي واسم بعزّته وجلاله من قرأها عقيب كلّ صلوة مكتوبة فتحت له أبواب الجنّة الثمانية يدخل من أيّها شاء ومن قرأها عند خروجه من منزله قضيت حاجته وغفرت ذنوبه وذهبت شياطنه...

Završetak (fol. 61b):

...ودخى بر كمسنه نك سوزونى استمكل همان حاجتي استكل بلاسين تكّرى فرمان برله جمله دوشمنلرك ملول اوله وجمله مرادينه ومقصودينه خيرلرايله ايره سين. تمت التمام بعون الله الملك المنان سنه ١٢٥١.

Prepisao nepoznati prepisivač 1251/1835. godine (bilješka na fol. 61b).

Fol. 61; 210 x 160; tekst 185 x 135; 17-22 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi neuvezani i mnogo oštećeni. Povez mekši, kožni, oštećen i odvojen od listova. Pismo *nasta'līq*. Istaknute riječi nadvučene crnom linijom.

677. R 405

مجموعة أوفاق وطلسمات

MAĞMŪ'A AWFĀQ WA ṬILSUMĀT

Zbirka više "zapisa", odnosno čarobnih formula (talismana) na turskom jeziku i nekoliko kvadranata sa upisanim magičnim brojevima i slovima (wafq) koji se koriste za ostvarivanje različitih želja i potreba i devet distiha o sedam poznatih nebeskih tijela (زُحَل = Saturn, المشترى = Jupiter, المِرّيخ = Mars, الشمس = Sunce, الزهرة = Venera, عُطَارِد = Merkur i القمر = Mjesec) i tumačenjem njihovog utjecaja na ponašanje i sudbine ljudi: اختيارات كواكب سياده سبعه. Na posljednja dva lista nalaze se prigodne dove, među kojima i دعا حضرت إلياس (*Du'ā Ḥaḍrat-i Iliyās*) i više stihova na turskom jeziku.

Najveći dio zbirke prepisao je Ḥilmī u periodu 1269/1853 - 1272/1856. godine (bilješke i pečat na nekoliko mjesta u rukopisu).

Fol. 11; 202 x 135; tekst 190 x 140; 21 redak. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *ta'līq*.

678. R 121

مجموعة أدعية وطلسمات

MAĞMŪ'A AD'IYA WA ṬILSUMĀT

Manja zbirka nekoliko neobavezujućih molitvi (dova) na arapskom jeziku i talismana za zaštitu od magije (sihira) i nekih nedaća, napisanih na turskom jeziku. Rukopis je krnjav na početku.

Početak ovdje (fol. 1a):

﴿وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ. ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلاً يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاء لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ اللهم احفظ هذه النحل من السحر ومن جميع المخلوقات بفضلك وجودك وكرمك يا أكرم الأكرمين إنك على كل شيء قدير. بونى يازوب...

Završetak (fol. 8a):

...﴿ وَمَا تَشَاؤُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا. يُدْخِلُ مَن يَشَاء فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ تمام

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 8; 170 x 110; tekst 140 x 85; 9 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nashi*. Istaknuti tekst nadvučen crnom linijom. Kustode.

679. R 393

مجموعة طلسمات وأوفاق
MAĞMŪ'A ṬILSUMĀT WA AWFĀQ

Zbirka na turskom jeziku više "zapisa", odnosno magičnih formula (talismani), brojeva i slova u kvadrantu (wafqova) i neobavezujućih molitvi (dova) za razne prilike, ostvarivanje određenih potreba, ispunjavanje želja, zaštite od raznih nedaća i vradžbina te liječenja od nekih bolesti. Zbirka je krnjava na početku.

Početak ovdje (fol. 1a):

... مِنَ اللهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدونَ﴾ والله العظيم الغافر وهو الغفور الرحيم الودود(؟) اللّهمّ أكبر اللّهمّ أسألك التوبة والعافية للمتقين من آفات الدنيا والآخرة...

Završetak (fol. 24a):

...اصدما ايجون يازوب يدوره ثروت عليهنضلى فرعون عليهنضلى شيطان عليهنضلى. تمّت

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 24; 170 x 110; tekst 110 x 60; 9 redaka. Papir tamnobijel, deblji, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nashi*. Kustode.

Na posljednjim listovima, fol. 24b - 31b, nalaze se talismani sličnog sadržaja.

680. R 404

مجموعة طلسمات وأوفاق
MAĞMŪ'A ṬILSUMĀT WA AWFĀQ

Zbirka više poglavlja na turskom jeziku, u kojima se navode "zapisi", odnosno magične formule (talismani) i brojevi u kvadrantu (wafqkovi) radi liječenja nekih bolesti i otklanjanja različitih nedaća. Zbirka je krnjava na početku.

Prepis dovršio nepoznati prepisivač 21. ḏū al-ḥiğğa 1283/25. aprila 1867. godine (bilješka na fol.).

Fol. 9; 205 x 155; tekst 180 x 135; 19 redaka. Papir svjetlosmeđi, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *ta'liq*.

681. R 48

مجموعة طلسمات
MAĞMŪ'A ṬILSUMĀT

Zbirka više poglavlja na turskom jeziku, u kojima se navode mnogi "zapisi" u formi magičnih formula (talismani), zatim crteži, brojevi i slova u kvadrantu (wafqovi), neke neobavezujuće molitve (dove) radi različitih stvari i ostvarivanja određenih potreba, ispunjavanja želja, zaštite od raznih problema i vradžbina te liječenja od nekih organskih i neorganskih bolesti ili proricanja sudbine.

Početak (str. 1):

سرقت ايچون ازل استغفار ايدوب ايكى ركعت نماز قله بعده قرق وياخود يتمشه كره بو دعاء اوقيوب ضايع نفسنه البته كيره حديث ايله ثابت اولنمشدر...

Završetak (str. 32):

...قبعده صيوب برينك اوزرينه ﴿إِذَا جَاء نَصْرُ اللّهِ وَالْفَتْحُ﴾ وآرنجه يازوب... بإذن الله تعالى آچيله.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa su nepoznati ali je rukopis novijeg vremena.

Str. 32 (originalna paginacija); 195 x 120; tekst 150 x 100; 19 redaka. Papir industrijski sa linijama, tamnobijel, srednje debljine, glat.

Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *ta'liq*. Poglavlja označena sa riječi *bāb* ispisanom crvenom tintom. Kustode.

Rukopis je otkupljen od Saliha Hasečića.

682. R 383

مجموعة طلسمات
MAĞMŪ'A ṬILSUMĀT

Zbirka na turskom jeziku više "zapisa" u formi magičnih formula (talismana) i neobavezujućih molitvi (dova) radi liječenja nekih bolesti i otkalnjanja nedaća i problema. Zbirka je krnjava na početku.

Početak ovdje (fol. 1a):

...كَفَرُوا بِرَبِّهِم يَعْدِلُونَ﴾ بوندن بويه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بونى قبله طرفدن كومه يا معشر الجنّ والأرواح نجاتم سليمان ابن داود عم ان تحملو من صاحب يا جميع الاسقام والآثام ﴿إِنَّهُ مِن سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بوندن اچ كون طوطون...

Završetak (fol. 9b):

...حروف شمس حروف زهره حروف عطارد حروف قمر

ك ل م ن س ع ف ص ق ر س ت ث ع ذ ض ط ع

Prepisao Ṣāliḥ b. 'Abdullāh (12)85/1868-69. godine (bilješka u kolofonu djela, fol. 9b).

الكاتب صالح بن عبد الله، غفر الله له ولوالديّ ولجميع المؤمنين، سنة ثمانين وخمس.

Fol. 9; 145 x 100; tekst 130 x 80; 15 redaka. Papir tamnobijel, tanji, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasta'liq*. Kustode.

683. R 525

مجموعة طلسمات
MAĞMŪ'A ṬILSUMĀT

Nekoliko "zapisa" u formi magičnih formula (talismana), zatim neobavezujućih molitvi (dova) radi uspostavljanja ljubavi i prijateljstva i otkalnjanja raznih nedaća.

Početak (fol. 1a):

باب محبت ايچون باقر بارچه سى اوزرينه يازه بوئى اوده براغه اكر يوز فرسخ يرده اولورسه طالب آدين وآنه سى آدين وكندو آدين بيانه يره بودر...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4; 200 x 145; tekst 150 x 100; 15 redaka. Papir svjetlosmeđi, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *ta'liq*.

684. R 527

مجموعة طلسمات
MAĞMŪ'A ṬILSUMĀT

Nekoliko "zapisa" u formi magičnih formula (talismana) i kvadranata sa magičnim riječima radi uspostavljanja ljubavi i otkalnjanja nedaća.

Početak (fol. 1a):

باب محبّت ايچون بوئى يازوب ديلك التنه قيوب سودوكك كسى ايله صحبت ايليه اول ساعت سكا عاشق اوله ومحبّت ايده يازه بودر...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4; 210 x 170; tekst 165 x 130; 20 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *ta'liq*.

685. R 596

قطعة من كتاب في طلسمات
QIṬ'A MIN KITĀB FĪ ṬILSUMĀT

Fragment od nekoliko "zapisa" u formi magičnih formula (talismana) sa kuranskim ajetima, koji se mogu koristiti za zaštitu od sotone (šejtana) i neprijatelja i otkalnjanja raznih nedaća.

Početak ovdje poslije talismana (fol. 1a):

يازمه ايچون بو نسخهٔ ايكي پاره كاغده يازه سين بوني صاغ طرفندن وبوني عنايتي برله دفع اولور يزاچق بودر...

Završetak ovdje (fol. 2b):

...باب هر كم بو آيتي اوقوسه وياخود كتورسه نعت چق اوله ودپرلكي هوش اوله وحاجتي دوي اوله إنشاء الله تع ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاء مَاءً لَكُم...﴾...

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2; 140 x 90; tekst 95 x 50; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *nashī*.

686. R 711

قطعة من كتاب في طلسمات
QIṬ'A MIN KITĀB FĪ ṬILSUMĀT

Fragment od nekoliko "zapisa" u formi magičnih formula (talismana) povezanih sa položajem zvijezda u Zodijaku, koji se mogu koristiti za uspostavljanje ljubavi među dvjema osobama.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4; 155 x 100; tekst 140 x 95; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi neuvezani, bez korica. Pismo *nasta'līq*. Istaknute riječi nadvučene crnom linijom. Kustode.

687. R 703

كتاب في سحر
KITĀB FĪ SIḤR

Prijevod sa perzijskog na turski jezik djela o magiji. Djelo je krnjavo na početku.

Početak ovdje (fol. 1a):

...وَبِحُرْمَةِ يُوزْ بِكْرِمِي دُورْت بِيكْ يَيْغَمْبَرْآنْ وَيَيْغَمْبَرْ زَادَه كَانْ صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ أَجْمَعِينَ.
وَهَرْ سِحْرِ كَهْ كِيجَه وَيَا كُنْدُوزْ أُولْمِشْدُرْ وَيَا أُولَه جَقْدُرْ بَاطِلْ أَيْلَدُمْ...

Završetak (fol. 10b):

...فَائِدَه سِنُكْ نِهَايَتِي أُولْمَيَا فَارْسِي دِلْنَدَنْ تُرْكِي دِلَنَه تَرْجُمَه أُولْمِشْ تَاكِه اِسْتِمَالْ اِيْدَنْلَرْ
مَحْرُومْ أُولْمَيَالَرْ اِنْشَاءَ اللّٰهُ تَعَالَى بِعَوْنِه وَكَرَمِه. تمت بعون الله تعالى

Prijepis dovršio derviš Aḥmad 5. ǧumād al-āḫira 1124/9. jula 1712. godine (bilješka na kraju djela, fol. 10b).

Fol. 10; 150 x 105; tekst 140 x 80; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nashī*, vokaliziran. Istaknuti dio teksta nadvučeni crvenom linijom ili ispisan crvenom tintom. Kustode.

INDEKSI
INDEXES

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 2; 140 x 90; tekst 95 x 50; 13 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi neuvezani i bez korica. Pismo *nasḫī*.

686. R 711

قطعة من كتاب في طلسمات
QIṬ'A MIN KITĀB FĪ ṬILSUMĀT

Fragment od nekoliko "zapisa" u formi magičnih formula (talismana) povezanih sa položajem zvijezda u Zodijaku, koji se mogu koristiti za uspostavljanje ljubavi među dvjema osobama.

Prepisivač, vrijeme i mjesto prepisa nepoznati.

Fol. 4; 155 x 100; tekst 140 x 95; 19 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, hrapav. Listovi neuvezani, bez korica. Pismo *nasta'līq*. Istaknute riječi nadvučene crnom linijom. Kustode.

687. R 703

كتاب في سحر
KITĀB FĪ SIḤR

Prijevod sa perzijskog na turski jezik djela o magiji. Djelo je krnjavo na početku.

Početak ovdje (fol. 1a):

...وَبِحُرْمَةِ يُوزْ يِكْرِمِي دُورْت بِيكْ پَيْغَمْبَرَانْ وَپَيْغَمْبَرْ زَادَه كَانْ صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ أَجْمَعِينَ.
وَهَرْ سِحْرِ كِهْ كِيچَه وَيَا كُنْدُوزْ اُولْمِشْدُرْ وَيَا اُولَهْ جَقْدُرْ بَاطِلْ اَيْلَدُمْ...

Završetak (fol. 10b):

...فَائِدَه سِنُكْ نِهَايَتِي اُولْمَيَا فَارْسِي دِلِّنْدَنْ تُرْكِي دِلِنَه تَرْجُمَه اُولْمِشْ تَاكِه اِسْتِمَالْ اِيْدَنْلَرْ
مَحْرُومْ اُولْمَيَالَرْ اِنْشَاءَ اللّٰهُ تَعَالَى بِعَوْنِهِ وَكَرَمِهِ. تمت بعون الله تعالى

Prijepis dovršio derviš Aḥmad 5. ǧumād al-āḫira 1124/9. jula 1712. godine (bilješka na kraju djela, fol. 10b).

Fol. 10; 150 x 105; tekst 140 x 80; 11 redaka. Papir tamnobijel, srednje debljine, glat. Listovi uvezani koncem, bez korica. Pismo *nasḫī*, vokaliziran. Istaknuti dio teksta nadvučeni crvenom linijom ili ispisan crvenom tintom. Kustode.

INDEKSI
INDEXES

INDEKS NASLOVA
INDEX OF TITLES

اختيارات كواكب سياده سبعه: ٦٧٧

أخلاق علائي: ٤٢٢

أذكار الله محمد علي: ٢٦٠

أسامي مشكلات: ١٩٦

استخراج مصرى افندى: ٢٧٨

إسلام يهودي وحكايهٔ يهودي: ٢٧٣

أسماء الله تعالى في دعوة كبيرة: ٣٠٥، ٥٨٦

ايسلامسقه دۆژنۆستي: ٤٤٧

أشعار: ٣٠٠

أشعار: ٣٤٦

الأشكال العشرة المتعلقة بأوائل الكافية: ١٥٧

أصولهٔ إيمان وصلوة ومشكلاتهما: ٥٥٨

إظهار الأسرار: ١١٨، ١٢١*، ١٦٤

إظهار السرّ المودوع في العمل بالربع المقطوع: ٥٢٥*

الأزهار في شرح إظهار الأسرار: ١٦٦

الإعراب عن قواعد الإعراب: ١٣٠، ١٣٤، ١٣٥*، ١٣٦*، ١٥٦

إعراب العوامل المائة: ١٥١

إعلال الأفعال: ٦٢

اكر صورسلر: ٦٦٨

الهي إبراهيم حقي: ٢٦٦

آ

آتشى عشقه: ٣٢٧

آداب مكاتبات: ٣٧٧

آرس ايلرى: ٢٩٩

آفاق وانفس: ٣٨٣

آننه جكم: ٢٩٩

آه درويش اوت ور أوجى: ٢٧٩

ا

إبراهيمه براته موى: ٤٥٢

إبراهيم هذا نصيحت: ٤٥٢

إبليس نصيحتي: ٤٥٥، ٤٥٦

الأبنية: ٧٣، ١١٢

إجازة في التفسير والحديث والأصول: ٤٧٤

إجازة في صناعة الكتابة: ٤١

أجزاء العطار: ٢٩٦

أحكام الإسلام مشهور به أحكام الصلوة: ٥٥٨

إحياء علوم الدين: ٤٠٩*

الأختري في اللغة: ١٨٥، ١٨٦

اختلاج نامه: ٦٥٨

اختلاج نامهٔ اسكندر: ٤٠٨

اختيارات في أيام الأسبوع: ٥٩٠

أوراد علي: ٦٢٤
أوراق الإعراب شرح ديباجة المصباح: ١٢٧
أوراق لإعراب ديباجة المصباح: ١٢٧
اويان وقتى سحار اولدى: ٣٤٣
اويور ايكن اويارديلر: ٣١٢
اويون وار: ٢٩٩
اي اسلامبول خلقى: ٣٠١، ٣٥٢
اي بلبل: ٢٩٩
ايزمى مارشى: ٢٩٩
ايزورنيق توركي: ٢٩٣
إيساغوجي: ١، ٣*، ٧*، ٨، ١٧*، ٢٨*
ايمان دعاسى: ٤٠٢
أيها الولد: ٢٤٢، ٥١٠

ب

باب الأقوال في بيان العنكبوت: ٣٥٦
باب تعابعة تابعة يعني ام صبيان فائده سي: ٥٩٠
باب جلب ومحبت ايچوندر. ٥٩٠
بحر القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية: ٩*
بدء الأمالي: ٢٣٨
بر وطن اولادى يز: ٢٩٩
بضاعة الحكام فى إحكام الأحكام: ٣٥٩
بضاعة الحكام في الصكوك: ٣٥٩
بلبلدن بر ندا كلدي: ٣٤٣
بلبل قصيده سي: ٣٢٨
بللي الحاج مصطفى پاشانك تاريخى: ٦٥١
إلهي در مقام حسين كوردي: ٣٥١
الهىء والي برأئي مولود النبي، عليه الصلوات والسلام: ٢٥٨
الهيمز اوليدر: ٢٩٩
ألفية ابن مالك: ١٦٧*
أمثلة البناء: ٥٢
الأمثلة الفارسية: ١٤٢
الأمثلة المختلفة: ٥٣*، ٧١*، ٨٣، ٩٠، ٩٥، ١٠٣، ١١٠، ١١٣*
آنا حربي: ٢٩٩
إنشاء: ٣٦٧
إنشاء: ٣٦٨
إنشاء: ٣٦٩
إنشاء: ٣٧٠
إنشاء: ٣٧١
إنشاء: ٣٧٢
إنشاء: ٣٧٣
إنشاء مرغوب: ٣٦١
إنشاء مرغوب: ٣٦٢
إنشاء مرغوب: ٣٦٤
إنشاء معارف مكاتيب: ٣٦٦
الأنموذج في النحو: ١٢٩*، ٣٩٨
أنوار التنزيل وأسرار التأويل: ٤٦٧
اوتمه بلبل: ٣٤١
أوراد: ٦٢٥
الأوراد البهائية: ٦٢٢، ٦٧٥
الأوراد الترتيبية: ٦٠٢، ٦٢٦
أوراد سواسي أفندي: ٣٩٣

ت

تاريخ آل عثمان: ٤٦١
تاريخ ابن خلكان: ٤٤*
تاريخ الكاتب چلبي: ٣٥٦*
تاريخ ودين: ٤٦٣
تجويد القرآن: ٦١١
تجويد القرآن: ٦١٢
تجويد قره باش: ١٦٩*
تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية: ٩، ١١، ١٢*
تحفة الكتاب سائلا من المستفيدين والطلاب: ٣٦٠
تحفة الكتاب في كتابة الصكوك وضبط الوقائع الشرعية: ٣٦٠
تحفة الملوك: ٦٥٥، ٦٦٠، ٦٦٦
تحفة الهادية: ٢١٢، ٢٢٥، ٢٢٦، ٣٦٣
تحفة شاهدي: ٢١٠، ٢١١، ٢١٤، ٢١٥، ٢١٧، ٢١٩، ٢٢٢*، ٦١٦
تخميس عبدي افندي امين بك: ٣٧٥
ترتيب الدقائق وترغيب الحقائق: ٢٢٤
ترجمان مولودسكى نا يه زيق بوسانسقى: ٤٤٤
ترجمة أصول الحكم في نظام العالم: ٤٧٥، ٤٧٨، ٤٩٧
ترجمة وتفسير آية الكرسي: ٣٨٦
ترجمة أحوال صحيفة جيب: ٥٤١
ترجمة دعاء قنوت: ٤١٤
ترجمة روضة الشهداء: ٤٥٩
ترجمة العوامل المائة: ١٥٠
البناء: ٥٢، ٥٨*، ٦١، ٦٥، ٦٨، ٨٢، ٨٩، ٩٤*، ١٠٧
بناء الأفعال: ٥٢
بناء أمثله: ٥٨، ٦٦
بناء في علم الصرف: ٥٢
بهار: ٢٩٩
بهلول ديوانه: ٤٩٨
بوستان: ٤٣٧
بوسنجه لسانيله عرضحال: ٤٧٧
بوسنجه نصيحت: ٤٧٧
بوسنه اهالينك حقنه مدحية دستاني: ٣٢٥
بوسنه وى ميكويد در مدح بكناشيلر: ٣١٧
بوغو قاله قويى چويه شتا وليم: ٢٧٩
بيان دخول ماه بحساب سرياني: ٥٦٦، ٥٧٠
بيان شروط الدعاء وآدابه: ٦٠٨
بيت دهقاني: ٤٩٥*
بيتي ڤيره زان: ٤٤٩
بيطرنامه: ٤١٣

پ

پاسوان توركي: ٢٩٤
پره وؤد خؤدا رابۆم: ٤٥١
پند كبار: ٣٩٣
پند نامه: ٣٩٣
پندنامۀ عطار: ٢١٣، ٢١٦، ٢١٨، ٢٢٠، ٤٢٧، ٤٢٨، ٤٢٩، ٤٣٠، ٤٣١*، ٦١٥
پوتور شاهديه: ٢٠٥
پۆقلۆنۆست بۆغۆ: ٤٥٠

تفسير الأحلام: ٦٥٤
تفسير بسمله وفاتحة شريف: ٣٩٥
تفسير تيسير: ٤٦٧*
تفسير سورة الملك: ٥١٥
تفسير سورة النبأ: ٥١٦
تفسير سورة النبأ: ٥١٧
تفسير القرآن الكريم: ٤٦٧
تقويم: ٥٤٦
تقويم: ٥٥١
تلخيص المفتاح: ٩٨، ١٧١، ١٧٢، ١٧٣، ١٧٤*، ١٧٥*، ١٨٠*
تنبيه الغافلين: ٤٦٨
تنبيه الغبي في رؤية النبي: ٤١٥
تهذيب المنطق والكلام: ٢٩
تورك قوڤك: ٢٩٩
تورکی بنالوقه: ٣٥٣
تورکی تکرلمه: ٣٤٥
تورکی در مقام راست: ٣٤٨
تورکی نیش: ٣٥٤
توضيح الإعراب عن قواعد الإعراب: ١٣٥

ث

الثلاثي المجرّد: ٧٤

ج

جامسب نامه: ٢٧٤
جامع الفتاوى: ١٥٩*
جامع الكنوز ونفائس التقرير: ٢٧
ترجمة مراح الأرواح: ١٠٥
ترجيع بند: ٢٨٠
ترجيع بند: ٢٨١
ترجيع بند: ٣٢١*، ٣٢٢
ترجيع بند: ٣٩٠
ترغيب المتعلمين: ٢٤٤
تركچه - خروانچه لغاق: ٢٠٣
تركچه - خروانچه لغات دفترى: ٢٠٣
تركچه وصربچه جيب لغاق: ٢٠٤
تركيب بند: ٢٨٢
تركيب بند: ٣١٩، ٣٢١، ٣٢٢*
تركيب بند: ٣٨١
التسخير الأكبر في علم الحرف: ٣٠٦، ٥٨٧
التسخير العظيم المبارك: ٣٠٤، ٥٨٥
التسهيل في الطب: ٤٨٦
تصريف العزي: ٥٠، ٥٤، ٥٦، ٥٩، ٦٣، ٦٧، ٦٩*، ٧٠، ٧٦، ٨٠، ٨٧، ٩٢، ١٠١، ١٠٩
تعبيرنامه: ٦٥٦
تعبيرنامه: ٦٥٨
تعبيرنامه: ٦٦٩
تعبيرنامهٔ مختصر: ٤٠٥
تعبيرنامهٔ مختصر: ٤١٢
تعليقات على حواشي على المصباح في شرح المفتاح: ١٧٦
تعليق الفواضل على إعراب العوامل: ١٥٨، ١٦٣
تغيير المفتاح: ١٧٦*
تفسير آية الكرسي: ٤١٩

حاشية على شرح الرسالة العضدية في الوضع: ١٤٠
حاشية على شرح الملخّص: ٥٣٠*
حاشية على قسم التصديقات من حاشية السيد على تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية: ١٤
حبيس توتونك زمي بوسنجه لسانيله: ٤٧٧
الحجاب إلى الحماء والييل: ٥٩٠
حجاب عظيم يكتب للأمراض الوجودية: ٥٩٠
حزب ابن عربي: ٣٢٤، ٦٠٤
حزب شريفي: ٦٠٧
حزب العناية لمن أراد الولاية: ٣٢٤، ٦٠٤
حزب النصر: ٥٩٩
حسن ايله حسيندر: ٢٩٢
حضرت عمر، رضي الله عنه، وقيصر روم: ٤٠٣
حكايت آسمان ايله زيجان: ٣٣٩
حكايت عمر، رضي الله عنه، وهرمز: ٢٩٨
حكايه محمد حنفي: ٣٤٠
حل دائره معدّل النهار: ٥٣٤*
حل معاقد القواعد اللاتي ثبتت بالدلائل والشواهد: ١٣٦
حلهٔ منظومه: ٢٢٢
الحلية النبوية: ٤٠٧
حليهٔ خاقاني: ٤٠٧
حليهٔ شريف: ٤٠٧
حمى العارفين في أسرار أسماء الأربعين: ٣٧٩
حياة القلوب: ٤٨٩
جامع المباني في شرح فقه الكيداني: ٢٣٣
جدول ارتفاع: ٥٤٩
جدول الانحراف: ٥٤٢
جدول بعض بلاد رومك طولنى وعرضنى بيان ايده لر: ٥٣٩
جدول بعض بلدك طولنى وعرضنى بيان ايدر: ٥٣٨
جدول السموت: ٥٤٣
جنّت الهي: ٤٤٣
جهة الوحدة: ١٧*
جوامع التعبير: ٦٥٥*، ٦٦٠*
جواهر الإسلام: ٦٦٨
جواهر الفرائض: ١٦٠
جوهر الذات: ٢٩٠
الجوهرية: ٤٠٩*

چ

چار مصطفى نستاده: ٦٤٧
چلان مرتضى عليدر: ٣١٠
چوجوق صياح: ٢٩٩
چيفتچى دايى: ٢٩٩

ح

حاشية على تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية: ١٢، ١٣
حاشية على شرح جهة الوحدة: ١٧
حاشية على شرح ديباجة المصباح: ٣٦

درمان سنده در: ٣٢٨
در مقام قلندر لذيذي: ٣١٤
در مكنون: ٥٦٣
دستان آهو بابا: ٣١٤
دستان آهو بابا: ٣١٥
دستان إبراهيم، عليه السلام: ٢٧١
دستان حيات حكايه سي: ٣٣٧
دستان عمر باشا: ٣٤٢
دستان (داستان) كسك باش: ٢٧٢، ٣٢٩، ٣٣٨
دستان (داستان) كوكرجين: ٢٧٠، ٣٣١
دستان كيك: ٢٦٩
الدستور: ٦٥٥*، ٦٦٠*
دعاء: ٦٠٦
دعاء آدم، عليه السلام: ٤١٤
دعاء أخرج: ٦٣٧
دعاء اسم ودود: ٣٥٦، ٤١٦
الدعاء الأعظم: ٣٧٧
الدعاء الأعظم: ٤١٧
دعاء اللهم إني ضعيف: ٤٢٤
دعاء الأوراد الفتحية: ٥٩٨
دعاء جولبند: ٣٢٣
دعا حضرت إلياس: ٦٧٧
دعاء ختم القرآن: ٤٢
دعاء رجال الغيب: ٥٨١، ٥٨٣
دعاء سلطان: ٣٠١
دعاء السيفي الصغير: ٦٠٣
دعاء شريف: ٣٠١

خ

خدا ربّم: ٣٥٠، ٤٥١*
خرواتچه - تركچه لغاق: ٢٠٨
الخزرجية: ١٦٨*
خطبة آدم، عليه السلام: ٦٠٦
الخلاصة: ١٦٧*
خلاصة الحساب: ٥٠٩
خواص اسم ودود: ٣٥٦، ٤١٦
خواص سورة يس: ٦٢٠
خواص فاتحة الكتاب: ٤٢٤
خواص قرآن عظيم: ٦١٩
خيرية نامه: ٢٨٣، ٢٨٤

د

دائرة رجال الغيب: ٥٨٣
دائرة حرف: ٥٩١
دار المعلمين مارشى: ٢٩٩
داستان إبراهيم: ٣٣٢
داستان ازدرها: ٣٣٠
داعي كفت: ٣٨٢
در بيان أقاليم سبعه: ٣٨٩
درة الآفاق في علم الحروف والأوفاق: ٦٧١
درة الأسرار لفخر الأمصار: ٣٧٩*
الدرة السنية: ١٢٧*
الدرة الفاخرة في كشف علوم الآخرة: ٥١١
درت قاپو: ٣٠٩
درتلى دولب: ٣٤٤

دوش تعبيرنامه: ٦٦٢
دوش تعبيرنامه: ٦٦٤
دولابنامه: ٤١٨
دولت دعاسى: ٣٥٦
دون كجه: ٣٠٨
ديزى قول: ٣٩٩
ديوان أبو الخير: ٢٨٣
ديوان تركي: ٢٨٩
ديوان خيالي: ٤٣٩
ديوان سهيلي: ٤٣٨
ديوان فضولي: ٢٧٥
ديوان قاآني: ٢٧٦
ديوان نسيمي: ٢٥١

ذ

ذكر الله: ٣٢٨

ر

راحة الأرواح في دفع آفات الأشباح: ٣٨٤، ٤٨٧
راحة الأرواح في دفع عاهة الأشباح: ٣٨٤، ٤٨٧
الرامزة: ١٦٨*
رسالة الاستعارات: ٥٠*، ١٣٧*
رسالة الاستعارة السمرقندية: ٥٠*، ١٣٧*
الرسالة الأندلسية في علم العروض والأوزان الشعرية: ١٧٧، ٦١٧*
الرسالة الترشيحية: ٥٠*، ١٣٧*
رسالة تيزاب نامه: ٥٥٤
الرسالة الحسينية في آداب البحث: ٣٠*
دعاء شهر صفر: ٤٠٣
دعاء عظيم: ٣٧٨
دعاء القاموس: ٦٠٣
دعاء قربان: ٤٠٢
دعاء قهر الأعداء: ٦٠٧
دعاء كردق: ٦٦٩
دعاء لرفع عذاب القبر: ٤٢٤
دعاء اللطف: ٤١٤
دعاء المرجان: ٣٥٦
دعاء المشايخ عند ابتداء الوعظ: ٤١٩
دعاء مناجات: ٢٥٥
دعاء مناجات: ٦٢٧
دعاء مناجات: ٦٣٠
دعاء من آيات القرآن الكريم: ٥٩٧
دعاء مولود شريف: ٢٦٧
دعاسى امام: ٣١٨
دعوة سورة فاتحة الكتاب: ٦٠٣، ٦٠٤*
دعوة كبيرة: ٣٠٥، ٥٨٦
دقائق الأخبار في ذكر الجنة والنار: ٤٦٠
دقائق الأخبار وحقائق الآثار: ٤٦٠*
دقائق الأخبار وحقائق الاعتبار: ٤٦٠
دقائق الحقائق: ١١٥، ٢٢٤*
دمياطيه جلجلونيه نك صورتي قرائت شويله در: ٥٩٠
دهروشية: ٥٨٤
الدهروشية الصغرى: ٥٨٤
دوائر عروض: ٦١٧
الدور الأعلى: ٣٢٤، ٦٠٤

رسالة في الدخان: ٣٣٥
رسالة في ذات الكرسي: ٥٣١
رسالة في الربع المجيب: ٥٢٦
رسالة في الربع المقنطر: ٥٥٠
رسالة في زيت عقرب: ٥٥٥
رسالة في الصرف الفارسي: ١٤١
رسالة في صفة الإيمان وأحكام الصلاة: ٥٥٨
رسالة في العمل بالربع المجيب لسبت الماردیني: ٥٢٢، ٥٢٨
رسالة في العمل بالربع المجيب للنائلي: ٥٢٣
رسالة في العمل بالربع المرسوم بالمقنطرات: ٥٣٢
رسالة في الفال: ٦٤٥
رسالة في فن المناظرة: ١٥
رسالة في القواعد الفارسية: ٥٦٠
رسالة في لام التعريف: ١٢١
رسالة في معرفة العمل بالربع المقنطر: ٥٢٤
رسالة في مناقب الشيخ يويو مصطفى بن يوسف الموستاري: ٤٨٨
رسالة في الوفق: ٥٨٨
رسالة كرة ذات الكرسي: ٥٢٩
الرسالة الولدية: ١٥، ٣٧*
رسالة احكام سال: ٥٧٤
رسالة انحراف قبله: ٥٤٤
رسالة إيمان واسلام واحكام واركان: ٥٥٨
رسالة جعفر الصادق في بيان الحجر المكرم: ٦٣٨
رسالة جيب: ٥٤٠
الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية: ٩*، ١٠، ١١*، ١٢*، ١٤*، ١٦
رسالة الطاعون: ٣٨٤، ٤٨٧
الرسالة العضدية في الوضع: ٢١*، ٣١، ٣٢*، ٣٣، ١٣٩
الرسالة الفتحية في الأعمال الجيبية: ٥٢٢، ٥٢٨
رسالة في آداب البحث والمناظرة (لطاشكوپري زاده): ٦*، ٢٤،
رسالة في آداب البحث والمناظرة (للإيجي): ١٩، ٢٠*
رسالة في الاستعارة: ٢، ١٧٨
رسالة في الأسطرلاب الشمالي ذات الصفائح: ٥٣٠
رسالة في الاسم الأعظم: ٤١٦
رسالة في الأمثلة المختلفة في تصريف الأفعال: ١٤٢
رسالة في البيان: ٢، ١٧٨
رسالة في بيان الأحاديث الموضوعة: ٥٤٨
رسالة في بيان ساعات الأعمال: ٤٠١
رسالة في بيان ساعات الأعمال: ٥٨١
رسالة في بيان ساعات الأعمال: ٥٨٩
رسالة في بيان النصح: ٣٩٣
رسالة في تعريف العقل: ٥١٣
رسالة في تلقين الميت: ٣٩٧
رسالة في جدول النجوم: ٥٤٥
رسالة في الحقيقة والمجاز والكناية: ٢، ١٧٨
رسالة في حل التسمية والتحميد والتصلية: ١٤٢*

رسالة حلّنك أجساد صنعتى: ٥٥٦
رسالة ربع: ٥٣٦
رسالة ربع مقنطرات: ٥٣٧
رسالة رومي أفندي: ٤٧٩
رسالة شريعت اوينه كرپ اولنمك: ١٥٩
رسالة عشره: ٦٣٩
رسالة علم رمل: ٦٤٣
رسالة فرح نامه: ٣٠٦، ٥٨٧
رسالة فن عروض وعلم ميزان: ١٧٩
رسالة قاضي زاده: ٤٨٠
رسالة قافية: ١٩٧*
رسالة قواعد خط: ٣٨
رسالة مائيات وأسرار غريب: ٥٥٤
رسالة نصرت أفندي: ٤٩٩
رسالة يائية: ١١٤
رمل علي: ٤١١
روزنامه: ٢٤٦
روضة الشهداء: ٤٥٩*
رونق بوستان: ٥٥٧، ٥٦٢

ز

زبدة افلاك: ٥٥٢

س

ساعتلو خليلم سلطانم حضرتلري: ٢٩٥
ساعت نامه: ٦٠٩، ٦١٠
سراى بوسنه اهالينك حقنه دستان: ٣٢٦
سراي مفتي محمد شاكر افندي محمود حمدي پاشايه يازديغى تاريخ: ٦٥٢
سر تسخير الملوك والرحانيين: ٦١٨
سرچه مويه داتى قائم: ٢٧٩
سر العجائب من مقالات الحكماء: ٣٣٤
سريانيلر حسابنجه هر آي قچان كيردوكي كوني بلدرر: ٥٧٠
سكرنامه: ٤٠٨*
سكّرنامه: ٦٥٩
سكرنامة اسكندر ذو القرنين: ٦٧٠
سلطان سليمان مسجدين تعمير تاريخى: ٦٤٥
سلك الجواهر: ٣٩٩
سليمانية تاريخي: ٤١٠
سنجاق مارشى: ٢٩٩
سؤالنامه: ٥٥٨
سؤالنامه: ٦٦٨
سوگلون: ٤٩٥
سياقت نامه: ١٥٤
سيد بطّال غازي قيصر روم قزينى نكاح ضيافتك مدحي: ٤٢٥
سيرة النبي: ٤٦٤
سير نبي: ٤٦٥

ش

الشافية في الصرف: ٤٣، ٤٤، ٤٥*، ٤٧، ٩٧
شام عهدنامه: ٤٨١
شرائط الاسلام: ٦٦٨

شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة (لطاشكوپري زاده): ٦، ١٨، ٢٢، ٢٣، ٢٥، ٥٢١
شرح رسالة في آداب البحث والمناظرة (للتبريزي): ٣٠
شرح الشافية: ٤٥
شرح عروض الأندلسي: ٦١٧
شرح على ديباجة كلستان: ٤٣٦
شرح العوامل الجديدة في القريب والبعيد: ١٥٢
شرح العوامل العتيقة: ١٤٣
شرح فال قرآن عظيم: ٣٨٩
شرح فتوحات فاتحه: ٦٤٩
شرح فرائد الفوائد لتحقيق معاني الاستعارة (لإسماعيل بن خليل): ٥
شرح فرائد الفوائد لتحقيق معاني الاستعارة (للإسفرائيني): ١٣٧
شرح فقه الكيداني: ٢٣٣
شرح القانونچة في الطب: ٤٨٤
شرح القصيدة الخزرجية: ١٦٨
شرح قصيدة برده: ٣٨٠
شرح قصيدة سعدي لضيائي الموستاري: ٢٨٦
شرح الكافية: ١٢٥
شرح الكواكب: ٥٨٣
شرح متن العلاقة: ٤
شرح المختصر في شرح تلخيص المفتاح (قطعة): ١٨٠
شرح مراح الأرواح: ٤٨
شرح مطالب المصلّي: ٢٣٣
شرح أبيات ضوء المصباح: ٢٢٣
شرح اسم الوهّاب: ٤١٩
شرح ألف: ٦٤٠
شرح ألفاظ مقدمة الوافية في شرح الكافية: ١٥٥
شرح الأمثلة المختلفة: ٥٣
شرح الأمثلة المختلفة: ٧١
شرح الأمثلة المختلفة: ١١٣
شرح الأنموذج في النحو: ١٢٩
شرح أوراد شريف أبو السعود أفندي: ٤٢٤
شرح آيات الاسم الأعظم: ٣٧٨
شرح آية الكرسي: ٣٥٦
شرح پندنامهٔ عطار: ٤٣١
شرح تحفهٔ شاهدي: ٢٢٢
شرح تصريف العزي: ٦٩، ٧٢، ١٤٦
شرح تعبيرنامه: ٦٦٥
شرح خواص حروف: ٦٢١
شرح دعاء آخر پنجشنبه رمضان شريف: ٤٠٤
شرح دعاء آخر چهارشنبه رمضان شريف: ٤٠٩
شرح دعاء عهدنامه: ٦٥٧
شرح دعاء القنوت: ١٦١
شرح ديباجة المصباح: ١٢٧، ١٣١، ١٣٢
شرح الرسالة الأندلسية في علم العروض والأوزان الشعرية: ٦١٧
شرح الرسالة الحسينية في آداب البحث: ٣٠، ٣٤
شرح الرسالة العضدية في الوضع: ٢١، ١٣٨
شرح الرسالة العضدية في الوضع (للإسفرائيني): ٣٢، ٣٧

صوفيه سكانلرندن كركسى زاده تلو علم جفردن استخراجدر: ٢٧٨

ض

ضوء المصباح مختصر المفتاح: ١٢٦، ٢٢٣*

ط

طالع نامه: ٥٧٩
طالع ولادت: ٥٨٠

ع

عبادات بدنية: ٢٨٧
عبديه: ٤٤١، ٤٤٣
عبرتنما ياخود احوال محبت: ٢٨٥
عثمالى يز مارشى: ٢٩٩
عجب بو بنم جانم: ٣٤٧
عرب حسابنجه غره قنغي كوندن در اينى بيان ايدر: ٥٧٢
عربي ايلروك ادلرين بلدرر ووجه تسميه سين بيان ايدر: ٥٧١
العزيمة البرهتية: ٥٨٤
عسكر مارشى: ٢٩٩
عشقين الندن: ٣٥١
عقائد النسفي: ٢٤١
العقائد النسفية: ٢٤١
العقيدة النسفية: ٢٤١
علكسناچ فتحى: ٣٢٠
شرح معدل الصلوة: ٢٣٤
شرح المقدمة الآجرّومية: ٢٦، ١٤٥
شرح مهر محمد مصطفى، ٤م: ٣٧٩
شرح المواقف: ٥٥٣
شرح ورد شريف: ٤٢٣
شرح ورد علي: ٦٢٣
شروط الصلاة: ٨٤
شريف قصيدة مولود: ٢٦٤
شريف مولود حكاية: ٢٦٤
شفاء الأسقام ودواء الآلام: ٤٨٦*
شق الأرض: ٦١٤
الشمائل النبوية والخصائل المصطفوية: ٥٣٣
شمائل النبي: ٥٣٣
شمس المعارف ولطائف العوارف: ٥٩٥، ٥٩٦*
شمسيه: ٥٦٤
شموس الآفاق في علم الحرف والأوفاق: ٣٥٦*
الشواهد الصغرى: ١٦٧*
الشواهد الكبرى: ١٦٧*
شول جنتك ايرمقلرى: ٢٦٥
شيطان نامه: ٤٥٥، ٤٥٦

ص

صرعه علتنه مبتلا اولنلره حجابدر: ٥٩٠
صك حاجب زاده: ٣٥٩
صك موسى زاده: ٣٦٠
صلوة الحاجة: ٤٢٤
صورت كرات: ٥٣٩

ف

فائده فال قرآن مجيد: ٦٤٤

فائدة لدفع الجنّ من الإنسان: ٥٩٠

فال القرآن للشيخ فخر الدين: ٦٠٤

فالنامه: ٥٦٧

فتح الأسرار في شرح إيساغوجي: ٢٨

فرائد الفوائد لتحقيق معاني الاستعارة: ٥*، ١٣٧*

فرائد القلائد في مختصر شرح الشواهد: ١٦٧*

فرائض چوللى سنان: ١٦٢

الفرائض السراجية: ٢٣٥

فرهاد وشيرين: ٤٤٠

فضائل آية الكرسي: ٤٢١

فضائل سورة الإخلاص: ٤٢٠

فضائل سورة الأنعام: ٤١٩

الفقه الأكبر: ٨٥، ٢٤٩

فقه الكيداني: ٨٤، ٢٣٣*، ٢٤٨، ٥١٨

الفوائد الفنارية على الرسالة الأثيرية: ٧، ١٧*

فوائد قراءة سورة الفاتحة: ٣٨٥

في الأسماء: ٥٩٠

في بيان خواص كلمة التوحيد: ٦٠٥

في بيان مطلب الدفائن: ٥٩٠

ق

قائمة الوزراء العثمانيين: ٤٦٢

قادسه هوچه مولود اوچيتي اووسه اوچي: ٤٤٥

علم حال: ٦١٣

علم حال: ٦٦٨

علم حال بوسنوي: ٤٥٧

عماد الإسلام: ٥٥٩*

عمدة الإسلام في أركان الخمس: ٥٥٩

عنوان المشروعات وغير المشروعات وأحكامها: ٨٤

العهد الكبير: ٥٨٤

عهدنامه: ٢٠١، ٤٨٠

العوامل الجديدة: ١١٧، ١٤٤، ١٤٧، ١٤٨، ١٥٢*، ١٥٣، ١٥٨*، ١٦٥

العوامل العتيقة: ١٢٨، ١٤٣*، ١٤٩

العوامل المائة: ١٤٣*، ١٤٩، ١٥٠*، ١٥١*

غ

غافل نه بيلير: ٢٩٩

غاية البيان في تدبير بدن الإنسان: ٤٩٣، ٤٩٦، ٥٧٦

غره نامهٔ حضرت شيخ وفا: ٦٦٣

غريب بلبل: ٦٤١

غريب بلبل قلور زارى: ٦٥٢

غريبك سوزلري بوسنجه دليله: ٤٧٧

غزل جودي افندي: ٣٧٥

غزل جوري: ٣٨٢

غزل لنابي: ٣٧٤

غزل وهبي قاضي الاسلامبولي: ٣٧٤

غيره نظر قلمه كل آدمه باق: ٣١٣

قاعده مهمه: ٥٢٧

القافية النافعة: ١٩٥

القاموس المحيط: ١٢١*

القانون: ٤٨٤*

قانونجة في الطب: ٤٨٤*

قراء الصبيان: ٥٢

قربان برامى: ٣٠٩

قرقلر ميدانده واردم: ٣١١

قرق يدي فرض: ٦١٣

قره دكز مارشى: ٢٧٧

القسطاس في علم العروض: ١٧٩*

قصيدة البردة: ١٧٥*، ٢٢٩، ٣٨٠*، ٦٤٢*

القصيدة التائية الكبرى: ٢٢٧

قصيدة جفرية: ٢٧٧، ٣٣٣

القصيدة الجلجلوتية: ٦٠١

القصيدة الدمياطية: ٦٠٠

القصيدة الزينبية: ١٧٥*

قصيدة في التوسل بأسماء الله وصفاته: ١٨٢

قصيدة في المؤنّث السّماعي: ٤٦

قصيدة في مدح السلطان محمد الرابع: ٥١٩

قصيدة في مدح سليمان باشا: ٦٤٨

قصيدة في مدح الشيخ منقاري زاده: ٥١٩

قصيدة في مدح الوزير الأعظم أحمد پاشا: ٥١٩

القصيدة اللامية في التوحيد: ٢٣٨

القصيدة المنفرجة: ١٧٥*، ٢٣٧

القصيدة اليائية: ٢٢٨

قصيدة يقول العبد: ٢٣٨

قصيدهٔ لفوزي: ٣٧٤

قصيدهٔ توحيد شريف: ٢٦٥

قصيدهٔ جفريه: ٢٧٩، ٣٠٣

قصيدهٔ جفريه: ٣٠٠، ٣٢٣

قصيدهٔ دولاب: ٤١٨

قصيدهٔ رمل علي: ٣٩٢

قصيدهٔ روحي: ٣٩١

قصيدهٔ قباسي: ٣٩٦

قصيدهٔ مولود: ٢٥٨، ٢٦١، ٢٦٣

قصيدهٔ مولود شريف: ٢٦٥

قصيدهٔ تركسي در حق تربهٔ عيني دده وشمسي دده در سراي بوسنه: ٦٤٩

قطعة في الصيدلة: ٥٠٦

قطعة في الصيدلة: ٥٠٧

قطعة في الطب: ٥٠٣

قطعة في الطب: ٥٠٤

قطعة في الطب: ٥٠٥

قطعة في الفقه: ٦٦٧

قطعة في النجوم: ٥٩٤

قطعة من كتاب في طلسمات: ٦٨٥

قطعة من كتاب في طلسمات: ٦٨٦

قنديا قلعه سى فتح اولدقده: ٢٧٨، ٦٥٣

قورومق دالار: ٢٩٩

قوش سسلرى: ٢٩٩

قولقو يه نبتاسا: ٦٣٢

قولار دميردن: ٢٩٩

قيصر رومك حضرت معاويه دن بعض سؤاله جواب: ٤٠٢

كفته نوشكفتة سلطان سليم خان ثالث ابن سلطان مصطفى خان ثالث: ٣٧٥
كلام إبراهيم: ٤٥٢
كلستان: ٤٣٥، ٤٣٦*
كنت كنز: ٣٤٢
كنز الأخبار: ٥١٩
كنز الدقائق: ٤٦٦
الكواكب الدرية في مدح خير البرية: ٢٢٩، ٢٣١، ٢٣٦، ٢٣٩، ٢٤٠، ٣٨٠*
الكيدانية في الفقه: ٨٤

ل

لغات الأعشاب المتداولة بالعربية واليونانية والفارسية: ٤٩٤
لغت إنشاء: ٣٧٦
لغت تركي - بوسني: ١٩٩
لغت تركي - بوسني: ٢٠١
لغت تصريف العزي: ٧٦
لغت دانستن: ٢١٢، ٢٢٥
لغت عربي - تركي: ١٨٨، ١٩٣
لغت عربي - تركي: ١٩٠
لغت عربي - تركي: ١٩١
لغت عربي - تركي: ١٩٢
لغت عربي - تركي: ١٩٤
لغت عربي - تركي: ٢٠٠
لغت فارسى - تركي: ٤٠٠
لغت فارسي - تركي - عربي: ٢٢١
لغت فرس: ١٩٧

ك

الكافية في النحو: ٩٩، ١١٦، ١١٩، ١٢٠، ١٢٢*، ١٢٣*، ١٢٥*، ١٥٥*، ١٥٧*، ٥٢٠
كتاب إبليس: ٤٥٥، ٤٥٦
كتاب الأحاديث النبوي على حق المجاهدين: ٣٨٧
كتاب الأسرار: ٣٥٦*، ٤١٦*
كتاب انشا: ٣٦٥
كتاب پادشاهلر وحكماء وأئمة سلف سوزلرى: ٤٨٣
كتاب الطب المنظوم: ٥٧٨
كتاب فاطمه احوالى: ٢٦٨
كتاب الفوائد والصلات العوائد: ١٣٣*
كتاب في الحديث: ٢٤٥
كتاب في الحلال والحرام: ١٨٤
كتاب في رمل: ٦٤٢
كتاب في سحر: ٦٨٧
كتاب في الطب: ٤٨٥
كتاب في الطب: ٥٠٠
كتاب النبات: ٣٥٦*
كرتسن كبى پاريله اياق: ٢٩٩
كفاية القنوع في العمل بالربع المقطوع: ٥٢٥
كفاية المتحفظ: ١٨٣
كفاية المتحفظ ونهاية المتلفظ في اللغة العربية: ١٨٣
كفاية الوقت بمعرفة الدائر وفضله والسمت: ٥٣٤
كفته اسعد افندي ملاي بلغراد: ٣٧٥

مجموعة طلسمات: ٦٨٤
مجموعة طلسمات وأوفاق: ٦٧٩
مجموعة طلسمات وأوفاق: ٦٨٠
المجموعة المتفرعة: ٣٥٦
مجموعة ملا مصطفى فراقي: ٤٧٧
مجموعه أشعار: ٢٩٩
مجموعه أشعار: ٣٤٥
مجموعه الهي لر: ٣٢٨
مجموعه إنشاء وأشعار: ٣٧٤
مجموعه إنشاء وأشعار: ٣٧٥
محبت ايچون دعاء: ٦٣١
مختصر جيب ومقنطرة: ٥٣٥
مختصر دوش تعبيرنامه: ٦٦١
مختصر شرح مراح الأرواح: ١٠٤
مختصر العوامل المائة: ١٢٨
المختصر في بحث أحوال متعلقات الفعل: ٥١٣*
المختصر في شرح تلخيص المفتاح: ١٧٥، ١٨٠*
مختصر لهجة اللغات: ١٩٨
مختصر الهيئة السنية: ٥٤٧
مذكرة: ٣٥٧، ٣٥٨
مرآة العقائد: ٤٦٩
مرآة الكائنات: ٤٥٨
مراح الأرواح: ٤٨*، ٤٩، ٧٥، ٧٨، ٧٩، ٨٦، ٩١، ٩٦، ١٠٠، ١٠٤*، ١٠٥*
مرثية سلطان سليم خان عليه الرحمة والغفران: ٦٤٦
مرجان دعاسى: ٣٥٦

لغت القرآن المجيد: ١٨٧
لغت القرآن وإرشاد الصبيان: ١٨٩
لغت مراح الأرواح: ٧٥
لغت المقصود في التصريف: ٧٧
لغت نامه: ١٩٧
لغت نبات عربي - تركي: ٥٩٢
لهجة اللغات: ١٩٨*

م

ما حضر في الطب: ٤٩٩
متن العلاقة: ٣، ٤*، ١٧٨
المتوسط: ١٢٣
مثنوي معنوي: ٤٣٤
مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر: ٣٥٧*
مجمع القواعد: ٥٠٨
مجموعة أدعية: ٦٣٤
مجموعة أدعية: ٦٣٥
مجموعة أدعية وطلسمات: ٦٧٨
مجموعة الأوراق المتفرقة في الطب: ٥٠١
مجموعة الأوراق المتفرقة في الطب: ٥٠٢
مجموعة أوفاق: ٦٧٢
مجموعة أوفاق: ٦٧٣
مجموعة أوفاق: ٦٧٤
مجموعة أوفاق وطلسمات: ٦٧٦
مجموعة أوفاق وطلسمات: ٦٧٧
مجموعة طلسمات: ٦٨١
مجموعة طلسمات: ٦٨٢
مجموعة طلسمات: ٦٨٣

المقدمة الجزرية في التجويد: ٢٣٠
مقدمة الصلاة: ٨٤
المقصود في التصريف: ٥١، ٥٥، ٥٧، ٦٠، ٦٢*، ٦٤، ٧٧*، ٨١، ٨٨، ٩٣، ١٠٢، ١٠٨
مكتب مارشي: ٢٩٩
ملحمه: ٥٧٧
ملحمة مبارك: ٥٧٥
الملخّص في الهيئة: ٥٣٠*
ملهمه: ٤٠٦
ملهمه: ٥٦٤، ٥٦٨، ٥٧٣
مناجات: ٣٠٢
مناجات أبو السعود: ٦٥٣
مناجات الهيه: ٦٢٨
مناجات الهيه: ٦٢٩
مناجات إمام أعظم: ٦٥٣
مناجات عظيم: ٢٥٩
مناجات موسى: ٦٣٦
منازل قمر: ٥٦٥، ٥٦٩
منازل قمر: ٥٨٢
منافع الناس: ٤٩٠، ٤٩١، ٤٩٢، ٥٠٠*، ٥٧٨*
مناقب علي بن أبي طالب: ٤٧٠، ٤٧١
مناقب فاطمة الزهراء: ٢٩٨*
مناقب محمود پاشا: ٤٧٣
مناقب مصطفى صدقي قره بك: ٤٧٦
مناقب النبي: ٤٦٦
منتخب الشفاء: ٤٨٦*
منتخب من كتاب شمس المعارف ولطائف العوارف: ٥٩٦
مرحوم تير حسن پاشانك قصيده سى: ٦٥٠
مرقاة الوصول إلى علم الأصول: ٣٥
مستزاد شهر تبريز: ٣٨٣
مستزاد شيخ عطار: ٣٨٢
مسرورنامه: ٣٧٨
مشق: ٣٩
مشق: ٤٠
مشكاة الأنوار في لطائف الأخبار: ٢٣٣*
المصباح: ٣٦*، ١٢٦*، ١٢٧*، ٢٢٣*
المصباح في شرح المفتاح: ١٧٦*
مطالب المصلي: ٨٤
المطلوب في شرح المقصود: ١٠٦
المطول في شرح تلخيص المفتاح: ١٧٤
معدل الصلوة: ٢٢٢، ٢٥٣
مغني الطلاب: ٣
المفاتيح الدُّرِّيّة في إثبات القوانين الدُّرِّيّة: ١٦٩
مفتاح العلوم: ٩٨*، ١٧٦*، ١٨٠*
مفتاح العلوم القسم الثالث: ١٧٠، ١٧١*
المفتاح في شرح المصباح: ١٢٦*
المفصل: ٣٩٨*
مفيد: ٤٣١، ٤٣٢، ٤٣٣
المقاصد النحوية في شرح شواهد شروح الألفية: ١٦٧*
مقبول عارف: ٢٠٥، ٢٠٦، ٢٠٧
المقدمة الآجرّومية: ٢٦*، ١٣٣، ١٤٥*، ٢٤٣، ٥١٤
مقدمة أبي الليث في الصلوة: ٢٥٣*
مقدمة التصريف: ٥٢

نظام العلماء إلى خاتم الأنبياء: ٤٧٢
نظام الغريب في اللغة: ١٨١
نظم السلوك: ٢٢٧
نظم في مدح حضرت أبي بكر الصديق وحضرت عمر وحضرت عثمان وحضرت علي المرتضى: ٣٨٨
نظم في مدح غازيان، رحمة الله عليهم أجمعين: ٣٨٩
نظيرة صادق افندي رفدي افندي زاده: ٣٧٥
نظيرة محمد(؟) عصمتي افندي: ٣٧٥
نظيرة نيازي: ٣٧٥
نظيره عبدي افندي امين بك: ٣٧٥
نظيره لجودي: ٣٧٤
نظيره وهبي افندي استولچوي: ٣٧٥
نو كفتة طابي: ٣٨٢
نؤوا بيه سما: ٤٤٦

ه

هاتفي كفته است: ٣٨٢
هداية الأحباب إلى طريق الصواب: ١٦٧
همايون نامه: ٤٢٦*
هو دوست: ٣٠٧
الهيئة السنية: ٥٤٧*

و

واجبة في حق الأنبياء، عليهم السلام: ٣٥٥
واردات: ٢٧٧
واعظ: ٣١٩
منظومة بوسنية: ٦٣٣
منظومة تركية: ٢٨٨
منظومة تركية: ٢٩١
منظومة تركية: ٢٩٧
منظومة تركية: ٣٤٩
منظومة فرائض: ٣٩٤
المنقذ من الضلال: ٥١٢
مهر محمد مصطفى، عليه السلام: ٣٧٩
موازين الأفعال: ١١١
مواليد الرجال والنساء: ٥٩٥*
موعظة أبو السعود أفندي: ٢١٢
مولد: ٢٥٢
مولد: ٤٤٤
مولد النبي: ٢٥٢
مولد النبي: ٢٦٤
مولود: ٢٥٣
مولود النبي: ٢٥٢

ن

النائلية في الأعمال الجيبية: ٥٢٣
النجاة: ١٣٣*
نسيمي در مدح بكتاشيلر: ٣١٦
نصائح الأبرار: ٤٢٦
نصاب الصبيان: ٣٩٩*
نصيب الفتيان: ٣٩٩*
نصيحت إبراهيم: ٤٥٢، ٤٥٣، ٤٥٤
نصيحة الملوك: ٤٨٢

وصية النبي، عليه السلام، لفاطمة: ٢٤٧
وفات فاطمه، رضي الله تعالى عنها: ٢٦٨
وقت سحرده: ٣٢٨
ولي كوردوم: ٣٠٨

ي

يا اوپيتاه سووغ ياسينه: ٢٧٩
يا اوپتاه سووره دوشه: ٢٧٩
ياپا ديالر: ٢٩٩
يلدزنامه: ٥٩٣
يوسف وزليخا: ٤١٠

الوافية في شرح الكافية: ١٢٣، ١٢٤، *١٥٥
ۋيۋمه نا زا آخيره ت: ٤٤٨
ورد سيد يحيى: ٣٧٨
وسيلة المقاصد إلى أحسن المراصد: ٢٠٩
وسيلة النجاة: ٢٥٢، ٢٥٤، ٢٥٦، ٢٥٧، *٢٥٨، ٢٦١، ٢٦٢، ٢٦٣، *٢٦٦، ٢٦٧، ٢٦٨، *٢٦٩، *٢٧٠، *٢٧١، *٢٧٢، *٢٧٣
وصية الإمام أبي حنيفة: ٢٥٠
وصيّت مولانا خسرو: ٥٦١
وصية النبي، عليه السلام، لأمير المؤمنين علي بن أبي طالب وفاطمة، رضي الله عنهما: ٣٣٦

INDEKS NASLOVA U TRANSKRIPCIJI
INDEX OF TITLES IN LATIN TRANSCRIPTION

A, Ā, ʻA

ʻAbdiya: 441, 442
al-Abniya: 73, 112
Ādāb-i mukātabāt: 377
Aḏkār-i Allāh Muḥammad ʻAlī: 260
Āfāq wa anfus: 383
Aǧeb bu benim ǧānım: 347
Aǧzā' al-ʻaṭṭār: 296
Ah dervišu otvori oči: 279
al-ʻAhd al-kabīr: 584
ʻAhdnāma: 201, 480
Aḥkām al-islām mašhūr bih aḥkām aṣ-ṣalā: 558
Aḫlāq-i ʻAlā'ī: 422
al-Aḫtarī fī al-luǧa: 185, 186
Aleksinac fatḥi: 320
Alfiyya Ibn Mālik: 167*
Amṯila al-binā': 52
al-Amṯila al-fārisiyya: 142
al-Amṯila al-muḫtalifa: 53*, 71*, 83, 90, 95, 103, 110, 113*
Anwār at-tanzīl wa asrār at-t'awīl: 467
ʻAqā'id an-Nasafī: 241
al-ʻAqā'id an-Nasafiyya: 241
al-ʻAqida an-Nasafiyya: 241
ʻArab ḥisābınğa ğurra qanğı günden'dir ayını bayān eder: 572
ʻArabi ayların adların bildirir wa waǧh-i tasmiyasin bayān eder: 571
Arzuhal na bosanskom jeziku: 477
Asāmī muškilāt: 196
Asmā' Allāh ta'ālā fī Da'wa kabīra: 305, 586
Aš'ār: 300
Aš'ār: 346
al-Aškāl al-'ašara al-muta'alliqa bi awā'il al-Kāfiya: 157
Aşkın elinden: 351
Ateš-i 'ašqa: 327
al-ʻAwāmil al-'atīqa: 128, 143*, 149
al-ʻAwāmil al-ǧadīda: 117, 144, 147, 148, 152*, 153, 158*, 165
al-ʻAwāmil al-mi'a: 143*, 149, 150*, 151*
Awrād: 625
Awrād 'Alī: 624
al-Awrād al-bahā'iyya: 622, 675
Awrād Siwāsī-efendī: 393
al-Awrād at-tartībiyya: 602, 626

Awrāq al-i'rāb Šarḥ Dībāğa al-Miṣbāḥ: 127
Awrāq li i'rāb Dībāğa al-Miṣbāḥ: 127
Ayyuhā al-walad: 242, 510
al-Azhār fi šarḥ Iẓhār al-asrār: 166
al-'Azīma al-burhatiyya: 584

B

Bāb al-aqwāl fī bayān al-'ankabūt: 356
Bad' al-amālī: 238
Bahlūl-i dīwāne: 498
Baḥr al-qawā'id al-manṭiqiyya fi šarḥ ar-Risāla aš-šamsiyya: 9*
Balanlı al-ḥāğğ Muṣṭafā-pāšānin tārīḫi: 651
Bayān duḫūl māh bi ḥisāb suryānī: 566, 570
Bayān šurūṭ ad-du'ā' wa ādābih: 608
Bayṭar-nāma: 413
Bayt-i Dihqānī: 495*
Biḍā'a al-ḥukkām fī iḥkām al-aḥkām: 359
Biḍā'a al-ḥukkām fī aṣ-ṣukūk: 359
al-Binā': 52, 58*, 61, 65, 68, 82, 89, 94, 107
Binā' al-af'āl: 52
Binā' fī 'ilm aṣ-ṣarf: 52
Binā'-i amṭila: 58, 66
Biti oprezan: 449
Bogu fala koji čuje šta velim: 279
Bosna ahālinin ḥaqqina madḥiya-i dastānı: 325
Bosnawī mīgūyed der madḥ bektašīler: 317
Bülbülden bir nidā geldi: 343
Bülbül qaṣīdesi: 328
Būstān: 437

C

Car Mustafa nestade: 647
Chrestomathie ottomane: 473*

Ç

Çalān Murtaḍā 'Alī'dir: 310

D, Ḍ, Ḏ

Dahrūšiyya: 584
Dahrūšiyya aṣ-ṣuġrā: 584
Dā'ira-i ḥarf: 591
Dā'ira Riğāl al-ġayb: 583
Daqā'iq al-aḫbār fī ḏikr al-ğanna wa an-nār: 460
Daqā'iq al-aḫbār wa ḥaqā'iq al-āṯār: 460*
Daqā'iq al-aḫbār wa ḥaqā'iq al-i'tibār: 460
Daqā'iq al-ḥaqā'iq: 115, 224*
Dastān-i Āhū Bābā: 314
Dastān-i Āhū Bābā: 315
Dāstān-i Azdarhā: 330
Dastān-i Ġayik: 269
Dastān-i (Dāstān-i) Ġūġerğin: 270, 331
Dastān-i hayat hikāyesi: 337
Dāstān-i Ibrāhīm: 332
Dastān-i Ibrāhīm (a.s.): 271
Dastān-i (Dāstān-i) Kesik bāš: 272, 329, 338
Dastān-i 'Umar-pāšā: 342
Dawā'ir 'arūḍ: 617

Da'wa kabīra: 305, 586
Da'wa sūra Fātiḥa al-Kitāb: 603, 604*
Dawlat du'āsı: 356
Ḍaw' al-Miṣbāḥ Muḫtaṣar al-Miftāḥ: 126, 223*
ad-Dawr al-a'lā: 324, 604
Dermān sendedir: 328
Der-maqām-i qalandar Laḍīḍī: 314
Dertli dolap: 344
Ḏikrullāh: 328
Dīwān-i Abū al-Ḫayr: 283
Dīwān-i Fuḍūlī: 275
Dīwān-i Ḥayālī: 439
Dīwān-i Nasīmī: 251
Dīwān-i Qā'imī: 276
Dīwān-i Suhaylī: 438
Dīwān turkī: 289
Dört kapu: 309
Du'ā': 606
Du'ā' Ādam (a.s.): 414
Du'ā' al-Awrād al-fatḥiyya: 598
ad-Du'ā' al-a'ẓam: 377
ad-Du'ā' al-a'ẓam: 417
Du'ā Ḥaḍrat-i Iliyās: 677
Du'ā' ḫatm al-Qur'ān: 42
Du'ā'-i 'aẓīm: 378
Du'ā'-i mawlūd-i šarīfi: 267
Du'ā-i munāğāt: 255
Du'ā-i munāğāt: 627
Du'ā-i munāğāt: 630
Du'ā' ism Wadūd: 356, 416
Du'ā-i sulṭān: 301
Du'ā-i šarīf: 301
Du'ā'i gerdeq: 669
Du'ā' al-luṭf: 414
Du'ā' al-marğān: 356
Du'ā' min āyāt al-Qur'ān al-Karīm: 597
Du'ā' qahr al-a'dā': 607
Du'ā' al-Qāmūs: 603
Du'ā' Riğāl al-ġayb: 581, 583
Du'ā' as-Sayfi aṣ-ṣağīr: 603
Du'ās-i Imām: 318
Du'ā' Uḥruğ: 637
Dūlāb-nāma: 418
Dün ğeğe: 308
Durra al-āfāq fī 'ilm al-ḥurūf wa al-awfāq: 671
Durra al-asrār li faḫr al-amṣār: 379*
ad-Durra al-fāḫira fi kašf 'ulūm al-āḫira: 511
ad-Durra as-saniyya: 127*
Durr-i maknūn: 563
ad-Dustūr: 655*, 660*
Dūš ta'bīr-nāma: 662
Dūš ta'bīr-nāma: 664
Duvanjski arzuhal: 477

Dž

Džennetska ilahija: 443

E

Eğer sorsalar: 668
Ey İslāmbūl ḫalqı: 301, 352

F

Faḍā'il Āya al-Kursī: 421
Faḍā'il sūra al-An'ām: 419
Faḍā'il sūra al-Iḫlāṣ: 420

Fā'ida fāl-i Qur'ān-i Maǧīd: 644
Fāl-nāma: 567
Fāl al-Qur'ān li aš-šayḫ Faḫruddīn: 604
Farā'iḍ Çolalı Sinān: 162
Farā'id al-fawā'id li taḫqīq ma'ānī al-isti'āra: 5*, 137*
Farā'id al-qalā'id fī muḫtaṣar šarḥ aš-šawāhid: 167*
al-Farā'iḍ as-sirāǧiyya: 235
Farhād wa Šīrīn: 440
Fatḥ al-asrār fī šarḥ Īsāġūǧī: 28
al-Fawā'id al-fanāriyya 'alā ar-Risāla al-aṯīriyya: 7, 17*
Fawā'id qirā'a sūra al-Fātiḥa: 385
Fī bayān ḫawāṣṣ kalima at-tawḥīd: 605
al-Fiqh al-akbar: 85, 249
Fiqh al-Kaydānī: 84, 233*, 248, 518

G, Ğ, Ġ

Ġadwal ba'd baladın ṭulunu wa 'arḍunu bayān eder: 538
Ġadwal ba'd bilād Rūmun ṭulunu wa 'ardunu bayān ediler: 539
Ġadwal-i irtifā': 549
Ġadwal al-inḥirāf: 542
Ġadwal as-sumūt: 543
Ğāmasb-nāma: 274
Ğāmi' al-fatāwā: 159*
Ğāmi' al-kunūz wa nafā'is at-taqrīr: 27
Ğāmi' al-mabāni fī šarḥ Fiqh al-Kaydānī: 233
Ġarīb bülbül: 641
Ġarīb bülbül kılur zārı: 652
Garibove riječi na bosanskom jeziku: 477
Ġawāhir al-farā'iḍ: 160
Ġawāhir al-islām: 668
Ġawāmi' at-ta'bīr: 655*, 660*
Ġawhar aḍ-ḍāt: 290
al-Ġawhariyya: 409*
Ġāya al-bayān fī tadbīr badan al-insān: 493, 496, 576
Ġayre naẓar kılma gel ādeme bak: 313
Ġazal Ğūdī-efendī: 375
Ġazal li Nābī: 374
Ġazal Wahbī Qāḍī al-Islāmbūlī: 374
Ğennet ilāhī: 443
Ğiha al-waḥda: 17*
Gofte As'ad-efendī, mulā Balġrād: 375
Gofte nūšgofte-i sulṭān Salīm-ḫān Ṯālit ibn sulṭān Muṣṭafā-ḫān Ṯālit: 375
Ġulistān: 435, 436*
Ġurra-nāma-i ḥaḍrat-i Šayḫ Wafā: 663

H, Ḥ, H

Ḥaḍrat-i 'Umar (r.a.) wa Qayṣar-i Rūm: 403
Ḥall dā'ira Mu'addila an-nahār: 534*
Ḥall ma'āqid al-qawā'id allātī ṯabatat bi ad-dalā'il wa aš-šawāhid: 136
Hasan ile Hüseyin'dir: 292
Ḥāšiya 'alā Qism at-taṣdīqāt min Ḥāšiya as-Sayyid 'alā Taḥrīr al-qawā'id al-manṭiqiyya fī šarḥ ar-Risāla aš-šamsiyya: 14
Ḥāšiya 'alā Šarḥ dībāǧa al-Miṣbāḥ: 36
Ḥāšiya 'alā Šarḥ Ğiha al-waḥda: 17
Ḥāšiya 'alā Šarḥ al-Mulaḫḫaṣ: 530*
Ḥāšiya 'alā Šarḥ ar-Risāla al-'aḍudiyya fī al-waḍ': 140
Ḥāšiya 'alā Taḥrīr al-qawā'id al-manṭiqiyya fī šarḥ ar-Risāla aš-šamsiyya: 12, 13
Ḫawāṣṣ-i Qur'ān-i 'Aẓīm: 619
Ḫawāṣṣ ism Wadūd: 356, 416
Ḫawāṣṣ-i sūra-i Yāsīn: 620
al-Hay'a as-saniyya: 547*
Ḫayāt al-qulūb: 489
Ḫayriya-i nāma: 283, 284
al-Ḫazraǧiyya: 168*
Hidāya al-aḫbāb ilā ṭarīq aṣ-ṣawāb: 167
Ḥikāya-i Muḥammad Ḥanafī: 340
Hikāyat-i Āsmān ile Zīǧān: 339
Hikāyat-i 'Umar (r.a.) wa Hormuz: 298
Ḥilya-i Ḥāqānī: 407
Ḥilya-i šerīf: 407
al-Ḥilya an-nabawiyya: 407
Ḥimā al-'ārifīn fī asrār asmā' al-arba'īn: 379
Hırvatça - türkçe luġāti: 208
Ḥizb Ibn 'Arabī: 324, 604

Ḥizb al-'ināya li man yurīd al-wilāya: 324, 604
Ḥizb an-naṣr: 599
Ḥizb šarīf: 607
Ḥodā rabbum: 350, 451*
Hū dost: 307
al-Ḥulāṣa: 167*
Ḫulāṣa al-ḥisāb: 509
Ḥulla-i manẓūma: 222
Humāyūn-nāma: 426*
Ḥuṭba Ādam (a.s.): 606

I, 'I, Ī

'Ibādāt badaniyya: 287
Iblīs naṣīḥatı: 455, 456
Ibrahime, brate moj: 452
Ibrāhīm ḥāḍā naṣīḥat: 452
'Ibretnumā yāḫūd aḫwāli muḥabbat: 285
Iğāza fī ṣinā'a al-kitāba: 41
Iğāza fī at-tafsīr wa al-ḥadīṯ wa al-uṣūl: 474
Iḫtilāğ-nāma: 658
Iḫtilāğ-nāma-i Iskandar: 408
Iḫtiyārāt fī ayyām al-usbū': 590
Iḥyā' 'ulūm ad-dīn: 409*
Ilāhī der maqām Ḥusayn gördü: 351
Ilāhī Ibrāhīm Ḥaqqī: 266
Ilāhī-i Wālī Barā'ī Mawlūd-i an-Nabī, 'a.Ṣ.S.: 258
I'lāl al-af'āl: 62
'Ilm-i ḥāl: 613
'Ilm-i ḥāl: 668
'Ilm-i ḥāl bosnawī: 457
'Imād al-Islām: 559*

Inša': 367
Inša': 368
Inša': 369
Inša': 370
Inša': 371
Inša': 372
Inša': 373
Inša-i ma'ārif-i makātīb: 366
Inša-i marġūb: 361
Inša-i marġūb: 362
Inša-i marġūb: 364
al-I'rāb 'an qawā'id al-i'rāb: 130, 134, 135*, 136*, 156
I'rāb al-'Awāmil al-mi'a: 151
Īsaġūġī: 1, 3*, 7*, 8, 17*, 28*
Islām-i Yahūdī wa ḥikāya-i Yahūdī: 273
Islamske dužnosti: 447
Iẓhār al-asrār: 118, 121*, 164
Iẓhār as-sirr al-mawdū' fī al-'amal bi ar-rub' al-maqṭū': 525*
Izvornik türkī: 293

J

Ja upitah svog Jāsīna: 279
Ja upitah svoje duše: 279

K

Kad ja pođoh u džamiju: 443
Kad se hoće mevlud učiti ovo se uči: 445
al-Kāfiya fī an-naḥw: 99, 116, 119, 120, 122*, 123*, 125*, 155*, 157*, 520
Kanz al-aḫbār: 519
Kanz ad-daqā'iq: 466
al-Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḫayr al-bariyya: 229, 231, 236, 239, 240, 380*
al-Kaydāniyya fī al-fiqh: 84
Kifāya al-mutaḥaffiẓ: 183
Kifāya al-mutaḥaffiẓ wa nihāya al-mutalaffiẓ fī al-luġa al-'arabiyya: 183
Kifāya al-qanū' fī al-'amal bi ar-rub' al-maqṭū': 525
Kifāya al-waqt bi ma'rifa ad-dā'ir wa faḍlih wa as-samt: 534
Kırklar meydânına vardım: 311
Kırk yedi farz: 613
Kitāb al-aḥādīṯ an-Nabawī 'alā ḥaqq al-muġāhidīn: 387
Kitāb al-Asrār: 356*, 416
Kitāb Fāṭima aḥwāli: 268
Kitāb al-Fawā'id wa aṣ-ṣilāt wa al-'awā'id: 133*
Kitāb fī al-ḥadīṯ: 245
Kitāb fī al-ḥalāl wa al-ḥarām: 184
Kitāb fī raml: 642
Kitāb fī siḥr: 687
Kitāb fī aṭ-ṭibb: 485
Kitāb fī aṭ-ṭibb: 500
Kitāb-i Iblīs: 455, 456
Kitāb-i inšā: 365
Kitāb-i pādišāhlar wa ḥukamā' wa a'imma salaf sözleri: 483
Kitāb an-nabāt: 356*
Kitāb aṭ-ṭibb al-manẓūm: 578
Koliko je nebesa: 632
Kuđenje poganog, odvratnog duhana na bosanskom jeziku: 477
Kuntu kenz: 342

L

Lahğa al-luġāt: 198*
Luġat 'arabī - turkī: 188, 193
Luġat 'arabī - turkī: 190
Luġat 'arabī - turkī: 191
Luġat 'arabī - turkī: 192
Luġat 'arabī - turkī: 194
Luġat 'arabī - turkī: 200
Luġāt al-a'šāb al-mutadāwala bi al-'arabiyya wa al-yūnāniyya wa al-fārisiyya: 494
Luġat fārsī - turkī: 400
Luġat fārsī - turkī - arabī: 221
Luġat-i Dānistan: 212, 225
Luġat-i Furs: 197
Luġat-i inšā': 376
Luġat-i al-Maqṣūd fī aṭ-taṣrīf: 77
Luġat-i Marāḥ al-arwāḥ: 75
Luġat-i nabāt 'arabī-turkī: 592
Luġat-i Taṣrīf al-'Izzī: 76
Luġat-nāma: 197
Luġat al-Qur'ān al-maġīd: 187
Luġat al-Qur'ān wa iršād aṣ-ṣibyān: 189
Luġat turkī - būsnī: 199
Luġat turkī - būsnī: 201

M

al-Mafāṭīḥ ad-darriyya fī iṯbāt al-qawānīn ad-durriyya: 169
Maġma' al-anhur fī šarḥ Multaqā al-abḥur: 357
Maġma' al-qawā'id: 508
Maġmū'a ad'iya: 634
Maġmū'a ad'iya: 635
Maġmū'a ad'iya wa ṭilsumāt: 678
Maġmū'a awfāq: 672
Maġmū'a awfāq: 673
Maġmū'a awfāq: 674
Maġmū'a awfāq wa ṭilsumāt: 676
Maġmū'a awfāq wa ṭilsumāt: 677
Maġmū'a al-awrāq al-mutafarriqa fī aṭ-ṭibb: 501
Maġmū'a al-awrāq al-mutafarriqa fī aṭ-ṭibb: 502
Maġmū'a-i aš'ār: 299
Maġmū'a-i aš'ār: 345
Maġmū'a-i ilāhīler: 328
Maġmū'a-i inšā' wa aš'ār: 374
Maġmū'a-i inšā' wa aš'ār: 375
Maġmū'a Mullā Muṣṭafā Firāqī: 477
al-Maġmū'a al-mutafarri'a: 356
Maġmū'a ṭilsumāt: 681
Maġmū'a ṭilsumāt: 682
Maġmū'a ṭilsumāt: 683
Maġmū'a ṭilsumāt: 684
Maġmū'a ṭilsumāt wa awfāq: 679
Maġmū'a ṭilsumāt wa awfāq: 680
Mā ḥadar fī aṭ-ṭibb: 499
Maison Rustique: 495*
Malḥama: 577
Malḥama-i mubārak: 575
Manāfi' an-nās: 490, 491, 492, 500*, 578*
Manāqib 'Alī b. Abū Ṭālib: 470, 471
Manāqib-i Fāṭima az-Zahrā': 298*
Manāqib-i Maḥmūd-pāšā: 473
Manāqib Muṣṭafā Ṣidqī Qarabeġ: 476
Manāqib an-Nabī: 466

Manāzil-i qamar: 565, 569
Manāzil-i qamar: 582
Manẓūma būsniyya: 633
Manẓūma-i farā'iḍ: 394
Manẓūma turkiyya: 288
Manẓūma turkiyya: 291
Manẓūma turkiyya: 297
Manẓūma turkiyya: 349
al-Maqāṣid an-naḥwiyya fī šarḥ šawāhid šurūḥ al-Alfiyya: 167*
Maqbūl-i 'ārif: 205, 206, 207
al-Maqṣūd fī at-taṣrīf: 51, 55, 57, 60, 64, 77*, 81, 88, 93, 102, 108
Marāḥ al-arwāḥ: 48*, 49, 75*, 78, 79, 86, 91, 96, 100, 104*, 105*
Marğān du'āsı: 356
Marḥūm Tīro Ḥasan-pāšānın qaṣīdası: 650
Marṭiya-i sulṭān Salīm Ḫān, 'alayh ar-raḥma wa al-ġufrān: 646
Masrūr-nāma: 278
Mašq: 39
Mašq: 40
Maṭālib al-muṣallī: 84
al-Maṭlūb fī šarḥ al-Maqṣūd: 106
Matn al-'ālāqa: 2, 4*, 178
Maṭnawī-i ma'nawī: 434
Mawālīd ar-riğāl wa an-nisā': 595
Mawāzīn al-af'āl: 111
Maw'iẓa-i Abū as-Su'ūd-efendī: 212
Mawlid: 252
Mawlid: 444
Mawlid an-Nabī: 252
Mawlid an-Nabī: 264
Mawlūd: 252
Mawlūd an-Nabi: 252
al-Miftāḥ fī šarḥ al-Miṣbāḥ: 126*
Miftāḥ al-'ulūm: 98*, 176*, 180*
Miftāḥ al-'ulūm al-qism aṭ-ṭāliṭ: 170, 171
Mir'āt al-'aqā'id: 469
Mir'āt al-kā'ināt: 458
Mirqāṭ al-wuṣūl ilā 'ilm al-uṣūl: 35
al-Miṣbāḥ: 36*, 126*, 127*, 223*
al-Miṣbāḥ fī šarḥ al-Miftāḥ: 176*
Miškāt al-anwār fī laṭā'if al-aḫbār: 233*
Mu'addil aṣ-ṣalā: 232, 253
Muḍakkira: 357, 358
al-Mufaṣṣal: 398*
Mufīd: 431, 432, 433
Muġnī aṭ-ṭullāb: 3
Muḥabbat içun du'ā': 631
Muhr Muḥammad Muṣṭafā (a.s.): 379
Muḫtaṣar al-'Awāmil al-mi'a: 128
al-Muḫtaṣar fī baḥṭ aḥwāl muta'alaqāt al-fi'l: 513*
al-Muḫtaṣar fī šarḥ Talḫīṣ al-Miftāḥ: 175, 180*
Muḫtaṣar al-hay'a as-saniyya: 547
Muḫtaṣar-i dūš-i ta'bīr-nāma: 661
Muḫtaṣar-i ğayb wa muqanṭara: 535
Muḫtaṣar Laḥğa al-luġāt: 198
Muḫtaṣar Šarḥ Marāḥ al-arwāḥ: 104
al-Mulaḫḫaṣ fī al-ha'ya: 530*
Mulhama: 406

Mulhama: 564, 568, 573
Munāğāt: 302
Munāğāt Abū as-Su'ūd: 653
Munāğāt-i 'aẓīm: 259
Munāğāt ilāhiyya: 628
Munāğāt ilāhiyya: 629
Munāğāt Imām A'ẓam: 653
Munāğāt Mūsā: 636
al-Munqiḍ min aḍ-ḍalāl: 512
Muntaḫab min kitāb Šams al-ma'ārif wa laṭā'if al-'awārif: 596
Muntaḫab aš-šifā': 486*
Muqaddima Abū Layṭ fī aṣ-ṣalā: 253*
al-Muqaddima al-Āğurrūmiyya: 26*, 133, 145*, 243, 514
al-Muqaddima al-Ġazariyya fī at-tağwīd: 230
Muqaddima aṣ-ṣalā: 84
Muqaddima at-taṣrīf: 52
Mustazād-i Šayḫ-i 'Aṭṭār: 382
al-Muṭawwal fī šarḥ Talḫīṣ al-Miftāḥ: 174
al-Mutawassiṭ: 123

N

an-Nağā: 133*
an-Nā'iliyya fī al-a'māl al-ğaybiyya: 523
Naṣā'iḥ al-abrār: 426
Naṣīb al- fityān: 399*
Naṣīḥa al-mulūk: 482
Naṣīḥat-i Ibrāhīm: 452, 453, 454
Nasīmī der madḥ bektašīler: 316
Naẓm fī madḥ ġāziyān, raḥma Allāh 'alayhim ağma'īn: 389
Naẓm fī madḥ ḥaḍrat Abū Bakr aṣ-Ṣiddīq wa ḥaḍrat 'Umar wa ḥaḍrat 'Uṯmān wa ḥaḍrat 'Alī al-Murtaḍā: 388
Naẓm as-sulūk: 227
Naẓīra 'Abdī-efendī Amīn-beğ: 375
Naẓīra-i Maḥaddid 'Iṣmatī-efendī: 375
Naẓīra-i Niyāzī: 375
Naẓīra-i Ṣādiq-efendī Rifdī-efendī-zāde: 375
Naẓīra li Ğūdī: 374
Naẓīra Wahbī-efendī Istūlčawī: 375
Niṣāb as-ṣibyān: 399*
Nizām al-ġarīb fī al-luġa: 181
Nizām al-'ulamā' ilā ḫātam al-anbiyā': 472
Nova pjesma: 446

O, Ö

Opomena za ahiret: 448
Ötme bülbül: 341

P

Pand-i kibār: 393
Pand-nāma: 393
Pand-nāma-i 'Aṭṭār: 213, 216, 218, 220, 427, 428, 429, 430, 431*, 615
Pāswān türkī: 294
Poklonost Bogu: 450
Potur Šahidija: 205
Prevod "Hoda Rabum": 451

Q

al-Qāfiya an-nāfi'a: 195
Qā'ida muhimma: 527
Qā'ima al-wuzarā' al-'uṯmāniyyīn: 462
al-Qāmūs al-muḥīṭ: 121*
Qandiyā qal'asi fatḥ olduqta: 278
al-Qānūn: 484*
Qānūnğa fī aṭ-ṭibb: 484*
Qaṣīda al-Burda: 175*, 229, 380*, 642*
al-Qaṣīda ad-dimyāṭiyya: 600
Qaṣīda fī madḥ Sulaymān-pāšā: 648
Qaṣīda fī madḥ as-sulṭān Meḥmed ar-Rābi': 519
Qaṣīda fī madḥ aš-šayḫ Minqārī-zāde: 519
Qaṣīda fī madḥ al-wazīr al-a'ẓam Aḥmad-pāšā: 519
Qaṣīda fī al-mu'annaṯ as-samā'ī: 46
Qaṣīda fī at-tawassul bi asmā' Allāh wa ṣifātih: 182
Qaṣīda ğifriyya: 277, 333
al-Qaṣīda al-ğulğulūtiyya: 601
Qaṣīda-i dūlāb: 418
Qaṣīda-i ğifriyya: 279, 303
Qaṣīda-i ğifriyya: 300, 323
Qaṣīda-i mawlūd: 258, 261, 263
Qaṣīda-i mawlūd-i šarīf: 265
Qaṣīda-i Narkasī der ḥaqq turbe-i 'Aynī-dede wa Šamsī-dede der Saray-Bosna: 649
Qaṣīda-i Qiyāsī: 396
Qaṣīda-i raml-i 'Alī: 392
Qaṣīda-i Rūḥī: 391
Qaṣīda-i tawḥīd-i šarīf: 265
al-Qaṣīda al-lāmiyya fī at-tawḥīd: 238
Qaṣīda li Fawzī: 374
al-Qaṣīda al-Munfariğa: 175*, 237
al-Qaṣīda at-tā'iyya al-kubrā: 227
al-Qaṣīda al-yā'iyya: 228
Qaṣīda yaqūl al-'abd: 238
al-Qaṣīda az-Zaynabiyya: 175*
Qayṣar-i Rūmun ḥaḍrat-i Mu'āwiyadan ba'ḍ su'ālağawāb: 402
Qirā' aṣ-ṣibyān: 52
al-Qiṣṣās fī 'ilm al-'arūḍ: 179*
Qiṭ'a fī al-fiqh: 667
Qiṭ'a fī an-nuğūm: 594
Qiṭ'a fī aṣ-ṣaydala: 506
Qiṭ'a fī aṣ-ṣaydala: 507
Qiṭ'a fī aṭ-ṭibb: 503
Qiṭ'a fī aṭ-ṭibb: 504
Qiṭ'a fī aṭ-ṭibb: 505
Qiṭ'a min kitāb fī ṭilsumāt: 685
Qiṭ'a min kitāb fī ṭilsumāt: 686
Qurbān bayrāmı: 309

R

Rāḥa al-arwāḥ fī daf' āfāt al-ašbāḥ: 384, 487
Rāḥa al-arwāḥ fī daf' āha al-ašbāḥ: 384, 487
ar-Rāmiza: 168*
Raml-i 'Alī: 411
Rawḍa aš-šuhadā': 459*
Rawnaq-i būstān: 557, 562
ar-Risāla al-'aḍudiyya fī al-waḍ': 21*, 31, 32*, 33, 139

ar-Risāla al-andalusiyya fī 'ilm al-'arūḍ wa al-awzān aš-ši'riyya: 177, 617*
ar-Risāla al-fatḥiyya fī al-a'māl al-ğaybiyya: 522, 528
Risāla fī ādāb al-baḥṯ wa al-munāẓara (li Tāşköprü-zāde): 6*, 24
Risāla fī ādāb al-baḥṯ wa al-munāẓara (li al-Īğī): 19, 20*
Risāla fī al-'amal bi ar-rub' al-marsūm bi al-muqanṭarāt: 532
Risāla fī al-'amal bi ar-rub' al-muğayyab li Sibṭ al-Māridīnī: 522, 528
Risāla fī al-'amal bi ar-rub' al-muğayyab li an-Nā'ilī: 523
Risāla fī al-amṯila al-muḥtalifa fī taṣrīf al-af'āl: 142
Risāla fī al-bayān: 2, 178
Risāla fī bayān al-aḥādīṯ al-mawḍū'a: 548
Risāla fī bayān an-nuṣḫ: 393
Risāla fī bayān sā'āt al-a'māl: 401
Risāla fī bayān sā'āt al-a'māl: 581
Risāla fī bayān sā'āt al-a'māl: 589
Risāla fī ḏāt al-kursī: 531
Risāla fī ad-duḫān: 335
Risāla fī al-fāl: 645
Risāla fī fann al-munāẓara: 15
Risāla fī ğadwal an-nuğūm: 545
Risāla fī al-ḥaqīqa wa al-mağāz wa al-kināya: 2, 178
Risāla fī ḥall at-tasmiya wa at-taḥmīd wa at-taṣliya: 142*
Risāla fī al-ism al-a'ẓam: 416
Risāla fī al-isti'āra: 2, 178
Risāla fī lām at-ta'rīf: 121
Risāla fī Manāqib aš-Šayḫ Yūyo Muṣṭafā b. Yūsuf al-Mostārī: 488
Risāla fī ma'rifa al-'amal bi ar-rub' al-muqanṭar: 524
Risāla fī al-qawā'id al-fārisiyya: 560
Risāla fī ar-rub' al-muğayyab: 526
Risāla fī ar-rub' al-muqanṭar: 550
Risāla fī aṣ-ṣarf al-fārisī: 141
Risāla fī ṣifa al-īmān wa aḥkām aṣ-ṣalā: 558
Risāla fī talqīn al-mayyit: 397
Risāla fī ta'rīf al-'aql: 513
Risāla fī al-usṭurlāb aš-šimālī ḏāt aṣ-ṣafā'ih: 530
Risāla fī al-wafq: 588
Risāla fī zayt 'aqrab: 555
ar-Risāla al-ḥusayniyya fī ādāb al-baḥṯ: 30*
Risāla-i aḥkām-i sāl: 574
Risāla-i 'ašara: 639
Risāla-i fann-i 'arūḍ wa 'ilm-i mīzān: 179
Risāla-i faraḥ-nāma: 306, 587
Risāla-i Ğa'far aṣ-Ṣādiq fī bayān al-ḥağar al-mukarram: 638
Risāla-i ğayb: 540
Risāla-i ḥallının āğsād ṣan'atı: 556
Risāla-i 'ilm-i raml: 643
Risāla-i īmān wa islām wa aḥkam wa arkān: 558
Risāla-i inḥirāf-i qibla: 544
Risāla-i mā'iyyāt wa asrār-i ğarīb: 554

Risāla-i Nuṣrat-efendī: 499
Risāla-i Qāḍī-zāde: 480
Risāla-i qāfiya: 197*
Risāla-i qawā'id-i ḫaṭṭ: 38
Risāla-i rub': 536
Risāla-i rub'-i muqanṭarāt: 537
Risāla-i Rūmī-Efendī: 479
Risāla al-isti'ārāt: 5*, 137*
Risāla al-isti'āra as-samarqandiyya: 5*, 137*
Risāla-i šarī'at oyuna girip evlenmek: 159
Risāla kura ḍāt al-kursī: 529
ar-Risāla aš-šamsiyya fī al-qawā'id al-manṭiqiyya: 9*, 10, 11*, 12*, 14*, 16
ar-Risāla at-taršīḥiyya: 5*, 137*
Risāla aṭ-ṭā'ūn: 384, 487
Risāla tīzāb-nāma: 554
ar-Risāla al-waladiyya: 15, 27*
Risāla-i yā'iyya: 114
Rūz-nāma: 246

S, Ş

Sā'atlu ḫalîlum sulṭânum ḥaḍratlari: 295
Sā'at-nāma: 609, 610
Şakk-i Ḥāǧib zāde: 359
Şakk-i Mūsā-zāde: 360
Sarāy Būsna ahâlinin ḫaqqına dastānı: 326
Sarāy muftī Muḥammad Šākir-efendī Maḥmūd Ḥamdī-pāšāya yazdığı tārīḫ: 652
Savjet na bosanskom jeziku: 477
Sayyid Baṭṭāl Ġāzī Qayṣar-i Rūm qızını nikāḥ diyāfatin madḥi: 425
Silk al-ǧawāhir: 399
Sinir-nāma: 408*
Sinir-nāma: 659
Sinir-nâma-i Iskandar Ḏū al-Qarnayn: 670
Sīra an-Nabī: 464
Sirr al-'āǧā'ib min maqālāt al-ḥukamā': 334
Sirr tasḫīr al-mulūk wa ar-ruḥāniyyīn: 618
Siyāqat-nāma: 154
Siyar-i Nabī: 465
Soǧlūn: 495
Srce moje da ti kažem: 279
Su'āl-nāma: 558
Su'āl-nāma: 668
Suryānîler ḥisābınca her ay kaçan girdiği günü bildirir: 570

Š, Ş

aš-Šāfiya fī aṣ-ṣarf: 43, 44, 45*, 47, 97
Šām 'Ahdnāma: 481
aš-Šamā'il an-Nabawiyya wa al-ḫaṣā'il al-muṣṭafawiyya: 533
Šamā'il an-Nabī: 533
Šamsiyya: 564
Šams al-ma'ārif wa laṭā'if al-'awārif: 595, 596*
Šaqq al-arḍ: 614
Šarā'iṭ al-islām: 668
Šarḥ abyāt Ḍaw' al-Miṣbāḥ: 223
Šarḥ 'alā Dībāǧa-i Gulistān: 436
Šarḥ alfāẓ muqaddima al-Wāfiya fī šarḥ al-Kāfiya: 155

Šarḥ alif: 640
Šarḥ al-Amṭila al-muḥtalifa: 53
Šarḥ al-Amṭila al-muḥtalifa: 71
Šarḥ al-Amṭila al-muḥtalifa: 113
Šarḥ 'Arūḍ al-Andalusī: 617
Šarḥ al-'Awāmil al-'atīqa: 143
Šarḥ al-'Awāmil al-ǧadīda fī al-qarīb wa al-ba'īd: 152
Šarḥ Āya al-Kursī: 356
Šarḥ āyāt al-ism al-a'ẓam: 378
Šarḥ Dībāǧa al-Miṣbāḥ: 127, 131, 132
Šarḥ du'ā'-i āḫir çahāršanba Ramaḍān-i šarīf: 409
Šarḥ du'ā'-i āḫir pangšanba Ramaḍān-i šarīf: 404
Šarḥ du'ā' al-Qunūt: 161
Šarḥ Farā'id al-fawā'id li taḫqīq ma'ānī al-isti'āra (li Ismā'il b. Ḫalīl): 5
Šarḥ Farā'id al-fawā'id li taḫqīq ma'ānī al-isti'āra (li al-Isfarā'inī): 137
Šarḥ Fiqh al-Kaydānī: 233
Šarḥ futūḥāt-i Fātiḥa: 649
Šarḥ-i Awrād-i šarīf Abū as-Su'ūd-efendī: 424
Šarḥ-i Du'ā-i 'Ahdnāma: 657
Šarḥ-i ḫawāṣṣ-i ḥurūf: 621
Šarḥ-i Pand-nāma-i 'Aṭṭār: 431
Šarḥ-i Qasīda-i Burda: 380
Šarḥ-i Qaṣīda-i Sa'dī li Diyā'ī al-Mostārī: 286
Šarḥ ism al-Wahhāb: 419
Šarḥ-i Ta'bīr-nāma: 665
Šarḥ-i Tuḥfa-i Šāhidī: 222
Šarḥ-i Wird 'Alī: 623
Šarḥ-i Wird-i šarīf: 423
Šarḥ al-Kāfiya: 125
Šarḥ al-kawākib: 583
Šarḥ Marāḥ al-arwāḥ: 48
Šarḥ Maṭālib al-muṣallī: 233
Šarḥ Matn al-'alāqa: 4
Šarḥ al-Mawāqif: 553
Šarḥ Mu'addil aṣ-ṣalā: 234
Šarḥ Muhr Muḥammad Muṣṭafā (a.s.): 379
Šarḥ al-Muḫtaṣar fī šarḥ Talḫīṣ al-Miftāḥ (qiṭ'a): 180
Šarḥ al-Muqaddima al-Āǧurrūmiyya: 26, 145
Šarḥ al-Qānūnǧa fī aṭ-ṭibb: 484
Šarḥ al-Qaṣīda al-ḫazrağiyya: 168
Šarḥ ar-Risāla al-'aḍudiyya fī al-waḍ': 21, 138
Šarḥ ar-Risāla al-'aḍudiyya fī al-waḍ' (li al-Isfarā'inī): 32, 37
Šarḥ ar-Risāla al-andalusiyya fī 'ilm al-'arūḍ wa al-awzān aš-šī'riyya: 617
Šarḥ Risāla fī ādāb al-baḥṭ wa al-munāẓara (li Tāşköprü-zāde): 6, 18, 22, 23, 25, 521
Šarḥ Risāla fī ādāb al-baḥṭ wa al-munāẓara (li at-Tibrīzī): 20
Šarḥ ar-Risāla al-ḫusayniyya fī ādāb al-baḥṭ: 30, 34
Šarḥ aš-Šāfiya: 45
Šarḥ Taṣrīf al-'Izzī: 69, 72, 146
Šarḥ al-Unmūḏağ fī an-naḥw: 129
Šarīf-i mawlūd-i ḥikāye-i: 264
Šarīf-i qaṣīda-i mawlūd: 264

aš-Šawāhid al-kubrā: 167*
aš-Šawāhid aṣ-ṣugrā: 167*
Šayṭān-nāma: 455, 456
Šifā' al-asqām wa dawā' al-ālām: 486*
Šumūs al-āfāq fī 'ilm al-ḥarf wa awfāq: 356*
Şol ğennetin ırmakları: 265
Šurūṭ aṣ-ṣalā: 84

T, Ṯ, Ṭ

Ta'bīr-nāma: 656
Ta'bīr-nāma: 658
Ta'bīr-nāma: 669
Ta'bīr-nāma-i muḫtaṣar: 405
Ta'bīr-nāma-i muḫtaṣar: 412
Tafsīr al-aḥlām: 654
Tafsīr Āya al-Kursī: 419
Tafsīr Basmala wa Fātiḥa-i Šarīf: 395
Tafsīr al-Qur'ān al-Karīm: 467
Tafsīr sūra al-Mulk: 515
Tafsīr sūra an-Naba': 516
Tafsīr sūra an-Naba': 517
Tafsīr Taysīr: 467*
Tağwīd Qarabāš: 169*
Tağwīd al-Qur'ān: 611
Tağwīd al-Qur'ān: 612
Tağyīr al-Miftāḥ: 176*
Taḥḍīb al-manṭiq wa al-kalām: 29
Taḥmīs 'Abdī-efendī Amīn-beğ: 375
Taḥrīr al-qawā'id al-manṭiqiyya fī šarḥ ar-Risāla aš-šamsiyya: 9, 11, 12*
Talḫīṣ al-Miftāḥ: 98, 172, 173, 174*, 175*, 180*
Ṭālī'-i wilādat: 580
Ṭālī'-nāma: 579
Ta'līqāt 'alā Ḥawāšī 'alā al-Miṣbāḥ fī šarḥ al-Miftāḥ: 176
Ta'līq al-fawāḍil 'alā i'rāb al-'awāmil: 158, 163
Tanbīh al-ġabī fī ru'ya an-Nabī: 415
Tanbīh al-ġāfilīn: 468
Taqwīm: 546
Taqwim: 551
Tarğama-i aḥwāl-i şahīfa-i ğayb: 541
Tarğama-i al-'Awāmil al-mi'a: 150
Tarğama-i Du'ā'-i Qunūt: 414
Tarğama-i Marāḥ al-arwāḥ: 105
Tarağama-i Rawḍa aš-šuhadā': 459
Tarğama Uṣūl al-ḥikam fī niẓām al-'ālam: 475, 478, 497
Tarğama wa tafsīr Āya al-Kursī: 386
Targī'-i band: 280
Targī'-i band: 281
Targī'-i band: 321*, 322
Targī'-i band: 390
Targīb al-muta'allimīn: 244
Tārīḫ-i Āl-i 'Uṯmān: 461
Tārīḫ Ibn Ḫallikān: 44*
Tārīḫ-i Widīn: 463
Tārīḫ al-Kātib Çalabī: 356*
Tarkīb-i band: 282
Tarkīb-i band: 319, 321, 322*
Tarkīb-i band: 381
Tartīb ad-daqā'iq wa targīb al-ḥaqā'iq: 224
at-Tashīl fī aṭ-ṭibb: 486

at-Tasḫīr al-akbar fī 'ilm al-ḥarf: 306, 587
at-Tasḫīr al-'aẓīm al-mubārak: 304, 585
Taṣrīf al-'Izzī: 50, 54, 56, 59, 63, 67, 69*, 70, 76*, 80, 87, 92, 101, 109
Tawḍīḥ al-I'rāb 'an qawā'id al-i'rāb: 135
Terdžuman mevludski na jezik bosanski: 444
Tuḥfa al-hādiya: 212, 225, 226, 363
Tuḥfa-i Šāhidī: 210, 211, 214, 215, 217, 219, 222*, 616
Tuḥfa al-kuttāb fī kitāba aṣ-ṣukūk wa ḍabṭ al-waqā'i' aš-šar'iyya: 360
Tuḥfa al-kuttāb sā'ilan min al-mustafidīn wa aṭ-ṭullāb: 360
Tuḥfa al-mulūk: 655, 660, 666
aṭ-Ṭulāṭī al-muğarrad: 74
Türkçe - hırvatça luğāt defteri: 202
Türkçe - hırvatça luğāti: 203
Türkçe wa sırpça ğayb luğāti: 204
Türkī Banja Luka: 353
Türkī-i der maqāmi rāst: 348
Türkī Niš: 354
Türkī-i tekerleme: 345

U, 'U

'Umda al-islām fī arkān al-ḥams: 559
al-Unmūḏağ fī an-naḥw: 129*, 398
'Unwān al-mašrū'āt wa ğayr al-mašrū'āt wa aḥkāmuhā: 84
Uṣūl-i īmān wa şala wa muškilātuhumā: 558
Uyan wakt-i saḥar oldu: 343
Uyur iken uyardılar: 312

W

Wafāt-i Fāṭima (r.a.): 268
al-Wāfiya fī šarḥ al-Kāfiya: 123, 124, 155*
Wāğiba fī ḥaqq al-anbiyā' (a.s.): 355
Wā'iz: 319
Wakt-i saḥarda: 328
Walī'yi gördüm: 308
Wāridāt: 277
Wasīla al-maqāṣid ilā aḥsan al-marāṣid: 209
Wasīla an-nağāt: 252, 254, 256, 257, 258*, 261, 262, 263, 266*, 267, 268*, 269*, 270*, 271*, 272*, 273*
Waṣiyya al-Imām Abū Ḥanīfa: 250
Waṣiyyat Mawlāna Ḫusraw: 561
Waṣiyya an-Nabī (a.s.) li amīr al-mu'minīn 'Alī b. Abū Ṭālib wa Fāṭima (r.a.): 336
Waṣiyya an-Nabī (a.s.) li Fāṭima: 247
Wird Sayyid Yaḥyā: 378

Y

Yıldız-nāma: 593
Yūsuf wa Zulayḫā: 410

Z

Zubda-i aflāk: 552
Zvornička turkija, v. Īzvornīk türkī

INDEKS AUTORA
INDEX OF AUTHORS

A, Ā, ʿA, ʿĀ

ʿAbdī-efendī: 375
mawlānā ʿAbdulʿazīz Fārisī: 559
ʿAbdulġaffār al-Aḫras: 275
ʿAbdulġanī Āl Ğamīl al-Baġdādī: 275
ʿAbdulḥamīd b. ʿAbdurraḥmān al-Anġūrī: 399
ʿAbdulḥamīd Ḍiyā-pāšā: 319, 321, 322
ʿAbdulkarīm: 351
ʿAbdulkarīm b. Muḥammad: 426
al-ḥāğğ ʿAbdullāh b. al-ḥāğğ Aḥmad Darwīš ar-Riğānī al-Mostārī: 476
ʿAbdullāh ad-Dīnqūz: 52
sayyid ʿAbdulwahhāb Ilhāmī Žapčawī: 279, 328
ʿAbdurraḥmān ʿAbdī Zārī: 431
ʿAbdurraḥīm b. Aḥmad al-Qāḍī: 460
ʿAbdurraḥmān b. Ḫalīl ar-Rūmī: 104
ʿAbdurraḥmān b. Muḥammad b. ʿAlī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ḥanafī al-Bisṭāmī: 356*, 379, 671
ʿAbdurraḥmān b. Muḥammad b. Sulaymān Šayḫī-zāde: 357*
ʿAbdurraḥmān Sirrī: 279, 328
ʿAbdurraḥmān b. Yūsuf al-Āqsarā'ī: 559*
al-Abharī, v. Aṯīruddīn Mufaḍḍal b. ʿUmar al-Abharī
Abū ʿAbdullāh ad-Dīnawarī: 402
Abū ʿAbdullāh Muḥammad b. Ḥusayn Abū al-Ğayš al-Andalusī al-Anṣārī: 177, 617*
Abū ʿAbdullāh Muḥammad b. Muḥammad Dāwūd aṣ-Ṣinhāğī al-Fāsī Ibn Āğurrūm: 26*,133, 145*, 243, 514
Abū ʿAbdullāh Šarafuddīn Muḥammad b. Saʿīd b. Ḥammād b. Muḥsin b. ʿAbdullāh al-Būṣīrī: 229, 380*
Abū ʿAlī Ḥusayn b. ʿAbdullāh Ibn Sīnā': 133*, 484*
Abū Bakr ʿAbdulqāhir b. ʿAbdurraḥmān al-Ğurğānī: 128, 149
Abū Bakr Nuṣrat-efendī ibn ʿAbdullāh al-Ḥarbūtī: 499
Abū al-Baqā' b. ʿAbdulbāqī al-Ḥusaynī: 140
Abū al-Faḍl Yūsuf b. Muḥammad b. Yūsuf at-Tawzarī Ibn an-Naḫwī: 237

Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad aṭ-Ṭūsī al-Ġazālī: 233*, 242, 409*, 511, 512
Abū Ḥanīfa, v. al-Imām al-A'ẓam Abū Ḥanīfa Nu'mān b. Ṯābit al-Kūfī
Abū al-Ḥasan 'Alī b. Muḥammad b. 'Alī as-Sayyid aš-Šarīf al-Ǧurǧānī: 12, 176*, 553
Abū al-Ḫayr Aḥmad b. aš-šayḫ Muḥammad al-Makkī: 619*
Abū 'Īsā Muḥammad b. 'Īsā b. Sawra at-Tirmiḏī: 533
Abū Isḥāq Ibrāhīm b. Ismā'īl b. Aḥmad b. 'Abdullāh aṭ-Ṭarāblisī Ibn al-Aǧdābī: 183
Abū Layṭ ibn Abū al-Barakāt Muḥarram b. Pīr Muḥammad b. Mazīd al-Qasṭamūnī: 244
imām al-hudā Abū Layṭ Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ibrāhīm as-Samaraqandī: 468
Abū Layṭ as-Samaraqandī, v. Imām al-Hudā Abū Layṭ Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ibrāhīm as-Samaraqandī
Abū Manṣūr 'Alī b. Aḥmad al-Asadī aṭ-Ṭūsī: 197
Abū Muḥammad 'Īsa b. Ibrāhīm b. Muḥammad ar-Raba'ī al-Yamanī: 181
Abū Muḥammad Maḥmūd b. Aḥmad al-'Aynī: 167*
Abū al-Qāsim b. Abū Bakr al-Layṯī as-Samarqandī: 5*, 21, 137*, 140*
Abū al-Qāsim Ǧārullāh Maḥmūd b. 'Umar b. Muḥammad az-Zamaḫšarī: 129*, 179*, 398
Abū Sa'īd-efendī: 432
Abū Sa'īd 'Abdullāh b. 'Umar b. Muḥammad b. 'Alī aš-Šīrāzī al-Bayḍāwī: 467
Abū as-Su'ūd: 406*, 407*
Abū as-Su'ūd Muḥammad b. Muḥammad al-'Imādī: 424
Abū Ya'qūb Yūsuf b. Abū Bakr b. Muḥammad b. 'Alī as-Sakkākī al-Ḫawārizmī: 98*, 170, 171*, 176*, 180*
'Aḍududdīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. 'Abdulǧaffār b. Aḥmad al-Īǧī: 19, 20*, 21*, 31, 32*, 140*, 553*
Aġaǧalı Muftī-zāde: 320
'Aǧam 'Ašīrān: 345
Aḥmad: 376, 383
Aḥmad-efendī: 537
Aḥmad-pāšā: 376
Aḥmad b. 'Alī b. Mas'ūd: 48*, 49, 104*, 105*
sayyid Aḥmad al-Badawī: 409*, 425*
Aḥmad Bīǧān Yāzīǧīoǧlu: 415, 563
Aḥmad b. Ḥiḍr al-Uskūbī 'Alawī: 224
Aḥmad b. Muḥammad Rūmī al-Āqḥiṣārī Ṣaruḫānī: 479
Aḥmad b. Muṣṭafā b. Ḫalīl Ṭāṣköprü-zāde: 6, 24

sayyid Aḥmad b. Muṣṭafā aṣ-Ṣārūḫānī La'alī: 380
Aḥmad an-Nā'ilī b. Muṣṭafā b. Ḫalīl b. 'Abdulkarīm Āqḥiṣār Gaywawī: 523, 524
Aḥmad-efendī Quṣadalı: 152
Aḥmad Rūmī, v. Aḥmad b. Muḥammad Rūmī al-Āqḥiṣārī Ṣaruḫānī
Aḥmad Sunbul, v. Aḥmad Yūsuf b. Ya'qūb al-Ḫalwatī Sunbul Sinān-āǧā
Aḥmad Sūdī al-Bosnawī: 125
Aḥmad Yūsuf b. Ya'qūb al-Ḫalwatī Sunbul Sinān-āǧā: 415
al-Aḫtarī, v. Muṣṭafa b. Šamsuddīn Aḥmad al-Qaraḥiṣārī al-Aḫtarī
Āḫū Bābā: 314, 315
'Ākif-pāšā: 282
Alaşehrī, v. Waysī Uways b. Meḥmed Alaşehrī
mawlānā 'Alā'uddīn: 177*
'Alā'uddīn 'Alī Çalabī b. Amrullāh Qīnālī-zāde: 422
'Alā'uddīn 'Alī al-Fanārī: 176*
'Alā'uddīn 'Alī Muḥammad b. 'Alī al-Qūǧ Ḥiṣārī: 176*
Aleksa J. Popović Sarajlija: 204
Aleksandar Ḏū al-Qarnayn: 408
'Alīb. Abū Ṭālib b. 'Abdulmuṭallib: 175*, 392, 601, 602, 623*, 624
'Alī Çalabī: 376
'Alī al-Fardī b. Muṣṭafā al-Qayṣarī: 30
'Alī Kāşif b. 'Umar Uskudārī: 198
'Alī b. Muḥammad b. 'Abduṣṣamad al-Ḥamadānī as-Saḫāwī: 46
'Alī b. Muḥammad 'Alā'uddīn al-Qūšǧī: 21, 140*
'Alī b. Muḥammad b Mas'ūd Muṣannifak: 176*
al-'Āmilī, v. Bahā'uddīn Muḥammad b. Ḥusayn al-Ḥāriṯī al-'Āmilī
Amīn-beg: 375
Amīr Niẓām Aḥmad Suhaylī Çaġatay: 438
Āqḥiṣārī Sulaymān-āǧā: 483
al-Ardabīlī, v. Ǧamāluddīn Muḥammad b. 'Abdulġanī al-Ardabīlī
'Ārif b. Muṣṭafā al-ḥāǧǧ Muḥammad b. Ṣāliḥ al-Bosnawī as-Sarāyī: 252*, 444, 445
Arif Sarajlija, v. 'Ārif b. Muṣṭafā al-ḥāǧǧ Muḥammad b. Ṣāliḥ al-Bosnawī as-Sarāyī
Aristotel: 413
As'ad-efendī: 375
Āṣaf: 281
'Āṣim: 281
al-Astarābādī, v. Ruknuddīn al-Ḥasan b. Muḥammad al-Astarābādī
'Āšiq Ibrāhīm: 345
'Āšiq Šam'ī: 337
'Āšiq 'Umar: 337, 345, 346, 354, 355, 376, 652
Aṯīruddīn Mufaḍḍal b. 'Umar al-Abharī: 1, 7*, 17*

al-Āydīnī, v. Ḥāǧǧī Bāšā Ǧalāluddīn Ḥiḍr ibn 'Alī al-Āydīnī
'Azīz Maḥmūd Ḥudāyī : 328
'Aẓmī: 390
'Aẓmī, v. Pīr Muḥammad b. Aḥmad Ǧalabī 'Aẓmī Istānbūlī

B

Badruddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Sibṭ al-Māridīnī: 522, 525, 528
Bahaštī: 389
Bahā'uddīn Muḥammad b. Aḥmad aẓ-Ẓuhūrī al-Fārūqī an-Naqšibandī: 622, 675
Bahā'uddīn Muḥammad b. Ḥusayn al-Ḥāriṯī al-'Āmili: 509
Balīġ: 281
Bāqī: 279, 281, 345, 390, 650
al-Bayḍāwī, v. Abū Sa'īd 'Abdullāh b. 'Umar b. Muḥammad b. 'Alī aš-Šīrāzī al-Bayḍāwī
al-Birġiwī, v. Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birġawī
al-Bisṭāmī, v. 'Abdurraḥmān b. Muḥammad b. 'Alī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ḥanafī al-Bisṭāmī
Bolulu Ašik Himmet: 328
Brkanić, Arif: 252*, 356, 444, 445
al-Būnī, v. Muḥyiddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. 'Alī b. Yūsuf al-Qurašī al-Būnī
Burhānuddīn Abū al-Fatḥ Nāṣir b. 'Abdussayyid b. 'Alī al-Muṭarrizī: 36*, 126*, 127*, 223*
al-Būṣīrī, v. Abū 'Abdullāh Šarafuddīn Muḥammad b. Sa'īd b. Ḥammād b. Muḥsin b. 'Abdullāh al-Būṣīrī
Bosnawī: 317, 319
Buturović, hafiz Mustafa-beg, v. ḥāfiẓ Muṣṭafā-beġ b. Ādam-beġ Buṭūrī

Č, Ç

Çaġatay, v. Amīr Niẓām Aḥmad Suhayli Çaġatay
al-Čaġmīnī, v. Maḥmūd b. 'Umar al-Ḫawārizmī al-Čaġmīnī
Çankırılı Zahmī: 337

D, Ḍ, Ḏ

Ḍā'ī: 390
Ḍa'īfī: 350
Ḍakariyyā: 176
Dāniyāl: 408*, 670
Darwīš Aḥmad: 177*, 469
Darwīš Muḥammad ibn Muḥammad Ǧalabī al-Anqarawī Nidā'ī al-Qaysūnī: 490, 491, 500*, 578
Dāwūd b. Muḥammad al-Qārṣī: 113
Dertli: 313
Dertli Qazak: 318
Ḍihnī: 649

ad-Dimyāṭī, v. Šamsuddīn Muḥammad b. Aḥmad ad-Dayrūṭī ad-Dimyāṭī al-Miṣrī
Dīnqūz, v. Šamsuddīn Aḥmad b. 'Alī Dīnqūz
Ḍiyā'ī Ḥasan Ǧalabī b. 'Alī al-Mostārī: 286
Ḍiyā-pāšā, v. 'Abdulḥamīd Ḍiyā-pāšā
Ḍiyā'uddīn Abū Muḥammad 'Abdullāh b. Muḥammad al-Ḫazraǧī al-Andalusī al-Mālikī: 168*

E

Enderūnī 'Uṯmān Wāṣif-bey: 282
Eroǧlu: 328

F

Fāḍil: 280
Faḍlī: 279
Fahīm: 281, 345
al-Fanārī, v. Šamsuddīn Muḥammad b. Ḥamza b. Muḥammad ar-Rūmī al-Fanārī
al-Farġānī, v. Sirāǧuddīn 'Alī b. 'Uṯmān b. Muḥammad b. Ūšī al-Farġānī
Farīduddīn 'Aṭṭār Muḥammad b. Ibrāhīm an-Nīsābūrī: 213, 290, 382, 427, 431*
Fawzī: 374
Fawzī Aḥmad-pāšā: 282
Faydī: 281
al-Fayrūzābādī, v. Muḥammad b. Ya'qūb al-Fayrūzābādī
Fiǧānī: 376
Firdūsī: 424
Fiṭnat-ḫānum: 281
Friedrich Heinrich Dieterici: 473*
Fuḍūlī, v. Meḥmed b. Sülaymān Fuḍūlī al-Baġdādī

G, Ǧ, Ġ

Ǧa'far Ṣādiq: 408, 567, 638, 670
ḥaḍrat mullā Ǧalāluddīn: 390
mawlāna Ǧalāluddīn Muḥammad b. Muḥammad b. Ḥusayn al-Balḫī ar-Rūmī al-Qonyawī: 434
Ǧalāluddīn ar-Rūmī, v. Mawlāna Ǧalāluddīn Muḥammad b. Muḥammad b. Ḥusayn al-Balḫī ar-Rūmī al-Qonyawī
al-Ġalanbawī, v. Ismā'īl b. Muṣṭafā b. Maḥmūd al-Ġalanbawī al-Ḥanafī
Ǧamāluddīn 'Abdullāh b. Muḥammad b. Aḥmad al-Ḥusaynī Nuqrakār: 45
Ǧamāluddīn Abū 'Amr 'Uṯmān b. Abū Bakr Ibn al-Ḥāǧib: 43, 44*, 45*, 46, 99, 116, 123*, 125*, 155*, 157*, 383
Ǧamāluddīn Abū Muḥammad 'Abdullāh b. Yūsuf b. Aḥmad Ibn Hišām: 130, 135*, 136*
Ǧamāluddīn Muḥammad b. 'Abdulġanī al-Ardabīlī: 129
al-Ǧāmī, v. Nūruddīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad al-Ǧāmī

Ğanānī: 376
Ğān Mamī Ṭānī: 393
Gašević, Salih: 252*
Ğawābī: 319
al-Ġazālī, v. Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad aṭ-Ṭūsī al-Ġazālī
Ġubārī: 390
Ğūdī-efendī: 374, 375
al-Ğurğānī, v. Abū Bakr 'Abdulqāhir b. 'Abdurraḥmān al-Ğurğānī

H, Ḥ, H

Hadrat-i Mawlānā: 281, 650
Ḥāfiẓ: 281, 402, 425, 426, 650
Ḥāfiẓuddīn Abū al-Barakāt 'Abdullāh b. Aḥmad b. Maḥmūd an-Nasafī: 466*
Ḥāğğī Ātmağa, v. Muḥyiddīn Muḥammad b. ḥāğğī Ātmağa al-Kātib
Ḥāğğī Bāšā Ğalāluddīn Ḥiḍr ibn 'Alī al-Aydīnī: 486
Ḥāğib-zāde, v. Muḥammad b. Muṣṭafā b. Maḥmūd Ḥāğib-zāde al-Istanbūlī
Ḥālid-efendī: 319
Ḥālişī: 650
Ḥāmī: 281
Ḥāqānī Meḥmed-beğ: 407
Ḥarabaṭī Sulṭān, v. Sersem 'Alī Bābā
Ḥarīmī: 281
Ḥasan al-Kāfī, v. Ḥasan b. Turḫān al-Kāfī al-Āqḥiṣārī al-Bosnawī
Ḥasan Naẓīf Ihlawnī: 623
Ḥasan-efendī Qā'imī: 276, 277, 278, 333, 335*, 477, 653
Ḥasan b. Turḫān al-Kāfī al-Āqḥiṣārī al-Bosnawī: 472, 475, 478
Ḥawā'ī: 424, 477
Ḥayālī Buḫārī: 439
Ḥaylī: 424
Ḥayratī: 281
Ḥayrullāh b. 'Abdulḥaqq ar-Rūmī: 495
Ḥayya: 383
Ḥibatullāh Çavuş b. Ibrāhīm: 609
Ḥilālī: 424, 425
Hoğa Isḥāq-efendī: 537, 540
Humo, Omer: 443
Ḥusamuddīn 'Alī b. Ḥasan (Ḥusayn) al-Amāsī: 179
Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī-zāde al-Bursawī: 158
Ḥusayn b. 'Alī al-Kāšifī al-Wā'iẓ: 459*
Ḥusayn b. Ḫalīl Kırlanğıç-zāde al-Rodosçuqī: 526
ḥāfiẓ Ḥusayn Ḥalwatī: 459
Ḥusayn b. Ḥaydar at-Tibrīzī al-Mar'ašī: 27
Ḥusaynī: 424
Ḥusaynī 'Ašīrān: 345
Ḥusayn b. Muṣṭafā al-Āydīnī Qaratepelī: 4

I, 'I, Ī

Ibn al-Ağdābī, v. Abū Isḥāq Ibrāhīm b. Ismā'īl b. Aḥmad b. 'Abdullāh aṭ-Ṭarāblisī Ibn al-Ağdābī
Ibn Āğurrūm, v. Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Dāwūd aṣ-Ṣinhāğī al-Fāsī Ibn Āğurrūm
Ibn 'Arabī, v. aš-šayḫ al-akbar Muḥyiddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. 'Alī b. Muḥammad aṭ-Ṭā'ī al-Ḥātimī Ibn 'Arabī
Ibn al-Fāriḍ, v. Šarafuddīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. 'Alī b. al-Muršid b. 'Alī al-Ḥamawī Ibn al-Fāriḍ
Ibn al-Ğazarī, v. Šamsuddīn Muḥammad b. Muḥammad Ibn al-Ğazarī
Ibn al-Ḥāğib, v. Ğamāluddīn Abū 'Amr 'Uṯmān b. Abū Bakr Ibn al-Ḥāğib
Ibn Hišām, v. Ğamāluddīn Abū Muḥammad 'Abdullāh b. Yūsuf b. Aḥmad Ibn Hišām
Ibn Kamāl-pāšā, v. Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā(-zāde)
Ibn al-Mağdī, v. Šihābuddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. Rağab b. Ṭaybuğā Ibn al-Mağdī
Ibn an-Naḥwī, v. Abū al-Faḍl Yūsuf b. Muḥammad b. Yūsuf aṭ-Tawzarī Ibn an-Naḥwī
Ibn Sīnā', v. Abū 'Alī Ḥusayn b. 'Abdullāh Ibn Sīnā'
Ibn Šukm, v. aš-šayḫ Šihābuddīn Aḥmad b. Muḥammad b. Muḥammad ad-Dimašqī aṣ-Ṣāliḥī Ibn Šukm
Ibrāhīm b. 'Abdurraḥmān al-Qaramānī al-Āmidī: 547
Ibrāhīm b. Aḥmad as-Sīnūbī: 386, 395, 419
Ibrāhīm Bahrām Bosnawī: 302
Ibrāhīm-dede Ğawrī: 564*
Ibrāhīm Ḥaqqī Arḍurūmī: 266, 350
Ibrāhīm Kirmānī: 655*, 660*, 666*
Ibrāhīm al-Qaramānī, v. Ibrāhīm b. 'Abdurraḥmān al-Qaramānī al-Āmidī
Ibrāhīm b. aš-šayḫ Ismā'īl b. Ṣāliḥ b. 'Alī Opiyāč: 488
Ibrāhīm Riḍā'ī: 325
Ibrāhīm Šāhidī b. Hudā'ī dede Muğlāwī: 210, 222*
al-Īğī, v. 'Aḍududdīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. 'Abdulğaffār b. Aḥmad al-Īğī
Ilhāmī, v. Sayyid 'Abdulwahhāb Ilhāmī Žapčawī
'Ilmī Çalabī: 424
al-Imām al-A'ẓam Abū Ḥanīfa Nu'mān b. Ṯābit al-Kūfī: 51, 85, 250
Imām aš-Šāfi'ī: 402
'Iṣāmuddīn Ibrāhīm b. Muḥammad b. 'Arabšāh al-Isfarā'īnī: 32, 137
'Iṣāmuddīn al-Isfarā'īnī, v. 'Iṣāmuddīn Ibrāhīm b. Muḥammad b. 'Arabšāh al-Isfarā'īnī

al-Isfarā'īnī al-Fāḍil, v. Tāǧuddīn Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad al-Isfarā'īnī al-Fāḍil
Isḥāq-efendī: 537
Isḥāq b. 'Abdullāh: 287
Ismā'īl: 39
Ismā'īl aḍ-Ḍihnī: 41
Ismā'īl b. Ḫalīl: 5
İsmā'īl Mašukī: 652
Ismā'īl b. Muṣṭafā b. Maḥmūd al-Ĝalanbawī al-Ḥanafī: 550
'Iṣmatī-efendī: 375
'Izzat: 281
'Izzat Munlā-efendī: 279, 282
'Izzuddīn Abū al-Faḍā'il b. Ibrāhīm b. 'Abdulwahhāb b. 'Alī az-Zanǧānī: 50, 69*

J

Jaja Salim: 633
Jusuf-beg Čengić: 441

K

al-Kafawī, v. Muḥammad b. Ḥamīd b. Muṣṭafā al-Kafawī
Kalaba, Salih Bajram, v. Ṣāliḥ Bayrām Qalāba
Kamālī: 342
Kānī: 281
Karīmī: 355
Kātibī: 337, 345
al-Kaydānī, v. Luṭfullāh an-Nasafī al-Fāḍil al-Kaydānī
Kayǧusuz Abdāl: 418
Kāẓim: 326
Kāzim-pāšā: 319
Kirdaǧī 'Alī: 270, 272, 329, 330, 331, 338
Konyalı 'Āšiq Šam'ī: 343
Kūhrī: 345

L

La'alī, v. sayyid Aḥmad b. Muṣṭafā aṣ-Ṣārūḫānī La'alī
Labīb: 282
Laḍiḍī: 314
Lāmakānī-efendī: 393
al-Lāmi'ī (Çalabī), v. Maḥmūd b. 'Uṯmān b. 'Alī al-Lāmi'ī
Laṭīfī: 376, 391, 424
Laylā-ḫānum: 279, 281, 282
Luṭfī: 289, 376
Luṭfullāh b. Ḥasan at-Tūqātī: 176*
Luṭfullāh an-Nasafī al-Fāḍil al-Kaydānī: 84, 233*

M

Maǧduddīn 'Abdulmuḥsin al-Qaysarī ar-Rūmī: 617
šayḫ Maǧduddīn b. 'Īsā Iliyās al-Āqḥiṣārī: 306, 587
Maḥmūd b. 'Abdullāh al-Anṭākī: 2, 4*, 178
Maḥmūd b. al-ḥāfiẓ Ḥasan al-Maġnisāwī: 3
šayḫ Maḥmūd Hudā'ī Üsküdārī: 393
Maḥmūd b. Ismā'īl b. 'Abdullāh b. Mīkā'īl al-Ḥirtabirtī: 135
Maḥmūd b. 'Umar al-Ḫawārizmī al-Čaġmīnī: 484*

Maḥamūd-efendī Uskudārī: 410
Maḥmūd b. 'Uṯmān b. 'Alī al-Lāmi'ī (Çalabī): 376, 436
Māridīnī-efendī: 282
Mašāmī: 409
Mazharī: 342
Meḥmed As'ad b. Sa'īd b. ḥāfiẓ Ṣāliḥ Riǧā'ī b. Ibrāhīm Üzünī-zāde: 552
Meḥmed Nūrī Pertew-pāšā: 281
Mehmed Razi: 477
Meḥmed b. Sülaymān Fuḍūlī al-Baġdādī: 275, 281
Mīr 'Alī al-Kātib: 409
Muftī-zāde, v. as-Sayyid Muḥammad Ṣādiq al-Arzanǧānī Muftī-zāde
Muḥammad (Meḥmed): 300
Muḥammad-efendī: 38
Muḥammad b. 'Abdullāh ar-Rūmī Mūsā-zāde: 360
Muḥammad b. 'Abdurraḥmān b. 'Umar al-Qazwīnī Ḫaṭīb Dimašq: 98, 171, 174*, 180*
Muḥammad b. Abū Bakr al-Mar'ašī Sāçaqlī-zāde: 15, 27*
Muḥammad b. Aḥmad b. Muḥammad b. Ramaḍān Nišāngī-zāde: 458
Muḥḥammad b. 'Alī al-Ḥamīdī: 531
Muḥammad Amīn: 535
Muḥammad Amīn b. Ṣadruddīn aš-Širwānī: 17*
Muḥammad 'Ārif b. 'Alī: 541*
šayḫ al-islām Muḥammad (Meḥmed) As'ad b. Abū Isḥāq Ismā'īl b. Ibrāhīm: 198*
Muḥammad b. Farāmurz b. 'Alī Mullā Ḫusraw: 35
Muḥammad b. Ḥamīd b. Muṣṭafā al-Kafawī: 113
Muḥammad-efendī Ḥawā'ī Uskūfī: 205
Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Ilyās: 212, 225
šayḫ Muḥammad Miṣrī: 279
Muḥammad b. Muṣṭafa b. Aḥmad al-Čāyničawī (Čajničanin): 28
Muḥammad b. Muṣṭafā al-Kafawī al-Āqkarmānī: 142*
Muḥammad b. Muṣṭafā b. Maḥmūd Ḥāǧib-zāde al-Istanbūlī: 359
Muḥammad b. Muṣṭafā Qāḍī-zāde: 480
Muḥammad b. Naǧumddīn: 474
Muḥammad Narkasī as-Sarāyī: 649
Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birġiwī: 117, 118, 121*, 152*, 158*, 166*, 232, 253, 489
Muḥammad Qāḍī-zāde: 588
as-sayyid Muḥammad Ṣādiq al-Arzanǧānī Muftī-zāde: 14
Muḥammad (Meḥmed) Sa'īd: 300
Muḥammad (Meḥmed) Sa'īd Ḥūmārī-zāde: 300*
Muḥammad ibn Sīrīn: 655*, 660*, 666*

Muḥammad b. Sulaymān al-Kafawī: 113
Muḥammad Šākir Mu'īd-zāde: 463, 651, 652
Muḥammad-beg Walad Muḥammad 'Alī-beg: 558
Muḥammad b. Ya'qūb al-Fayrūzābādī: 121*
Muḥibbī: 279, 396
Muḥyiddīn: 141
Muḥyiddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. 'Alī b. Yūsuf al-Qurašī al-Būnī: 379*, 595, 596, 603, 604*
aš-šayḫ al-akbar Muḥyiddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. 'Alī b. Muḥammad aṭ-Ṭā'ī al-Ḥātimī Ibn 'Arabī: 324, 356, 416, 604, 669
Muḥyiddīn Muḥammad b. ḥāǧǧī Ātmaǧa al-Kātib: 508
Muḥyiddīn Muḥammad b. Muṣṭafā Šayḫ-zāde: 176*, 598
Muidović, Šakir-efendija, v. Muḥammad Šākir Mu'īd-zāde
Mullā Ḫusraw, v. Muḥammad b. Farāmurz b. 'Alī Mullā Ḫusraw
Mulla Mustafa Bašeskija: 477*
Mullā Muṣṭafā Firāqī: 477
Mūsā 'Abdī: 274
Mūsā Kāzim-pāšā: 319
Muṣannifak, v. 'Alī b. Muḥammad b Mas'ūd Muṣannifak
Mūsā-zāde, v. Muḥammad b. 'Abdullāh ar-Rūmī Mūsā-zāde
Muṣliḥuddīn Muṣṭafā b. Aḥmad aṣ-Ṣadrī al-Qonāwī Šayḫ Wafā: 663
šayḫ Muṣliḥuddīn Sa'dī b. 'Abdullāh Širāzī: 286*, 376, 435, 436*, 437
Muṣṭafā b. Abū Bakr as-Sīwāsī: 169
ḥāfiẓ Muṣṭafā-beg b. Ādam-beg Buṭūrī: 446, 447, 448, 449, 450, 451
Muṣṭafā b. 'Alī al-Muwaqqit as-Salīmī: 526*, 534, 535
Muṣṭafa b. Šamsuddīn Aḥmad al-Qaraḥiṣārī al-Aḥtarī: 185
sayyid Muṣṭafā Šarīfī-zāde Nūrī: 375
ḥāfiẓ Muṣṭafā b. 'Umar al-Mostārī: 40*
Muṣṭafā b. Yūsuf b. Murād al-Mūstārī Šayḫ Yūyo: 222
al-Muṭarrizī, v. Burhānuddīn Abū al-Fatḥ Nāṣir b. 'Abdusayyid b. 'Alī al-Muṭarrizī
al-Muwaqqit, v. Muṣṭafā b. 'Alī al-Muwaqqit as-Salīmī

N

Nābī: 374
Nabī 'Abdulbārī b. Tūrḫān Sīnūbī: 489
Nābī, v. Yūsuf Nābī
Nadīm: 281*
Nadīm-efendī: 368
Naf'ī: 345
Nağātī: 425

Nağmuddīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ismā'īl b. Muḥammad b. 'Alī b. Luqmān an-Nasafī as-Samarqandī: 241
Nağmuddīn Abū al-Ḫayr Muḥammad b. aš-šayḫ Šihābuddīn: 167
Nağmuddīn 'Alī b. 'Umar b. 'Alī al-Qazwīnī al-Kātibī: 9*, 10, 11*, 12*, 14*
Nā'ilī: 345
an-Nā'ilī, v. Aḥmad an-Nā'ilī b. Muṣṭafā b. Ḫalīl b. 'Abdulkarīm Āqḥiṣār Gaywawī
Nā'ilī-i Qadīm: 351
Nālī: 384
Nāmiq: 650
Naqšī: 391
Narkasī, v. Muḥammad Narkasī as-Sarāyī
an-Nasafī, v. Ḥāfiẓuddīn Abū al-Barakāt 'Abdullāh b. Aḥmad b. Maḥmūd an-Nasafī
an-Nasafī, v. Nağmuddīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ismā'īl b. Muḥammad b. 'Alī b. Luqmān an-Nasafī as-Samarqandī
Nasīmī, v. Sayyid 'Imāduddīn Nasīmī
Nawālī: 424
Naylī: 281
Naẓīf: 645
Naẓmī: 281
Nidā'ī Çalabī, v. Darwīš Muḥammad ibn Muḥammad Çalabī al-Anqarawī Nidā'ī al-Qaysūnī
Nidā'ī Darwīš, v. Darwīš Muḥammad ibn Muḥammad Çalabī al-Anqarawī Nidā'ī al-Qaysūnī
Nihālī-efendī: 424
Nihānī: 376
Nišānǧī-zāde, v. Muḥammad b. Aḥmad b. Muḥammad b. Ramaḍān Nišānǧī-zāde
Niyāzī: 375, 376
Niyāzī Miṣrī Meḥmed b. 'Alī al-Malāṭī: 279, 300, 319, 324, 328, 342, 351, 641
Niyāzī Sīrūzī: 425
Nuqrakār, v. Ǧamāluddīn 'Abdullāh b. Muḥammad b. Aḥmad al-Ḥusaynī Nuqrakār
Nūrī: 524
Nūruddīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad al-Ǧāmī: 197*, 376, 410
Nūruddīn Abū al-Ḥasan Šayḫ 'Alī b. 'Abdullāh b. 'Abdulġabbār aš-Šāḍilī: 599
Nuṣrat-efendī, v. Abū Bakr Nuṣrat-efendī ibn 'Abdullāh al-Ḥarbūtī
Nuṭqī: 409

O

Opiyāč, v. Ibrāhīm b. aš-Šayḫ Ismā'īl b. Ṣāliḥ b. 'Alī Opiyāč

P

Pertew-pāšā, v. Meḥmed Nūrī Pertew-pāšā
Pīr Muḥammad b. Aḥmad Çalabī 'Aẓmī İstānbūlī: 393
Pīrī Nūrī Muṣṭafā: 397
Pīr Sulṭān 'Abdal: 310*, 312
Prušćak Sulejman-aga, v. Aqḥiṣārī Sulaymān-āġā

Q

Qādirī: 376
Qāḍī-zāde, v. Muḥammad b. Muṣṭafā Qāḍī-zāde
Qā'imī, v. Ḥasan-efendī Qā'imī
Qalandar 'Abdal: 308
Qaratepelī, v. Ḥusayn b. Muṣṭafā al-Āydīnī Qaratepelī
al-Qārṣī, v. Dāwūd b. Muḥammad al-Qārṣī
al-Qasṭamūnī, v. Abū Layṭ ibn Abū al-Barakāt Muḥarram b. Pīr Muḥammad b. Mazīd al-Qasṭamūnī
Qayiqğī Muṣṭafā: 345
al-Qaysarī, v. Maġduddīn 'Abdulmuḥsin al-Qaysarī ar-Rūmī
al-Qazwīnī Ḫaṭīb Dimašq, v. Muḥammad b. 'Abdurraḥmān b. 'Umar al-Qazwīnī Ḫaṭīb Dimašq
al-Qazwīnī al-Kātibī, v. Naǧmuddīn 'Alī b. 'Umar b. 'Alī al-Qazwīnī al-Kātibī
Qīnālī-zāde, v. 'Alā'uddīn 'Alī Çalabī b. Amrullāh Qīnālī-zāde
Qiyāsī: 396
al-Quhistānī, v. Šamsuddīn Muḥammad b. Ḥusāmuddīn al-Ḫorāsānī al-Quhistānī al-Ḥanafī
Quṣadalı, v. Aḥmad-efendī Quṣadalı
al-Qūšǧī, v. 'Alī b. Muḥammad 'Alā'uddīn al-Qūšǧī
Quṭbuddīn Muḥammad b. Muḥammad ar-Rāzī at-Taḥtānī: 9, 11, 12*, 14*

R

ar-Raba'ī al-Yamanī, v. Abū Muḥammad 'Īsa b. Ibrāhīm b. Muḥammad ar-Raba'ī al-Yamanī
Raḍiyuddīn Abū al-Faḍā'il al-Ḥasan b. Muḥammad b al-Ḥasan aṣ-Ṣaġānī: 548
Rafī': 281
Rāġib-pāšā: 281
Rāhī: 319
Raḥmī: 281, 390
Ramzī Qirmānī: 376
Rāsiḫ: 650
Rāst: 345
ar-Rāzī at-Taḥtānī, v. Quṭbuddīn Muḥammad b. Muḥammad ar-Rāzī at-Taḥtānī
Riḍā-efendī: 361
Riḍā'i: 279, 303, 319

Riḍā'ī Meḥmed-beğ b. Meḥmed Bahğat-efendī b. Muṣṭafā Bahğat-efendī Mutawallīzāde: 326
Riđanović, hadži Abdullah-efendija, v. al-ḥāğğ 'Abdullāh b. al-ḥāğğ Aḥmad Darwīš ar-Rīğānī al-Mostārī
Rif'at: 319
Rif'atī: 281
Rifdī-efendī-zāde: 375
Rūhī Baġdādī 'Uṯmān b. 'Abdullāh: 354, 381, 391
Ruknuddīn al-Ḥasan b. Muḥammad al-Astarābādī: 123, 155*
Rustam b. 'Abdullāh al-Ḫaṭīb al-Mawlawī: 209

S, Ş

Sabā: 345
Ṣābir Širāzī: 440
Sāçaqlī-zāde, v. Muḥammad b. Abū Bakr al-Mar'ašī Sāçaqlī-zāde
Sa'd b. 'Abdullāh b. 'Abdurraḥmān at-Tihāmī: 182
šayḫ Sa'dī: 424
Sa'dī Çalabī: 376
Ṣādiq-efendī: 375
Ṣādiqī: 349
Sa'dī, v. Šayḫ Muṣliḥuddīn Sa'dī b. 'Abdullāh Širāzī
Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī: 29, 36*, 69, 127, 174, 175, 180*
Sagāh: 345
aṣ-Ṣaġānī, v. Raḍiyuddīn Abū al-Faḍā'il al-Ḥasan b. Muḥammad b al-Ḥasan aṣ-Ṣaġānī
as-Saġāwandī, v. Sirāğuddīn Muḥammad b. Muḥammad b. 'Abdurrašīd as-Saġāwandī
Sāğirī: 376
Sahi-bey: 376
Ṣā'ib: 281
Sa'īd: 300
as-Sakkākī, v. Abū Ya'qūb Yūsuf b. Abū Bakr b. Muḥammad b. 'Alī as-Sakkākī al-Ḫawarizmī
Ṣalāḥuddīn Yaziğī: 564
Ṣāliḥ b. 'Abdulquddūs: 175*
Ṣāliḥ Bayrām Qalāba: 301
Ṣāliḥ-efendī Mi'mārī: 549
Ṣāliḥ ibn Naṣrullāh ibn Sallūm al-Ḥalabī: 493
Ṣāliḥ Nūrī: 285
Sāmī: 281
Sāqī: 376
Ṣawābī: 391
Sayyid 'Imāduddīn Nasīmī: 251, 316, 327, 383, 389, 390, 393, 409, 426
as-Sayyid Muḥammad: 513, 519
as-Sayyid aš-Šarīf, v. Abū al-Ḥasan 'Alī b. Muḥammad b. 'Alī as-Sayyid aš-Šarīf al-Ğurğānī
Sersem 'Alī Bābā, Ḫarabaṭī Sulṭān: 307
Sibṭ al-Māridīnī, v. Badruddīn Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Muḥammad Sibṭ al-Māridīnī
Ṣidqī: 281

Sīğān: 345
Sinān-pāšā: 376
Sinān-pāšā Sinānuddīn Yūsuf b Ḫiḍr-bay b. Ğalāluddīn 'Ārif: 530*
Sīnūbī, v. Nabī 'Abdulbārī b. Tūrḫān Sīnūbī
Sipāhī: 345, 376
Sirāğuddīn 'Alī b. 'Uṯmān b. Muḥammad b. Ūšī al-Farğānī: 238
Sirāğuddīn Muḥammad b. Muḥammad b. 'Abdurrašīd as-Sağāwandī: 235
Sirrī, v. 'Abdurraḥmān Sirrī
Siwāsī-efendī: 393
as-Suhrawardī, v. Šihābuddīn 'Umar b. Muḥammad b. 'Abdullāh as-Suhrawardī
as-Suhrawardī, v. Šihābuddīn Yaḥyā b. Ḥabaš b. Amīrak as-Suhrawardī
Sulaymān Çalabī: 252, 258*, 266*, 268*, 269*, 270*, 271*, 272*, 273*, 445*
Sulaymān Qānūnī, Muḥibbī: 319
Sulṭān Aḥmad-ḫān: 281
Sulṭān Murād: 281*, 383
Sun'ī: 350
as-Suyūṭī: 547*
Sūzī: 376

Š

aš-Šāḍilī, v. Nūruddīn Abū al-Ḥasan Šayḫ 'Alī b. 'Abdullāh b. 'Abdulğabbār aš-Šāḍilī
Šāh Ḥusayn-efendī b. 'Abdullāh al-Anṭākī: 30*
Šāhī: 309
Šāh Ismā'īl 'Abū al-Muẓaffar b. Šayḫ Ḥaydar b. Šayḫ Ğunayd aṣ-Ṣafawī, Šāh Ismā'īl Ḥaṭā'ī: 310, 311, 342
Šāh Ismā'īl Ḥaṭā'ī, v. Šāh Ismā'īl 'Abū al-Muẓaffar b. Šayḫ Ḥaydar b. Šayḫ Ğunayd aṣ-Ṣafawī, Šāh Ismā'īl Ḥaṭā'ī
Šam'ī: 337
Šamsī Tibrīzī: 319
Šamsuddīn Abū aṯ-Ṯanā' Aḥmad b. Muḥammad az-Zilī: 136
Šamsuddīn Aḥmad b. 'Alī Dinqūz: 48, 104*
Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā-(zāde): 114, 115, 142, 160, 176*, 224*, 281, 383, 384, 385, 390, 397, 487, 515, 516
Šamsuddīn Muḥammad b. Aḥmad ad-Dayrūṭī ad-Dimyāṭī al-Miṣrī: 600
Šamsuddīn Muḥammad b. Ḥamza b. Muḥammad ar-Rūmi al-Fanārī: 7, 17*
Šamsuddīn Muḥammad b. Ḥusāmuddīn al-Ḫorāsānī al-Quhistānī al-Ḥanafī: 233, 234
Šamsuddīn Muḥammad b. Muḥammad Ibn al-Ğazarī: 230
Šarafuddīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. 'Alī b. al-Muršid b. 'Alī al-Ḥamawī Ibn al-Fāriḍ: 227, 228

Šawqī: 319
Šayḫī-zāde, v. 'Abdurraḥmān b. Muḥammad b. Sulaymān Šayḫī-zāde
Šayḫ Wafā, v. Muṣliḥuddīn Muṣṭafā b. Aḥmad aṣ-Ṣadrī al-Qonāwī Šayḫ Wafā
Šayḫ Yūyo, v. Muṣṭafā b. Yūsuf b. Murād al-Mūstārī Šayḫ Yūyo
Šayḫ-zāde, v. Muḥyiddīn Muḥammad b. Muṣṭafā Šayḫ-zāde
Šayḫ-zāde as-Sayyid Meḥmed As'ad: 180
Šihābuddīn Abū al-'Abbās Aḥmad b. Rağab b. Ṯāybuğā Ibn al-Mağdī: 532
Šihābuddīn Aḥmad b. Aḥmad b. 'Abdullaṭīf aš-Šarğī az-Zubaydī: 133*
aš-šayḫ Šihābuddīn Aḥmad b. Muḥammad b. Muḥammad ad-Dimašqī aṣ-Ṣāliḥī Ibn Šukm: 168
Šihābuddīn 'Umar b. Muḥammad b. 'Abdullāh as-Suhrawardī: 423
Šihābuddīn Yaḥyā b. Ḥabaš b. Amīrak as-Suhrawardī: 379*
Šūḥī: 409

T, Ṭ, Ṯ

Ṯābit: 281
at-Taftāzānī, v. Sa'duddīn Mas'ūd b. 'Umar b. 'Abdullāh at-Taftāzānī
Tāğuddīn Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad al-Isfarā'īnī al-Fāḍil: 126
Taqiyyuddīn ar-Rāšid: 549*
Ṭāşköprü-zāde, v. Aḥmad b. Muṣṭafā b. Ḫalīl Ṭāşköprü-zāde
Ṭīğī: 281
at-Tirmiḏī, v. Abū 'Īsā Muḥammad b. 'Īsā b. Sawra at-Tirmiḏī
at-Tūqātī, v. Luṭfullāh b. Ḥasan at-Tūqātī
Turābī: 319, 425
Turkmānī 'Umar: 345

U, 'U, Ü

'Umar: 345, 376
'Umar b. Aḥmad b. Muḥammad Sa'īd al-Ḫarpūtī Nā'īmī: 642*
'Umar Āqşehirlī: 180
'Umar b. Ḥārit: 409
'Umar b. Ismā'īl: 40
Üsküfī, v. Muḥammad-efendī Hevāyī Üsküfī
Usūlī: 389
'Uššāq: 345
'Uṯmān b. 'Abdurraḥmān: 356
'Uṯmān-efendī ibn Manşūr al-ḥāğğ Ḥasan-efendī ibn al-ḥāğğ Muḥammad-efendī al-Qonawī ibn Maḥmūd-efendī: 295
Uzunić, Meḥmed Esad, v. Meḥmed As'ad b. Sa'īd b. ḥāfiz Ṣāliḥ Riğā'ī b. Ibrāhīm Üzūnī-zāde

W

Wāǧdī Bālī: 376
Wāǧid: 279
sayyid Wahbī-efendī: 427
Wahbī Qāḍī al-Islāmbūlī: 374
Wahbī-efendī Istūlčawī: 375
Waḥdat Istānbūlī: 376
Waḥšī Bāfqī: 440
Wālī b. Aḥmad: 106
Wāṣif: 281, 282
Waysī: 354
Waysī Uways b. Meḥmed Alaşehrī: 301, 352
Wirānī: 319
Wişāl Šīrāzī: 440

Y

Yaḥyā-efendī: 376, 383
šayḫ Yaḥyā-efendī aš-Širwānī: 378
Yaḥyā b. Naṣūḥ b. Isrā'īl: 143
Yamī: 281
Ya'qūb b. 'Abdullāh: 541
Yāzīǧīoǧlu, v. Aḥmad Bīǧān Yāzīǧīoǧlu
Yūnus Emre: 292, 328, 341, 343,344, 345, 347, 351
Yūsuf Çolalı Sinān al-Kūtāhī: 162
Yūsuf al-Ḥamīdi Šayḫ Sinān: 176*
Yūsuf Nābī: 281, 283, 650
ḥāǧǧī Yūsuf b. al-ḥāǧǧ 'Uṯmān as-Sarā'ī: 402

Z

az-Zamaḫšarī, v. Abū al-Qāsim Ǧārullāh Maḥmūd b. 'Umar b. Muḥammad az-Zamaḫšarī
az-Zanǧānī, v. 'Izuddīn Abū al-Faḍā'il b. Ibrāhīm b. 'Abdulwahhāb b. 'Alī az-Zanǧānī
Zaynī-zāde, v. Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī-zāde al-Bursawī
mullā Zaynuddīn al-Barādūsī: 17
Zaynuddīn Ḫālid b. 'Abdullāh b. Abū Bakr al-Azharī: 26, 145
az-Zīlī, v. Šamsuddīn Abū aṯ-Ṯanā' Aḥmad b. Muḥammad az-Zīlī
az-Zubaydī, v. Šihābuddīn Aḥmad b. Aḥmad b. 'Abdullaṭīf aš-Šarǧī az-Zubaydī

INDEKS PREPISIVAČA
INDEX OF COPYISTS

A, 'A

'Abdī Balgrādī: 225
'Abdul'azīz: 227, 228
'Abdul'azīz al-Kawbanānī al-Makkī: 636*
Abdullāh b. Ṣāliḥ Šahmānī (Nikšić): 15, 16
'Abdullaṭīf b. Ibrāhīm al-Birçaklī (Brčak): 120, 147
'Abdulwahhāb Bosnawī: 428
'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī-zāde: 176
'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. Sinān: 45
Abū Bakr b. Walī b. Muḥammad b. Ḥasan: 286, 287, 472, 473, 474, 475
Abū Qalāba Muṣṭafa Ḥilmī: 327
Aḥmad b. Muḥammad: 166
'Alī b. Maḥmūd: 521
'Alī Riḍā-efendī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī as-Sarāyī: 217, 218
'Amr: 182
As'ad: 299
Ayyūb Lūmiǧūra-zāde (Lomigorić): 84, 85

D

Darwīš b. 'Abdullāh: 564, 565, 566, 567
Darwīš Darwīš b. Ḥaydar: 187
Darwīš Fayḍullāh al-Wīzawī Qāḍī-zāde: 359

Ǧ

Ǧalīl b. Maḥmūd: 437
Ǧūdārī-zāde al-Fučawī al-ḥāǧǧī ḥāfiz 'Abdulḥamīd 'Awnī b. Darwīš Ibrāhīm Ḥilmī: 582

Ḥ, Ḫ, H

Hadžić, Ćamil: 204
al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad: 378 - 397
Hanīfa ibn Abšar: 619
Ḥasan Çalabī al-Üsküdārī: 410*
Ḥasan Ḥasan-beǧ-zāde al-Bosnawī: 478, 479, 480
Ḥasan Naẓīf Ihlawnī: 623, 624, 625, 626
Ḥasan b. 'Uṯmān al-Bosnawī: 79, 80, 81, 82, 83
Ḥaydar b. 'Abdullāh aš-Šayḫī: 116
Ḥilmī: 677
Ḥusayn b. 'Alī: 431
Ḥusayn Rušdī: 469

W

Waǧdī Bālī: 376
Wāǧid: 279
sayyid Wahbī-efendī: 427
Wahbī Qāḍī al-Islāmbūlī: 374
Wahbī-efendī Istūlčawī: 375
Waḥdat Istānbūlī: 376
Waḥsī Bāfqī: 440
Wālī b. Aḥmad: 106
Wāṣif: 281, 282
Waysī: 354
Waysī Uways b. Meḥmed Alaşehrī: 301, 352
Wīrānī: 319
Wiṣāl Šīrāzī: 440

Y

Yaḥyā-efendī: 376, 383
šayḫ Yaḥyā-efendī aš-Širwānī: 378
Yaḥyā b. Naṣūḥ b. Isrā'īl: 143
Yamī: 281
Ya'qūb b. 'Abdullāh: 541
Yāzīǧīoǧlu, v. Aḥmad Bīǧān Yāzīǧīoǧlu
Yūnus Emre: 292, 328, 341, 343,344, 345, 347, 351
Yūsuf Çolalı Sinān al-Kūtāhī: 162
Yūsuf al-Ḥamīdi Šayḫ Sinān: 176*
Yūsuf Nābī: 281, 283, 650
ḫāǧǧī Yūsuf b. al-ḫāǧǧ 'Uṯmān as-Sarā'ī: 402

Z

az-Zamaḫšarī, v. Abū al-Qāsim Ǧārullāh Maḥmūd b. 'Umar b. Muḥammad az-Zamaḫšarī
az-Zanǧānī, v. 'Izuddīn Abū al-Faḍā'il b. Ibrāhīm b. 'Abdulwahhāb b. 'Alī az-Zanǧānī
Zaynī-zāde, v. Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī-zāde al-Bursawī
mullā Zaynuddīn al-Barādūsī: 17
Zaynuddīn Ḫālid b. 'Abdullāh b. Abū Bakr al-Azharī: 26, 145
az-Zīlī, v. Šamsuddīn Abū aṯ-Ṯanā' Aḥmad b. Muḥammad az-Zīlī
az-Zubaydī, v. Šihābuddīn Aḥmad b. Aḥmad b. 'Abdullaṭīf aš-Šarǧī az-Zubaydī

INDEKS PREPISIVAČA
INDEX OF COPYISTS

A, 'A

'Abdī Balgrādī: 225
'Abdul'azīz: 227, 228
'Abdul'azīz al-Kawbanānī al-Makkī: 636*
Abdullāh b. Ṣāliḥ Šahmānī (Niksšić): 15, 16
'Abdullaṭīf b. Ibrāhīm al-Birçaklī (Brčak): 120, 147
'Abdulwahhāb Bosnawī: 428
'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī-zāde: 176
'Abdurraḥmān b. Aḥmad b. Sinān: 45
Abū Bakr b. Walī b. Muḥammad b. Ḥasan: 286, 287, 472, 473, 474, 475
Abū Qalāba Muṣṭafa Ḥilmī: 327
Aḥmad b. Muḥammad: 166
'Alī b. Maḥmūd: 521
'Alī Riḍā-efendī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī as-Sarāyī: 217, 218
'Amr: 182
As'ad: 299
Ayyūb Lūmiǧūra-zāde (Lomigorić): 84, 85

D

Darwīš b. 'Abdullāh: 564, 565, 566, 567
Darwīš Darwīš b. Ḥaydar: 187
Darwīš Fayḍullāh al-Wīzawī Qāḍī-zāde: 359

Ǧ

Ǧalīl b. Maḥmūd: 437
Ǧūdārī-zāde al-Fučawī al-ḫāǧǧī ḫāfiẓ 'Abdulḥamīd 'Awnī b. Darwīš Ibrāhīm Ḥilmī: 582

Ḥ, Ḫ, H

Hadžić, Ćamil: 204
al-Ḫalīl b. 'Uṯmān b. Muḥammad: 378 - 397
Hanīfa ibn Abšar: 619
Ḥasan Çalabī al-Üsküdārī: 410*
Ḥasan Ḥasan-beǧ-zāde al-Bosnawī: 478, 479, 480
Ḥasan Naẓīf Ihlawnī: 623, 624, 625, 626
Ḥasan b. 'Uṯmān al-Bosnawī: 79, 80, 81, 82, 83
Ḥaydar b. 'Abdullāh aš-Šayḫī: 116
Ḥilmī: 677
Ḥusayn b. 'Alī: 431
Ḥusayn Rušdī: 469

Ḥusayn Ṯābit ibn al-ḥāǧǧ Muḥammad Ṣādiq: 645
munlā Ḥusayn-zāde: 459

I

Ibrāhīm b. Ḥusayn b. Ismā'īl b. 'Alī-efendī al-Kašfī al-Mostārī: 432
Ibrāhīm b. Ḥāǧo Muḥammad aṭ-Ṭāšličawī (Pljevljak): 26
Ibrāhīm b. Muṣṭafā Bālić: 453

K

Krupić, Ḥusayn b. Ibrāhīm: 456
Kujumdžić, Muhamed Arif, v. Muḥammad 'Ārif b. Muṣṭafā Sarāylī Quyūmǧī-zāde (Ḥusayn-zāde)

M

Meḥmed b. Bayrām b. Meḥmed b. Murād Abū Qalāba: 304 - 326
Muḥammad, soḥta: 222, 223
Muḥammad b. 'Abdullāh: 595
Muḥammad b. al-ḥāǧǧ 'Abdurraḥmān al-ḫaṭīb al-Aynawī: 43
Muḥammad b. munlā Aḥmad: 219, 220
Muḥammad ibn Aḥmad: 496, 497, 498
Muḥammad b. Aḥmad b. 'Umar: 127, 128
Muḥammad b. 'Alī: 17
Muḥammad (Meḥmed) b. 'Alī: 155, 156, 157
Muḥammad ibn aš-šayḫ al-ḥāǧǧ 'Alī al-Bosnawī: 1 - 6
Muḥammad 'Ārif b. 'Alī: 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545
Muḥammad 'Ārif b. Muṣṭafā Sarāylī Quyūmǧī-zāde (Ḥusayn-zāde): 356, 357, 358
Muḥammad Ḫān Ḫalīl: 70
Muḥammad (Meḥmed) Ḫān b. Ḥān Kaldī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥān: 69
Muḥammad b. Ḥusāmuddīn: 636
Muḥammad b. Ismā'īl: 32, 33, 34
Muḥammad al-'Izzī al-Ḥanafī: 167, 168
Muḥammad b. Maḥmūd al-Bosnawī: 124
Muḥammad b. Ṣāliḥ b. Muṣṭafā al-Qaramānī: 123
Muḥammad Šākir Mu'īd-zāde: 645
Muḥammad Šukrī ibn Rušdī-efendi: 7, 8
Muidović, Muhamed Šakir, v. Muḥammad Šākir Mu'īd-zāde
Munīb-efendī: 452
munlā Muṣṭafā: 148, 149, 150, 151
soḥta Muṣṭafā: 283
Muṣṭafā b. ...?: 12
Muṣṭafā b. 'Abdullāh: 114, 115
Muṣṭafa b. Aḥmad-efendī: 137
Muṣafā b. 'Alī al-Kisrī: 510, 511, 512, 513

al-ḥāǧǧ Muṣṭafā 'Aṭṭār al-Bosnawī: 495
Muṣṭafā b. Muḥammad b. al-ḥāǧǧī Ḫalīl: 568, 569, 570, 571, 572
al-ḥāǧǧ Muṣṭafā b. Muḥammad al-Mawābādī: 240
(mullā) Muṣṭafā b. Šāhīn: 129, 130
Muṣṭafā b. Yūsuf: 210

R

Raǧab Munlā Salmān: 54, 55
Rāsiḫ-zāde Ibrāhīm Adham b. Aḥmad Laṭīf as-Sarāyī Bosnawī: 122

S, Ş

Sa'īd b. Ibrāhīm-efendi Balġrādī: 610, 611, 612
Ṣāliḥ b. 'Abdullāh: 682
Ṣāliḥ b. Ša'bān Nikšiklī: 206
Sayyid 'Alī b. Ğa'far-beġ Sarā'ī (Sarajlija): 163
as-Sayyid Muḥammad Hāšim b. Dāwūd 'Ārif: 14

Š

Ša'bān as-soḥta ibn Sulaymān al-Mostārī: 9, 10
Šākir: 205

'U

al-ḥāǧǧ 'Ubaydullāh Zuhdī ibn al-ḥāǧǧ Ibrāhīm: 27, 28
'Umar al-Bosnawī: 139
'Uṯmān b. Aḥmad: 654
'Uṯmān ibn Bābā Ḥasan al-Čayničawī (Čajničanin): 18, 19, 20, 21
'Uṯmān b. Ibrāhīm: 256
'Uṯmān b. Muḥammad al-Āqḥiṣārī: 185
'Uṯmān b. Yūsuf: 144

Y

Yenipazarlı Ḫayruddīn ibn 'Alī ibn Ḥusayn ibn Muṣṭafā: 231, 232, 233, 234, 235
Yūsuf b. Sulaymān: 138
ḥāǧǧī Yūsuf b. al-ḥāǧǧ 'Uṯmān as-Sarā'ī: 402, 410, 415, 426

INDEKS VLASNIKA I VAKIFA
INDEX OF OWNERS AND DONORS

A, ʻA

ʻAbdulkarīm as-Sara'ī Qūmāšīn al-Bosnawī: 428
ʻAbdulkarīm Zubaydī: 573
ʻAbdullāh Banālūqalī: 564
ʻAbdullāh b. Ḥaydar: 116
ʻAbdullāh b. Ibrāhīm: 27
(...) b. as-sayyid ʻAbdulqādir b. as-Sayyid Ibrāhīm (...) al-Kīlānī al-Ḥamawī ar-Rūmī: 493
ʻAbdurraḥīm b. šayḫ ʻAbdulqādir al-Mu'ayyidī: 176
Abū Bakr Qundūz-zāde (Kunduzović): 376
Agić, Redžo: 18, 177, 201, 222, 368, 377, 471, 496, 609, 614, 619, 666
Aḥmad b. Aḥmad Imām-zāde: 520
Aḥmad-efendī: 459
Aḥmad b. Muṣṭafā: 91
Aḥmad b. Sulaymān: 190
Aḥmad al-Wahbī Čarkaši: 173
ḥāfiẓ ʻAlī: 15
ḥāǧǧī ʻAlī b. ...: 123
ʻAlī b. al-ḥāǧǧ Aḥmad: 489
ʻAlī Riḍā-efendī b. Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī as-Sarāyī: 217
ʻAlī b. Yūsuf b. ʻAlī: 44
al-Amǧad b. Ḥusayn Muḥammad: 209
mullā Ayyūb: 252
Ayyūb Lūmiġūra-zāde (Lomigorić): 79, 83

B

Bakšić, Hasan: 327, 460, 573
Balić, Osman: 442
Berqowičewī ʻAbdullāh ʻAwnī b. Muḥammad b. Ibrāhīm: 198
Brkanić, Brkanija: 444
Bosnawī ʻAlīk (Alić): 563

Č

Čaršo: 564

D

Darwīš ʻAǧamī: 134
Darwīš ar-Rūmī: 43
Delić: 134, 198, 275, 436

Dž

Džinić, Aiša: 167

F

Faydullāh b. Ismā'īl: 79

G, Ğ

Ğa'far: 214
Glamočali Muṣṭafā-efendī: 185

Ḥ, H, H

Hadžić, Seid: 402
Hadžijahić, Muhamed: 463, 477
Hadžimuharemagić, Muhamed Emin, v. Muḥammad Amīn ḥāǧǧī Muḥarram Āǧā-zāde
ḥāǧǧī Ḫalil-zāde Muṣṭafā: 175
al-ḥāǧǧ Ḥasan-efendī: 166
Ḥasan al-ḥāǧǧī 'Abdić 'Abdullaṭīf-zāde: 616
Hasečić, Salih: 183, 240, 263, 295, 435, 454, 681
Hasīb-efendī-zāde 'Alī Riḍā-efendī: 217
Hawāğa-zāde Muḥammad (Meḥmed) Ḥamdī: 54
Ḥusayn: 158
Ḥusayn Ḫayrī: 185

I

Ibrahim: 201
Ibrāhīm: 214
Ibrāhīm Fatḥī Yiktā-zāde: 438
Ibrāhīm al-Mataraǧī: 134
Ibrāhīm b. al-ḥāǧǧ Muṣṭafā: 563
Indžić, Hamid: 131
Islām-efendī: 251
Ismā'īl: 40
Ismā'īl b. 'Abdullāh: 12
Ismā'īl b. Ḥasan: 126

K

Kalaba, v. Meḥmed Nūrī ibn Bayrām Ṣāliḥ ibn Meḥmed Ḥusām ibn Murād alemdar ibn Ḥusayn Qalāba
Kujumdžić, Muhamed Arif, v. Muḥammad 'Ārif b. Muṣṭafā Sarāylī Quyūmğī-zāde (Ḥusayn-zāde)

M

Madžarević, Junus: 167
Meḥmed Nūrī ibn Bayrām Ṣāliḥ ibn Meḥmed Ḥusām ibn Murād alemdar ibn Ḥusayn Qalāba: 300-327, 459, 573
Mestvica, Muhamed, v. Muḥammad Mastwīğa
Muftić, Hilmija: 124, 173
Mufti-zāde Muḥammad (Meḥmed) Ṣāliḥ Nūrī: 166
Muḥammad: 79
Muḥammad: 222
Muḥammad b. ...: 123
Muḥammad, muderris: 44
Muḥammad b. Aḥmad: 13
Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Aḥmad Sarā'ī: 369
Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Aḥmad Sunbul: 229
Muḥammad Amīn ḥāǧǧī Muḥarram Āǧā-zāde: 470

Muḥammad Amīn al-Yanī Pāzārī: 493
Muḥammad 'Ārif b. Muṣṭafā Sarāylī Quyūmğī-zāde (Ḥusayn-zāde): 356, 357, 358
Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Darwīš Sarāč: 175
Muḥammad Ḥālim-efendī: 148
Muḥammad (Meḥmed) Ḥasīb-efendī: 217
Muḥammad Ḥifẓī Muḥammad: 176
Muḥammad Ḥilmī: 148
Muḥammad b. Ibrāhīm: 123
Muḥammad Mastwīğa: 295, 369, 459
Muḥammad b. Meḥmed al-Pūžagawī: 240
Muḥammad ibn Muḥammad: 251
Muḥammad (Meḥmed) b. Muṣṭafā: 215
mullā Muḥammad Naẓīf ibn al-ḥāǧǧ Aḥmad Mastwīğa: 564
Muḥammad b. Ṣāliḥ: 209
Muḥammad b. al-ḥāǧǧ Ṣāliḥ Islīno-zāde (Slinić): 215
Muḥammad Ṣāliḥ Mūsā-zāde: 428
Muḥammad (Meḥmed) Salīm b. Abdurraḥmān: 275
mullā Muḥammad b. Sulaymān Obralı: 56
Muḥammad Wahbī b. ḥāǧǧī ḥāfiz Muṣṭafā Tranpa: 402, 426, 564
Muṣṭafā: 12
Muṣṭafā Beğ-zāde: 210
Muṣṭafā Luṭfī: 119
Muṣṭafā b. al-ḥāǧǧ Muḥammad as-Sarā'ī (Sarajlija): 124
Muṣṭafā Muḥibbī Imām-zāde: 493
Muṣṭafā Muḥlišī: 11
Muṣṭafā b. Muṣṭafā b. Ibrāhīm b. Yūsuf b. Ḥusayn Muḥibbī: 463
Muṣṭafā Spāhī: 226
Muṣṭafā Sarāyī: 40
Muṣṭafā b. 'Umar-beğ Ljubušak: 283

N

Nametak, Alija: 206
Nametak, Hasan Fehim: 476

P

Prelo, al-ḥāǧǧ Aḥmad Šukrī-efendī: 337, 343

Q

Qalāba (Kalaba), v. Meḥmed Nūrī ibn Bayrām Ṣāliḥ ibn Meḥmed Ḥusām ibn Murād alemdar ibn Ḥusayn Qalāba

R

Raǧab b. Yūsuf: 438
Ramić, Muhamed: 549
Ruždić, Rizo: 40, 452

S, Ş
Ṣāliḥ ibn Idrīs Efica: 144
Saračević, Šukri Edhem, v. Šukri Edhem Saračević, sin hadži hafiza Ibrahima
Saračević, Tajib: 12, 15, 54, 170, 171, 478, 499
Sayfullāh b. Ṣāliḥ: 428
Sayfullāh Wahbī: 428
Selimović, Nedžara
Silajdžić, Ćamil: 564, 610

Š
Šabanović, Fahrija: 458
Šarīf-efendī: 654
Šukri Edhem Saračević, sin hadži hafiza Ibrahima: 364

T
Takidawī as-Sayyid Muḥammad (Meḥmed) Ğamālī b. Muṣṭafā Ḍārī: 214
Talirović, Fuad: 167

'U
al-ḥāǧǧ 'Ubaydullāh Zuhdī ibn al-ḥāǧǧ Ibrāhīm: 27
'Umar b. Ḥusayn b. Muẓaffar: 12
'Uṯmān: 123
mullā 'Uṯmān: 456
'Uṯmān b. 'Abdullāh: 135
'Uṯmān Bosnawī: 120

Y
šayḫ Yūsuf: 250
Yūsuf Ṣidqī b. al-ḥāǧǧ Muḥibbī-efendī: 463
Yūsuf Ṣidqī b. al-ḥāǧǧ Muṣṭafā Muḥibbī-efendī: 463
ḥāǧǧī Yūsuf b. al-ḥāǧǧ 'Uṯmān as-Sarā'ī: 402

Z
Zaynil b. ḥāǧǧī 'Alī: 176

Ž
Žapčali Ādam Hadžihasanović: 148

INDEKS MJESTA I USTANOVA
INDEX OF PLACES AND INSTITUTIONS

A
Abū Ayyūb Anṣārī (Istanbul): 367
Adakale: 463
Afḍal-zāde medresa (Istanbul): 532
Aleksandrija: 426
Ali-pašina džamija: 649
Aqḥiṣār: 306, 587
Arebi dždedid (Karpuzova) mahala: 122
Arslan-pašina medresa: 521
Atmejdan medresa (Sarajevo): 213
Aya Sofiya: 461
Aydıncık: 173, 274

B
Bagdad: 43, 336
Bajram-begova džamija (Beograd): 374
Beč: 477
Belh: 413
Beograd: 204, 354, 356, 368, 374, 654
Blagajska tvrđava: 525
Bosanski Petrovac (Novosel): 185
Bursa: 44, 510

C
Careva ćuprija: 375
Carigrad (v. Istanbul)
Cernica: 367

Č, Ç
Čajirdžik mahala: 124
Čajniče: 28, 301, 364
Čelić: 256
Çorlu: 469

D
Dagestan: 510
Damask: 538
Dār al-ḥadīṯ (Istanbul): 214
Derventa: 364
Dobrinja (Tuzla): 205
Dubrovnik: 426
Duvno: 483

Đ
Đumišića medresa: 28

Dž
Džidda: 538

E
Egipat: 409, 415, 477, 538

Erzin: 510
Erzindžan: 339
Erzurum: 588

F

Ferhat-pašina medresa: 40
Foča: 368
Fojnica: 364
Francuska: 477

G, Ğ

Galata (Istanbul): 40
Galipolje: 526
al-Ğāmi al-kabīr: 44
Gazi Husrev-begova biblioteka: 40, 106, 205, 300
Gazi Husrev-begova džamija: 326
Gazi Husrev-begov hanikah: 356
Gazi Husrev-begova medresa: 44
Gazi Husrev-begov vakuf: 148, 326
Gebza kod Istanbula: 649
Ğisr Kabīr (Kulen Vakuf): 185
Gornji Vakuf: 627
Gradačac: 147

H, Ḥ

Hadži Idrisova mahala (Sarajevo): 568, 569, 570, 571, 572
Hadži Isa mahala: 573
Hadži Sinanova tekija: 276
Ḥakīm Çalabī medresa (Istanbul): 138
al-Ḥaram aš-šarīf: 415
Ḥawāǧalar mahala: 7, 8

I

Iljas-pašin džemat (Sarajevo): 276
Iskender-pašina medresa (Trabzon): 129
Istanbul: 3, 14, 28, 40, 130, 138, 166, 167, 168, 185, 198, 214, 234, 351, 367, 402, 407, 409, 426, 444, 473, 477, 529, 532, 534, 535, 544, 549, 649

J

Jerusalem: 538
Jezero (Gölḥiṣār): 496, 497, 498

K

Kairo: 181, 406, 426, 460
Kalin hadži Alijina mahala, isto: Čajirdžik mahala
Kalkandelen: 307
Kandija: 278, 653
Karadozbegova medresa: 9, 10, 283
Karpuzova mahala, isto: Arebi dželed mahala
Kladanj: 364
Konja: 155, 156, 157
Konjic: 44, 442, 446-451, 655
Koraj: 83
Krit, isto: Kandija
Kruševac: 473
Kula (Zvornik): 276
Kulen Vakuf (Ğisr Kabīr): 185
Kuršumli medresa (Sarajevo): 44

L

Ledići: 367

Lipovo: 7, 8
Livno: 368
Loznica: 367

Lj

Ljubuška tvrđava: 525

M

Makedonija: 307
Maroko: 356
Medina: 356, 415, 538
Mekka: 133, 243, 426, 514, 538
Merhemića medresa: 54
Mostar: 9, 10, 40, 283, 364, 367, 431
Mostarska tvrđava: 525
Mutevelića han: 375

N

Niš: 225, 463
Novi Pazar (Yenipazar): 234, 252, 444, 582
Novosel (Bosanski Petrovac): 185

O

Oglavak: 463
Ostrožac: 442
Oyuk: 384

P

Pariz: 579
Pljevlja (Tašlidža): 136
Požarevac: 374
Priština: 645
Prozor: 367
Prusac: 368

R

Rodos: 424
Rogatica: 364
Rusija: 477
Ruščika: 478

S, Ş

Sadd Ğadīd (Duvno): 483
Sarajevo (Saray-Bosna): 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15, 16, 18, 28, 54, 144, 152, 163, 188, 206, 213, 215, 229, 252, 276, 300, 301, 326, 364, 367, 368, 369, 374, 375, 376, 402, 406, 409, 443, 444, 446-451, 463, 477, 549, 568, 569, 570, 571, 572, 649
Šārūḥān: 306, 587
Seonica: 446-451
Sīm-zāde medersa (Sarajevo): 163
Sinanova tekija (Sarajevo): 402
Sirija: 481
Skradin: 202
Smederevo: 374
Sofija: 354, 610
Sofi Memi džamija: 234
Sulejmanija džamija: 410
Sulejmanija medresa: 214
Sunbul-mahala: 477

Š

Širvan: 510

T

Tašlidža (Pljevlja): 136
Tekija Kaimi-efendije: 477
Tekija Šayḫ 'Abdulqādira: 529

Trabzon: 129
Travnik: 40, 131, 279, 286, 287, 364, 367, 369, 452, 472. 473, 474, 579
Tvrđava Sadd Ğadīd: 483

U

Užice: 226

V

Venecija: 426
Vidin: 354, 463
Visoko: 367
Višegrad: 364

Z

Zvornik: 276, 293, 364, 367, 470

Y

Yedi kule: 473

INDEKS OSTALIH IMENA
INDEX OF OTHER NAMES

A, ʻA

ʻAbdulḥamīd II: 301
ʻAbdulḥamīd-ḫān b. Aḥmad-ḫān: 356
Abdulah, sin Ibrahimov: 645
ʻAbdullāh ibn ʻAbbās: 402
al-ḥāǧǧī ʻAbdullāh al-Mostārī: 623, 625
sultan Abdulmedžid: 649
ʻAbdulqādir Ğaylānī: 640
šayḫ ʻAbdulqādir Ğaylānī: 276
Abū al-Ḫayr Meḥmed al-Çalabī: 283
šayḫ al-islām Aḥī-zāde Ḥusayin-efendī: 40
Aḥmad-āġā: 426
Aḥmad b. Ḥabīb: 210
Aḥmad Kamāl: 629
Aḥmad-pāšā (Köprülü Faḍıl Aḥmad-pāšā): 519
sultan Ahmed: 409
Ahmed III: 347
Ahmed-aga: 425
Aḥmed-aga, nadzornik harema na carskom dvoru: 431
Aleksandr Ḏū al-Qarnayn: 670
Aleksandar Veliki: 413
mullā ʻAlī b. ʻAbdulmu'min: 424
ʻAlī b. Abū Ṭālib: 392, 411, 470, 598
ʻAlī Riḍā-efendī: 217
Aristotel: 334
ʻAynī-dede: 649

B

Bajazit II: 508, 663
Bayrām-pāšā: 469
Bakić, Šaliḥ: 185
hadži Bektaš Velija: 308, 309, 310
Belenli hadži Mustafa-paša 645, 651
Bonaparta: 477

C

Crnovršanin Ahmed-efendija: 234

E

Ejub-paša Ferhatagić: 234

F

Fadil-paša Šerifović: 579, 580
Fayḍullāh-efendī Šarīf-zāde: 375
Firdus, Ahmed-beg: 650
Firdus, Mustafa-beg: 650

Fūčawī-zāde (Fočak-ović) as-Sayyid 'Abdullāh-efendī: 463

G, Ğ

Ğa'far b. Ḥusayn: 425
Gāzī Bālī-beğ: 649
Gazi Hasan-paša Tiro: 650
Gazi Husrev-beg: 326
Gazi Skender-paša: 326

Ḥ, H, H

Hadžidžaferović, Salih: 477
Hajdarović, Rašid: 477
šejhu-l-islam Halil-efendija: 476
Ḫalīl b. Ḥusayn: 202
Handžić, Mehmed: 455
mulla Hasan Pazarac: 232
Ḥekimoğlu 'Alī-pāšā: 325
Heraclius: 402
Hormuz: 298

I

Ibrāhīm-efendī: 415
Ibrāhīm-pāšā: 115, 224
Ibrāhīm-pāšā, namjesnik Egipta: 415
Ibrāhīm Ḫalīm-beğ: 649
Ibrahim Osmanov Repovac: 44
al-ḥāğğ Ibrāhīm Qapūdān-zāde: 619
Ibrāhīm at-Tamīmī: 423

J

Jusuf Čelebija: 406

K

Kadić, Muhamed Enveri: 483, 579, 651, 652
Kalaba, Mehmed: 301
Kalaba, Salih Bajram: 301
Kara Mustafa-paša: 425
Köprülü Faḍıl Aḥmad-pāšā: 519

M

Mahmud I: 198
Mahmud II: 647
Mahmud Hamdi-paša: 652
Mawlānā Meḥmed Ḫusraw: 326
Mehmed III: 475, 478
Mehmed IV: 431, 493, 547
Mehmed II Fatih: 473, 663
Mehmed Haki-paša: 195
Mehmed Hasib Čoko: 217
Mehmed Šukrija: 301
Miṣrī-efendī: 335
Morali Kamil Mehmed-paša: 463
Mu'āwiya I: 402
mula Muhamed Mestvica, sin hadži Ahmed-efendije: 477
al-ḥāğğī Muḥammad-efendī: 402
Muḥammad-efendī: 185
as-sayyid Muḥammad Faḍlullāh Šarīf-zāde: 41
Muḥammad-āğā Kamāl-zāde: 185
Muḥammadu b. Nağumddīn: 474
mullā Muḥammad Nazīf-efendi Mastwīğa (Mestvica): 564
Muḥammad Nazīf Rağānī: 229
Muḥammad Qapūdān-zāde Mālik-beğ: 619

Muidović, Šakir-efendija: 651
Murad Kapetan Gradaščević: 372
Murat II: 274
Murat IV: 43, 482
sultan Mustafa: 402, 425, 647
Muṣṭafā-āğā: 300
Muṣṭafā-pāšā: 336
vezir Mustafi-paša, egipatski namjesnik: 409, 425
Mustafa Behdžet-efendija Mutevelić: 375
Mustafa Bešlija: 375
Mustafa Hilmi: 301
mullā Muṣṭafā Muḫtār-efendī: 276
Muṣṭafā b. Yūsuf b. Murād al-Mostārī Šayḫ Yūyo: 488

N

Naṣūḥ-beğ: 426
Nevšehirli Damat Ibrahim-paša: 347
Nurija-hanuma, kćerka Fatime i Osmana Spahića Bjelopoljca: 301
Nūriyya-ḫānum bint Fāṭima wa bint 'Uṯmān Spāhī Aqūwalı: 301
Nūruddīn-efendī: 510

O

halifa Omer: 298, 403, 481
mulla Omer Bego Skopljak: 477
munla Osman: 83
sultan Osman: 458, 649

P

Pazvan-oğlu: 294
Platon: 334

R

Ramaḍān-beğ: 426
Rustem-paša: 409
Rustem, sin Hasanov: 645

S

Sayyid Baṭṭāl Ğāzī: 425
Sejid Ali-paša: 477
sultan Selim: 534
Selim II, 490, 578
Selim III: 294, 477, 646
Silahdar Ali-paša: 477
Sīrazli Aḥmad-efendī: 235
Sirri-paša, Šerif Selim, v. Šarīf Salīm Sirrī-pāšā
Spahić, Osman: 301
Stjepan Tomašević: 473
Sulaymān-pāšā: 648
Sulejman-paša Bošnjak: 649
Sulejman Zakonodavac (Veličanstveni): 115, 162, 224, 424

Š

Šakir Mehmed-efendija Ćesrija: 300
Šamsī-dede: 649
Šarīf Salīm Sirrī-pāšā: 645
Šarīf-zāde (Šerifović) as-Sayyid 'Alī Šarīf-efendī: 463
Šerifović, Mustafa Nuruddin: 477

Ṭ
Ṭopūz-bābā: 319

V
Velihodžić, Rāzī Mehmed: 455

Y
Yaḥyā b. 'Umara Minqārī-zāde: 519
al-ḥāǧǧ Yūsuf ḥāfiẓ-efendī: 229
Yūsuf Ḍiyā-pāšā: 280

KATALOŠKI INDEKS

1	R 728/1	30	R 206	59	R 480/1	88	R 194/3
2	R 728/2	31	R 491	60	R 480/2	89	R 194/4
3	R 728/3	32	R 236/1	61	R 480/3	90	R 194/5
4	R 728/4	33	R 236/2	62	R 480/4	91	R 458/1
5	R 728/5	34	R 236/3	63	R 349/1	92	R 458/2
6	R 728/6	35	R 236/4	64	R 349/2	93	R 458/3
7	R 515/1	36	R 236/5	65	R 349/3	94	R 458/4
8	R 515/2	37	R 200	66	R 349/4	95	R 458/5
9	R 303/1	38	R 353	67	R 718/1	96	R 361/1
10	R 303/2	39	R 356	68	R 718/2	97	R 361/2
11	R 234	40	R 54	69	R 268/1	98	R 361/3
12	R 61	41	R 275/1	70	R 268/2	99	R 361/4
13	R 729	42	R 275/2	71	R 268/3	100	R 585/1
14	R 266	43	R 493	72	R 679/1	101	R 585/2
15	R 57/1	44	R 308/1	73	R 679/2	102	R 585/3
16	R 57/2	45	R 308/2	74	R 679/3	103	R 585/4
17	R 57/3	46	R 399/1	75	R 679/4	104	R 552
18	R 93/1	47	R 399/2	76	R 679/5	105	R 644
19	R 93/2	48	R 399/3	77	R 679/6	106	R 311
20	R 93/3	49	R 399/4	78	R 496	107	R 479/1
21	R 93/4	50	R 492/1	79	R 424/1	108	R 479/2
22	R 202	51	R 492/2	80	R 424/2	109	R 479/3
23	R 211/1	52	R 492/3	81	R 424/3	110	R 479/4
24	R 211/2	53	R 492/4	82	R 424/4	111	R 360/1
25	R 178/1	54	R 74/1	83	R 424/5	112	R 360/2
26	R 178/2	55	R 74/2	84	R 424/6	113	R 684
27	R 205/1	56	R 738/1	85	R 424/7	114	R 633/1
28	R 205/2	57	R 738/2	86	R 194/1	115	R 633/2
29	R 205/3	58	R 738/3	87	R 194/2	116	R 473/1

117	R 473/2	154	R 196/3	191	R 504	228	R 739/2
118	R 473/3	155	R 196/4	192	R 220	229	R 21/1
119	R 570	156	R 196/5	193	R 715	230	R 21/2
120	R 436/1	157	R 196/6	194	R 692	231	R 665/1
121	R 436/2	158	R 88/1	195	R 408/1	232	R 665/2
122	R 212	159	R 88/2	196	R 408/2	233	R 665/3
123	R 343	160	R 88/3	197	R 408/3	234	R 665/4
124	R 307	161	R 88/4	198	R 3	235	R 665/5
125	R 450	162	R 88/5	199	R 139/1	236	R 351/1
126	R 497	163	R 477	200	R 139/2	237	R 351/2
127	R 180/1	164	R 327/1	201	R 106	238	R 351/3
128	R 180/2	165	R 327/2	202	R 600	239	R 304
129	R 180/3	166	R 438	203	R 601	240	R 45/1
130	R 180/4	167	R 82/1	204	R 151	241	R 45/2
131	R 520/1	168	R 82/2	205	R 262	242	R 45/3
132	R 520/2	169	R 744	206	R 51	243	R 45/4
133	R 714	170	R 60	207	R 150	244	R 453/1
134	R 7	171	R 66	208	R 602	245	R 453/2
135	R 737	172	R 192	209	R 731	246	R 453/3
136	R 168/1	173	R 310	210	R 169	247	R 453/4
137	R 168/2	174	R 549	211	R 629/1	248	R 453/5
138	R 168/3	175	R 398	212	R 629/2	249	R 453/6
139	R 168/4	176	R 726	213	R 629/3	250	R 453/7
140	R 168/5	177	R 100	214	R 290	251	R 509
141	R 168/6	178	R 216	215	R 30/1	252	R 425/1
142	R 168/7	179	R 465	216	R 30/2	253	R 425/2
143	R 168/8	180	R 204	217	R 512/1	254	R 794/1
144	R 609/1	181	R 172/1	218	R 512/2	255	R 794/2
145	R 609/2	182	R 172/2	219	R 109/1	256	R 793
146	R 609/3	183	R 42/1	220	R 109/2	257	R 634/1
147	R 472	184	R 42/2	221	R 109/3	258	R 634/2
148	R 143/1	185	R 668	222	R 96/1	259	R 634/3
149	R 143/2	186	R 183	223	R 96/2	260	R 634/4
150	R 143/3	187	R 627/1	224	R 185	261	R 795
151	R 143/4	188	R 627/2	225	R 184	262	R 796
152	R 196/1	189	R 107	226	R 577	263	R 37
153	R 196/2	190	R 678	227	R 739/1	264	R 615/1

265	R 615/2	302	R 301/3	339	R 277/3	376	R 727
266	R 615/3	303	R 301/4	340	R 277/4	377	R 102/1
267	R 615/4	304	R 301/5	341	R 277/5	378	R 102/2
268	R 615/5	305	R 301/6	342	R 277/6	379	R 102/3
269	R 615/6	306	R 301/7	343	R 277/7	380	R 102/4
270	R 615/7	307	R 301/8	344	R 277/8	381	R 102/5
271	R 615/8	308	R 301/9	345	R 250	382	R 102/6
272	R 615/9	309	R 301/10	346	R 138/1	383	R 102/7
273	R 615/10	310	R 301/11	347	R 138/2	384	R 102/8
274	R 461	311	R 301/12	348	R 138/3	385	R 102/9
275	R 16	312	R 301/13	349	R 138/4	386	R 102/10
276	R 802/1	313	R 301/14	350	R 138/5	387	R 102/11
277	R 802/2	314	R 301/15	351	R 138/6	388	R 102/12
278	R 802/3	315	R 301/16	352	R 138/7	389	R 102/13
279	R 802/4	316	R 301/17	353	R 138/8	390	R 102/14
280	R 802/5	317	R 301/18	354	R 138/9	391	R 102/15
281	R 802/6	318	R 301/19	355	R 138/10	392	R 102/16
282	R 802/7	319	R 301/20	356	R 628	393	R 102/17
283	R 470	320	R 301/21	357	R 706	394	R 102/18
284	R 357	321	R 301/22	358	R 698	395	R 102/19
285	R 20	322	R 301/23	359	R 507	396	R 102/20
286	R 444/1	323	R 301/24	360	R 239	397	R 102/21
287	R 444/2	324	R 301/25	361	R 622	398	R 102/22
288	R 364/1	325	R 301/26	362	R 569/1	399	R 102/23
289	R 364/2	326	R 301/27	363	R 569/2	400	R 102/24
290	R 364/3	327	R 301/28	364	R 18	401	R 102/25
291	R 688/1	328	R 392	365	R 276	402	R 283/1
292	R 688/2	329	R 108/1	366	R 498	403	R 283/2
293	R 583/1	330	R 108/2	367	R 535	404	R 283/3
294	R 583/2	331	R 108/3	368	R 118	405	R 283/4
295	R 43/1	332	R 108/4	369	R 610	406	R 283/5
296	R 43/2	333	R 108/5	370	R 419	407	R 283/6
297	R 251	334	R 108/6	371	R 273	408	R 283/7
298	R 439	335	R 108/7	372	R 800	409	R 283/8
299	R 489	336	R 108/8	373	R 626	410	R 283/9
300	R 301/1	337	R 277/1	374	R 642	411	R 283/10
301	R 301/2	338	R 277/2	375	R 640	412	R 283/11

413 R 283/12
414 R 283/13
415 R 283/14
416 R 283/15
417 R 283/16
418 R 283/17
419 R 283/18
420 R 283/19
421 R 283/20
422 R 283/21
423 R 283/22
424 R 283/23
425 R 283/24
426 R 283/25
427 R 246
428 R 554
429 R 358
430 R 447
431 R 418
432 R 638
433 R 432
434 R 173
435 R 41
436 R 9
437 R 338
438 R 176/1
439 R 176/2
440 R 297
441 R 540
442 R 389
443 R 336
444 R 624
445 R 710
446 R 264/1
447 R 264/2
448 R 264/3
449 R 264/4
450 R 264/5
451 R 264/6
452 R 53
453 R 380
454 R 44
455 R 777
456 R 373
457 R 725
458 R 31
459 R 299/1
460 R 299/2
461 R 140
462 R 799
463 R 28
464 R 513
465 R 345
466 R 441/1
467 R 441/2
468 R 441/3
469 R 441/4
470 R 193
471 R 95
472 R 474/1
473 R 474/2
474 R 474/3
475 R 474/4
476 R 340
477 R 27
478 R 55/1
479 R 55/2
480 R 55/3
481 R 694
482 R 681
483 R 526
484 R 369/1
485 R 369/2
486 R 125
487 R 272/1
488 R 272/2
489 R 272/3
490 R 128
491 R 708
492 R 132
493 R 135/1
494 R 135/2
495 R 135/3
496 R 92/1
497 R 92/2
498 R 92/3
499 R 56
500 R 175
501 R 130
502 R 131
503 R 712
504 R 123
505 R 124
506 R 597
507 R 709
508 R 337
509 R 232/1
510 R 232/2
511 R 232/3
512 R 232/4
513 R 232/5
514 R 232/6
515 R 232/7
516 R 232/8
517 R 232/9
518 R 232/10
519 R 232/11
520 R 232/12
521 R 232/13
522 R 157/1
523 R 157/2
524 R 157/3
525 R 719/1
526 R 719/2
527 R 719/3
528 R 719/4
529 R 719/5
530 R 719/6
531 R 719/7
532 R 719/8
533 R 719/9
534 R 407/1
535 R 407/2
536 R 407/3
537 R 407/4
538 R 407/5
539 R 407/6
540 R 407/7
541 R 407/8
542 R 407/9
543 R 407/10
544 R 407/11
545 R 407/12
546 R 407/13
547 R 155 /1
548 R 155/2
549 R 574
550 R 690
551 R 641
552 R 335
553 R 122/1
554 R 122/2
555 R 122/3
556 R 122/4
557 R 137/1
558 R 137/2
559 R 137/3
560 R 137/4

561 R 137/5
562 R 654
563 R 587
564 R 670/1
565 R 670/2
566 R 670/3
567 R 670/4
568 R 403/1
569 R 403/2
570 R 403/3
571 R 403/4
572 R 403/5
573 R 298/1
574 R 298/2
575 R 476/1
576 R 476/2
577 R 677/1
578 R 677/2
579 R 547/1
580 R 547/2
581 R 378
582 R 623
583 R 522/1
584 R 522/2
585 R 522/3
586 R 522/4
587 R 522/5
588 R 522/6
589 R 522/7
590 R 522/8
591 R 522/9
592 R 522/10
593 R 801
594 R 713
595 R 14
596 R 58/1
597 R 58/2
598 R 58/3
599 R 58/4
600 R 58/5
601 R 58/6
602 R 58/7
603 R 58/8
604 R 58/9
605 R 58/10
606 R 58/11
607 R 58/12
608 R 58/13
609 R 86
610 R 281/1
611 R 281/2
612 R 281/3
613 R 281/4
614 R 97/1
615 R 97/2
616 R 97/3
617 R 97/4
618 R 594
619 R 94
620 R 377
621 R 379
622 R 702
623 R 174/1
624 R 174/2
625 R 174/3
626 R 174/4
627 R 120/1
628 R 120/2
629 R 120/3
630 R 790
631 R 780/1
632 R 780/2
633 R 780/3
634 R 798
635 R 704
636 R 635
637 R 374
638 R 126
639 R 219
640 R 406/1
641 R 406/2
642 R 707
643 R 595
644 R 382
645 R 111/1
646 R 111/2
647 R 111/3
648 R 111/4
649 R 111/5
650 R 111/6
651 R 111/7
652 R 111/8
653 R 111/9
654 R 467
655 R 781/1
656 R 781/2
657 R 781/3
658 R 781/4
659 R 781/5
660 R 656/1
661 R 656/2
662 R 656/3
663 R 656/4
664 R 656/5
665 R 656/6
666 R 116/1
667 R 116/2
668 R 116/3
669 R 317/1
670 R 317/2
671 R 700
672 R 524
673 R 523
674 R 701/1
675 R 701/2
676 R 167
677 R 405
678 R 121
679 R 393
680 R 404
681 R 48
682 R 383
683 R 525
684 R 527
685 R 596
686 R 711
687 R 703

R 3	198	R 55/1	478	R 88/2	159	R 102/10	386
R 7	134	R 55/2	479	R 88/3	160	R 102/11	387
R 9	436	R 55/3	480	R 88/4	161	R 102/12	388
R 14	595	R 56	499	R 88/5	162	R 102/13	389
R 16	275	R 57/1	15	R 92/1	496	R 102/14	390
R 18	364	R 57/2	16	R 92/2	497	R 102/15	391
R 20	285	R 57/3	17	R 92/3	498	R 102/16	392
R 21/1	229	R 58/1	596	R 93/1	18	R 102/17	393
R 21/2	230	R 58/2	597	R 93/2	19	R 102/18	394
R 27	477	R 58/3	598	R 93/3	20	R 102/19	395
R 28	463	R 58/4	599	R 93/4	21	R 102/20	396
R 30/1	215	R 58/5	600	R 94	619	R 102/21	397
R 30/2	216	R 58/6	601	R 95	471	R 102/22	398
R 31	458	R 58/7	602	R 96/1	222	R 102/23	399
R 37	263	R 58/8	603	R 96/2	223	R 102/24	400
R 41	435	R 58/9	604	R 97/1	614	R 102/25	401
R 42/1	183	R 58/10	605	R 97/2	615	R 106	201
R 42/2	184	R 58/11	606	R 97/3	616	R 107	189
R 43/1	295	R 58/12	607	R 97/4	617	R 108/1	329
R 43/2	296	R 58/13	608	R 100	177	R 108/2	330
R 44	454	R 60	170	R 102/1	377	R 108/3	331
R 45/1	240	R 61	12	R 102/2	378	R 108/4	332
R 45/2	241	R 66	171	R 102/3	379	R 108/5	333
R 45/3	242	R 74/1	54	R 102/4	380	R 108/6	334
R 45/4	243	R 74/2	55	R 102/5	381	R 108/7	335
R 48	681	R 82/1	167	R 102/6	382	R 108/8	336
R 51	206	R 82/2	168	R 102/7	383	R 109/1	219
R 53	452	R 86	609	R 102/8	384	R 109/2	220
R 54	40	R 88/1	158	R 102/9	385	R 109/3	221

R 111/1	645	R 138/1	346	R 174/1	623	R 211/2	24
R 111/2	646	R 138/2	347	R 174/2	624	R 212	122
R 111/3	647	R 138/3	348	R 174/3	625	R 216	178
R 111/4	648	R 138/4	349	R 174/4	626	R 219	639
R 111/5	649	R 138/5	350	R 175	500	R 220	192
R 111/6	650	R 138/6	351	R 176/1	438	R 232/1	509
R 111/7	651	R 138/7	352	R 176/2	439	R 232/2	510
R 111/8	652	R 138/8	353	R 178/1	25	R 232/3	511
R 111/9	653	R 138/9	354	R 178/2	26	R 232/4	512
R 116/1	666	R 138/10	355	R 180/1	127	R 232/5	513
R 116/2	667	R 139/1	199	R 180/2	128	R 232/6	514
R 116/3	668	R 139/2	200	R 180/3	129	R 232/7	515
R 118	368	R 140	461	R 180/4	130	R 232/8	516
R 120/1	627	R 143/1	148	R 183	186	R 232/9	517
R 120/2	628	R 143/2	149	R 184	225	R 232/10	518
R 120/3	629	R 143/3	150	R 185	224	R 232/11	519
R 121	678	R 143/4	151	R 192	172	R 232/12	520
R 122/1	553	R 150	207	R 193	470	R 232/13	521
R 122/2	554	R 151	204	R 194/1	86	R 234	11
R 122/3	555	R 155/1	547	R 194/2	87	R 236/1	32
R 122/4	556	R 155/2	548	R 194/3	88	R 236/2	33
R 123	504	R 157/1	522	R 194/4	89	R 236/3	34
R 124	505	R 157/2	523	R 194/5	90	R 236/4	35
R 125	486	R 157/3	524	R 196/1	152	R 236/5	36
R 126	638	R 167	676	R 196/2	153	R 239	360
R 128	490	R 168/1	136	R 196/3	154	R 246	427
R 130	501	R 168/2	137	R 196/4	155	R 250	345
R 131	502	R 168/3	138	R 196/5	156	R 251	297
R 132	492	R 168/4	139	R 196/6	157	R 262	205
R 135/1	493	R 168/5	140	R 200	37	R 264/1	446
R 135/2	494	R 168/6	141	R 202	22	R 264/2	447
R 135/3	495	R 168/7	142	R 204	180	R 264/3	448
R 137/1	557	R 168/8	143	R 205/1	27	R 264/4	449
R 137/2	558	R 169	210	R 205/2	28	R 264/5	450
R 137/3	559	R 172/1	181	R 205/3	29	R 264/6	451
R 137/4	560	R 172/2	182	R 206	30	R 266	14
R 137/5	561	R 173	434	R 211/1	23	R 268/1	69

R 268/2	70	R 283/17	418	R 301/23	322	R 360/2	112
R 268/3	71	R 283/18	419	R 301/24	323	R 361/1	96
R 272/1	487	R 283/19	420	R 301/25	324	R 361/2	97
R 272/2	488	R 283/20	421	R 301/26	325	R 361/3	98
R 272/3	489	R 283/21	422	R 301/27	326	R 361/4	99
R 273	371	R 283/22	423	R 301/28	327	R 364/1	288
R 275/1	41	R 283/23	424	R 303/1	9	R 364/2	289
R 275/2	42	R 283/24	425	R 303/2	10	R 364/3	290
R 276	365	R 283/25	426	R 304	239	R 369/1	484
R 277/1	337	R 290	214	R 307	124	R 369/2	485
R 277/2	338	R 297	440	R 308/1	44	R 373	456
R 277/3	339	R 298/1	573	R 308/2	45	R 374	637
R 277/4	340	R 298/2	574	R 310	173	R 377	620
R 277/5	341	R 299/1	459	R 311	106	R 378	581
R 277/6	342	R 299/2	460	R 317/1	669	R 379	621
R 277/7	343	R 301/1	300	R 317/2	670	R 380	453
R 277/8	344	R 301/2	301	R 327/1	164	R 382	644
R 281/1	610	R 301/3	302	R 327/2	165	R 383	682
R 281/2	611	R 301/4	303	R 335	552	R 389	442
R 281/3	612	R 301/5	304	R 336	443	R 392	328
R 281/4	613	R 301/6	305	R 337	508	R 393	679
R 283/1	402	R 301/7	306	R 338	437	R 398	175
R 283/2	403	R 301/8	307	R 340	476	R 399/1	46
R 283/3	404	R 301/9	308	R 343	123	R 399/2	47
R 283/4	405	R 301/10	309	R 345	465	R 399/3	48
R 283/5	406	R 301/11	310	R 349/1	63	R 399/4	49
R 283/6	407	R 301/12	311	R 349/2	64	R 403/1	568
R 283/7	408	R 301/13	312	R 349/3	65	R 403/2	569
R 283/8	409	R 301/14	313	R 349/4	66	R 403/3	570
R 283/9	410	R 301/15	314	R 351/1	236	R 403/4	571
R 283/10	411	R 301/16	315	R 351/2	237	R 403/5	572
R 283/11	412	R 301/17	316	R 351/3	238	R 404	680
R 283/12	413	R 301/18	317	R 353	38	R 405	677
R 283/13	414	R 301/19	318	R 356	39	R 406/1	640
R 283/14	415	R 301/20	319	R 357	284	R 406/2	641
R 283/15	416	R 301/21	320	R 358	429	R 407/1	534
R 283/16	417	R 301/22	321	R 360/1	111	R 407/2	535

R 407/3	536	R 450	125	R 491	31	R 547/2	580
R 407/4	537	R 453/1	244	R 492/1	50	R 549	174
R 407/5	538	R 453/2	245	R 492/2	51	R 552	104
R 407/6	539	R 453/3	246	R 492/3	52	R 554	428
R 407/7	540	R 453/4	247	R 492/4	53	R 569/1	362
R 407/8	541	R 453/5	248	R 493	43	R 569/2	363
R 407/9	542	R 453/6	249	R 496	78	R 570	119
R 407/10	543	R 453/7	250	R 497	126	R 574	549
R 407/11	544	R 458/1	91	R 498	366	R 577	226
R 407/12	545	R 458/2	92	R 504	191	R 583/1	293
R 407/13	546	R 458/3	93	R 507	359	R 583/2	294
R 408/1	195	R 458/4	94	R 509	251	R 585/1	100
R 408/2	196	R 458/5	95	R 512/1	217	R 585/2	101
R 408/3	197	R 461	274	R 512/2	218	R 585/3	102
R 418	431	R 465	179	R 513	464	R 585/4	103
R 419	370	R 467	654	R 515/1	7	R 587	563
R 424/1	79	R 470	283	R 515/2	8	R 594	618
R 424/2	80	R 472	147	R 520/1	131	R 595	643
R 424/3	81	R 473/1	116	R 520/2	132	R 596	685
R 424/4	82	R 473/2	117	R 522/1	583	R 597	506
R 424/5	83	R 473/3	118	R 522/2	584	R 600	202
R 424/6	84	R 474/1	472	R 522/3	585	R 601	203
R 424/7	85	R 474/2	473	R 522/4	586	R 602	208
R 425/1	252	R 474/3	474	R 522/5	587	R 609/1	144
R 425/2	253	R 474/4	475	R 522/6	588	R 609/2	145
R 432	433	R 476/1	575	R 522/7	589	R 609/3	146
R 436/1	120	R 476/2	576	R 522/8	590	R 610	369
R 436/2	121	R 477	163	R 522/9	591	R 615/1	264
R 438	166	R 479/1	107	R 522/10	592	R 615/2	265
R 439	298	R 479/2	108	R 523	673	R 615/3	266
R 441/1	466	R 479/3	109	R 524	672	R 615/4	267
R 441/2	467	R 479/4	110	R 525	683	R 615/5	268
R 441/3	468	R 480/1	59	R 526	483	R 615/6	269
R 441/4	469	R 480/2	60	R 527	684	R 615/7	270
R 444/1	286	R 480/3	61	R 535	367	R 615/8	271
R 444/2	287	R 480/4	62	R 540	441	R 615/9	272
R 447	430	R 489	299	R 547/1	579	R 615/10	273

R 622	361	R 665/4	234	R 708	491	R 738/2	57
R 623	582	R 665/5	235	R 709	507	R 738/3	58
R 624	444	R 668	185	R 710	445	R 739/1	227
R 626	373	R 670/1	564	R 711	686	R 739/2	228
R 627/1	187	R 670/2	565	R 712	503	R 744	169
R 627/2	188	R 670/3	566	R 713	594	R 777	455
R 628	356	R 670/4	567	R 714	133	R 780/1	631
R 629/1	211	R 677/1	577	R 715	193	R 780/2	632
R 629/2	212	R 677/2	578	R 718/1	67	R 780/3	633
R 629/3	213	R 678	190	R 718/2	68	R 781/1	655
R 633/1	114	R 679/1	72	R 719/1	525	R 781/2	656
R 633/2	115	R 679/2	73	R 719/2	526	R 781/3	657
R 634/1	257	R 679/3	74	R 719/3	527	R 781/4	658
R 634/2	258	R 679/4	75	R 719/4	528	R 781/5	659
R 634/3	259	R 679/5	76	R 719/5	529	R 790	630
R 634/4	260	R 679/6	77	R 719/6	530	R 793	256
R 635	636	R 681	482	R 719/7	531	R 794/1	254
R 638	432	R 684	113	R 719/8	532	R 794/2	255
R 640	375	R 688/1	291	R 719/9	533	R 795	261
R 641	551	R 688/2	292	R 725	457	R 796	262
R 642	374	R 690	550	R 726	176	R 798	634
R 644	105	R 692	194	R 727	376	R 799	462
R 654	562	R 694	481	R 728/1	1	R 800	372
R 656/1	660	R 698	358	R 728/2	2	R 801	593
R 656/2	661	R 700	671	R 728/3	3	R 802/1	276
R 656/3	662	R 701/1	674	R 728/4	4	R 802/2	277
R 656/4	663	R 701/2	675	R 728/5	5	R 802/3	278
R 656/5	664	R 702	622	R 728/6	6	R 802/4	279
R 656/6	665	R 703	687	R 729	13	R 802/5	280
R 665/1	231	R 704	635	R 731	209	R 802/6	281
R 665/2	232	R 706	357	R 737	135	R 802/7	282
R 665/3	233	R 707	642	R 738/1	56		

PRILOZI
SUPPLEMENTS

Naslovna stranica rječnika turskog jezika *Muḫtaṣar Lahğa al-luğāt* koji je sačinio 'Alī Kāṣif b. 'Umar Uskudārī kao skraćenu verziju rječnika *Lahğa al-luğāt* koji je napisao šayḫ al-islām Muḥammad As'ad b. Abū Isḥāq Ismā'īl b. Ibrāhīm (R 3)

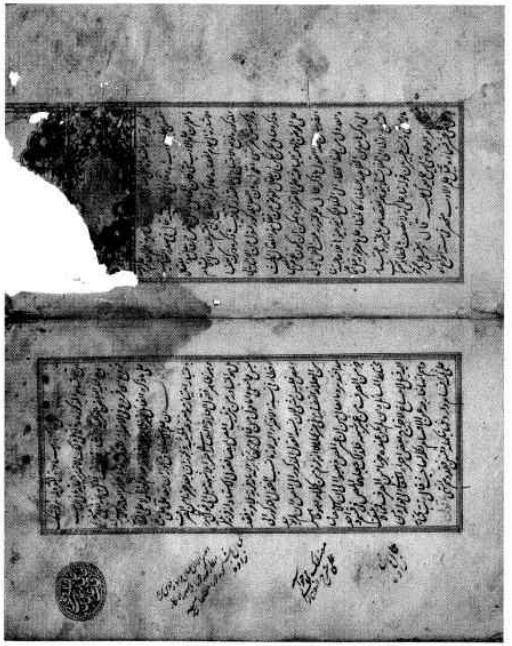

Početne stranice djela *Ta'līqāt 'alā ḥawāšī 'alā al-Miṣbāḥ fī šarḥ al-Miftāḥ* koje je kao komentare na više glosa komentara as-Sakkākījevog djela *Miftāḥ al-'ulūm* sakupio 'Abdurraḥīm b. šayḫ 'Abdulqādir al-Mu'ayyidī iz predavanja svoga profesora Ḍakariyyāa (R 726)

Posljednja stranica zbirke uzoraka arapske kaligrafije (*Mašq*), ukrašenih ornamentikom, koje je ispisao mostarski kaligraf Ismā'īl (R 356)

Posljednja stranica zbirke uzoraka arapske kaligrafije (*Maśq*), ukrašenih ornamentikom, koje je ispisao 'Umar b. Ismā'īl, 1095/1684. godine, poznati kaligraf iz Mostara (R 54)

Početne stranice rukopisa djela *Niẓām al-ġarīb fī al-luġa*, rječnika neobičnih riječi u arapskom jeziku, koji je napisao Abū Muḥammad 'Īsa b. Ibrāhīm b. Muḥammad ar-Raba'ī al-Yamanī (R 172/1)

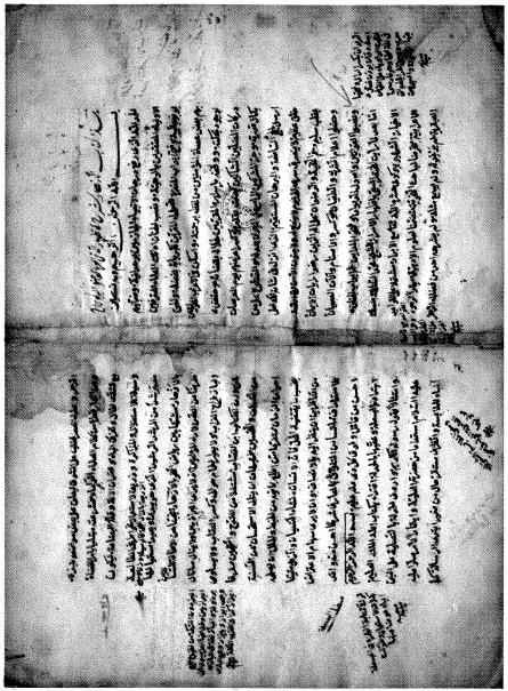

Početne stranice rukopisa djela *al-Azhār fī šarḥ Iẓhār al-asrār*, komentara na arapskom jeziku djela *Iẓhār al-asrār* iz sintakse arapskog jezika, od nama nepoznatog autora (R 438)

Prva stranica rukopisa djela *Fatḥ al-asrār fī šarḥ Īsāġūǧī*, komenara djela *Īsāġūǧī* iz logike na arapskom jeziku, koji je napisao Muḥammad b. Muṣṭafa b. Aḥmad al-Čāyničawī (R 205/2)

Početna stranica rukopisa djela *Ḥulla-i manẓūma*, komentara na turskom jeziku Šāhidījevog perzijsko-turskog rječnika *Tuḥfa-i šāhidī*, koji je napisao Muṣṭafā b. Yūsuf b. Murād al-Mūstārī Šayḫ Yūyo (R 96/1)

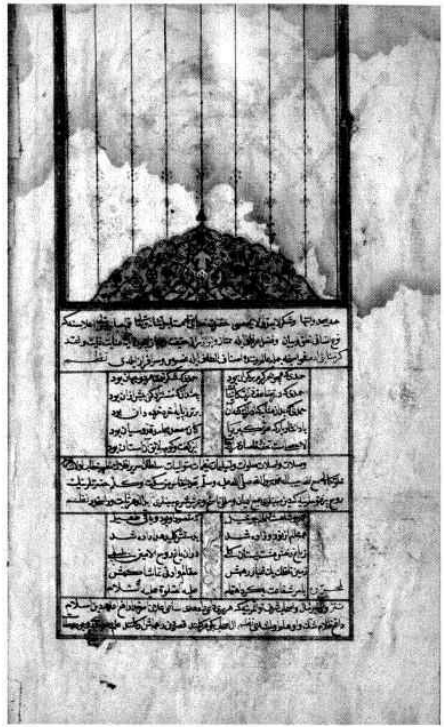

Prva stranica rukopisa djela *Mir'āt al-kā'ināt*, opće historije svijeta na turskom jeziku do kraja vladavine sultana Sulejmana Zakonodavca, koju je napisao Muḥammad b. Aḥmad b. Muḥammad b. Ramaḍān Nišāngī-zāde (R 31)

Prva stranica rukopisa djela *Dīwān-i Qā'imī*, zbirke pjesama koju je na turskom jeziku napisao bosanski pjesnik Ḥasan-efendī Qā'imī (R 802/1)

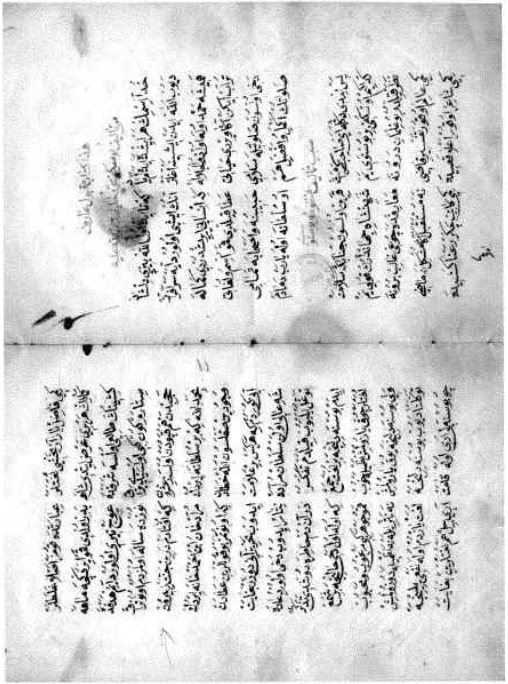

Početne stranice rukopisa bosansko-turskog rječnika u stihovima *Maqbūl-i 'ārif*, poznatog i kao *Potur Šahidija*, koji je napisao Muḥammad-efendī Hawā'ī Uskūfī (R 262)

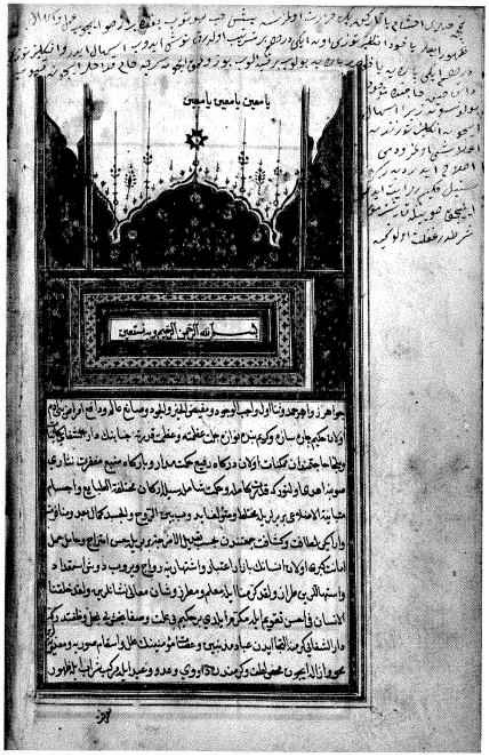

Prva stranica rukopisa djela *Ġāya al-bayān fī tadbīr badan al-insān* iz medicine na turskom jeziku, koje je napisao Ṣāliḥ ibn Naṣrullāh ibn Sallūm al-Ḥalabī (R 135/1)

Početne stranice rukopisa djela *Maǧma' al-qawā'id* iz matematike na turskom jeziku, koje je napisao Muḥyiddīn Muḥammad b. ḥāǧǧī Ātmağa al-Kātib (R 337)

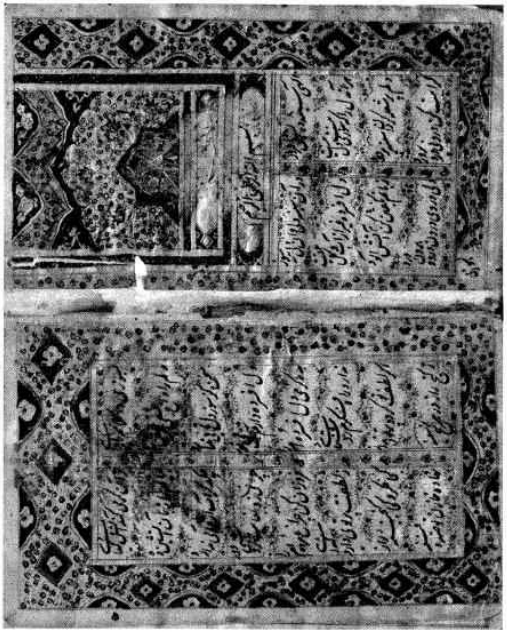

Početne stranice rukopisa ljubavne poeme *Farhād wa Šīrīn*, koju je na perzijskom jeziku u metru Niẓāmījeve poeme *Ḫusraw wa Šīrīn* napisao Kamāluddīn Waḥšī Bāfqī (R 297)

Prva stranica rukopisa djela *Šarḥ-i qaṣīda-i Sa'dī li Ḍiyā'ī al-Mostārī*, komentara kaside na perzijskom jeziku pjesnika Sa'dīja, koji je na turskom jeziku napisao Ḍiyā'ī Ḥasan Çalabī b. 'Alī al-Mostārī (R 444/1)

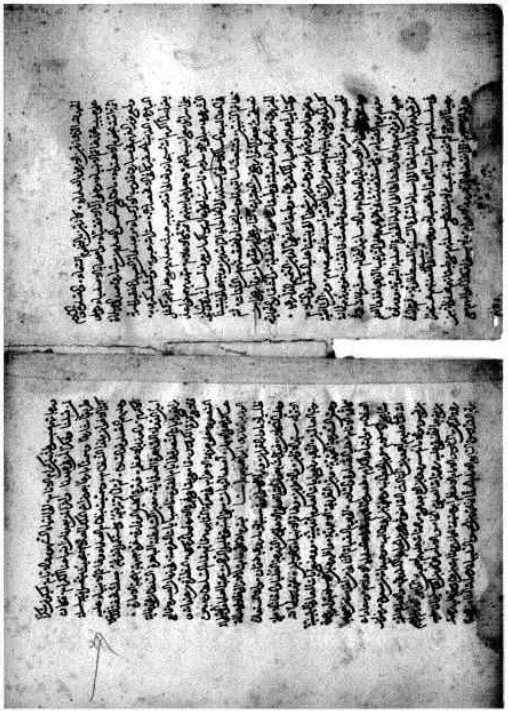

Početne stranice rukopisa djela *Nizām al-'ulamā' ilā ḥātam al-anbiyā'* na arapskom jeziku o biografijama učenjaka, koje je napisao Ḥasan b. Turḥān al-Kāfī al-Āqḥiṣārī al-Bosnawī (R 474/1)

Historijski arhiv
Sarajevo
Al-Furqān Islamic Heritage Foundation
London

Za izdavača
Sejdalija Gušić

Tehničko uređenje
Faruk Špilja

Tiraž
500 primjeraka

Štampa
DES Sarajevo

Za štampariju
Džemal Bašić

ISBN 1-905122-37-3
ISBN 978-9958-892-03-5

فهرس المخطوطات

العربية والتركية والفارسية والبوسنوية
في
أرشيف سراييفو التاريخي

الجزء الأول

منشورات الفرقان: رقم ١٢٧
سلسلة فهارس المخطوطات الإسلامية: رقم ٦٤

مؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي

Al-Furqān Islamic Heritage Foundation
22A Old Court Place
London
W8 4PL
UK

سلسلة فهارس المخطوطات الإسلامية : رقم ٦٤

فهرس المخطوطات

العربية والتركية والفارسية والبوسنوية
في
أرشيف سراييفو التاريخي

الجزء الأول

إعداد

مصطفى يحيتش

إصدار

مؤسسة الفرقان
للتراث الإسلامي

أرشيف سراييفو
التاريخي

لندن - سراييفو
١٤٣١ هـ / ٢٠١٠ م

A catalogue record for this book is available from the British Library

ISBN 1-905122-37-3

© Al-Furqān Islamic Heritage Foundation; 2010
All rights reserved. No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, photoprint, microfilm, or any other means without written permission from the publisher.

(Al-Furqān Cataloguing in Publication Data: (بيانات الفرقان للفهرسة أثناء النشر:

JAHIC, Mustafa.
Katalog arapskih, turskih, perzijskih i bosanskih rukopisa, Historijski arhiv Sarajevo = Catalogue of the Arabic, Turkish, Persian and Bosnian manuscripts [in] The Historical Archive Sarajevo = Fihris al-makhṭūṭāt al-'Arabīyah wa al-Turkīyah wa al-Fārisīyah wa al-Būsnawīyah fī Aršīf Sarāyifū at-Tārihī
فهرس المخطوطات العربية والتركية والفارسية والبوسنوية في أرشيف سراييفو التاريخي

obradio Mustafa JAHIC. - Sarajevo : Historijski arhiv Sarajevo; London : Al-Furqān Islamic Heritage Foundation, 1431/2010
v, 1, 728 p. ; 25 cm. - (Al-Furqān Islamic Heritage Foundation Publication; no. 127 ; Islamic Manuscripts Catalogues Series ; no. 64 =
(منشورات الفرقان: رقم ١٢٧ . سلسلة فهارس المخطوطات الإسلامية: رقم ٦٤)

Previous vols. published with al-Furqān Foundation: vols. 1-18.- (Al-Furqān Islamic Heritage Foundation Publication; no 33, 39, 41, 51, 52, 62, 69, 72, 80, 85, 93. Islamic Manuscripts Catalogues Series ; no. 22, 25, 27, 31, 32, 40, 43, 44, 45, 47, 51, 60, 61, 62, 63)
1. Manuscripts, Turkish- Bosnia- Herzegovina- Sarajevo- Catalogs
2. Manuscripts, Arabic- Bosnia- Herzegovina- Sarajevo- Catalogs
3. Manuscripts, Persian- Bosnia- Herzegovina- Sarajevo- Catalogs
4. Manuscripts, Bosnian- Bosnia- Herzegovina- Sarajevo- Catalogs
5. The Historical Archive Sarajevo (Sarajevo, Bosnia-Herzegovina) - Manuscripts
I. JAHIC, Mustafa. II. Al-Furqān Islamic Heritage Foundation (London, Great Britain). III. The Historical Archive Sarajevo (Sarajevo, Bosnia-Herzegovina). IV. Title (English). V. Title (Transliterated). VI-VII. Series

ISBN 1-905122-37-3
ISBN 978-9958-892-03-5

Published by Al-Furqān Islamic Heritage Foundation.
22A Old Court Place, London W8 4PL, UK

تنبيه
لا يجوز نشر أي جزء من هذا الكتاب أو اختزان مادته بطريقة الاسترجاع أو نقله على أي نحو أو بأي طريقة سواء كانت إلكترونية أو ميكانيكية أو بالتصوير أو بالتسجيل أو خلاف ذلك إلا بموافقة مؤسسة الفرقان لتراث الإسلامي على هذا كتابةً ومُقدما

بسم الله الرحمن الرحيم

تقديم

منذ سنوات طويلة ومؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي في لندن، تعمل على أصعدة مختلفة في سبيل حماية التراث الإسلامي والثقافة الإسلامية، والمحافظة عليهما في العالم، وذلك من خلال تنظيم مختلف الندوات وحلقات الدراسة والمعارض، وإصدار الكتب والفهارس، وتصوير المخطوطات والوثائق التاريخية وحجج الوقف وسجلات المحاكم الشرعية.

وتبذل مؤسسة الفرقان جهودا كبيرة للمحافظة على المخطوطات والكتب القديمة المطبوعة وحمايتها، والتي تزخر بها المؤسسات الثقافية والعلمية المختلفة في البوسنة والهرسك. وبعد ما قدمته من مساعدات لمكتبة الغازي خسروبك في سراييفو للمحافظة على ثروتها من المخطوطات ولتعريف العالم بها، فإن مؤسسة الفرقان تواظب على تقديم المساعدة للمؤسسات الأخرى في البوسنة والهرسك، التي تحتفظ بثروة ثقافية مشابهة. وما هذا المجلد من فهرس أرشيف سراييفو التاريخي، الذي نقدمه اليوم إلى الأوساط العلمية والباحثين، إلا ثمرة من ثمرات هذا الدعم المتواصل. وقد بات معروفا للقاصي والداني، المصير الذي آلت إليه آلاف المخطوطات والكتب المطبوعة التي كانت محفوظة في بعض المؤسسات الثقافية والعلمية في البوسنة والهرسك، حيث أحرقت بصورة وحشية في الحرب العدوانية الأخيرة على البوسنة والهرسك. لذا فإن مؤسسة الفرقان تحدوها رغبة خاصة للمساعدة في المحافظة على تبقّى من تلك الثروة. إن مؤسسة الفرقان ترغب - من خلال دعمها لمشروع فهرسة المخطوطات الموجودة في هذا الأرشيف وفي المؤسسات المشابهة في البوسنة والهرسك - أن تساهم في إنقاذها والمحافظة عليها من خطر التلف الذي أحدق بها أثناء الأحداث الأخيرة التي شهدتها هذه المنطقة، وأن تجعلها في متناول أيدي الباحثين والعلماء في العالم.

لقد تمت في هذا المجلد من الفهرس إعداد المخطوطات التي حالفها الحظ بالنجاة من التلف، والتي ستكون بعد صدور هذا الفهرس تحت تصرف الباحثين المشتغلين بالتراث الثقافي الإسلامي ودراسته.

أسأل الله أن يوفقنا جميعا ويعيننا على تحقيق الأهداف التي تسعى مؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي إلى تحقيقها، في مجال المحافظة على التراث الثقافي الإسلامي، باعتباره أحد منجزات البشرية، بكل ما يتضمنه من قيم عالمية.

وفي الختام أتوجه بالشكر إلى الدكتور مصطفى بحيتش، مدير مكتبة الغازي خسروبك على ما بذل من جهد في سبيل إنجاز هذا العمل، والذي كان في الوقت نفسه محررَ هذا الفهرس ومعدّه، والشكر موصول إلى سعادة السيد سيد علي غوشبتش، مدير أرشيف سراييفو التاريخي، الذي أتاح لنا فرصة القيام بهذا العمل، متمنيا لهم التوفيق والنجاح في أعمالهم القادمة.

لندن، ١٤٣١/٢٠١٠ أحمد زكي يماني

رئيس مؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي

تصدير

ها نحن نقدم ببالغ البهجة والحبور، المجلد الأول من فهرس المخطوطات العربية والتركية والفارسية والبوسنية التي يحتضنها أرشيف سراييفو التاريخي. ويضم هذا الأرشيف مجموعة شرقية تتكون من شتى أنواع وثائق الإدارة العثمانية، والدفاتر، والمقتنيات الشخصية والعائلية، والكتب المطبوعة، ومن أهم مكوّنات هذه المجموعة، حوالي ١٢٠٠ مجموعة مخطوطات، تضم في صفحاتها حوالي ٢٠٠٠ عمل، باللغات العربية والتركية والفارسية والبوسنية.

وتتكون مجموعة المخطوطات في المجموعة الشرقية من: مجموعة المخطوطات المستقلة، ومجموعة مخطوطات محمد توفيق أوكيتش وكتبه المطبوعة، ورصيد تكية الحاج سنان.

بدأ تكوين المجموعة الشرقية منذ اليوم الأول لتأسيس الأرشيف، سنة ١٩٤٨، وتوسعت هذه المجموعة على مر الأيام بوثائق ومخطوطات جديدة. وقد كان للسيد حامد ديزدار، المدير الأول للأرشيف، إسهام كبير في تكوين هذه المجموعة، بينما يعود الفضل في تكوينها العلمي للسيد راشد حيداروفيتش، الذي كان استمر بالإشراف على هذه المجموعة حتى أواخر السبعينيات من القرن الماضي، وقام بإعداد السجلات الأساسية لهذه المخطوطات.

وتتميز مجموعة المخطوطات هذه بتنوع المواضيع، التي تشمل في معظمها العلوم والفنون الآتية: القرآن الكريم وعلومه (التفسير والتجويد والقراءات)، العقيدة، الحديث النبوي، الفقه الإسلامي، التصوف، الأخلاق والمواعظ، اللغات الشرقية (القواعد والنحو والخط الجميل والمعاجم)، الفلسفة والمنطق، التاريخ والجغرافيا، العلوم الطبيعية والرياضيات، الطب البشري والطب البيطري، الأدب، علوم الأسرار وغيرها من العلوم. وقد نشأت هذه المخطوطات في الفترة من القرن الخامس عشر إلى القرن العشرين.

إننا ننوي إصدار فهرس مخطوطات أرشيف سراييفو التاريخي في ثلاثة مجلدات. وقد تم في المجلد الأول الذي نحن بصدد إصداره اليوم، إعداد المخطوطات الموجودة في مجموعة المخطوطات المستقلة، في المنطق وفنون اللغة والأدب والتاريخ والسياسة والطب والصيدلة والرياضيات، والفلك، والعلوم الطبيعية، وعلم النجوم، وعلوم الأسرار وما شابهها. وفي المجلد الثاني ستتم - إن شاء الله - إعداد مخطوطات نفس المجموعة في الفنون والعلوم الأخرى، بينما سيتم في المجلد الثالث إعداد مخطوطات مجموعة محمد توفيق أوكيتش ورصيد تكية الحاج سنان.

تضم هذه المجموعة مخطوطات منسوخة لعدد من مشاهير المؤلفين العرب والأتراك والفارسيين والبوسنيين. وننوه بأن هذه المجموعة من المخطوطات تضم حوالي ٥٠ مخطوطة

باللغة البوسنية المكتوبة بالأبجدية العربية. ومن المؤلفين البوسنيين الكبار الذين كتبوا مؤلفاتهم باللغات الشرقية نجد مخطوطات لكل من: حسن كافي الأقحصاري، حسن قاضي، مصطفى أيوبي زاده الشهير بالشيخ يووب، أحمد الموستاري، علي دده بوشناق، محمد چاينچوي، ملا مصطفى فراقي، محمد تركسي، هوائي محمد أسكوفي، وغيرهم. فضلا عن أن المجموعة تضم مخطوطات لناسخين بوسنيين في شتى فروع العلوم والمعارف.

ويتميز عدد لا بأس به من تلك المخطوطات بجمال خطه وزخارفه. ونجد في بعضها اهتماما ملحوظا بزخرفة الصفحة الأولى والعنوان. ولقد تجمعت هذه المخطوطات على مدى فترة زمنية طويلة، بفضل الهدايا، والشراء من مؤسسات وأفراد مختلفين، لتصبح اليوم واحدة من أكثر مجموعات المخطوطات ثراء في البلقان. وإن لإصدار فهرس المخطوطات العربية والتركية والفارسية والبوسنية الموجودة في أرشيف سراييفو التاريخي، أهمية خاصة بالنسبة لنا، حيث ستكون هذه المجموعة متاحة للأوساط العلمية الواسعة، ولجميع المشتغلين بدراسة التراث الثقافي.

إننا مدينون في إصدار هذا الفهرس بالشكر الخالص لمعالي الشيخ أحمد زكي يماني، مؤسس جمعية الفرقان للتراث الإسلامي في لندن ورئيسها، الذي يقود هذا العمل النبيل في المحافظة على مجموعات المخطوطات الإسلامية الكثيرة والمحافظة عليها وفهرستها، في مختلف أنحاء العالم الإسلامي.

ونتوجه بالشكر الجزيل للدكتور مصطفى يحيتش، مدير مكتبة الغازي خسروبك في سراييفو، الذي شجعنا على البدء بهذا المشروع، وكان المنسق لتنفيذه، وقام بنفسه بإعداد المخطوطات المدرجة في هذا المجلد.

سراييفو، ١٤٣١/٢٠١٠

سيد علي غوشيتش

مدير أرشيف سراييفو التاريخي

المقدمة

يشهد العدد الكبير من المخطوطات المحفوظة في البوسنة والهرسك، على أن الكتاب في هذه المنطقة كان على مدى عدة قرون يحظى بشعبية كبيرة، وأن البوشناقيين، إلى جانب اشتغالهم بتأليف الكتب المهمّة في شتى المجالات العلمية، وباللغات العربية والتركية والفارسية والبوسنية، كانوا يشتغلون أيضا بنسخ الكتب بخط جميل وزخرفتها وبيعها وإعارتها. وبفضل هذه الحقيقة، وبفضل العدد الكبير من المكتبات، فإن الكتاب في صيغته المخطوطة بقي فترة طويلة الوسط الرئيس لنشر العلوم والمعرفة في صفوف البوشناقيين. ومن الشواهد على ذلك، مجموعة المخطوطات التي يحتفظ بها أرشيف سراييفو التاريخي، والتي تمثل جزءا مهمّا من مادة المخطوطات التي تحتفظ بها مؤسسات ثقافية وعلمية مختلفة في البوسنة والهرسك. لذا فإننا نشعر بالرضا والسعادة إذ نتيح للأوساط العلمية والباحثين – من خلال إصدار هذا الفهرس – فرصة الاطلاع على جزء من المخطوطات المحفوظة في هذه المؤسسة، وسيقدم فهرس الجزء المتبقي من مخطوطات أرشيف سراييفو التاريخي، وبكل تأكيد، إسهاما كبيرا في دراسة هذا النوع من التراث الثقافي في البوسنة والهرسك، والذي يساهم بمكوّنه الإسلامي في التوصل إلى فهمٍ أفضل للتعددية الثقافية التي تتميز به هذا البلاد.

لقد تمت في هذا المجلد إعداد ٣٠١ مخطوطة تضم ٦٨٧ عملا مكتوبا باللغات العربية والتركية والفارسية والبوسنية، في المنطق وفنون اللغة (الخط الجميل، والنحو، والبلاغة، والمعاجم)، وفي الأدب، والتاريخ، والسياسة، والطب، والصيدلة، والرياضيات، والفلك، والعلوم الطبيعية، وعلم النجوم، وعلوم الأسرار، وتفسير الأحلام، والقبّالاه. ويشهد هذا المجلد على ثراء المكتبة بالمخطوطات التي تمثل جزءا مهما من التراث الثقافي، ونظرا إلى أن معالجة مخطوطات المجاميع المتضمنة على أكثر من عمل قد تمت حسب العمل الأول في المجموع، لذا فإن الفهرس يضم أعمالا في مجالات علمية أخرى، لأنها موجودة في المجاميع المعالجة، بعد العمل الأول في كل مجموع.

يتمتع هذا الفهرس بأهمية خاصة، لما يتضمنه من مخطوطات للكتّاب البوسنيين، وأعمال نادرة أو قديمة جدا لكتّاب آخرين.

ومن الأعمال النادرة والقديمة نخص بالذكر:

- "هداية الأحباب إلى طريق الصواب"، تحليل أبيات شعرية من كتاب "فرائد القلائد في مختصر شرح الشواهد" للعيني (أبو محمد محمود بن أحمد العيني، عاش بين عامي ٧٦٢/١٣٦٢

- ١٤٥١/٨٥٥)، وقد وردت أبيات الشعر تلك، أمثلة نحوية في معظم شروح كتاب "الخلاصة"، أو "ألفية ابن مالك". وقام بالتحليل نجم الدين أبو الخير محمد بن الشيخ شهاب الدين (توفي ؟). ولم نعثر في المصادر المتوفرة لدينا على الكتاب المذكور ولا على مؤلفه، (انظر رقم ١٦٧).

- "مختصر لهجة اللغات"، وهو مختصر للمعجم التركي "لهجة اللغات"، لشيخ الإسلام محمد أسعد بن أبي إسحاق إسماعيل بن إبراهيم (توفي في١٠ من شوال ١١٦٦هـ / ١٠ من أغسطس ١٧٥٣م). وقد صنّف هذا المختصر علي كاشف بن عمر أسكوداري (توفي؟). وقد نسخت هذه المخطوطة بيد ناسخ مجهول، في ٧ من رجب ٢٧/١٢٠٩ من يناير ١٧٩٥، (انظر رقم ١٩٨).

- "تعليقات على حواشي على المصباح في شرح المفتاح"، ويمثل هذا العمل تعليقات على عدد كبير من حواشي شرح الباب الثالث من كتاب "مفتاح العلوم" للسكاكي. وشرح الباب الثالث بعنوان "المصباح في شرح المفتاح" لأبي الحسن علي بن محمد بن علي السيد الشريف الجرجاني (عاش بين عامي ١٣٤٠/٧٤٠ - ١٤١٣/٨١٦). وقد كتبت عدة حواشي على هذا الشرح لعلماء مختلفين، وتفيد خاتمة هذه المخطوطة أن تلك الحواشي كانت محلا لتعليقات مدرّس اسمه ذكريا، وناسخ المخطوطة هو عبد الرحيم بن شيخ عبد القادر المؤيّدي، طالب المدرّس المذكور، وقد جمع التعليقات على تلك الحواشي وغيرها من حواشي شروح الباب الثالث من كتاب "مفتاح العلوم"، وصنفها في صورة كتاب، من مفكرته التي كتبها لتلاميذه عندما كان يعمل مدرّسا ومهتما بدراسة هذه المادة. وقد انتهى من نسخها في يوم السبت ١٤ من شعبان ٩٩٣ هـ/١٠ من أغسطس ١٥٨٥م، (انظر رقم ١٧٦).

- "نظام الغريب في اللغة"، معجم فريد للمفردات الغريبة في اللغة العربية، والمحفوظة في التراث الأدبي العربي. مؤلف المعجم هو أبو محمد عيسى بن إبراهيم بن محمد الربعي اليمني (توفي ١٠٨٧/٤٨٠)، وناسخ مخطوطة المعجم هذه مجهول، أتمّ نسخها في شهر ربيع الآخر ٨١٨/ يونيو - يوليو ١٤١٥، (انظر رقم ١٨١).

- "الأزهار في شرح إظهار الأسرار"، وهو شرح باللغة العربية لكتاب "إظهار الأسرار" في النحو للبركوي. ولم نجد هذا الكتاب أو مؤلفه في المصادر المتاحة لدينا. وقد أتم نسخ هذه المخطوطة أحمد بن محمد في اسطنبول، في ٢١ من رمضان ٢٣/١١٠٧ من أبريل ١٦٩٦، (انظر رقم ١٦٦).

ونذكر من أعمال المؤلفين البوسنيين:

- "شرح قصيدة سعدي لضيائي الموستاري"، وهو شرح لقصيدة باللغة الفارسية للشاعر سعدي، وقد كتب ال شرح باللغة التركية الشاعر الموستاري ضيائي حسن جلبي بن علي الموستاري (توفي ١٥٨٤/٩٩٢). ويوجد في أخر الشرح، قصيدة باللغة التركية من ثمانية وثلاثين بيتا، وهي من نظم ضيائي أيضا، وكان قد أهداها للسنجق بك سنان بك، ولم نجد ذكرا لهذا الشرح في المصادر المتوفرة لدينا (انظر رقم ٣٨٦).

- "شرح الكافية"، وهو شرح لكتاب "الكافية" في النحو لابن الحاجب، وقد كتب الشرح باللغة التركية أحمد سودي البوسنوي (توفي ١٥٩٧/١٠٠٦). وناسخ المخطوطة مجهول، وقد أتمّها في منتصف شهر ذي القعدة ١١٢٣/آخر ديسمبر ١٧١١، (انظر رقم ١٢٥).

- "حلة منظومه"، وهو شرح للمعجم الفارسي التركي "تحفة شاهدي"، مكتوب باللغة التركية. ومؤلف الكتاب الأصلي هو إبراهيم شاهدي بن خدائي دده مغلوي (عاش بين عامي ١٤٨٠/٨٨٥ - ١٥٥٠/٩٥٧)، وصاحب هذا الشرح هو مصطفى بن يوسف بن مراد الموستاري، الشهير بشيخ يويو (عاش بين عامي ١٦٥١/١٠٦١ - ١٧٠٧/١١١٩). وقد انتهى المؤلف من شرحه سنة ١٦٩٨/١١١٠، (انظر رقم ٢٢٣).

- "فتح الأسرار في شرح إيساغوجي"، وهو شرح لكتاب إيساغوجي في المنطق باللغة العربية. وقد صنّفه محمد بن مصطفى بن أحمد الچابنچوي سنة ١٧٧٨/١١٩٢، وكانت وفاته سنة ١٧٩١/١٢٠٦-٩٢ في سراييفو. وقد تم نسخ هذه المخطوطة في حياة المؤلف، بيد الحاج عبيد الله زهدي ابن الحاج إبراهيم زاده، في ٢٩ من جمادى الآخرة ٢٨/١٢٠٠ من أبريل ١٧٨٦ (انظر رقم ٢٨).

- "مقبول عارف"، معجم يوسني تركي، منظوم في أبيات شعرية، ألّفه محمد أفندي هوائي أسكوفي، الذي عاش في النصف الأول من القرن الحادي عشر الهجري/الثامن عشر الميلادي. وقد اشتهر هذا المعجم بين العامة باسم بوتور شاهديه (انظر رقم ٢٠٥).

- "ديوان قائمي"، وهو ديوان من القصائد التي نظمها الشاعر حسن أفندي قائمي باللغة التركية. وقد ولد هذا الشاعر في سراييفو، حيث كان إماما في جامع إلياس باشا وشيخا للتكية السنانية. توفي في زفورنيك سنة ١٦٩٠/١٠٩١، ودفن في القلعة عند زفورنيك (انظر رقم ٢٧٦).

- "عبديه"، قصيدة دينية تربوية باللغة البوسنية، نظمها يوسف بك تشينغيتش، الذي عاش في القرن التاسع عشر (انظر رقم ٤٤١).

- "مولد"، قصيدة في المولد النبوي باللغة البوسنية، نظمها عارف بن مصطفى الحاج محمد بن صالح البوسنوي السرايي، الشهير بعارف سرايليا، ولد في سراييفو قبل عام ١٨٦١، وتوفي في نوفي بازار سنة ١٩١٦ (انظر ٤٤٤).

- "نظام العلماء إلى خاتم الأنبياء"، كتاب باللغة العربية يتحدث عن سير العلماء، ومؤلفه الكاتب البوسني المعروف حسن بن طورخان الكافي الأقحصاري (بروشتشاك) البوسنوي، توفي ١٦١٦/١٠٢٥ (انظر رقم ٤٧٢).

يعالج هذا الفهرس عددا من المجموعات، والمدونات الشخصية، التي يمكن أن نجد فيها معلومات متنوعة ومفيدة جدا لدراسة التاريخ الثقافي في البوسنة والهرسك. ونلفت الانتباه هنا إلى مجموعتين.

- "مجموعة ملا مصطفى فراقي"، وهو سجل تأريخي لملا مصطفى فراقي، عن الأحداث المهمة في تاريخ سراييفو، في الفترة بين عامي ١٨٠٦ - ١٨٢٧. وملا مصطفى فراقي هو ابن المؤرخ والشاعر ملا مصطفى باشسكي. ولد فراقي سنة ١٧٧٥ وتوفي سنة ١٨٢٧. وعندما توقف أبوه عن تدوين الأحداث بسبب مرضه سنة ٠٥/١٨٠٤، تابعَ فراقي في سنة ١٨٠٦ تدوين الأحداث المهمة (انظر رقم ٤٧٧).

- "المجموعة المتفرعة"، وهي مفكرة باللغتين العربية والتركية، مختلفة المحتويات، ولكن يغلب عليها علم النجوم، وقد جمعها وصنفها محمد عارف بن مصطفى سرايلي قيومجي زاده ١٣٠٨/١٨٩٠-٩١ (انظر رقم ٣٥٦).

كما تمت في هذا الفهرس معالجة مجموعتين لعَيِّنات من الخط العربي الجميل (خط المشق) لاثنين من الخطاطين البوسنيين. أما المجموعة الأولى فهي للخطاط إسماعيل، والد خطاط المجموعة الثانية، وتضم المخطوطة ثلاثة أمثلة من تلك العينات (انظر رقم ٣٩). أما صاحب المجموعة الثانية التي تضم خمسين عينة، فهو عمر بن إسماعيل، الخطاط الشهير من مدينة موستار، وهو ابن الخطاط السابق، ويذكره باشاغيتش باسم (عمر أفندي الخطاط)، وقد خطّ العينات المذكورة سنة ١٠٩٥/١٦٨٤ (انظر رقم ٤٠).

يجدر بنا، إضافة إلى ما ذُكر، أن ننوه بأن ناسخي عدد كبير من هذه الأعمال هم من أبناء البوسنة والهرسك والدول المجاورة لها.

أما من الجانب المنهجي، فإن إعداد هذه المخطوطات قد تمت حسب المنهجية ذاتها التي اتبعت في إعداد المخطوطات في فهارس مكتبة الغازي خسروبك، مع اختلاف بسيط.

وفي الختام، ونحن نضع هذا الفهرس في متناول أيدي الباحثين وجميع المهتمّين بالمخطوطات المكتوبة باللغات الشرقية، نتقدم بالشكر إلى مؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي في لندن وإلى مؤسسها ورئيسها الشيخ أحمد زكي يماني، على الدعم السخي لهذا المشروع، وأتوجه بالشكر أيضا إلى زميلي الأستاذ هاسو بوبارا الذي ساهم بملاحظاته ومقترحاته ومراجعته العلمية، أثناء إعداد هذا الفهرس، في الرفع من مستوى جودته.

سراييفو، ١٤٣١/٢٠١٠ — مصطفى يحيتش